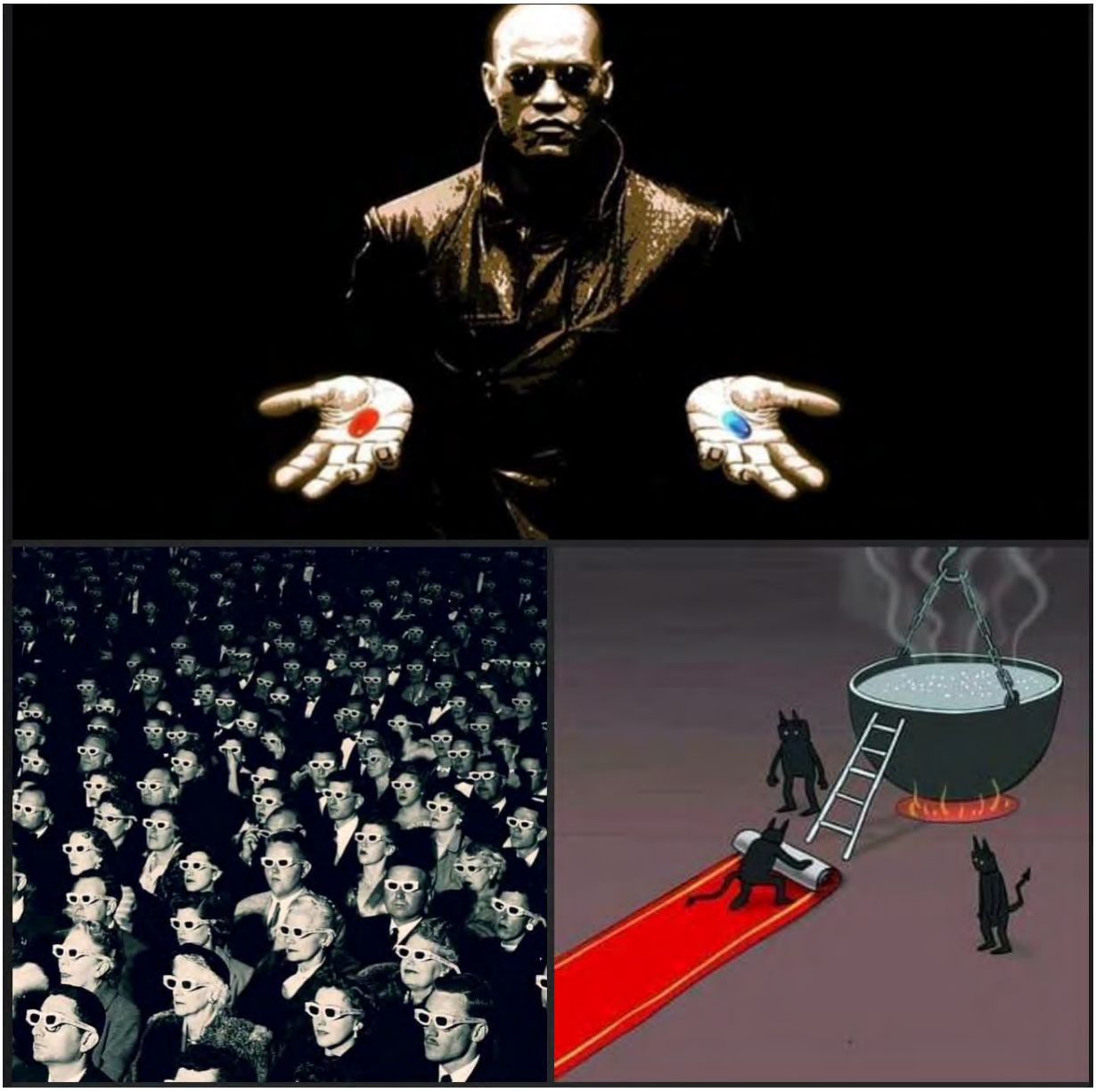
«КУЛЬТУРНА-ДЕРЖАВА»
Громадська організація

Чуріков Ю.І.
04071, м. Київ, вул. Верхній вал, 62, к.18
+380-098-043-57-52
E-mail: y_churikoff@ukr.net
код ЕДРПОУ 44952541

Тиж Ю.О.
Сертифікат на проектні роботи
Серія АА № 004182 виданий 21.12.2018 р.
www.kyiv-heritage.com
www.kyiv-heritage-guide.com
www.kyiv-landuse.com

Україна: ВИЗВОЛЕННЯ

Дайджест. Том 3

Книга 12. Статті та новини, № 2.201-2.400

Київ - 2026

1. АНОТАЦІЯ

1. Дайджест (преса)

Дайджест (англ. *digest* — стислий виклад, резюме) — інформаційний продукт (видання, стаття, *підбірка*), що містить виклад творів у вигляді витягів з оригіналу чи у формі його вільного перекладу або добірку у повному чи скороченому вигляді найцікавіших творів, вибраних з інших видань.

Як правило, до такого передруку систематично вдаються провінційні друковані газети, які мають слабку кореспондентську мережу і відчувають брак інформації й поповнюють її недостачу за рахунок столичних видань. Наявність великої кількості дайджестів — ознака низького фахового рівня видання. Свідченням журналістської майстерності є наявність у газеті чи журналі значної кількості ексклюзивних матеріалів, тобто таких, що виготовлені саме для цього видання його кореспондентами та оглядачами.

Але навіть авторитетні газети з глибокими традиціями сьогодні не обходяться без передруків найбільш цікавих матеріалів з інших видань, вміщуючи їх у рубриках «Наші передруки», «Дайджест» тощо. Для читачів такі рубрики цікаві, оскільки в них часто із скороченням малоістотних частин уміщуються сенсаційні, непересічні твори та праці, які збагачують читача новими знаннями, несподіваними інтерпретаціями фактів.

Первісно дайджестами називалися адаптовані для масового читання твори світової класики. Великі за обсягом романи стискувалися до розміру брошурки, що потребувала невеликого часу для ознайомлення й дешево коштувала. За допомогою такого видання можна було за півгодини «пройти» «Сагу про Форсайтів» Д. Голсуорсі чи «Війну і мир» Л. Толстого. Зрозуміло, що такі дайджести могли дати тільки псевдознання і аж ніяк не знайомили читачів ні з реальною філософською концепцією, ні з образним світом творів. Тим паче, що будь-який переказ обов'язково містить у собі елементи вибірковості, а, отже, й інтерпретації.

2. Моніторинг ЗМІ

Підготовка дайджестів публікацій є однією з найбільш поширених послуг у галузі ***професійного моніторингу*** засобів масової інформації. Її зміст полягає у створенні **добірки найважливіших матеріалів за визначеною тематикою та за визначений період**. Такий інформаційний продукт надає змогу відслідковувати головні новини у певному напрямку, отримувати експертні оцінки та прогнози розвитку галузі, відстежувати діяльність конкурентів тощо. **Перевагою цього виду отримання даних є відсутність *«інформаційного шуму»*.**

2. ПЕРЕДМОВА

***

3. ВСТУП

А. ***Авторитаризм***

— это политический режим, при котором централизованная, несменяемая власть одного лица или группы (например, партии) сосредоточена в своих руках, при этом сохраняются отдельные экономические и гражданские свободы. В таком режиме оппозиция подавляется или не имеет возможности существенно влиять на политику, а граждане не могут влиять на смену власти через выборы. Основное отличие от тоталитаризма заключается в том, что авторитаризм не стремится контролировать все сферы жизни граждан, оставляя большую часть частной жизни без вмешательства государства.

1. Ключевые характеристики авторитаризма

(1) **Централизация власти:** Вся или большая часть власти сосредоточена в руках одного лидера или узкой группы лиц.

(2) **Подавление оппозиции:** Несистемная оппозиция полностью подавляется, а легальная оппозиция лишена возможности существенно влиять на политику.

(3) **Сохранение свобод:** Отдельные экономические, гражданские и духовные свободы могут сохраняться, но под контролем государства.

(4) **Отсутствие реального контроля:** Население не имеет возможности контролировать процесс принятия и исполнения политических решений.

(5) **Невозможность смены власти через выборы:** Сменить авторитарного лидера в результате выборов практически невозможно.

2. Отличия от тоталитаризма

(1) **Сфера контроля:** Тоталитаризм стремится к полному контролю над всеми аспектами жизни граждан, в то время как авторитаризм фокусируется на политической сфере и может не вмешиваться в частную жизнь.

(2) **Идеология:** Тоталитарный режим требует идеологической однородности и мобилизует население вокруг государственной идеологии, тогда как в условиях авторитаризма ***идеология*** может отсутствовать или быть второстепенной, и чем аполитичнее население, тем лучше.

(3) **Цель:** Тоталитаризм часто связан с построением утопического государства, тогда как ***авторитаризм*** в основном направлен на решение текущих задач и поддержание стабильности.

***

Б. ***Тоталитаризм***

— это политический режим, при котором государство осуществляет абсолютный, полный (тотальный) контроль над всеми аспектами жизни общества и каждого человека. Он характеризуется наличием одной правящей партии, единой государственной идеологии, монополией на информацию и экономику, а также использованием идеологического террора и репрессий для подавления любого сопротивления.

1. Ключевые признаки тоталитаризма

(1) **Однопартийная система:** Существует только одна массовая партия, слитая с государственным аппаратом, которая обладает монопольным правом на политическую деятельность.

(2) **Государственная идеология:** Разработана и навязывается единая идеология, которая объявляется абсолютной истиной. Любое несогласие с ней считается преступлением.

(3) **Монополия на информацию:** Государство контролирует все средства массовой информации (печать, радио, телевидение), а также образовательные и культурные программы, создавая монополию на распространение «официальной» информации.

(4) **Государственный контроль над экономикой:** Государство полностью контролирует экономическую и профессиональную деятельность, подчиняя её своим идеологическим целям.

(5) **Идеологический террор и репрессии:** Используется как массовый террор и репрессии, так и идеологический террор для борьбы с любыми инакомыслящими и «врагами народа». Репрессии могут быть направлены не только на политических оппонентов, но и на тех, кто нарушает экономические или профессиональные нормы, которые превращаются в идеологические проступки.

(6) **Культ личности:** Часто наблюдается культ личности вождя или правителя, который является воплощением идей партии.

(7) **Мобилизация населения:** Регулярная мобилизация населения для достижения великих целей, которые ставит перед собой государство.

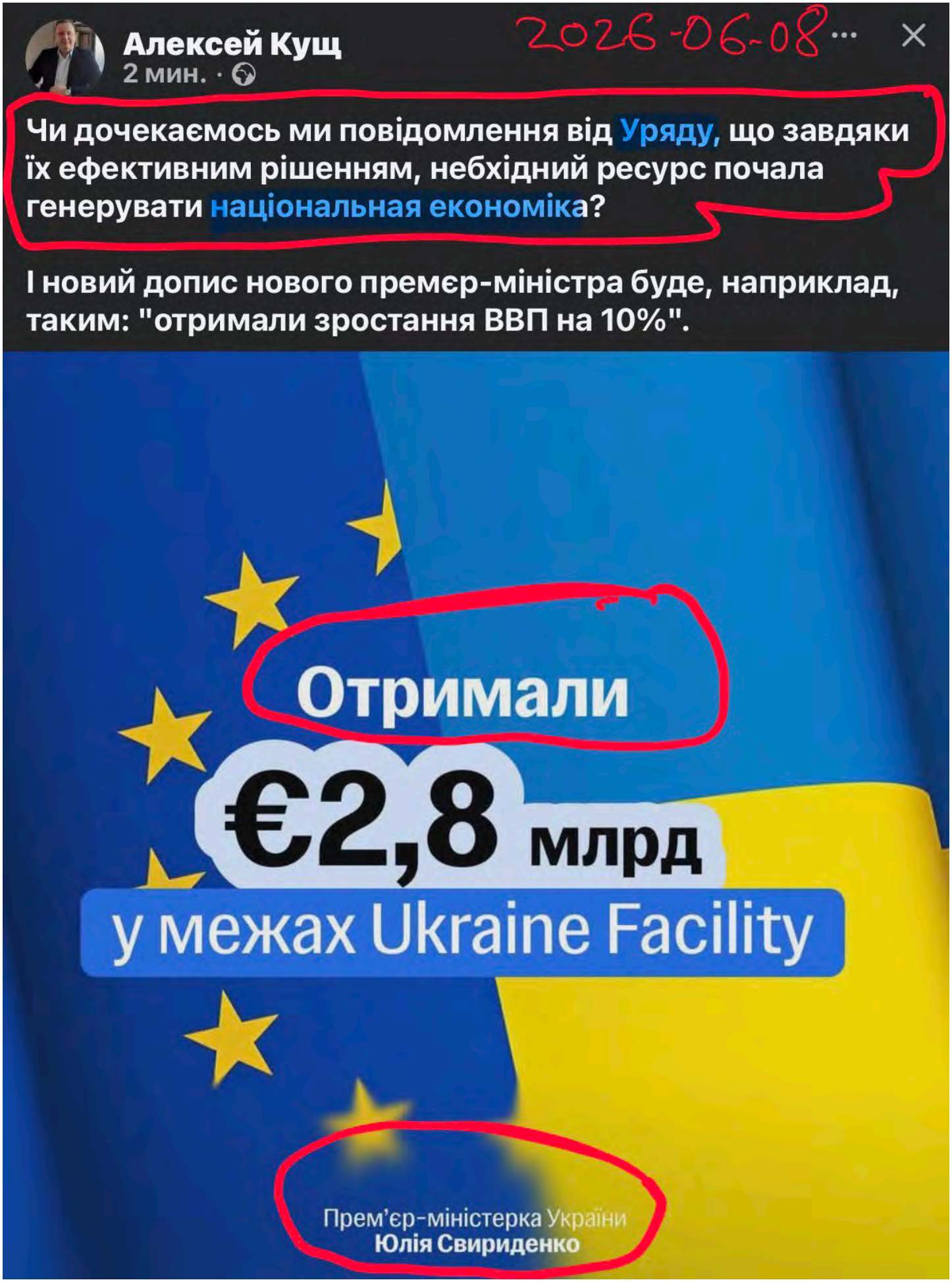
2. Отличие от авторитаризма

В отличие от авторитаризма, который стремится контролировать в основном публичное пространство и политическую сферу, тоталитарный режим пытается ***полностью подчинить*** себе и частную жизнь граждан, а также их мысли.

***

ДАЙДЖЕСТ

№ 2.201

Алексей Кущ
2 мин. ·
2026-06-08
Чи дочекаємось ми повідомлення від Уряду, що завдяки їх ефективним рішенням, небхідний ресурс почала генерувати національная економіка?
І новий допис нового премєр-міністра буде, наприклад, таким: "отримали зростання ВВП на 10%".
Отримали
€2,8 млрд
у межах Ukraine Facility
Прем'єр-міністерка України
Юлія Свириденко

***

№ 2.202

Навіть якщо Україна буде отримувати всі ракети до Patriot їх не вистачить, про що говорять цифри виробництва балістичних ракет у РФ

Запуск зенітної ракети MSE із ЗРК Patriot PAC-3 (фото US DoD)

2026-06-07

Протиракети до Patriot не можуть бути панацеєю, бо навіть якщо США будуть передавати всі вироблені PAC 3 MSE їх не вистачить, а тому потрібні ще й інші засоби.

Виробництво балістичних, аеробалістичних та гіперзвукових ракет у РФ вже доволі сильно обігнало виробництво ракет до зенітного ракетного комплексу Patriot. Про це свідчать дані Головного управління розвідки міноборони України.

Зокрема видання УП, поширило відповідь ГУР МОУ на запит щодо оцінки виробництва ракетного озброєння у РФ. Але попри те, що ця інформація могла сприйнятися, як стрімке збільшення виробництво, це не так, бо місяць тому ці самі цифри від ГУР МОУ опублікувало видання NV.

ОТРК "Искандер-М" з балістичними ракетами 9М723

Загалом за даними українських розвідників, якщо брати до уваги лише ті ракети, для перехоплення яких необхідний Patriot, **щомісяця**:

(1) Балістичні 9М723 до ОТРК "*Искандер*-М": 60 одиниць

(2) Балістичні РМ-48У для *ЗРК С-300/400*: 40 одиниць

(3) Аеробалістичні Х-47М2 "*Кинжал*": 10 одиниць

(4) Гіперзвукові "*Циркон*": до 3 одиниць

Загалом до 113 **балістичних, аеробалістичних та гіперзвукових ракет щомісяця.**

Водночас

— за весь 2025 рік у США компанія Lockheed Martin виробила 620 протиракет PAC 3 MSE.

— Це по 51-52 ракет на місяць.

Враховуючи заплановане прискорення темпів виробництва, можливо у цьому році буде вироблено 700-750 одиниць цих протибалістичних ракет.

— Тобто у середньомісячному темпі 58-63 одиниць на місяць.

MSE PAC-3

Тобто, якщо Вашингтон кардинально змінить свою політику та направить всі вироблені ракети до України, то їх вже не вистачає.

Навіть при використанні у пропорції 1:1, як зараз роблять Повітряні сили, попри штатну витрату від двох протиракет на одну ціль.

Водночас реальні постачання до України протиракет до Patriot й так ускладнене, бо США мають бажання поповнити власні запаси після війни з Іраном, під час якої витратили, за оцінками, від 45% до 61% запасів цих ракет.

Аналогічне бажання мають й Бахрейн, Кувейт, Катар, ОАЕ та Саудівська Аравія, які також відстріляли, за оцінками, кілька тисяч протиракет до Patriot.

Саме тому, **лише протиракети не можуть бути відповіддю на балістичну загрозу з боку РФ.**

Без ударів по самих пускових, по складах з ракетами, по їх виробництву будь-яка протиракетна оборона не справиться з такою загрозою.

***

№ 2.203

Качка: Україна на фінальному етапі за всіма реформами у верховенстві права

НОВИНИ — ПОНЕДІЛОК, 8 ЧЕРВНЯ 2026, 16:51 — **СЕРГІЙ СИДОРЕНКО**

ПОДІЛИТИСЬ:

В уряді є переконання, що Україна може завершити виконання фундаментальних критеріїв ЄС протягом лічених років.

Про це заявив віцепрем'єр з питань європейської інтеграції Тарас Качка у Києві, під час панельної дискусії за участі єврокомісарки Марти Кос, повідомляє кореспондент "Європейської правди".

Качка вважає, що зроблене Україною наразі дозволяє говорити про наближення держави до завершення найважливіших реформ у процесі європейської інтеграції.

Віцепрем'єр підкреслив, що Україна і сама розуміє важливість верховенства права на шляху до ЄС. "Верховенство права – це серце того, що є центром європейської інтеграції", – підкреслив він.

Тарас Качка, утім переконаний, що прогрес, досягнутий Україною, є значним.

"У питанні верховенства права немає жодної структурної реформи, де ми маємо починати з нуля. По всіх напрямках ми на фінальному етапі", – наголосив він, згадавши про те, що Україна ще до повномасштабної війни внесла зміни до Конституції у частині судочинства, а також провела реформи за низкою напрямків.

"Отже, ми на завершальному етапі. Інше питання, що ця остання миля часто є найскладнішою", – додав віцепрем'єр.

"Тож план завершити виконання індикаторів протягом місяців – саме місяців, а не років – це цілком реальний план", – заявив він.'

***

№ 2.204

ЧТО ЕСЛИ СОЗНАНИЯ НЕТ ВООБЩЕ?

2026

Александр ***Молчанов***

Представьте, что вы смотрите на закат. Небо - оранжевое, тёплое, почти живое. Вы чувствуете что-то, что сложно назвать словами: красоту, покой, лёгкую грусть. Этот опыт - субъективный, внутренний, ваш - кажется самой очевидной вещью в мире. Более очевидной, чем таблица умножения. Более очевидной, чем то, что Земля круглая.

А теперь предположим, что этого опыта не существует.

> **— Что никакого «оранжевого» внутри вас нет. Никакой «красоты». Никакого «вашего». Что всё это - грандиозный самообман, который мозг проделывает сам с собой. Что сознание - это история, которую рассказывает о себе машина, и ничего, кроме этой истории, нет.**

Это и есть ***иллюзионизм.***

Одна из самых радикальных - и одна из самых интересных - философских позиций в современной науке о сознании.

Чтобы понять, почему иллюзионизм вообще появился, нужно сначала разобраться с тем, что он пытается опровергнуть.

В 1995 году австралийский философ Дэвид *Чалмерс* опубликовал статью, которая изменила всю дискуссию о сознании.

Он разделил вопросы о сознании на две группы.

1) — «Лёгкие проблемы» - это вопросы о том, как мозг обрабатывает информацию, управляет вниманием, интегрирует данные от разных органов чувств, различает сон и бодрствование.

> Они называются лёгкими не потому, что просты - нейробиологи бьются над ними десятилетиями. Они лёгкие в том смысле, что в принципе понятно, как к ним подступаться. Это вопросы о функциях, о механизмах, о том, «как это работает».

2) — «Трудная проблема» - совсем другое.

> Почему всё это сопровождается субъективным опытом? Почему обработка информации о длине световой волны ощущается как

«красный»? Почему вообще что-то ощущается? Откуда берётся это «изнутри»?

Философы называют это ***квалиа*** - субъективные качества опыта.

— Боль - не просто сигнал об опасности, а то, что больно. Красный - не просто код, а то, как выглядит красный.

Это «как» и есть самое странное.

Мы знаем всё о нейронах, которые активируются при виде закатного неба. Но мы не знаем, почему при этом вообще что-то чувствуется.

Чалмерс считал, что трудная проблема принципиально неразрешима в рамках ***физикализма***.

Что субъективный опыт - это нечто особенное, несводимое к материальным процессам.

Это позиция называется ***дуализмом свойств***:

— физический мир есть, и к нему добавляется что-то ещё - феноменальное сознание.

Против этой позиции и выступили ***иллюзионисты***.

Главный представитель иллюзионизма - британский философ Кит ***Франкиш***.

— В 2016 году он опубликовал манифест, который назвал просто: «*Иллюзионизм как теория сознания*».

Его позиция на первый взгляд звучит абсурдно:

— ***квалиа*** не существуют.

Субъективный опыт в том виде, в котором мы его себе представляем, - это иллюзия.

Но здесь нужно быть внимательным.

Франкиш не говорит, что у вас нет никакого внутреннего мира.

Он говорит другое:

— то, что вы думаете о своём внутреннем мире, - неверно.

Разница принципиальная.

Когда вы смотрите на красный квадрат, что-то происходит.

— Нейроны работают, информация обрабатывается, в мозге возникают определённые состояния. Это всё реально.

Но вот это ощущение, что «красное» обладает каким-то особым, несводимым, абсолютно субъективным качеством - вот это иллюзия.

Мозг ошибочно представляет свои собственные состояния как нечто особенное, феноменальное, принципиально отличное от физических процессов.

Другими словами:

— сознание есть.

Иллюзорны квалиа - то особое, несводимое «каково это» быть вами.

Франкиш сравнивает это с другими иллюзиями, которые мозг производит постоянно.

— Цвета, которые мы видим, - не свойство объектов, а конструкт мозга.

Ощущение, что мир стабилен, когда вы двигаете глазами, - тоже иллюзия, потому что изображение на сетчатке дёргается.

Мозг - фабрика иллюзий. Почему квалиа должны быть исключением?

Здесь многие скептики говорят: ну и что? Называй это иллюзией или не называй - от этого ничего не меняется.

Больно всё равно больно.

Это возражение кажется сильным.

Но у иллюзионистов есть ответ.

Они говорят:

— то, что меняется - это объяснительный разрыв. Та самая «трудная проблема Чалмерса».

Если квалиа существуют в том виде, в каком мы их себе представляем - как нечто принципиально субъективное, несводимое к физическому - то наука в принципе не может их объяснить.

Потому что наука работает с третьим лицом:

— она описывает процессы, которые можно наблюдать, измерять, воспроизводить.

А квалиа принципиально от первого лица:

- они доступны только вам.

Это значит, что перед нами либо вечная тайна, либо нужно звать на помощь что-то нематериальное

— душу, панпсихизм, квантовое сознание Пенроуза.

Всё это варианты, которые многих учёных не устраивают.

Иллюзионизм делает другой ход:

— «квалиа не такие, какими кажутся».

Мозг ошибочно интроспектирует свои собственные состояния.

И вот тогда трудная проблема перестаёт быть трудной - она превращается в научную задачу:

— объяснить, почему мозг так себя представляет.

Это похоже на то, как работает объяснение температуры.

— Когда-то казалось, что горячее - это особое качество, которое нельзя объяснить через движение молекул. Потом оказалось, что можно. «Тепло» как субъективное ощущение осталось, но загадка температуры как физического явления была решена.

Иллюзионисты хотят сделать с квалиа то же самое.

Иллюзионизм - не одиночная экзентричная идея.

За ним стоит целая традиция.

Деннет первым.

Дэниел Деннет - американский философ, автор книги «Объяснённое сознание» (1991) - один из первых и самых последовательных защитников того, что можно назвать предшественником иллюзионизма.

Он называл квалиа «философским монстром» и утверждал, что они просто не существуют в том виде, в котором их описывают философы сознания.

Деннет придумал термин «*гетерофеноменология*» - метод изучения сознания, при котором исследователь принимает отчёты субъекта всерьёз, не принимая их буквально.

Деннета за эту позицию долго и охотно критиковали.

Чалмерс говорил, что Деннет просто «меняет тему» - вместо того чтобы объяснить сознание, он объясняет что-то другое и называет это сознанием. Деннет с этим не соглашался всю оставшуюся жизнь. Он умер в 2024 году.

Марвин ***Минский***, один из отцов искусственного интеллекта, придерживался схожих взглядов: сознание - это не особая субстанция, а описание определённых вычислительных процессов.

Патришия ***Чёрчленд*** - нейрофилософ - всю карьеру посвятила тому, чтобы показать: народная психология с её «убеждениями», «желаниями» и «квалиа» - это грубая теория, которая будет вытеснена нейронаукой точно так же, как флогистон был вытеснен химией.

Франкиш в 2016 году дал этой позиции точное название и оформил её в связную теорию.

С тех пор дискуссия стала значительно более предметной.

Один из самых интересных аргументов в пользу иллюзионизма - данные о ненадёжности интроспекции.

Это уже не философия, а экспериментальная психология. Мы думаем, что знаем, что происходит внутри нас.

Что у нас есть привилегированный доступ к собственным ментальным состояниям.

Это интуиция настолько сильная, что кажется неоспоримой.

Но данные говорят другое.

В классических экспериментах Нисбетта и Уилсона (1977) испытуемым давали выбрать один из нескольких предметов - например, пар чулок - и спрашивали, почему они выбрали именно этот.

> — Люди уверенно объясняли своё решение качеством материала, эластичностью, внешним видом. Никто не говорил: «Потому что он лежал справа». Но именно расположение в пространстве и было главным предиктором выбора - это проверялось экспериментально. Люди не осознавали настоящую причину своего выбора и придумывали правдоподобное объяснение постфактум.

Это явление называется ***конфабуляцией*** - мозг производит убедительные объяснения своих же процессов, не имея к ним реального доступа.

> — Эксперименты с расщеплённым мозгом (пациенты, у которых перерезано мозолистое тело) показали ещё более странное: левое

полушарие постоянно придумывает истории, объясняющие действия, которые на самом деле инициировало правое. Пациент делал что-то по команде, поступившей в правое полушарие, а левое - не получившее этой информации - немедленно придумывало объяснение. Михаил Газзанига, который изучал этих пациентов десятилетиями, назвал этот механизм «*интерпретатором*».

Мозг - рассказчик. Он постоянно создаёт *нарративы* о том, что происходит.

— И эти нарративы не всегда соответствуют тому, что происходит на самом деле. Если мозг так охотно врёт о причинах своих действий - почему он должен быть честен о природе своих квалиа?

Есть конкретный феномен, который иллюзионисты любят приводить в пример:

— феномен изменения при сличении, или «слепота к изменениям» (change blindness).

В экспериментах Роналда ***Ренсинка*** испытуемым показывали две фотографии с существенными различиями, чередуя их с коротким серым экраном. Разница могла быть огромной - исчезал самолётный двигатель, менялся цвет рубашки главного персонажа. Но испытуемые её не замечали. Минутами.

— Казалось бы, мы видим мир во всей его полноте - богатый, детальный, цветной.

— На самом деле мозг строит модель, которая кажется полной, но таковой не является.

Периферийное зрение размыто. Большую часть того, что кажется нам «видимым», мы достраиваем из памяти и ожиданий.

Философ Алва ***Ноэ*** называет это «*иллюзией богатства*»:

— у нас нет плотного внутреннего кинотеатра с высоким разрешением.

Есть нечто куда более скудное, которое мозг представляет нам как богатое.

Если мозг создаёт иллюзию богатства зрительного опыта - вполне логично допустить, что он создаёт и иллюзию особой «феноменальной» природы этого опыта.

Самый сильный аргумент против иллюзионизма сформулировал Дэвид *Чалмерс* одной фразой:

— «Иллюзия всё равно требует иллюзиониста».

— Чтобы существовала иллюзия закатного неба - должен быть кто-то, для кого это иллюзия. Иллюзия предполагает субъекта. Если сознание - это иллюзия, то кто именно заблуждается?

Это не просто красивый риторический ход.

Это указание на настоящую проблему.

Когда мы говорим, что температура

— это иллюзия (на самом деле это движение молекул), мы не отрицаем само «*ощущение тепла*».

Мы переописываем его физическую природу. Ощущение остаётся.

Когда иллюзионисты говорят, что ***квалиа*** - иллюзия, они должны объяснить, что именно остаётся.

И вот здесь начинаются трудности.

Франкиш отвечает так:

— остаются функциональные состояния - состояния, которые играют ту же роль, что мы приписываем квалиа, но не обладают той таинственной «феноменальной» природой, которую мы им приписываем.

Мозг представляет эти состояния как обладающие квалиа - но это представление ложное.

Чалмерс считает, что это уклонение от вопроса.

— Потому что само это «представление» - тоже опыт. И оно снова требует объяснения. Короче, спор продолжается.

Нейронаука в этом споре занимает осторожную позицию.

Большинство нейробиологов не любят метафизические дискуссии и предпочитают работать с тем, что можно измерить.

Но некоторые данные косвенно поддерживают иллюзионистский взгляд.

1. «Антисипаторная активность мозга»

— Многочисленные исследования показывают, что мозг принимает решения раньше, чем человек осознаёт их.

Знаменитые эксперименты Бенджамина *Либета* в 1980-х:

— активность в моторной коре, предшествующая движению, начиналась за 550 миллисекунд до самого движения, тогда как осознание намерения двигаться возникало примерно за 200 миллисекунд.

Это значит, что сознательное «я решил» - возможно, не причина действия, а его интерпретация постфактум.

2. «Глобальное рабочее пространство»

Теория Бернара Баарса и Станисласа Деана описывает сознание как «глобальное рабочее пространство»

— механизм, который транслирует информацию из специализированных модулей мозга в общий доступ.

Это функциональное описание:

— сознание - это то, что происходит, когда информация становится глобально доступной.

Никаких квалиа в этой теории нет - только функции.

3. «Предиктивное кодирование»

Теория Карла Фристона и Энди Кларка:

— мозг - это машина предсказаний. Он постоянно строит модели реальности и сверяет их с входящими данными. То, что мы воспринимаем - это не реальность, а наилучшая текущая гипотеза мозга о реальности.

Это не иллюзионизм в чистом виде, но близко: восприятие - это конструкция, а не прямой доступ к миру.

В 2023 году Кристоф ***Кох*** - нейробиолог, который провёл десятилетия, изучая нейронные коррелянты сознания вместе с Фрэнсисом ***Криком***

— публично признал поражение в двадцатипятилетнем споре с Дэвидом ***Чалмерсом***.

Спор касался ***Интегрированной теории информации*** (ИТИ) Джулио ***Тонони*** - одной из ведущих научных теорий сознания.

Кох ставил на ИТИ. Группа исследователей провела масштабное «adversarial collaboration» - эксперимент, специально разработанный, чтобы различить конкурирующие теории сознания.

Результаты не поддержали ни одну теорию однозначно, и Кох признал, что его ставка не сыграла.

Это редкий случай в науке: публичное признание проигрыша в споре.

И оно говорит о том, в каком состоянии находится вся область:

— ни одна теория сознания пока не победила.

— ***Иллюзионизм*** - один из претендентов. Но только один.

Что это открытие меняет и какие открывает перспективы?

Иллюзионизм **- это не просто академическая позиция.**

— У него есть последствия, которые выходят далеко за пределы философских семинаров.

4. Для науки о сознании

— Если иллюзионизм прав, трудная проблема перестаёт быть непреодолимым барьером.

— Вопрос «почему вообще что-то ощущается» превращается в вопрос «почему мозг создаёт такое представление о себе» - а это уже нейробиологически атакуемая задача. Это меняет программу исследований.

5. Для «искусственного интеллекта»

Если сознание - это определённый тип информационной организации, а не что-то принципиально нематериальное, то вопрос о «сознательных машинах» приобретает другой смысл.

Машина может создавать точно такое же «ложное представление» о своих внутренних состояниях - и с иллюзионистской точки зрения это будет неотличимо от «настоящего» сознания.

Это делает вопросы об этике ИИ значительно острее.

— Если мы не можем отличить «настоящее» сознание от его функционального эквивалента - на каком основании мы решаем, что у системы есть или нет морально значимый опыт?

6. Для медицины

Лечение боли, депрессии, тревоги - всё это упирается в вопрос о природе субъективного опыта. Если боль - это не нечто принципиально субъективное, а функциональное состояние, которое мозг неверно интерпретирует, это открывает новые пути вмешательства.

Не только химические, но и когнитивные: изменить не само состояние, а то, как мозг его представляет.

7. Для понимания себя

Это, пожалуй, самое интересное.

Иллюзионизм, если в нём есть правда, означает: вы не такие, какими себя представляете.

Ваше ощущение себя как субъекта с богатым внутренним миром - это рассказ, который мозг рассказывает о себе. Рассказ, возможно, очень неточный.

> — Буддийские практики медитации тысячелетиями говорят примерно о том же: то, что мы принимаем за «я» - это конструкт, нарратив, не имеющий фиксированной субстанции.
>
> Когда медитирующий «видит» это напрямую, не через философский аргумент, а через опыт - это называется ***анатта***, не-я. И многие описывают это переживание как облегчение.

Иллюзионизм и буддийская психология пришли к похожим выводам с совершенно разных сторон. Это само по себе любопытно.

Иллюзионизм не победил.

Он - одна из позиций в споре, который ещё очень далёк от разрешения.

Но он поставил вопросы, которые теперь невозможно игнорировать.

1) — Первый: если квалиа - это иллюзия, то чья? Кто «видит» эту иллюзию изнутри, и как возникает этот «кто»?

2) — Второй: есть ли разница между системой, которая «по-настоящему» сознательна, и системой, которая лишь ведёт себя как сознательная и создаёт такое же ложное представление о своих состояниях? Можно ли эту разницу обнаружить - и имеет ли она значение?

3) — Третий, самый неудобный: если трудная проблема сознания исчезает вместе с квалиа - не потому, что мы её решили, а потому, что объявили иллюзорной - это решение или уклонение?

> — Кит ***Франкиш*** говорит: это вполне рабочее решение.
>
> — ***Чалмерс*** говорит: это жульничество.

Оба умны. Оба последовательны. И ни один из них не знает ответа.

Мозг продолжает смотреть на закатное небо. И что-то чувствовать. Что именно - мы пока не знаем.

***

№ 2.205

Валютно-курсова політика НБУ: якою ціною досягається така «стабільність»

2026-06-08

Богдан Данилишин

Національний банк із жовтня 2023 року формально перейшов до режиму «керованої гнучкості» курсу

Валютна стабільність у воєнній економіці – це не лише питання курсу долара. Сьогодні ми можемо говорити, що це проблема довіри, резервів, експортно-імпортних операцій, банківської ліквідності, інвестицій і здатності держави фінансувати війну та відновлення.

Саме тому нинішня валютно-курсова політика НБУ потребує не апологетики, якою останній часом розкидуються гувернери НБУ, а критичного аналізу.

Відомо, що Національний банк із жовтня 2023 року формально перейшов до режиму «керованої гнучкості» курсу.

За логікою НБУ, офіційний курс має визначатися на основі міжбанківського ринку, а регулятор повинен лише згладжувати надмірні коливання та компенсувати структурний дефіцит валюти. Водночас у самому поясненні НБУ закладена ключова суперечність, яка зводиться до того, що ринок ніби визначає курс, але центральний банк «на постійній основі» компенсує дефіцит іноземної валюти. Тобто курс залишається не стільки ринковим, скільки адміністративно підтримуваним через резерви.

Сьогодні офіційний курс гривні до долара перебуває біля історично високих рівнів: на 6 червня 2026 року НБУ встановив курс 44,3793 грн за долар і 51,6686 грн за євро. Але головне питання не в самому числі, а якою ціною досягається така «стабільність» і які дисбаланси вона накопичує.

1. Стабільність за рахунок резервів

Проблема валютно-курсової політики НБУ полягає в тому, що вона дедалі більше спирається на продаж валюти з резервів, а не на відновлення експортної спроможності, приплив інвестицій чи структурне оздоровлення платіжного балансу.

За підсумками травня 2026 року міжнародні резерви України становили 45,7 млрд доларів і за місяць зменшилися на 5,2%; сам НБУ пояснив це валютними інтервенціями та борговими виплатами.

У травні регулятор продав на валютному ринку 3,135 млрд доларів. За даними регулятора щодо інтервенцій, лише за січень-травень 2026 року чистий продаж валюти становив близько 18,3 млрд доларів: 3,74 млрд у січні, 2,99 млрд у лютому, 4,77 млрд у березні, 3,59 млрд у квітні та 3,19 млрд у травні.

> — Це вже не просто технічне згладжування волатильності.
>
> — Можемо вважати, що це системне фінансування валютного дефіциту економіки через резерви.

Поточний обсяг резервів, за оцінкою НБУ, покриває 4,7 місяця майбутнього імпорту.

Формально це ще достатній рівень, однак динаміка тривожна:

> — якщо курсова стабільність щомісяця потребує продажу мільярдів доларів, то валютна політика стає залежною від ритмічності міжнародної допомоги.

Будь-яка затримка зовнішнього фінансування автоматично перетворюється на ризик для курсу, очікувань і банківської системи.

2. Курс не лікує зовнішній дисбаланс, а маскує його

Головна загроза нинішньої політики не в тому, що гривня поступово послаблюється.

На мій погляд - **загроза в тому, що курс використовується як інструмент *демонстрації* стабільності, тоді як фундаментальні зовнішні *дисбаланси поглиблюються*.**

У квітні 2026 року дефіцит поточного рахунку платіжного балансу розширився до 4,9 млрд доларів проти 1,8 млрд доларів у квітні 2025 року. За січень-квітень 2026 року дефіцит поточного рахунку вже становив 14,4 млрд доларів, а без урахування реінвестованих доходів і грантів – 19,4 млрд доларів. НБУ прямо вказує, що причина – швидше зростання імпорту товарів порівняно з експортом: у квітні експорт зріс на 11,9%, а імпорт – на 31,1%. Цю картину підтверджує й митна статистика: у першому кварталі 2026 року Україна імпортувала товарів на 23,4 млрд доларів, тоді як експортувала лише на 10,1 млрд доларів. Тобто країна живе з величезним торговельним розривом, який покривається зовнішньою допомогою, борговими ресурсами, інтервенціями НБУ та внутрішнім перерозподілом валютної ліквідності. За таких умов валютна стабільність стає не ознакою здорової економіки, а симптомом її зовнішньої залежності. Так вона заспокоює ринок, але не змінює структуру економіки, робить імпорт прогнозованішим, але не створює нову експортну базу. Можемо навіть говорити, що вона підтримує споживання, але не стимулює виробничу модернізацію.

3. Пастка «дорогої гривні»

НБУ пояснює збереження облікової ставки на рівні 15% необхідністю підтримати привабливість гривневих інструментів, стійкість валютного ринку та контрольованість інфляційних очікувань. У короткостроковому вимірі це зрозуміло: високі ставки справді стримують попит на валюту, підтримують гривневі депозити та ОВДП, зменшують ризик панічної доларизації. Але в середньостроковому вимірі така політика створює пастку. Економіка отримує дорогу гривню, високі кредитні ставки, слабкі стимули до інвестицій і перевагу фінансових операцій над виробничими. Коли бізнесу вигідніше тримати ліквідність у фінансових інструментах, ніж вкладати у виробництво, економіка не відновлюється повноцінно. В більшій мірі вона консервується.

Особливо небезпечно, що валютна політика поєднується з жорсткою монетарною політикою.

Інфляція у квітні 2026 року прискорилася до 8,6% у річному вимірі, а місячне зростання цін становило 1,4%; НБУ пояснює це насамперед подорожчанням пального, шоками пропозиції та зростанням витрат бізнесу. Це означає, що значна частина інфляції має не монетарну, а витратну й імпортну природу. У такій ситуації надмірна ставка не усуває причини інфляції, а лише пригнічує кредит, інвестиції та внутрішній попит.

4. Загроза для банківської системи

На перший погляд, банківська система *виглядає* стійкою.

За даними НБУ, у I кварталі 2026 року прибуток до оподаткування платоспроможних банків зріс на 6,4% рік до року, чистий процентний дохід – на 19,8%, а чиста процентна маржа становила 7,6%.

Але ця стійкість має неоднозначну природу.

Розглянемо основні аспекти.

1) — По-перше, банківська прибутковість значною мірою формується в умовах високих ставок, державного боргового ринку, депозитних сертифікатів НБУ та обмеженої конкуренції за якісного позичальника – самої держави. Це не повноцінна модель розвитку банківської системи, а модель воєнної фінансової ренти. Вона може підтримувати прибутковість, але не гарантує глибокого кредитування економіки.

2) — По-друге, валютна політика створює ризик очікувань. Якщо населення й бізнес бачать, що курс підтримується мільярдними інтервенціями, вони можуть сприймати стабільність як тимчасову. У разі зовнішнього шоку – затримки допомоги, енергетичної кризи, погіршення фронтової ситуації, зростання імпорту пального – попит на валюту може різко зрости. Тоді банківська система зіткнеться не лише з валютним, а й із ризиком ліквідності.

3)— По-третє, девальваційні очікування вже впливають на структуру заощаджень. В Огляді банківського сектору за травень 2026 року НБУ зазначає, що рівень доларизації вкладів фізичних осіб у I кварталі підвищився на 0,9 в. п. до 34,1% під впливом послаблення курсу гривні. (*Національний банк України*) .

Це важливий сигнал: навіть контрольована девальвація поступово змінює поведінку вкладників. Якщо очікування погіршаться, банки можуть отримати перетік гривневих ресурсів у валюту, що ускладнить кредитування та управління ліквідністю.

4) — По-четверте, девальвація погіршує фінансовий стан тих позичальників, які залежать від імпорту, енергоносіїв, валютних контрактів або зовнішніх

компонентів. Це може не одразу відображатися у балансах банків, але з часом підвищує кредитний ризик, особливо для малого й середнього бізнесу, торгівлі, транспорту, енергозалежних виробництв.

5. Головна помилка НБУ

Головна помилка НБУ – **спроба подати валютну стабільність як самодостатній успіх.**

Насправді стабільний курс має сенс лише тоді, коли він є результатом сильної економіки, експорту, продуктивності, інвестицій і довіри.

Якщо ж стабільність купується резервами, високою ставкою та зовнішньою допомогою, вона стає дорогою і вразливою.

— НБУ фактично проводить політику, за якої гривня утримується в коридорі керованого послаблення, але економіка не отримує достатнього імпульсу для структурної перебудови.

Імпорт зростає швидше за експорт, поточний рахунок погіршується в той час коли резерви витрачаються швидкими темпами.

— Крім того, кредит залишається дорогим, банки отримують прибутки в більшій мірі за рахунок воєнної ренти, але не стають повноцінним двигуном інвестиційного відновлення.

Це загрожує Україні трьома системними наслідками.

1) — Перший – **втрата валютного маневру**.

Чим більше резервів витрачається на підтримку поточного режиму, тим менше простору залишається для реакції на справді критичні шоки.

2) — Другий – **консервація імпортозалежної моделі**.

Зрозуміло, що вже четвертий рік триває війна. Але коли курсова політика пом’якшує наслідки торговельного дефіциту, але не стимулює експорт і виробництво, країна дедалі більше залежить від зовнішнього фінансування.

3) — Третій – **перекіс банківської моделі**.

Банки можуть залишатися прибутковими, але не виконувати головної функції для воєнної та післявоєнної економіки – фінансування модернізації, промисловості, експорту, інфраструктури та малого бізнесу.

6. Що потрібно змінити

Україні *потрібна* не механічна девальвація і не повернення до жорсткого фіксованого курсу, *інша логіка валютно-курсової політики.*

1) — По-перше, ***курс має бути не символом політичного спокою, а інструментом макроекономічного балансування***.

> **НБУ повинен поступово зменшувати роль інтервенцій як головного механізму стабільності й *посилювати роль структурних факторів*: експорту, інвестицій, страхування воєнних ризиків, кредитування виробництва.**

2) — По-друге, ***валютна політика має бути узгоджена з промисловою, експортною та бюджетною політикою***.

> Неможливо одночасно мати величезний торговельний дефіцит, дорогу гривню, слабке кредитування виробництва й очікувати стійкого курсу без постійної підтримки ззовні.

3) По-третє, **НБУ має перейти від логіки «привабливості гривневих інструментів» до логіки «привабливості інвестицій у гривні»**.

> Це різні речі. Привабливий депозит чи ОВДП - це ще не розвиток. Розвиток – це коли гривневий ресурс іде в обладнання, технології, експортні виробництва, енергетичну автономію, переробку, оборонно-промисловий комплекс.

4) — По-четверте, **банківська система *має бути виведена з режиму комфортної фінансової ренти***.

> **Її прибутковість повинна дедалі більше формуватися не за рахунок високої маржі та державних інструментів, а за рахунок якісного кредитування економіки.**

Всі ми маємо зрозуміти, що валютно-курсова політика НБУ сьогодні є однією з головних опор макрофінансової стабільності.

Разом з тим

> — вона стає джерелом прихованих ризиків., може підтримувати спокій, але накопичувати дисбаланси; стримувати паніку, але не спряти розвитку.

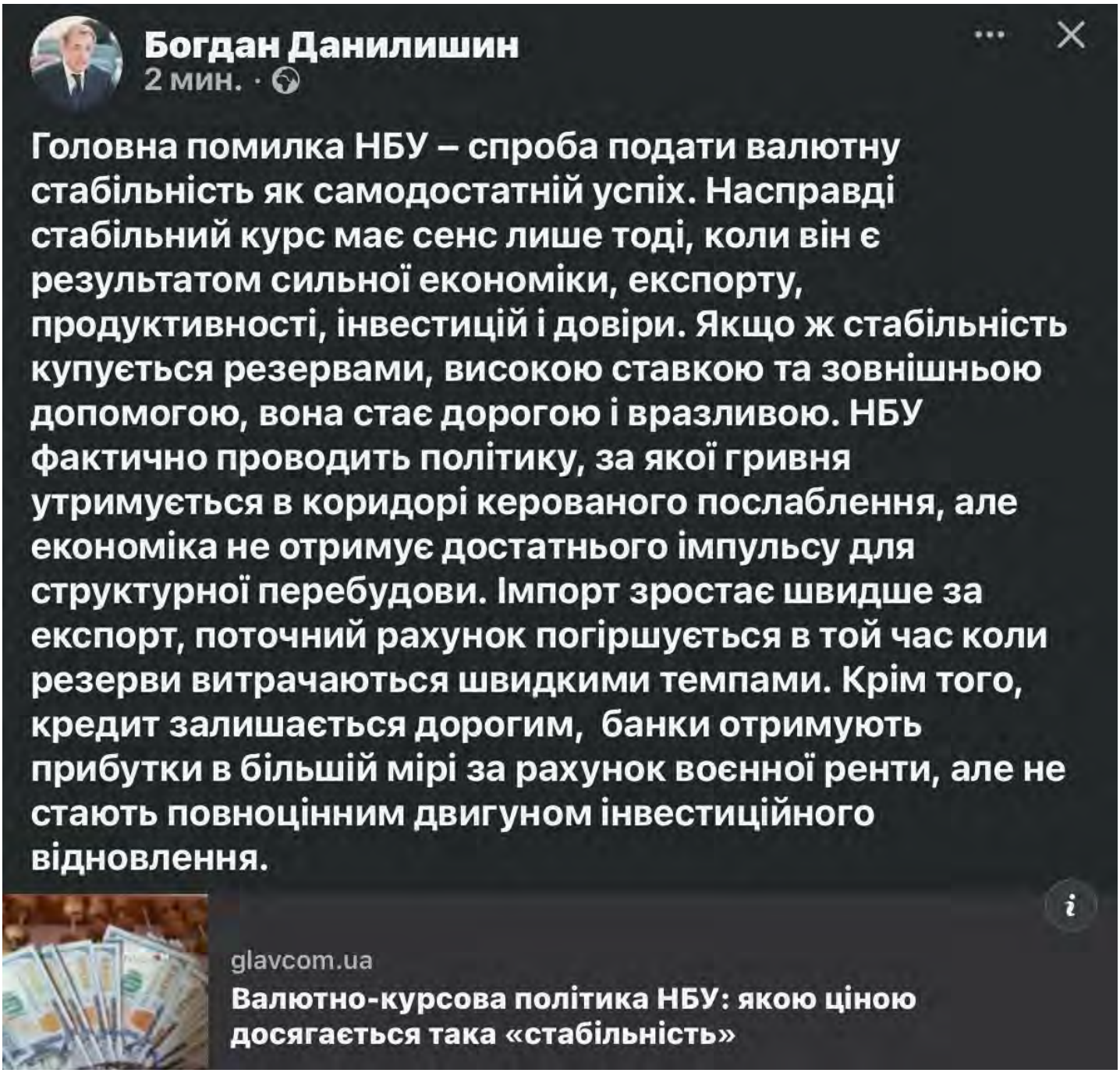
Так, вона якось зберігає курс, але за рахунок витрачання резервів, які є зовнішнього походження.

Ця політика підтримує банки, але не перетворює їх на двигун відновлення.

Україні потрібна валютна політика *не для красивої статистики і філософських роздумів тимчасових керманичів від НБУ*, а для перемоги, відновлення і структурної модернізації.

Стабільність гривні має спиратися не на щомісячний продаж мільярдів доларів, а на сильну економіку, зростання експорту, довіру до держави, ефективну банківську систему та нову індустріальну політику.

Інакше **нинішня "курсова стабільність" може виявитися не фундаментом майбутнього розвитку, а дорогою паузою перед новою хвилею валютних, банківських і макроекономічних ризиків.**

***

№ 2.206

РОСІЯНИ СИСТЕМНО ЗНИЩУЮТЬ ЗАЛІЗНИЦЮ ТА ЛОГІСТИКУ В РАЙОНІ КОРОСТЕНЯ ТА ОВРУЧА. ЧОМУ ЦЕ НЕБЕЗПЕЧНО?

2026-06-09

Віталій ***Кулик***

Аналіз останніх подій навколо залізничного вузла *Коростень* свідчить про зміну характеру бойових дій з боку противника.

Спостерігається перехід від тактики окремих повітряних атак до стратегії створення зон постійного тиску на критичну інфраструктуру.

Загроза полягає не в кількості безпілотників або разових влучаннях, а в методичному руйнуванні здатності транспортної системи виконувати свої функції.

Удари наносяться по локомотивах, підприємствах залізниці, об'єктах обслуговування руху — тобто по тих елементах, без яких залізничний вузол втрачає ефективність навіть за умови фізично справних колій.

Зона системного ураження логістики, рухомого складу та тягових засобів розширилася від *Овруча* через *Ігнатпіль* до *Коростеня* і набула постійного характеру.

— За останній тиждень навколо Коростеня та на прилеглих напрямках знищено понад 20 локомотивів; загальна сума збитків перевищує 1,5 млрд грн.

— Залізничний рух через станцію та прилеглими гілками фактично зупинено.

Присутність ударних безпілотників, що барражують, досягає 12 годин на добу, що створює ефект безперервної загрози.

Існує висока ймовірність подальшого поширення подібних «язиків» тиску через ***Миколаїв*** у бік ***Вінниці***, що дозволить противнику взяти транспортну інфраструктуру країни у своєрідні кліщі.

Фіксується якісний стрибок у технічному оснащенні безпілотних систем противника.

Спостерігається перехід від масовості атак до якісно нового рівня управління, розвідки, координації та ураження цілей.

Головна загроза полягає не в кількості дронів, а в можливості створення зони безперервного спостереження, тиску та вогневого впливу на значній стратегічній глибині.

«Язики» тиску формуються динамічно завдяки роям дронів на mesh-зв'язку, що забезпечує постійний контроль простору. Це надає противнику можливість оперативного перенацілювання та швидкого прийняття рішень щодо пріоритетних цілей.

Якщо зона тиску поширеться до району *Житомира*, під загрозою опиняться одразу кілька найважливіших транспортних коридорів країни, зокрема міжнародна магістраль *Київ-Чоп* та напрямок *Київ-Ковель*.

Навіть часткове порушення стабільної роботи цих коридорів спричинить ланцюгову реакцію:

— затримки, обмеження, перебої в роботі, зростання витрат, постійне відволікання ресурсів на захист та відновлення.

Метою противника стає не захоплення території, а поступове порушення роботи критичної інфраструктури, що в довгостроковій перспективі може призвести до часткового паралічу логістичної системи держави.

Спостерігається критичний розрив між діями на місцях та рішеннями стратегічного рівня.

Люди на місцях роблять все можливе та неможливе для протидії загрозі, часто працюючи за межами своїх повноважень, однак

— *адекватної реакції* з боку Міністерства оборони, ОСУВ «Північ», керівництва областей, РНБО, СБУ та інших структур *не спостерігається*.

Не вистачає засобів виявлення, посилення ППО, системного застосування засобів РЕБ, екстрених рішень щодо захисту інфраструктури Укрзалізниці та локомотивного парку.

Відсутній *єдиний центр стратегічного аналізу та координації*, який розглядав би проблему як загрозу стратегічного рівня.

Висновки

Я не військовий експерт, проте очевидно, що було б доцільно:

(1) - посилити систему протиповітряного та радіолокаційного захисту на критичних напрямках (Овруч — Ігнатпіль — Коростень та далі на південь); створити мобільні групи для оперативного реагування на прольоти дронів;

(2) - створити міжвідомчий координаційний штаб зі стратегічного аналізу та прогнозування загроз критичній інфраструктурі, наділивши його повноваженнями для швидкого прийняття рішень.

(3) - розробити та негайно впровадити програму фізичного захисту локомотивного парку та критичних об'єктів залізничної інфраструктури; створити мобільні ремонтні бригади та резервні схеми логістики;

(4) - провести інвентаризацію об'єктів критичної інфраструктури в регіонах та розробити плани їхньої екстреної евакуації, укриття та дублювання функцій на випадок тривалого тиску.

Поточна ситуація навколо *Коростеня* не є локальним інцидентом або серією випадкових ударів.

Це системна реалізація противником довгострокового плану тиску на критичну транспортну інфраструктуру України з використанням якісно нових технологій — роїв дронів на mesh-зв'язку, що забезпечують безперервне спостереження та вогневий вплив.

Державна машина реагує на загрозу значно повільніше, ніж розвивається сама загроза.

Існує високий ризик того, що подібні зони тиску будуть розширюватися, охоплюючи нові транспортні вузли та логістичні центри, що в кінцевому підсумку може призвести до стратегічних наслідків для обороноздатності та функціонування держави.

https://politcom.org.ua/коростень-під-дронами-як-ламають-тран

***

№ 2.207

Культура як складова відновлення: у Києві відбулася міжсекторальна діалогова *зустріч*

2026-06-08

У Києві відбулася ***діалогова зустріч «Інтеграція культури у міжсекторальні політики, стратегії та рамки відновлення»***.

Подію організувало Міністерство культури України та Офіс підтримки відновлення при Мінкульті за підтримки ***ЮНЕСКО*** та фінансування Уряду ***Японії***.

У заході взяли участь:

— заступниця Міністра культури України з питань цифрового розвитку, цифрових трансформацій і цифровізації Анастасія ***Бондар***,

— голова Представництва ЮНЕСКО в Україні К’яра Децці ***Бардескі***,

— керівник Офісу Підтримки при Мінкульті Дмитро ***Турчак***,

— представники центральних органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування, закладів культури та міжнародні партнери, залучені до процесів відновлення України.

Анастасія Бондар наголосила, що

— відновлення країни має стосуватися не лише відбудови інфраструктури, а й створення умов для повноцінного культурного життя, доступу до знань, мистецтва та змістовного дозвілля:

> **«Коли ми говоримо про відновлення, то дуже часто концентруємося на базових речах — поверненні українцям домівок або забезпеченні базових умов для життя. Водночас ми нерідко забуваємо, що саме культура відіграє одну з ключових ролей у причинах сьогоднішньої війни. Тому важливо розпочати ширший міжсекторальний діалог про те, як посилити роль культури у відновленні та який внесок у цей процес може зробити кожне відомство»**.

Заступниця Міністра закликала учасників до відкритої та щирої дискусії, що **допоможе по-новому поглянути** на взаємодію різних сфер із культурою та **знайти нові можливості** для її інтеграції в різні напрями державної політики.

К'яра Децці ***Бардескі*** наголосила на готовності ЮНЕСКО й надалі підтримувати Україну та спільно з міжнародними партнерами працювати над рішеннями у сфері відновлення культури:

«ЮНЕСКО послідовно підкреслює, що культура є не лише об'єктом відновлення, а, насамперед, одним із ключових рушіїв цього процесу. Це означає, що культурна та природна спадщина — це, передусім, спільна цінність громад, орієнтована на людину, а також важливий і вимірюваний ресурс. Цей ресурс сприяє соціальній згуртованості, зміцнює стійкість громад, підвищує добробут людей, а також підтримує економічне відновлення та розвиток туризму. Що особливо важливо для України в нинішній складний період».

У межах зустрічі відбулося три тематичні сесії, присвячені таким питанням:

(1) чому культура має бути частиною системи публічних інвестицій та фінансових механізмів;

(2) місце культури у державних політиках та регіональному розвитку;

(3) пропозиції щодо створення міжсекторального координаційного механізму.

Результатом події стало

— ***спільне напрацювання рекомендацій щодо інтеграції культури до системи публічних інвестицій, стратегічного планування та механізмів відновлення України***.

Переглянути трансляцію заходу у записі можна за посиланням.

***

№ 2.208

Наталія Мовшович обговорила з представницями ПРООН посилення інформаційної стійкості України

2026-06-08

Заступниця Міністра культури України з питань європейської інтеграції Наталія ***Мовшович*** зустрілася з радницею Програми розвитку ООН (ПРООН) з питань партисипативного врядування Костанцою ***Луканжелі*** та консультанткою з протидії дезінформації Джованною ***Майола***.

Сторони обговорили питання

1) — протидії іноземним інформаційним маніпуляціям та втручанню (FIMI),

2) — розвитку медіаграмотності та

3) — зміцнення інформаційної стійкості українського суспільства.

Наталія ***Мовшович*** приділила увагу питанням протидії іноземним інформаційним маніпуляціям та втручанню (FIMI).

Вона наголосила на важливості проведення інформаційних та просвітницьких кампаній, спрямованих на підвищення медіаграмотності громадян і зміцнення інформаційної стійкості суспільства.

Також обговорили **питання гармонізації національного законодавства з правом Європейського Союзу у сфері медіа**.

Також йшлося про посилення захисту журналістів, активістів і громадських організацій відповідно до європейських стандартів.

Представниці ПРООН підтвердили готовність підтримувати Україну у реалізації зазначених напрямів, зокрема через

> — надання експертної допомоги, проведення аналітичної роботи та підтримку заходів спрямованих на посилення інформаційної стійкості України.

Заступниця Міністра також поінформувала представниць ПРООН про пріоритети Міністерства, зокрема щодо

> **— відновлення національного та регіонального медіапростору відповідно до *Дорожньої карти підтримки формування плюралістичного та прозорого післявоєнного медіасередовища*.**

Йшлося про **забезпечення належних умов для функціонування медіа *напередодні виборчого процесу***, а також підтримку локальних медіа як важливих джерел достовірної інформації для громад.

***

№ 2.209

КВАНТОВАЯ МЕХАНИКА ВХОДИТ В ЧАТ

2026-06-09

Молчанов

Томас Юнг был врачом. Это важно помнить, потому что именно врач - человек, привыкший смотреть на мир через тело, через симптом, через осязаемое - поставил в 1801 году опыт, который спустя двести лет всё ещё не даёт спать физикам-теоретикам.

Юнг занимался природой света. В то время шёл давний спор: свет - это поток частиц (как думал Ньютон) или волна (как настаивал Гюйгенс). Юнг решил проверить. Он взял источник света, поставил перед ним непрозрачный экран с двумя узкими щелями, а позади - второй экран, на котором должно было остаться изображение.

Если свет - это частицы, всё просто. Частицы летят прямо. Две щели дадут две полоски на экране. Как два прожектора через два окна. На экране оказалась не две полоски, а много. Чередующиеся светлые и тёмные полосы. Узор. Такой получается, когда встречаются две волны - они усиливают друг друга в одних

точках и гасят в других. Интерференция. Юнг объявил: свет - волна. Ньютон ошибся. Физики успокоились.

Прошло 100 лет. Пришёл *Эйнштейн* и в 1905 году объяснил фотоэффект:

> — свет выбивает электроны из металла, причём не как угодно, а строго порциями. Пакетами. Квантами. Свет ведёт себя как частицы.

За это Эйнштейн получил Нобелевскую премию.

И физики оказались в неловком положении: у них была одна экспериментальная установка (Юнга), которая доказывала, что свет - волна, и другая (фотоэффект), которая доказывала, что свет - частицы.

Оба опыта были воспроизводимы. Оба были правильными.

Свет оказался и тем, и другим.

В зависимости от того, как спрашиваешь.

Это назвали ***корпускулярно-волновым дуализмом*** и сделали вид, что объяснили.

> — Хотя на самом деле просто дали загадке красивое название.

Потом физики пошли дальше.

Они подумали: хорошо, со светом странно. Но это фотоны - всё-таки какие-то эфемерные штуки.

А что если взять что-то настоящее?

Электрон. Маленький, но всё-таки частица с массой, зарядом, всеми делами.

> — Поставили ***двухщелевой опыт с электронами***.
>
> Стреляли по одному. Электрон один. Лететь сквозь одну щель - это логично. Сквозь две одновременно - это бред.
>
> На экране получился интерференционный узор. Как от волны.

Один электрон. По одному. Каждый раз в случайную точку. Но постепенно - узор. Полосы. Как будто каждый электрон знает о всех предыдущих и знает, куда лететь, чтобы узор получился правильным.

Физики почесали головы и решили:

> — электрон каким-то образом проходит через обе щели одновременно.

Его волновая функция - математическое описание всех возможных состояний - проходит через обе.

Происходит ***интерференция***. Потом, когда электрон попадает на экран, волновая функция «коллапсирует» в одну точку. Это странно, но математика работает. Предсказания точные. Ладно. Приемлемо, как говорил мой кот.

А потом кто-то спросил: хорошо, электрон проходит через обе щели.

Но через какую именно он прошёл в этот раз? Логичный вопрос.

Поставили детектор. Маленький прибор у одной из щелей - он регистрирует, прошёл ли электрон именно здесь. Включили детектор. Стали стрелять. Интерференционный узор исчез. На экране - две полоски. Как от частиц. Как от пуль.

> Выключили детектор. Узор вернулся.
>
> Включили снова. Исчез.

Это воспроизводилось тысячи раз в десятках лабораторий по всему миру на протяжении 100 лет. Результат один и тот же.

> Когда за электроном наблюдают - он ведёт себя как частица.
>
> Когда не наблюдают - как волна.

Здесь нужно остановиться и честно признать:

> — у этого эффекта есть техническое объяснение, которое звучит чуть менее мистически, чем «частица знает, что за ней смотрят».

Чтобы зафиксировать электрон в щели, детектор должен с ним взаимодействовать. Например, послать фотон. Этот фотон передаёт электрону импульс, *нарушает его состояние*.

Измерение **- это** ***физический процесс*****, а не пассивное наблюдение.**

> Прибор буквально «трогает электрон».

Это называется «***декогеренция***»:

> — квантовое состояние разрушается при взаимодействии с измерительным прибором, с окружающей средой, с любыми внешними частицами.

Казалось бы - всё объяснено. Не мистика, а физика.

Но здесь начинается самое интересное.

В 1978 году Джон *Уилер* предложил мысленный эксперимент, который перевернул даже это объяснение.

Уилер спросил:

> — что если мы будем принимать решение о том, наблюдать за электроном или нет - уже после того, как электрон прошёл сквозь щели? После того, как событие формально уже произошло?

Это называется «***эксперимент с отложенным выбором***». В 2007 году французские физики под руководством Алена Аспе его реализовали. Реально, в лаборатории.

> Электрон (точнее, фотон) уже прошёл через щели. Прибор ещё не решил, будет ли он фиксировать «через какую». И в этот момент - уже после прохождения - случайный генератор определял: измерять или нет.

Результат соответствовал квантовым предсказаниям.

> — Если измерение происходило - даже постфактум - интерференции не было.
>
> — Если нет - была.

Поведение частицы в прошлом **зависело от того, что решили измерить в настоящем.**

Уилер говорил об этом так:

> — «Прошлое не существует до тех пор, пока оно не зарегистрировано».

Он называл это ***participatory universe*** - «***соучастная вселенная***».

Наблюдатель **не просто фиксирует реальность.**

> **— Он участвует в её создании.**

Чтобы не уйти в метафизику раньше времени, нужно сказать о нескольких вещах, которые часто путают в популярных текстах про квантовую механику.

1) — Первое.

> **«Наблюдатель» в квантовой физике - это не обязательно человек с сознанием.**
>
> Это любое физическое взаимодействие, любой прибор, любая частица, которая несёт информацию о состоянии системы. Фотон, отскочивший от электрона, - уже наблюдатель. Молекула воздуха, с которой взаимодействовала частица, - уже наблюдатель.

2) — Второе.

Квантовые эффекты существуют на очень маленьких масштабах.

Стол, кошка, Луна - они квантовые по природе своих составляющих, но их квантовые состояния практически мгновенно разрушаются через взаимодействие с окружением.

При комнатной температуре, в воздухе, в гравитационном поле - декогеренция происходит за промежутки времени, которые намного меньше любого измеримого.

3) — Третье.

Тем не менее. Граница между «квантовым» и «классическим» миром до сих пор точно не определена. Это называется «*проблемой измерения*», и она остаётся открытой.

Разные интерпретации квантовой механики - копенгагенская, многомировая, реляционная, де Броль-Бомовская - дают разные ответы на вопрос о том, что именно происходит при измерении.

И ни одна не является общепринятой.

Копенгагенская интерпретация, которую разработали Бор и Гейзенберг в 1920-х, говорит примерно следующее:

— квантовая частица до измерения находится в суперпозиции - в нескольких состояниях одновременно. Вопрос «где она находится на самом деле» - бессмысленный вопрос. «На самом деле» не существует до измерения. Есть только вероятности.

Это прагматичная позиция. «Заткнись и считай», как говорят физики-практики. Математика работает безупречно. Предсказания проверены с точностью до двенадцатого знака после запятой.

Но многих это не устраивало.

Эйнштейн - при всём том, что именно он ввёл понятие кванта света - квантовую механику в копенгагенской интерпретации так и не принял.

— Его знаменитое «Бог не играет в кости» - это не религиозное высказывание. Это отказ принять принципиальную случайность как фундамент физики.

Эйнштейн был убеждён:

— должны быть *скрытые* переменные.

Что-то, что мы не видим, но что определяет результат.

Реальность существует независимо от того, смотрим мы на неё или нет.

В 1964 году ирландский физик Джон *Белл* придумал способ проверить это экспериментально.

Он вывел ***неравенства***

— математические условия, которые должны выполняться, если у квантовых частиц есть скрытые переменные (то есть если реальность существует независимо от измерения).

Квантовая механика предсказывала нарушение этих неравенств.

В 1972 году Джон Клаузер провёл первый эксперимент.

— ***Неравенства Белла*** **были нарушены.**

Квантовая механика оказалась права.

В 1982 году Ален *Аспе* провёл более чистый эксперимент - с закрытием «лазеек», которые оставляли теоретическую возможность для скрытых переменных.

Результат тот же.

В 2022 году Аспе, Клаузер и Антон Цайлингер получили Нобелевскую премию по физике именно за эти эксперименты.

Нобелевский комитет сформулировал так:

— «За эксперименты с запутанными фотонами, установившие нарушение *неравенств Белла* и ставшие пионерскими в квантовой информатике».

Если переводить на *язык философии*:

— ***«локальный реализм»*** - идея о том, что у объектов есть определённые свойства независимо от наблюдения, и что никакое влияние не распространяется быстрее света - ***опровергнут*** **экспериментально**.

Реальность устроена *иначе*, чем мы привыкли думать.

Здесь стоит рассказать про ***квантовую запутанность***, потому что она связана с двухщелевым экспериментом общим корнем

— и является, пожалуй, самым головокружительным явлением во всей физике.

Два электрона можно привести в «запутанное» состояние:

— их квантовые параметры окажутся ***коррелированы***.

Если у одного измерить спин «вверх», у второго немедленно окажется спин «вниз» - независимо от расстояния между ними. Хоть в соседних комнатах, хоть на разных концах галактики.

Эйнштейн называл это «жуткодействием на расстоянии» и считал это доказательством неполноты квантовой механики.

Оказалось, что это не неполнота. Это природа.

Запутанность не позволяет передавать информацию быстрее света - математика запрещает использовать этот канал для связи.

Но она говорит кое-что важное:

— квантовые объекты могут образовывать единую систему, части которой неотделимы друг от друга независимо от расстояния.

Вселенная на квантовом уровне - не «*собрание отдельных вещей*».

Это «*сеть взаимосвязей*».

Что со всем этим делать человеку, который не физик?

Есть несколько уровней ответа.

1) — **Уровень первый**, практический

Квантовая механика уже работает в вашей жизни. Лазеры, полупроводники, транзисторы, МРТ-томографы, солнечные батареи, флеш-память - всё это основано на квантовых эффектах.

Современная цивилизация работает на квантовой механике, хотя большинство людей этого не осознают. Квантовые компьютеры, квантовая криптография - это следующая волна, и она уже идёт.

2) — **Уровень второй, научный**

Двухщелевой эксперимент **- это не странность на краях физики.**

Это её центр.

— Проблема измерения, роль наблюдателя, природа вероятности - эти вопросы определяют, как мы понимаем фундамент реальности. И они до сих пор не решены.

В 2020 году группа физиков под руководством Массимилиано Проиетти провела эксперимент, который проверял расширенную теорему Вигнера - и

показала, что два наблюдателя могут получить несовместимые описания одного и того же события.

Оба описания - верные, в рамках своей системы отсчёта. Объективная реальность, одинаковая для всех наблюдателей, не следует из квантовой механики как необходимость.

Это не значит, что реальности нет. Это значит, что у неё более сложная архитектура, чем предполагал ***здравый смысл***.

3) — **Уровень третий**

> ***Двухщелевой эксперимент*** не доказывает, что сознание создаёт реальность в том смысле, который эксплуатируется в книгах типа «Секрет».
>
> Эту связку физики отвергают в подавляющем большинстве.
>
> ***«Наблюдатель» в квантовой механике*** - **это физическое взаимодействие, а не мысль**.
>
> Но он ставит под сомнение то, что казалось очевидным:
>
> — идею о том, что «мир существует в фиксированном состоянии независимо от любого взаимодействия с ним».

Уилер, один из крупнейших физиков двадцатого века, формулировал это так:

> — **вопрос «что такое реальность» - это уже не только вопрос для философов.**
>
> **Это рабочий вопрос физики.**

Есть один факт, который я люблю приводить, потому что в нём есть что-то почти литературное.

Ричард *Фейнман*, нобелевский лауреат, один из создателей квантовой электродинамики, говорил о ***двухщелевом эксперименте*** так:

> — **«В нём заключён весь квантовый секрет. Единственный секрет, который нужно знать. Всё остальное следует из него»**.

При этом Фейнман до конца жизни настаивал:

> **— никто не понимает квантовую механику.**

Мы умеем ею пользоваться. Умеем считать. Предсказания работают с невероятной точностью.

Но что именно происходит

- когда электрон проходит через щели, когда ***волновая функция коллапсирует***

- **никто не знает**.

Наука умеет делать невероятно точные предсказания о мире, не понимая его до конца.

Это её сила и одновременно её честность перед собой.

Двухщелевой эксперимент - в этом смысле идеальная точка входа в квантовую механику. Он помещается на одной странице. Воспроизводится в любой хорошей лаборатории. И после 100 лет исследований всё ещё содержит внутри что-то, что не укладывается ни в одну удобную картину мира. Хорошая наука именно так и работает.

***

№ 2.210

***

№ 2.211

Олексій Гончаренко · **Подписаться**
1 ч. ·

2026-06-11

Ваучери за втрачене житло НЕ ПРАЦЮЮТЬ. І це повний пздць

Людям, які втратили своє житло, роздали ваучери. Гарні, красиві, задизайнили, постарались.

Лише станом на квітень таких ваучерів видали, увага, на понад 23,8 МЛРД ГРН!

Все б нічого, але абсолютна більшість тих, хто ВЖЕ готовий обміняти ці сертифікати на нове житло, НЕ МОЖУТЬ цього зробити. Бо держава просто не дає ці гроші.

Тобто взяли папірець, помахали обіцянками перед носом, а тепер морозяться. Бо коли справа доходить до виплат - грошей різко немає. Кажуть, чекайте.

СКІЛЬКИ чекати? Може, ви глянете, як довго люди чекали на ці ваучери? РОКАМИ. Що далі? Чекати на кошти десятиліттями?

Сьогодні в Раді розглядатимуть зміни в закон про ВПО.

Але якщо ми дійсно хочемо дбати про ВПО, про тих, хто втратив житло, про наших ЛЮДЕЙ - треба не п*зді(и)ти, а РОБИТИ щось.

Моя позиція чітка - кожен, хто втратив житло, МАЄ отримати компенсацію. Має отримати відшкодування і новий дім.

Бо поки що комусь - Династія, а комусь - плювок в обличчя.

Рис1

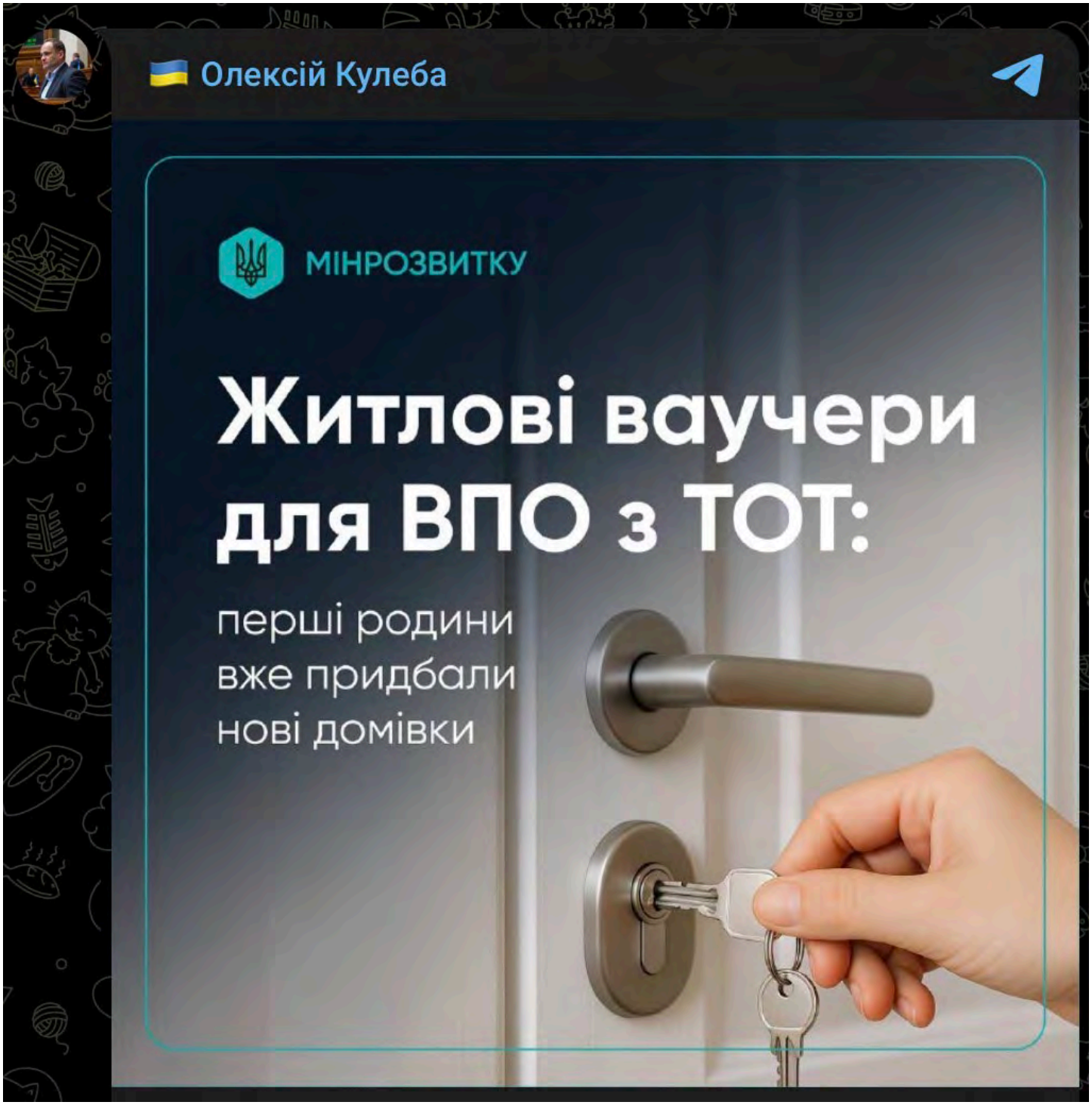

Олексій Кулеба
МІНРОЗВИТКУ
Житлові ваучери для ВПО з ТОТ:
перші родини вже придбали нові домівки

Рис2

Перші результати програми житлових ваучерів для ВПО з ТОТ.

Вже 160 родин, які через війну втратили дім і були змушені виїхати з тимчасово окупованих територій, придбали нове житло в межах програми єВідновлення.

Йдеться про механізм житлових ваучерів для внутрішньо переміщених осіб з ТОТ, які мають статус учасника бойових дій або людини з інвалідністю внаслідок війни. Люди самостійно обирають, де будувати нове життя. Механізм охоплює різні регіони України – від Київщини до Закарпаття.

Станом на зараз найбільше житла придбано у Київській області – 61 ваучер на понад 121 млн грн. Далі – Дніпропетровщина (29 ваучерів на 58 млн грн), Миколаївщина (20 на 40 млн грн), Київ (16 на 32 млн грн) та Одещина (9 на майже 18 млн грн).

Загалом житлові ваучери використані у 14 регіонах України.

Понад 91% придбаного житла – квартири. Ще близько 8% – приватні будинки. Майже 87% житла придбано на вторинному ринку. Це означає, що механізм працює на реальному ринку нерухомості та дозволяє родинам самостійно обирати житло відповідно до своїх потреб.

Водночас понад 860 угод передані на оплату, і найближчим часом ще сотні українських родин отримають власне житло.

Загалом на участь у програмі подано більше 39 000 заяв. Із них понад 30 000 вже отримали погодження місцевими комісіями.

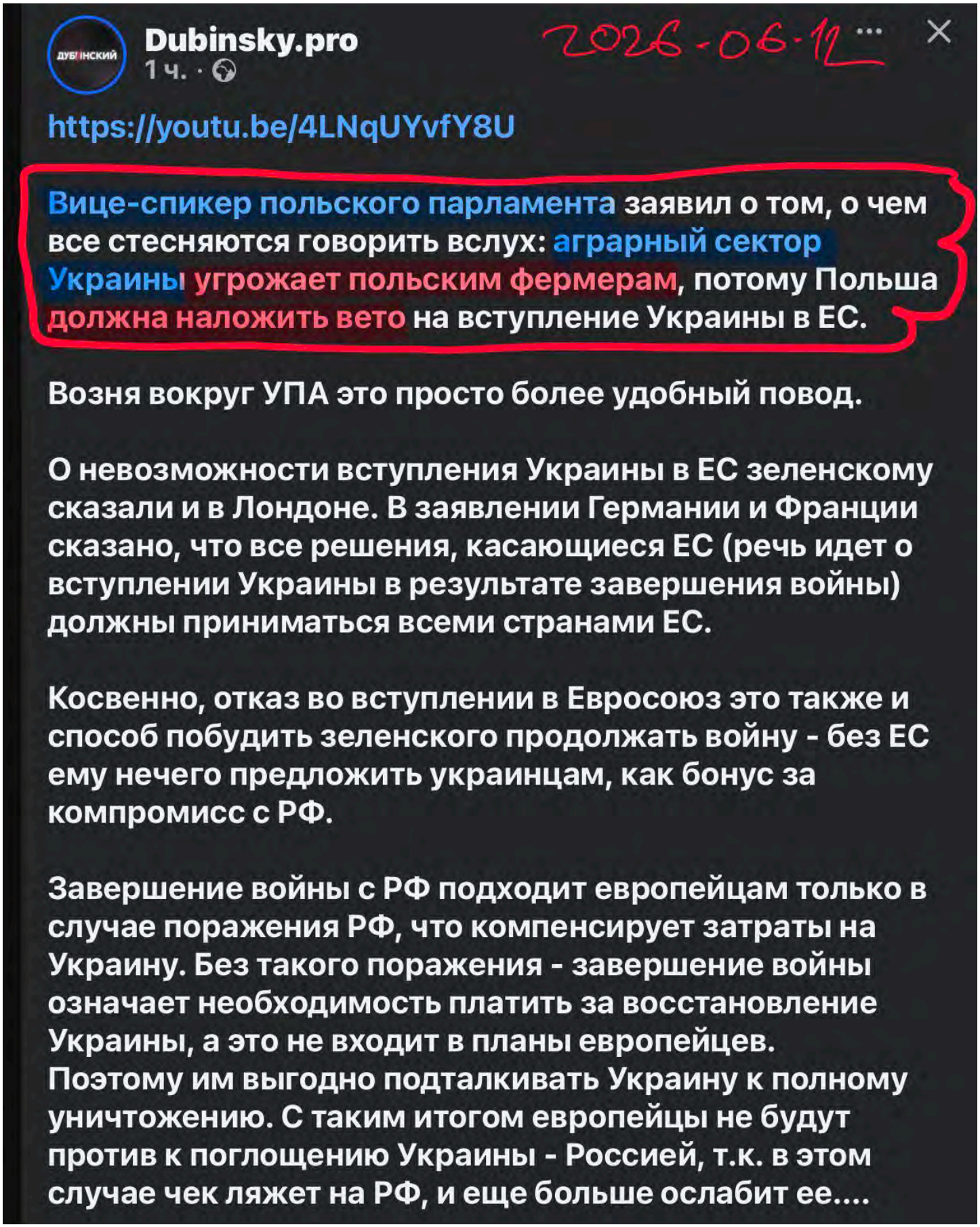
Працюємо над залученням додаткового фінансування, щоб розширювати програму і дати можливість ще більшій кількості українців повернути собі головне – власний дім.

❤️ 6 👍 1 👌 1

Рис3

***

№ 2.212

Dubinsky.pro
1 ч. ·
2026-06-11
https://youtu.be/4LNqUYvfY8U
Вице-спикер польского парламента заявил о том, о чем все стесняются говорить вслух: аграрный сектор Украины угрожает польским фермерам, потому Польша должна наложить вето на вступление Украины в ЕС.
Возня вокруг УПА это просто более удобный повод.
О невозможности вступления Украины в ЕС зеленскому сказали и в Лондоне. В заявлении Германии и Франции сказано, что все решения, касающиеся ЕС (речь идет о вступлении Украины в результате завершения войны) должны приниматься всеми странами ЕС.
Косвенно, отказ во вступлении в Евросоюз это также и способ побудить зеленского продолжать войну - без ЕС ему нечего предложить украинцам, как бонус за компромисс с РФ.
Завершение войны с РФ подходит европейцам только в случае поражения РФ, что компенсирует затраты на Украину. Без такого поражения - завершение войны означает необходимость платить за восстановление Украины, а это не входит в планы европейцев.
Поэтому им выгодно подталкивать Украину к полному уничтожению. С таким итогом европейцы не будут против к поглощению Украины - Россией, т.к. в этом случае чек ляжет на РФ, и еще больше ослабит ее....

***

№ 2.213

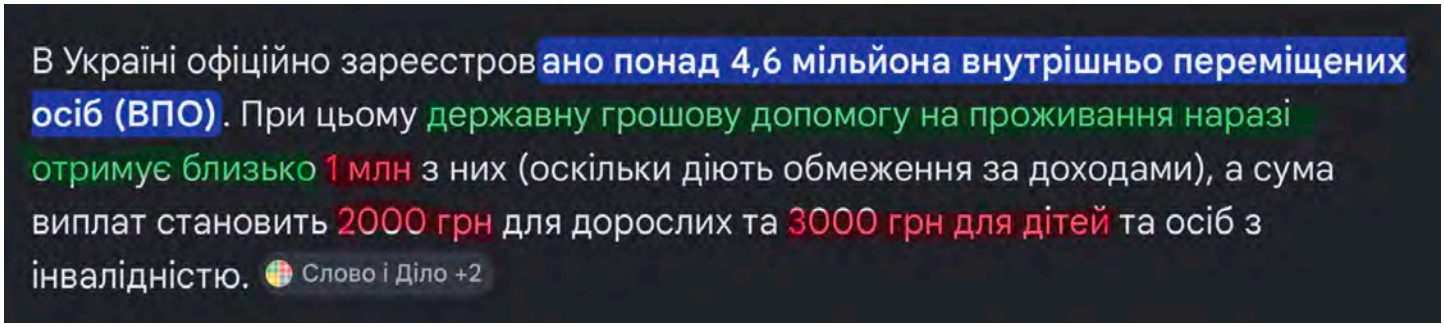

Рис1

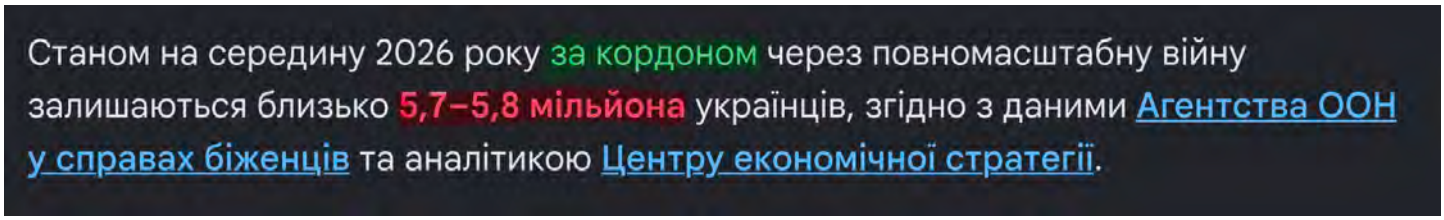

Рис2

Перші результати програми житлових ваучерів для ВПО з ТОТ.

Вже 160 родин, які через війну втратили дім і були змушені виїхати з тимчасово окупованих територій, придбали нове житло в межах програми єВідновлення.

Йдеться про механізм житлових ваучерів для внутрішньо переміщених осіб з ТОТ, які мають статус учасника бойових дій або людини з інвалідністю внаслідок війни. Люди самостійно обирають, де будувати нове життя. Механізм охоплює різні регіони України – від Київщини до Закарпаття.

Станом на зараз найбільше житла придбано у Київській області – 61 ваучер на понад 121 млн грн. Далі – Дніпропетровщина (29 ваучерів на 58 млн грн), Миколаївщина (20 на 40 млн грн), Київ (16 на 32 млн грн) та Одещина (9 на майже 18 млн грн).

Загалом житлові ваучери використані у 14 регіонах України.

Понад 91% придбаного житла – квартири. Ще близько 8% – приватні будинки. Майже 87% житла придбано на вторинному ринку. Це означає, що механізм працює на реальному ринку нерухомості та дозволяє родинам самостійно обирати житло відповідно до своїх потреб.

Водночас понад 860 угод передані на оплату, і найближчим часом ще сотні українських родин отримають власне житло.

Загалом на участь у програмі подано більше 39 000 заяв. Із них понад 30 000 вже отримали погодження місцевими комісіями.

Працюємо над залученням додаткового фінансування, щоб розширювати програму і дати можливість ще більшій кількості українців повернути собі головне – власний дім.

❤️ 6 👍 1 👌 1

t.me/OleksiiKuleba/8762 885 May 20 at 16:41

Рис3

4,6 млн ВПО : 39 т. Заяв = 117 людини на одну Заяву…

***

№ 2.214

З А К О Н У К Р А Ї Н И

Про ратифікацію Європейської хартії регіональних мов або мов меншин

(Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2003, N 30, ст.259)

Верховна Рада України **п о с т а н о в л я є:**

1. Європейську хартію регіональних мов або мов меншин, підписану від імені України 2 травня 1996 року в м. Страсбурзі (далі - Хартія) (994_014), ратифікувати (додається*).

2. Положення Хартії (994_014) застосовуються до мов таких національних меншин України: білоруської, болгарської, гагаузької, грецької, єврейської, кримськотатарської, молдавської, німецької, польської, російської, румунської, словацької та угорської.

Рис1

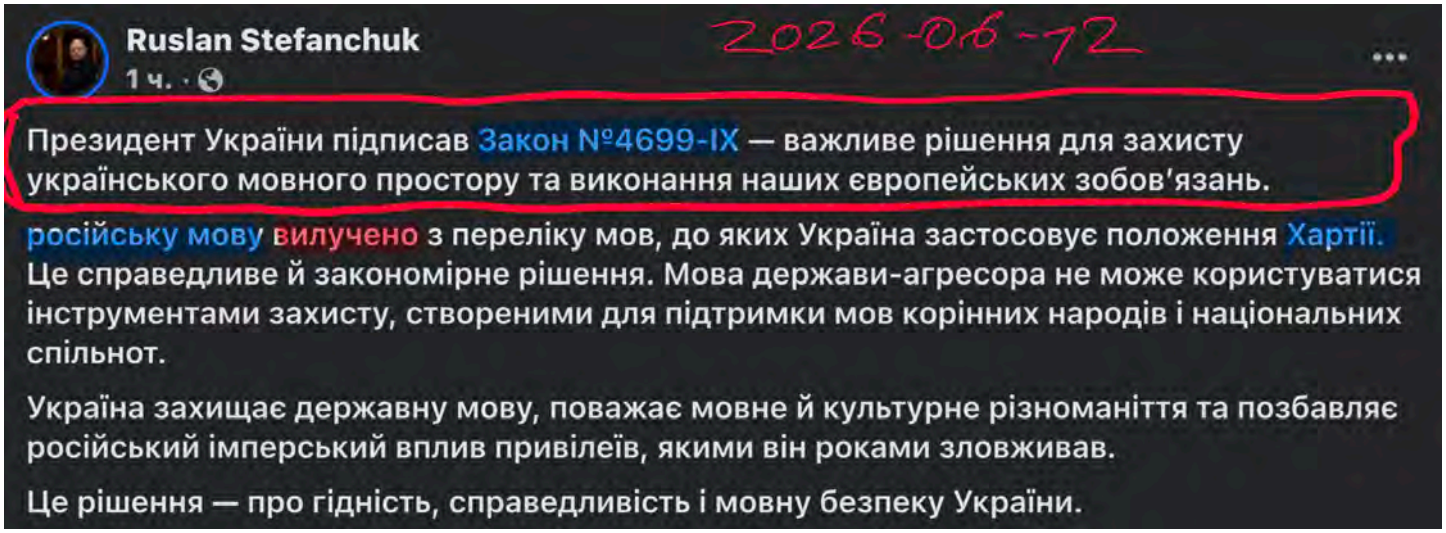

Рис2

3) статтю 2 викласти в такій редакції:

"2. Україна застосовує положення Хартії до таких мов: білоруської, болгарської, гагаузької, івриту, їдишу, караїмської, кримськотатарської, кримчацької, німецької, новогрецької, польської, ромської, румейської, румунської, словацької, угорської, урумської, чеської".

Рис3

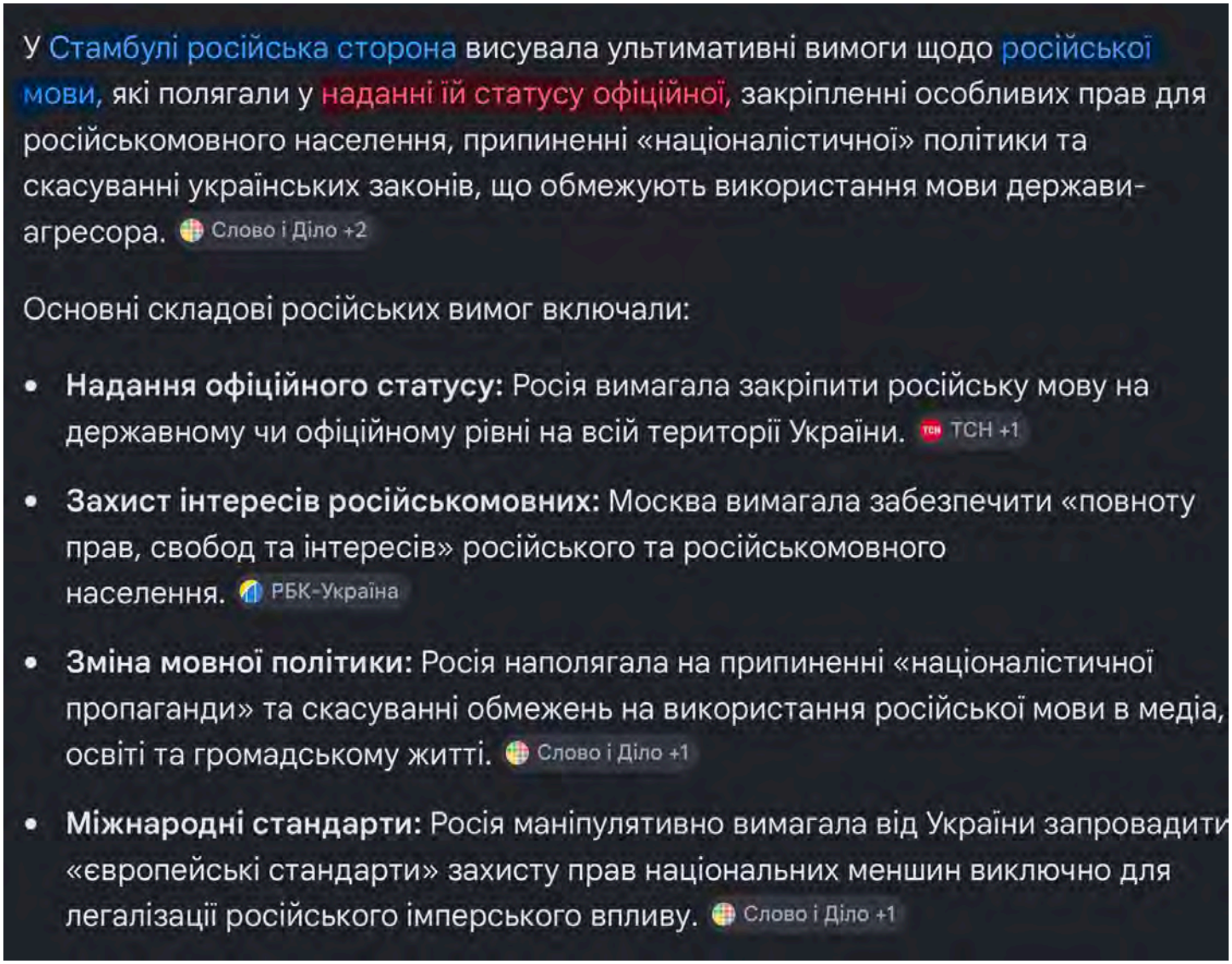

Рис4

Стаття 10. Державною мовою в Україні є українська мова.

{Офіційне тлумачення частини першої статті 10 див. в Рішенні Конституційного Суду № 10-рп/99 від 14.12.99}

Держава забезпечує всебічний розвиток і функціонування української мови в усіх сферах суспільного життя на всій території України.

В Україні гарантується вільний розвиток, використання і захист російської, інших мов національних меншин України.

Держава сприяє вивченню мов міжнародного спілкування.

Застосування мов в Україні гарантується Конституцією України та визначається законом.

Рис5

***

№ 2.215

МВФ и Катастрофа

2026-06-13

Монин

Мой экспертный вывод из того что опубликовано на сайте МВФ в качестве продолжения работы Украины с МВФ - *катастрофически плохой*.

В условиях когда Украинцы выживают 5-й год в войне, в условиях когда Украина изменила бюджет и получит в 2026 году 2291 млрд грантов от ЕС (принятый закон 15224), в условиях когда Налоговые законы поданные по программе МВФ были провалены депутатами, в качестве ответных мер Кабмин Украины решил усилить террор населения Украины.

1) — Во первых опять решил настаивать на ***посылках***, которые провалены были 27 мая, опять настаивать на уничтожении индивидуального предпринимательства хотя официально Свириденко клялась что вопрос с Фопами перенесен.

2) — Во вторых добавлен ***энергетический террор*** населения в пользу государственных энергетических государственных корпораций повязавших в огромной коррупции (чего стоят только Энергоатом).

3) — В третьих так называемая ***либерализация валютного курса*** - уже видна по действиям НБУ в начале июня...

> — Даже несмотря на приход новых денег от ЕС - НБУ продолжил ***девальвацию гривны*** и это тоже ударит по доходам населения даже с учетом того что в течение 6,5 месяцев в Украину должно по плану зайти рекордное количество денег - более 50 млрд долларов... И международные резервы выйдут на очередной рекорд к концу года.

***

Кроме того хотел заметить, что мы уже помним «***реформу тарифов»*** по газу в 2016 году в подобном исполнении...

> — Тогда 50% домохозяйств сделали зависимыми от субсидий и от государства.
>
> — И им отменили банковскую тайну для проверки платежеспособности.

— А также обогатили Менеджеров Нафтогаза *Витренко* и *Коболева*, которые выписывали себе миллиардные премии...

— сделав зависимости от государства граждан катастрофическими и фактически переливая с бюджета деньги в Нафтогаз... через систему трансфертов.

Я бы сказал, что здесь речь уже даже не идет о профпригодности… с этим уже давно все понятно.

Здесь - скорее уже речь идет о мести населению и индивидуальным предпринимателям в условиях

— когда программа с МВФ и деньги МВФ вообще в принципе Украине не нужны.

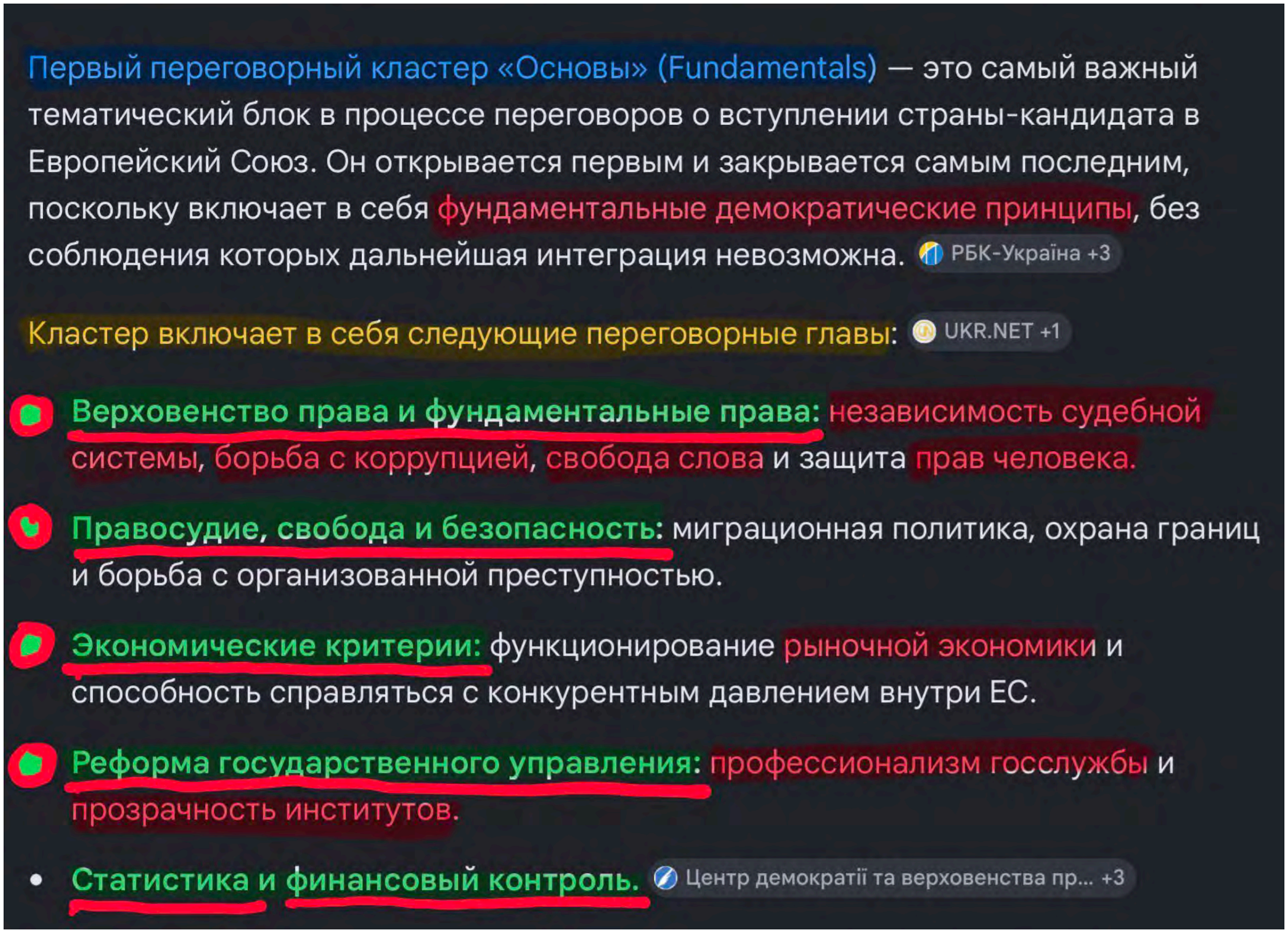
Свириденко и ***Марченко*** очевидно заслуживают отставки ...Это катастрофа.

***

№ 2.216

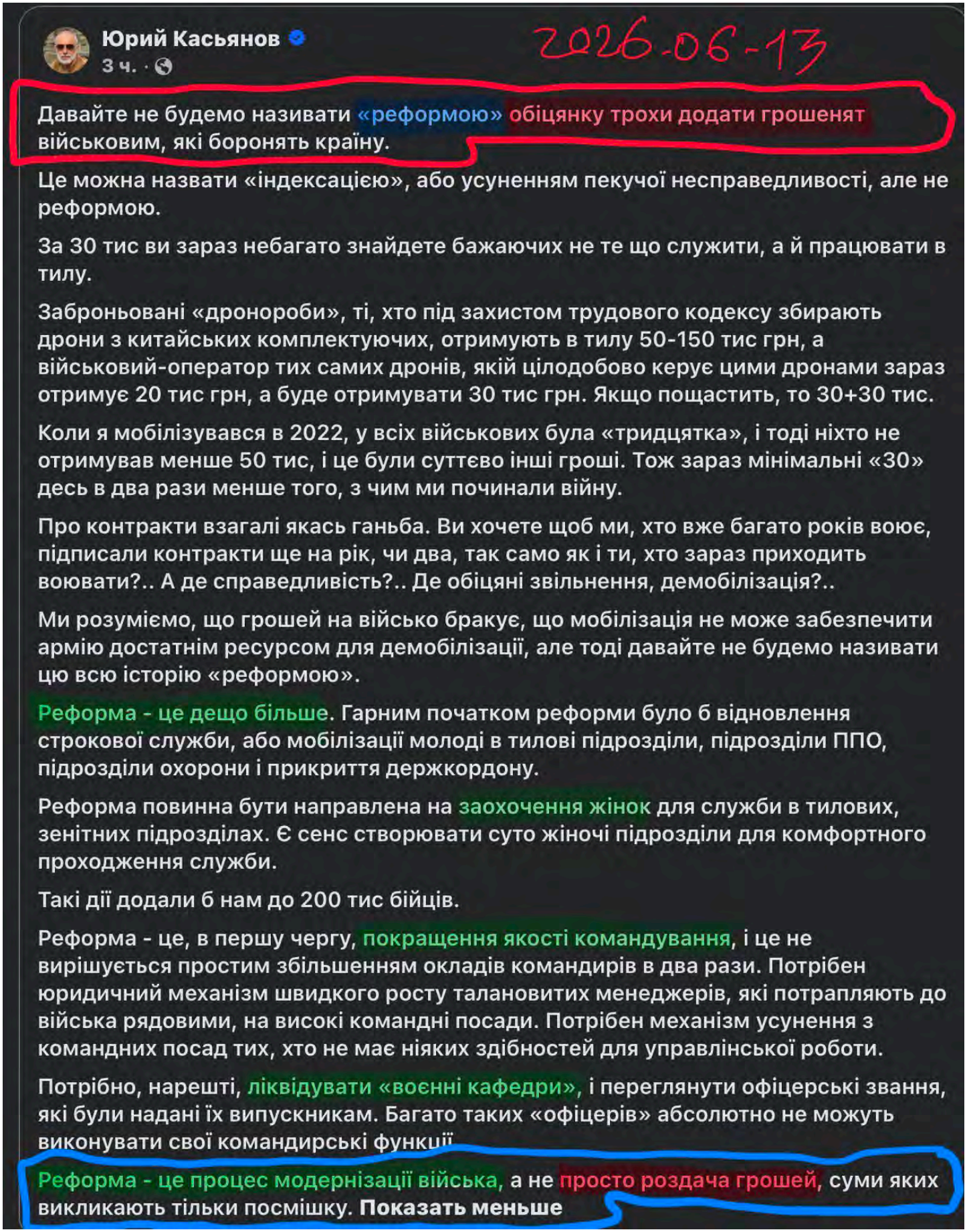

Рис1

Первый переговорный кластер «Основы» (Fundamentals) — это самый важный тематический блок в процессе переговоров о вступлении страны-кандидата в Европейский Союз. Он открывается первым и закрывается самым последним, поскольку включает в себя фундаментальные демократические принципы, без соблюдения которых дальнейшая интеграция невозможна. РБК-Україна +3
Кластер включает в себя следующие переговорные главы: UKR.NET +1
Верховенство права и фундаментальные права: независимость судебной системы, борьба с коррупцией, свобода слова и защита прав человека.
Правосудие, свобода и безопасность: миграционная политика, охрана границ и борьба с организованной преступностью.
Экономические критерии: функционирование рыночной экономики и способность справляться с конкурентным давлением внутри ЕС.
Реформа государственного управления: профессионализм госслужбы и прозрачность институтов.
Статистика и финансовый контроль. Центр демократії та верховенства пр... +3
Рис2

***

№ 2.217

Юрий Касьянов
3 ч. ·

2026.06-13

Давайте не будемо називати «реформою» обіцянку трохи додати грошенят військовим, які боронять країну.

Це можна назвати «індексацією», або усуненням пекучої несправедливості, але не реформою.

За 30 тис ви зараз небагато знайдете бажаючих не те що служити, а й працювати в тилу.

Забронювані «дронороби», ті, хто під захистом трудового кодексу збирають дрони з китайських комплектуючих, отримують в тилу 50-150 тис грн, а військовий-оператор тих самих дронів, якій цілодобово керує цими дронами зараз отримує 20 тис грн, а буде отримувати 30 тис грн. Якщо пощастить, то 30+30 тис.

Коли я мобілізувався в 2022, у всіх військових була «тридцятка», і тоді ніхто не отримував менше 50 тис, і це були суттєво інші гроші. Тож зараз мінімальні «30» десь в два рази менше того, з чим ми починали війну.

Про контракти взагалі якась ганьба. Ви хочете щоб ми, хто вже багато років воює, підписали контракти ще на рік, чи два, так само як і ти, хто зараз приходить воювати?.. А де справедливість?.. Де обіцяні звільнення, демобілізація?..

Ми розуміємо, що грошей на військо бракує, що мобілізація не може забезпечити армію достатнім ресурсом для демобілізації, але тоді давайте не будемо називати цю всю історію «реформою».

Реформа - це дещо більше. Гарним початком реформи було б відновлення строкової служби, або мобілізації молоді в тилові підрозділи, підрозділи ППО, підрозділи охорони і прикриття держкордону.

Реформа повинна бути направлена на заохочення жінок для служби в тилових, зенітних підрозділах. Є сенс створювати суто жіночі підрозділи для комфортного проходження служби.

Такі дії додали б нам до 200 тис бійців.

Реформа - це, в першу чергу, покращення якості командування, і це не вирішується простим збільшенням окладів командирів в два рази. Потрібен юридичний механізм швидкого росту талановитих менеджерів, які потрапляють до війська рядовими, на високі командні посади. Потрібен механізм усунення з командних посад тих, хто не має ніяких здібностей для управлінської роботи.

Потрібно, нарешті, ліквідувати «воєнні кафедри», і переглянути офіцерські звання, які були надані їх випускникам. Багато таких «офіцерів» абсолютно не можуть виконувати свої командирські функції

Реформа - це процес модернізації війська, а не просто роздача грошей, суми яких викликають тільки посмішку. **Показать меньше**

***

№ 2.218

ЧОМУ ГОРИТЬ БЕЛФАСТ

JUN 13, 2026

СЕРГІЙ ЧАПЛИГІН

І чому мовчать ті, хто мав би відповідсти

Цього тижня Белфаст палав. Машини, будинки, вулиці перекриті палаючими сміттєвими баками.

Привід - спроба обезголовлення місцевого жителя шукачем притулку із Судану. Але привід і причина це різні речі. Щоб зрозуміти, чому горить Белфаст, потрібно дивитися глибше.

1. Схема, яку ми вже бачили

Заворушення у Белфасті це не ізольована подія. Вони вибухнули на тлі нещодавніх протестів громадян у Саутгемптоні, де 18-річного Генрі Новака вбив Вікрум Дігва. Тоді ж з'явилися відеозаписи з поліцейських камер, які показали, як вмираючого хлопця зустрічають не допомогою, а протоколом: офіцери зосереджені на тому, як правильно інтерпретувати подію через призму раси і упередженості, а не на тому, щоб врятувати смертельно поранену людину.

Схема повторюється з приголомшливою точністю. Злочин. Публічний гнів. Замість відповіді на питання засудження самого гніву. Замість визнання провалу, - лекція про неприпустимість ксенофобії.

2. «Засуджувати заворушення - легко. Це ціна нічого»

Саме так описує ситуацію Пол Бьорч, колишній офіцер поліції і фахівець із контртероризму. Засудження заворушень дозволяє міністрам і коментаторам зайняти морально зручну позицію, не відповідаючи на жодне реальне питання. Це не лідерство - це боягузтво, оформлене в риторику.

Людей просять дивитися на хаос і небезпеку та вірити, що справжня небезпека це їхня реакція на хаос. І дивуватися потім, чому вони більше не вірять нічому офіційному.

3. Трансформація без згоди

Заворушення у Белфасті не виникли у вакуумі. За останні десятиліття мешканці британських робітничих кварталів спостерігали, як їхні громади змінюються без їхнього голосу та запитання їхньої думки.

Їхні побоювання щодо тиску на житло, школи, лікарні і суспільну безпеку зі сторони мігрантів раз за разом відкидались владою як расова упередженість. Занепокоєння оголошували «панікою». Питання про соціальну згуртованість «екстремізмом».

Коли люди роками кажуть: «Нас не чують» і це підтверджується знову й знову, гнів накопичується. Він не зникає від того, що його не помічають. Він чекає.

4. Коли інститути починають захищати наратив, а не людей

Особливо болюче це випадок з Генрі Новаком. Відеозаписи показали: поліцейські, замість того щоб негайно надавати допомогу, були зосереджені на «правильній» інтерпретації події.

Державний інститут, покликаний захищати людей, захищав власну ідеологічну позицію.

Саме це породжує громадянський спротив. Коли звичайна людина потрапляє в біду, держава реагує ідеологічно.

— Контролює мову, ніж рятує жертв.

— Керує наративом, ніж дивиться правді в очі.

5. Криза довіри і чому вона небезпечніша за заворушення

Мільйони британців більше не бачать у *правлячому класі* просто некомпетентних чиновників.

Вони бачать клас, який активно ворожий до їхніх інтересів.

Клас, що захищає офіційний *ідеологічний лівацький наратив*, поки народний досвід ігнорується, висміюється або цензурується.

Довіра тримається на переконанні, що державні інститути діють чесно і ставлять добробут громадян вище за політику.

Коли це переконання руйнується то суспільство опиняється на дуже небезпечному ґрунті.

Розрив між можновладцями і народом не просто збільшується. Він стає *прірвою*.

Британська еліта дедалі більше нагадує *замкнену касту*, яка вимагає толерантності, але сама не терпить незгоди;

— говорить про демократію, але ігнорує суспільну думку, коли та для неї незручна.

— І застосовує різні стандарти до себе і до всіх інших.

6. Пожежі згаснуть. Гнів — ні

Вогні у Белфасті погаснуть. Сміття приберуть. Цикл новин піде далі.

Але гнів, що стоїть за цим нікуди не зникне, доки лідери Британії та Європи продовжуватимуть ставитися до публічного страху і незгоди як до чогось, що потрібно заглушити, а не почути.

Саутгемптон і Белфаст - не аномалії. Це *попередження*.

І якщо їх знову проігнорують, вони не будуть останніми.

***

№ 2.219

ZN.UA

ХВАТИТ АЗАРТНЫХ ИГР — *ГОСУДАРСТВО МУХЛЮЕТ*: ПОЧЕМУ ВОЕННЫЕ РЕЗКО РАСКРИТИКОВАЛИ НОВЫЕ КОНТРАКТЫ И РЕФОРМУ ВСУ

13 июня, 2026

Защитники на фронте и в тылу указали на критические пробелы, скрытые финансовые ловушки и коррупционные риски в анонсированной реформе армии.

Анонсированная масштабная реформа Вооруженных Сил Украины, предусматривающая изменение системы финансовых выплат и введение новых типов контрактов, вызвала волну возмущения, скептицизма и острых дискуссий среди действующих военнослужащих. Защитники на передовой и в тыловых подразделениях откровенно указывают на системную несправедливость, скрытый популизм и угрозу разрушения армейских институтов, о чем стало известно из детального мониторинга и анализа публикаций военнослужащих в социальных сетях.

1. Изменение риторики публичных деятелей

Военнослужащий Андрей Андрейчук обратил внимание на тенденцию, когда известные публичные деятели рано или поздно сближаются с властью и начинают играть по ее корпоративным правилам, даже если раньше от них этого не ожидали. В качестве примера он привел Сергея ***Стерненко***, который сейчас активно хвалит армейскую реформу и называет ее «историческим днем».

Андрейчук провел параллель с Сергеем ***Лещенко***, который когда-то был журналистом, а впоследствии «УЗализничнился» (вошел в наблюдательный совет государственного предприятия «Укрзалізниця» — ред.).

Также боец вспомнил Богдана ***Кротевича***, который ранее жестко критиковал высшее военное командование, в частности ***Сырского*** и ***Содоля***, а сейчас занимает должность советника министра внутренних дел ***Клименко***.

2. «Статус дурачков»

Военнослужащая с никнеймом @isky.creator, которая, по ее утверждению, находится в рядах армии с 2022 года, эмоционально заявила, что из-за всего того хаоса, который бойцам приходится ежедневно «выгребать», складывается стойкое впечатление, будто защитников испытывают не только боевыми действиями, но и тыловыми процессами. Она подчеркнула, что люди, вставшие на защиту страны в самый тяжелый период, чувствуют себя так, будто подписали себе статус «дурачков», обязанных терпеть издевательства, унижения и откровенное неуважение. Те же, кто не выдерживает этого давления, воспринимаются системой как «отработанный биоматериал», а не как люди, завоевавшие право быть движущей силой общества.

Этот пессимизм разделяет **военнослужащий с ником @bgggdn**, у которого анализ новой реформы вызвал лишь чувство отвращения из-за того, что **в системе абсолютно ничего не изменилось**. Боец заметил, что хотя он и не служит непосредственно в пехоте, однако артиллерия — это тоже чрезвычайно тяжелый труд, где на позиции постоянно прилетают вражеские «Ланцеты», КАБы, FPV-дроны и «Молнии». При этом в итоге военный получает 60 тысяч гривень премии и 20 тысяч базовой зарплаты. Из этих средств значительную часть приходится регулярно сдавать на нужды подразделения, чтобы «корчи» (автомобили подразделения — ред.) могли двигаться, покупать за собственные деньги снаряжение и как-то кормить семью, из-за чего мечтать о каком-то стабильном будущем просто невозможно.

3. Несправедливость и угроза СЗЧ

Военнослужащий Андрей Мокляк поднял вопрос **о глубоком неравенстве между ветеранами первых лет полномасштабной войны и новобранцами**. Он рассказал, что был добровольно мобилизован в возрасте 19 лет, прошел через тяжелые боевые действия и получил ранение при защите Родины. **Теперь он вынужден служить уже пятый год без какой-либо конечной даты, тогда как люди в возрасте 18–24 лет, которые подписывают контракт сейчас, пройдут то же самое и уже через год-два смогут спокойно уйти на демобилизацию.**

Мокляк назвал это ***меганесправедливостью*** и предупредил: если этот фактор не будет учтен в новых законопроектах, он готов прибегнуть к СЗЧ, поскольку его совесть перед страной за все эти годы абсолютно чиста.

В то же время **военнослужащий с ником @artem_wur** отметил, что после завершения своего текущего армейского контракта планирует пойти работать в патрульную полицию. По его словам, там он будет получать больше, чем 80% офицеров в армии, и при этом будет иметь гарантированную бронь от мобилизации.

4. Ловушки выплат и контрактов

Офицер морской пехоты Дмитрий Иванов попытался без эмоций разобрать анонсированные Министерством обороны изменения, разделив их на две ключевые категории:

— 1) финансовое обеспечение и 2) новые контракты:

1. Денежное обеспечение

(1) Саму зарплату военным не повышают ни на копейку — все анонсированное финансирование реализуется исключительно в виде надбавок. Это делается для того, чтобы государство избежало выплат высоких военных пенсий в будущем, поскольку надбавки при их расчете не учитываются.

(2) На низкие доходы жаловались преимущественно небоевые подразделения, тогда как боевые требовали решения вопросов отпусков, ротаций и сроков службы. Однако реформаторы выделили дополнительные средства именно боевым подразделениям, а тыловым подразделениям выделили надбавку в размере всего 250 долларов США (около 10 тысяч гривень), что не решает проблему бедности их семей.

(3) Если боец получит ранение и будет переведен в тыл, он мгновенно лишится боевых надбавок и станет «чуть богаче нищего», что полностью разрушает стимул для людей идти в рекрутинговые центры. По оценке Иванова, в нынешних ВСУ наиболее незащищенным человеком является именно офицер небоевого подразделения, поскольку для сержантов процедуру перемещения хотя бы минимально упростили в пределах корпуса.

2. Условия контрактов

(1) Все прошлые боевые заслуги (участие в АТО, ООС и полномасштабной войне с 2022 года) фактически игнорируются. За шесть лет войны на Донбассе с 2014 по 2022 год государство предлагает ветерану лишь шесть месяцев отсрочки.

(2) За новый контракт на 24 месяца ветеранам АТО/ООС обещают один год отсрочки, а всем остальным — лишь полгода. Ни один серьезный гражданский работодатель не возьмет на работу человека, зная, что его отсрочка длится всего шесть месяцев.

(3) Складывается парадоксальная ситуация: ветеран, который непрерывно воюет с 2022 года, после подписания нового контракта на два года уволится только в 2028 году — точно в один день с новобранцем, который пришел в армию только вчера и подписал такой же двухлетний контракт.

Иванов резюмировал, что **реформа направлена на привлечение новых людей, но абсолютно не заботится об удержании и мотивации тех, кто уже служит**. Его личный вывод категоричен: «Хватит азартных игр с государством, оно все равно всегда обманывает», добавив, что после увольнения ни при каких условиях не вернется в ряды армии.

5. Финансовый скепсис

Военнослужащий Сергей Марченко выразил серьезные опасения по поводу разрушения базовых принципов армии. Он отметил, что анонсированные зарплаты пехотинцам в размере $7 тысяч в месяц (около 300 тысяч гривень) вызывают обоснованный скепсис. Опираясь на собственный опыт, когда в служебные командировки приходится ездить за собственные средства из-за неспособности государства нормально компенсировать даже базовые расходы на жилье, Марченко **сомневается, что государство реально будет выплачивать такие суммы.**

Особенно опасной он назвал норму, по которой солдат пехоты будет получать больше, чем командир корпуса. Марченко подчеркнул, что такой социал-популизм очень сладок для неприхотливой публики в соцсетях и гражданских избирателей, однако мировая армейская модель строго держится на иерархии. Она имеет глубокий этический смысл для сообщества, которое идет на смерть ради высшей цели. **Нарушение этой вертикали подрывает управляемость армией и способность личного состава выполнять приказы.** В то же время он добавил, что сам факт внимания высшего руководства к обеспечению армии является положительным, поскольку длительное отсутствие ресурсов истощает войска и ведет к унынию.

6. Безальтернативная ловушка Банковой

Экс-командир роты ударных БПЛА 421 ОБПС ДШВ Алексей Петров назвал предложенные красивые слайды и большие цифры обычным **политическим пиаром Банковой, который не дает ответа на главный вопрос — какими будут реальные сроки службы**.

Как опытный экс-бригадир он объяснил: чтобы освободить одну боевую единицу завтра, нужно было мобилизовать и обучить нового человека еще «позавчера», однако власть боится закручивать вопрос мобилизации из-за риска для политических рейтингов.

Вместо прозрачной демобилизации ветеранам, которые воюют более четырех лет и измотаны до предела, навязывают обязательное подписание новых контрактов: либо «пехотного» на 6–10 месяцев, либо «просто боевого» на 24 месяца. Без этого получить желанный дембель, который «обещают обещать» уже не первый год, невозможно. Бывший командир возмутился тем, что с военными до сих пор не научились разговаривать на взрослом языке, пытаясь выдать принуждение за «вкусную конфетку».

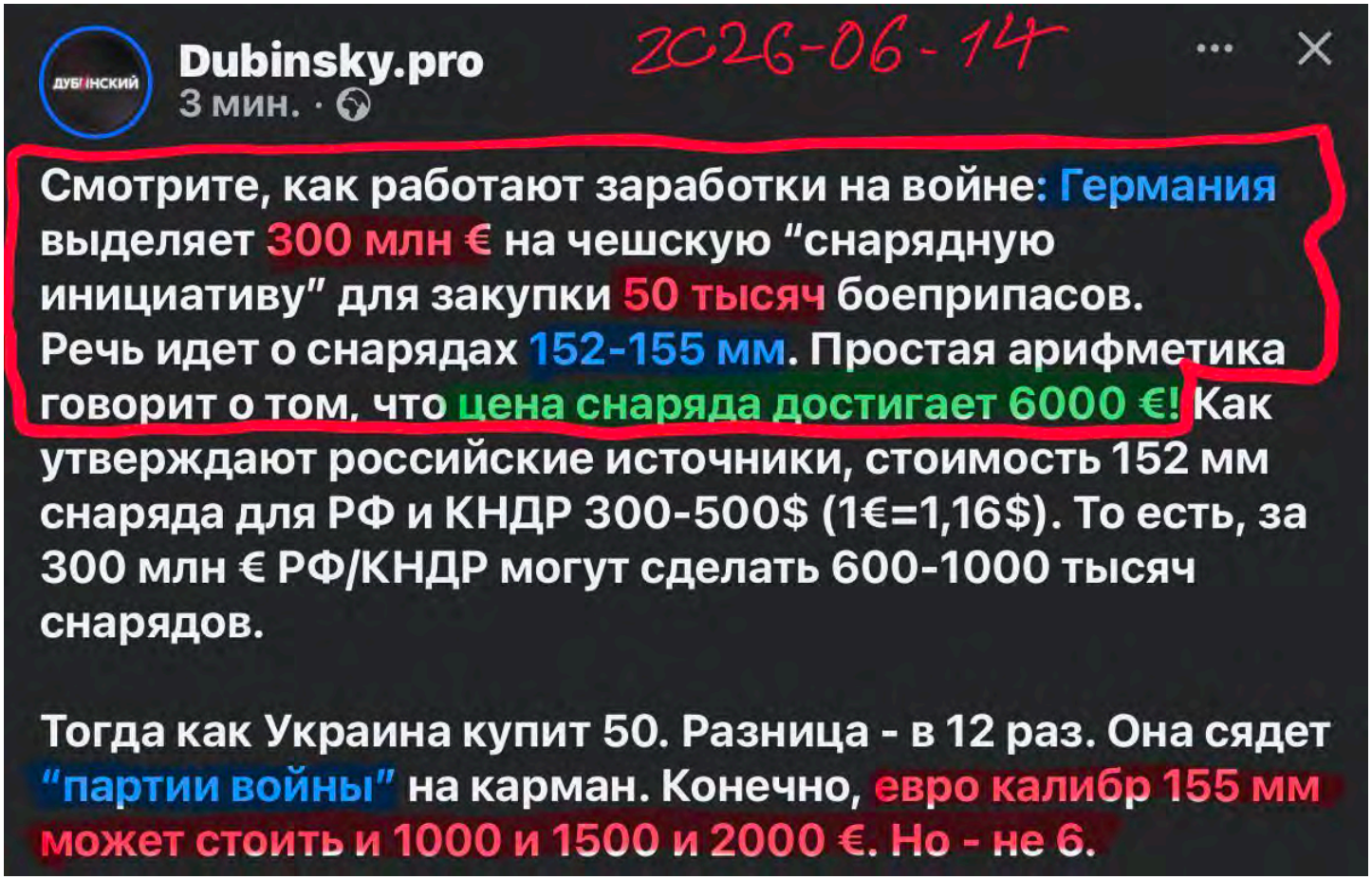
Военнослужащий Александр Поддубный полностью подтвердил, что **так называемая реформа заключается в навязывании безальтернативных контрактов**. Если боец откажется от подписания, его оставят на минимальном базовом обеспечении и он будет служить бессрочно, пока не появится указ президента о демобилизации, который может не выйти даже после завершения военного положения. Он констатировал, что доверие в армии уничтожено ценой жизней и здоровья лучших людей, и тщетно рассчитывать на его восстановление с помощью подобных методов с «душком».

Обратите внимание: в этой подборке собраны реакции и мнения пользователей соцсетей. Редакция не имеет технической возможности верифицировать личные данные, боевой опыт или статус всех авторов контента. Мы публикуем эти комментарии, чтобы показать общий вектор дискуссии, которая сейчас идет в сети.

Напомним, что депутат от «Голоса» Ярослав ***Железняк*** предупреждал, что **для финансирования зарплат военным и их повышения в бюджете не хватает 270 млрд гривень. Из них непосредственно на саму реформу нужно 120 млрд.**

***

№ 2.220

***

№ 2.221

Більше грошей в обмін на реформи. Які вимоги додав ЄС у програму фінансування України

П'ЯТНИЦЯ, 12 ЧЕРВНЯ 2026

СЕРГІЙ СИДОРЕНКО, **ТЕТЯНА ВИСОЦЬКА**, ЄВРОПЕЙСЬКА ПРАВДА, КИЇВ-БРЮССЕЛЬ

Затвердження *нової програми Ukraine Faciliy* - позитивна новина і для прем'єрки *Свириденко*, і для "європейського" віце-прем'єра *Качки*, і для Євросоюзу (за кадром), який показує Україні шлях до реформ

Україна та Європейський союз готуються до зміни однієї з ключових *програм реформ*, за втілення яких береться офіційний Київ.

Йдеться про так званий "*План України*", а також про його складову за назвою *Ukraine Facility* із переліком реформ, узгоджених між Україною і ЄС.

Причому Київ та Брюссель домовилися не лише про зміни списку реформ як такого, а й перегляд правил виплати європейської допомоги.

1. Ці правила зміняться на користь України

Уряд переконав колег з Брюсселя у тому, що нинішні підходи у перерахуванні допомоги мають певні вади, і їх виправлення буде справедливим та логічним.

> **— І вже влітку 2026 ця коректива має принести Україні мінімум кількасот мільйонів євро, які у іншому разі були би безповоротно втрачені.**

Ще одна принципова зміна – фокусування на європейській інтеграції та реформах, необхідних для вступу в ЄС.

> — Раніше, наприклад, кошти могли піти на адаптацію військових до цивільного життя, або на забезпечення житлом вразливих груп населення.
>
> — Тепер допомога ЄС концентрується на змінах, які ***наближають Україну до членства***, але стикаються з політичним опором, зокрема у Верховній Раді.

Зокрема, умовами надання грошей Україні стане більша частина так званого "плану Качки-Кос" щодо ***реформ у сферах правосуддя та протидії корупції***.

> — Наприклад, схвалення закону про реформування Державного бюро розслідування дасть Україні 124 млн євро, ухвалення ***притомної антикорупційної стратегії*** – ще 390 млн євро.

Утім, лишається питання, чи буде ЄС толерувати схвалення Україною реформ, які виконують вимоги лише номінально.

Так, як сталося із законом про декларації суддів, на який Брюссель дав добро, "рятуючи" гроші для України – ***але це лише погіршило ситуацію.***

"Європейська правда" пояснює, про що домовилися Київ і Брюссель.

2. Про які гроші йдеться та коли вони будуть

"Європейська правда" вже розповідала про те, як працюватиме безпрецедентний для Євросоюзу пакет допомоги Україні на суму в 90 млрд євро (зокрема, у статті "***"Дружба", зброя та реформи***")

Дві третини цих коштів піде на оборонні потреби – закупівлю зброї, її виготовлення тощо. Гроші "на війну" Україна має отримувати без жодних передумов, і це логічно.

Достатньо того що Сили оборони України *захищають усю Європу*.

А останню третину пакету, що піде у бюджет, ЄС надає Києву в обмін на реформи.

Половину цієї бюджетної допомоги і ЄС поставив у залежність від змін у правилах бюджетних фінансів України.

> — Ця макроекономічна допомога обумовлена реформами податків, бюджетних правил тощо.
>
> — Ідея цих змін – у тому, щоб дати Україні більше бюджетної стійкості у майбутньому, і стимулювати складні реформи тоді як за них платять європейці.

Та від початку було рішення, що буде також другий блок вимог – щодо структурних політично чутливих реформ (про цей розподіл – у статті "***Умови жорсткі, але не останні***")

До схвалення переліку цих реформ зараз і дійшла черга.

3. На кону – 8.35 мільярда євро

Саме стільки Євросоюз надасть Україні за програмою Ukraine Facility. Зараз Київ вже виконує цю програму, започатковану у 2023 році. А оскільки тепер до неї додадуть велику суму грошей – то й перелік реформ змінять.

Фактично – перелік реформ, за які "платитиме" ЄС, вже узгоджений, і жодних коректив не буде. Київ і Брюссель домовилися додати у нього 26 нових умов (або "кроків", мовою документа) та "вартість" кожної реформи.

Але юридично – затвердження цього переліку ще триває.

Зміни до Ukraine Facility цього тижня схвалив український уряд. Тепер він має передати підписаний документ до Брюсселя, де його має схвалити Єврокомісія. Потім його розглянуть держави-члени (деякі з них мають проконсультуватися зі своїми парламентами), і вже після того новий Ukraine Facility ухвалять на засіданні ради ЄС.

Жодних несподіванок тут не очікується, адже документ розробляли спільно із Єврокомісією та – нехай навіть неофіційно – у консультації з ключовими столицями. Питання лише у тому, як швидко ЄС проведе рішення через свою систему бюрократії. Усі прагнуть впоратися до сезону літніх відпусток, тобто до середини липня. Бо система побудована так, що якщо вже зайти у відпусковий період – то, швидше за все, процес затягнеться аж до вересня.

А гроші та нові правила їхньої передачі Україні потрібні якнайраніше.

4. ЄС скасував "покарання" без вини

В уряді не приховують, що дуже задоволені результатом переговорів.

"Ми домовилися з ЄС про зміну логіки Ukraine Facility. І результат, на який ми вийшли, я вважаю дуже добрим для держави", – каже ЄвроПравді заступниця міністра економіки Дарія Марчак, що веде в уряді питання Ukraine Facility.

Схоже, що до певної міри досягти успіху Києву "допомогло" угорське вето, через яке виділення грошей затяглося на зайвих майже 5 місяців. Без цього фінансування України схвалили би раніше. А додатковий час дозволив Києву переконати Брюссель у тому, що правило необхідно змінювати. І не косметично, а глибоко.

Бо інакше Київ може втрачати гроші без жодної провини зі свого боку.

Одним з прикладів, який дозволив це довести, стала стара вимога Ukraine Facility про заповнення вакансії у Вищому антикорупційному суді (ВАКС). 2,5 року тому, коли уряд погодився, що від цього індикатора буде залежати фінансування на 300 млн євро – там навіть не припускали, що його виконання стане проблемою. Набір суддів ВАКС ніхто не планував блокувати; до того ж тут не було потреби ухвалювати якісь нові закони Ради абощо.

Але конкурс, оголошений у 2024 році, завершився повним провалом. За потреби заповнити 25 вакансій, відібрати і призначити вдалося лише двох суддів.

Заявок на конкурс було мало, а ті, що надійшли – майже всі довелося відкинути через невідповідність кандидатів критеріям, або через низькі результати спростування.

Чому це сталося? Є дві причини, та зупинимося спершу на одній з них.

Віце-прем'єр Тарас Качка неодноразово публічно пояснював, що проблему створили зависокі критерії. Мовляв "ми шукаємо суддів, святіших за Папу Римського, таких кандидатів просто немає". Тож після провалу оголосили новий конкурс із м’якшими критеріями, і це мало ефект: надійшло понад 70 заявок, і наприкінці травня 2026 року, після усіх тестів співбесід та перевірок, кваліфкомісія (ВККС) дала добро на призначення 22 суддів.

Ніби й багато, в 11 разів більше за результати 2025-го – але все одно менше за зобов’язання.

Виходить, що Україна зробила усе можливе і навіть більше – але все одно безповоротного втратить 300 млн євро, виділені для неї у бюджеті ЄС.

Ця історія переконала Брюссель докорінно змінити правила.

"У Facility було багато кількісних індикаторів, на кшталт найняти Х суддів, і діяло правило: якщо ти виконав 99% і не виконали 1% то тобі не зараховується весь крок. В Єврокомісії погодилися. Зараз йдеться про можливість зарахувати часткове виконання – тобто, якщо індикатор виконано у значному обсязі", – розповіла Дарія Марчак.

Причому, за інформацією ЄП, дискусії про цей пункт з Брюсселем тривали ще недавно; в ЄС спершу наполягали на тому, що формулювання має бути більш конкретним – наприклад, має йтися про виконання на 80%. Зрештою зупинилися на формулі про "значний обсяг", що дає Брюсселю значно більше гнучкості в оцінюванні дій Києва там, де реформа проведена не ідеально.

Зокрема, якщо Україна завершить призначення суддів ВАКС (і лишить незаповненими пару вакансій), то втратить не 300 млн євро, а 20-30 млн.

А на майбутнє ЄС погодився частіше переглядати критерії плану, реагуючи на зміну реальності – щоби змінювати вимоги у разі, якщо уряд доведе, що його провини у невиконанні якогось індикатора немає.

5. Інші зміни правил

Ще одна вагома зміна: ЄС погодився стимулювати Україну у разі проведення реформ з випередженням графіку.

"Раніше нас "карали" за те, що ми зривали терміни. Але якщо щось ухвалювали з випередженням, то не могли навіть гроші отримати швидше, і це було нелогічно. За новим планом – якщо щось виконано раніше, то отримати гроші ми також зможемо раніше", – пояснює Марчак.

Також варто наголосити на зміні фокуса реформ.

Раніше у Facility включали будь-які критичні, на думку ЄС, реформи, щоби стимулювати Україну до їх проведення.

Тепер встановлено правило:

> **— нові вимоги до України, виконання яких ЄС стимулює грошима, стосуються лише інтеграції України до ЄС.**

Тобто, умовами європейського фінансування за цією програмою мають стати або реформи, що є так званими "бенчмарками" (індикаторами, за якими ЄС оцінюватиме готовність України до вступу), або входять NPAA – національної програми адаптації права ЄС.

Тобто ЄС "платитиме" саме за рух України до вступу.

В Єврокомісії у коментарі ЄвроПравді підтвердили це рішення.

"Цей план додатково встановлює пріоритет для тих реформ, які мають вирішальне значення для процесу вступу України до ЄС… Тепер ми працюємо над тим, щоб якнайшвидше завершити його ухвалення, аби якомога швидше передати Україні кошти – за умови виконання узгоджених реформ", – йдеться у письмовому коментарі речника ЄК.

На додаток – повернемося до історії з суддями, у якої, як вже йшлося, є також друга причина, і вельми ілюстративна.

В той час як в уряді скаржилися на зависокі вимоги до суддів ВАКС (і домоглися їх пом’якшення), представники антикорсектору доречно вказували, що до кандидатів, що подаються на конкурси до антикорупційних інституцій, **дійсно є серйозні питання**.

Тобто, добрі кандидати справді "закінчилися".

Але чому?

Хай як парадоксально, але однією з причин, чому ми опинилися на межі втрати грошей ЄС, стало… успішне проведення Україною окремих ***реформ у сфері судочинства***.

"У минулому усі судді знали, що суддівські посади можна отримати лише через хабар. Антикорсуд з його системою публічного відбору був винятком, тож для чесного судді посада у ВАКС була, можливо, єдиним шансом на професійну реалізацію. А зараз у нас реформована вища кваліфкомісія суддів, конкурси загалом проводяться чесно, і ВАКС втратив цю унікальність. Крім того, для багатьох суддів посада у апеляційному суді своєї області значно привабливіша,

ніж переїзд до Києва. Тим більше що через специфіку ВАКС, який розглядає резонансні політичного вагомі справи, на твою адресу рано чи пізно поллється купа хейту", – пояснює неочевидні причини проблем із донабором до ВАКС один зі співрозмовників ЄП у цій сфері.

Хай там як, але **реформи у антикорупційній сфері та у системі судочинства ще далекі до завершення**. І це знайшло відображення у новому Ukraine Facility.

6. Мільярди євро Качки-Кос

Оскільки рішення щодо Ukraine Facility ще не пройшло офіційну процедуру затвердження, повний перелік критеріїв не поспішають публікувати. Наразі не оприлюднене також урядове рішення, яке має прямувати до Брюсселя.

Але відомо, що серед 26 нових "кроків", на які зобов'язалася піти Україна, значна частка стосується "антикору".

Співрозмовники ЄП в Брюсселі кажуть, що **у план увійшло 8 з 10 пунктів так званого "Плану Качки-Кос"** – пріоритетного переліку реформ, за якими європейські столиці оцінюють готовність України до реформування у сферах верховенства права та антикорупції.

У тому числі до кінця вересня 2026 Рада має затвердити ***антикорупційну стратегію до 2030 року***, а уряд – схвалити на її основі ***антикорупційну програму***.

Термін виконання цих кроків змістили на квартал (у плані Качки-Кос були очікування, що всі схвалять до кінця червня).

Наразі в Раді є проєкт стратегії, який відповідає вимогам ЄС, і альтернативний урядовий проєкт, який їм не відповідає (детально про це у статті "***Стратегія відкату***"). До їхнього розгляду парламент не переходив.

За ухвалення документа, що сумісний з європейськими зобов'язаннями, Україна отримає **390 млн євро**. Це – п.9 плану Качки-Кос.

Інший проєкт перекочував до оновленої Facility з минулої програми, і ЄС збільшив його "вартість".

ЄС готовий виділити Україні **550 млн євро** за повернення / впровадження конкурсів для прокурорів ОГП та регіональних прокуратур до кінця 2026 року.

Зараз генпрокурор ***Кравченко*** керує цим процесом у ручному режимі.

Причому нинішні проблеми частково є наслідком ухвалення у липні 2025 року скандального законопроєкту 12414, що атакував НАБУ і САП. Тоді незалежність антикорупційної інфраструктури відновили, а скасування конкурсів у прокуратурі – лишили.

ЄС готовий виділити понад півмільярда євро за цю реформу (п.4 плану Качки Кос).

Менші суми передбачені за:

(1) – Комплексі зміни до КПК (п.1 плану);

(2) – Доступ НАБУ до неупередженої інституції судової експертизи (п.2).

(3) – Реформування ДБР (п.5);

(4) – Відновлення участі незалежних експертів у процесі відбору членів ВККС (п.7).

За всіма цими пунктами дедлайн встановлений на кінець 2026 року.

Ми не маємо достеменних даних про передбачені суми та строки, але найімовірніше, у Ukraine Facility додали також пункти 6 та 10 Плану Качки-Кос, які не потребують ухвалення законів: про те, щоби "призначити без затримок суддів Конституційного Суду та членів Вищої ради правосуддя, які пройшли міжнародну перевірку" та змінити "системи внутрішнього контролю проти корупції на високому рівні" у кількох державних інституціях.

Сумарно "вартість" реформ у рамках плану Качки-Кос для бюджету України (або ціна уникнення цих реформ) сягатиме, імовірно, *під два мільярди євро*.

Це на додаток до того, що ці пункти є обов'язковими для продовження переговорів про вступ до ЄС у принципі.

Це – не повний перелік антикорупційних пунктів.

Наприклад,

— ЄС готовий платити також за урядовий законопроєкт 14033 про "вдосконалення порядку розгляду справ Вищим антикорупційним судом". Також він поставив частину фінансування у залежність від ухвалення підзаконних актів, необхідних для ефективної роботи Бюро економічної безпеки тощо.

А за пів року – будуть нові вимоги. І там, напевно, також не обійдеться без змін у сферах правосуддя, протидії корупції та споріднених із ними.

Адже наступного року ЄС виділить Україні другу половину 90-мільярдного пакету. "Ми очікуємо, що на 2027-й рік буде ще одне поповнення Ukraine Facility, і буде окремий план та окремі індикатори", – пояснює ЄП посадовець, причетний до переговорів.

Норма про те, що це будуть реформи у рамках вступу України до ЄС – повинна зберегтися і у 2027 році.

Автори: Сергій Сидоренко, Тетяна Висоцька,

"Європейська правда", Київ-Брюссель

***

№ 2.222

Поляків і українців посварив не Бандера, а Медведчук - такий мій висновок з розвідки Тараса Чорновола

2026-06-13

Віктор ***Уколов***

***

Чорновол

Він з'ясував, що ідею присвоїти почесне найменування «імені Героїв УПА» Окремому центру ССО «Північ» президенту Зеленському ... запропонувала Ірина ***ВЕРЕЩУК***.

***

Друг кума Путіна зробив багато хорошого! - розповідала новоспечена нардепка від "Слуги народу" Ірина Верещук про Козака і Медведчука 01.11.2019 р. в інтерв'ю Данилу Мокрику, що і досі є в мережі.

> — Вона не вилазила з телеканалу 112 після того, коли його купив Медведчук.
>
> — А з 2016 року Ірина Верещук очолювала "Міжнародний центр балтійсько-Чорноморських досліджень", що отримував фінансування Медведчука.

Але як тільки Медведчука звинуватили у державній зраді - Ірина Верещук принципово відхрестилася від нього і Козака, доводячи свою лояльність Зеленському.

Тепер зрозуміло для чого вона це робила?

Наслідки скандалу боляче вдарили не лише по ставленню поляків до українців, не лише допомогли найбільш радикальним польським політикам отримати хайпову популярність на ненависті до українців - вони різко погіршили сприйняття поляками та керівництвом Польщі самого Зеленського.

Думаю він це оцінить...

***

Цитата Тараса ***Чорновола*** від 12 черв. 2026 р.:

"Тема дурного конфлікту з правими політиками в Польщі через абсолютно нормальну й суверенну дію в Україні – присвоєння одному з підрозділів імені «Героїв УПА» мала б усі шанси захлинутися, так і не набувши серйозного розголосу серед широких кіл польської громадськості, які не страждають фантомними історичними болями.

Та, властиво, інакше просто не могло статися.

Але в нас при владі команда отого «Віслюка Апокаліпсису», який скрізь несе біду.

І тут зуміли зробити абсолютно неможливе – розкрутити на пару з польськими реваншистами до рівня значного міжнародного скандалу дрібну й беззмістовну суперечку про події історії, яку ми з поляками бачимо діаметрально по різному.

Але цей конфлікт готували й розігрівали акурат цілий рік.

І фінальну стадію запускали не для відзначення військового підрозділу та історичної пам'яті, хоча це цілком справедливо, а з конкретною хтивою метою.

І стало це зрозумілішим, коли спливла на поверхню особа, яка це ініціювала, попри діаметрально протилежні власні переконання.

А як могло би бути із підручною в.медведчука та т.козака Іриною ***Верещук***.

Зрештою, пазл склався. І склався, як і завжди, коли починають сваритися українці й поляки, на користь москви.

Ще пробував Дональд ***Туск***, як єдиний дорослий у цій компанії зупинити двох цапків, які лупляться на кладці в інтересах московського різника…

Але не спрацювало, бо насправді, тема задуманого конфлікту жодним чином не пов'язана з історією й УПА. Це тільки детонатор.

У Польщі поступово наростають негативні сприйняття багато чого з української політики.

Далеко не все справедливо й заслужено. Але схоже, що сам Зе, його підручні й пропагандисти та ціла армія корисних ідіотів, як у старому дотепі, вирішили знайти спосіб і заслужити.

Нині погіршення ставлення до України й українців наростає найперше у верств, цілковито байдужих до питань кривавої історії.

А пожежу продовжувати гасити бензином з Варшави, Києва й москви".

***

№ 2.223

Тихая кампания в Западном полушарии: Фридман рассказал, что Трамп будет делать с Кубой

Ссылка

2026-05-23

ДЖОРДЖ ФРИДМАН, ПЕРЕВОД "ХВИЛІ"

Джордж Фридман - о том, почему голодающий остров в 90 милях от Флориды тревожил каждого американского президента со времён основания США и почему *Трамп предпочтёт коллапс вторжению*.

Минюст готовит обвинение Раулю Кастро. Марко Рубио записал видеообращение к кубинцам - такое из уст госсекретаря услышишь нечасто. Директор ЦРУ слетал в Гавану и почти ничего об этом не сказал.

Три сигнала за один месяц - и Кристиан Смит спрашивает Джорджа Фридмана, основателя Geopolitical Futures, что за ними стоит.

Ответ Фридмана сводится к географии.

Куба опасна не сама по себе, а только в чужих руках:

— так было с Испанией, так было с СССР, так может выйти с Китаем.

И ровно так же великие державы всегда смотрели на острова у своих берегов - вспомните Британию и Ирландию или Китай и Тайвань.

***

Кристиан Смит: Здравствуйте, это подкаст Geopolitical Futures, с вами Кристиан Смит. Власти США наращивают давление на Кубу с тех пор, как

Дональд Трамп вернулся в Белый дом. На этой неделе Министерство юстиции объявило, что предъявит обвинения президенту Кубы Раулю Кастро, а госсекретарь Марко Рубио выступил с редким видеообращением к кубинцам, раскритиковав руководство страны и предложив новые отношения с США. Итак, на фоне кризиса на Кубе - решатся ли США на действия против островного государства? В этом выпуске мы обсуждаем, что долгая история отношений США и Кубы говорит о текущем моменте, зачем США вообще действовать и какими будут последствия.

В студии со мной председатель и основатель Geopolitical Futures Джордж Фридман. Здравствуйте, Джордж.

Джордж Фридман: Здравствуйте.

Кристиан Смит: Джордж, прежде чем перейти к последним событиям - немного истории. Об отношениях США и Кубы мы вспоминаем в основном начиная с 60-х: Фидель Кастро, а не его брат Рауль, залив Свиней, Карибский кризис, всё в таком духе. Но на самом деле история куда длиннее и важнее, не так ли?

1. Куба и доктрина Монро: длинная предыстория

Джордж Фридман: Именно так, она уходит к началу XIX века. Куба была там же, где и всегда, но принадлежала Испании.

***Доктрину Монро* (принцип, по которому США не терпят вмешательства европейских держав в дела Западного полушария) приняли во многом именно с прицелом на Кубу - мы не доверяли испанцам, опасаясь, что они перекроют юг Соединённых Штатов.**

Позже США предложили выкупить Кубу у испанцев - те отказались.

В итоге мы воевали с Испанией: испано-американская война во многом крутилась вокруг Кубы.

Когда вспоминаешь Теодора Рузвельта и его атаку на холм Сан-Хуан - так вот, Сан-Хуан был на Кубе. Мы туда вторглись. Мы ту войну выиграли. Куба стала одним из трофеев. Другим было Пуэрто-Рико, а ещё Филиппины. Всё это мы забрали у испанцев. И Куба была главным трофеем.

Всерьёз обсуждали, не сделать ли Кубу штатом США. Решили не делать.

Но очень долго США оставались здесь доминирующей силой - пока не пришёл *режим Кастро*.

А этот режим, как и прежние, лояльные Испании, был глубоко предан Советскому Союзу. Этого

США стерпеть не могли - по той самой причине, о которой я говорил:

> — Флоридский пролив между Ки-Уэстом и Кубой шириной 90 миль (около 145 км). Если бы кто-то перекрыл этот путь, американская торговля - а она во многом идёт через побережье Мексиканского залива - была бы заблокирована. Для экономики США это могло обернуться катастрофой.

Отсюда и старая поговорка про положение кубинцев:

> ***— они слишком далеко от Бога и слишком близко к Соединённым Штатам.***

И в этом есть своя правда.

Вспомните:

> — во время Карибского кризиса мы из-за Кубы едва не начали ядерную войну с Советами.

Так что тема давняя. Это не какое-то странное изобретение Трампа. Он продолжает долгую традицию американской озабоченности, восходящую к доктрине Монро.

В нынешних обстоятельствах он хочет что-то сделать с Кубой - отчасти из-за картельной темы, в которую кубинцы были вовлечены, по сути сами выступая своего рода картелем и сбывая товар в США.

Так что причин для беспокойства у Вашингтона несколько.

Эта череда тревог началась с Фиделя Кастро и коммунистического режима. Когда СССР рухнул, кубинцы во многом лишились российской поддержки. Их экономика начала загнивать, а США отступили в сторону.

Сейчас мир совсем другой, но надо понимать:

> — Куба занимала умы американских президентов едва ли не с момента основания США.

2. Почему важны эти 90 миль

Кристиан Смит: Джордж, в прошлый раз мы говорили о Кубе в январе. Вы это уже затронули, но напомните слушателям про географию и геополитику. Как вы сказали, Куба в 90 милях от Ки-Уэста и Флориды. Кто-то может подумать: ну, Джордж, это же далеко - почему этот морской путь так важен? Это ведь не Ормузский пролив, который куда уже. Почему это так принципиально?

Джордж Фридман: Во-первых, важно вот что:

> ***— как минимум половина товаров, которые США ввозят и вывозят, идёт не через Нью-Йорк или восточное побережье, а через Мексиканский залив.***

Флоридский пролив - главный морской путь в США и из них.

Когда-то 90 миль были серьёзной преградой. Сегодня - уже нет.

Да, по сравнению с другими узкими местами он шире, но при наличии морских мин, подлодок, всевозможных судов перекрыть его государство вполне способно. Такого не случалось, но в Первую мировую опасались, что это сделают немцы.

> — То, что они не сделали этого ни в Первую, ни во Вторую мировую, было большой глупостью с их стороны. Нам бы это сильно навредило. Так что, если присмотреться, угроза существует в потенциале.

И не менее важно:

> — до Кубы из США легко добраться.

Поэтому, когда речь о картелях, базироваться отчасти на Кубе перед финальным броском в США было очень удобно.

Кубинцы были связаны с картелями.

И есть основополагающий факт:

> **— на Кубе нет правительства - есть кубинская армия.**

Эта армия больше не идеологична.

По сути это преступная организация, которая держит Кубу в подчинении, но при этом имеет связи по всему региону - в наркоторговле и не только.

Куба ушла далеко от того, что кому-то нравилось в силу левых взглядов, далеко от времён Фиделя Кастро.

Его брат Рауль ещё здесь, но сам режим состоит из армии - единственной крупной организации в стране, способной всё это удерживать.

Так что страна и обнищавшая, и угнетённая.

США не заинтересованы в том, чтобы спасать кубинцев от этого гнёта, но в долгосрочной перспективе их нервирует само наличие такого соседа - как в прошлом, так и в будущем.

3. Как Куба вписывается в стратегию Западного полушария

Кристиан Смит: Это явно неплохо ложится в новую стратегию администрации с упором на Западное полушарие. Мы видели это на примере Венесуэлы в начале года.

Как сюда вписывается Куба - с точки зрения стабилизации региона в пользу Америки, как это сформулировала бы администрация?

Джордж Фридман: Вспомните:

> ***— доктрина Монро - это та же доктрина Трампа: мы не хотим глубокого европейского или иностранного влияния в Латинской Америке, в Западном полушарии.***

И в особенности на Кубе - потому что она так близко.

Сейчас иностранного влияния, скажем со стороны России, немного, но велико влияние латиноамериканских картелей и тому подобного.

Так что это давний вопрос американской геополитики.

Смотришь на карту - и видишь, как близко Куба. К тому же это не маленький остров. Расстояние между Нью-Йорком и Чикаго равно длине этого острова.

Он узкий, но длинный - и потенциально перекрывает весь залив. Это потенциальная угроза. И уж точно колоссальный раздражитель.

А сейчас, когда Трамп возвращается к старой политике недопущения чужаков в Западное полушарие, Куба не может остаться в стороне.

4. Российское общество

Как я уже говорил в наших прошлых беседах: когда США вошли в Венесуэлу с двумя авианосцами и бог знает сколькими ещё кораблями, я сказал - это не про Венесуэлу.

Чтобы её заблокировать, столько не нужно. Это про Кубу.

Так и оказалось.

Разгром режима Мадуро выбил одну из опор Кубы.

Ведь вспомните: людьми, охранявшими Мадуро, президента Венесуэлы, когда мы вошли туда силами "Дельты", были кубинцы. Его охраняла не собственная армия, не венесуэльцы. Его охраняли кубинцы. Вот в этом контексте озабоченность США становится понятной.

5. Что США могут сделать: ставка на коллапс

Кристиан Смит: Мы подкаст о геополитике, военной тактикой и подобным не занимаемся.

Но что, по-вашему, США могут реально сделать здесь, Джордж? Может ли речь идти о смене режима, о военной акции? Увидим ли мы ход в духе венесуэльского - попытку молниеносно ворваться и схватить Кастро? Они ведь уже в процессе предъявления обвинений Кастро - ровно как поступили с Мадуро. Что мы можем увидеть?

Джордж Фридман: Надежда американского правительства, думаю, на **коллапс кубинской экономики - который уже произошёл**.

Уровень жизни на Кубе - как в третьем мире. У них нет электричества. Мы перекрыли поставки нефти. Положение катастрофическое.

Главная надежда, полагаю, на ***восстание*** на Кубе.

Но самой армии есть что терять - её офицеры люди обеспеченные, живут в достатке, - так что они, скорее всего, смогут такой бунт подавить. Значит, первый шаг - попытаться добиться, чтобы страна сама свергла военных.

Вторжение может обойтись очень дорого.

И, думаю, Трамп усвоил урок:

> — даже если США - сильнейшая держава мира, в конкретной ситуации, как с Ираном, можно столкнуться с массой трудностей, как уже бывало в прошлых войнах.

По-моему, Трампу претит идея вторгаться в страну.

Куба большая, как я и говорю. Понадобится много войск. Армия, скорее всего, будет драться, и драться, возможно, неплохо.

Поэтому американская стратегия сейчас, думаю, проста:

> **— позволить Кубе и дальше скатываться - и по уровню жизни, и в самом необходимом.**

Это не то, что навязали Соединённые Штаты. Это результат поведения самого режима - задолго до того, как Трамп пришёл к власти.

Но основная стратегия, думаю, такая:

> — довести дело до точки, когда в стране станет настолько катастрофически плохо, что развалится даже армия, - и тогда мы войдём.

Хотя, возможно, это выдача желаемого за действительное.

Перспектива наземной войны против отчаявшихся, хорошо вооружённых и обученных солдат - не из приятных.

Так что мы будем давить, будем пробовать всё возможное - например,

> — заявления о том, что 94-летнему брату Кастро теперь предъявят обвинение в преступлении, в том, что много лет назад он сбил какой-то самолёт.

Вот такое давление и будут оказывать.

Но, подозреваю, идти войной на Кубу - а мы делали это лишь однажды, при Теодоре Рузвельте, - было бы неразумно.

Да и руками других, как в заливе Свиней, тоже вышло не лучшим образом.

6. Зачем на Кубу ездил глава ЦРУ

Кристиан Смит: В начале месяца там побывал глава ЦРУ. Как думаете, зачем?

Джордж Фридман: Над этим я сам ломаю голову уже какое-то время.

Директор ЦРУ обычно не ведёт открытых переговоров с иностранными правительствами.

Если попробовать выстроить теорию, зачем его отправили, то я **подозреваю**:

> **— США хотели дать кубинцам понять, насколько плотно мы опутали Кубу своей агентурой - в том смысле, что мы знаем всю их агентуру, все их силы и средства.**
>
> Мы также были в курсе того, чем они занимались в Латинской Америке с наркоторговцами и прочим.

Возможно, это был рискованный шаг, но вряд ли кубинцы настолько безумны, чтобы убить главу ЦРУ.

А этот человек, директор ЦРУ, - человек оперативной работы, не дипломат.

Он приезжает, контролируя одну из мощнейших разведок мира.

Возможно, это был сигнал:

> — вы будете воевать не с армией США - вы будете воевать с силами тайных операций, которые вас уничтожат.

Рискну предположить - чисто предположить, - что одно из его посланий было о том, как много мы о них знаем:

> — что они делают и где находятся, чтобы дать понять - ничто из их действий для нас не невидимо.

Надеюсь, для ЦРУ невидимого и правда нет, - иначе мы бы уже проиграли.

Но я пытаюсь понять, зачем его отправили, и это моя лучшая версия. Если у кого-то есть версия получше - дайте знать, у меня другой нет.

7. Венесуэльский сценарий

Кристиан Смит: Есть ли, по-вашему, доля правды в предположении, что он был там, чтобы отчасти повторить то, что США проделали с чиновниками Мадуро, - сказать кое-кому: слушайте, мы вас не тронем и даже дадим денег, если позволите нам фактически взять управление страной на себя?

Джордж Фридман: Я вообще не уверен, что мы хотим управлять этой страной. Она в катастрофическом состоянии.

Не думаю, что США в состоянии просто воскресить её собственным правлением.

К тому же на Кубе найдутся и те, кто вырос при этом режиме и будет настроен враждебно.

Мы хотели бы сменить *правительство*.

Посмотрите, что мы сделали в Венесуэле: убрали Мадуро, схватили, арестовали, увезли к себе.

Над новым правительством у нас есть влияние - мы его в каком-то смысле и создали, - но по большей части распоряжаются в Венесуэле они сами.

Кристиан Смит: То есть в смысле - привести более дружественное к Америке правительство?

Джордж Фридман: Уж точно мы хотели бы менее враждебное.

А будет ли оно дружественным - зависит от того, как мы будем с ним обращаться потом.

Но, честно говоря, даже если мы будем обращаться с ним плохо, это всё равно будет куда лучше, чем нынешнее правительство обращается со своим народом.

Это правительство, чья экономика рухнула не из-за американского вмешательства, а сама по себе.

Уровень коррупции был так высок:

— армия живёт в достатке, а больше - никто.

Так что надежда здесь на то, что кубинцы и правда, судя по признакам, в глубине души смертельно устали от этого режима, но боятся против него действовать.

И если мы как-то снимем этот страх, они смогут управлять собой сами - под сильным влиянием США, как в Венесуэле.

8. Почему Куба - не Мексика

Кристиан Смит: Вернёмся к расположению Кубы и к более широкой картине - оправданны ли вообще любые действия США.

Встречный довод, Джордж: есть множество стран, у которых под боком есть соседи. Скажем, Мексика рядом с США - и она не под пятой Вашингтона, а в будущем может занять и враждебную позицию.

Почему бы и её не подчинить так же, как, возможно, подчинят Кубу?

Джордж Фридман: Во-первых, это куда более крупные страны.

Во-вторых, они не представляют угрозы - их армия не может напрямую проникнуть на территорию США.

И наконец - именно на Кубе Советы разместили ядерное оружие. Это был поворотный момент для США. Я тогда уже жил на свете. Мы были в ужасе. И тогда ожил старый страх доктрины Монро: что европейская держава использует Кубу как плацдарм для подрыва Соединённых Штатов.

Так что, если посмотреть на расположение, на близость, на то, насколько Куба враждебна и враждебна давно, - есть причина опасаться её сильнее, чем Мексики или других стран.

То же видно и у других держав. У Англии, помнится, была небольшая проблема с островом под названием Ирландия. Воевали они подолгу.

Так что когда у великой державы под боком есть остров - как Тайвань, - она смотрит на него иначе, чем на все прочие страны.

Вы в Лондоне - вы, возможно, и не застали те ирландские войны, но шли они долго.

Вот в таком контексте и стоит это видеть: вот остров, потенциально перекрывающий доступ США ко многим уголкам мира, остров, на котором какая-нибудь враждебная страна может разместить ядерное оружие.

Представьте, что Иран разместит там ядерное оружие. Это слишком пугающая мысль.

Мы хотели бы дружественное нам правительство. Не думаю, что мы намерены покорить и раздавить остров. Куда охотнее мы наладили бы хорошие отношения.

Этим в каком-то смысле руководит Марко *Рубио* - он кубинского происхождения. В США огромное число кубинцев, уже выросло следующее поколение, - а Флорида штат на выборах важный.

Так что отчасти дело и в этом: влияние кубинских мигрантов во Флориде и других местах - одна из движущих сил.

Но, с другой стороны, не забывайте: кубинцы на грани голода, без электричества по многу часов и дней, и сами, подозреваю, хотели бы перемен. Так что это возможно.

9. Острова в геополитике: Ирландия, Тайвань, Куба

Кристиан Смит: Раз уж зашла речь об островах, Джордж, - что именно делает их в геополитике настолько важными? Дело в значимости морских путей и в способности этих стран их перекрывать?

Джордж Фридман: Очень даже.

В случае Англии и Ирландии:

> — Британия была морской державой, контролировала земли по всему миру, и Ирландия, став враждебной силой, могла бы хотя бы отчасти перекрыть путь её флоту.

С Тайванем у китайцев то же самое.

> — Тайвань сидит прямо в проходе между Японией и Филиппинами, и враждебная держава перекрывает им выход в Тихий океан.

Для США в XIX веке это и был ключевой вопрос.

А во время Карибского кризиса ключевым было то, что Советский Союз использовал Кубу как плацдарм против Соединённых Штатов.

Сейчас это уже не проблема государства, а проблема *картелей*.

Куба тесно связана с картелями. Армия зарабатывает на картелях большие деньги. И это к тому же потенциальная база для заброски товаров в США.

Так что, глядя на эти островные страны, любопытно отметить: иногда они представляют действительно большую опасность - или думают, что несут, или думают, что могут.

И вот так же, как Британия реагировала на Ирландию, а Китай - на Тайвань, мы реагируем на Кубу.

10. Можно ли позволить себе две войны

Кристиан Смит: Как это скажется на самих США?

Штаты сейчас в той или иной мере заняты тем, что происходит с Ираном.

Каковы будут последствия - могут ли они позволить себе ввязаться ещё и в Кубу, возможно, одновременно?

И вдобавок:

> — предупреждают, что мы можем увидеть полмиллиона кубинцев, бегущих с острова во Флориду из-за тамошних экономических бед.

Какой будет картина в среднесрочной и долгосрочной перспективе?

Джордж Фридман: Если бы мы попытались вторгнуться, то, подозреваю, наземных сил у нас хватит, чтобы вести обе войны.

И кубинская война, думаю, была бы довольно короткой:

> ***— кубинской армии хватает, чтобы держать в узде собственный народ, но вряд ли хватит, чтобы противостоять США.***

К тому же это, по сути, наёмная армия - пока ты в армии, у тебя всё хорошо. А наёмники меньше всего хотят «умирать за родину».

Так что, полагаю, такую кампанию провести было бы возможно.

Но на войне никогда не знаешь, чем всё обернётся. США думали, что Вьетнам будет лёгкой прогулкой, - в чём-то вышло иначе.

Так что Трамп был осторожен - вплоть до иранской истории, где он, по-моему, переоценил свою способность запугать иранцев и сломить их сопротивление. А войны непредсказуемы. Поэтому, думаю, американская стратегия - не воевать.

Никакой наступательной мощи, которую кубинцы могли бы бросить против нас, нет.

Так что один из путей - просто позволить им и дальше скатываться, попутно убирая с дороги их верхушку: например, взять Рауля Кастро, устранить его, вывезти и судить.

Всё это символично, но кого-то может напугать.

11. Опасна не Куба, а её слабость

Кристиан Смит: Похоже, это из тех ситуаций, где, как и с Ираном, никто не знает, что будет, пока всё не начнётся, - если начнётся.

Допустим, кубинская экономика проседает дальше, происходит смена режима или возникают более тесные отношения с США, как, похоже, и хочет Марко Рубио.

Вы заметили, что на протяжении истории Куба всегда была проблемой для Америки.

Что помешает этому повториться в будущем?

Если не считать идеи аннексировать Кубу - что помешает ей снова стать антиамериканской со временем?

Джордж Фридман: Дело в том, что **сама по себе Куба не проблема**.

Проблемой всегда была её *оккупация* чужой державой - будь то Испания или Советский Союз.

Вот тогда вопрос о Кубе вставал всерьёз:

> — иностранный военный контингент любого рода, размещённый там, имел бы массу возможностей.

У кубинцев их нет. Кубинцы не могут на нас напасть. Кубинская армия - по сути полиция, внутренняя полиция, управляющая страной, а заодно и картель, доминирующая корпорация, если угодно.

Так что угроза для США исходит не столько от самой Кубы, сколько от того, что иностранные державы могут Кубу использовать.

Сейчас мы вроде бы достигли с китайцами понимания по многим вопросам, и отношения пока выглядят неплохо.

Но ***представьте, что Китай захотел бы нас извести и начал бы ввозить на Кубу войска, ракеты или что угодно ещё.***

Так что Куба сама по себе значима лишь своим расположением и угрозы не несёт. Но в руках любой другой страны, которую она может к себе пригласить, она способна обернуться страшной опасностью - как мы видели в 60-е.

Так что дело не столько в угрозе, которую несёт Куба, сколько в её слабости и в возможности оккупации.

Здесь и вступила доктрина Монро: мы не хотели там никого. И отсюда же вырос Карибский кризис.

И это, на мой взгляд, упреждающий ход - не обязательно против Китая и даже не против России.

Но сейчас, раз уж мы сосредотачиваемся на Западном полушарии, единственная потенциальная уязвимость США, которой могла бы воспользоваться иностранная держава, - это Куба.

Пока Куба враждебна США сама по себе, она им не угрожает. Но стоит ей открыться иностранному оккупанту - и это уже совсем другой расклад.

Вот в этом, думаю, и логика.

Всё не так сложно:

> **— эта территория опасна, если её удерживает тот, кто нас не любит и у кого есть оружие, чтобы её использовать.**

Сейчас её занимают те, кто нас не любит, - кубинские военные, - но сами по себе они для нас не угроза. И вот это идеальный момент, чтобы решить вопрос.

12. Российское общество. Что будет дальше

Кристиан Смит: Видимо, на это сам режим и рассчитывает. Джордж, как по-вашему, чем всё кончится?

Увидим ли мы Кубу, более дружественную к США, - дореволюционную Кубу 1950-х?

Джордж Фридман: Что ж, дореволюционная Куба была дружественна США - но отчасти потому, что американская мафия, базировавшаяся в самих Штатах, имела в Гаване большие интересы.

Там можно было отмывать деньги, держать игорный бизнес, проворачивать всевозможные криминальные дела. Если посмотреть фильмы - о жизни в Гаване их снято немало.

Станет ли Куба такой снова?

Скорее всего, нет: преступники сегодня действуют не так. Может, и так, просто я об этом не знаю, - но вроде бы не так.

А если посмотреть на Кубу, то *ключевая развилка* такая:

> **1) — либо дать катастрофе развиваться,**
>
> **2) — либо вмешаться в дела страны достаточно, чтобы дать народу подняться против этого режима - который кубинцы ничуть не любят, - и расчистить дорогу восстанию.**

Это было бы вполне логично. А путь к этому - резко ослабить саму армию.

Один из способов показать, что мы на это пойдём, - взять Кастро, выкрасть его и тому подобное, и вывезти в США.

В любом случае, чем сильнее мы давим - и доступом к нефти, и по экономике, и всем остальным, - тем слабее они становятся.

А чем слабее они и чем хуже уровень жизни на Кубе... что ж, армия - очень мощный инструмент против гражданских.

Народ может подняться, а может и нет. Может подняться с американской помощью.

Так что у американцев есть *несколько вариантов*.

> 1) — Один - тайный: отправить ЦРУ организовать восстание.
>
> 2) — Другой - ударить военной силой.
>
> 3) — И третий - просто отойти в сторону и дать им вариться в собственном соку, сколько смогут, с большой вероятностью краха в долгосрочной перспективе.

Ещё пару месяцев назад я бы сказал: Трамп не станет вторгаться на Кубу. Сейчас я Трампа предсказать не берусь - но и кубинская армия тоже.

Кристиан Смит: На этой ноте, Джордж, давайте остановимся. Большое спасибо, как всегда, что были с нами. И спасибо вам за то, что слушаете. На следующей неделе нового выпуска не будет, но он выйдет через неделю - так что увидимся через две недели. Разумеется, на geopoliticalfutures.com вы найдёте всю нашу аналитику, включая еженедельные статьи Джорджа. Спасибо большое. До свидания.

Джордж Фридман: До свидания.

***

№ 2.224

Президент України провів телефонну розмову з Президентом США

2026-06-14

Президент України Володимир Зеленський провів телефонну розмову з Президентом США Дональдом Трампом.

Глава держави привітав Президента Сполучених Штатів Америки з днем народження та *побажав йому успіхів, насамперед у його зусиллях щодо завершення війни Росії проти України*.

Лідери доволі *детально обговорили багато ключових питань*, серед яких – мир.

> Президент України також подякував Президентові США за всю підтримку, яку *Америка* надає Україні.
>
> «Ми з вдячністю пам’ятаємо кожен крок цієї підтримки, від Javelin’ів до Patriot’ів», – зазначив Володимир Зеленський.

Президенти *обговорили те, що може допомогти наблизити мир зараз*.

Володимир Зеленський ***поінформував*** Дональда Трампа про нещодавні події на полі бою та про те, ***як зміцнилася позиція України***.

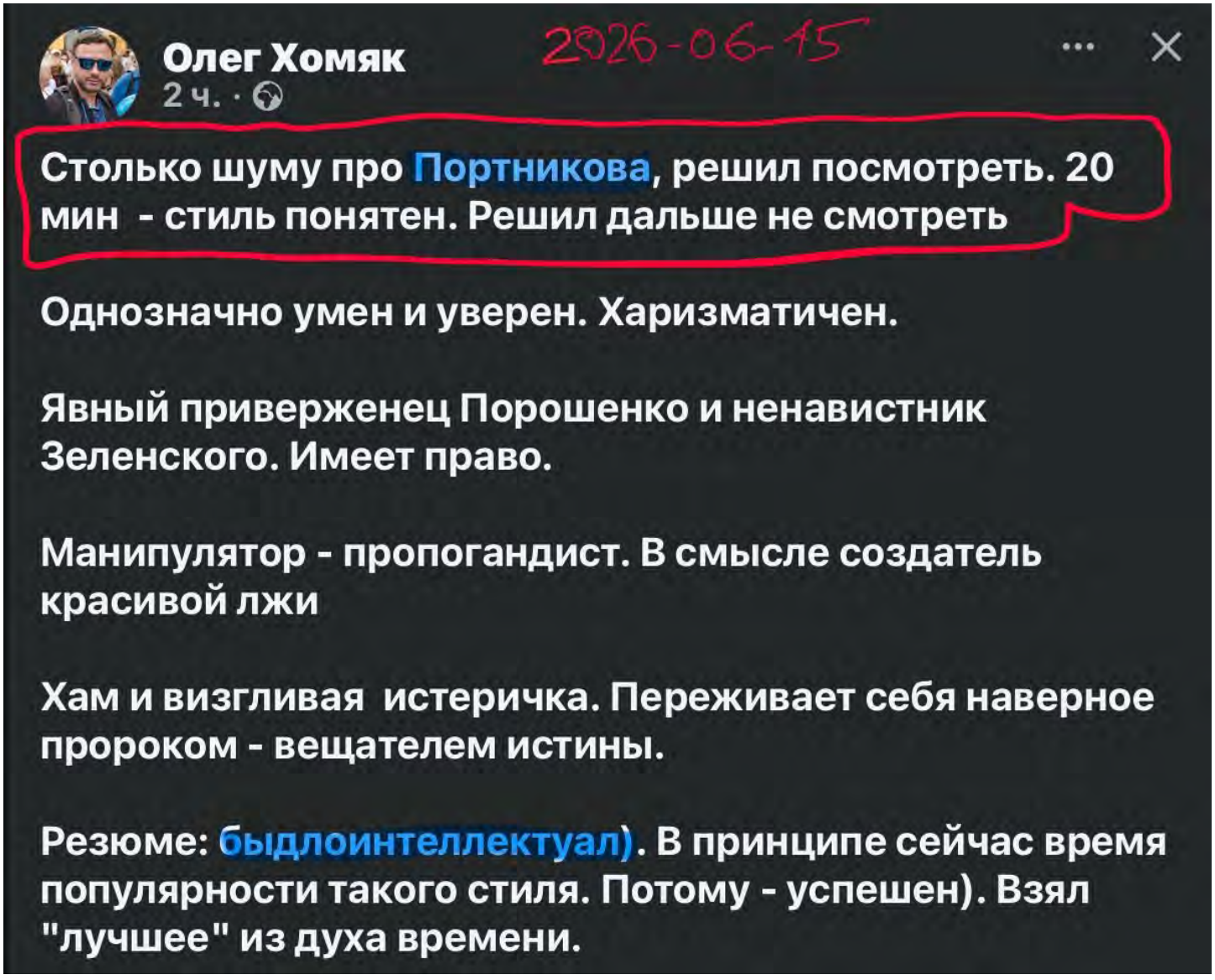
Лідери домовилися, що обговорять більше *під час їхньої зустрічі* на саміті G7.

> «***У нас є деякі хороші ідеї, які можуть допомогти просуванню мирного процесу*** і захистити життя. Дякую!»

– наголосив Володимир Зеленський.

***

№ 2.225

***

№ 2.226

Рис1

Рис2

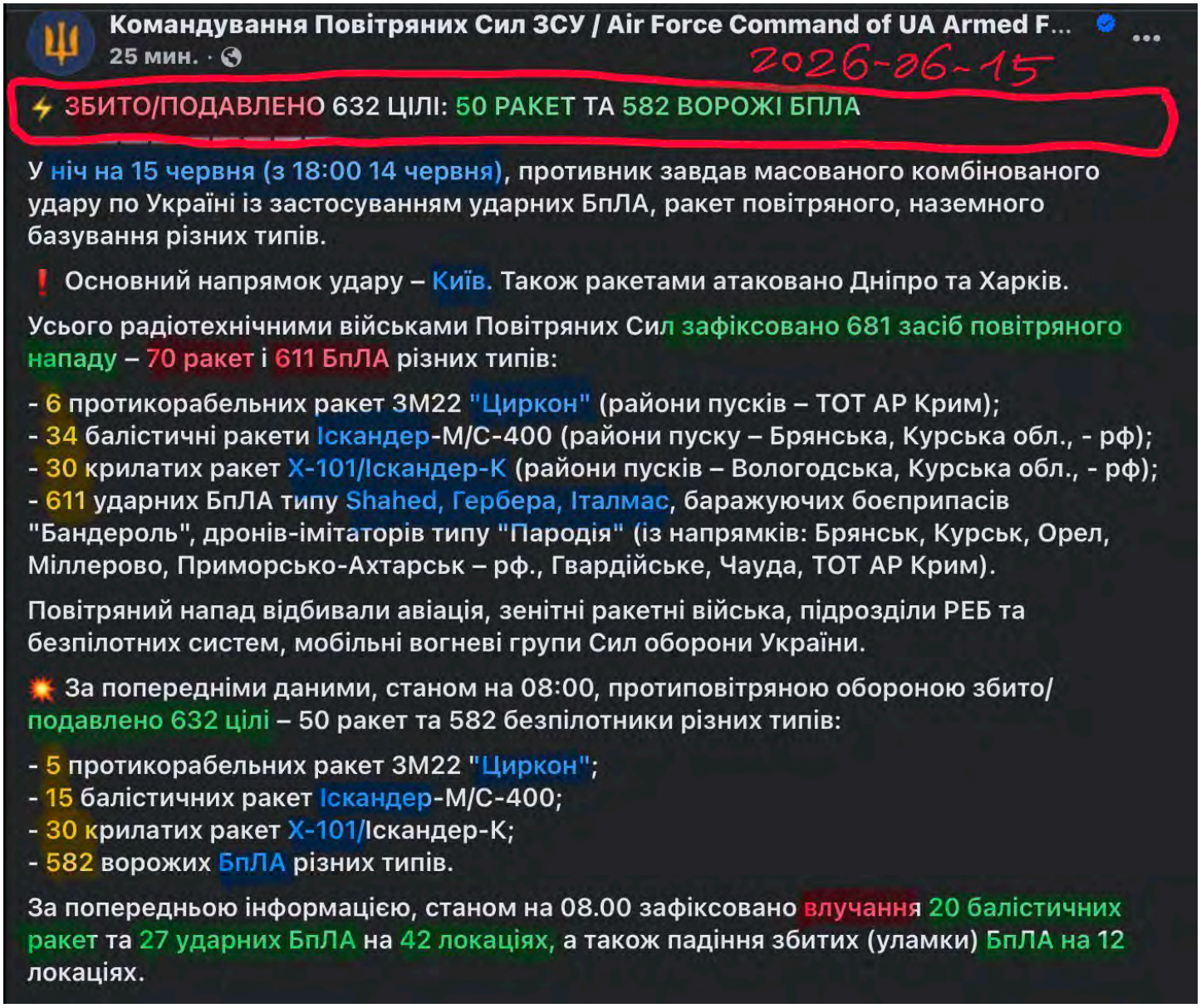
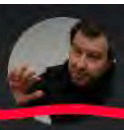

Командування Повітряних Сил ЗСУ / Air Force Command of UA Armed F...
25 мин. ·
2026-06-15
ЗБИТО/ПОДАВЛЕНО 632 ЦІЛІ: 50 РАКЕТ ТА 582 ВОРОЖІ БПЛА
У ніч на 15 червня (з 18:00 14 червня), противник завдав масованого комбінованого удару по Україні із застосуванням ударних БпЛА, ракет повітряного, наземного базування різних типів.
❗ Основний напрямок удару – Київ. Також ракетами атаковано Дніпро та Харків.
Усього радіотехнічними військами Повітряних Сил зафіксовано 681 засіб повітряного нападу – 70 ракет і 611 БпЛА різних типів:
- 6 протикорабельних ракет 3М22 "Циркон" (райони пусків – ТОТ АР Крим);
- 34 балістичні ракети Іскандер-М/С-400 (райони пуску – Брянська, Курська обл., - рф);
- 30 крилатих ракет Х-101/Іскандер-К (райони пусків – Вологодська, Курська обл., - рф);
- 611 ударних БпЛА типу Shahed, Гербера, Італмас, баражуючих боєприпасів "Бандероль", дронів-імітаторів типу "Пародія" (із напрямків: Брянськ, Курськ, Орел, Міллерово, Приморсько-Ахтарськ – рф., Гвардійське, Чауда, ТОТ АР Крим).
Повітряний напад відбивали авіація, зенітні ракетні війська, підрозділи РЕБ та безпілотних систем, мобільні вогневі групи Сил оборони України.
💥 За попередніми даними, станом на 08:00, протиповітряною обороною збито/подавлено 632 цілі – 50 ракет та 582 безпілотники різних типів:
- 5 протикорабельних ракет 3М22 "Циркон";
- 15 балістичних ракет Іскандер-М/С-400;
- 30 крилатих ракет Х-101/Іскандер-К;
- 582 ворожих БпЛА різних типів.
За попередньою інформацією, станом на 08.00 зафіксовано влучання 20 балістичних ракет та 27 ударних БпЛА на 42 локаціях, а також падіння збитих (уламки) БпЛА на 12 локаціях.

Рис3

***

№ 2.227

Сергей Дацюк
50 мин. ·

2026-06-15

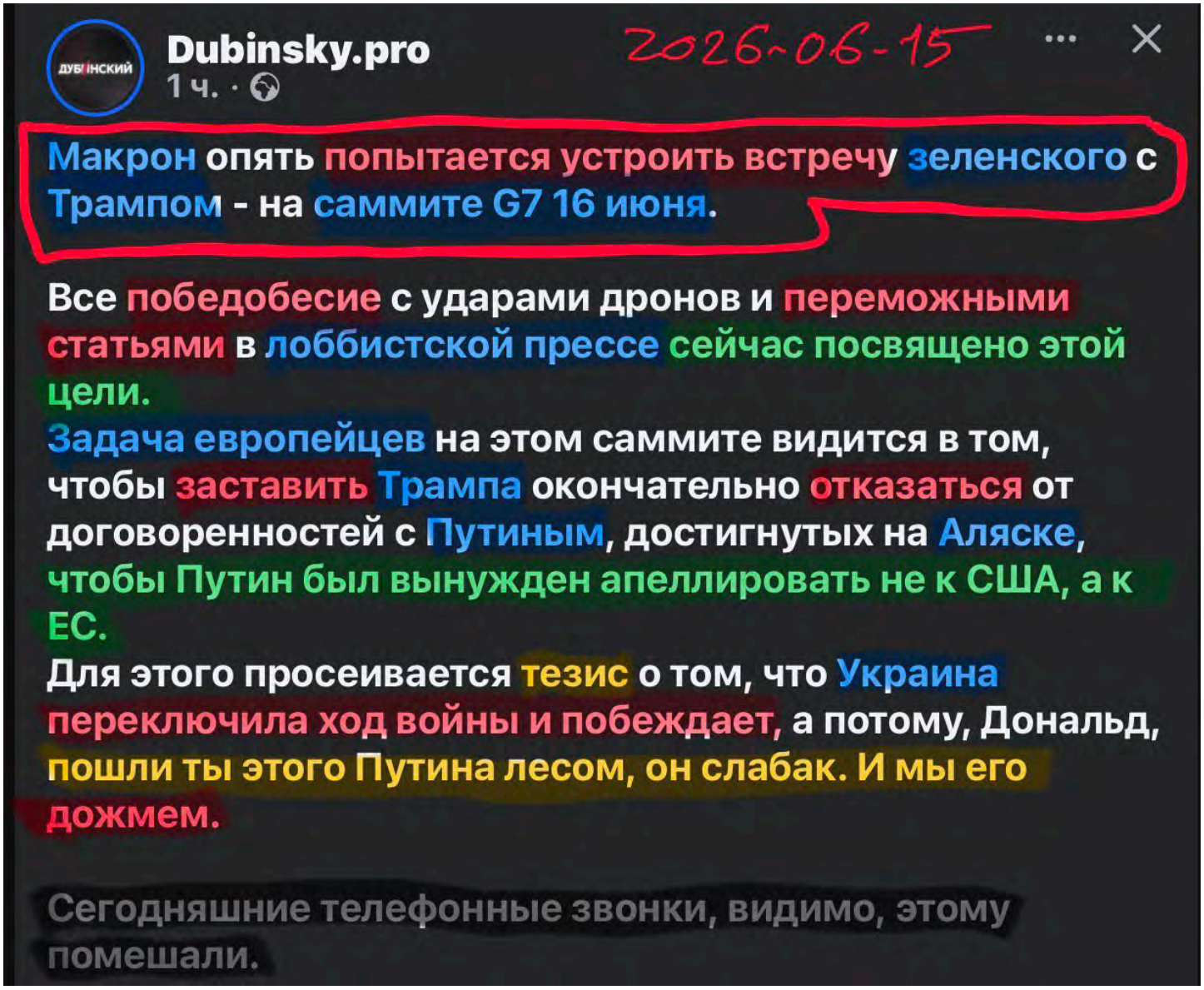
Что такое любопытство и как оно связано с интеллектуализмом? Любопытство - это не любознательность и не материально-реальный интерес. Любопытство, curiosity, это нереальная, внебытийная, несодержательная топология транзита. Именно любопытные люди - интеллектуалы, и не обязательно это философы или ученые. Бруно был интелектуалом, а Хайдеггер - нет. Эту мысль не поймут ни философы, ни обыватели.

Джордано Бруно — это воплощение транзита. Он не создавал замкнутую, монументальную систему. Его мысль — это постоянное, яростное проламывание устоявшихся онтологических границ (от замкнутого космоса к бесконечным мирам, от догмы к ереси). Он не удерживал бытие, он двигался сквозь него. Его любопытство было именно этой «нереальной» силой, которая не искала укоренения, а сама являлась переходом. Он остался в транзите до самого костра. Бруно всегда будет примером безудержного любопытства и героического энтузиазма, примером настоящего интеллектуализма.

Мартин Хайдеггер — это радикальный антитранзит. Вся его мысль центрирована вокруг категорий укорененности, дома, почвы, сбережения бытия и бытия-в-мире (Dasein). Хайдеггер пытается уловить само Бытие, зафиксировать его, «прислушаться» к нему. Он уходит в глубь немецкого языка, в глубь традиции, в глубь хижины в Шварцвальде. В нем нет несодержательного транзита; его мысль сверхсодержательна, она ищет исток и укоренение, а не чистый вектор бегства или перехода. Он монументален, но не любопытен — он закрывает транзит ради зова Бытия. Хайдеггер всегда будет нравится фундаменталистам и националистам, и они всегда будут считать его интеллектуалом. Хотя Хайдеггер - это инквизитор Бруно.

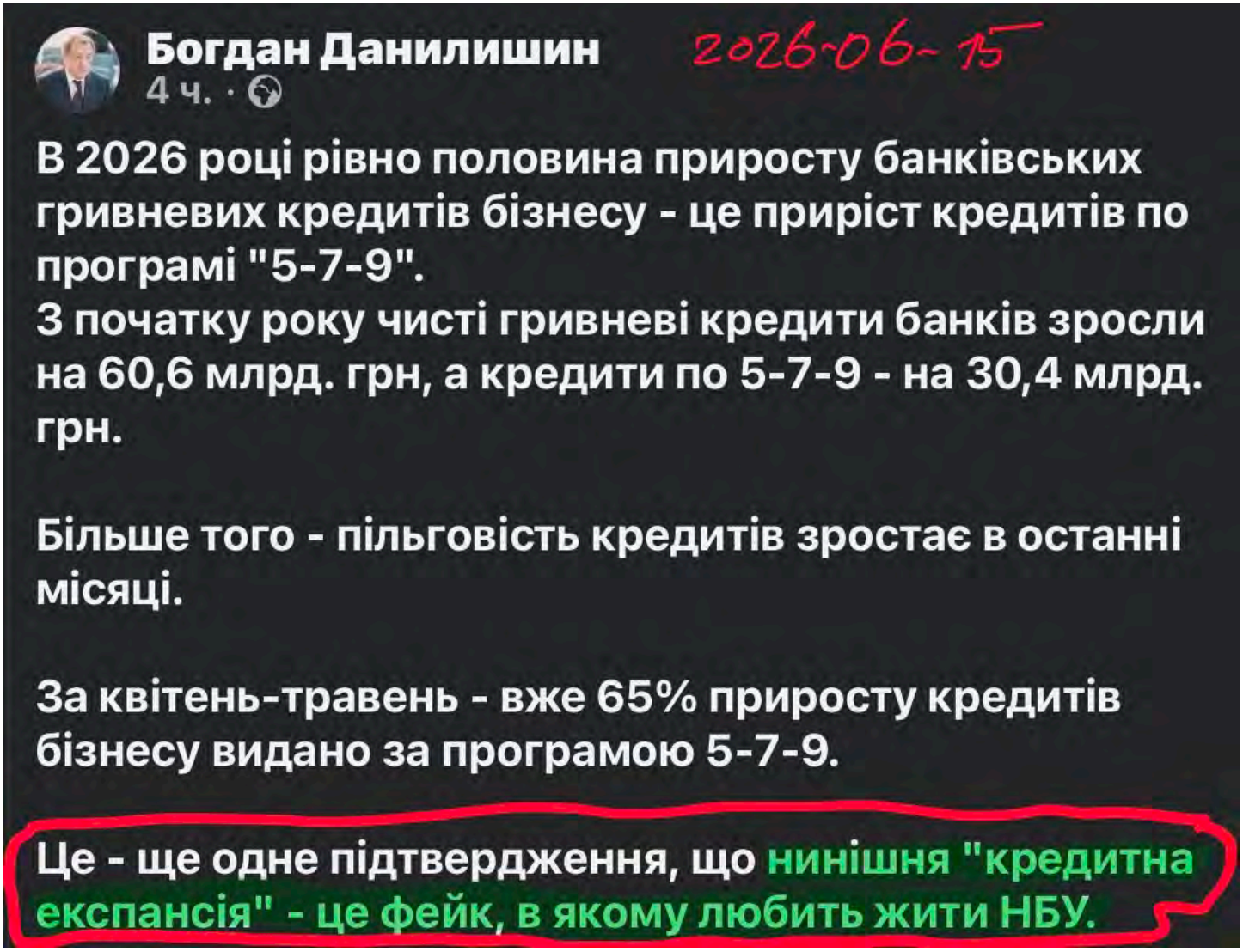
***

№ 2.228

Dubinsky.pro
1 ч. ·
2026-06-15
Макрон опять попытается устроить встречу зеленского с Трампом - на саммите G7 16 июня.
Все победобесие с ударами дронов и переможными статьями в лоббистской прессе сейчас посвящено этой цели.
Задача европейцев на этом саммите видится в том, чтобы заставить Трампа окончательно отказаться от договоренностей с Путиным, достигнутых на Аляске, чтобы Путин был вынужден апеллировать не к США, а к ЕС.
Для этого просеивается тезис о том, что Украина переключила ход войны и побеждает, а потому, Дональд, пошли ты этого Путина лесом, он слабак. И мы его дожмем.
Сегодняшние телефонные звонки, видимо, этому помешали.

***

№ 2.229

***

№ 2.230

Експертиза - це не знання великої кількості фактів і не здатність красиво переказувати чужі думки

Білязе

— Знання фактів є лише сировиною.

— Медійна подача є лише упаковкою.

Експерт відрізняється не тим, що знає більше фактів, а тим, що здатний побудувати ***пояснювальну модель***.

> — Така модель повинна пов'язувати спостереження між собою, пояснювати механізм того, що відбувається, допускати перевірку та дозволяти робити прогнози.

Перелік фактів без моделі - це довідник.

Модель без фактів - фантазія.

Текст без моделі - публіцистика.

Саме тому значна частина сучасної публічної аналітики справляє дивне враження.

Автор демонструє знайомство з темою, наводить цікаві спостереження, перелічує факти, посилається на дослідження та демонструє широкий кругозір.

Однак **міркування часто зупиняється на рівні *опису*.**

Хороший аналітичний текст має іншу *структуру*.

У ньому є

> — 1) ***проблема***, пропонується 2) ***гіпотеза***, описується 3) ***механізм***, який пов'язує причини та наслідки, після чого формулюється 4) ***прогноз***.

Саме наявність *механізму* та *прогнозу* перетворює *набір спостережень* на *аналітичну модель*.

Тому головне питання до будь-якого експертного матеріалу звучить дуже просто:

> **— яку саме *модель* пропонує автор і які спостереження здатні її підтвердити або спростувати?**

Якщо відповіді на це питання немає, то перед нами не експертиза, а набір спостережень, яким би ерудованим і добре написаним він не був.

***

№ 2.231

***

№ 2.231

Dubinsky.pro
7 ч. ·

2026-06-16

Проект соглашения между США и Ираном содержит важный элемент, который будет частью и в соглашении Украина-РФ: утверждение Советом безопасности ООН. Помимо РФ, США и Китая, право вето в нем имеют Британия и Франция. Поэтому и пытаются европейцы замкнуть переговоры с РФ на них + Германия, которая сейчас за все это платит.

Переговоры без Европы возможны только если гарантии безопасности Украине дают США. Но зеленский потому от них и отказывается, чтобы усадить за стол евротройку.
Она, в свою очередь, выдвигает неприемлемые для РФ условия ("миротворцы", безусловное прекращение огня, смысл которого я объяснял, и личную встречу Путина с зеленским) - чтобы соглашения не допустить.

Таким образом, наличие евротройки за столом переговоров - гарантия не остановки, а наоборот, продолжения войны.
А также ее неизбежной эскалации.

***

№ 2.232

США и Иран формируют условия 60-дневного перемирия

2026-06-16

Кущ

Фактически, Америка за 24 млрд дол разблокированных иранских активов покупает для мировой экономики и для себя лично, двухмесячный дезинфляционный период.

Как курс детокса в Швейцарской элитной клинике после длительного запоя.

Почему 24 млрд дол? На самом деле, объяснение есть.

(1) Через Ормузский пролив проходит до 20 млн бар нефти в день.

(2) В условиях перемирия, цена на нефть на мировых рынках будет примерно на 20 дол на барреле дешевле.

(3) То есть речь об экономии 400 млн дол в день для мирового рынка нефти.

(4) 60 дней х 400 млн дол = 24 млрд дол.

(5) Ответ очень простой.

Если бы разблокировали резервы Ирана на меньшую сумму - эффект от снижения цен на нефть был бы большим, если бы на большую сумму - наоборот.

По сути, это не 24 млрд дол для Ирана.

Это дезинфляционный импульс на 24 млрд дол для мировой экономики, который в рамках модели межсекторальных перетоков трансформируется в антиифляционный эффект примерно в десять раз больше.

Через два месяца, стороны либо подпишут окончательное соглашение, в рамках которого Иран откажется от создания ядерного оружия, или война возобновится с новой силой.

И тогда Рмуз могут заблокировать надолго.

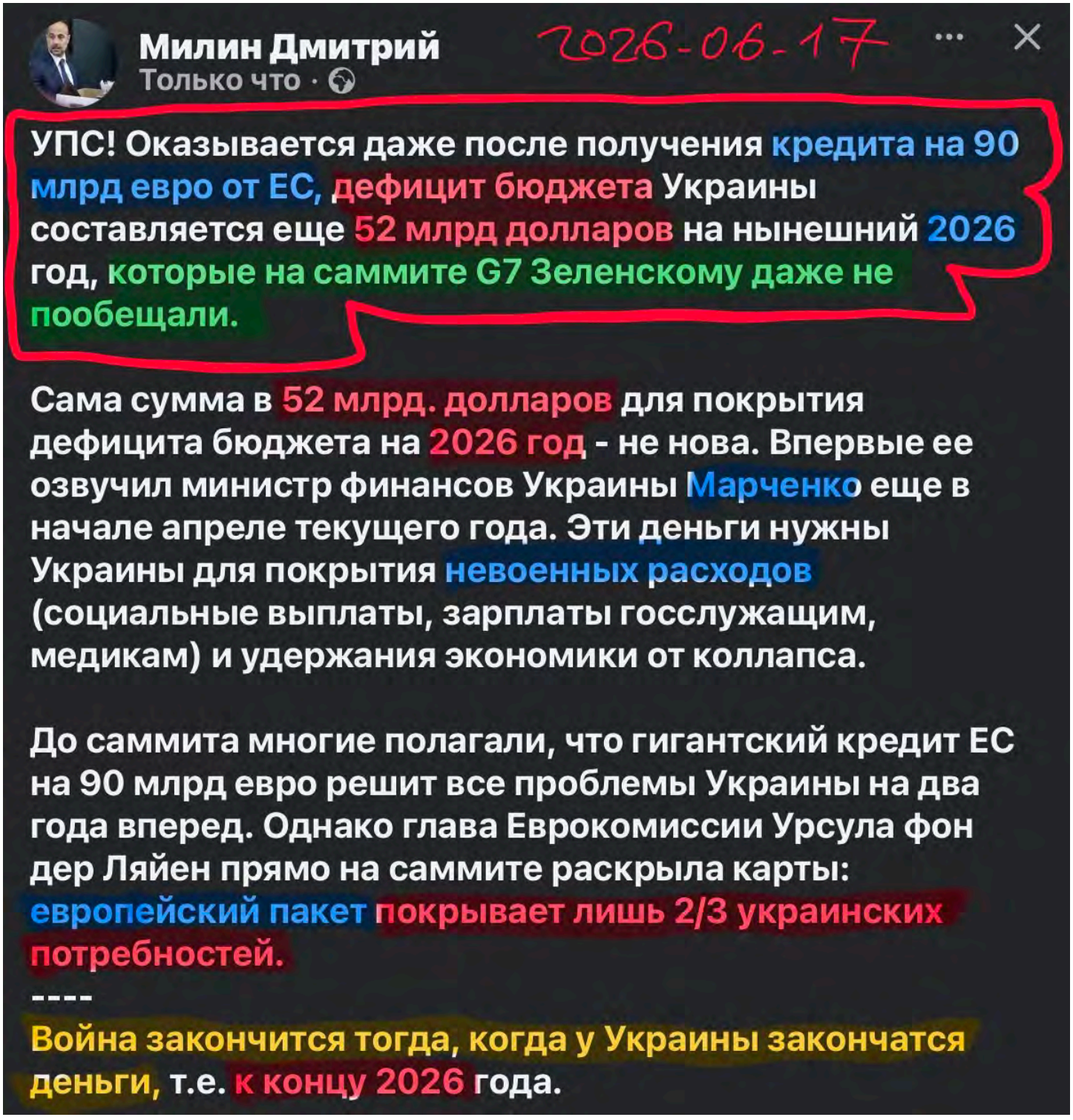
Но к этому моменту,

— республиканцы стабилизируют свой электоральный обвал накануне осенних выборов в Конгресс, а

— *Джей Ди Вэнс* в любом случае откроет счет своих балов в контексте проекта 2028 (*президентских выборов*).

***

№ 2.233

***

№ 2.234

Dubinsky.pro
1 ч. ·

2026-06-17

Не смотря на, в целом, вялое сопротивление на фронте, Украине удалось вырваться вперед в битве за воздух. В первую очередь потому, что в РФ еще есть чему гореть, тогда как в Украине все выжжено.

Это преимущество стало основой для массированной информкампании, с помощью которой европейцы пытаются убедить Трампа отказаться от договоренностей с Путиным, и пустить ЕС за стол переговоров.

Параллельно идет прогрев тезиса о том, что Украина побеждает, и Путину надо соглашаться на перемирие по ЛБС. Эта кампания направлена как во внутрь Украины, для воодушевления масс, так и на РФ, для разложения масс.

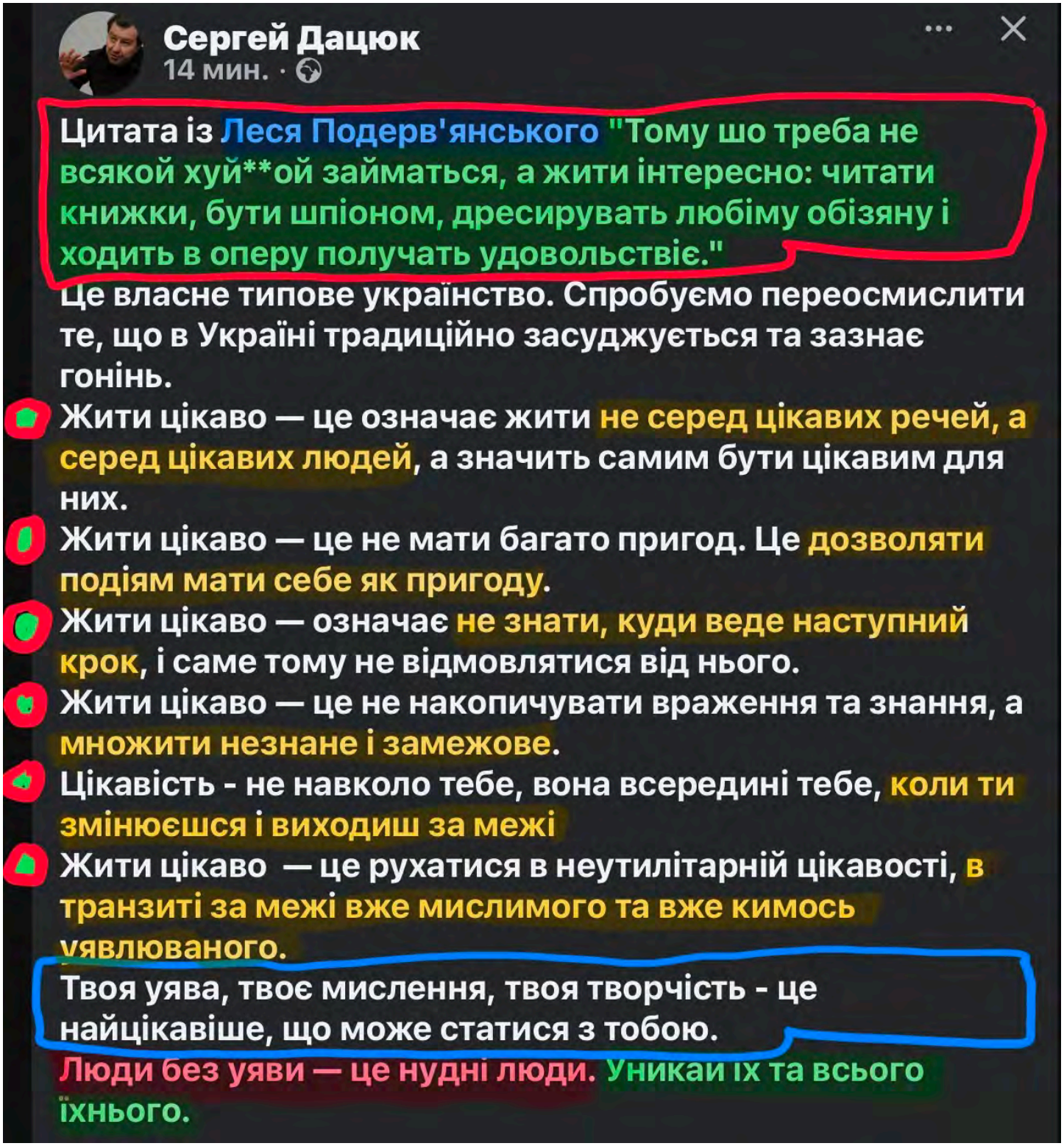
Между тем, понятно, что преимущество такого типа и формы не может сохраняться долго. Методы противодействия рано или поздно будут найдены. После чего преимущество опять вернется к РФ. При этом, задачу Кремлю надо решать до конца лета - до выборов в Госдуму, которым нужен приемлемый фон.

Расчет европейцев сейчас идет на то, что решение это Путин так быстро не найдет, и поэтому согласится на перемирие по ЛБС до выборов. Как российских, так и в США. Но эта логика сработает только если россияне не найдут быстро противоядие против украинских атак, или не пойдут на серьезную эскалацию, которая "перевернет шахматную доску". Вся возня сейчас идет вокруг этого решения.

***

№ 2.235

Сергей Дацюк
14 мин. ·
Цитата із Леся Подерв'янського "Тому шо треба не всякой хуй**ой займаться, а жити інтересно: читати книжки, бути шпіоном, дресирувать любіму обізяну і ходить в оперу получать удовольствіє."
Це власне типове українство. Спробуємо переосмислити те, що в Україні традиційно засуджується та зазнає гонінь.
Жити цікаво — це означає жити не серед цікавих речей, а серед цікавих людей, а значить самим бути цікавим для них.
Жити цікаво — це не мати багато пригод. Це дозволяти подіям мати себе як пригоду.
Жити цікаво — означає не знати, куди веде наступний крок, і саме тому не відмовлятися від нього.
Жити цікаво — це не накопичувати враження та знання, а множити незнане і замежове.
Цікавість - не навколо тебе, вона всередині тебе, коли ти змінюєшся і виходиш за межі
Жити цікаво — це рухатися в неутилітарній цікавості, в транзиті за межі вже мислимого та вже кимось уявлюваного.
Твоя уява, твоє мислення, твоя творчість - це найцікавіше, що може статися з тобою.
Люди без уяви — це нудні люди. Уникай їх та всього їхнього.

***

№ 2.236

Денис Шмигаль
30 мин. ·

2026-06-17

Українська енергетика сьогодні — це система систем, що визначає стійкість у воєнний час і здатність до відбудови та зростання у повоєнний період.

Під час засідання Ради з питань підтримки підприємництва зупинився на пріоритетах Міненерго: підготовка до зими (відновлення, захист, будівництво нової розподіленої генерації), оновлення Енергетичної стратегії спільно зі Світовим банком та впровадження реформ.

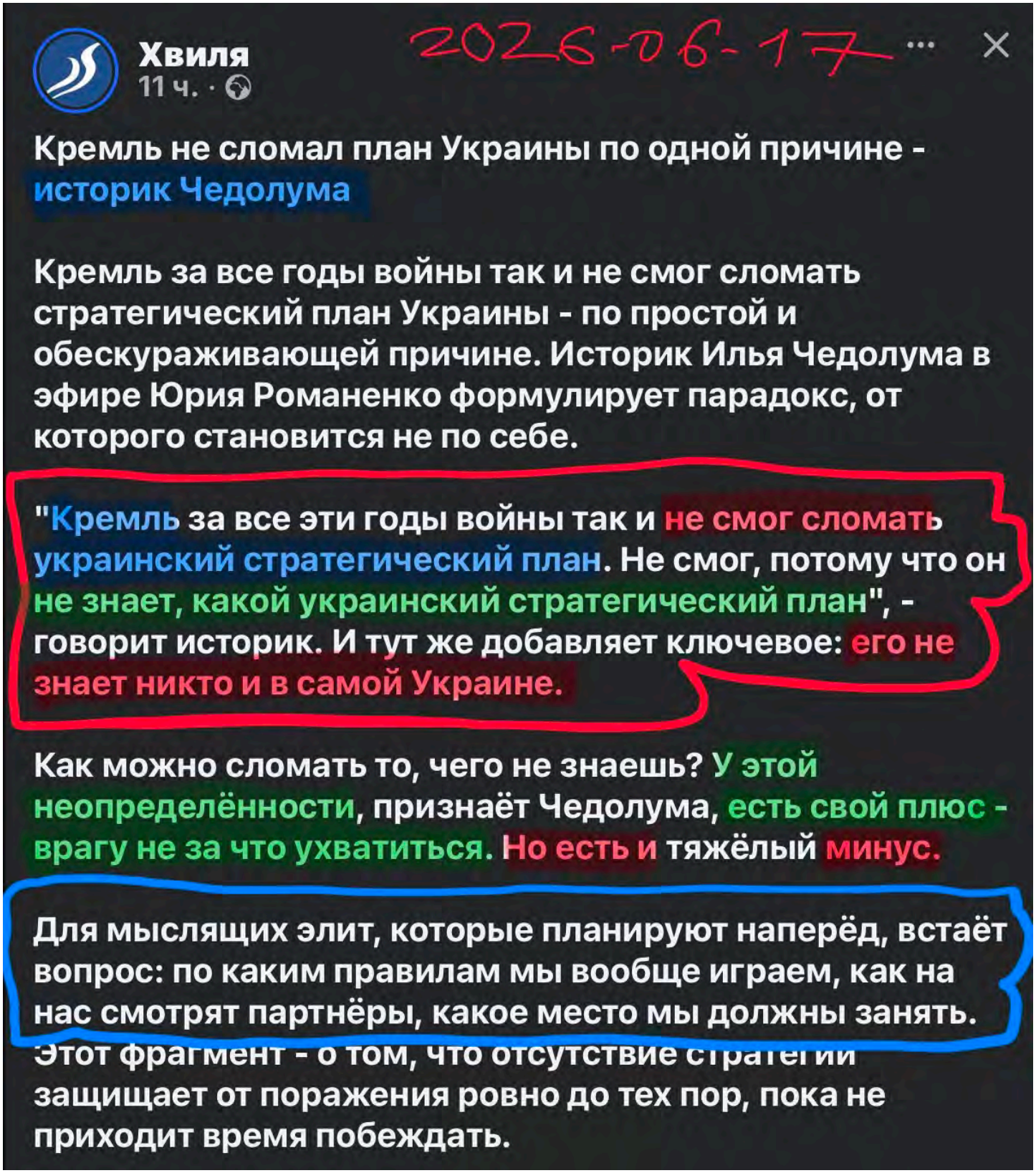
- Україна будує оновлену енергосистему за принципом «енергетичних сот», де кожна одиниця здатна працювати незалежно й автономно. Наша амбітна мета, згідно з оновленою стратегією, — повернутися до рівня 54 ГВт встановленої потужності, який українська енергосистема мала у 2014 році. Основою майбутньої енергосистеми буде атомна енергетика. Важливе значення матимуть відновлювані джерела енергетики та розподілена генерація.
- Оголосили конкурс на будівництво 1,5 ГВт нової генерації. Міненерго уже створило відповідну комісію. Окремо збільшили квоту підтримки відновлюваних джерел енергії на цей рік до 1 ГВт.
- Впроваджуємо прямі контракти PPA на купівлю електричної енергії, маємо вже перші приклади співпраці. Закликаємо бізнес активно користуватися цим інструментом.

Ринок відбудови і модернізації енергосистеми створює одну з найбільших енергетичних можливостей за останні десятиліття. Ми розраховуємо на плідну співпрацю з бізнесом у сфері розвитку нашої енергетики та посилення стійкості держави.

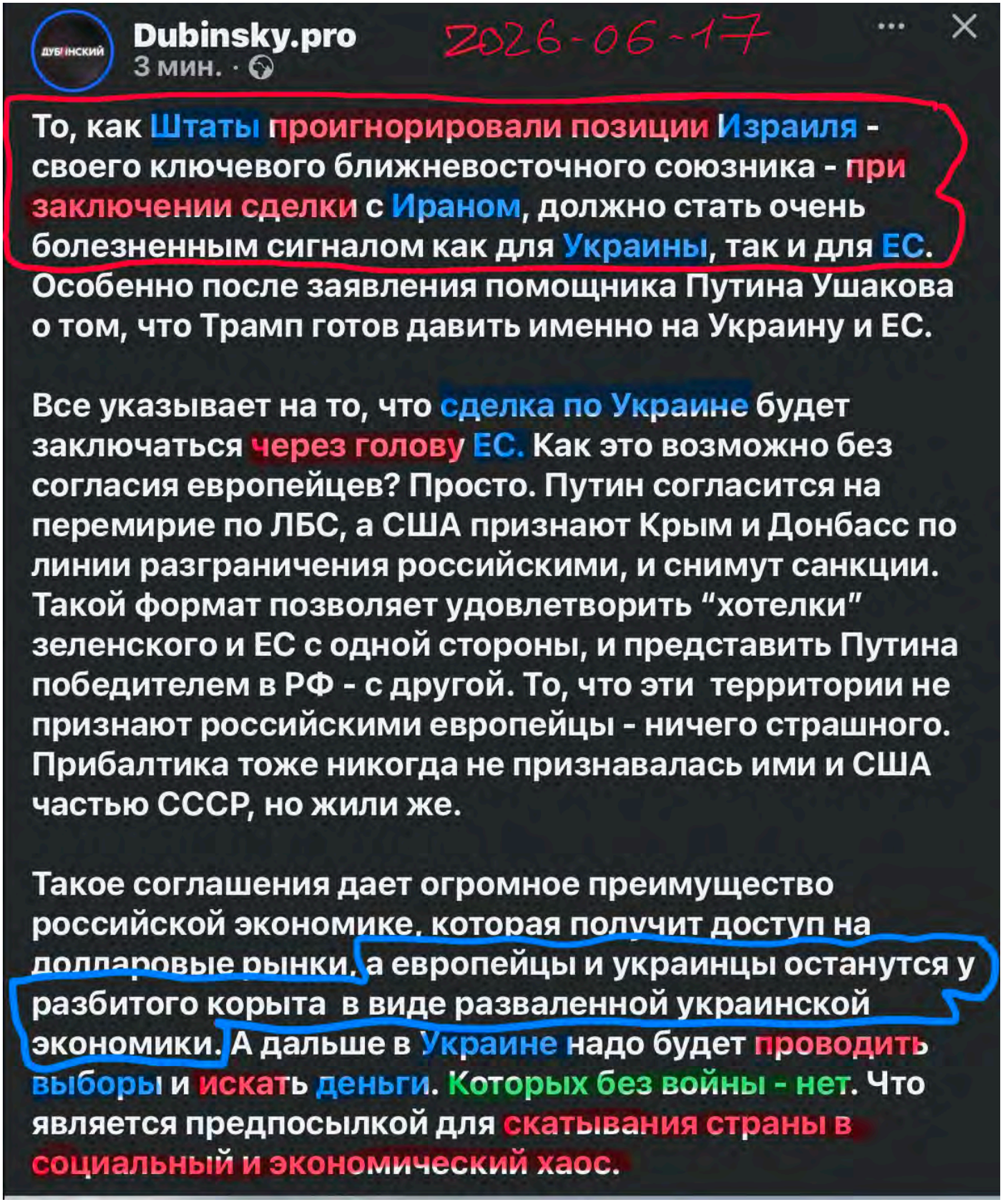
***

№ 2.237

Хвиля
11 ч. ·
2026-06-17
Кремль не сломал план Украины по одной причине - историк Чедолума
Кремль за все годы войны так и не смог сломать стратегический план Украины - по простой и обескураживающей причине. Историк Илья Чедолума в эфире Юрия Романенко формулирует парадокс, от которого становится не по себе.
"Кремль за все эти годы войны так и не смог сломать украинский стратегический план. Не смог, потому что он не знает, какой украинский стратегический план", - говорит историк. И тут же добавляет ключевое: его не знает никто и в самой Украине.
Как можно сломать то, чего не знаешь? У этой неопределённости, признаёт Чедолума, есть свой плюс - врагу не за что ухватиться. Но есть и тяжёлый минус.
Для мыслящих элит, которые планируют наперёд, встаёт вопрос: по каким правилам мы вообще играем, как на нас смотрят партнёры, какое место мы должны занять.
Этот фрагмент - о том, что отсутствие стратегии защищает от поражения ровно до тех пор, пока не приходит время побеждать.

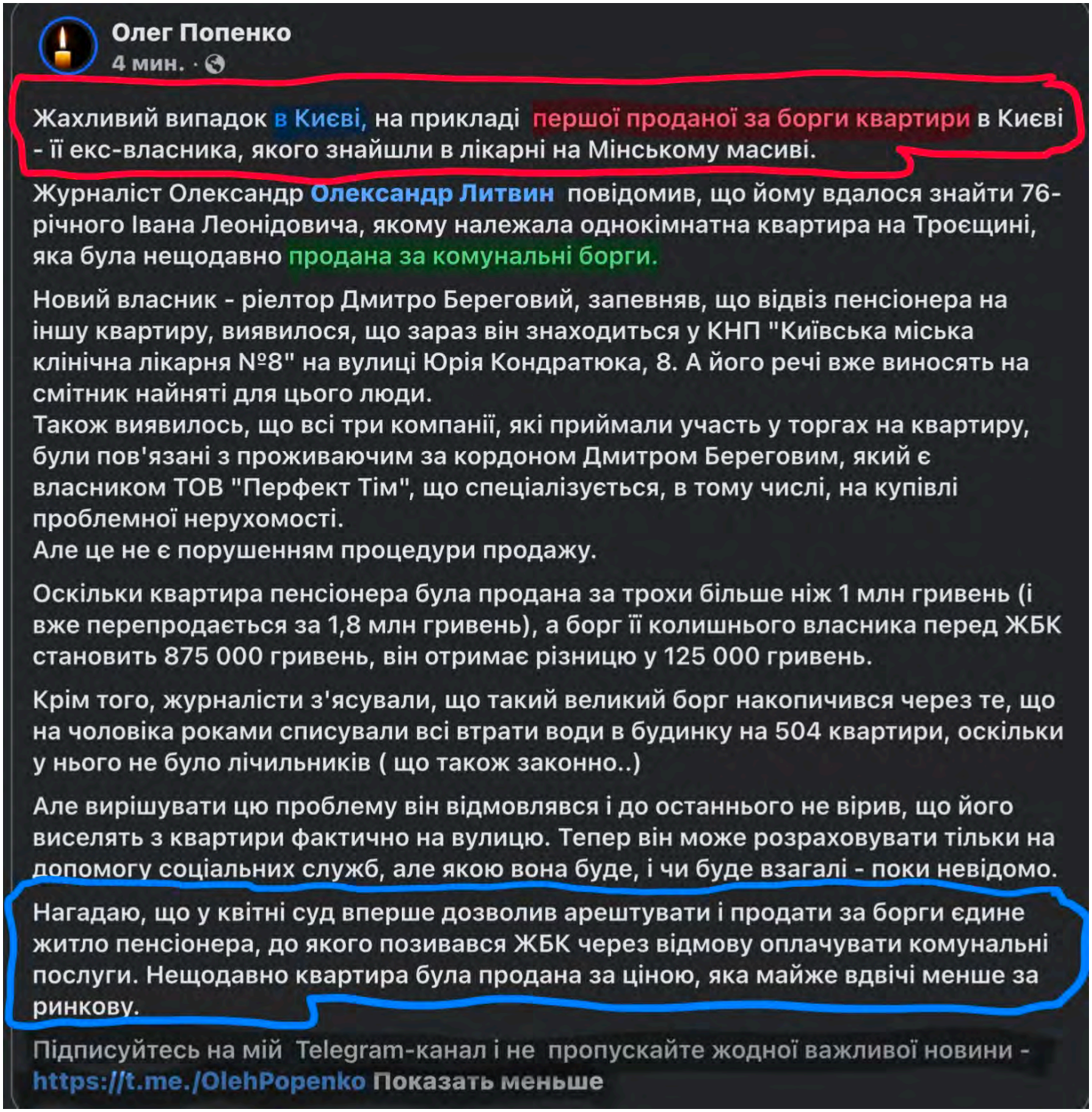
***

№ 2.238

Dubinsky.pro
3 мин. ·
2026-06-17
То, как Штаты проигнорировали позиции Израиля - своего ключевого ближневосточного союзника - при заключении сделки с Ираном, должно стать очень болезненным сигналом как для Украины, так и для ЕС. Особенно после заявления помощника Путина Ушакова о том, что Трамп готов давить именно на Украину и ЕС.
Все указывает на то, что сделка по Украине будет заключаться через голову ЕС. Как это возможно без согласия европейцев? Просто. Путин согласится на перемирие по ЛБС, а США признают Крым и Донбасс по линии разграничения российскими, и снимут санкции. Такой формат позволяет удовлетворить "хотелки" зеленского и ЕС с одной стороны, и представить Путина победителем в РФ - с другой. То, что эти территории не признают российскими европейцы - ничего страшного. Прибалтика тоже никогда не признавалась ими и США частью СССР, но жили же.
Такое соглашения дает огромное преимущество российской экономике, которая получит доступ на долларовые рынки, а европейцы и украинцы останутся у разбитого корыта в виде разваленной украинской экономики. А дальше в Украине надо будет проводить выборы и искать деньги. Которых без войны - нет. Что является предпосылкой для скатывания страны в социальный и экономический хаос.

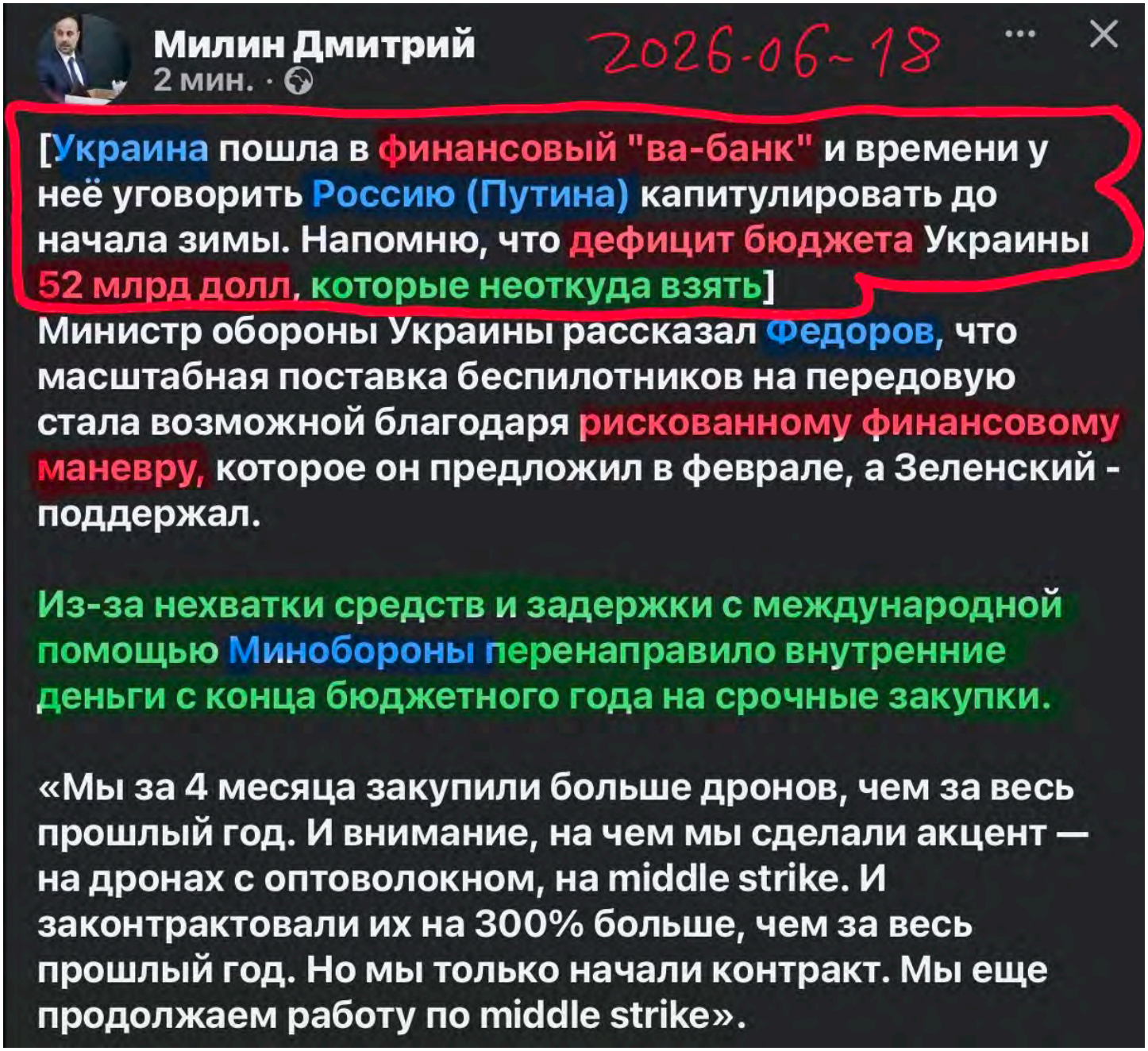
***

№ 2.239

Олег Попенко
4 мин. ·
Жахливий випадок в Києві, на прикладі першої проданої за борги квартири в Києві - її екс-власника, якого знайшли в лікарні на Мінському масиві.
Журналіст Олександр Олександр Литвин повідомив, що йому вдалося знайти 76-річного Івана Леонідовича, якому належала однокімнатна квартира на Троєщині, яка була нещодавно продана за комунальні борги.
Новий власник - ріелтор Дмитро Береговий, запевняв, що відвіз пенсіонера на іншу квартиру, виявилося, що зараз він знаходиться у КНП "Київська міська клінічна лікарня №8" на вулиці Юрія Кондратюка, 8. А його речі вже виносять на смітник найняті для цього люди.
Також виявилось, що всі три компанії, які приймали участь у торгах на квартиру, були пов'язані з проживаючим за кордоном Дмитром Береговим, який є власником ТОВ "Перфект Тім", що спеціалізується, в тому числі, на купівлі проблемної нерухомості.
Але це не є порушенням процедури продажу.
Оскільки квартира пенсіонера була продана за трохи більше ніж 1 млн гривень (і вже перепродається за 1,8 млн гривень), а борг її колишнього власника перед ЖБК становить 875 000 гривень, він отримає різницю у 125 000 гривень.
Крім того, журналісти з'ясували, що такий великий борг накопичився через те, що на чоловіка роками списували всі втрати води в будинку на 504 квартири, оскільки у нього не було лічильників (що також законно..)
Але вирішувати цю проблему він відмовлявся і до останнього не вірив, що його виселять з квартири фактично на вулицю. Тепер він може розраховувати тільки на допомогу соціальних служб, але якою вона буде, і чи буде взагалі - поки невідомо.
Нагадаю, що у квітні суд вперше дозволив арештувати і продати за борги єдине житло пенсіонера, до якого позивався ЖБК через відмову оплачувати комунальні послуги. Нещодавно квартира була продана за ціною, яка майже вдвічі менше за ринкову.
Підписуйтесь на мій Telegram-канал і не пропускайте жодної важливої новини - https://t.me./OlehPopenko Показать меньше

***

№ 2.240

Милин Дмитрий
2 мин. ·
2026-06-18
[Украина пошла в финансовый "ва-банк" и времени у неё уговорить Россию (Путина) капитулировать до начала зимы. Напомню, что дефицит бюджета Украины 52 млрд долл, которые неоткуда взять]
Министр обороны Украины рассказал Федоров, что масштабная поставка беспилотников на передовую стала возможной благодаря рискованному финансовому маневру, которое он предложил в феврале, а Зеленский - поддержал.
Из-за нехватки средств и задержки с международной помощью Минобороны перенаправило внутренние деньги с конца бюджетного года на срочные закупки.
«Мы за 4 месяца закупили больше дронов, чем за весь прошлый год. И внимание, на чем мы сделали акцент — на дронах с оптоволокном, на middle strike. И законтрактовали их на 300% больше, чем за весь прошлый год. Но мы только начали контракт. Мы еще продолжаем работу по middle strike».

***

№ 2.241

Александр Гончаров
Избранное · 41 мин. ·

2026-06-18

ТОП-ЧИНОВНИКИ, ЯКІ ЗАРАЗ КЕРУЮТЬ НАШОЮ ЕКОНОМІКОЮ, НЕ ГОДЯТЬСЯ НІКУДИ – ЇХ ТРЕБА ПРИБИРАТИ

Думаю, навряд чи хтось ще сумнівається в тому, що поточна економічна криза буде складною та затяжною. І все більше моїх знайомих підприємців й фінансових аналітиків прогнозують, що вже восени в Україні може розпочатись обвал на ринках. І ніхто не може чітко відповісти на ключове питання, як влада закриватиме величезну дірку в держбюджеті-2026? Особливо враховуючи той факт, що фінансова підтримка західних союзників зменшується й тане, а також трансформується у нові та дорожчі кредити, які тепер МВФ і ЄС жорстко пов'язуються із проведенням євроінтеграційних реформ в Україні.

Ну, а запозичення для бюджету за поточної дуже високої ставки НБУ теж коштують дуже дорого. Судіть самі. Мінфін залучив понад 158 млрд грн через облігації внутрішньої державної позики з початку 2026 року. Наразі середньозважена прибутковість ОВДП становить близько 15,67% річних у гривні. Прибутковість доларових цінних паперів становить близько 3,23% річних, а євро — 3,13% річних. Найбільшу прибутковість показали трирічні папери – 17,8% річних.

Також у нас податки підняли, але попит падає, а за ним впаде й збирання. Готівка росте. Корупціонерів трясуть, але бажаних результатів немає. Обставини вже натякають, що настав час серйозно переглянути бюджетні витрати. А ось які статті – питання найближчих місяців, на яке поки що чіткої відповіді у влади не бачу.

Тим більше, що зараз навіть народні депутати реально занепокоїлися, зокрема, щодо питання про витрачання коштів Резервного фонду. За їхніми даними, вже за перші місяці 2026 року Кабмін використав близько 78% передбачених коштів, а початковий обсяг фонду 49,4 млрд грн виявився практично повністю вичерпаний.

Очевидно, що в такому важкому становищі серйозний фінансовий дефіцит торкнеться, швидше за все, не лише ЗСУ, а й цивільного населення. Експерти у сфері економіки прогнозують, що нашим громадянам можуть заморозити вклади, скасувати індексацію соцвиплат і зарплат. Можуть обмежити обмін валюти. Так, згідно з заходами, що обговорюються зараз, без документів дозволять обмінювати не більше 9 тис грн, а ліміт з документами скоротять у 4 рази – до 100 тис грн з вимогою підтвердження доходів.

І на тлі того, що гривня останнім часом швидко знецінюється, всі ці заходи виглядають цілком реалістичними. І тоді грошей в Україні не буде ні в кого. Окрім тих, безумовно, хто тримає бюджет країни у своїх руках.

P.S. Щойно побачив у мережі свіже опитування КМІС, яке показує, що за останні 3 роки війни зросло бажання українців змінити владу: за зміну Верховної Ради було 69%, стало - 83%; Кабміну було 47%, а стало - 74%. Тобто 8 із 10 українців хочуть нової Ради, а 15 із 20 - нового складу Уряду. Ці цифри вже не можна ігнорувати. **Показать меньше**

***

№ 2.242

Версальский мир 2.0… В роли Германии выступает… США

2026-06-18

Кущ

Пусть и не так категорично как Германия "отвечала за разрушение угольных шахт в Бельгии и на севере Франции", а завуалированно, но **Америка фактически признала поражение на данном такте войны с Ираном.**

Иран

1) — оставляет за собой в перспективе контроль за Ормузом,

2) — сохраняет свою ракетную программу и

3) — получает отмену санкций и

4) — доступ к пакету финансирования на 300 млрд дол.

По сути, Иран продал США ядерное оружие, которого у него никогда и не было, за 300 млрд дол.

— ***Продал само намерение*** создать несколько ядерных боезарядов.

— 400 кг урана с обогащением до 50% за 300 млрд дол.

Авторам Будапештского меморандума на заметку.

— А сколько Иран потратил на создание своей ядерной программы?

— Максимум ***3 млрд дол***.

Почему Меморандум с Ираном в Париже подписал Трамп, а не Джей Ди Вэнс?

Слишком «горька пилюля».

— Она может убить шансы вице-президента в 2028 году на 8-летний политический цикл.

Трамп подписал соглашение по причине усиления риска глобального обвала.

— Первое заседание ФРС под председательством Уорша стало холодным душем для мировой финансовой системы.

— Ставка оставлена без изменений. Инфляция растет. Ставки по кредитованию ФРС растут. Доходность трежерис растет.

Достижение таргета по инфляции в 2% отложено до 2028 года.

Уже пять лет Америка не может войти в инфляционную норму, что стоило *демократам* президентства.

И может стоить *республиканцам*.

Прозноз по темпам роста ВВП США снижен.

Резко возросла вероятность увеличения ставок ФРС в конце года.

Уорш, которого Трамп "назначил" для снижения ставок, рискует продолжить свою каденцию как и когда-то "проклятый" Трампом Пауэл - с .... увеличения базовой ставки.

Рынки закономерно падают.

По сути, Трамп подписал не соглашение с Ираном, а план спасения американского фондового рынка от самого большого с 2008-го года обвала.

Что могло стать точкой отсчета масштабного кризиса для долларовой системы в целом.

Идея "подсадить" Иран на пакет финансирования в 300 млрд дол является, на самом деле, планом спасения нефтедоллара - так США хотя бы временно и частично "отвяжут" Иран от Китая и юаня и привяжут к доллару и США.

Ну и *Обама* с его иранским кейсом, нервно курит в углу кубинскую сигару:

— его соглашение с Ираном было на порядок лучше, чем нынешнее и на несколько порядков менее затратно.

***

№ 2.243

Dubinsky.pro
51 мин. ·

2026-06-18

До сих пор неизвестно, что именно «Труха» собиралась опубликовать про Федорова.
Зато уже известно, чего она добилась. То, что министр обороны отправил ТЦК к владельцу «Трухи», пытаясь предотвратить публикацию, уже нанесло Федорову больший ущерб, чем любой будущий компромат.
В политике бывают компроматы, которые уничтожают карьеру после публикации.
А бывают такие, где публикацию успешно заменяет паническая реакция на её анонс.

Труха ⚡ Україна

Останній місяць ми з командою працювали над низкою матеріалів, пов'язаних із оборонною сферою та використанням бюджетних коштів, ставлячи багато незручних запитань представникам влади.

Під час роботи ми зіткнулися із **серйозним тиском**. Мене фактично вистежили й затримали п'ятеро представників ТЦК.
За нашою інформацією, це відбулося за особистою вказівкою міністра оборони Федорова.

Також **погрози радника міністра оборони Стерненка** та поширення фейків є частиною кампанії проти мене.

Простіше кажучи, нам намагаються **«закрити рота»** за те, що ми зацікавилися темою оборонних закупівель і нам не байдуже.
Цей сюжет може виявитися одним із **найбільших корупційних скандалів** в оборонному секторі України з початку повномасштабної війни.

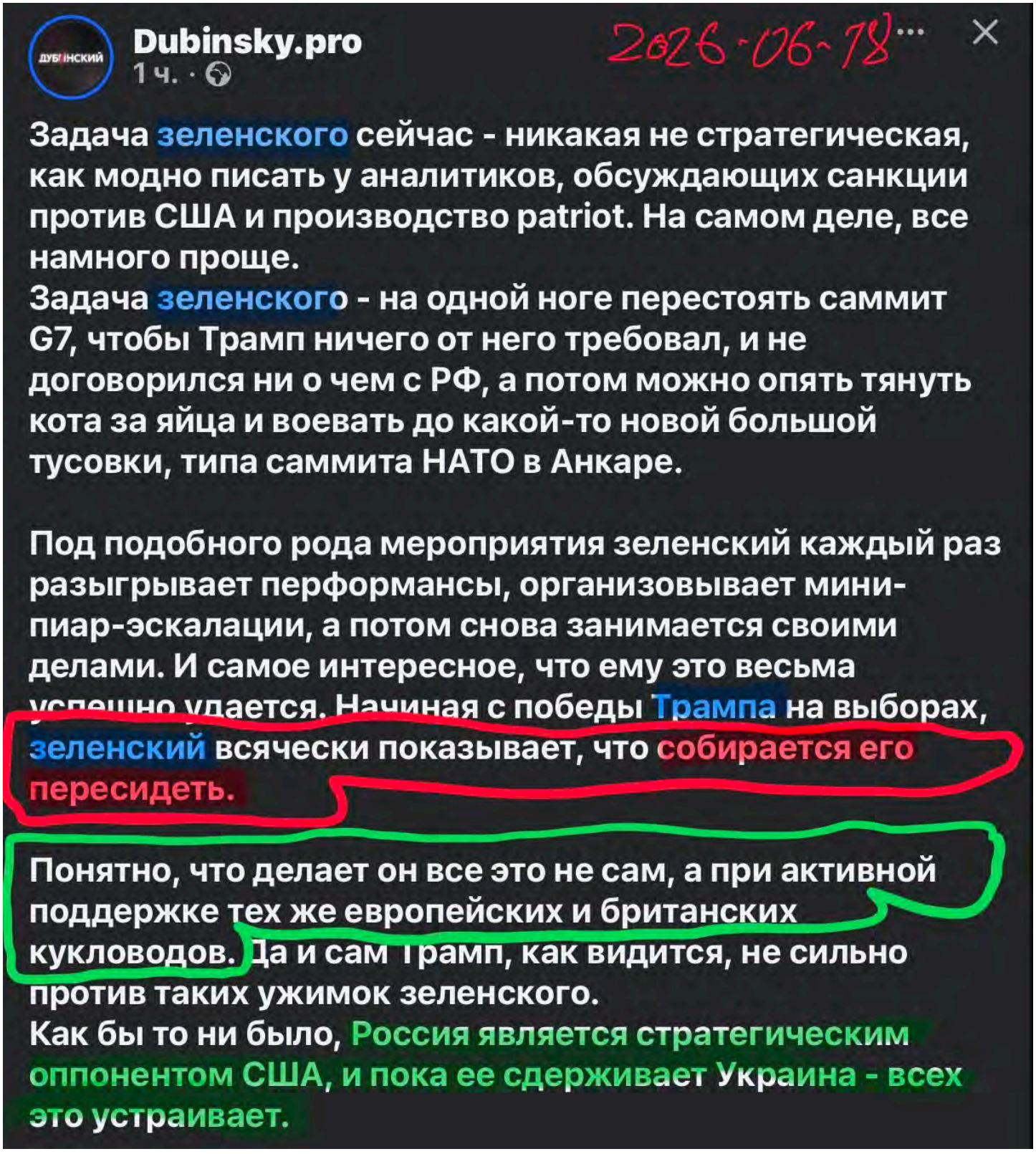
Я **не можу залишити цю історію без уваги**. Якщо медіа перестануть ставити запитання владі та публікувати матеріали, що становлять суспільний інтерес, країна від цього точно не стане сильнішою. Особливо, коли помилки вимірюються не лише грошима, а й **життями наших військових...**

1.35K 548 317

t.me/truexanewsua/139463 155K Jun 17 at 10:00

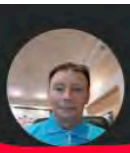
***

№ 2.244

Dubinsky.pro
1 ч. ·
2026-06-18
Задача зеленского сейчас - никакая не стратегическая, как модно писать у аналитиков, обсуждающих санкции против США и производство patriot. На самом деле, все намного проще.
Задача зеленского - на одной ноге перестоять саммит G7, чтобы Трамп ничего от него требовал, и не договорился ни о чем с РФ, а потом можно опять тянуть кота за яйца и воевать до какой-то новой большой тусовки, типа саммита НАТО в Анкаре.
Под подобного рода мероприятия зеленский каждый раз разыгрывает перформансы, организовывает мини-пиар-эскалации, а потом снова занимается своими делами. И самое интересное, что ему это весьма успешно удается. Начиная с победы Трампа на выборах, зеленский всячески показывает, что собирается его пересидеть.
Понятно, что делает он все это не сам, а при активной поддержке тех же европейских и британских кукловодов. Да и сам Трамп, как видится, не сильно против таких ужимок зеленского.
Как бы то ни было, Россия является стратегическим оппонентом США, и пока ее сдерживает Украина - всех это устраивает.

***

№ 2.245

Даниил Монин
2 ч. ·

2026-06-18

Фейк на фейке... Или о Бюджетной декларации 2027-2029.

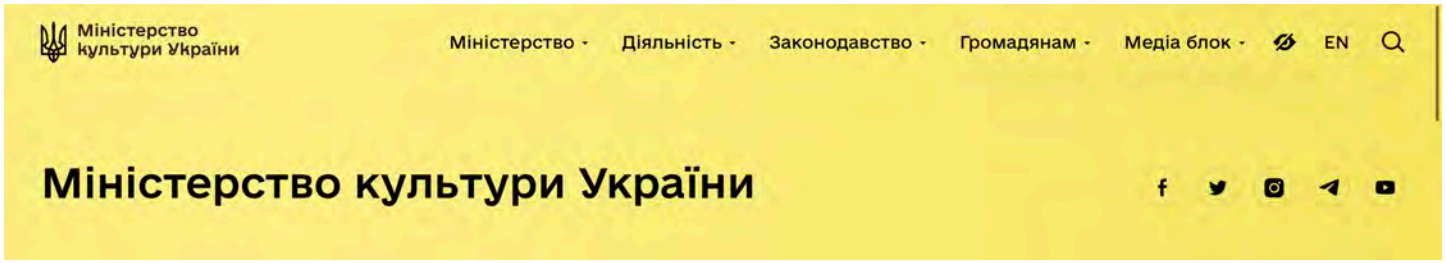
Честно говоря в шоке от качества подготовки Минфином Бюджетной декларации на 2027-2029 года.. Это чистый Фейк на фейке.

Минфин стал настолько ленивым... что даже не парится отражать в прогнозе 2026 года изменения принятые в бюджет 2026 года... Продолжая в качестве плана показывать первичный бюджет 2026 года. При этом Верховная рада расширила Бюджет 2026 на 2291 млрд доходов и 1.7 трлн расходов. Конечно же дефицит бюджета бюджет другой... Но у Минфина 18.5% ВВП... хотя в обновленном бюджете уже 12%.
Аналогично бюджет 2027 год... Минфин пишет при финансирование от ЕС 45 млрд Евро и его игнорирует и не отражает в доходах 2027 года... И поскольку это грантовое финансирование то конечно же дефицит бюджета будет намного меньше...
Гос.долг на конец 2026 года, Минфин тоже решил не менять и оставил 106% ВВП как и было ранее. Но дело в том что у нас кредитов в этом году практически не ожидается... Ибо все финансирование от ЕС пойдет грантами... и соответсвенно гос.долг с большой вероятностью уйдет к отметке ниже 100% ВВП уже в конце 2026 года... Но Зачем напрягаться... лучше рисовать фейковыми графики, которые никакого отношения к реальности иметь не будут.

У меня только вопрос: Для какой цели рисуются это тотально некомпетентные писульки которые по большинству показателей никакого отношения к факту иметь не будут?

***

№ 2.246

***

№ 2.246-1

Тетяна Бережна презентувала роль креативних індустрій для української економіки майбутнього

2026-06-18

17 червня відбулося засідання ***Ради з питань підтримки підприємництва***, у межах якого презентували проєкт ***Стратегії «Економіка майбутнього»***.

Цей документ є довгостроковою рамкою економічного розвитку України, розробленою Урядом за аналітичною підтримкою Світового банку.

У заході взяли участь представники Уряду, бізнесу та експертного середовища.

Відкриваючи засідання, Керівник Офісу Президента України, голова Ради Кирило Буданов підкреслив, що проєкт Стратегії «Економіка майбутнього» об’єднує чинні стратегії, програми розвитку та міжнародні зобов’язання в цілісну модель економічної трансформації України.

«Мета нашої зустрічі набагато глибша ніж реагування на поточні проблеми.

Ми фактично здійснюємо найбільшу економічну трансформацію в Європі за останній час.

Ми одночасно захищаємо свою землю, модернізуємо економіку та проходимо шлях інтеграції до Європейського Союзу.

Сьогодні **ми повинні сформувати бачення української економіки майбутнього**», — зазначив Кирило ***Буданов***.

У межах засідання Віцепрем'єр-міністерка з гуманітарної політики України – Міністерка культури України Тетяна ***Бережна*** презентувала **роль креативних індустрій у розвитку економіки майбутнього та внесок сфери в економіку України**.

«**Пропонуємо створити при *Раді з питань підтримки підприємництва*** окремий ***Комітет з розвитку креативних індустрій***.

Повномасштабна війна продемонструвала, що український культурний *продукт* є важливим елементом національної стійкості, консолідації суспільства та протидії інформаційним і культурним впливам держави-агресора.

Креативні індустрії є одним із найбільш динамічних секторів економіки, який формує додану вартість через інтелектуальний та творчий капітал», — сказала Тетяна Бережна.

На сьогодні у сфері креативних індустрій створено понад півмільйона робочих місць. Також цей сектор привабливий для молоді, а отже допоможе повертати українців і давати можливості для реалізації тим, хто залишається.

А **найголовніше** креативні індустрії працюють на зміцнення української ідентичності через деколонізацію, спротив російським впливам та формування візії майбутнього.

Очільниця Мінкульту наголосила, що **необхідно створити належні умови для реалізації *ініціативи Президента України «Тисячовесна»***.

Ця ініціатива покликана стимулювати виробництво **конкурентоспроможного українського культурного контенту**, підтримати національних виробників,

відкрити нові можливості для малого та середнього бізнесу у сфері креативних індустрій, а також посилити присутність українського продукту на внутрішньому і міжнародному ринках.

«У післявоєнному відновленні України креативні індустрії мають стати повноцінним драйвером економічного зростання, створення робочих місць та посилення міжнародної конкурентоспроможності держави.

Комітет з розвитку креативних індустрій стане постійним майданчиком для формування сучасної державної політики у цій сфері», — акцентувала Тетяна ***Бережна***.

Нагадаємо, наразі підтримка підприємництва у сфері креативних індустрій здійснюється у межах ***програми «Власна справа»***.

> — Програма передбачає можливість отримання грантів від 100 тис. грн до 1 млн грн залежно від масштабу бізнесу та кількості створених робочих місць. Для грантів понад 500 тис. грн передбачено співфінансування: 70% коштів надає держава, 30% — підприємець.

Також ***Міністерство культури України*** працює над

— *удосконаленням умов ведення господарської діяльності* у сфері культури та *усуненням адміністративних бар'єрів* для суб'єктів господарювання.

Одним із напрямів є ***спрощення регуляторних процедур у сфері народних художніх промислів***, що сприятиме зменшенню адміністративного навантаження на підприємців та майстрів, підвищенню прозорості процедур і розвитку традиційних та сучасних напрямів креативного підприємництва.

Важливим напрямом роботи ***Мінкульту*** є створення умов для розвитку меценатства у сфері культури як механізму залучення додаткових недержавних ресурсів.

У Верховній Раді України зареєстровано розроблений Міністерством культури України ***проєкт Закону України № 14276***, який **вперше формує цілісну правову основу для меценатської діяльності у сфері культури.**

Документ визначає механізм меценатської підтримки, встановлює прозорі правила взаємодії між бізнесом і культурними інституціями, а також запроваджує договірні та організаційні гарантії партнерства.

***

№ 2.246-2

Команда Міністерства культури України та Представництва ЄС обговорили запуск програми EU4Culture II та розвиток сталих культурних екосистем

2026-06-18

Заступниці Міністра культури України Анастасія ***Бондар*** та Тетяна ***Філевська*** зустрілись із представниками Представництва Європейського Союзу в Україні:

— керівником відділу верховенства права Асьєром Сантільяном Лузуріагою, керівницею відділу європейської інтеграції, культури та національних меншин Діаною Вольскі та керівницею проєкту ЄС EU4Culture в Україні Дар'єю Микалевич.

Сторони обговорили старт програми ***EU4Culture II «Сталі креативні екосистеми*** (2025–2029) та її потенціал для

1) — інтеграції культури в процеси відновлення України,

2) — зміцнення соціальної згуртованості, та

3) — стимулювання економічного розвитку через креативні індустрії.

Анастасія ***Бондар*** наголосила на необхідності ***системного підходу*** до

— інтеграції культурної спадщини та креативних практик у процеси розвитку територій.

Зокрема, йшлося про ***потенціал*** культурної спадщини, археологічних об'єктів і локальних традицій як основи для

— розвитку туризму, креативних індустрій та нових економічних можливостей у громадах.

Окрему увагу вона приділила ***ролі культурних інституцій*** — музеїв, будинків культури, бібліотек, театрів

1) — як ***простору соціальної взаємодії та згуртування громад***, що

2) — може сприяти їхньому перетворенню на ***сучасні багатофункціональні культурні центри***.

Також обговорювався ***потенціал розвитку креативного підприємництва***, зокрема у сферах

— традиційних ремесел, декоративно-ужиткового мистецтва та локального виробництва, як

— ***важливої складової економічного розвитку регіонів***.

Представники Європейського Союзу презентували ключові напрями програми ***EU4Culture II***, яка спрямована на

1) — *зміцнення культурних екосистем* у країнах Східного партнерства та

2) — посилення ролі культури як *драйвера сталого розвитку*, *соціальної згуртованості* та міжнародної співпраці.

Одним із ключових компонентів програми є створення у 2026–2029 роках ***креативних платформ*** («живих лабораторій»).

Діяльність платформ буде зосереджена на

1) — формуванні ***регіональних дорожніх карт культурного розвитку***

2) — з акцентом на аудіовізуальний сектор, цифрові технології, сценічне мистецтво, музику та креативні інновації.

Результати стануть основою для подальшого політичного діалогу між українськими інституціями, Європейським Союзом та міжнародними партнерами щодо ролі культури у процесах відновлення та сталого розвитку.

Заступниці Міністра також порушили питання розвитку міжнародних культурних сезонів і програм обміну між Україною та країнами Європейського Союзу, що сприятиме зміцненню довгострокових партнерств між культурними інституціями.

***

№ 2.246-3

Анастасія Бондар взяла участь у Національному діалозі «Маршрути пам’яті в Україні: формування через комунікацію»

2026-06-17

16 червня на Київщині відбувся ***Національний діалог «Маршрути пам'яті в Україні: формування через комунікацію»*** за участю представників органів державної влади, територіальних громад та міжнародних партнерів.

У межах події презентували ***вебсайт «Місця пам'яті»*** — проєкт, покликаний

— зберегти ***правду про війну*** за незалежність України,

— вшанувати людські життя та героїзм, а також

— ***створити єдиний національний простір пам'ятання***, доступний для кожного в Україні та світі.

У відкритті заходу в онлайн-режимі взяла участь заступниця Міністра культури України з питань цифрового розвитку, цифрових трансформацій і цифровізації Анастасія ***Бондар***.

Вона наголосила, що

— **«пам'ять є не лише способом збереження минулого, а й інструментом осмислення сучасності та власної ідентичності»**.

«Місця пам’яті повинні не лише розповідати про трагедію. Вони мають допомагати зрозуміти контекст, людські історії, причини подій і цінності, які ми захищаємо.

Тому сьогодні надзвичайно важливим є діалог між державою, громадами, ветеранами, родинами загиблих, істориками, архітекторами та культурними інституціями», — зазначила Анастасія ***Бондар***.

Під час виступу заступниця Міністра підкреслила, що

> — створюючи маршрути пам’яті, важливо враховувати, чи допомагають вони людині переосмислити пережитий досвід, а не лише знову проживати травматичні події.

Саме тому

> — такі простори мають бути ***терапевтичними*** та сприяти *суспільному діалогу*.

«Сучасна меморіалізація має бути людиноцентричною. Вона повинна створювати простір для пам’яті, поваги, рефлексії та діалогу, і не відтворювати травматичний досвід заради емоційного ефекту.

У цій війні ми захищаємо не лише території.

Ми захищаємо свою історію, свою культуру та право самим визначати власне майбутнє.

І пам’ять є частиною цієї боротьби.

Кожне збережене свідчення, кожне місце пам’яті та кожен маршрут, який допомагає осмислити пережите,

— це ***внесок у сильну, стійку та відповідальну Україну після перемоги***», — наголосила Анастасія ***Бондар***.

За словами Першої заступниці Міністра розвитку громад та територій України Альони ***Шкрум***, сьогодні вся країна наповнена історіями війни, у кожного регіону їх тисячі і в кожної родини є власна:

«Сьогодні відновлення — це не лише відновлення інфраструктури, житла чи будівель. Не про бетон, асфальт чи рейки. А про надію, про майбутнє, про «відбудуємо краще, ніж було», і «ніколи не забудемо».

Це також про ***ментальне відновлення***, про проживання болю, закарбовування й збереження цієї пам'яті для майбутніх поколінь.

Збереження героїчних і сентиментальних історій. Кожного міста і кожного з нас. Саме тому держава вперше створює інструменти підтримки таких ініціатив: ***платформу «Місця пам'яті»***.

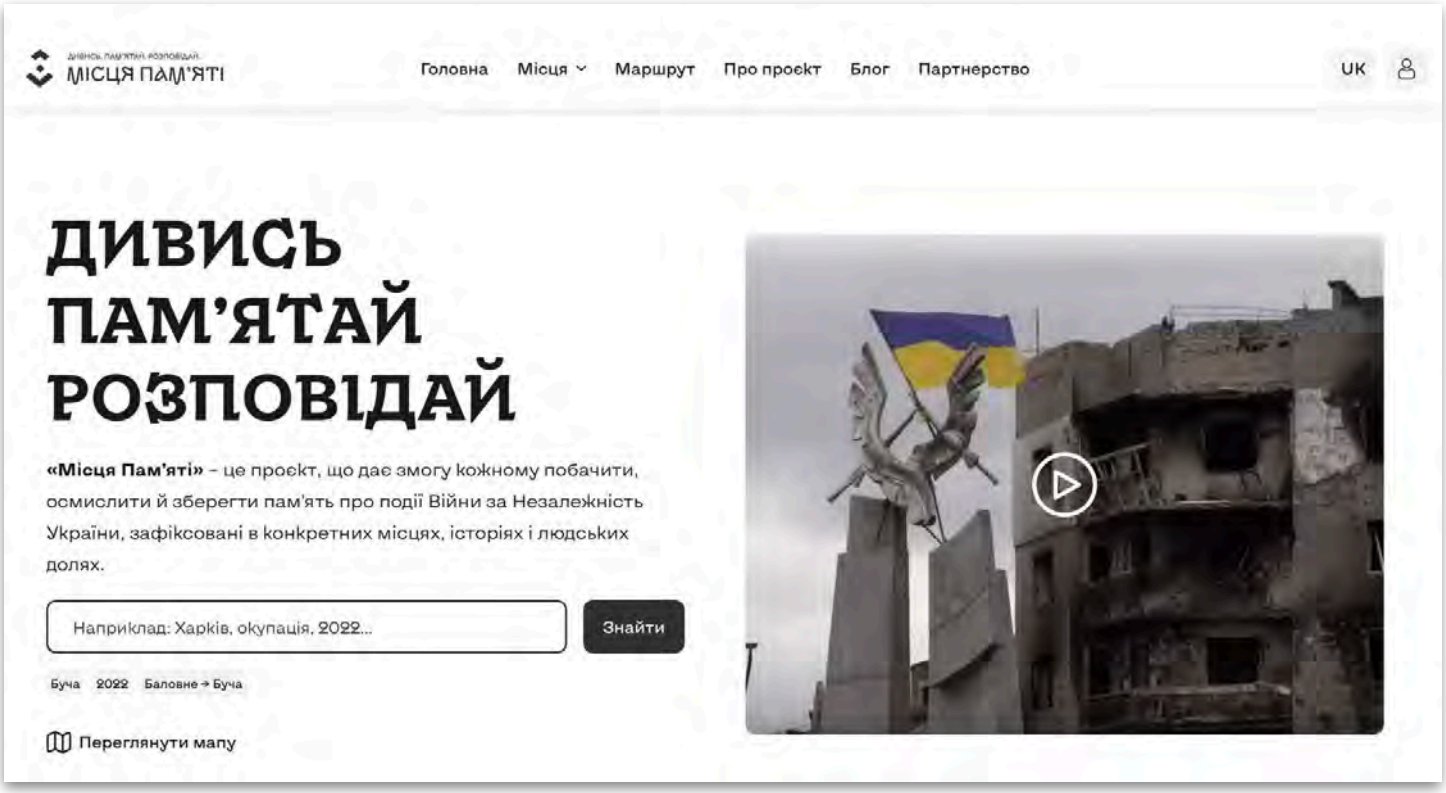

У межах ***Національного діалогу*** відбулися дві панельні дискусії, присвячені ролі пам’яті у формуванні суспільної стійкості та збереженні ***правди про війну***.

Під час ***панелі «Маршрути пам’яті: український досвід для світу»*** учасники обговорили підходи до документування та меморіалізації подій війни, а також **значення українського досвіду для міжнародної спільноти.**

Дискусія «Голос громад: як формується пам’ять про війну» була присвячена

— ролі місцевих громад у збереженні пам’яті про події війни, вшануванні загиблих, фіксації людських історій та створенні локальних просторів пам’яті, які стають частиною загальнонаціонального *наративу*.

Проєкт «Місця пам'яті» було започатковано у 2025 році на виконання ***десятого пункту Плану внутрішньої стійкості Президента України Володимира Зеленського***.

Його реалізує Міністерство розвитку громад та територій України спільно з державними інституціями, громадами, міжнародними організаціями та бізнесом.

Платформа базується на кількох *принципах*:

1) — фіксації та верифікації свідчень очевидців,

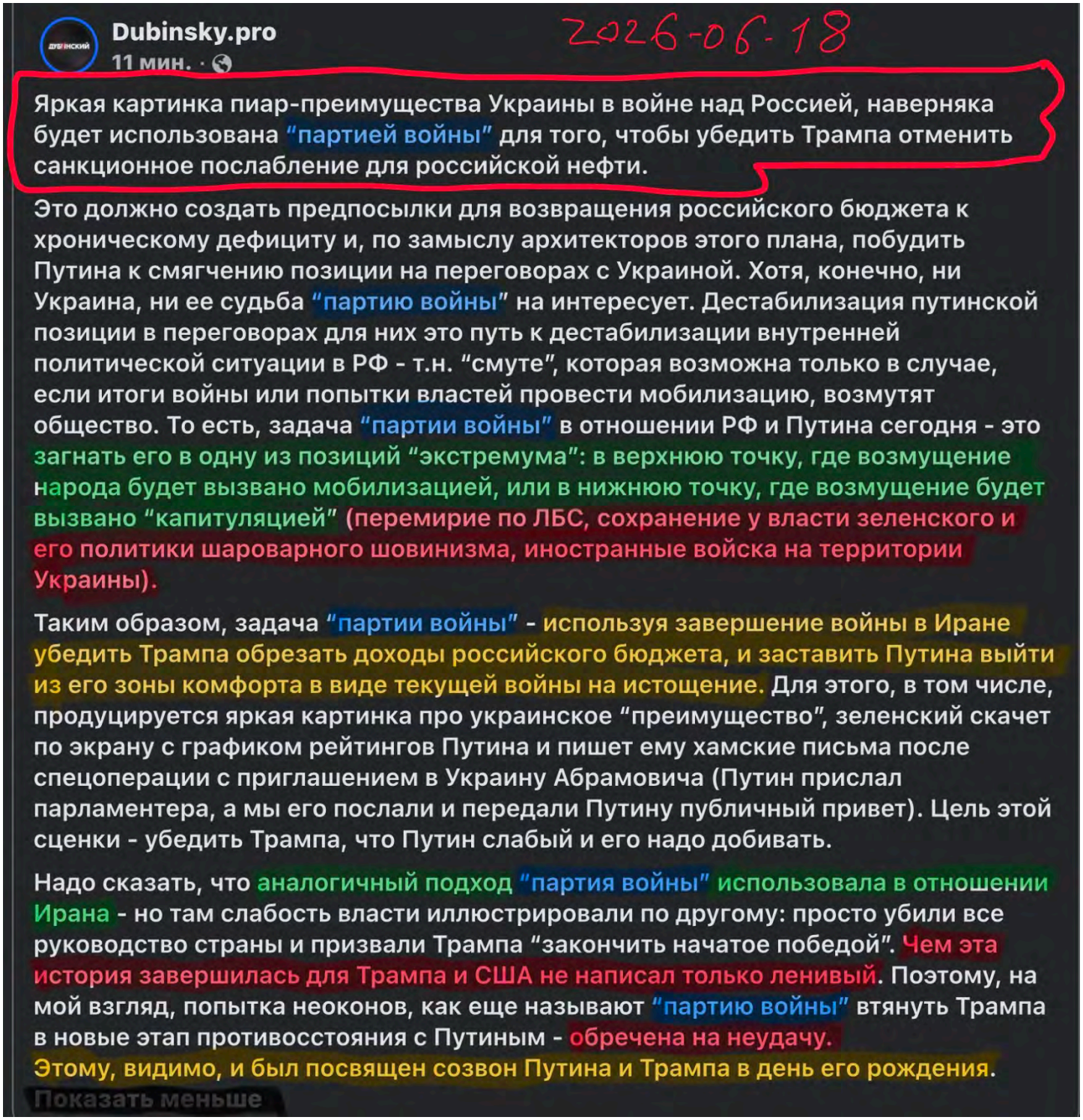
2) — збереженні місць пам'яті, та

3) — використанні сучасних цифрових технологій для документування історії.

Сьогодні на вебсайті вже зібрано понад 140 локацій, визначених самими громадами й регіонами.

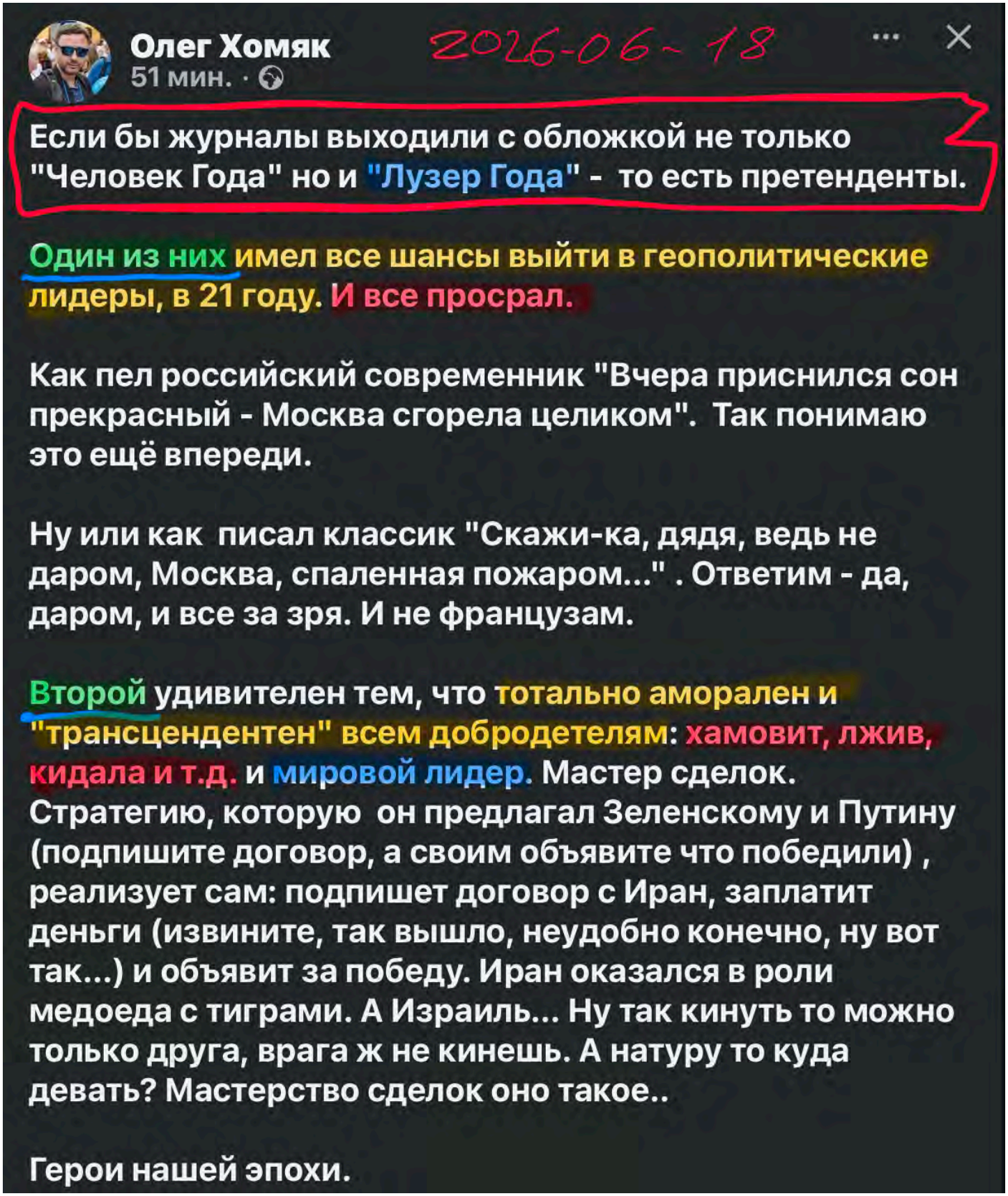
***

№ 2.247

Dubinsky.pro
11 мин. ·
2026-06-18
Яркая картинка пиар-преимущества Украины в войне над Россией, наверняка будет использована "партией войны" для того, чтобы убедить Трампа отменить санкционное послабление для российской нефти.
Это должно создать предпосылки для возвращения российского бюджета к хроническому дефициту и, по замыслу архитекторов этого плана, побудить Путина к смягчению позиции на переговорах с Украиной. Хотя, конечно, ни Украина, ни ее судьба "партию войны" на интересует. Дестабилизация путинской позиции в переговорах для них это путь к дестабилизации внутренней политической ситуации в РФ - т.н. "смуте", которая возможна только в случае, если итоги войны или попытки властей провести мобилизацию, возмутят общество. То есть, задача "партии войны" в отношении РФ и Путина сегодня - это загнать его в одну из позиций "экстремума": в верхнюю точку, где возмущение народа будет вызвано мобилизацией, или в нижнюю точку, где возмущение будет вызвано "капитуляцией" (перемирие по ЛБС, сохранение у власти зеленского и его политики шароварного шовинизма, иностранные войска на территории Украины).
Таким образом, задача "партии войны" - используя завершение войны в Иране убедить Трампа обрезать доходы российского бюджета, и заставить Путина выйти из его зоны комфорта в виде текущей войны на истощение. Для этого, в том числе, продуцируется яркая картинка про украинское "преимущество", зеленский скачет по экрану с графиком рейтингов Путина и пишет ему хамские письма после спецоперации с приглашением в Украину Абрамовича (Путин прислал парламентера, а мы его послали и передали Путину публичный привет). Цель этой сценки - убедить Трампа, что Путин слабый и его надо добивать.
Надо сказать, что аналогичный подход "партия войны" использовала в отношении Ирана - но там слабость власти иллюстрировали по другому: просто убили все руководство страны и призвали Трампа "закончить начатое победой". Чем эта история завершилась для Трампа и США не написал только ленивый. Поэтому, на мой взгляд, попытка неоконов, как еще называют "партию войны" втянуть Трампа в новые этап противосстояния с Путиным - обречена на неудачу.
Этому, видимо, и был посвящен созвон Путина и Трампа в день его рождения.
Показать меньше

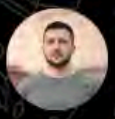
***

№ 2.248

Олег Хомяк
51 мин. ·
2026-06-18
Если бы журналы выходили с обложкой не только "Человек Года" но и "Лузер Года" - то есть претенденты.
Один из них имел все шансы выйти в геополитические лидеры, в 21 году. И все просрал.
Как пел российский современник "Вчера приснился сон прекрасный - Москва сгорела целиком". Так понимаю это ещё впереди.
Ну или как писал классик "Скажи-ка, дядя, ведь не даром, Москва, спаленная пожаром..." . Ответим - да, даром, и все за зря. И не французам.
Второй удивителен тем, что тотально аморален и "трансцендентен" всем добродетелям: хамовит, лжив, кидала и т.д. и мировой лидер. Мастер сделок. Стратегию, которую он предлагал Зеленскому и Путину (подпишите договор, а своим объявите что победили) , реализует сам: подпишет договор с Иран, заплатит деньги (извините, так вышло, неудобно конечно, ну вот так...) и объявит за победу. Иран оказался в роли медоеда с тиграми. А Израиль... Ну так кинуть то можно только друга, врага ж не кинешь. А натуру то куда девать? Мастерство сделок оно такое..
Герои нашей эпохи.

***

№ 2.249

Zelenskiy / Official

Провів Ставку.
Детально обговорили підготовку до опалювального сезону з погляду безпеки, відновлення та роботи з партнерами.

Доповідали урядовці – Мінрегіон та Міненерго. Також – Повітряні сили.
Особлива увага – до підготовки прикордонних і прифронтових громад. Обговорили також довгострокові енергетичні рішення, які дадуть Україні більше стійкості.

Дав чіткі доручення, які мають бути виконані до початку зими.
Були доповіді Міноборони та військових щодо комплектації бригад, підготовки.
Був звіт щодо будівництва фортифікацій. Є напрямки, які мають бути посилені.

За підсумками сьогоднішнього засідання доручив членам Ставки підготувати визначені частини нашого внутрішнього Плану посилення України. Поряд із Планом перемоги маємо опрацювати всі необхідні кроки України, які забезпечать нашій державі внутрішні результати. Це стосується фронту, ОПК, економіки та фінансів, інформаційної сфери, забезпечення справедливості, регіональної роботи та інших стратегічних галузей.
За організацію цієї роботи відповідатиме секретар РНБО.

❤️ 2.23K 👍 284 🙏 243 😢 46

t.me/V_Zelenskiy_official/12174 239K Oct 24, 2024 at 16:51

***

№ 2.250

«МУСОРНЫЙ» ТАРИФ. ПОЧЕМУ МЫ ПЛАТИМ ЗА НЕСОСТОЯВШУЮСЯ РЕФОРМУ

2026-06-18

Александр Лымарь, эксперт по вопросам экологии и управления отходами, директор ассоциации РЕКОПАК

Вы ответственный потребитель услуг управления бытовыми отходами и своевременно платите за услуги? А знали ли вы, что исполнители услуг управления бытовыми отходами осуществляют свою деятельность вне закона.

Звучит абсурдно, но именно к такому выводу можно прийти, если внимательно прочитать Закон Украины *«Об управлении отходами»* и проанализировать, как он выполняется в украинских громадах.

Большинство граждан добросовестно оплачивают счета за вывоз бытовых отходов. Они убеждены, что получают услугу от предприятия, определенного согласно закону, а органы местного самоуправления обеспечили надлежащую организацию всей системы. Но реальность оказывается совершенно другой.

Новый Закон Украины *«Об управлении отходами»* ввел принципиально **новую модель организации услугуправления бытовыми отходами**. Центральным элементом этой модели стал администратор услуги управления бытовыми отходами. Именно через него громада должна организовывать предоставление услуги, собирать деньги за услугу от потребителей, обеспечивать договорные отношения и функционирование всей системы.

То есть после вступления в силу закона громады были обязаны привести свои системы управления отходами в соответствие с новыми требованиями. Для этого необходимо было создать администратора услуги, определить его полномочия, заключить новые договоры с исполнителями или провести новые конкурсы согласно новым законодательным требованиям.

А теперь — самое интересное.

По состоянию на сегодняшний день фактически только город Черкассы полноценно реализовал требования закона о создании и функционировании администратора услуги управления бытовыми отходами. Остальные громады Украины этого не сделали. От маленьких сел до многомиллионного Киева система продолжает работать по старым правилам, сформированным еще до принятия нового закона.

1. Что это означает на практике?

Это означает, что предприятия, осуществляющие сегодня сбор, перевозку и захоронение бытовых отходов, работают вне той модели организации услуги, которую прямо требует действующий закон. Громады не создали предусмотренный законом механизм управления услугой, но исполнители продолжают оказывать услуги так, словно законодательство не изменилось.

Таким образом возникает юридический парадокс. **Закон установил новыйпорядок организации услуги. Громады его не выполнили. Но услугипродолжают предоставляться**. Соответственно, деятельность

исполнителей осуществляется в системе, не отвечающей требованиям действующего законодательства.

Особенно показательна ситуация с полигонами.

В Украине официально по разрешению работают четыре полигона удаления бытовых отходов.

> Но даже наличие такого разрешения не решает проблему.
>
> Полигон может иметь необходимый документ на проведение операций, но если он не работает в системе, организованной через администратора услуги, предусмотренного законом, остается открытым вопрос о законности его функционирования.

В итоге налицо довольно странная ситуация.

Граждане исправно оплачивают услуги. Предприятия получают средства. Органы местного самоуправления отчитываются об исполнении своих полномочий. Но закон, определивший новые правила функционирования всей системы, фактически не выполнен на большей части территории Украины.

И это уже не проблема отдельного перевозчика или полигона.

Это проблема государственного управления, когда центральные органы власти не реагируют на явное нарушение закона.

Я даже приведу вам пример, как Министерство развития громад прямо определяет проблему в ответе на запрос сельской рады от 2024 года:

«С целью избежать несогласованности норм закона об определении администратора услуги по управлению бытовыми отходами Верховной Радой Украины зарегистрирован проект закона Украины от 18.09.2023 за №10066 «Об упаковке и отходах упаковки», поданного Кабинетом министров Украины, которым, в частности, предлагается часть первую статьи 32 Закона Украины «Об управлении отходами» изложить в такой редакции: «1. В территориальных громадах с численностью населения свыше 500 тысяч человек решением городской, сельской, поселковой рады определяется администратор услуги по управлению бытовыми отходами. В других территориальных громадах также может быть определен администратор услуги по управлению бытовыми отходами решением городской, сельской, поселковой рады».

Но самое интересное то, что министерство этим письмом фактически сообщает, что будет обращаться в Государственную экологическую инспекцию (ГЭИ):

— о недопущении повторных случаев обязательства определения администратора услуги по управлению бытовыми отходами **до установления четкогозаконодательного регулирования**, уведомив все территориальные и межрегиональные территориальные органы ГЭИ Украины.

Фактически министерство не отрицает существование проблемы.

Наоборот, своим письмом оно признает, что громады массово не выполняют требования закона, и **предлагает контролирующим органам временно не реагировать на это нарушение до внесения изменений в законодательство.**

Хочу только напомнить, что проект закона Украины от 18.09.2023 за №10066 «Об упаковке и отходах упаковки» отозван.

То есть его в Верховной Раде уже нет, соответственно, изменений тоже нет…

Таким образом **Украина в который раз демонстрирует классический подход к реформам:**

1) — сначала принимают неудачный закон, потом

2) — отчитываются о его европейском характере, а после этого

3) — годами игнорируют его практическое выполнение.

В результате вся страна оказывается в ситуации, когда закон формально действует, но система продолжает жить по старым правилам.

2. Тариф на услугу управления бытовыми отходами

Возникает еще один интересный вопрос.

Если после 2024 года в вашей громаде повышали тариф на услугу управления бытовыми отходами, то стоит поинтересоваться: кто именно его рассчитал?

Согласно Закону Украины «Об управлении отходами», **именно *администратор услуги* должен проводить расчет средневзвешенного тарифа и подаватьего на утверждение органу местного самоуправления**.

— Но если администратор не создан или создан, но не работает, то кто тогда исполняет его полномочия?

Получается довольно интересная ситуация.

Закон определил, что тариф должен рассчитывать администратор.

1) — Администратора нет.

2) — Но тарифы продолжают пересматриваться и повышаться.

Поэтому если после 2024 года тариф для населения рассчитывал и подавал на утверждение непосредственно исполнитель услуги, а не администратор, то такая процедура прямо противоречит требованиям Закона Украины «Об управлении отходами».

Соответственно, и сами *тарифы были утверждены вопреки закону.*

3. А за что именно мы платим?

В этой ситуации возникает еще один неудобный вопрос.

Государство и органы местного самоуправления требуют от граждан своевременно оплачивать услуги управления бытовыми отходами.

Справедливо:

— услуга потребляется, отходы вывозятся, система нуждается в финансировании.

Но имеет ли право власть требовать от граждан безупречного исполнения своих обязанностей, если сама годами не выполняет требования закона?

Фактически потребитель оплачивает не только вывоз мусора.

Он оплачивает функционирование всей системы управления бытовыми отходами, которая должна быть организована согласно Закону Украины «Об управлении отходами».

Если громада не создала администратора услуги, не организовала новую модель управления и не привела договорные отношения в соответствие с законом, то возникает закономерный вопрос:

— получает ли гражданин именно ту услугу, которая предусмотрена действующим законодательством?

Особенно циничной выглядит ситуация, когда должникам начисляются штрафные санкции, подаются иски в суд и требуется безусловная оплата услуг.

То есть от гражданина требуют 100 % соблюдения закона, в то время как сама система предоставления услуги может годами функционировать с нарушением законодательных требований.

Получается «странная модель правового государства»:

— гражданин должен выполнять закон безусловно, а орган местного самоуправления может откладывать его выполнение на неопределенный срок.

И если уже говорить об ответственности, то первыми отчитываться за невыполнение Закона «Об управлении отходами» должны не потребители, а те органы власти, которые были обязаны обеспечить его реализацию.

Таким образом выходит, что ***Закон Украины «Об управлении отходами»*** сегодня находится в уникальной ситуации.

Он формально действует на всей территории государства, но фактически не выполняется большинством органов, обязанных обеспечить его реализацию.

При этом именно граждане продолжают финансировать систему, существующую вопреки правилам, установленным этим законом.

***

Если

— громада не создала ***администратора услуги управления бытовыми отходами***, не привела договорные отношения в соответствие с требованиями Закона Украины «Об управлении отходами» и не сформировала новую систему управления, то

— деятельность исполнителей фактически осуществляется вне требований действующего законодательства.

А это означает, что проблема состоит не только в отдельных предприятиях, а в бездеятельности органов власти, которые своим невыполнением закона сделали незаконной работу всей системы управления бытовыми отходами в большинстве громад Украины.

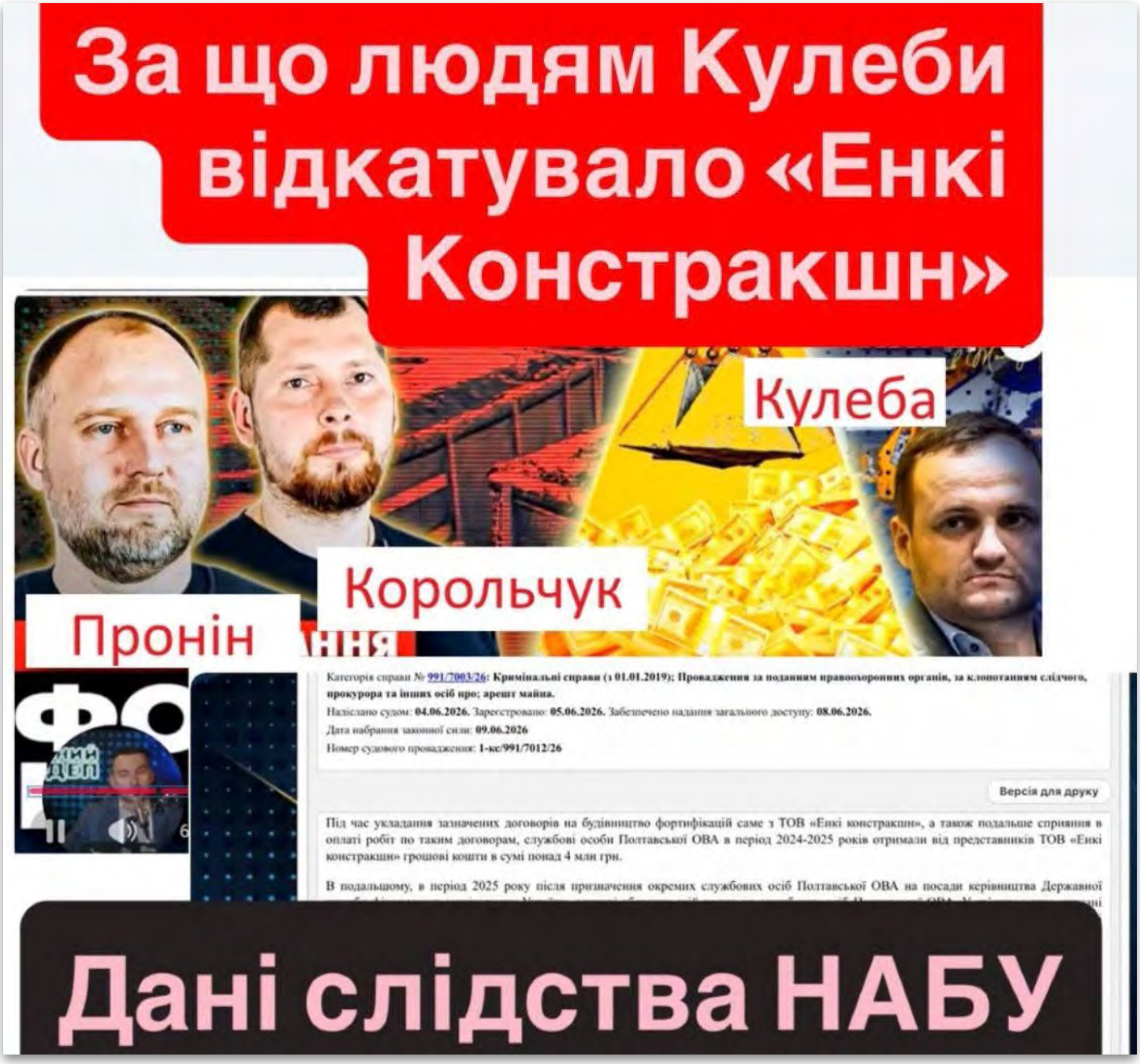
Самый большой парадокс реформы заключается в том, что граждане продолжают финансировать систему, которую само государство не смогло привести в соответствие с собственным законом.

Фактически общество оплачивает не результат реформы, а последствия ее невыполнения.

***

№ 2.251

Під дахом *Держфінмоніторингу*, який повинен виявляти незаконні гроші, працював конвертаційний центр для відмиву грошей

2026-06-18

Ніколов

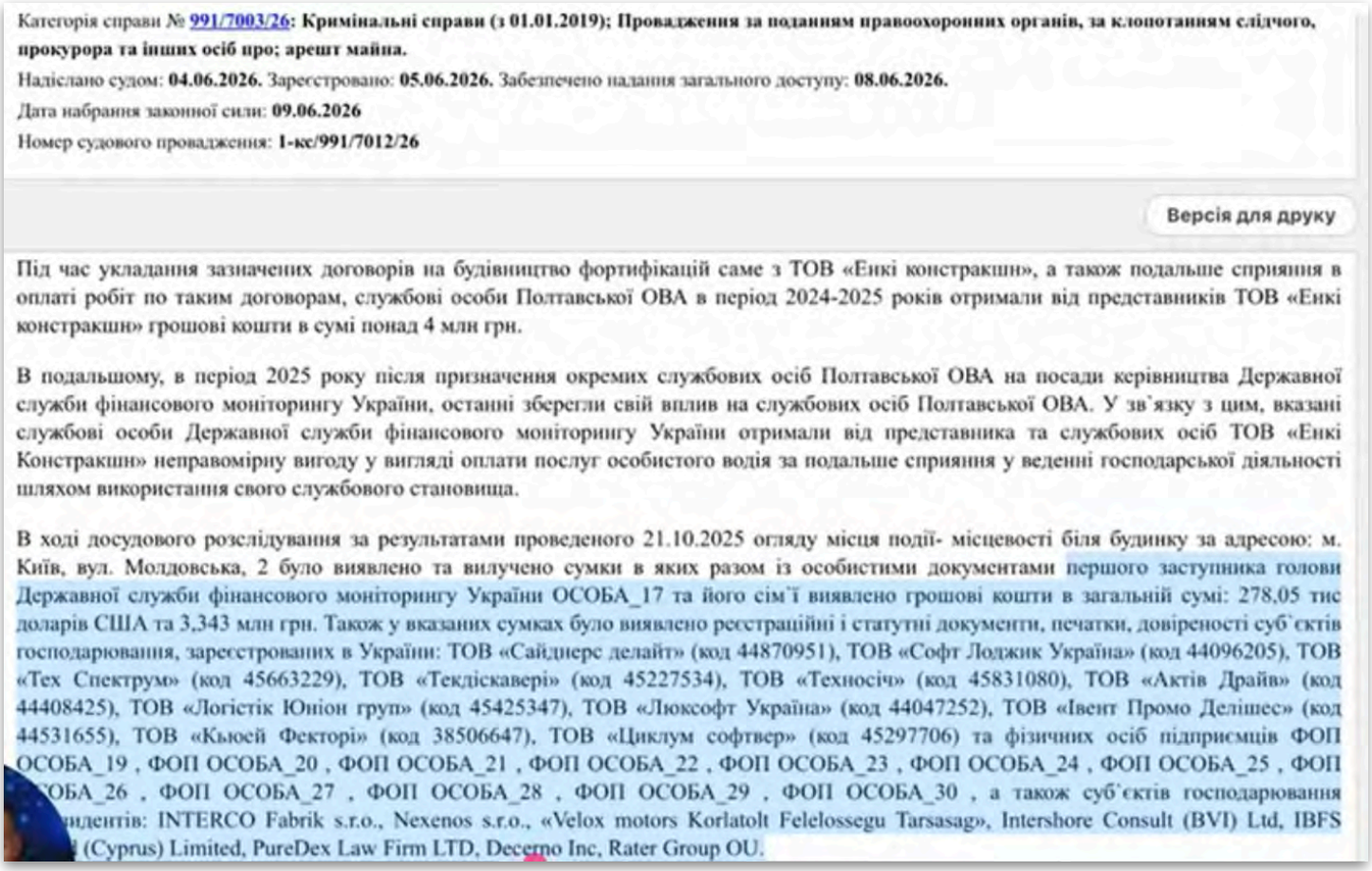
Про це повідомив народний депутат Ярослав Железняк з посиланням на судовий реєстр. В епіцентрі уваги Богдан Корольчук, перший заступник голови відомства Філіпа Проніна (останній був однокласником ексочільника Мінрегіону Олексія Кулеби). Це виявилось в ході розслідування НАБУ, яке займалось хабарями цих прекрасних людей від будівельної фірми на Полтавщині. Вона оплатила чиновникам службовий автомобіль і персонального водія, аби вони сприяли їй в укладенні крупних будівельних

контрактів по дуже завищених цінах. Йшлось про будівництво фортифікацій і реконструкцію лікарні.

Подробиці https://nashigroshi.org/2026/06/18/za-shcho-liudiam-kuleby-vidkatuvalo-enki-konstrakshn-dani-slidstva-nabu/

***

За що людям Кулеби відкатувало «Енкі Констракшн». Дані слідства НАБУ

Категорія справи № 991/7003/26: **Кримінальні справи (з 01.01.2019); Провадження за поданням правоохоронних органів, за клопотанням слідчого, прокурора та інших осіб про; арешт майна.**

Надіслано судом: **04.06.2026.** Зареєстровано: **05.06.2026.** Забезпечено надання загального доступу: **08.06.2026.**

Дата набрання законної сили: **09.06.2026**

Номер судового провадження: **1-кс/991/7012/26**

Версія для друку

Під час укладання зазначених договорів на будівництво фортифікацій саме з ТОВ «Енкі констракшн», а також подальше сприяння в оплаті робіт по таким договорам, службові особи Полтавської ОВА в період 2024-2025 років отримали від представників ТОВ «Енкі констракшн» грошові кошти в сумі понад 4 млн грн.

В подальшому, в період 2025 року після призначення окремих службових осіб Полтавської ОВА на посади керівництва Державної служби фінансового моніторингу України, останні зберегли свій вплив на службових осіб Полтавської ОВА. У зв`язку з цим, вказані службові особи Державної служби фінансового моніторингу України отримали від представника та службових осіб ТОВ «Енкі Констракшн» неправомірну вигоду у вигляді оплати послуг особистого водія за подальше сприяння у веденні господарської діяльності шляхом використання свого службового становища.

В ході досудового розслідування за результатами проведеного 21.10.2025 огляду місця події- місцевості біля будинку за адресою: м. Київ, вул. Молдовська, 2 було виявлено та вилучено сумки в яких разом із особистими документами першого заступника голови Державної служби фінансового моніторингу України ОСОБА_17 та його сім`ї виявлено грошові кошти в загальній сумі: 278,05 тис доларів США та 3,343 млн грн. Також у вказаних сумках було виявлено реєстраційні і статутні документи, печатки, довіреності суб`єктів господарювання, зареєстрованих в України: ТОВ «Сайднерс делайт» (код 44870951), ТОВ «Софт Лоджик Україна» (код 44096205), ТОВ «Тех Спектрум» (код 45663229), ТОВ «Текдіскавері» (код 45227534), ТОВ «Техносіч» (код 45831080), ТОВ «Актів Драйв» (код 44408425), ТОВ «Логістік Юніон груп» (код 45425347), ТОВ «Люксофт Україна» (код 44047252), ТОВ «Івент Промо Делішес» (код 44531655), ТОВ «Кьюей Фекторі» (код 38506647), ТОВ «Циклум софтвер» (код 45297706) та фізичних осіб підприємців ФОП ОСОБА_19 , ФОП ОСОБА_20 , ФОП ОСОБА_21 , ФОП ОСОБА_22 , ФОП ОСОБА_23 , ФОП ОСОБА_24 , ФОП ОСОБА_25 , ФОП ОСОБА_26 , ФОП ОСОБА_27 , ФОП ОСОБА_28 , ФОП ОСОБА_29 , ФОП ОСОБА_30 , а також суб`єктів господарювання резидентів: INTERCO Fabrik s.r.o., Nexenos s.r.o., «Velox motors Korlatolt Felelossegu Tarsasag», Intershore Consult (BVI) Ltd, IBFS (Cyprus) Limited, PureDex Law Firm LTD, Decemo Inc, Rater Group OU.

18.06.2026

Оксана Цокур, «***Наші гроші***»

Під дахом ***Держфінмоніторингу*** працював конвертаційний центр.

Про це повідомив народний депутат Ярослав Железняк з посиланням на судовий реєстр.

В епіцентрі уваги – Богдан Корольчук – перший заступник голови відомства Філіпа Проніна (останній був однокласником ексочільника Мінрегіону Олексія Кулеби).

Як виявилось, у жовтні 2025 року НАБУ під час обшуку виявило в сумках разом із документами Корольчука $278 тис. доларів,

3 мільйони гривень та печатки фіктивних фірм – українських компаній, ФОПів та закордонних фірм (Кіпр, Чехія, Угорщина, Британські Віргінські Острови).

Слідчі подивились рахунки і встановили що **протягом *2024-2026* років, фірми займались тим, що банально перекидали між собою гроші, конвертували їх в валюту і виводили закордон**.

В основі розслідування НАБУ щодо корупційних оборудок в період з 2024 року, коли *Пронін* і *Корольчук* головували в *Полтавській ОВА*.

Зокрема до викриття конверт-центру слідчих привела справа про розкрадання на фортифікаціях.

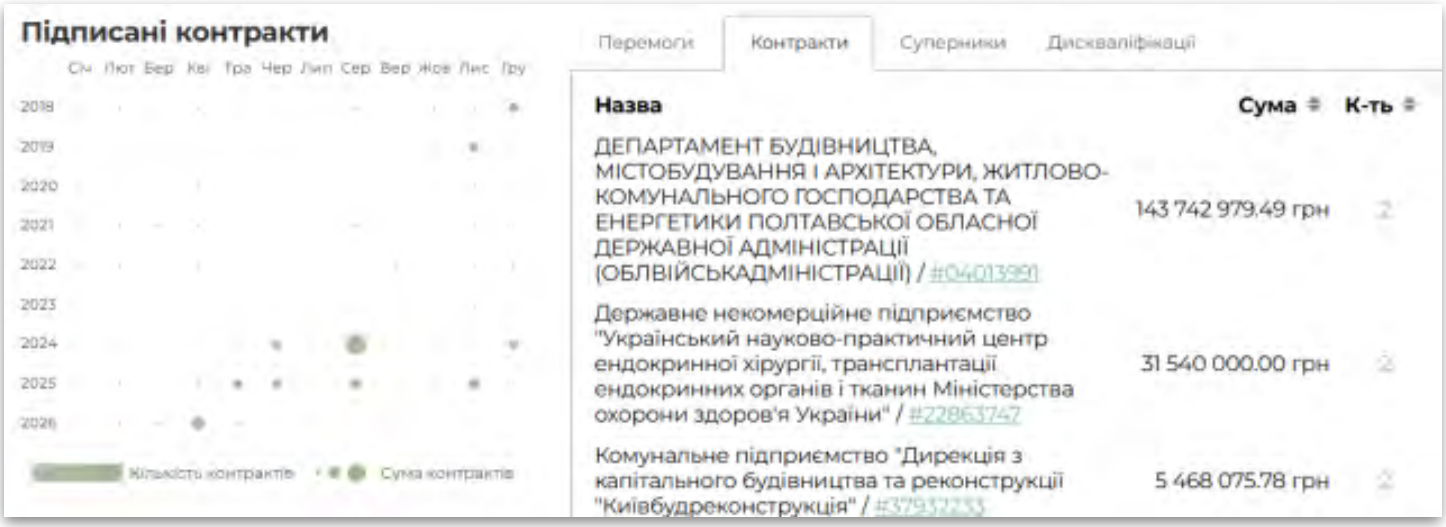
Де у високопосадовців був доволі продуктивний підрядник – *ТОВ «Енкі Констракшн»*, стосунки з яким продовжуються і зараз.

2. Історія тендерного сходження «Енкі Констракшн» на Полтавщині

«Енкі Констракшн» з Кременчука була зареєстрована в 2017 році.

Власник і керівник фірми – Сергій ***Шенько***.

Першим керівником був Ігор ***Жданюк*** – помічник нардепа від «Слуги народу» Юрія «***Юзіка***» Корявченкова.

За даними «Clarity Project», фірма має доволі скромні тендерні успіхи – 11 підрядів на 182,23 млн грн.

До 2024 року в активі компанії був лиш капремонт ремонт спортзали столичної школи №302 за **5 млн грн** проведений у 2018-2019 рр.

Період розквіту «Енкі Констракшн» припав на 2024 рік і співпав з приходом в Полтавську ОВА *Проніна* та *Корольчука* (жовтень 2023 – грудень 2024 р)

Перший був головою, другий – першим заступником.

Доречі

— однокласник ***Проніна*** Олексій ***Кулеба*** в цей час (січень 2023 – вересень 2024 року) був

— Заступником Керівника Офісу Президента, по чому став віцепрем'єр-міністром з відновлення України – міністром розвитку громад та територій.

Старт злету «Енкі Констракшн» в «Прозорро» ви не побачите, оскільки то були прямі «приховані» угоди на будівництво фортифікацій у Полтавській та Донецькій областях.

Таких Департамент будівництва, містобудування і архітектури, ЖКГ та енергетики Полтавської ОВА протягом 2024 року уклав **43, на 425 млн грн** (будівництво і супутні роботи).

За даними слідства в числі зацензурованих «оборонних постачальників» «Енкі Констракшн» дісталось угод **на понад 260 мільйонів гривень.**

Тобто

— фірма, яка мала давній і мінімальний досвід роботи з бюджетними грошима, отримала більше половини підрядів на будівництво фортифікацій.

Згодом нардеп Железняк назвав суму в 370 млн грн, що може пояснюватися *додатковими роботами* і *авторським наглядом*.

Саме будівництво обернулось скандалом, оскільки укріплення збудували без маскування та захисту від дронів.

А ще там працювали фізособи та працівники комунальних підприємств, яким платили налом.

Матеріали «Енкі констракшен» купувала через власну фірму «Прімум Актив» із націнкою в 3-5 разів, а в акти вносили фіктивні об'єми матеріалів.

«Наші Гроші» вже ретально розписували схему тут.

В судовій ухвалі йдеться про заволодіння понад 17 млн грн на матеріалах і логістиці. У якості хабарів посадовцям Полтавської ОВА протягом 2024– 2025 років передали понад 4 млн грн.

Крім фортифікацій, в той же період головування Проніна/Корольчука на Полтавщині «Енкі Констракшен» отримало підряд на реконструкцію Полтавського *Кардіоваскулярного центру* за 109,76 млн грн.

Попри те, що кошторис містив чимало розмитих позицій журналісти видання «МедіаДоказ» тоді виявили завищені ціни на утеплювач та медичне обладнання від 1,3 до 2,5 раза.

В квітні 2026 року фірма без торгів отримала 33,97 млн грн на додаткові роботи по кардіоцентру. Журналісти «NGL.media» виявили у кошторисі потенційну переплату на матеріалах на 3,8 млн грн.

В період 2025 року, коли дует *Пронін/Корольчук* перекочував з *Полтавської ОВА* до *Фінмону*, «Енкі Констракшен» займалась переважно наданням інженернихконсультаційних послуг, але зв'язок не обірвала.

3. Подарунки чиновникам

За ухвалою ВАКС посадовці Полтавської ОВА отримали від компанії «Енкі Констракшн»:

(1) Понад **4 мільйони гривень** грошима протягом 2024-2025 років

(2) Автомобіль за 3,5 мільйони гривень у травні 2024 року

(3) Щомісячну оплату **особистого водія** протягом 2025 року (оскільки службовці перейшли в Фінмон, але «зберегли вплив на чиновників Полтавської ОВА»)

(4) У квітні-травні 2025 року – 100 тис. грн, 1 000 євро та ще 40 тис. грн дісталось місцевим чиновникам за приховування порушень на будівництві та підписання додаткових угод для підвищення вартості робіт

Загалом провадження містить цілий «букет» статей.

Крім розкрадання бюджетних грошей, хабарів топчиновникам, незаконного збагачення та легалізації сумнівних грошей, у справі йдеться й про фіктивне працевлаштування/бронювання, незаконне поводження зі зброєю та злив інформації досудового розслідування.

***

№ 2.252

Уряд видав *Бюджетну декларацію* на 2027-2029

2026-06-18

Гаврилечко

Видав вчасно. Згідно норм чинного законодавства.

Проте... цей **документ вчергове підкреслив те, що розвиток економіки це зовсім не те, що цікавить виконавчу владу.**

Мізерні соціальні стандарти, фантастичні показники росту ВВП та значна інфляція. Ось і все, що пропонується суспільству.

Аналізувати це разом - марна справа. Тож спробую акцентувати увагу на найважливіших, як на мене, речах. Отже... почнемо з інфляції, її природи та ролі податків й видатків в цьому.

Є речі, які прийнято не помічати. Не тому що вони невидимі – а тому що дивитись на них незручно. Податки й інфляція саме такі.

Змалку нас вчать: податки – це наш внесок у спільну справу, плата за дороги, лікарні, безпеку. А інфляція – просто ціни, які трохи ростуть. Така, мовляв, природа економіки. Але якщо зупинитись і подивитись уважніше, картина виявиться значно менш затишною.

За звичними словами приховані два принципово різних явища: одне з них – інструмент колективного добробуту, інше – його системне руйнування.

І держава часто плутає їх навмисно.

Упродовж більшої частини людської історії – від перших цивілізацій Месопотамії та Єгипту, через Стародавній Рим і середньовічні держави аж до XIX століття – норма податкового вилучення не перевищувала 10–20% від доходу. Десятина в церкві, рента феодалу, подать до скарбниці – при всій різниці форм величина вилучення залишалась у цьому діапазоні тисячоліття поспіль!

Після Першої світової війни щось зламалось. Держави, що мобілізували колосальні ресурси для ведення війни, не повернули податки на довоєнний рівень. Навпаки – вони продовжили зростати. До середини XX століття сукупне податкове навантаження в більшості розвинених країн потроїлось: з 10–15% ВВП до 30–45%. Сьогодні в низці європейських держав воно перевищує 50%.

Здавалося б, питання закономірне:

> — якщо держава забирає втричі більше – чи отримують громадяни втричі більше публічних послуг? Дороги стали втричі кращими? Лікарні – втричі ефективнішими? Освіта – втричі якіснішою?

Відповідь, яку виявляє будь-який чесний порівняльний аналіз: ні.

Жодна країна світу не надала громадянам триразового зростання якості публічних послуг пропорційно до триразового зростання податкового тягаря. Розрив між тим, що вилучено, і тим, що отримано, – величезний. І цей розрив має цілком конкретне пояснення.

***

Юрій Гаврилечко *к.н з держ. упр., економічний експерт* [158]

1. Інфляція – це податок на життя

Є речі, які прийнято не помічати. Не тому що вони невидимі – а тому що дивитись на них незручно. Податки й інфляція саме такі. Змалку нас вчать: податки – це наш внесок у спільну справу, плата за дороги, лікарні, безпеку. А інфляція – просто ціни, які трохи ростуть. Така, мовляв, природа економіки. Але якщо зупинитись і подивитись уважніше, картина виявиться значно менш затишною. За звичними словами приховані два принципово різних явища: одне з них – інструмент колективного добробуту, інше – його системне руйнування. І держава часто плутає їх навмисно.

2. Гроші – це не папір, це час вашого життя

Почнімо з базового питання: що таке гроші? Не з точки зору підручника, а з точки зору того, хто їх заробляє.

Коли ви приходите на роботу, ви обмінюєте частину свого життя – кінцевого, невідновного – на певну суму. Вісім годин вашого існування перетворюються на цифри на рахунку. Гроші, таким чином, – це законсервований час: ваша минула праця, яка чекає, доки ви витратите її на щось у майбутньому. Якщо це зрозуміти, то розмова про податки й інфляцію перестає бути розмовою про абстрактні відсотки й ціни – і стає розмовою про те, скільки вашого життя належить вам, а скільки – комусь іншому. Саме в цьому контексті фраза "час неможливо придбати за гроші" втрачає свій сенс. Час можна придбати за гроші, час можна обміняти на гроші, тому що "час – це гроші"!

3. Податок: не данина чиновнику, а внесок у спільну інфраструктуру життя

Чим податок має бути за своєю природою? Податок у його вихідному сенсі – це механізм перерозподілу суспільного доходу з метою створення якісної інфраструктури життя для всіх. Дороги, школи, системи водопостачання, електромережі, правова система, оборона – все це суспільні блага, які індивідуально ніхто не може забезпечити собі сам, але якими користуються всі.

Саме тому податок принципово відрізняється від інших форм вилучення: він має бути обговорюваний, його розмір і напрями витрачання потрібно мати можливість оскаржити політично – через вибори, законодавчий процес, публічну дискусію. Але… є "велике але". Нагадаю, що з метою усунення громадян від обговорення розмірів та видів оподаткування в чинній Конституції (ст.74) напряму заборонено проводити референдуми з питань оподаткування та державного бюджету! Це основа корумпованості держави. І жодні "антикорупційні органи" не допоможуть. Але про це буде розмова згодом.

4. Десять відсотків і трьохтисячолітня історія

Упродовж більшої частини людської історії – від перших цивілізацій Месопотамії та Єгипту, через Стародавній Рим і середньовічні держави аж до XIX століття – норма податкового вилучення не перевищувала 10–20% від доходу. Десятина в церкві, рента феодалу, подать до скарбниці – при всій різниці форм величина вилучення залишалась у цьому діапазоні тисячоліття поспіль!

Після Першої світової війни щось зламалось. Держави, що мобілізували колосальні ресурси для ведення війни, не повернули податки на довоєнний рівень. Навпаки – вони продовжили зростати. До середини XX століття сукупне податкове навантаження в більшості розвинених країн потроїлось: з 10–15% ВВП до 30–45%. Сьогодні в низці європейських держав воно перевищує 50%.

Здавалося б, питання закономірне: якщо держава забирає втричі більше – чи отримують громадяни втричі більше публічних послуг? Дороги стали втричі кращими? Лікарні – втричі ефективнішими? Освіта – втричі якіснішою?

Відповідь, яку виявляє будь-який чесний порівняльний аналіз: ні. Жодна країна світу не надала громадянам триразового зростання якості публічних послуг пропорційно до триразового зростання податкового тягаря. Розрив між тим, що вилучено, і тим, що отримано, – величезний. І цей розрив має цілком конкретне пояснення.

5. Куди поділась різниця: корупційна рента

Розрослий державний апарат перетворив податкові надходження на те, що можна назвати ***корупційною рентою***:

> — **систематичним вилученням суспільних ресурсів на користь тих, хто керує їх розподілом.**

Це не про корупцію в її кримінально-правовому сенсі.

Йдеться про структурне явище.

Державна машина відтворює сама себе:

1) — створює нові регуляторні органи, які потребують фінансування;

2) — породжує законодавство, виконання якого неможливе без посередників;

3) — обслуговує борги, взяті для фінансування витрат, що не створили жодної цінності.

Результат добре знайомий на практиці:

— більше грошей іде до бюджету – і водночас гірше працює швидка допомога, розсипаються дороги, зникає опалення та вимикається електрика.

Гроші є, результату – немає. Це і є корупційна рента.

Висновок з цього не в тому, що держава не потрібна.

Проблема у тому, що надмірний рівень оподаткування не лише економічно неефективний – він політично небезпечний:

— створює живильне середовище для розквіту бюрократії за рахунок тих, хто платить.

6. Інфляція: не економічний процес, а крадіжка інфраструктури життя

Тепер – про інфляцію. І тут важливо розмежувати *два явища*, які зазвичай змішують в одну категорію.

Інфляція попиту

– це зростання цін, спричинене тим, що споживачі хочуть купити більше, ніж економіка може виробити.

Це справді ***ринковий*** процес: надто багато грошей женеться за надто малою кількістю товарів. Така інфляція буває ознакою перегрітої, швидко зростаючої економіки.

Однак у чистому вигляді інфляція попиту – винятково рідкісне явище. По суті, в розвинених економіках її не спостерігали у значних масштабах вже багато століть.

Інфляція пропозиції

– зовсім інше. Це зростання цін, спричинене збільшенням витрат виробництва або стисненням пропозиції товарів і послуг.

І за цей тип інфляції в сучасних економіках несе відповідальність насамперед держава.

Саме вона встановлює тарифи на енергію, регулює ринок праці, запроваджує мита і ліцензійні бар'єри, друкує гроші для покриття бюджетного дефіциту. Коли дорожчає енергоносій через державну тарифну політику – дорожчає все. Коли емісія "розбавляє" грошову масу – купівельна спроможність кожної вже існуючої одиниці падає. Це не ринок. Це *адміністративне рішення*, наслідки якого оплачують усі.

Якщо податок – це видиме вилучення частини вашого доходу на колективні потреби, то інфляція пропозиції – це невидиме вилучення частини вже зробленого. Держава, що провокує інфляцію, буквально знецінює вашу працю заднім числом.

7. Механізм невидимого вилучення

Ніхто не надсилає повідомлення: "Цього року держава вилучає у вас ще 8% купівельної спроможності". Інфляція діє непомітно – як податок на заощадження, які ви вже заробили. За гроші, відкладені рік тому, сьогодні ви купите менше. Різниця між тим, що ви могли купити тоді, і тим, що можете купити зараз, – це і є вилучене.

Саме тому економісти – від австрійської школи до сучасних монетаристів – називають інфляцію прихованим податком:

— це примусовий перерозподіл вартості без відкритого законодавчого акту.

Є ще один шар – ***ефект Кантільйона***, описаний ірландським економістом XVIII століття.

"Свіжоемітовані" гроші не розподіляються рівномірно:

— вони надходять спочатку до великих банків і державних структур, які купують реальні активи за цінами, що ще не відреагували на емісію.

Потім ці гроші стікають нижче

– до підрядників, постачальників, роботодавців.

На момент, коли вони добираються до найманого працівника у вигляді індексації зарплати, ціни вже зросли.

Це спрямований механізм перерозподілу багатства від периферії до центру без законодавчого оформлення.

8. Вкрадена інфраструктура життя

Нагадаю, податок у його чесному сенсі, має створювати інфраструктуру життя – те, що робить існування зручним, безпечним і гідним.

Інфляція, що провокується державою, діє у зворотному напрямі:

— вона руйнує як особисту фінансову інфраструктуру громадян, так і можливість держави чесно фінансувати суспільні блага.

Коли реальна вартість бюджетних надходжень знецінюється – держава

1) — або скорочує витрати на реальні послуги,

2) — або бере нові борги, обслуговування яких поглинає наступні бюджети.

В обох випадках програє якість публічних послуг.

Лікарні недофінансовані.

Інфраструктура зношується.

Інфляція, таким чином, не просто краде у вас гроші – вона краде у всього суспільства ту саму інфраструктуру життя, заради створення якої податки, власне, і існують.

9. Чому податки треба зменшувати

З усього сказаного випливає висновок, який багатьом здається нелогічним:

— зниження податків – це не відмова від суспільної відповідальності.

У нинішній системі це вимога ефективності й справедливості.

Якщо сукупний податковий тягар зріс за століття втричі, а якість публічних послуг не зросла пропорційно – значить, значна частина вилучених коштів не конвертується в суспільне благо, а поглинається чиновниками.

Зниження податків у цьому контексті – це не послаблення держави.

Це скорочення тієї частини вилучення, яка іде вхолосту.

Історичний досвід це підтверджує.

Економіки з помірним податковим навантаженням і стабільною грошовою політикою демонстрували вищі темпи зростання реальних доходів населення, ніж економіки з високими податками й хронічною інфляцією.

Не тому що в перших було "менше держави" в абсолютному сенсі – а тому що менший апарат був змушений працювати ефективніше.

Добробут суспільства зростає не тоді, коли держава забирає більше, – а тоді, коли вона витрачає менше на себе і більше конвертує в реальні послуги.

10. Розуміння проблеми – перший крок до її вирішення

Усвідомлення механізму не змінює його існування.

Але воно змінює те, як ви на нього реагуєте.

Для зниження податкового тягаря та покращення якості поблічних послуг потрібно:

1. Припинити змішувати податок та інфляцію в одну категорію "державного тягаря". Це різні явища з різною природою і різними інструментами контролю.

2. Розпочати вимірювати своє благополуччя не в номінальних цифрах, а в реальній купівельній спроможності. Зарплата зросла на 10% при інфляції 15% – це не зростання, це зниження.

3. Диверсифікувати форму зберігання вартості. Активи, чия цінність не визначається рішенням одного емісійного центру, – кваліфікація, продуктивні навички, частка в реальному бізнесі, тверді ресурси – краще зберігають купівельну спроможність, ніж депозити в банку.

4. Вимагати від політиків не "більше держави" і не "менше держави" як самоцілі, а ефективної держави. Тієї, в якій податок справді конвертується в інфраструктуру життя, а не в утримання апарату.

Податок на час існує. Він працює.

Але між

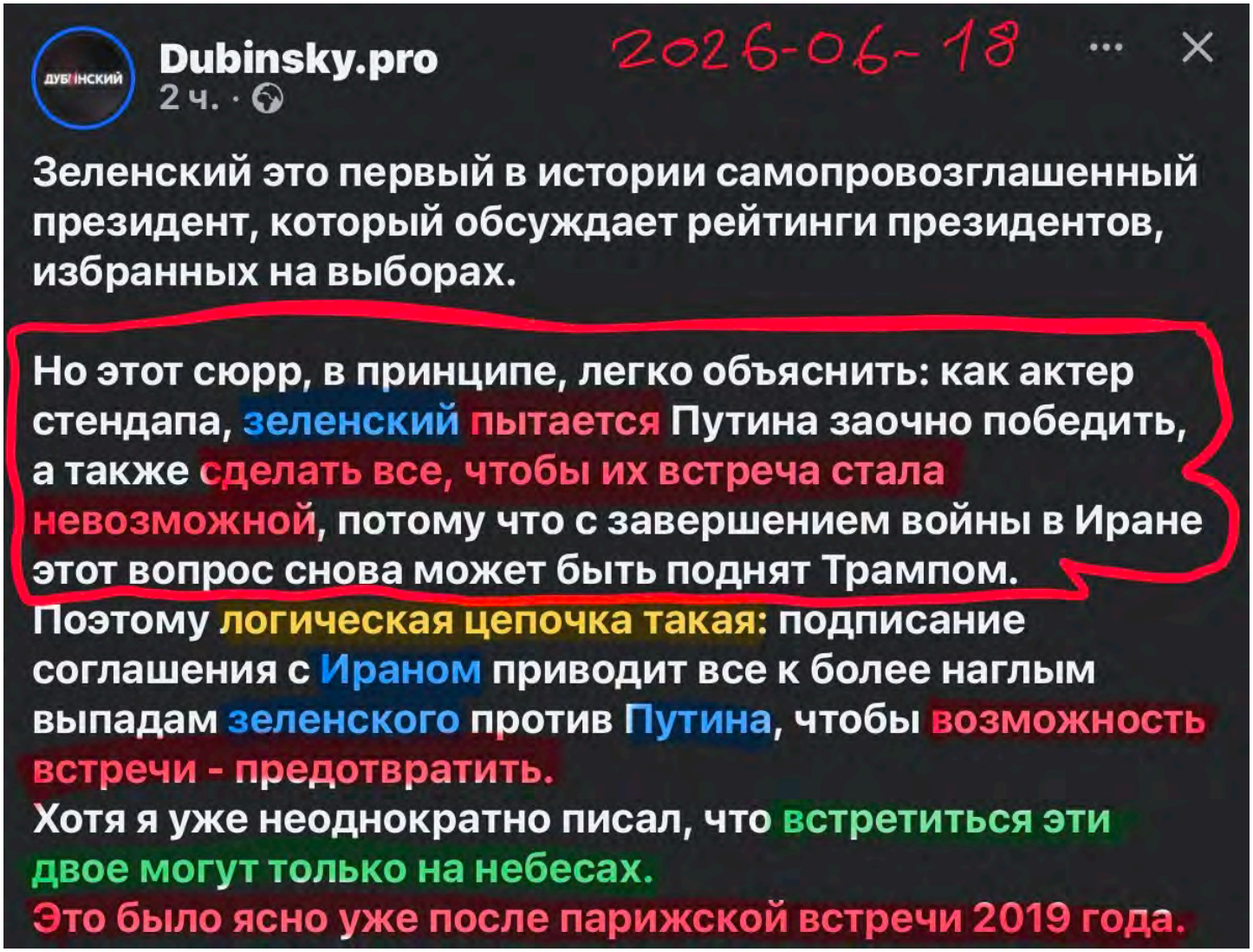
— *чесним податком* – внеском у спільне майбутнє

– та *інфляцією* як крадіжкою минулої праці є принципова різниця.

Поки більшість її не бачить – система користуватиметься цією сліпотою повною мірою.

***

№ 2.253

***

№ 2.254-1

Це ж було вже(((

2026-06-19

Ніколов

Рівно таку саме "заточку" на зарі Великого будівництва протягнули ***Голик*** з ***Кубриковим*** через ***Мінекономіки***.

1) — Тоді вони ліпили картель на чолі з "Автомагістраль-Південь" ***Бойка***.

2) — Зараз в ролі локомотива виступає "Автострада" ***Шкіля***.

Це ж було вже. Обмежити права маленьких під великих.

Потім вх@ячити кожну вільну гривню в годування своїх олігархів. І опинитись з голою жопою перед ворогом.

Бо в *картелях* не «пацани одноразові збираються»(((Вони розраховують «доїти в довгу».

***

№ 2.254-2

Міністерство економіки *відкотує назад* позитивні зміни, які менше місяця тому своїми ж руками зробило для ринку експлуатаційного утримання доріг.

18 червня 2026 міністр Олексій ***Соболєв*** підписав нові зміни до ***Методичних рекомендацій щодо закупівель послуг з експлуатаційного утримання автодоріг***, які він же затвердив наказом від 25 травня 2026.

Жорсткі зміни призведуть до монополізації ринку, який зараз освоює *12,6 млрд грн на рік*.

Вони дозволять замовникам *на свій розсуд обирати*, коли їм хочеться

1) — укрупнити лот до розміру цілої області та

2) — встановити максимальну вимогу щодо фінспроможності.

Лобіюванням жорстких вимог після прийняття м’якої версії Методрекомендацій від 25 травня займались крупні шляхові компанії на чолі з *"Автострадою" Максима Шкіля*.

Якщо хтось міг ефектніше вистрілити собі в ногу під час дискусій з міжнародними партнерами України щодо конкурентних правил гри, ніж Соболєв, то хто зна хто б це міг бути...

Подробиці https://nashigroshi.org/2026/06/19/soboliev-pislia-vymoh-shkilia-so-pohodyv-zatochky-dlia-monopolizatsii-na-dorozhnomu-rynku/

***

№ 2.254-3

Соболєв після вимог Автостради&Co погодив «заточки» для монополізації на дорожньому ринку

Міністр економіки Олексій Соболєв

2026-06-19

Юрій ***Ніколов***, «Наші гроші»

Міністерство економіки таки відкотує назад позитивні зміни, які менше місяця тому своїми ж руками зробило для ринку експлуатаційного утримання доріг.

18 червня 2026 міністр Олексій Соболєв підписав нові зміни до ***Методичних рекомендацій щодо закупівель послуг з експлуатаційного утримання автодоріг***, які він же затвердив наказом від 25 травня.

Жорсткі зміни призведуть до *монополізації ринку*, який зараз освоює 12,6 млрд грн на рік (це сума коштів у держбюджеті на розвиток та утримання доріг загального користування).

Передбачено посилення вимог до учасників тендерів, на яких розподіляються гроші на експлуатаційне утримання.

1) — Замість вимоги щодо фінансової спроможності в розмірі 30% від очікуваної вартості торгів замовнику тепер дозволено вимагати 100%.

2) — Також із ***Методрекомендацій*** повністю викреслили вимогу щодо розбиття областей на окремі лоти, щоб менші компанії могли поборотись за менші підряди.

3) — Тобто це дозволяє замовникам на свій розсуд обирати, коли їм хочеться укрупнити лот до розміру цілої області та встановити максимальну вимогу щодо фінспроможності.

Методичні рекомендації щодо особливостей здійснення закупівель послуг з експлуатаційного утримання автомобільних доріг загального користування державного та місцевого значення

Було 25 травня	Стало 18 червня
Фінансова звітність учасника повинна підтвердити обсяг річного доходу (виручки) учасника за період та в розмірі (у грошовому та/або відсотковому виразі у відношенні до очікуваної вартості предмета закупівлі), які встановлюються замовником у тендерній документації. З метою дотримання основних принципів публічних закупівель замовникам рекомендується для підтвердження такого кваліфікаційного критерію надати можливість учасникам подати фінансову звітність за один із декілька останніх звітних періодів по відношенню до дати оголошення процедури закупівлі (наприклад, за один із трьох останніх років: 2025 або 2024 або 2023). Під час визначеня розміру обсягу річного доходу (виручки) замовник має враховувати розмір очікуваної вартості предмета закупівлі та строк надання Послуг. Для забезпечення належного рівня конкретності такий показник рекомендується встановлювати в розмірі не більше 30 % від очікуваної вартості предмета закупівлі.	Фінансова звітність учасника повинна підтвердити обсяг річного доходу (виручки) учасника за період та в розмірі (у грошовому та/або відсотковому виразі у відношенні до очікуваної вартості предмета закупівлі), які встановлюються замовником у тендерній документації, **при цьому замовник не має права вимагати надання підтвердження обсягу річного доходу (виручки) у розмірі більшому, ніж очікувана вартість предмета закупівлі (пропорційно очікуваній вартості частини предмета закупівлі (лота) в разі поділу предмета закупівель на частини).** Замовнику рекомендується зазначати, що фінансова звітність повинна бути надана з підтвердженням (відміткою, квитанцією тощо) про прийняття відповідними органами, до яких вона мала бути подана суб'єктом господарювання в установленому законодавством порядку.
4. Під час здійснення закупівлі послуг з експлуатаційного утримання автомобільних доріг загального користування державного значення предмет закупівлі рекомендується визначати за таким порядком:	~~4. Під час здійснення закупівлі послуг з експлуатаційного утримання автомобільних доріг загального користування державного значення предмет закупівлі рекомендується визначати за таким порядком:~~
1) за умови, що загальна протяжність автомобільних доріг загального користування державного значення становитиме більше 2100 км, рекомендується: у разі потреби виділити окремими закупівлями / частинами предмета закупівлі (лотами) експлуатаційне утримання автомобільних доріг 1 рівня експлуатаційних вимог, визначеного ДСТУ 3587:2022, протяжністю не менше 60 км; автомобільні дороги міжнародного, національного, регіонального та	~~1) за умови, що загальна протяжність автомобільних доріг загального користування державного значення становитиме більше 2100 км, рекомендується:~~ ~~у разі потреби виділити окремими закупівлями / частинами предмета закупівлі (лотами) експлуатаційне утримання автомобільних доріг 1 рівня експлуатаційних вимог, визначеного ДСТУ 3587:2022, протяжністю не менше 60 км;~~

4) — Додатковою маніпуляційною можливістю для недоброчесних замовників є довжина контракту, що виставляється на тендер.

Зазвичай експлуатаційне утримання замовляють на 2-3 роки. Ця фінспроможність виконує одну функцію: дати зрозуміти замовнику, що перед ним компанія, здатна освоїти такий обсяг коштів. Але ж замовлення на 2-3 роки означає, що за один рік фірма освоюватиме лише 30-50% від усього розміру контракту.

5) — Відтак вимога мати 100% доходу за один рік для виконання дво-трирічного контракту є штучною для того, щоб замовник міг відсікати дрібні фірми у випадках, коли йому захочеться.

Лобіюванням жорстких вимог після прийняття м'якої версії ***Методрекомендацій*** від 25 травня 2026 займались крупні шляхові компанії.

Найбільша з них «***Автострада***» включила свого представника у склад делегації Федерації роботодавців на нараду в Мінекономіки (див. «Топ-тендери тижня: ФРУ і деякі шляховики лобіюють повернення антиконкурентної «заточки» на мільярдних тендерах по утриманню доріг»).

Також власник «Автостради» Максим ***Шкіль*** надав «Нашим грошам» листи на підтримку цих вимог від компаній «Автомагістраль-Південь» лист, «Онур» лист, «Техно-буд-центр» лист, «Ростодорстрой» лист, «Енергетично-дорожнє будівництво» лист і ПП «Автомагістраль» лист.

По розміру річної виручки за 2025 рік ці компанії є найбільшими на ринку ремонтів доріг:

Топ-10 підрядників по експлуатаційному утриманню	Дохід фірми у 2025 р., грн (дані Youcontrol)
1. «Автострада»	14 701 943 000
2. «Автомагістраль-Південь»	10 198 240 000
3. «Ростдорстрой»	5 180 098 000
4. «Онур конструкціон інтернешнл»	2 866 274 000
5. «Енергетично – дорожнє будівництво»	1 818 642 000
6. «Техно-буд-центр»	1 249 160 000
7. «ПБС»	1 210 256 000
8. «Славдорстрой»	1 181 478 000
9. ПП «Автомагістраль»	1 129 938 000
10. «Шляховик-Т»	840 088 000

Таблиця доходів усіх учасників ринку

Таким чином, у руки замовників дається інструмент для вибіркового зменшення конкуренції на торгах розміром у мільярди гривень.

2. Погана історія монополізації

Саме так у квітні вчинила Служба відновлення у Житомирській області. Вперше за багато років вона об’єднала в один лот всі державні дороги регіону і провела тендер на утримання доріг на два роки вперед очікуваною вартістю майже 5 млрд грн. Вимогою було 100% доходу за один рік. З урахуванням того, що вимогою до учасників торгів є наявність відповідної матеріально-технічної бази в регіоні, то конкуренції на торгах не вийшло.

Відтак підряд забрала найкрупніша «Автострада» (див. *«Топ-тендери тижня: Житомирські шляховики відсікли дрібноту від 4,7 млрд для Шкіля»*).

3. Хороша історія конкуренції

Також у квітні 2026 Служба відновлення у Чернігівській області виставила дуже круті вимоги до учасників тендеру розміром 2,4 млрд грн по утриманню

доріг на два роки. Від учасників вимагалось 99% фінспроможності за один рік. Також учасник для підтвердження досвіду мав надати минулі договори виключно з експлуатаційного утримання доріг, які були виконані на 100%, а їхня вартість мала складати не менше 30% від нинішнього тендера (715 млн грн).

Місцевий учасник «ШРБУ №82» оскаржив цю вимогу в АМКУ як дискримінаційну.

І замовник погодився знизити свої вимоги, у тому числі по фінспроможності до 20% від розміру тендеру, і не за один рік, а за три попередні роки.

«ШРБУ» змогло подолати цей бар'єр і склало конкуренцію гегемону «Автомагістраль-Південь».

В результаті вона знизила ціну на торгах з 2,40 до 2,04 млрд грн. А прайсова вартість асфальтування дороги склала 749 грн за квадратний метр, що на 18% дешевше від прайсової вартості такого самого асфальтування у виконанні «Автостради» на іншому підряді по утриманню доріг у тій самій Чернігівській області. (див. *«Після знесення «заточки» під гегемонів «ШРБУ №82» отримала підряд на утримання доріг за 2 млрд з 15% знижкою»)*.

***

№ 2.255

Трамп зробив те, що Захід останні двадцять років робить дедалі рідше: визнав, що існують режими, які не змінюються переговорами

2026-06-18

Білязе

Режим аятолл десятиліттями фінансував проксі-угруповання, розвивав ракетні програми, будував мережу регіонального впливу та накопичував інструменти стратегічного стримування. Удар по Ірану був спробою скоротити цей потенціал до того, як він перетвориться на повноцінний інструмент військового та політичного шантажу.

Головна помилка критиків полягає в тому, що вони оцінюють результат через зміну режиму. Це хибний критерій.

Мета силового втручання полягає не в тому, щоб за кілька тижнів створити демократію. Мета полягає в тому, щоб зменшити можливості противника. Військова інфраструктура, промислові потужності, ракетні програми,

технологічна база та фінансові ресурси є значно важливішими за політичні декларації.

Саме тому держави завдають ударів по противниках. Не для того, щоб їх переконати. Не для того, щоб їх перевиховати. А для того, щоб зробити їх слабшими.

Будь-який агресивний режим проходить однаковий цикл. Він накопичує ресурси, розширює вплив, нарощує військовий потенціал і підвищує майбутню ціну конфлікту. Якщо цей цикл не переривати зовнішнім втручанням, кожна наступна криза стає дорожчою за попередню. Саме тому потенційні противники повинні періодично втрачати накопичені можливості швидше, ніж вони здатні їх відновлювати.

Іран є лише одним із прикладів.

Питання набагато ширше.

Воно стосується того, чи готовий Захід зменшувати потенціал ворожих держав до того, як вони отримають можливість диктувати свої умови сусідам і шантажувати цілі регіони.

Європа фактично відповіла на це питання негативно.

Навіть символічної підтримки американських дій не відбулося.

Значна частина європейських еліт звикла користуватися результатами американської сили, не бажаючи брати участь у її застосуванні.

Саме тут починається головна проблема для самої Європи.

Її безпека десятиліттями будувалася на американських гарантіях.

Більшість країн ЄС скорочували оборонні витрати саме тому, що виходили з простого припущення: у випадку великої війни основний тягар все одно нестимуть Сполучені Штати.

Іранська криза показала іншу картину.

Коли США вирішили застосувати силу проти одного зі своїх противників, значна частина Європи дистанціювалася від Вашингтона.

Американський політичний клас неминуче зробить із цього висновки.

Для Москви це виглядає як вікно можливостей.

Будь-яка тріщина між США та Європою знижує рівень стримування.

Найбільш очевидною точкою перевірки залишається ***Прибалтика***.

Саме там можна перевірити, наскільки міцними залишаються американські зобов'язання перед союзниками.

Якщо у Вашингтоні сформується переконання, що союзники підтримують Америку лише тоді, коли це безпечно і безкоштовно, відповідь на майбутню європейську кризу може виявитися значно стриманішою, ніж уявляють у Брюсселі.

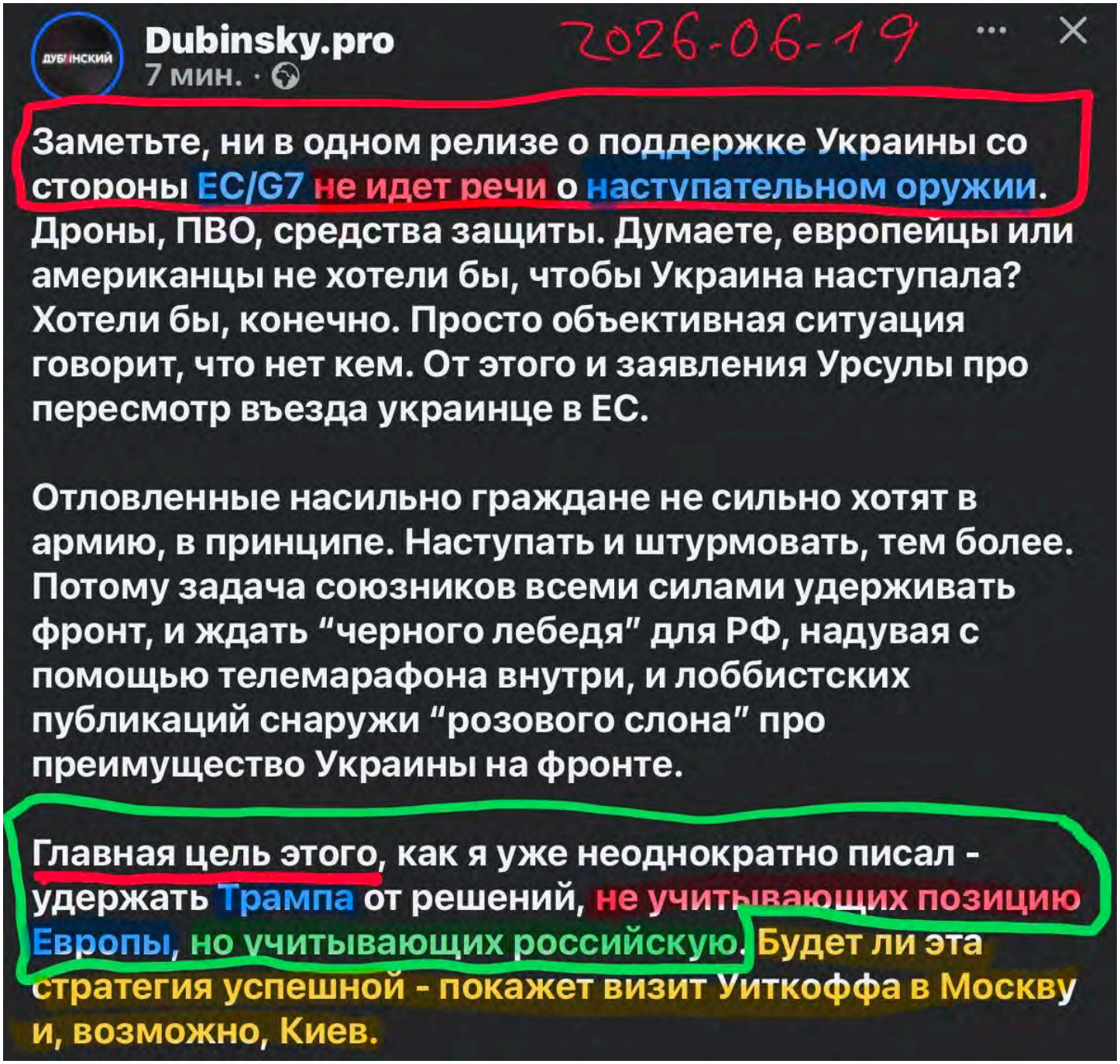
Система безпеки Заходу завжди була побудована на *взаємності*.

Але, якщо одна сторона бере на себе ризики, а інша залишає за собою лише право на коментарі, така система починає руйнуватися.

Історія показує, що противники Заходу завжди намагаються *перевірити* такі моменти на практиці.

***

№ 2.256

***

№ 2.257-1

Звернення Президента України до учасників Міжурядової конференції Європейського Союзу

2026-06-15

Дорогі друзі!

Сьогодні важкий день для України. Минулої ночі Росія здійснила ще одну масовану атаку проти наших міст. Це був свідомий і жорстокий удар. Унаслідок атаки загинули люди й ще багато людей були поранені.

Але сьогодні також, як ви сказали, історичний день. І ми запам’ятаємо цей день не лише тому, що російський дрон ударив по ***Києво-Печерській лаврі*** – християнській святині, історія якої сягає XI століття. Ми також запам’ятаємо його завдяки рішенням, які сьогодні ухвалюємо разом.

Це рішення, які проводять ще одну чітку лінію між Європою і **тупою диктатурою в Москві – диктатурою, яка хоче знищити нашу Європу й усе, що ми разом збудували**.

Те, що відбувається сьогодні **– *відкриття першого кластера* в переговорах про вступ України та Молдови, – є чітким сигналом про те, що *прогрес Європи* не зупинити.**

Ми наполегливо працювали, щоб дійти до цього моменту. За останні роки Україна та Молдова разом зробили важливі кроки. І особливо символічно, що сьогодні я звертаюся до вас із Кишинева дорогою до Франції, на саміт G7.

Наші сусідські відносини з Молдовою міцні. Ми підтримуємо одне одного й разом рухаємося до ЄС. І разом досягнемо цієї мети.

Під час цієї війни Україна подала заявку на членство в ЄС. Разом із Молдовою ми отримали кандидатський статус. Тепер ми рухаємося вперед у переговорах.

І ми вважаємо, що одна з найсильніших *відповідей*, яку Європа може дати на російські атаки та постійні акти агресії,

> **– це *прискорити* наш процес вступу, прискорити відкриття кластерів.**

Часто складається враження, що нам завжди доводиться боротися сильніше від інших, щоб рухатися вперед на нашому шляху до ЄС.

Україна заслужила право рухатися швидше.

І саме таке політичне рішення сьогодні потрібне Європі.

> — Ми готові до відкриття всіх кластерів. Ми виконали свою роботу. Всі у Європі це знають.

Тож давайте рухатися вперед із відкриттям кластерів без зволікань – решти п’яти кластерів після сьогоднішнього відкриття першого.

Це була б сильна – справді сильна – й чітка європейська відповідь на

> 1) — ***ескалацію*** атак з боку Москви та на
>
> 2) — ***постійну відмову Росії брати участь у прямих переговорах*** щодо завершення цієї війни.

Ми пропонували Путіну зустрітися в *будь-якому місці*, де можна було б ухвалити реальні рішення для завершення війни.

> — ***Він не хоче.***
>
> Ми обговорювали зі США та Францією можливість зустрічі з Росією на полях G7 за участю всіх демократичних держав. Путін не хоче.

Учора ***ми обговорили з Президентом Трампом***, що таку зустріч можна було б організувати у США у форматі, у якому Путіну було б значно складніше відмовити принаймні Президенту Трампу.

> — І ми побачимо, що із цього вийде.

— Якщо Росія відмовиться і від цього шансу, буде потрібен ***додатковий тиск***.

Потрібні сильніші санкції.

І Європа може відіграти в цьому провідну роль.

Також Європа може ухвалити сильні політичні рішення.

Одне з ***найшвидших доступних рішень, як я вже пропонував***,

– *відкрити решту кластерів* і рухатися вперед у переговорах про вступ України та Молдови.

І, звісно, я вдячний за вашу готовність і надалі підтримувати нашу оборону – як на двосторонньому рівні, так і через програму PURL, – і особливо нашу протиповітряну оборону. Щоб захистити наших людей, нам щодня потрібні ракети, і передусім – антибалістичні системи та перехоплювачі.

Хочу подякувати кожному з вас.

Дякую всім лідерам. Дякую, Урсуло, Антоніу. Дякую всім.

І дякую кожному європейському серцю, яке знає: Європа переможе російську диктатуру.

І, звісно, я вдячний кожному українцю, всім нашим людям, мільйонам українців, які захищають нашу країну, ставлять Росію на місце й досягають результатів, потрібних Україні, а отже, і результатів, потрібних Європі.

Дякую! І з нетерпінням чекаю на наші зустрічі в найближчі дні.

Дуже дякую!

Слава Україні!

***

№ 2.257-2

Звернення Президента України до учасників 35-го засідання Контактної групи з питань оборони України у форматі «*Рамштайн*»

2026-06-18

Дуже дякую, шановний міністре!

Передусім хочу подякувати всім вам – усім міністрам оборони та всім лідерам оборони, які сьогодні тут.

Генеральний секретарю Рютте, міністре Пісторіус, і сьогодні з нами, як уже сказав міністр, новий міністр оборони Великої Британії Джарвіс – радий вас бачити й бажаю вам успіхів у новій ролі.

Декого з вас, дорогі друзі, я пам’ятаю з найперших днів цієї війни. Деякі міністри з часом змінилися.

Але те, що важливо й що ніколи не змінювалося,

– це наша рішучість, наша співпраця і *наша підтримка одне одного*.

Ви завжди шукаєте способи допомогти і знаходите їх.

І завдяки вам були врятовані тисячі й тисячі життів.

Дорогі друзі, дякую вам. Я радий, що цей формат залишається настільки активним, наскільки це потрібно. Щиро дякую!

Важливо, що ми зустрічаємося одразу після такого ***сильного саміту*** G7 у Франції.

У нас були хороші зустрічі та перемовини з усіма лідерами, зокрема з Президентом Трампом.

Президент Сполучених Штатів має дуже чітку позицію щодо посилення тиску на Росію з метою закінчення цієї жахливої війни, яку Росія розв’язала проти України та всієї Європи.

І це також спільна позиція всіх лідерів G7. Ми вдячні за цю єдність.

У нас є інструменти, і вони достатньо сильні, щоб поставити Росію на шлях, де дипломатія стане єдиним вибором.

> — Ми всі бачимо, що Путін зараз покладається на останнє, що в нього залишилося: постійні ракетні атаки. У нього є балістичні ракети. Тому нам потрібні антибалістичні спроможності.

Ми багато зробили для захисту від дронів, і наш рівень перехоплення – понад 90 %. Це серйозне, дуже серйозне досягнення. Ми також захищаємося від крилатих ракет.

Але російські балістичні ракети залишаються проблемою, і нам потрібна відповідь на цю проблему.

Тож сьогодні Україна та Німеччина роблять дуже важливий, на мою думку, важливий спільний крок. У нас є певні технології, у Німеччини є певні технології, і сьогодні наші міністри оборони вже підписали угоду, щоб об'єднати ці спроможності.

В Україні ми маємо компанію, яка *здатна виробляти балістичні ракети*, – *Fire Point* рухається до цього.

І у вас також є спроможні компанії. Ми багато разів обговорювали це на рівні лідерів. Будуть зустрічі на рівні радників із питань національної безпеки. І в нас уже були зустрічі на рівні керівників компаній. Тож давайте зробимо це для нашої спільної оборони – якнайшвидше.

І ми запрошуємо всі країни долучатися до цих спільних зусиль настільки, наскільки це можливо.

Наша ***антибалістична коаліція*** – усі країни, які є її частиною, – має продемонструвати повну спроможність і

> 1) — ***забезпечити реальні результати – краще цього 2026 року***.
>
> 2) — До цієї зими ***ми вже маємо побачити конкретні результати нашої спільної роботи над антибалістичним захистом***.

Це те, що потрібно всім нам, не лише Україні. Це довгострокова робота. Будь ласка, підтримуйте її на кожному рівні й усіма можливими способами.

Дякую всім вам, хто підтримує нашу роботу через програму PURL. Дякую, Марку, за твою особисту залученість. Дуже дякую.

Зараз вона справді має велике значення – разом з усією нашою двосторонньою співпрацею. Іноді ці поставки допомагають буквально день у день. Коли ми знаємо, що Росія готує масований удар проти України, і маємо змогу отримати ракети до Patriot за день до цієї атаки, це допомагає рятувати життя. Тож час має значення.

Я знаю, що деякі країни вже підготували рішення щодо нових внесків у PURL. Я дуже вдячний за це. Будь ласка, давайте якнайшвидше втілимо ці рішення в життя.

Ми чули, що деякі країни хотіли б оголосити про свої внески в PURL на саміті в Анкарі цього року, але до нього ще кілька тижнів. Давайте ухвалимо ці рішення тут, на цій зустрічі, щоб ми могли отримати зброю, необхідну для захисту.

Росія атакує Україну щодня. Тож, будь ласка, не відкладайте навіть на один день те, що можна зробити через PURL уже сьогодні.

Дорогі друзі!

Ви, напевно, всі бачили, як Росія вдарила дронами по ***Києво-Печерській лаврі***. Це одна з найважливіших християнських святинь не лише в нашому регіоні, а

й для всього християнського світу. Саме з Лаври та київських пагорбів християнство поширювалося на схід нашою частиною Європи. **Атаки на такі місця – це фактично *злочин проти людяності*.**

Звісно, ми готуємо наші відповіді на такі російські атаки.

> **— І сьогодні ви можете бачити одну з таких відповідей – у Московській області сьогодні вранці.**

Тож наші далекобійні санкції дуже ефективно б'ють по російських нафтових об'єктах і нафтопереробних заводах. Росія вже стикається з дефіцитом пального, а доходи її федерального бюджету суттєво падають.

І водночас наші удари середньої дальності серйозно порушують російську військову логістику.

Але Путін не зупиняє цю війну. Він наполягає на її продовженні. Тож тиск має зростати.

Кожен проєкт на підтримку українських дронів і нашого виробництва зброї – в Україні та, звісно, разом із вами, з партнерами, – і кожен санкційний крок проти Росії за цю війну – усе це має зростати.

Звісно, ми готові активніше ділитися нашим досвідом. У межах нашого формату ***Drone Deal*** уже залучені 15 країн НАТО і 12 країн, які не є членами НАТО. Це різні регіони світу, і нам потрібно бути активними всюди.

Давайте використаємо сьогоднішню зустріч, щоб на рівні команд обговорити, що потрібно для прискорення цієї роботи.

Усі бачать, що українці сильні. І я вдячний усім вашим військовослужбовцям, і всім на політичному рівні, і всім у ваших міністерствах оборони, хто ставиться до України й українських воїнів із повагою. І не раз я чув, що не лише Україні потрібна підтримка Європи та всіх інших країн, представлених тут і в інших наших коаліціях, – вам також потрібна Україна. Це правда, і це важливо.

Усі зацікавлені в досвіді України, в тому, що ми можемо робити, і в тому, як ***ми стримуємо російську агресію***. Зараз на військовому рівні ми тісно працюємо разом.

Але надто часто, зокрема в структурах НАТО, наші представники відчувають, що існує межа можливого в нашій співпраці. Це обмежує і нас, і вас. Давайте більше інтегруватися на кожному рівні нашої оборонної співпраці, у наших структурах і в Альянсі, щоб і ми, і ви мали більше можливостей захищати життя.

Будь ласка, давайте підготуємо сильні рішення та сильнішу співпрацю до ***саміту в Анкарі***, щоб політичний рівень нашого партнерства відповідав реальності. Люди бачать, що Україна з вами. Ми також маємо бачити, що ви це визнаєте.

Дорогі друзі!

Учора я порушив із Марком два нагальні питання.

— Перше – кількість наземних роботизованих комплексів.

— Друге – далекобійні артилерійські боєприпаси.

Зараз не вистачає ні того, ні іншого. Нам терміново потрібні обидві речі.

Фінансування, яке на це виділяється, недостатнє.

— Обсяги, які виробляє Європа, недостатні. Того, що отримує українська армія, недостатньо.

— Але ми можемо збільшити все це. Можливості є.

Просто зараз Росія платить за продовження цієї війни втратами щонайменше ***30 тисяч солдатів щомісяця*** на фронті – вбитими та важкопораненими.

— І ця кількість зростатиме, коли ми посилюватимемо нашу здатність зупиняти російські атаки.

Усі типи дронів показують сильні результати, а наша піхота та інші підрозділи воюють ефективно й сміливо. Важливо й надалі підтримувати це.

Сьогодні українська армія фактично є ***головною армією у Європі***, здатною стримувати та протистояти масштабній агресії протягом тривалого часу.

— І ***після цієї війни так має залишитися***.

Існування такої армії має допомогти запобігти будь-яким майбутнім агресивним крокам Путіна.

Саме тому нам потрібно вже зараз почати думати про те, як ***забезпечити фінансування***, яке буде потрібне українській армії в наступні роки.

Дякую Європейському Союзу за пакет ***підтримки на 90 мільярдів євро***, який дуже допоможе. Це справді так. Також дякую всім вам за ваші рішення щодо двосторонньої підтримки.

Але я також прошу вас розробити необхідні фінансові інструменти на наступні роки, щоб українська армія залишалася достатньо сильною.

Це зробило б європейську оборону значно сильнішою, і це було б на користь усім вам.

Якщо ми хочемо, щоб Європа мала ***найсильнішу армію***, здатну справді реагувати на будь-яку загрозу, це можливо лише за умови довгострокової співпраці з Україною та довгострокової підтримки ***української армії***.

Це реалістична ***нова архітектура безпеки*** для нас, для Європи.

Давайте почнемо думати про це вже зараз.

Щиро дякую за запрошення. Щиро дякую за вашу величезну підтримку – від мене, від нашого народу, від наших воїнів.

Слава Україні!

Дякую.

***

№ 2.257-3

Звернення Президента України до учасників засідання Європейської ради

2026-06-19

Лідери, друзі, дякую за вашу підтримку.

Дуже добре, що зустрічі Європейської ради зараз традиційно відбуваються за нашою участю. Дякую вам за це запрошення. Це відображає той ***факт, що ми наближаємося до членства в ЄС***, що, звичайно, не має обмежуватися лише символізмом чи участю в обговореннях. Тому дякую вам ще раз.

Україна вважає, що кожна *демократична держава* у Європі заслуговує бути повним членом ЄС, і ми працюємо активно, наскільки можливо, щоб досягти цього.

І, будь ласка, не забувайте, що **Україна заслуговує на це, тому що вона заплатила за це більше, ніж будь-яка інша європейська країна**, – за право бути вільною, незалежною і, звичайно, звичайно – я це підкреслюю – європейською.

І це право не лише України. Це також право інших держав бути незалежними від Росії.

Майбутнє Європи – вільної, об'єднаної, звичайно, у мирі – вирішується зараз у нашій обороні.

І це показує, наскільки унікальною є наша ситуація. Я вдячний усім, хто це визнає і хто робить необхідні кроки для того, щоби показати, що Європа дійсно цінує і підтримує це.

Найбільш важливим таким кроком був би прискорений шлях – я знаю, що не всім це подобається, але я перепрошую, я це вже написав, тому маю сказати – ***прискорений шлях для приєднання України до ЄС***.

Ми готові зробити необхідні реформи.

Урсуло, це те, що тобі подобається, і я це також виписав.

Це чітко визначено, але

брак чіткого рішення щодо України в ЄС продовжує заохочувати російські втручання.

Якщо Україна отримає реальне членство – і отримає його швидко, я сподіваюся на це, – Росія втратить одну з найбільших підстав у намаганнях дестабілізувати Україну та Європу.

— І ось тому цей ***фаст-трек*** для України потрібен.

Нещодавно було відкрито перший кластер, і це цілковито заслужено і Україною, і Молдовою.

— І ми готові рухатися далі. Ми будемо раді зробити це разом.

— Ми можемо ***відкрити інші п'ять кластерів також***.

Все вже підготовлено, і це можна зробити в найближчі тижні – я на це сподіваюся.

Ми вважаємо, що це може бути можливим, мабуть, якомога раніше, можливо, під час президентства Кіпру. Це був би найкращий спосіб. Я прошу не для себе, а прошу для Кіпру. Це дуже символічно для нас обох, звичайно. Якщо це можливо.

Дякую, Антоніу, дякую, Урсуло, дякую всім лідерам, які підтримують Україну та готові працювати з нами, щоб зробити і Україну, і ЄС сильнішими.

Після змін в Угорщині – до речі, ***хороших змін в Угорщині***, я ділюся своєю власною думкою – точно є нова можливість посилити відносини як усередині ЄС, так і між ЄС та Україною.

Для України бути добрим сусідом ніколи не було просто про слова, і зараз ми готові працювати якомога тісніше – зі взаємною повагою – з кожним із наших європейських сусідів.

Я хочу подякувати нашим сусідам – Угорщині, Польщі, Румунії, Словаччині – і всім іншим країнам ЄС і запевнити вас, що Україна дуже віддана принципу взаємної поваги.

Дуже важливо, що кошти ***European Peace Facility*** зараз були розблоковані. Це дуже важливо. Це 6 мільярдів євро. Це значна сума, її потрібно використати на те, що дійсно допомагає захищати життя. І, якщо це можливо, на те, що вже довело свою ефективність у цій війні, те, що працює, дійсно працює.

Будь ласка, підтримайте швидке використання цих коштів, щоб жодне життя не було втрачено через затримки. Гроші можна використати на ППО, далекобійні снаряди та інші спроможності, які вже доводять свою ефективність.

І якби ми могли використати ці кошти на захист нашої енергетичної інфраструктури – ми цією ідеєю ділилися, – якщо це можливо, не лише на військові потреби, а щоб захистити нашу енергетику перед зимою, це було б допоміжним.

Дуже дякую вам за підтримку санкцій проти Росії за цю війну.

Перше: ми маємо продовжувати *нарощувати тиск* на всі типи російських енергоресурсів та енергетичного експорту.

Я дякую всім, хто вже діє. Дуже важливо продовжувати тиснути на танкери, які перевозять російську нафту та нафтопродукти. І кожна країна, яка зупиняє ці танкери, допомагає зупиняти війну. Я в цьому певен.

І важливо, щоб ми нарешті ухвалили необхідні законодавчі кроки в кожній країні та на європейському рівні, щоб ми могли не лише зупиняти ці танкери, а також конфіскувати нафту, яку вони перевозять. Це варто зробити, і це реальний інструмент для зменшення російських нафтових доходів.

Я також дякую вам за роботу над 21-м санкційним пакетом.

Цей пакет потрібен, і я сподіваюся, його серйозно відчують у Росії та що він дійсно спрацює. І, будь ласка, давайте впевнимося, що він ударить по російських галузях та особах, які дійсно мають значення.

Давайте дамо новий імпульс нашій роботі в межах ***Коаліції охочих***.

Багато людей запитують, які практичні рішення Коаліція охочих вже може забезпечити.

— Давайте сфокусуємося на фінансовій стабільності як частині нашої безпеки.

— Немає без фінансування жодної армії, і коли ми говоримо про *європейську безпеку*, ми говоримо про *її основу – українську армію.*

Наша армія має реальний досвід сучасної війни та змогла стримати силу розміром у російську агресію.

1) — Ми маємо надати довгострокові ***безпекові гарантії для Європи***, і

2) — це означає довгострокові гарантії, зокрема ***фінансові гарантії***, для безпеки, стабільності та ***української армії***.

Утримання армії, надання обладнання, яке їй потрібно, платня солдатам, фінансування військових контрактів – усе це потрібно.

Коаліція охочих і ЄС як її найбільша частина – цієї коаліції – і ваші країни як її члени можуть виробити особливі фінансові інструменти, які потрібні для того, щоб зробити це можливим.

Давайте про це подумаємо і давайте це зробимо й підготуємо.

І, звичайно, дипломатія.

Як уже сказав Антоніу, це дійсно дуже важливо. У нас була зустріч G7. Вона була більш позитивною, ніж те, що ми могли очікувати. Ми раді, що це була спільна позиція дійсно Групи семи. Не включно з Україною, а включно зі Сполученими Штатами. Тобто це дійсно були хороші сигнали.

Європа *має бути* так чи інакше за *столом перемовин*.

— Без Європи перемовин із Росією бути не може.

Тому ми маємо говорити про це, і ми, я думаю, маємо на цьому сфокусуватися, щоб не влаштовувати хаос у контактах із росіянами.

Всі розуміють: той чи інший формат контактів буде, але ми не маємо робити хаос у цьому.

І, звичайно, Путін дуже зрадіє, якщо ми будемо розділені у Європі, у ЄС. Особливо із цими контактами. Він може грати в ігри, він відчуває, що може це робити, і вже не один раз він це робив.

Це наш ***меседж***.

Звичайно, **ми хочемо закінчити цю війну до зими – через дипломатію, і, звичайно, це дуже важливо – і *через тиск на Росію*.**

Але ми розуміємо, з ким маємо справу. ***Путін – це війна***.

Тому **якщо війна продовжиться, то нам буде потрібен *зимовий пакет допомоги*.**

Це нагальна річ.

Це має охоплювати *енергетичний пакет*: газ, дизель.

Я не знаю, що вони зруйнують цієї зими чи перед зимою.

Тому я кажу: газ, дизель, бензин.

Це залежить від ударів.

І, звичайно, нам треба *пакет із 300 ракет*, щонайменше 300 ракет, антибалістичних ракет, на 3-4 місяці цих масованих ударів – на зиму.

Я кажу про зиму. Допоможіть нам ***підготуватися до зими***.

Ми просимо вас про це зараз. У нас немає часу думати. У нас є лише один вибір – вирішити, що нам робити. Це останнє, що я хотів вам сказати.

Ще раз дякую всім, хто з нами. Тож дякую всім вам.

Дякую.

***

№ 2.258

США производят около **800–850 ракет-перехватчиков** для зенитно-ракетных комплексов Patriot в год (около 600–620 единиц PAC-3 и чуть более 200 ракет PAC-2). Из-за высокого спроса и расширения производственных линий корпорации Raytheon и Lockheed Martin нацелены на многократное увеличение выпуска до 2000 ракет в год. Беларускі расследавальніцкі цэнтр +5

Сами батареи и пусковые установки Patriot производятся штучно под конкретные заказы или в рамках программ модернизации, так как на изготовление каждой единицы требуются годы. WSJ

Для более детального понимания масштабов:

- **Стоимость:** Одна ракета-перехватчик стоит от $3 до $5 млн в зависимости от модификации (PAC-2 или PAC-3).
- **Производственный цикл:** На создание одной готовой ракеты уходит более двух лет, а в цепочке поставок задействованы сотни компаний.
- **Дефицит:** Объемы производства распределяются почти между 20 странами-операторами, из-за чего спрос значительно превышает текущие темпы выпуска. Википедия +2

***

№ 2.259-1

Статья *Министра иностранных дел Российской Федерации С.В.Лаврова* «Украина, Европа и глобальная безопасность»

2026-06-19

Эта статья С.В.Лаврова изначально планировалась для публикации европейским изданием Politico Europe, однако в последний момент по решению редакции публикация была отменена

Некоторые мысли вслух об урегулировании украинского кризиса, Европе и глобальной безопасности

Главы Британии, Франции и ФРГ, а также В.Зеленский на встрече в Лондоне 7 июня выдвинули пять требований к России в качестве условий «справедливого и прочного мира» на Украине. На основе этого набора требований объединённая Европа предлагает вести диалог с Москвой.

1. Предыстория

Весь опыт ведения переговоров с Европой как частью «коллективного Запада» за последние 20 с лишним лет свидетельствует только об одном. Переговоры с Россией – это обманная тактика, дипломатическое прикрытие геополитической экспансии Запада и его институтов, прежде всего НАТО и Евросоюза на Восток – в направлении российских границ.

Вклад Европы в разжигание украинского кризиса отрицать невозможно. Вместе с американцами европейцы инспирировали «оранжевую революцию» в Киеве в 2004 году. Ради создания антироссийского плацдарма на Украине

годами скупали политиков и целые партии, переписывали историю и образовательные программы, подкармливали и выращивали украинский национализм, делали всё, чтобы отдалить Украину от России.

В 2013 году Евросоюз отверг наше предложение поискать компромиссную развязку по соглашению об ассоциации, к заключению которого Брюссель принуждал В.Януковича.

Напомню: Украине предлагалось открыть свои рынки без обещаний взаимности, хотя это было бы несовместимо с продолжением участия Киева в зоне свободной торговли СНГ. После того как В.Янукович попросил отложить подписание соглашения, европейцы спровоцировали уличные беспорядки, а затем и госпереворот в Киеве в феврале 2014 года.

Затем Германия, Франция и Польша повели себя также вероломно. Предоставив гарантии исполнения соглашения оппозиции с В.Януковичем, они «умыли руки», как только эта самая подконтрольная им оппозиция взяла власть: демократия, мол, может принимать неожиданные обороты.

Далее европейцы стали поддерживать новые власти. Когда 2 мая 2014 года в Одессе были сожжены десятки ни в чём не повинных сторонников сближения с Россией, из Европы не раздалось ни слова осуждения.

Будучи гарантами Минских соглашений 2015 года, Франция и Германия де-факто поощряли саботаж обязательств украинским режимом. Как признали А.Меркель и Ф.Олланд уже после начала СВО, выполнение Киевом Минских соглашений, одобренных единогласно Совбезом ООН, не планировалось. Была поставлена задача выиграть время для «укрепления мощи» ВСУ, накачки их западным оружием.

Россия, в свою очередь, делала максимум возможного, чтобы преодолеть кризис безопасности в Европе при помощи дипломатии.

Однако в январе 2022 года США и НАТО отклонили российское предложение заключить юридически обязывающие соглашения о взаимных гарантиях безопасности. Европейские члены Альянса активно в этом соучаствовали.

После начала специальной военной операции единая Европа поддержала линию премьер-министра Британии на срыв Стамбульских переговоров между Россией и Украиной. Призыв Б.Джонсона к Киеву *«ничего не подписывать и просто воевать»* надолго закрыл возможности для реальной дипломатии.

2. Нынешняя ситуация

Возникает вопрос, с чего вдруг европейские лидеры «сменили пластинку» и заговорили о переговорах и что они преследуют своими заявлениями?

Например, согласно заявлениям главы дипломатии Евросоюза К.Каллас, диалог с Россией нужен, чтобы донести до нас условия Европы, включая выплату «репараций» Украине, вывод войск из Приднестровья и Закавказья, отмену закона об «иноагентах» и установление предельной численности Вооружённых Сил Российской Федерации.

Она считает, что «невозможно достичь справедливого и прочного мира без привлечения России к ответственности». 19 мая этого года представитель Евросоюза в ходе заседания Совета Безопасности ООН подчеркнул, что «военная поддержка Украины не противоречит стремлению к миру, она является предварительным условием для проведения добросовестных переговоров».

Переговоры с Россией Европа намерена вести параллельно с продолжением юридической агрессии, осуществляемой по линии Совета Европы. При этой некогда уважаемой организации создаются структуры «для привлечения России к ответственности»: «реестр ущерба», «претензионная комиссия» и «специальный трибунал».

Евросоюз дал «зелёный свет» задержаниям торговых судов в открытом море. Несколько инцидентов уже произошло на Балтике и в Атлантике. Одновременно Запад закрывает глаза на террористические диверсии ВСУ в Чёрном и Средиземном морях.

Таким образом, **реальная цель европейских лидеров – не переговоры с Россией, а *спасение режима В.Зеленского*, сохранение его как плацдарма для продолжения борьбы с нами.**

Для этого в европейских столицах хотят добиться скорейшего прекращения огня, чтобы не допустить краха ВСУ на фронте.

1) — «Подморозить» конфликт без устранения его первопричин.

2) — И сразу ввести на Украину воинские контингенты британо-французской «коалиции желающих».

Общеизвестно, что европейские элиты инвестировали в противостояние с Россией свой «политический капитал», потратили сотни миллиардов долларов на поддержку киевского режима, на наращивание военных бюджетов стран Евросоюза и НАТО.

Достигнуть «боеготовности» для конфликта с Россией в Европе планируют к 2030 году.

1) — До этого хотят тянуть время различными способами.

2) — Как цинично заявил в апреле этого года начальник бельгийского генштаба, «у нас есть ещё несколько лет благодаря крови украинцев, которые покупают нам это время».

Единая Европа продолжает грезить экспансией, намерена осваивать *Украину* и *Молдавию*, втягивает в свою орбиту *Армению*.

НАТО расширилась на Восток, поглотив Финляндию и Швецию.

Украина рассматривается в качестве «ударного кулака» будущих европейских вооружённых сил, автономных от США и НАТО.

3. Риски для глобальной безопасности

Такая ситуация несёт серьёзные риски для глобальной безопасности, так как прямое столкновение между НАТО и Россией может быстро перерасти в *обмен ядерными ударами* с катастрофическими последствиями.

Под лозунгом «стратегической автономии» в Европе происходит серьёзное укрепление силовых потенциалов, в том числе в ядерной сфере. Глубокое беспокойство вызывают намерения Парижа предоставить «ядерный зонтик» нескольким странам Евросоюза и НАТО. К укреплению безопасности ни самой Франции, ни получателей её «помощи» это точно не приведёт.

При всём этом политические и военные деятели в Европе приписывают России агрессивные планы, которые, якобы, не ограничиваются Украиной.

Президент России много раз заявлял, что это – бред, провокация и дезинформация с целью выбивания бюджетных денег на борьбу с Россией.

И это не тот фон, на котором можно вести содержательные переговоры о чём бы то ни было.

4. Позиция России

Что касается ***переговоров***, то, как отметил В.В.Путин в очередной раз на Петербургском международном экономическом форуме, **мы ни с кем от контактов не отказываемся.**

Однако воспринимаем Европу как заинтересованную в поражении России ***сторону конфликта***, да европейцы и сами себя именно так открыто позиционируют.

Соответственно, диалог с Европой не может выстраиваться так, если бы она была беспристрастным сторонним наблюдателем.

Россия предпочитает, чтобы цели СВО были достигнуты при помощи *дипломатии*.

> — Для этого нужно, чтобы безопасность России на западных рубежах, честь и достоинство наших граждан и соотечественников, включая их право на родной русский язык и православную веру, были надежно обеспечены.

Не может быть и речи о продолжении западной военно-политической и экономической ***экспансии*** – это противоречит императивам многополярного мира.

Европейским лидерам нужно понять, что та модель региональной безопасности, которая строилась в Европе десятилетиями, начиная с принятия ***Хельсинкского Заключительного акта в 1975 году***, разрушена их же руками.

Возврата к ней не будет.

Сейчас нужно двигаться в направлении создания общеконтинентальной, открытой для всех стран Евразии, архитектуры безопасности, отражающей многополярные реалии современности. Растоптанный в евроатлантических построениях принцип равной и неделимой безопасности можно воплотить в жизнь в ***новой евразийской архитектуре***.

> Когда созреют условия, Европа сможет подключиться к этой большой работе.

Главное – для содержательного диалога требуется восстановить доверие, подорванное антироссийскими действиями Запада и Европы как его составной части в эпоху после «холодной войны».

Доверие можно вернуть только практическими шагами, доказывающими искренность

> — отказа от использования дипломатии в качестве прикрытия для реализации экспансионистских замыслов.

Доверие нельзя вернуть, а диалог возобновить при помощи ***ультиматумов*** наподобие того, что был предъявлен России в Лондоне 7 июня.

Вместо эпилога:

> Показательно, что ***лондонский ультиматум*** был безапелляционно подтверждён послами Британии, Франции и ФРГ на встрече в российском МИДе 11 июня, о которой они настойчиво просили. Это было единственной целью их визита в российское внешнеполитическое ведомство.

***

№ 2.259-2

Спільний *ультиматум* у Лондоні: європейські лідери висунули Путіну умови для миру в Україні

German Chancellor Friedrich Merz, President of Ukraine Volodymyr Zelensky, Britain's Prime Minister Keir Starmer and French President Emmanuel Macron pose for a photograph outside 10 Downing Street in London, Britain, 07 June 2026. Starmer is hosting the Presidents of Ukraine and France and the Chancellor of Germany to discuss support for Ukraine

2026-06-08

У *Лондоні* обговорили *шлях до миру*:

— європейські лідери озвучили вимоги до Кремля.

Велика *Британія*, *Німеччина* та *Франція* закликали російського диктатора Владіміра Путіна погодитися на негайне і повне припинення вогню в Україні, що дозволить розпочати переговори про тривалу мирну угоду.

Спільну заяву лідери європейських держав зробили після термінової зустрічі з українським президентом Володимиром Зеленським у Лондоні.

Зустріч, на якій обговорювалися умови припинення війни, відбулася за ініціативи глави уряду Великої Британії Кіра Стармера.

Спільна заява європейських лідерів з'явилася на тлі того, як минулого тижня Путін *відхилив пропозицію України* щодо припинення вогню, а також після суттєвої ескалації бойових дій цими вихідними.

Президент Франції Емманюель Макрон та німецький канцлер Фрідріх Мерц приєдналися до Стармера у рішучому засудженні триваючих російських ракетних атак на українські міста та інкурсій дронів на територію країн НАТО.

Будь-яка угода з Путіним вимагатиме від Росії ***виконання п'яти вимог***:

(1) Повне ***припинення бойових дій***.

(2) Початок мирних переговорів виключно на поточній лінії зіткнення, при цьому міжнародно визнані кордони не можуть бути змінені силою.

(3) Надання Україні чітких і надійних безпекових гарантій, які включатимуть розгортання ***багатонаціональних сил***.

(4) Збереження замороженими сотень мільярдів доларів російських активів доти, доки Росія повністю не ***компенсує Україні збитки***.

(5) Надійне забезпечення та захист стратегічних ***європейських інтересів***.

***

№ 2.260

Эпопея с Ираном… На что обращать внимание в Украине и в Беларуси

2026-06-17

Тышкевич

Итак, предварительная сделка США-Иран будет подписана через два дня. По большому счёту, Тегеран получил почти всё что хотел. Условия значительно лучше (в части санкций, разморозки активов, инвестиций), чем были в договоре 2015 года. Том самом, который так критиковал Трамп. И из которого он вышел.

Но нам важно другое. В частности

1. 300 мрд "на восстановление Ирана"

— Это попытка перебить китайскую программу инвестиций на 400 млн, которая была согласована пару лет назад.

Не факт, что у Трампа получится.

Да и с точки зрения Украины важно иное - будет ли прописано участие "*Совета Мира*" Трампа в распределении или контроле над распределением этих средств. Такая вероятность возможна, поскольку среди учредителей СА, ОАЭ, Катар, Пакистан. То есть государства, которые так или иначе будут вкладывать средства в восстановление Ирана.

В случае если *Board of Peace* будет задействован, для Вашингтона алгоритм станет базовым в том числе в вопросах других конфликтных площадок.

— Естественно, и в Украине.

— Вот на этом получаем задачу "со звёздочкой" для Офиса президента и МИД.

— И беларуской администрации президента и беларуского МИД.

Если посмотреть в число учредителей *Совета Мира*, среди учредителей есть Республика *Беларусь*.

И алгоритм "работы совета мира" - прекрасная площадка "заехать" на украинский рынок не как соагрессор, а как полноправный участник трамповского Совета.

В таком случае у Киева возможностей для противодействия будет крайне мало. Если не подготовить почву, то такая возможность одна - выход из возможных мирных соглашений.

Именно этот факт является одной из причин почему Киев уже полгода как активно говорит об угрозе со стороны Беларуси.

Так называемый "*польский конспект*".

— Когда на фоне американского переговорного трека с Минском, Варшава подняла ставки и смогла вплести свои интересы. Частично в американский трек, частично создав свой.

Тоже говорили о военной угрозе, тоже повышали ставки. Минск пошёл на уступки.

В случае с Украиной имеем этап повышения ставок.

И заявления из Минска касательно желания "смягчить углы". Тут и про "мясной фарш" и про "неспособность защитить территорию в случае войны" и про прощение у Зеленского.

Пациент "почти готов".

Не столько из страха перед заявлениями Мадяра, сколько из-за запаха денег в будущем. И перспективы обеспечить спокойный транзит власти в выбранный им момент. Для данного персонажа это прекрасные мотиваторы.

Вот тут для украинской стороны важно сформулировать свои претензии.

> **— Публичную (но мало реализуемую часть), желаемую и границы реальных компромиссов.**
>
> **1) Первая - в СМИ. 2) Вторая партнёрам. 3) Третья без лишней артикуляции.**
>
> Если этого не будет, тогда западня с "*Советом мира*" станет реальностью.

Как это может выглядеть с точки зрения долгосрочной политики описывать ещё осёнью в небольшом докладе.

Видео презентации и ссылка на текст будут в комментариях.

2. И это уже про перспективы

> **— Если (точнее когда) Иран выходит из изоляции, новый толчок получают сразу несколько геополитических проектов.**
>
> С одной стороны Индия активизирует работу по маршруту Север-Юг. Но для нас более важным является практический запуск работы над коридором IMEEEC. Он замыкается в средиземном море и осью сотрудничества (а так же движения товаров) может зайти в Чёрное море. Если Украина пассивна - все выгоды получат соседи: Румыния, Венгрия, Болгария. Если активна - можно замкнуть на свою территорию. И даже больше - вести разговор о параллельном коридоре "Север-Юг", но уже не через территорию РФ.

2-а

Ещё один коридор - так называемый "серединный" коридор Пояса и Пути. Через Иран, Турцию в Европу. Сегодня это и Азербайджан и Армения и Грузия. И транзит не только через Грецию, но и через черноморские порты. Первоначальная идея коридора предусматривала Одессу как ключевой порт. Наша пассивность привела к тому что Украина "сама себя стёрла" из проекта. И вновь возможная выгода для соседей. Для Украины - вопрос.

2-б

Перекрёсток Мира. Политический проект Армении. Да, Ереван, в отличие от Киева предлагает механизм как вплести страну в мировую экономическую систему. В том числе в новых технологиях. Это такой себе узел одновременно и на "Север-Юг" и на срединном коридоре Китая и на IMEEEC и на предлагаемом Ираком проекте IDR. Логистика, инвестиции в промышленность, обмен технологиями. Вновь один из выходов - Чёрное море. Казалось бы, в свете изменения политики Еревана и поиска экономических партнёров на поствойну нам стоило бы уже полгода как хотя бы наблюдать за инициативой. Увы, упоминаний о ней в Украинской прессе практически не было. Серьёзной аналитики на данную тему тоже не встречал.

Таким образом п. 2 во всей полноте - ещё одна "задача со звёздочкой" для МИД Украины.

Активизация контактов на Юго-восточном направлении. Турция, Армения, Индия, Китай. И предложение своих проектов.

Например, та же евроколея от Одессы до западной границы - масштабный проект, который делает Украину интересной для инициаторов всех перечисленных экономических коридоров.

И укладывается в интересы ЕС, США, КНР, Турции и даже Индии. Одновременно.

Это минимум, база.

А есть ещё и вопросы энергетики, промышленной кооперации, технологического обмена.

Ведь если мы будем после войны предлагать лишь военную силу (точнее военный опыт) и зерно - это слабые позиции в новой мировой системе.

И вот насчёт последнего сделаю небольшой анонс — как раз закончил работу над докладом ***про создаваемые политические и экономические коридоры вокруг (увы, но именно вокруг) Украины***.

И о том, как нам стать частью новой системы. *Надеюсь, через пару недель сделаем презентацию.*

***

№ 2.261

12 років тому з 1 червня 2014 року в Україні, при народжуваності близько 465 тисяч дітей допомога при

народженні дитини складала 41 280 гривень, а курс євро перебував у районі 16 гривень за євро. Таким чином, держава виділяла на одного новонародженого суму, еквівалентну приблизно 2,6 тисячі євро

2026-06-20

Белінський

Сукупні витрати на підтримку новонароджених становили близько 19,2 млрд гривень.

— У перерахунку за тодішнім курсом це приблизно 1,2 млрд євро.

Минуло одинадцять років.

У 2025 році в Україні народилося лише 168,8 тисячі дітей, а у 2026 році уряд вирішив підвищити допомогу до 50 тисяч гривень. При курсі близько 49 гривень за євро це відповідає приблизно 1 020 євро на одну дитину.

Тобто

— розмір допомоги в європейській валюті порівняно з 2014 роком фактично скоротився більш ніж у два з половиною рази.

Якщо грубо привести нинішні 1 020 євро до купівельної спроможності євро зразка 2014 року, то вийде близько 770 євро.

Тобто

— нова виплата у 50 тисяч гривень сьогодні еквівалентна не 2 580 євро 2014 року, а приблизно 770–800 євро у цінах і купівельній спроможності євро 2014 року.

Ще більш показовою виглядає загальна сума витрат держави.

— Навіть якщо припустити, що народжуваність залишиться на рівні 2025 року, то виплата по 50 тисяч гривень на 168,8 тисячі дітей потребуватиме близько 8,4 млрд гривень. За нинішнім курсом це приблизно 170 млн євро.

— У 2014 році держава витрачала на підтримку новонароджених близько 1,2 млрд євро.

Сьогодні навіть після підвищення виплати до 50 тисяч гривень йдеться лише про 170 млн євро, а з урахуванням інфляції євро це приблизно 130 млн євро у цінах 2014 року.

Тобто

— реальні витрати держави на такі виплати скоротилися приблизно у дев’ять разів.

Парадокс полягає в тому, що

— за ці 12 років утримання дитини стало значно дорожчим.

Якщо використовувати методологію британського та американського «індексу немовляти», то вартість першого року життя дитини зросла у кілька разів.

Подорожчали молочні суміші, підгузки, ліки, одяг і засоби гігієни.

Фактично сім’ї зіткнулися з власною інфляцією, яка помітно перевищувала середню інфляцію по економіці.

Найцікавіше полягає в іншому.

— При скороченні кількості новонароджених майже втричі держава теоретично могла б дозволити собі значно збільшити підтримку кожної сім’ї, не збільшуючи загальне навантаження на бюджет.

Однак

— **у реальності відбулося протилежне**.

У перерахунку на євро держава витрачає на підтримку новонароджених у *кілька разів менше*, ніж 12 років тому.

І це, мабуть, одна з найяскравіших ілюстрацій *демографічної кризи*.

— Дітей стало значно менше, утримання кожної дитини стало значно дорожчим, а

— сукупні витрати держави на підтримку сімей із новонародженими, якщо вимірювати їх у європейській валюті, скоротилися приблизно у 9 разів.

І тут винна не лише війна, та до чого тут математика…

***

№ 2.262

Київміськбуд вимагає від киян ще 3 млрд

"Київміськбуду" поповнили рахунок. Що чекає на 30 тисяч інвесторів

ОЛЕКСАНДР КОЛЕСНІЧЕНКО — 14 СІЧНЯ, 09:30

2026-06-20

Бондаренко

Нагадаю, в 2025 році Кличко видав ***Київміськбуду*** 2,6 млрд грн київських платників податків.

Цього горе-будівельникам замало, тільки но почали доїти бюджет, як гроші скінчилися - давай ще!

Кияни зі своєї кишені мають добудовувати недобуди, на яких пакувалися деякі поважні та небідні люди.

Наприклад, Ігор ***Кушнір*** керував Київміськбудом 12 років. Він став президентом у 2012 році за київського гауляйтера ***Попова*** (вони земляки), за квотою ДУСі - ***Кравця*** та ***Льовочкіна***. Муніципальний холдинг – його власна свиня-копилка.

Чомусь у НАБУ-СБУ до нього немає жодних питань, незважаючи на ***дірку в 20 ярдів у балансі*** Київміськбуду.

— У *Кушніра* приватний літак, золоті паспорти громадян Кіпру і нерухомість там. Маєток на Звіринці та в Кончі. Бігуси розкопали віллу Кушніра в Ніцці біля Монте-Карло за 20 млн євро. І добудовує 62-метрову яхту.

Якось закрив кримінальну справу щодо розкрадання нерухомості, внесеної Містом до статутника Холдингу - Прорізна, Мечникова, Лобановського, Козин тощо, вартістю у мільярди.

— синок його *Іллюша* (1994рн) – *депутат Київради від Удару*

Чому ***Кушнір*** за кордоном, а не за гратами?

Пояснюю:

Кушнір списав *турбазу Холдинга в Козині*, землю поділив серед близьких, які побудували там приватні будинки (дивись розслідування Бігусів).

Будинок на 452 кв м і 0,18 га землі записаний на Ольгу *Телятник*, чоловік якої Руслан *Телятник* з 2016 року очолює дочірнє підприємство "Київміськбуду" – "*Київтранспарксервіс 1*".

— Загальна кількість нерухомості Телятників вражає. Звідкіля це все в керуючого паркінгами?

Сестра Ольги *Телятник* – Любов *Козлова* є мамою дітей Олександра *Поклада* фактичного керівника СБУ.

Нюанс:

— батько Ольги Телятник і Любові Козлової – Віктор *Козлов* при януковичі був *1-м заступником Главку «К» СБУ*, коли керівником там був зрадник *С.Якименко*

А Руслан *Телятник* керував клубом «Зебра» (колишній кінотеатр «Більшовик»), яким через фірму Олтекс володіє мама Поклада, який особисто заснував цей Олтекс.

Тобто, свояк *Поклада* пакується в *Київміськбуді* і покриває *Кушніра.*

Радником *Кушніра* в *Київміськбуді* був Олександр *Плужник*, колишній керівник *Поклада* в УБОЗі.

Тому *Кушніру* нічого не загрожує, а *Київміськбуд* врятують кияни своїми податками.

Для хорошего чєловєка і 5,6 мільярда нє жалко

***

№ 2.263

За чиїми правилами грає уряд

Чому в Кабміні з’явився аналог «закону Ігоря Мазепи»?

2026-06-17

Георгій Могильний

Влада готує аналог «закону Мазепи» – обмеження строків для оскарження незаконних рішень у сфері будівництва.

У квітні 2026 прем’єрка Юлія ***Свириденко*** повідомила про підготовку законопроєкту, який має встановити терміни оскарження будівельних рішень.

Зі звіту про травневу зустріч забудовників із керівництвом Мінрозвитку та ДІАМ стає зрозуміло, яким бачать цей механізм його розробники.

Голова ДІАМ Олександр ***Новицький*** представив напрацювання щодо механізму, який передбачає чітко визначений строк для оскарження дозвільних документів після початку будівництва.

> — Пропонується, щоб цей строк рахувався з моменту публікації даних у Єдиній державній електронній системі в сфері будівництва (ЄДЕССБ).

За твердженням ***Новицького***, механізм не обмежуватиме повноваження органів ***Держархбудконтролю***, а у випадку перевірок та зафіксованих порушень строк оскарження зупинятиметься.

Також планується фіксувати фактичний початок будівельних робіт через декларативне повідомлення в системі.

Та чи це так насправді з’ясувала громадська ініціатива «Голка».

1. Чому це проблема і які будуть наслідки?

Будівництво з порушенням вимог містобудівної документації, пам’яткоохоронних, природоохоронних та інших обмежень у використанні земель, будівельних норм – **це триваюче правопорушення**.

Але внаслідок 15 років реформ в напрямі дерегуляції, із процедурою припинення цього правопорушення не все так просто.

Існує два документи, що надають право на проведення будівельних робіт.

> ***Повідомлення*** про початок виконання будівельних робіт передбачене для об’єктів з незначними наслідками (СС1), на які приходиться приблизно 90% всіх об’єктів будівництва.

Інші 10% об’єктів відносяться до середніх (СС2) та значних (СС3) наслідків і потребують отримання ***дозволу*** на виконання будівельних робіт.

Наявність дозволу чи повідомлення, отриманому завдяки корупції чи шахрайству зі зловживанням дерегуляцією, не робить законним будівництво з порушеннями.

Але поки ці документи чинні – у замовника будівництва відповідно до Закону «Про регулювання містобудівної діяльності» є право на проведення будівельних робіт.

— Тому єдиний спосіб зупинити незаконне будівництво в такій ситуації – **це скасувати дію повідомлення або дозволу.**

Наміри Уряду чітко обмежити строк для оскарження отриманих у незаконний спосіб дозвільних документів

– це не просто амністія за старі правопорушення, а перетворення повідомлень та дозволів в **індульгенцію на подальше порушення законодавства**.

Забудовник буде з використанням цих документів далі проводити незаконне будівництво, а як територіальні громади в цілому, так і окремі громадяни, будуть позбавлені можливості у мирний спосіб захищати свої права.

Іншими словами – нам пропонують силове протистояння незаконному будівництву.

Після чотирьох років повномасштабної війни чимало громадян будуть готові захищати свої права силою.

І тут варто пам'ятати:

— у разі реалізації намірів Кабміну, державна влада буде позбавлена можливості зупинити незаконне будівництво і врегулювати конфлікт.

(2)

Другим наслідком буде суттєве зростання корупційних ризиків та шахрайства з боку забудовників при отриманні дозволів та поданні повідомлень.

— Як вже зазначалося, наразі наявність цих документів не легалізує порушення в проєкті будівництва.

Щоб документи не скасували і не зупинили будівництво з порушенням, забудовники мають по корупційних схемах до введення в експлуатацію забезпечувати собі захист в органах ***держархбудконтролю*** та ***суді***.

Враховуючи довготривалі ризики, частина забудовників не наважується йти на порушення.

Заплановане Кабміном обмеження строку оскарження документів на будівництво, робить їх отриманням по незаконних схемах дуже привабливим.

Адже достатньо буде протриматися певний час, а далі повідомлення чи дозвіл стають тою самою індульгенцію на порушення законодавства.

Законодавство при будівництві порушують не зі спортивного інтересу, а заради зменшення собівартості чи створення ексклюзивної пропозиції – тобто заради ***конкурентної переваги***.

(3)

Тому третім наслідком буде погіршення *конкурентних умов*:

> — забудовники з корупційними зв'язками завдяки «безсмертним» незаконно наданим дозволам отримають ще більшу перевагу над порядними.

Чесний будівельний бізнес або банкрутуватиме, або буде змушений сам вдаватися до корупційних схем.

А Україна стане ще менш привабливою для іноземних інвесторів.

2. Коли реалізація намірів уряду не матиме негативних наслідків?

Обмеження строків оскарження може працювати лише за однієї умови:

> **— якщо держава гарантовано виявляє порушення ще до початку або на ранніх етапах будівництва.**

Саме тому ключовим питанням стає не швидкість видачі документів, а ефективність системи контролю.

Єдина можливість чітко обмежити строки оскарження будівельних рішень і не створити катастрофічне зростання частки незаконного будівництва

> – це забезпечити 100% гарантію, або що право на будівництво можливо буде отримати виключно у випадку відсутності порушень, або що існуючі системи контролю забезпечать у визначений строк виявлення і усунення порушень.

В цивілізованій Європі йдуть першим шляхом – помилки та порушення виявляють на максимально ранній стадії, щоб уникнути великих збитків.

Але Юлія ***Свириденко*** прямо заявляє, що мета реформ

– «спрощення регулювання будівництва та прискорення відбудови».

Внаслідок повної дерегуляції, ***повідомлення*** навіть не є документом дозвільного характеру – замовник будівництва його просто направляє, а орган держархбудконтролю зобов'язаний зареєструвати в ЄДЕССБ без жодних перевірок.

На практиці, досить розповсюджено незаконне повернення повідомлень на доопрацювання, але посадові особи органів держархбудконтролю не несуть відповідальності за реєстрацію повідомлення на будівництво з порушеннями.

Процедура отримання ***дозволу*** також стала жертвою дерегуляції.

— При його наданні, посадовці органів держархбудконтролю перевіряють лише поодинокі вимоги зазначені в містобудівних умовах та обмеженнях (МУО). А майже всі ключові питання має перевіряти експертна організація, яку обирає сам забудовник. При цьому, ані дотримання вимог законодавства при наданні МУО, ані при проведенні експертизи, під час надання дозволу не перевіряють.

Окремий випадок

1) — корегування проєктної документації і

2) — внесення змін у раніше отриманий дозвіл.

Ця процедура передбачає повну дерегуляцію – замовник будівництва просто має повідомити про зміни, а посадовці органів держархбудконтролю не повинні нічого перевіряти.

Як наслідок, з'явилася шахрайська ***схема***:

— спочатку отримують законний *дозвіл*, а потім через повідомлення про *коригування* проєкту перетворюють його у дозвіл на будівництво з порушеннями.

Регулювання побудовано за принципом, що документи на право будівництва видаються фактично без перевірок, а порушення мають виявлятися та усуватися під час будівництва. І навіть якщо влада вирішить змінити підхід на прямо протилежний, все одно залишиться проблема із десятками тисяч все ще чинних повідомлень та дозволів, при наданні яких дотримання всіх вимог законодавства не перевірялося.

Тож залишається лише другий варіант – для оперативного виявлення та усунення порушень, необхідне створення ідеально працюючої системи контролю під час будівництва.

В умовах дерегуляції, головна роль в контролі завжди належить громадськості.

Крім цього, законодавство наразі передбачає два спеціальні механізми контролю

1) — державний архітектурно-будівельний контроль та

2) — державний архітектурно будівельний нагляд.

Але чи здатні ці механізми виконувати своє завдання?

3. Замість обіцяної відкритості – закриття доступу до інформації

Головна умова для ефективного здійснення громадського контролю – це наявність доступу до інформації.

З 2020 року мала відбутися справжня революція в забезпеченні прозорості будівництва – запрацювала Єдина державна електронна система в сфері будівництва (ЄДЕССБ).

Всі документи мали стати публічними та загальнодоступними онлайн на публічному порталі системи.

Але чи справді все так, як розповідають топ-посадовці про успіх реформи цифровізації?

Як зазначено у звіті Голови ДІАМ, у 2025 році Інспекцією розглянуто майже 123 тис. документів.

1) — Але на публічному порталі ЄДЕССБ знаходить інформацію лише про 116 тис. – 7 тис. документів (близько 5.6%) приховано.

З дозволами ще гірше:

2) — на порталі знаходить лише 1 114 чинних та скасованих дозволів, хоча за звітом ДІАМ їх мало бути понад 1 700.

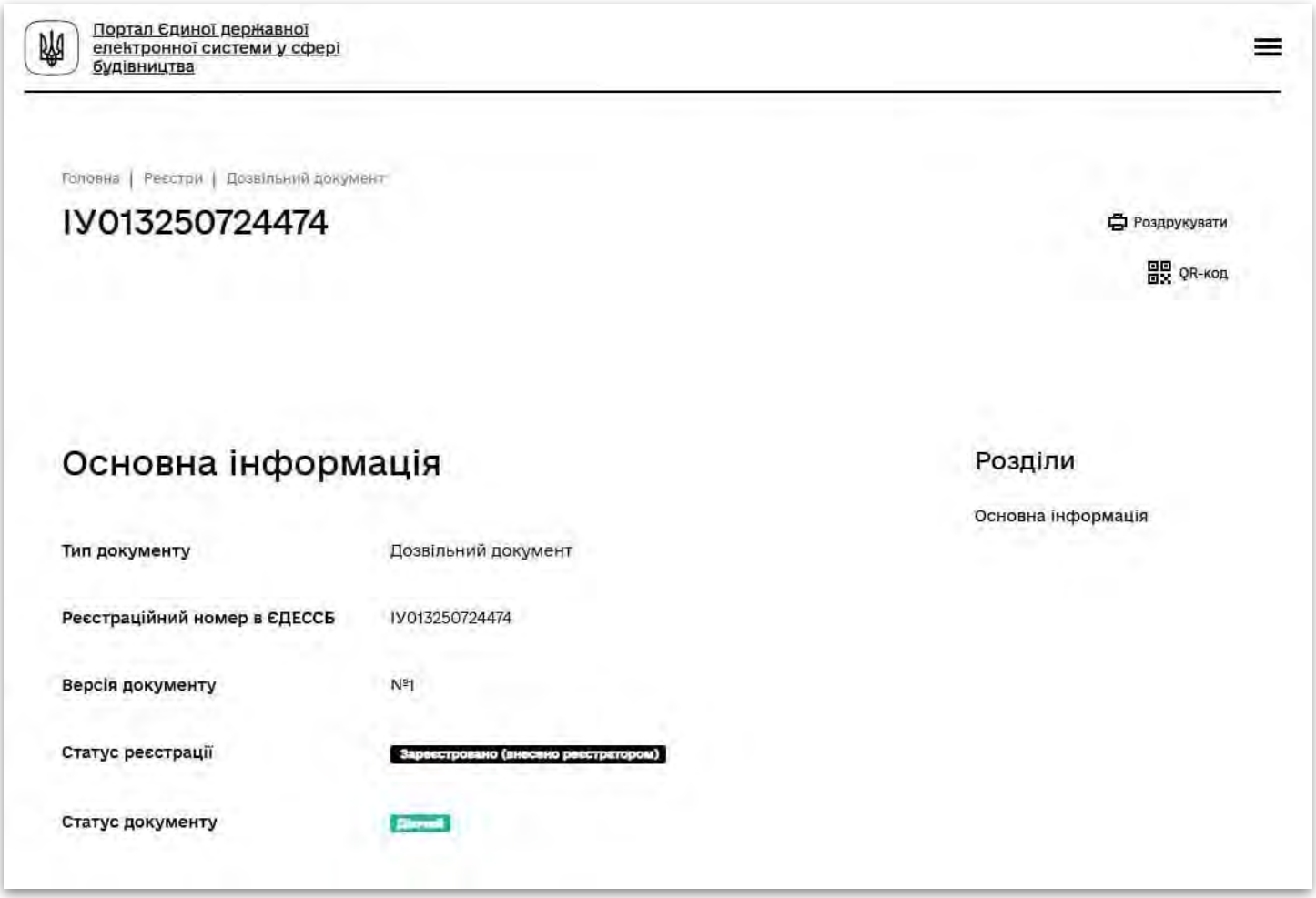
Тобто

3) — від громадськості приховано близько 35% виданих дозволів та близько 3.5 тис. зареєстрованих повідомлень.

При цьому відсутність дозволу в пошуку не означає, що його не існує – приховано лише зміст, але не сам запис.

Знайти його можна тільки якщо знаєш номер документу, кадастровий номер ділянки чи ЄДРПОУ замовника.

Нижче – скріншот того, як виглядає «публічна та загальнодоступна» інформація у таких документах: навіть назви об'єкту немає.

Приклад дозволу з прихованим від громадськості змістом на публічному порталі ЄДЕССБ

Функціонал ЄДЕССБ дозволяє посадовцям приховати зміст будь-якого виданого документу – і цією можливістю користуються дуже активно.

Приховує не лише ДІАМ, але й органи архбудконтролю місцевого самоврядування:

— будівельні паспорти, містобудівні умови та обмеження, експертизи тощо.

Ви можете регулярно і ретельно переглядати всі видані повідомлення та дозволи, щоб спробувати вчасно помітити і зупинити незаконне будівництво, але

— **на прохання забудовника документи можуть приховати і про їхнє існування ви дізнаєтесь лише коли строк на оскарження спливе.**

Якщо вам пощастить вчасно знайти в ЄДЕССБ дозвіл на сумнівне будівництво, треба ще мати можливість виявити порушення.

Бувають специфічні грубі порушення, які можна виявити навіть по назві об’єкту чи самому факту будівництва на певних територіях.

Але **більшість порушень неможливо виявити на початковій стадії будівництва, не маючи доступу до проєктної документації.**

Частиною десятою ст. 22-1 Закону «Про регулювання містобудівної діяльності» визначено, що доступ до проектної документації здійснюється у режимі читання без можливості копіювання із застереженням, що така проєктна документація є об’єктом авторського права.

Але у громадськості *немає доступу до жодного проєкту* в ЄДЕССБ.

Все тому, що Кабмін в п. 182 Порядку ведення ЄДЕССБ (*постанова від 23.06.2021 № 681*) встановив, що доступ до проєкту відкривається виключно у випадку, коли власником авторських прав надано дозвіл на публічне використання його твору.

182. Доступ через портал електронної системи до проектної документації на будівництво об’єктів, що підлягає завантаженню до електронної системи, здійснюється у режимі читання без можливості копіювання із застереженням, що така проектна документація є об’єктом авторського права відповідно до розділу VI Закону України “Про архітектурну діяльність” у випадку, коли автором або іншою особою, якій належать майнові права, надано дозвіл на публічне використання його твору. Доступ до проектної документації на будівництво об’єктів у повному доступі надається користувачам, до компетенції яких належить опрацювання відповідної проектної документації.

Ну а хто буде дозволяти шукати порушення у своєму проєкті, якщо є можливість просто не дозволити його оприлюднення?

До створення ЄДЕССБ доступ до проєктів СС2 та СС3 був – хоча й обмеженим: доводилося особисто приїздити, бо обладнання для сканування великих креслень у ДАБІ не було.

Тепер доступу немає взагалі – навіть за запитом.

Не менш показова ситуація з *експертизою* проєкту.

Згідно з п. 15 ***постанови КМУ № 560***,

> звіт про результати експертизи та протоколи автоматичної перевірки є публічними і мають оприлюднюватися в системі. Але в кращому випадку доступна лише загальна інформація та додаток у вільній формі – самої експертизи та протоколу в публічному доступі немає.

організації.

Звіт про результати експертизи (зокрема додатки до нього) та протоколи їх автоматичної перевірки створюються виключно як електронні документи з використанням Реєстру будівельної діяльності, є публічними, загальнодоступними та оприлюднюються на порталі електронної системи.

{Абзац шостий пункту 15 в редакції Постанови КМ № 869 від 15.07.2025}

На звіт про результати експертизи проекту будівництва накладається кваліфікований

Мінрозвитку, як держатель ЄДЕССБ, не забезпечив відповідність системи вимогам законодавства.

Навіть отримати витяг з експертизи за запитом – проблема:

— ДІАМ відмовляє, стверджуючи що не є розпорядником цієї інформації – хоча сама на підставі цих експертиз надає дозволи та реєструє зміни до них.

4. Державний архітектурно-будівельний контроль – скоріше мертвий, ніж живий

Повноцінні перевірки дотримання вимог законодавства наразі мають здійснюватися не при наданні документів на будівництво, а в порядку державного архітектурно-будівельного контролю (далі – просто контроль) під час будівництва.

Існує очевидний спосіб забезпечити одночасно і швидке надання документів на будівництво для прискорення відбудову, і ефективне виявлення можливих зловживань спрощеними дозвільними процедурами – достатньо передбачити **обов'язкову камеральну перевірку законності запланованого будівництва протягом місяця-двох після реєстрації повідомлення чи надання дозволу**. (Камеральна перевірка – це перевірка документів без виїзду на об'єкт, виключно на основі даних в системі).

Для органів держархбудконролю жодної проблеми в цьому немає – всі потрібні документи в ЄДЕССБ для них повністю відкриті та доступні.

Але законодавство передбачає виключно виїзні планові та позапланові перевірки, а Кабмін з Мінрозвитку запровадження обов'язкових камеральних перевірок не пропонують.

Статистики по діяльності органів держархбудконтролю місцевого самоврядування немає, тому проаналізуємо та порівняємо діяльність старої ДАБІ та запущеної з 15 вересня 2021 року на її заміну ДІАМ, на які приходиться надання документів приблизно на 60% всіх об'єктів будівництва.

Реформування системи держархбудконтролю Кабмін розпочав в березні 2020 року.

— За понад 6 років, що минуло з того часу, було проведено менше 350 перевірок, а

— повідомлень та дозволів за цей самий час було надано близько 250 тисяч.

Спочатку Кабмін заборонив проводити перевірки ДАБІ, тож з березня 2020-го по вересень 2021-го перевірок взагалі не здійснювалося.

Новостворена ДІАМ до початку повномасштабного вторгнення провела лише 49 планових та 63 позапланові перевірки, після чого

— Кабмін постановою від 13.03.2022 № 303 заборонив планові перевірки і суттєво обмежив позапланові.

Проведення позапланових перевірок певною мірою відновилося з середини 2023 року.

У звіті голови ДІАМ зазначено, що в 2025 році було проведено 106 перевірок.

— Для порівняння, ДАБІ в 2019 році до початку урядових реформ провела 9970 перевірок, з яких 9105 були позаплановими.

Ці цифри говорять самі за себе – Кабмін за останні роки знищив державний архітектурно-будівельний контроль.

За період січень-грудень 2019 року загальна кількість об'єктів будівництва, замовниками яких є фізичні та юридичні особи, перевірених Держархбудінспекцією та її територіальними органами в ході заходів державного архітектурно-будівельного контролю, склала - 9970. Кількість проведених планових перевірок об'єктів будівництва, замовниками яких є фізичні особи, склала – 502. Кількість проведених планових перевірок об'єктів будівництва, замовниками яких є юридичні особи, склала – 363 об'єкти будівництва, на яких перевірено господарську діяльність 630 суб'єктів господарювання. Кількість проведених позапланових перевірок об'єктів будівництва, замовниками яких є фізичні та юридичні особи, склала – 9105.

За результатами перевірок, видано 3769 приписів про усунення порушень вимог законодавства у сфері містобудівної діяльності, будівельних норм, стандартів і правил та зупинення виконання підготовчих та будівельних робіт.

Фрагмент звіту ДАБІ про результати роботи в 2019 році

Встановлені урядом процедури призначення позапланових перевірок мають багато недоліків, але зупинимося лише на двох найбільш критичних.

З 2021 року Порядком здійснення держархбудконтролю (постанова КМУ від 23.05.2011 № 553) визначено, що

> **— спеціально створена комісія має попередньо розглянути і визначити *обґрунтованість* звернення фізичних чи юридичних осіб про порушення містобудівного законодавства.**

Проте, *жодних критеріїв* обґрунтованості чи необґрунтованості звернення не встановлено.

Тобто створюються *дискреційні повноваження* – прямий корупціогенний фактор.

Досить очікувано, комісія при ДІАМ майже всі звернення визнає необґрунтованими і стверджує, що заявники не довели факту порушення законодавства.

Фактично побудована схема з ознаками корупції, коли ДІАМ відмовляє призначати перевірки навіть при отриманні добре обґрунтованих звернень.

Важливо звернути увагу, що

> 1) — саме Кабмін, як продемонстровано вище, закрив доступ громадськості до інформації, потрібної для виявлення порушень.
>
> 2) — І саме Кабмін встановив порядок перевірок, який зобов'язує громадськість за відсутності доступу до потрібної інформації самостійно виявляти порушення і доводити їх існування.

(2)

Друга проблема

> **– обмеження на проведення позапланових перевірок на час воєнного стану.**

Кабмін дозволив їх проведення виключно «за наявності загрози, що має негативний вплив на життя та здоров'я людини, навколишнє природне середовище, забезпечення безпеки держави, для виконання міжнародних зобов'язань України».

Наприклад, порушення вимог містобудівної документації – найгрубіше з можливих порушень містобудівного законодавства.

Але воно в більшості випадків **не підпадає під вимоги Кабміну**, як і майже всі інші можливі порушення.

Тож органи держархбудконтролю позбавлені права перевіряти переважну більшість порушень – а отже й ініціювати скасування незаконно виданих документів.

5. Державний архітектурно-будівельний нагляд у безстроковій відпустці

Державний архітектурно-будівельний нагляд – це механізм контролю за законністю дій посадових осіб при наданні документів на будівництво.

По суті, різновид антикорупційної діяльності. Здійснювати його має ДІАМ.

Внаслідок дерегуляції дозвільних процедур, нагляд за законністю реєстрації повідомлень чи змін в дозволи у разі корегування проєктної документації, позбавлений сенсу.

І навіть нагляд за наданням дозволів має суттєві проблеми.

1) — Наприклад, всім відомо про величезну кількість дозволів, наданих незаконно ДАБІ. Проте, ДАБІ ліквідована Кабміном, тож теоретично неможливо в порядку нагляду провести перевірку вже неіснуючого органу влади і скасувати незаконно надані старою Інспекцією документи.

2) — Друга проблема – понад 70% всіх дозволів наразі видає ДІАМ.

Але як заявив Олександр Новицький в інтерв'ю Укрінформу, ДІАМ відмовляється сам себе перевіряти, бо вбачає в цьому конфлікт інтересів.

Але нагляд – це **найбільш ефективний механізм зупинки незаконного будівництва, де дозволи отримано завдяки корупції при наданні МУО**.

У разі виявлення ДІАМ під час перевірки порушень при наданні МУО, зупиняється і дія дозволу на будівництво. А подальше скасування МУО – підстава для скасування дозволу.

Ситуація з *наглядом* майже аналогічна ситуації з *контролем*.

З березня 2020 року Кабмін позбавив ДАБІ повноважень здійснювати ***нагляд***, а ДІАМ так і не почала проводити перевірки повноцінно

– через заборони і *обмеження на час воєнного стану*.

За останні шість років проведено лише близько 50 перевірок.

Рекордсменом став минулий рік – 29 перевірок.

Для порівняння, ДАБІ в 2019 році провела 1224 перевірки, з яких 881 були позаплановими.

Територіальними органами – структурними підрозділами Держархбудінспекції за 2019 рік проведено 201 перевірку в порядку нагляду за діяльністю виконавчих органів з питань державного архітектурно-будівельного контролю сільських, селищних та міських рад з питань державного архітектурно-будівельного контролю, а саме:

- 80 планових перевірок;
- 121 позапланова перевірка.

Держархбудінспекцією та її територіальними структурними підрозділами за 2019 рік проведено 1023 перевірок в порядку нагляду за діяльністю уповноважених органів містобудування та архітектури, а саме:

- 263 планові перевірки;
- 760 позапланових перевірок, в тому числі на підставі документальних перевірок проведено 252 позапланові перевірки.

Фрагмент звіту ДАБІ про результати роботи в 2019 році

До ДІАМ постійно надходять звернення від громадян – але у перевірках відмовляють, посилаючись на відсутність підстав або заборони Кабміну. Поодинокі перевірки призначаються здебільшого на вимогу правоохоронців. **Уряд знищив систему нагляду так само, як і систему контролю.**

Що з цього випливає?

Дії Кабміну в останні 6 років можна описати цитатою з роману «1984» Джорджа Орвелла:

— «Війна – це мир, свобода – це рабство, незнання – сила».

(1) Прозорість будівництва – це закриття доступу до документів.

(2) Боротьба із незаконним будівництвом – це спрощення дозвільних процедур і заборона контролю.

(3) Боротьба з корупцією – це заборона нагляду за законністю дій чиновників.

Останні шість років завдяки дерегуляції та корупції, дозвільні документи видавалися на будівництво з порушеннями, як і раніше. Але Кабмін фактично знищив всю систему контролю та нагляду, тож кількість будівництва з такими незаконно отриманими дозволами постійно зростала.

Чітке обмеження строку оскарження – цілком логічний черговий етап антиреформи.

Уряд **не цікавлять наслідки**

> **– його цікавить, щоб будівельне лобі могло й надалі отримувати прибуток з порушень.**

***

№ 2.264

Что будет с Россией. Объясняю простыми словами

2026-06-20

Алексей Кролл, alexeykrol/rossiya-kuda-vse-idet2.md

Это не пророчество и не «инсайд».

Это сценарий:

> — как, скорее всего, будут разворачиваться события — и почему именно так.

Всё построено на фактах, на которые есть ссылки в конце. Написано нарочно просто, без умных слов, чтобы понял любой — в том числе самый убеждённый патриот. Где я могу ошибаться — честно сказано в конце.

Часть 1. Шесть вещей, которые надо понять про власть в России

Без этого дальше ничего не понять. Поэтому разжёвываю.

1. Кто на самом деле правит страной

> Не народ — это и так ясно. Но и не те «политики», которых показывают по телевизору.
>
> Правит узкая группа людей, которые вышли из спецслужб (КГБ, ФСБ) и одновременно стали самыми богатыми людьми страны.

Запомните главное:

— это не два разных класса — отдельно «силовики» и отдельно «богачи-олигархи».

Это одни и те же люди.

Игорь Сечин руководит «Роснефтью» — это колоссальные деньги — и при этом он человек из спецслужб, один из ближайших к Путину.

Так же устроены Патрушевы, Ковальчуки.

Деньги и сила слиты в одних руках.

А кто кому подчиняется? Не «менты служат богачам».

Наоборот. Государство ставит богачей на колени, когда захочет.

Вспомните: Ходорковский был самым богатым человеком страны, поспорил с властью — сел в тюрьму, бизнес отобрали. Абрамовича выдавили. Пригожин создал «Вагнер», стал сильной самостоятельной фигурой — и его убрали (самолёт).

Вывод простой:

— настоящая власть у людей из спецслужб, ставших богатыми.

А деньги без власти в России не стоят ничего и в любой момент могут быть отобраны.

И ещё важное.

1) — Эти люди думают не как военные (честь, держать рубеж, умереть, но не сдаться).

2) — Они думают как разведчики: рычаг, компромат, выгода, обмануть, выжить любой ценой.

Такой человек

— ***никогда не пойдёт на принцип***.

— Он будет крутиться. Это пригодится дальше.

2. Почему власть не слушает народ

Народ *может кричать сколько угодно.*

Для этой верхушки *люди — расходный материал*, а не партнёры.

Ещё 200 лет назад написали: «страна рабов, страна господ». С тех пор не поменялось.

Поэтому когда говорят «народ возмутится — и всё изменится» — это почти никогда не срабатывает.

— Подорожал бензин, кого-то убило дроном — верхушке всё равно.

В истории такие режимы менялись не от криков снизу, а когда сама верхушка между собой что-то решала.

Запомните:

— смотреть надо не на народ, а *на верхушку*.

Народ тут — не двигатель.

3. Почему вокруг Путина одни слабые

20 лет Путин методично убирал из власти всех сильных и самостоятельных — в политике, в бизнесе, в регионах, даже в самих спецслужбах.

Оставлял *послушных*.

— Это не значит, что они глупые — ***среди них полно умных***.

— Это значит, что у них ***нет смелости спорить с начальником***:

- либо лижешь, либо повторяешь судьбу Ходорковского.

— Они научились мастерски ***приспосабливаться — но не сопротивляться***.

Отсюда два вывода:

(1) Первый. Такая верхушка не способна на смелый честный поворот — например, открыто признать поражение и перестроить страну.

Не тот характер. Она будет тянуть, вилять, прятаться.

(2) Второй, самый важный для конца истории.

Если припрёт — эти же люди легко предадут самого Путина. ***Потому что главный их навык — выживание.***

Пока быть верным Путину ничего не стоит, они верны.

Как только верность начнёт грозить лично им тюрьмой или пулей — каждый по отдельности задаст себе вопрос:

— «пожертвовать собой ради Путина или Путиным ради себя?» И выберет себя.

4. Почему Россия будет сидеть на двух стульях, а не выберет сторону

У верхушки два плохих варианта.

1) — «Полностью помириться с Западом» — дорого: придётся выполнять чужие правила и отвечать за войну.

2) — «Полностью лечь под Китай» — в долгую ещё опаснее. Китаю Россия нужна как кладовка с нефтью, газом и металлами. А сами российские начальники ему не нужны.

> — Посмотрите, как Китай работает в Африке и Латинской Америке: заходит через местную верхушку, а потом ***«выжимает страну досуха, и местным не достаётся почти ничего».***

Российские начальники это прекрасно понимают.

Плюс по складу души они ближе к Западу

> **— дети, дома, школы, деньги всё это были на Западе, а не в Китае.**

Поэтому самый вероятный итог — не выбрать никого, а крутиться между обоими: с Западом помириться ровно настолько, чтобы вернуть себе нормальную жизнь, но не лечь под него полностью; с Китаем дружить, но не отдаваться целиком. И нашим, и вашим.

Есть старая присказка про Афганистан: «курит советскую сигарету, прикуривая от американской зажигалки».

Вот это и будет.

5. Чем придётся заплатить за конец войны

Цена двойная.

Деньги — для верхушки не проблема. Заплатит народ. Репарации, разбитая экономика — всё это ляжет на простых людей, как всегда. Из чужого кармана платить не жалко.

Личная ответственность — вот это тяжело.

> — Полтора миллиона погибших с российской стороны, под миллион с украинской, разрушенные города. Это не «простят и забудут».
>
> — Запад и Украина потребуют, чтобы кто-то ответил.

Но настоящая верхушка отвечать не собирается. Она сделает то, что в таких случаях делается всегда:

> **— «*найдёт стрелочников*».**

На них покажут пальцем, их накажут, на них свалят всё. Народу дадут «справедливость» — кого-то распять.

А *настоящие хозяева уйдут в тень*, поменяют вывеску, поставят новых людей и новую сказку:

— «на самом деле мы победили, врага обезвредили, армию усилили».

Так почти всегда и бывает.

По-настоящему виноватые почти никогда не платят

— редкие исключения вроде Саддама и Каддафи только подтверждают правило.

6. Почему режим держится дольше, чем кажется, — а потом валится разом

Тут легко обмануться.

Снаружи кажется: всё прогнило, вот-вот рухнет.

Но такие режимы переживают это «вот-вот рухнет» годами — за счёт страха и насилия.

— Иран сколько раз должен был пасть — и не пал. Россия тоже умеет держаться.

Что реально валит такой режим — не бунт народа (его давят), а момент, когда верхушка перестаёт верить в начальника.

И вот тут хитрость.

Пока все боятся прыгнуть первыми

— режим стоит, потому что кто дёрнется первым, того свои же и сдадут.

Поэтому все ждут и смотрят друг на друга.

Это как застывшая очередь к выходу:

— «*каждый хочет выскочить вторым, не первым*».

Держится долго.

А потом какой-то толчок — провал на фронте, явная слабость начальника — ломает плотину, и тогда все ломятся к выходу разом.

И это уже хаос и давка, а не спокойная передача власти.

Часть 2. Где Россия сейчас (середина июня 2026)

Коротко — точка, из которой всё стартует:

(1) Фронт встал, у Украины перевес в дронах. 18–19 июня Украина нанесла крупнейший за четыре года удар по Москве: горел нефтезавод в Капотне (он даёт больше трети бензина столичного региона, и это в 15 километрах от Кремля), и горел уже второй раз за неделю. Чёрный дым над городом, аэропорты вставали. Россия в ответ пригрозила «массированными ударами». Военные эксперты (ISW) говорят прямо: удары по Москве и Петербургу становятся чаще, мощнее и глубже — это значит, что ПВО Москвы дырявая, и Кремль не знает, что с этим делать.

(2) Украина стала «военной лабораторией». Она вышла в мировые лидеры по дешёвым боевым дронам, на фронте всё больше роботов. НАТО смотрит на это с интересом — для них это полигон.

(3) Набор в армию сломался. В январе 2026 впервые за всю войну в армию записалось меньше людей, чем погибло. Старая схема «заманить деньгами» начала буксовать.

(4) Деньги у режима тают, а война дорожает. Рейтинг Путина по их же замерам сполз с 79% (2024) до примерно 67% (апрель 2026).

(5) Запад снова собрался помогать. Прошёл саммит «семёрки», Зеленский созванивался с Трампом и Макроном, обещают усилить санкции по нефти. Зеленский говорит: войну пора кончать.

(6) Календарь. 16 июня подписан указ: выборы в Госдуму — 20 сентября 2026. Это первые выборы за время войны. К этой дате режиму позарез нужно, чтобы в тылу всё выглядело спокойно.

Часть 3. Как всё может разворачиваться — по шагам

Шаг 1. Лето: давление копится

Дроны бьют по нефтезаводам, электростанциям, по Москве. И тут важно понять, что именно работает.

Боль для простых людей (нет бензина, отключают свет) — для верхушки слабый рычаг, ей на это плевать (см. пункт 2 выше). А вот позор «не можем защитить даже столицу» — рычаг сильный. Когда дрон горит в 15 км от Кремля второй раз за неделю, верхушка читает это не как «людям плохо», а как «наш начальник слаб, ставка на него протухает».

Первый звоночек — когда даже свои, провоенные блогеры начинают ныть.

Они уже пишут: «безопасности всё меньше», «в Тегеране сейчас безопаснее, чем в Москве», смеются над пустыми «красными линиями». Это ещё не верхушка, но это её обслуга.

Когда вслух начинают говорить о слабости свои — становится произносимым и предательство начальников.

Пока же режим затыкает дыры, прячет потери и старается показать «всё нормально» — выборы на носу.

Шаг 2. Осень: выборы 20 сентября и мобилизация

Выборы — рисованные, голоса не важны. Важна картинка спокойствия. Поэтому всё тяжёлое и неприятное режим постарается сдвинуть на после выборов (так уже было в 2023-м — вторую волну мобилизации придержали до голосования).

А тяжёлое — это ***мобилизация***. Старая схема (заманить деньгами) сломалась, значит, придётся хватать людей силой — ровно то, в чём Россия три года обвиняла Украину.

И тут вопрос на грани: получится или нет.

(1) Если уклоняется меньшинство — режим всё равно наберёт, просто дорого и грязно (заморозят счета, дошлют электронные повестки, кого-то показательно посадят).

(2) Если из-за дронов «на войне теперь верная смерть» станет общим знанием, и прятаться начнёт большинство — мобилизация может провалиться: нельзя арестовать всех, кто разъехался по деревням, и заморозить счета целому региону.

А провал — это уже сигнал, что государство не может заставить народ умирать. Это домашний вариант «не можем защитить Москву».

И в этот момент верхушка раскалывается:

(1) «Ястребы» хотят воевать дальше и переломить фронт. Но переломить нечем — и людей не хватает, и Китай с Кореей миллион солдат не пришлют (это сказки).

(2) «Тихие» (администрация президента) хотят просто уцелеть вместе с системой — а это лучше всего сделать через сделку с Западом, а не через невозможное наступление.

Вот эта *трещина* — «воевать» против «договариваться» — и есть линия, по которой всё посыплется.

Шаг 3. Развилка: «с Путиным» или «без Путина»

Вариант А — «с Путиным».

— **Сделка с Западом созревает раньше, чем рванёт.**

Путин первым хватается за выход «сохранить лицо»: какой-то компромисс по территориям, репарации из замороженных денег, но без того, чтобы реально лечь под кого-то.

Путин остаётся, назначает стрелочников рангом ниже, объявляет «победу».

Дальше — жизнь на двух стульях.

Вариант Б — «без Путина».

— **Давление прорывается раньше:**

- мобилизация буксует, позор копится, и — важно — Китай тихо убирает руку с Путина лично (Китаю выгоднее сменить слабого начальника на удобного нового, чем тонуть вместе с ним).

Тогда срабатывает то, о чём говорилось в пункте 3:

— каждый начальник начинает спасать себя, и Путина сдают.

Не как красивый переворот военных — а как *давку*:

— тихие сделки с той стороной, внезапные «разоблачения», «вдруг открывшиеся факты», иногда «естественные причины».

Новые люди **подписывают мир, а *на Путина и его круг* вешают всю войну.**

Что вероятнее?

В истории такие режимы чаще всего заканчиваются именно сменой начальника изнутри элиты, а не народным восстанием и не судом.

Так что вариант Б — не экзотика.

Но он грязный и непредсказуемый, и точную дату не назовёт никто.

Режим может тянуть дольше, чем все ждут, — а потом сломаться за неделю.

Шаг 4. После войны: жизнь на двух стульях

Чем бы развилка ни кончилась, *итог один*:

(1) Россия крутится между Западом и Китаем, ни тому ни другому полностью не отдаваясь.

(2) Репарации платит народ. Настоящая верхушка уцелевает (вину впитали стрелочники).

(3) Война заканчивается, но остаётся вечная вялотлеющая напряжённость — удобная многим (как у Ирана с Израилем).

(4) Китай держит Россию на коротком поводке как кладовку с ресурсами.

(5) А следующая большая драка — США за Россию: Китай, потеряв спокойный морской путь через Иран, тянет нефть и газ по суше через Россию, и США будут пытаться эту трубу у Китая отнять.

Европу в этой игре, по сути, никто и не спросит.

Часть 4. Как Россия будет тянуть время и гадить Западу изнутри: подкуп, диверсии, убийства

Это её любимый метод.

Когда на фронте победить не выходит, Россия не дерётся честно — она разлагает противника изнутри: покупает, пугает, взрывает, ссорит.

— Это не догадки — это уже происходит, и будет усиливаться, чтобы тянуть время и сбивать Запад с поддержки Украины.

(1) Подкуп политиков

В 2024 году в Праге накрыли сеть «Voice of Europe»: через неё платили европейским политикам наличными на тайных встречах и криптой — за то, чтобы те выступали против помощи Украине.

Деньги шли депутатам в Германии, Франции, Польше, Бельгии, Нидерландах, Венгрии.

За сетью стоял пророссийский олигарх ***Медведчук***, человек Путина.

Евросоюз сеть прикрыл.

Конкретные люди уже отвечают:

— немецкого евродепутата от AfD Петера Бистрона лишили неприкосновенности из-за обвинения во взятке от России (2025). Бывшего британского евродепутата Нэйтана Гилла осудили на 10,5 лет тюрьмы за взятки за пророссийские выступления (2025).

(2) Диверсии

По всей Европе — поджоги складов (Лондон, Польша, Германия, Литва, Латвия в 2024-м), посылки с зажигательными устройствами, сорванная

попытка с посылками-бомбами в Германии (2025), порезанные подводные кабели в Балтийском море (их рвёт «теневой флот» танкеров). По оценке военного института IISS, число атак на важную инфраструктуру Европы выросло на 246% за один год (2023→2024). Чешский МИД насчитал около 100 подозрительных случаев за 2024 год. Исполнители — часто завербованные местные или бывшие вагнеровцы, а руководит этим военная разведка (ГРУ).

(3) Запугивание и убийства

Сообщалось о планах похищений и покушений — в том числе о замысле против руководителя крупной оборонной компании в Германии. Цель та же: напугать, расколоть, заставить Европу отвернуться от Украины.

(4) Вмешательство в выборы и перевороты

В Молдове Россия, по словам её президента, готовила переворот против проевропейской власти. Плюс постоянная дезинформация и шантаж энергией.

Честная оговорка:

> не каждый пожар и не каждый порванный кабель — Россия (часть случаев оказались авариями), а после 2022 года Европа выслала кучу российских шпионов, поэтому работают они теперь грубее.

Но сам метод никуда не делся — и при поражении на фронте Россия будет налегать именно на него:

> — купить, запугать, взорвать, рассорить, лишь бы выиграть время.

Часть 5. Самый страшный вариант: «утащим вас в ад» — *ядерный удар*

Это сценарий, которого все боятся:

> — загнанный в угол режим говорит — «если нам конец, то и вы пойдёте с нами», и бьёт ядеркой назло.

Почему это вообще на столе. В ноябре 2024 года Путин официально понизил порог применения ядерного оружия. Теперь по их доктрине обычное (неядерное) нападение на Россию, если за ним стоит ядерная держава, считается «совместным нападением» — это камень в НАТО и США за помощь Украине. И формулировку смягчили: раньше ядерку оправдывала угроза «самому существованию государства», теперь достаточно угрозы «суверенитету и территориальной целостности». Планка ниже.

Но почти все серьёзные эксперты (Stimson, Институт мира США, Arms Control Association, Европейская сеть лидеров) читают это как блеф и

давление, а не реальное намерение. Доктрину подогнали под то, что Россия и так делает: пугает ядеркой, чтобы Запад меньше помогал Киеву. С 2022 года Путин угрожал ядерным оружием десятки раз — и не применил ни разу.

Почему режим почти наверняка не нажмёт кнопку. Потому что для самого режима это самоубийство:

- Китай мгновенно отвернётся. Китай уже не раз публично говорил «нет» применению ядерного оружия. А Китай — спасательный круг России. Применить ядерку — значит потерять Китай, то есть потерять всё. (Это, кстати, главный стопор.)
- Против России объединится весь мир — включая нейтральные страны, которые сейчас торгуют с ней. Тогда никакой «жизни на двух стульях» уже не будет: ядерного агрессора не пустят никуда.
- США ответят, но скорее всего обычным оружием — мощным ударом по российским войскам в Украине и по флоту, чтобы наказать режим, не устраивая ядерной перестрелки. Режиму больно, а «героической ядерной гибели» ему не дадут.
- И главное — личное. У верхушки дети, деньги и будущее на Западе. Ядерная война это всё уничтожает. Эти люди по природе — выживальщики, а не смертники: они не хотят сдохнуть в бункере. Бить назло — не их психология.

Как ответят США, Китай, Европа (коротко):

- Китай: немедленно осудит и отстранится, уберёт всякое прикрытие. Для России — худший исход.
- США: скорее всего сокрушительный обычный ответ (уничтожение российской группировки на театре военных действий) плюс полная изоляция; ядерной дуэли постараются избежать, но цену сделают невыносимой.
- Европа: полный разрыв, конец любой нормализации. И весь метод из Части 4 (подкуп, диверсии) рухнет — с ядерным агрессором никто дел иметь не станет.

Вывод

Это реальный, но наименее вероятный вариант. Опасность тут не в холодном расчёте (по расчёту это чистый проигрыш для самого режима), а в хаосе во время смены власти — если в момент, когда Путина «сдают», на короткое время непонятно, кто вообще держит руку на кнопке. Вот этот момент — самый опасный. А как угроза «утащим в ад» работает лучше всего тогда, когда ею пугают, но никогда не применяют.

Часть 6. *За чем следить*, чтобы понять, куда повернуло

Не верьте прогнозам с датами. Следите за признаками:

(1) Начинают ли ныть не блогеры, а люди с должностями — депутаты, губернаторы, генералы. (Депутат Гурулёв уже публично говорит про осеннюю мобилизацию — это первый такой звоночек.) **Блогеры ноют — это погода. Заныл человек при должности — это уже климат.**

(2) Цифры по набору в армию. Уже сейчас набор ниже потерь (с января). Если станет хуже и бонусы за контракт полезут вверх — значит, **заманивать деньгами больше не выходит**.

(3) Как часто и куда бьют дроны. Чем чаще горят Москва и нефтезаводы — тем быстрее «верная смерть на войне» становится общим знанием.

(4) Что делает Китай по Путину лично. Если Пекин начинает дистанцироваться именно от Путина — это ускоритель развязки.

(5) Идёт ли реальная сделка с Западом — и 1) через Путина или 2) мимо него.

(6) **Как массово люди *уклоняются от мобилизации*** — 1) единичные бегуны (просто дорого режиму) или 2) массовое «не пойдём» (это уже провал).

Часть 7. Чего я не знаю и где могу ошибаться

(1) Ядерный удар — вероятность низкая, но не ноль. Держу как страшный хвост, а не как главный путь.

(2) Режим может простоять дольше, чем кажется. Иран и сама Россия не раз должны были рухнуть «вот-вот» — и держались годами на страхе.

(3) ***Точную дату не назовёт никто.*** **Логика и направление — да. «Когда» — нет.**

(4) «***Каждый ход меняет правила***». Давление на Россию может ускорить ровно то, что должно предотвратить: если силовиков прижать, а на Западе их ждёт только тюрьма, они качнутся не к Западу, а ещё плотнее к Китаю. Так и иранская история подтолкнула Китай тянуть трубу через Россию. Так что прямые стрелки — это упрощение; жизнь кривее.

Источники (на 19 июня 2026)

Удары по Москве, фронт, дипломатия:

CBS News — удар по нефтезаводу, заявления Зеленского: https://www.cbsnews.com/news/ukraine-russia-war-drone-strike-moscow-oil-refinery-zelenskyy-putin/

NBC News — крупнейшая атака на Москву, Капотня второй раз за неделю: https://www.nbcnews.com/world/russia/moscow-refinery-attack-ukrainian-drones-hit-kapotnya-russia-trump-war-rcna350665

CNBC — угроза России о «массированных ударах», оценка ISW: https://www.cnbc.com/2026/06/19/russia-ukraine-moscow-drone-attack-trump.html

Выборы и мобилизация:

Interfax — указ от 16 июня: выборы в Госдуму 20 сентября 2026: https://interfax.com/newsroom/top-stories/118084/

Riddle Russia — как готовят думские выборы (управляемость, фальсификации): https://ridl.io/how-russian-parties-are-preparing-for-the-state-duma-elections-part-1-the-communist-party-of-the-russian-federation-cprf/

United24 / The Moscow Times — депутат Гурулёв об осенней мобилизации: https://united24media.com/war-in-ukraine/russia-faces-new-autumnt-mobilization-as-offensive-stalls-and-losses-mount-19416

Kyiv Independent — набор в армию ниже потерь с января: https://kyivindependent.com/russias-mobilization-arithmetic-how-many-can-the-kremlin-send-to-war/

RBC Ukraine / ISW — скрытая принудительная мобилизация: https://newsukraine.rbc.ua/news/russia-launches-covert-forced-mobilization-1775069718.html

RBC Ukraine — скрытый призыв; рейтинг Путина 79% → 66,7%: https://newsukraine.rbc.ua/analytics/russia-s-mobilization-how-kremlin-ramps-up-1777481851.html

Подкуп, диверсии, вмешательство в Европе:

IISS — масштаб российских диверсий в Европе (+246% за год): https://www.iiss.org/research-paper/2025/08/the-scale-of-russian--sabotage-operations--against-europes-critical--infrastructure/

Wikipedia — поджоги в Европе 2024 (Лондон, Польша, Германия, Литва, Латвия): https://en.wikipedia.org/wiki/2024_incendiary_incidents_in_Europe

The Moscow Times — диверсии России против Европы: https://www.themoscowtimes.com/2025/12/02/europes-anti-russian-sabotage-plans-miss-the-real-problem-a91313

GMF / Alliance for Securing Democracy — «Voice of Europe» и подкуп политиков: https://securingdemocracy.gmfus.org/incident/voice-of-europe-2024-russian-backed-media-outlet-bribes-european-politicians/

GMF — «Взятки и ложь: иностранное вмешательство в Европе 2024»: https://www.gmfus.org/news/bribes-and-lies-foreign-interference-europe-2024

Euronews — евродепутата от AfD Бистрона лишили неприкосновенности (взятка от России): https://euronews.com/my-europe/2025/05/06/german-far-right-mep-stripped-of-immunity-over-russian-bribe-charge

Eurasia Review — экс-евродепутат Нэйтан Гилл, 10,5 лет за взятки: https://www.eurasiareview.com/02122025-russian-influence-operation-unmasked-former-brexit-mep-denies-receiving-payments-oped/

Ядерная доктрина:

The Moscow Times — Путин понизил порог применения ядерного оружия (19.11.2024): https://www.themoscowtimes.com/2024/11/19/putin-lowers-threshold-for-using-nuclear-weapons-in-updated-doctrine-sparking-escalation-concerns-a87059

Институт мира США (USIP) — реальный ли это сдвиг или запугивание: https://www.usip.org/publications/2025/01/russias-nuclear-doctrine-amendments-scare-tactics-or-real-shift

Stimson Center — «много шума, мало изменений»: https://www.stimson.org/2025/an-unreal-pain-russias-new-nuclear-doctrine-delivers-headlines-but-not-change/

European Leadership Network — «блеф и бравада»: https://europeanleadershipnetwork.org/commentary/bluff-and-bluster-why-putin-revised-russias-nuclear-doctrine/

***

№ 2.265

Эпопея с Ираном… На что обращать внимание в Украине и в Беларуси

2026-06-17

Тышкевич

Итак, предварительная сделка США-Иран будет подписана через два дня. По большому счёту, Тегеран получил почти всё что хотел. Условия значительно лучше (в части санкций, разморозки активов, инвестиций), чем были в

договоре 2015 года. Том самом, который так критиковал Трамп. И из которого он вышел.

Но нам важно другое. В частности

1. 300 мрд "на восстановление Ирана"

> **— Это попытка перебить китайскую программу инвестиций на 400 млн, которая была согласована пару лет назад.**
>
> **Не факт, что у Трампа получится.**
>
> Да и с точки зрения Украины важно иное - будет ли прописано участие "*Совета Мира*" Трампа в распределении или контроле над распределением этих средств. Такая вероятность возможна, поскольку среди учредителей СА, ОАЭ, Катар, Пакистан. То есть государства, которые так или иначе будут вкладывать средства в восстановление Ирана.

В случае если *Board of Peace* будет задействован, для Вашингтона алгоритм станет базовым в том числе в вопросах других конфликтных площадок.

> — Естественно, и в Украине.
>
> — Вот на этом получаем задачу "со звёздочкой" для Офиса президента и МИД.
>
> — И беларуской администрации президента и беларуского МИД.

Если посмотреть в число учредителей *Совета Мира*, среди учредителей есть Республика *Беларусь*.

И алгоритм "работы совета мира" - прекрасная площадка "заехать" на украинский рынок не как соагрессор, а как полноправный участник трамповского Совета.

В таком случае у Киева возможностей для противодействия будет крайне мало. Если не подготовить почву, то такая возможность одна - выход из возможных мирных соглашений.

Именно этот факт является одной из причин почему Киев уже полгода как активно говорит об угрозе со стороны Беларуси.

Так называемый "*польский конспект*".

> — Когда на фоне американского переговорного трека с Минском, Варшава подняла ставки и смогла вплести свои интересы. Частично в американский трек, частично создав свой.

Тоже говорили о военной угрозе, тоже повышали ставки. Минск пошёл на уступки.

В случае с Украиной имеем этап повышения ставок.

И заявления из Минска касательно желания "смягчить углы". Тут и про "мясной фарш" и про "неспособность защитить территорию в случае войны" и про прощение у Зеленского.

Пациент "почти готов".

Не столько из страха перед заявлениями Мадяра, сколько из-за запаха денег в будущем. И перспективы обеспечить спокойный транзит власти в выбранный им момент. Для данного персонажа это прекрасные мотиваторы.

Вот тут для украинской стороны важно сформулировать свои претензии.

> **— Публичную (но мало реализуемую часть), желаемую и границы реальных компромиссов.**
>
> **1) Первая - в СМИ. 2) Вторая партнёрам. 3) Третья без лишней артикуляции.**
>
> Если этого не будет, тогда западня с "*Советом мира*" станет реальностью.

Как это может выглядеть с точки зрения долгосрочной политики описывать ещё осёнью в небольшом докладе.

Видео презентации и ссылка на текст будут в комментариях.

2. И это уже про перспективы

> **— Если (точнее когда) Иран выходит из изоляции, новый толчок получают сразу несколько геополитических проектов.**
>
> С одной стороны Индия активизирует работу по маршруту Север-Юг. Но для нас более важным является практический запуск работы над коридором IMEEEC. Он замыкается в средиземном море и осью сотрудничества (а так же движения товаров) может зайти в Чёрное море.

Если Украина пассивна - все выгоды получат соседи: Румыния, Венгрия, Болгария.

Если активна - можно замкнуть на свою территорию.

И даже больше - вести разговор о параллельном коридоре "Север-Юг", но уже не через территорию РФ.

Ещё один коридор - так называемый "серединный" коридор Пояса и Пути. Через Иран, Турцию в Европу. Сегодня это и Азербайджан и Армения и Грузия. И транзит не только через Грецию, но и через черноморские порты. Первоначальная идея коридора предусматривала Одессу как ключевой порт. Наша пассивность привела к тому что Украина "сама себя стёрла" из проекта. И вновь возможная выгода для соседей. Для Украины - вопрос.

2-б

Перекрёсток Мира. Политический проект Армении. Да, Ереван, в отличие от Киева предлагает механизм как вплести страну в мировую экономическую систему. В том числе в новых технологиях. Это такой себе узел одновременно и на "Север-Юг" и на серединном коридоре Китая и на IMEEEC и на предлагаемом Ираком проекте IDR.

Логистика, инвестиции в промышленность, обмен технологиями.

Вновь один из выходов - Чёрное море.

Казалось бы, в свете изменения политики Еревана и поиска экономических партнёров на поствойну нам стоило бы уже полгода как хотя бы наблюдать за инициативой.

Увы, упоминаний о ней в Украинской прессе практически не было. Серьёзной аналитики на данную тему тоже не встречал.

***

Таким образом п. 2 во всей полноте - ещё одна "задача со звёздочкой" для МИД Украины.

Активизация контактов на Юго-восточном направлении. Турция, Армения, Индия, Китай. И предложение своих проектов.

Например, та же евроколея от Одессы до западной границы - масштабный проект, который делает Украину интересной для инициаторов всех перечисленных экономических коридоров.

И укладывается в интересы ЕС, США, КНР, Турции и даже Индии. Одновременно.

Это минимум, база.

А есть ещё и вопросы энергетики, промышленной кооперации, технологического обмена.

Ведь если мы будем после войны предлагать лишь

1) — ***военную силу*** (точнее военный опыт) и

2) — ***зерно***

- это слабые позиции в новой мировой системе.

И вот насчёт последнего сделаю небольшой анонс — как раз закончил работу над докладом ***про создаваемые политические и экономические коридоры вокруг (увы, но именно «вокруг») Украины****.*

И о том, как нам стать частью новой системы. *Надеюсь, через пару недель сделаем презентацию.*

***

№ 2.266

Версальский Меморандум: путь к Третьей Мировой войне открыт?

2026-06-19

Геннадий ***Гудков***, российский политик

Запомните эту дату - 17 июня 2026 года. Президент США Дональд Трамп под аплодисменты лидеров G7 (не знаю, хлопал ли ему в этот момент приглашенный на встречу президент Украины В.Зеленский) подписал в французском Версале Меморандум о взаимопонимании между США и Ираном.

По своей сути - позорный Акт капитуляции свободного мира перед кровавым тоталитарным режимом Ирана.

Новый «Мюнхенский Сговор», теперь уже Версальский. В этом городе в 1918 г. уже подписывался акт о завершении войны, 1-й Мировой. Чем все это закончилось в сентябре 1939, мы с Вами уже знаем.

Я не буду анализировать текст всех 14 пунктов Меморандума, каждый человек, способный читать и думать, сделает это сам в течение нескольких минут. **Этот позорнейший документ отражает мировой кризис свободного мира, его ценностей и той самой политической воли, которая позволила человечеству победить фашизм и нацизм в 1945.**

Когда во главе крупнейшей мировой демократической державы оказывается безыдейный, влюбленный в себя и не способный адекватно мыслить и действовать человек, это не беда, это мировая трагедия.

Увы, черчилли кончились, нам достались трампы. Держать в руках победу и полностью все про…рать - для это нужен особый «талант» или полное отсутствие способности к адекватному мыслительному процессу. Если что-то

выглядит, как утка, плавает и крякает, как утка - это и есть утка. Если человек говорит как дурак, ведет себя как дурак и так же действует - не стоит искать в его поступках скрытого смысла и особой мудрости.

Нынешний «Версальский сговор», очевидно, хуже Мюнхенского. В 1938 г. Чемберлен искренне не понимал, к чему приведет умиротворение кровавого агрессора, какую цену за эту ошибку заплатит человечество. Трамп обязан знать истории и осознавать последствия поражения свободного мира. Если ему не довелось изучить этот печальный урок истории в школе, в его распоряжении остаются все Соединенные штаты: великая страна с невероятными возможностями и потенциалом. Американские институты сдерживания и противовесов обязаны были объяснить Трампу последствия такого поражения и удержать его от позора, который падет теперь на всю великую американскую державу. Думаю, никогда за свою 250-летнюю историю США такого поражения не переживали.

Меморандум закрепляет право тиранов и диктаторов безнаказанно уничтожать свой народ, уничтожать соседние страны, шантажировать мир угрозами рукотворных кризисов и уничтожения.

Подписав Меморандум, Трамп унизил и выставил на откровенное посмешище армию и флот США, систему международного права, его институтов и структур. Как там звучит финал Меморандума?

«14. Окончательное соглашение будет утверждено обязательной резолюцией Совета Безопасности ООН».

А что если нет? Или ООН уже ничего не решает, а подчиняется Трампу и КСИР? Не слишком ли много берут на себя 80-летний президент США и его иранские «партнеры»?

Печальный факт еще и в том, что на G7 не нашлось ни одного политика, который проявил бы твердость и смелость, чтобы возразить самоуверенному ….. (слово на Ваше усмотрение)?

Или хотя бы указать ему на недопустимость подписания Меморандума ***за спиной Израиля***, своего главного союзника в этой военной операции, который внес решающий вклад в почти достигнутую победу над преступным режимом аятолл и кровавым КСИР?

Ведь это, по большому счету, выглядит подло и похоже на предательство жизненно важных интересов 10-миллионного народа этой демократической страны…

К сожалению, подписанный Трампом меморандум - однозначное признание военного поражения США и победы Ирана.

Именно так это воспринимается в самом Иране, который не сдерживает эмоций, заявляет на весь мир о поражении своего «империалистическо-сионистского врага». Уныние царит и в ряде стран Персидского залива, которые нашли в себе мужество вступить в войну с Ираном, отвечая на его ракетно-бомбовые удары по своей территории. Их США тоже «кинули» и оставили один на один с врагом.

В подписанном ***Меморандуме о взаимопонимании***(!)

> — ни слова о запрете финансирования и вооружения Ираном террористических армий, де-факто оккупировавших несколько стран (Ливан, Йемен, сектор Газа), о прекращении ракетных программ, особенно среднего радиуса действия, ни слова, наконец, о прекращении массовых казней и репрессий в отношении гражданского населения страны.

Все это - в обмен на совершенно смутные и неясные формулировки, в которых лишь ОБЕЩАНИЕ Ирана отказаться от ядерного оружия.

А также ОБСУДИТЬ вопрос об обогащенных ядерных материалах, накопленных Ираном для создания атомных боеголовок.

За это будут сняты все санкции и разморожены все средства, которые, я уверен, пойдут на поддержку режима и его кровавых целей.

> — В этом суть достигнутого «взаимопонимания»?! Вы это серьезно, г-н Трамп?

По факту, вчера самый жестокий, кровавый и отвратительный режим Среднего Востока получил полную легитимность и право на дальнейшие массовые расправы, возможности финансировать террор и создавать дальнобойное оружие разрушения.

Подписывая «взаимопонимание» с КСИР, Трамп ухитрился предать также интересы 90-миллионного народа Ирана, более 40 лет угнетаемого радикальными отморозками, захватившими власть в этой очень древней и славной стране.

Причем он сделал это уже дважды:

> — первый раз он призвал народ Ирана в январе 2026 выходить на улицы и свергать ненавистный режим аятолл, обещая поддержку и помощь. Увы, никакая помощь от Трампа так и не пришла, но 43 тысячи иранцев заплатили за эту ложь своими жизнями.

Теперь о последствиях «Версальского сговора» (хотя, если честно, Европу и Канаду просто поставили перед фактом позорного подписания Меморандума.

Правда и то, что никто из участников G7 не возразил президенту США, даже не попытался отмежеваться от этого позора).

1) — Первое

> ***Китай***, я уверен, прекрасно понял, что демократический мир слаб и разобщен. Значит, решит Китай, можно и нужно действовать военной силой, ответа все равно не последует. Китай не Иран, а настоящая сверхдержава. Если уж США ничего не могут поделать с иранским прогнившим режимом, бояться нечего. Увы, шлем печальный привет Тайваню, Японии и Филиппинам. Боюсь, что последствия поражения США от Ирана не заставят себя долго ждать.

2) — Второе

Оживятся все тоталитарные и диктаторские режимы. Они поймут, что могут спокойно продолжать угнетать свои народы и шантажировать весь мир. А в перерывах между этим они будут на международных форумах учить всех остальных «истинной демократии и правам человека».

> — По-моему, уже сегодня с трибуны ООН и прочих международных форумов всем этим уже активно занимаются Иран, Афганистан, Сев. Корея и другие «свободные» страны, сделавшие с помощью невероятной жестокости и массовых расправ свои народы «бесконечно счастливыми».

По всему миру новое дыхание обретут военные конфликты, массовые репрессии и акции геноцида, ведь вмешательство во внутренние дела преступных режимов запрещено нормами права (см. Меморандум, п.2).

Новый импульс поддержки обретет Россия, вернее, захвативший там власть ***режим Путина***.

> — Думаю, Путин начнет активно использовать новые формы ядерного шантажа в отношении Европы и всего мира. Не исключаю нанесения им ударов по АЭС, опасное, на грани фола манипулирование ядерным оружием, ракетный шантаж и гибридные атаки в отношении ряда соседних стран. Дай Бог, чтобы не более перечисленного.

Все это неизбежно выльется в новую мировую гонку вооружений и усиление международной напряженности, а также попытки ряда тоталитарных стран обрести или увеличить уже имеющиеся ядерные потенциалы.

И когда-нибудь начнется *Мировая война*.

> — Цифры просто для лучшего понимания грозящей катастрофы:
>
> 1-я Мировая унесла более 17 миллионов жизней,

2-я Мировая уже ~ 110, какова же будет цена новой Мировой? Сотни миллионов, миллиарды?

Мировые войны, как свидетельствует история, не начинаются в одночасье. Этому предшествует долгий период конфликтов, трагических ошибок и откровенного слабоумия политиков, в чьих руках судьбы человечества.

Судя по всему, мы все уже на пороге новой глобальной катастрофы.

— Просто пока мы еще надеемся на здравый смысл, политическую волю, смелость и верность интересам своих народов со стороны тех, кому сегодня доверено стоять у руля цивилизации.

— К сожалению, прежние надежды человечества на мудрость политического руководства и сохранение мира себя не оправдали.

Печальные страницы истории, похоже, имеют обыкновение повторяться, и нынешнее позорное подписание Меморандума (Версальского сговора?) снова открывает магистральную дорогу к Мировой войне.

Последняя надежда только на то, что этот Меморандум через 60 дней не превратится в окончательный Акт о капитуляции свободного мира перед тоталитаризмом, пытающимся взять реванш и обратить историю вспять.

***

№ 2.267

ЯК ПОРАЗКА НІМЕЧЧИНИ ЗАНУРИЛА УКРАЇНУ В СТОЛІТНЮ НІЧ

2026-06-17

Warden Null

Шкільні підручники, написані для втіхи націй, воліють романтизувати поразки, перетворюючи їх на епоси про незламний дух. Але якщо зішкребти з 1918 року товстий шар національно-визвольного глянцю та фольклорних сліз, оголиться холодний каркас геополітичної реальності.

Крах Німецької імперії восени 1918 року — це не абстрактне завершення м'ясорубки на Західному фронті. Це найжирніша точка неповернення в історії України. День, коли впав Другий рейх, став днем, коли незалежна українська державність була засуджена до анігіляції. Усе, що було після цього — розстріляні десятиліття, Голодомор, перетворення країни на радянський ресурсний придаток і навіть сучасна війна — бере свій

початок не в Києві, а в багнюці під Ам'єном і в салоні-вагоні в Комп'єнському лісі.

Навесні 1918 року українська національна інтелігенція, що засіла в Центральній Раді, опинилася віч-на-віч з абсолютним історичним банкрутством.

Натхненні соціалісти-мрійники вміли писати універсали, але не вміли збирати податки, будувати армію і придушувати бунти. Більшовики ковтали їхні території одну за одною, немов удав.

І тоді Центральна Рада зробила єдино правильний, цинічний і блискучий з погляду реальної політики крок — вона продала свій суверенітет за фізичне виживання.

Брест-Литовський мирний договір став контрактом століття:

— українське продовольство в обмін на німецькі дивізії.

300 тисяч багнетів Німеччини та Австро-Угорщини увійшли в Україну не як поневолювачі. Вони увійшли як сталевий екзоскелет, надягнутий на паралізоване тіло молодої держави.

Німецький Генеральний штаб не мав до Києва жодних сентиментальних почуттів.

Еріху Людендорфу та Паулю фон Гінденбургу були потрібні калорії — мільйони пудів хліба, щоб годувати виснажений фатерлянд і тримати фронт проти Антанти.

Але саме цей холоднокровний інтерес Рейху виявився для України ідеальним щитом. Німецька окупаційна адміністрація миттєво стерилізувала територію від більшовицької зарази.

Червоний терор розбився об прусську дисципліну.

Невдовзі німцям набридла інфантильна Центральна Рада, що вічно сперечалася. Їм був потрібен ефективний менеджмент.

Так виник Гетьманат Павла Скоропадського.

Період з весни до осені 1918 року став моментом найвищого структурного тріумфу України.

Жорстка цензура, робоча поліція, стабільна валюта, відкриття університетів, Академії наук, банків та бірж. Поки Європа захлиналася в іприті та власній крові, в Києві пили каву, купували акції та писали закони.

Ця стабільність була ілюзією. Але вона була рятівною.

Уся архітектура Гетьманату трималася на одному-єдиному фундаменті:

> **— на боєздатності німецької імператорської армії на Західному фронті.**

Україна Скоропадського була де-факто південним флангом проєктованої німецької Серединної Європи (Mitteleuropa).

Це був цинічний, консервативний проєкт, у якому Києву відводилася роль аграрно-промислового партнера під парасолькою найвеличнішої сухопутної армії світу.

Інтеграція в цей проєкт була для України єдиним шансом проскочити м'ясорубку XX століття, оминувши марксистський експеримент.

> — Якби Німеччина звела війну хоча б до нічиєї, українська державність викристалізувалася б під протекторатом Берліна, здобула б армію, бюрократичний апарат та інституції, знищити які більшовики вже не змогли б.

Але восени 1918 року німецька воєнна машина надірвалася.

> **Поразка Рейху не була миттєвим воєнним розгромом.**
>
> **Це був структурний колапс перенапруженої системи.**

Коли в Кілі повстали матроси, а Вільгельм II зрікся престолу, всією Україною прокотився невидимий землетрус.

Геополітична гравітація змінила полюси.

> **— Дев'яте листопада 1918 року. Революція в Німеччині.**
>
> **— Одинадцяте листопада. Комп'єнське перемир'я.**

Для Лондона і Парижа це було свято.

Для України — смертний вирок.

Німецькі гарнізони, які ще вчора диктували порядок на всьому просторі від Волині до Донбасу, відразу перетворилися на деморалізований натовп озброєних людей, що бажали тільки одного:

> — сісти в ешелон і поїхати додому в Баварію, Саксонію чи Пруссію. Опори впали.

Бетонний саркофаг, що стримував більшовицький радикалізм, тріснув.

І тут на сцену вийшла дурість. Дурість, зведена в ранг національної чесноти.

> **— Місцева національна інтелігенція — Винниченко, Петлюра та інші ліві романтики — сприйняли крах німецького порядку як свій зірковий час.**

Вони ненавиділи Гетьманат за його буржуазність, за опору на землевласників та офіцерство, за брак фольклорної лівизни.

Вони підняли антигетьманське повстання в той самий момент, коли потрібно було за будь-яку ціну рятувати державу.

Директорія повалила Скоропадського. *“Поети скинули генерала”.*

> **— Вони святкували перемогу над німецьким протекторатом рівно стільки, скільки знадобилося Льву *Троцькому*, щоб перегрупувати Червону Армію і вдарити по відкритому Києву.**

Без німецьких багнетів українська незалежність протрималася два місяці.

Подальше — це просто фізика. Зламана система не чинить опору тиску маси.

> Відхід німців утворив геополітичний вакуум. Вакуум завжди заповнюється найсильнішим хижаком. Росія — спочатку у вигляді *Денікіна*, а потім остаточно у вигляді *Леніна і Троцького* — хлинула в цей пролом.
>
> *Директорія УНР*, що мала гімн, прапор і натовп недисциплінованих селянських отаманів, була стерта з лиця землі методичною машиною більшовицького терору та мобілізації.

В історичних поразках немає нічого шляхетного.

Поразка в реальній політиці завжди конвертується в *демографію*.

Якби Німецька імперія встояла восени 1918-го, Україна стала б консервативною східноєвропейською державою. Без колгоспів. Без репресій інтелігенції в Сандармосі. Без Голодомору 1932–1933 років, який фізично викосив кістяк нації. Десятки мільйонів ненароджених, убитих, стертих на табірний пил українців — це прямий і незаперечний рахунок за обвал Західного фронту в Пікардії та Фландрії.

Це ціна втрати німецького протекторату, який місцеві ентузіасти так поспішали повалити в нападі суїцидального соціалістичного романтизму.

Історія не визнає альтернатив, але визнає залізну логіку причин і наслідків.

Державність, яка не здатна захистити себе сама, живе рівно стільки, скільки живе її зовнішній гарант.

> ***Німецька Імперія*** була єдиним якорем, здатним втримати Україну від падіння в криваву безодню радянського століття.
>
> Поразка ***Рейху*** стала тією самою точкою неповернення.

Позбувшись зовнішнього щита, країна зірвалася у столітню ніч. І досі Україна кров'ю викуповує те право на існування, яке вона могла б інституційно закріпити ще тоді, під холодним покровительством прусського орла.

***

№ 2.268

Иранская «сделка» Трампа: предупреждение для Украины — The Telegraph

2026-06-16

Милин

Чарльз Хилари ***Мур*** — британский журналист, публицист и председатель совета директоров журнала The Spectator.

***

Пока еще слишком рано выносить окончательное суждение о ***соглашении Дональда Трампа с Ираном***. Опубликованного текста пока нет. Какими бы ни были уже согласованные формулировки, в течение ближайших 60 дней они, вероятно, окажутся весьма гибкими. Процесс может сорваться.

Однако уже сейчас можно сказать одно:

> — Президенту Трампу стоило бы вспомнить собственный твит от января 2020 года: **«Иран никогда не выигрывал войну, но никогда не проигрывал переговоры»**. Теперь он сам стал жертвой этого феномена.

Процесс, который привел нас к нынешней точке, *помог Ирану* следующим образом

(5) Первоначальные удары США и Израиля заставили многих увидеть в Иране жертву, а не ведущего государственного спонсора терроризма в мире. Эти удары все еще могли бы быть оправданы, если бы они привели к очевидной победе, но привели ли?

(6) Последовательность событий означала, что многие тысячи противников режима внутри Ирана, последовавшие призыву Трампа к восстанию, были убиты.

Люди скажут: вот что происходит, когда следуешь за Америкой.

(7) Ход событий, по-видимому, подтвердил устойчивость иранского руководства в условиях крайнего давления.

(8) Он побудил мир поверить в давнее и прежде не доказанное утверждение Ирана о том, что он способен контролировать Ормузский пролив, а значит — и поток мировой нефти.

(9) Подход Америки поставил Иран и Соединенные Штаты на один уровень, которого прежде не существовало. Раньше Иран был государством-изгоем. Теперь он предстает как крупнейшая региональная держава, оставшаяся без наказания за нападения на своих мирных соседей в Персидском заливе, которые рассчитывают на США в вопросах безопасности.

(10) Приняв Пакистан в качестве посредника между двумя сторонами, Соединенные Штаты усилили экстремистские версии ислама и создали дисбаланс, неблагоприятный для собственных интересов.

(11) **Отказ Трампа провести настоящие консультации с западными союзниками перед ударами еще больше ослабил НАТО и дал союзникам гораздо меньше влияния на любой результат переговоров — и гораздо меньше позитивной заинтересованности в нем.** Иран может с удовлетворением отметить, что Трамп, похоже, движется к новой версии ядерной сделки Обамы — СВПД, которую он так ненавидит, — но уже без преимущества в виде поддержки со стороны союзников Америки.

(12) Иран не был наказан за близость к России и Китаю. Значит, он захочет сохранить эту близость.

(13) **При Трампе легче быть врагом Америки, чем ее другом.** Этот печальный факт очень болезненно ударит по Израилю.

***

Поскольку нечто под названием «мир» временно восстановлено, Президент Трамп будет громко заявлять об этом и переносить этот подход на другие ситуации.

*Он будет утверждать, что укрепил свой престиж, и попытается использовать его, чтобы принести похожий «мир» **Украине**.*

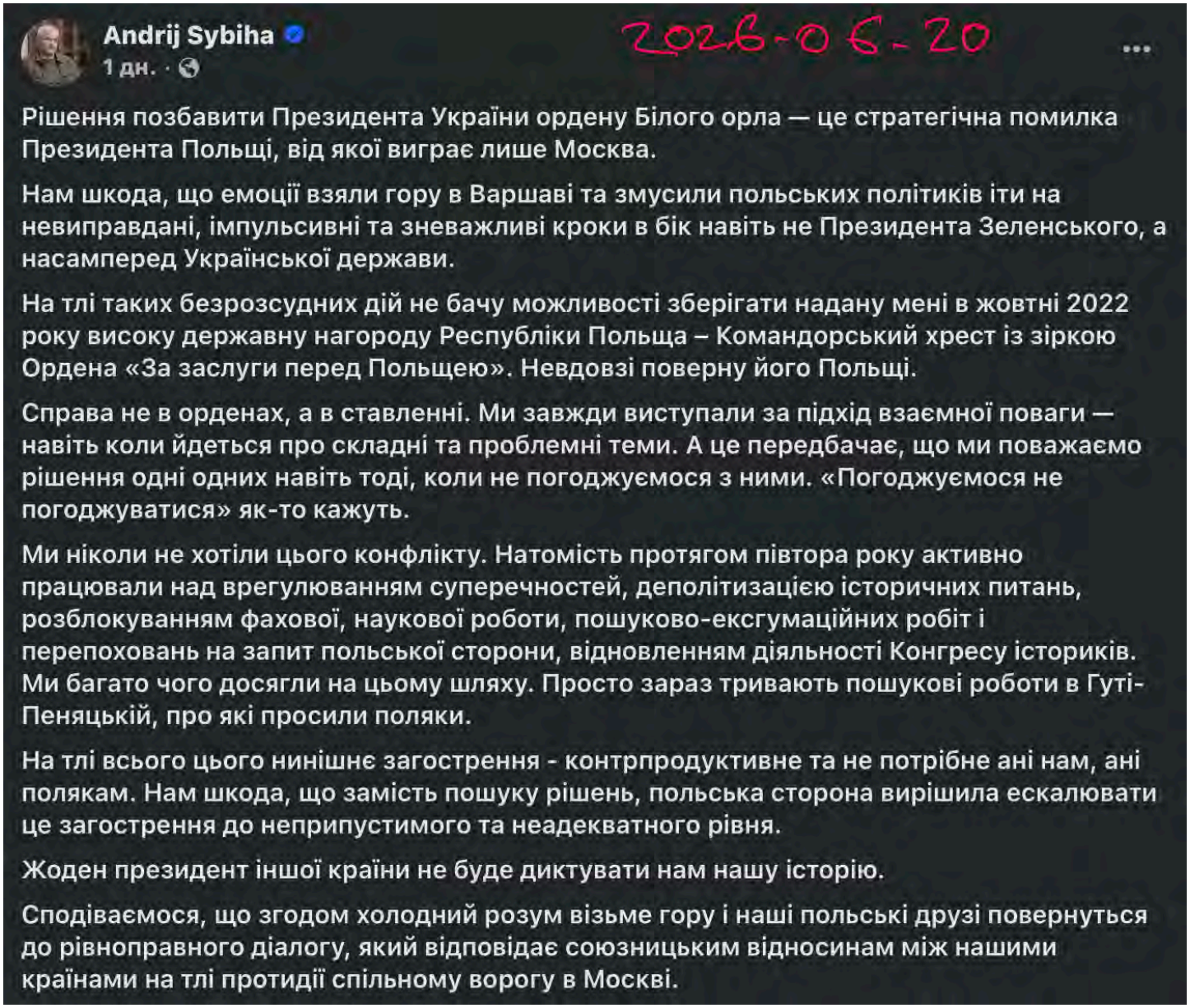
***Россия** будет знать, как этим воспользоваться.*

***

№ 2.269

Рис1

Andrij Sybiha
1 дн. ·

2026-06-20

Рішення позбавити Президента України ордену Білого орла — це стратегічна помилка Президента Польщі, від якої виграє лише Москва.

Нам шкода, що емоції взяли гору в Варшаві та змусили польських політиків іти на невиправдані, імпульсивні та зневажливі кроки в бік навіть не Президента Зеленського, а насамперед Української держави.

На тлі таких безрозсудних дій не бачу можливості зберігати надану мені в жовтні 2022 року високу державну нагороду Республіки Польща – Командорський хрест із зіркою Ордена «За заслуги перед Польщею». Невдовзі поверну його Польщі.

Справа не в орденах, а в ставленні. Ми завжди виступали за підхід взаємної поваги — навіть коли йдеться про складні та проблемні теми. А це передбачає, що ми поважаємо рішення одні одних навіть тоді, коли не погоджуємося з ними. «Погоджуємося не погоджуватися» як-то кажуть.

Ми ніколи не хотіли цього конфлікту. Натомість протягом півтора року активно працювали над врегулюванням суперечностей, деполітизацією історичних питань, розблокуванням фахової, наукової роботи, пошуково-ексгумаційних робіт і перепоховань на запит польської сторони, відновленням діяльності Конгресу істориків. Ми багато чого досягли на цьому шляху. Просто зараз тривають пошукові роботи в Гуті-Пеняцькій, про які просили поляки.

На тлі всього цього нинішнє загострення - контрпродуктивне та не потрібне ані нам, ані полякам. Нам шкода, що замість пошуку рішень, польська сторона вирішила ескалювати це загострення до неприпустимого та неадекватного рівня.

Жоден президент іншої країни не буде диктувати нам нашу історію.

Сподіваємося, що згодом холодний розум візьме гору і наші польські друзі повернуться до рівноправного діалогу, який відповідає союзницьким відносинам між нашими країнами на тлі протидії спільному ворогу в Москві.

Рис2

На жаль, Президент Польщі Кароль Навроцький вдався до недружнього акту щодо нашого народу, позбавивши Президента України раніше врученого йому ордена Білого Орла.

Безумовно, це подарунок для московського агресора, який той обов'язково використає проти обох наших країн.

Наші народи мають давні взаємини й різні сторінки історії – як героїчні, так і трагічні. Однак це має бути приводом для глибокого осмислення, а не грубих політичних спекуляцій. Україна не вказує жодному іншому народові, як вчити його історію. Тож і ми залишаємо за собою справедливе право на власну національну пам'ять та гідність.

Переконаний, що цей жест Президента Польщі не про справедливість абощо. Адже про яку справедливість може бути мова, якщо ордена Білого Орла, наприклад, досі не позбавлено італійського фашистського диктатора й пособника Гітлера Беніто Муссоліні?

Україна, без сумніву, дасть оцінку цій події. Та попри все ми й далі міцно стоятимемо на засадах відкритого партнерства з усіма нашими союзниками. Однак партнерства рівноправного, заснованого на принципах взаємоповаги.

Україна продовжить битися в авангарді захисту всієї Європи, зокрема Польщі, сплачуючи найдорожчу ціну.

Та як і будь-який українець, я не можу лишатися осторонь і просто спостерігати за тим, як проти наших громадян безпідставно й штучно розкручується маховик ненависті.

З огляду на це я відмовляюся від Золотого офіцерського хреста ордена «За заслуги перед Польщею», яким мене нагородив минулого року Президент Польщі.

Впевнений, що українське суспільство – і військові, і цивільні – відчувають такі ж емоції та підтримають цей крок.

Слава Україні!

❤️ 4.22K 👍 790 👏 247 🔥 96 🤝 70

t.me/Kyrylo_Budanov_Official/603 98.6K Jun 20 at 08:11

Рис3

***

№ 2.270

Олег Хомяк
10 мин. ·

2026-06-21

Наши Президенты продемонстрировали одностайну , но я бы сказал - массовую, реакцию. И главное - реакцию.

Президент Зеленский делает шаг , давая имя УПА воинской части, в сторону "националистов". Это те, кто доминируют в социальном пространстве. Это те, кто отвлекают от действий власти и всегда переводят внимание масс в сторону реснтимента, ненависти и врагов вовне.

В ответ, реагируя, Президент Польши делает шаг, который соответствует такому же польскому национализму.

Результат - усиление ненависти поляков к украинцам, украинцев к полякам. Путин выгодоприобретатель. Зеленский выгодоприобретатель.Навроцкий выгодоприобретатель. Народы в героическом ажиотаже (вспоминаем начало Первой Мировой).

Украинские президенты, вернувшие награду, продемонстрировали такую же одностайну реактивность. Добавить слово "мышление" рука не поднимается.

Хотя можно было бы занять позицию прпримирения. Выйти в позицию за пределами травм. И вспомнить кто настоящий враг.

В чистом виде сюжет Хмельничины. Когда через 100 не было уже и ни Речи Посполитой (шляхетный гонор требует оплаты), ни Гетьманщины. Это игра Российской империи в долгую . В противовес популизму и реактивности.

***

№ 2.271

Тимоти Снайдер: Почему Россия вторглась в Украину

Ссылка

2026-06-18

ТИМОТИ СНАЙДЕР, ПЕРЕВОД "ХВИЛІ"

Историк Тимоти Снайдер о том, почему причина войны - в русских представлениях об Украине, а не в действиях Киева

Историк Тимоти Снайдер беседует с Майклом Киммиджем из Института Кеннана об истоках войны России против Украины. Снайдер прослеживает украинскую национальную идею до козацкой эпохи, доказывает, что подлинная причина войны - в русских представлениях об Украине, а не в действиях самой Украины, и утверждает, что Запад неверно прочитал эту войну, потому что усвоил историю по российскому имперскому шаблону. По ходу разговора: три момента, когда Советский Союз переписал собственное прошлое как русское, почему большевики были вынуждены признать существование Украины и почему готовность Украины сопротивляться в 2022 году удивила почти всех, кроме самих украинцев.

***

Майкл Киммидж: Я Майкл Киммидж, директор Института Кеннана, и сегодня рад представить нашего гостя - Тимоти Снайдера. Он возглавляет кафедру современной европейской истории, руководит Лабораторией публичной истории и преподает в Школе глобальных отношений и публичной политики Манка в Университете Торонто. Профессор Снайдер - из тех, кто не нуждается в представлении, когда речь заходит о нашей теме: истоках войны в Украине и более широкой истории Украины и региона. Я не стану перечислять все его прекрасные книги на эту тему - они легко доступны каждому, кто захочет глубже понять контекст сегодняшнего разговора. Но прежде всего - Тим, добро пожаловать.

Тимоти Снайдер: Очень рад быть с вами и рад, что у нас есть возможность поговорить.

1. Нация старше 19-го века

Майкл Киммидж: Я хотел бы начать с ***украинской национальной идеи***. В каком-то смысле это вопрос о девятнадцатом веке, хотя, конечно, можно уйти и дальше вглубь. Не могли бы вы обрисовать для нашей аудитории контуры и истоки украинской национальной идеи, которая возникла тогда же, когда по всей Европе складывались многие подобные национальные идеи? Когда она впервые заявила о себе по-настоящему?

Тимоти Снайдер: В ответ я набросаю четыре общих тезиса, а вы можете выбрать любой.

1) — Во-первых, хотя все национальные идеи в чем-то схожи

> — обычно есть представление, что существует народ, что у народа долгая история и что эта история должна так или иначе увенчаться созданием государства, - современные обществоведы порой слишком торопятся перейти от этого общего сходства к тому, чтобы вовсе игнорировать всякое своеобразие. Поэтому, прежде чем говорить об украинской национальной идентичности, я хочу подчеркнуть: важно, что на землях к северу от Черного моря не сотни, а тысячи и десятки тысяч лет истории и предыстории человеческой жизни. То, что происходило задолго до того, как мы вообще можем говорить о национальных движениях, влияет на форму современной истории. Мне это невероятно интересно, потому что очень многие крупные тенденции мировой истории до начала Нового времени связаны именно с землями к северу от Черного моря.

Будь то возникновение города, истоки индоевропейских языков или основания более привычных нам классических цивилизаций вроде Греции и Рима - очень многое из того, что нам знакомо и незнакомо в древнем мире, на самом деле связано с Украиной.

И это небезразлично для последующей современной истории. У нас, людей современности, есть привычка считать историю лишь набором конструкций и изобретений, нужных для создания современной нации. По-моему, это слишком цинично и упрощенно.

2) — Во-вторых, если говорить о самосознающей нации, то украинская национальная история, пожалуй, из длинных.

— Я бы отсчитывал ее от козацкого периода, потому что козацкие государства - возникшие в середине семнадцатого века и просуществовавшие до конца восемнадцатого - самосознающие и украинские. Они противопоставляют себя окружающим государствам, даже когда время от времени вступают с ними в союз: Османам, Речи Посполитой, Московии. Они используют слово "Украина". У них есть собственное мифическое прошлое. Они основывают государство или череду государств.

Так что, если говорить о национальной истории, отправная точка для Украины - не 19-ый век, а 17-ый.

3) — В-третьих, о самом 19-м веке.

Есть странный эффект, из-за которого 20-ый век отрезает нас от 19-го.

20-ый век в Украине - век отчаянной травмы, политических зверств, войны. Первая мировая на восточном фронте столь же разрушительна, как на западном, - на деле даже разрушительнее. Затем большевистская революция; затем сопутствующие войны, которые тянутся до 1922 или 1923 года; затем пятилетка и голод, унесший четыре миллиона жизней; затем Большой террор; затем Вторая мировая, куда более разрушительная на восточном фронте, и ГУЛАГ, и так далее. Один из результатов всего этого - своего рода заслон. Глядя на Украину, мы способны разглядеть ужасы 20-го века.

Но от нас заслонено то, насколько богатым и интересным было украинское национальное движение до этого. Мы рефлекторно предполагаем: раз были все эти ужасы, значит, украинское национальное движение должно было стать реакцией на них. Это совершенно не так.

Украинское национальное движение, каким оно сложилось в 19-м веке, было прогрессивным, оптимистичным, в целом федералистским и поразительно хорошо знало далекое прошлое.

Мы, склонные быть конструктивистами и сосредоточиваться на 20-м веке, - и я сам это упустил, когда 20 лет назад писал "Реконструкцию наций", - всегда недооцениваем, насколько движение 19-го века помнило о предыдущих тысячелетиях, пытаясь понять, кто такие украинцы.

4) — И в-четвертых - на этом остановлюсь - мы, по-моему, сильно переоцениваем, насколько это была реакция на поляков и особенно на русских.

В 19-м веке не было русского национального движения. Была Российская империя, но настоящего русского национального движения не было.

Поэтому украинское национальное движение - не реакция на русское; уместнее видеть, как Россия лихорадочно ищет национальный нарратив в пространстве, которое украинцы в каком-то смысле уже заняли.

И если начать отсюда, становится понятнее странность и отчаяние того нарратива, который Путин пытается создать сегодня.

Вот четыре тезиса - выбирайте любой.

2. После Первой мировой: федералистская мечта

Майкл Киммидж: Безусловно, ваш четвертый тезис уже задает рамку для более широкого разговора об истоках войны, которая начинается в 2014 году, но приобретает полномасштабный характер в 2022-м.

Я хочу перейти к Первой мировой войне и ее последствиям.

Минуту назад вы предостерегли от слишком реактивного понимания украинской идентичности по отношению к Польше, но я все же задам польско-украинский вопрос - примерно времен Версальского договора.

> — Польша едет в Париж в 1919 году с чемоданом идей, и делегация возвращается с нацией.
>
> — С Украиной в 1919-м история иная.

Не могли бы вы рассказать о последствиях Первой мировой, о состоянии украинской национальной идеи, а затем и о том крайне запутанном и жестоком мире политики около 1919 года?

Тимоти Снайдер: Я бы начал с того, что Украина на протяжении всей своей истории, но особенно в 20-ом веке, словно втягивает в себя все, и из-за этого ее историю трудно рассказывать - в ней слишком много слоев.

История Франции в Первой мировой, к примеру, тяжела и болезненна, но довольно прямолинейна: война идет не так хорошо, как хотелось бы, потери огромны, есть союзники, в последний момент вступают американцы, французы побеждают и не хотят повторения такой войны.

С Украиной же вы вступаете в войну, разделенные между империями.

1) — Украинцы воюют в армиях и Габсбургской монархии, и Российской империи - друг против друга.

2) — Армии перекатываются туда-сюда по территории нынешней Украины.

Во второй половине войны вырисовывается триумф немцев и их габсбургских союзников - по сути, фактический триумф на востоке, с оккупацией Украины до первой половины 1918 года.

Все раздают обещания о самоопределении - и большевики Ленина, и немцы, - которые, конечно, так и не выполняются.

Затем приходит большевистская революция, которая в Украине невероятно сложна, и большевики побеждают отчасти потому, что претендентов так много.

Во Франции можно посмотреть на перемирие ноября 1918 года и сказать: вот поворотная точка.

В Украине такой точки нет, потому что война просто продолжается с другими игроками еще несколько лет.

Среди этих игроков

— российская Красная армия, российская Белая армия, те, кто хочет сохранить или даже расширить империю,

— польская армия со своими стратегическими целями и

— две украинские армии:

одна - из западноукраинского государства, возникшего на габсбургских землях,

другая - из украинского государства, возникшего на землях Российской империи.

Так что на этой территории несколько лет сталкивается множество игроков с противоположными - иногда яростно противоположными, иногда просто разными - интересами.

— Это невероятно сложно и невероятно кроваво очень долго. Это война иного рода, потому что за ней следует, по сути, вторая череда войн.

И уже это само по себе мешает применить нашу парадигму истории, парадигму Антанты.

Когда Антанта смотрит так далеко на восток, идея самоопределения присутствует, но она существенно ограничена соображениями национального интереса - особенно у Франции - и тем, куда Антанта вообще может послать войска.

С точки зрения национального интереса Антанта склонна думать, что поляки лучше сдержат большевистскую революцию, и считает Польшу союзником, - поэтому в территориальных спорах между Польшей и Украиной она встает на сторону поляков.

> — И в любом случае, несмотря на отдельные робкие попытки, так далеко на восток она силу спроецировать не может.
>
> — До Венгрии - через Румынию - дотянуться может, до Украины - нет.

Так что идея самоопределения есть, украинцы к ней апеллируют, но большого значения это не имеет.

Хочу вернуться на уровень идей, потому что это связывает предыдущий вопрос с нынешним.

Хорошо это или плохо, но к 1918 году у украинцев центральной и восточной Украины господствующая идея - не национальное государство.

Господствующая идея - все еще прогрессивная, федералистская, основанная на сотрудничестве; именно туда, как они думают, движется история.

И они не одиноки.

> — В отличие от поляков, сосредоточенных на практике построения государства, украинцы - возьмем главу парламента Украинской Народной Республики, историка Михаила *Грушевского* - верили, что прогресс выведет нас за пределы не только империи, но и национального государства, к некоему более широкому европейскому, а в итоге и мировому набору федераций.

Поэтому их вполне устраивает то, что происходит в России в начале 1917 года:

> — они думают, что смогут договориться с русскими о какой-то децентрализованной системе.

К провозглашению украинского национального государства их, по сути, подталкивает большевистская революция. Многие украинцы теперь оглядываются назад и говорят, что они были ужасно незрелы, что им следовало думать о национальном государстве, быть консервативнее.

Но как исторический факт:

> — сердцем они были за федерацию, горизонтальное сотрудничество, гражданское общество.

В этом было ядро украинской политической мысли - пока они не погрузились в реалии Первой мировой и не оказались загнаны в попытку провозгласить национальное государство, которое, по названным причинам, было крайне трудно построить.

3. Выживание в советском веке

Майкл Киммидж: Это замечательная мысль, ведь когда эта война закончится, Украина так или иначе войдет в Европу - и в Европейский союз, который сам по себе своего рода федерация.

Один из ключевых политических и дипломатических вопросов на будущее - как все это будет выглядеть.

Любопытно вернуться в 1919 год и увидеть предысторию того, что может наступить в конце войны.

> — Мы могли бы долго говорить о силах, давивших на украинскую государственность в 1920-1930-е годы и позже, - Голодомор, Вторая мировая, Холокост на украинской земле, создание советской Украины, сознательно нацеленное на то, чтобы переформатировать или вовсе вытравить украинскую государственность.

Но вместо того чтобы обсуждать все это, что заслуживает отдельного разговора, **я хочу спросить о выживании украинской национальной идеи после 1945 года** - будь то история диаспоры, история западных территорий по мере их советизации или более широкая украинская история, - потому что это подводит нас к 1991 году и очень важной роли Украины в распаде Советского Союза.

Как эта идея выжила, когда столько сил действовало против нее?

Тимоти Снайдер: Прекрасный вопрос, потому что все не так просто, будто репрессии сделали национальную мысль невозможной.

Украинской национальной мысли в 20-м веке гораздо больше, чем принято думать.

Как я уже говорил, череда травм заставила ее перейти к обороне, так что она была более реактивной, чем в 19-м веке.

В 19-м веке - будь то украинские национальные мыслители в Российской империи до того, как многим из них пришлось эмигрировать в 1870-е, или в

Галиции под властью Габсбургов - общий настрой был оптимистичным и устремленным вперед:

— история на нашей стороне.

А вот украинская национальная мысль 20-го века вынуждена быть реактивной, потому что есть на что реагировать:

— создание Советского Союза, пятилетка, Голодомор.

И видно, как некоторых лучших мыслителей украинского 20-го века вытесняют в своего рода интеллектуальный активизм.

Возьмем Милену *Рудницкую*, одну из осевых фигур украинской политической мысли и действия в 20-м веке.

Она из галицкой семьи, и в начале 1930-х она - одна из тех, кто за пределами советской Украины, гражданка Польши, активная в Лиге Наций, - пытается привлечь внимание к Голодомору, что по разным причинам сделать было невероятно трудно. Но не будь Голодомора, она занималась бы другим.

Она полезна и в связи с межвоенной Польшей. Условия для украинского национального действия там, хоть и лучше, чем в Советском Союзе 1930-х, были заметно хуже, чем при Габсбургской монархии. Межвоенное польское государство закрывает большинство украинских школ, лишает украинцев доступа к государственной службе, подтасовывает выборы так, чтобы украинцам было трудно получить представительство, и запрещает партии, за которые украинцы голосовали в большом количестве, - хотя некоторые из этих партий были экстремистскими, так что вопрос неоднозначный. Оно проводит "пацификации" в галицких селах.

Так что быть украинским национальным активистом в межвоенной Польше тоже было непросто; это выглядит сравнительно сносно лишь рядом с ужасами Советского Союза 1930-х.

Даже в Польше они в обороне - реагируют на злоупотребления или отстаивают права; их силы уходят на борьбу с тяжелым положением.

Так как же она выживает?

Отчасти благодаря межвоенной Польше, где украинские газеты и институции были возможны и где - при всех ограничениях - до довольно позднего времени существовала свобода слова, а это для таких вещей очень важно.

Важно и то, что в советской Украине в 1920-е была попытка дать ход украинской культуре - Терри Мартин написал об этом замечательную книгу "Империя положительного действия" - в оптимистичном расчете, что можно создать своего рода советскую украинскую нацию.

Короткое время, с полдесятилетия, была масса официальной поддержки украинским пьесам, романам, поэзии, науке. Это рождает наследие, которое можно подхватить позже - полвека спустя в Советском Союзе, да и сейчас подхватывают. Потом есть Галиция, а потом, как вы сказали, эмиграция. Создаются очень важные научные институции - в Альберте, в Массачусетсе.

Что интересно, раз уж мы говорим о национальной идее: это по большей части научные институции, и их подход к национальным вопросам очень космополитичен.

Ими руководит Иван *Лысяк-Рудницкий* - сын Милены *Рудницкой*, украинский политический мыслитель в эмиграции, - который, если коротко, выигрывает спор о том, что значит украинская политическая история:

— что это история политического выбора, а не история этносов.

Этот спор, разворачивающийся в основном в Канаде и США, очень важен - не только для сохранения украинской национальной мысли, но и для того направления, которое в итоге выберет украинское государство.

И наконец, надо сказать, что, хотя Советский Союз был довольно репрессивным, он никогда не отрицал - так, как сейчас отрицает Путин, - что украинская нация существует.

Даже когда при Брежневе в 1970-1980-е украиноязычное книгоиздание удушалось, оно так и не прекратилось.

Украинцев угнетали, украинская политика была почти невозможна, но внутри Советского Союза все же сохранялась своего рода слабая официальная поддержка чего-то вроде украинской национальной культуры.

4. 1991-й: голосование самой нации

Майкл Киммидж: Это прекрасный переход к моему следующему вопросу - о важнейшем голосовании осенью 1991 года, когда жители Украинской Советской Социалистической Республики подавляющим большинством проголосовали за выход из Советского Союза. Это шло параллельно с тем, что происходило в Беларуси и в российской республике, и с событиями, уже случившимися в странах Балтии и на Южном Кавказе, где из-за гласности и перестройки власть Горбачева оспаривалась из самых неожиданных для него источников. Голосование - вещь в каком-то смысле очень простая: голосовать можно по самым разным вопросам, но голос у тебя один.

Это было голосование за то, чтобы выпотрошить Советский Союз, или голосование за создание украинской нации?

Полагаю, ответ может быть "и то и другое", но как вы сегодня смотрите на тот момент?

Тимоти Снайдер: Я полностью с вами согласен, но хочу отодвинуть вопрос на несколько месяцев назад, к лету и осени того года, потому что Советский Союз распадается именно так, как распадается, из-за того, как он был создан.

Советский Союз смог распасться в конце 1991 года на отдельные союзные республики потому, что эти союзные республики вообще существовали.

И это не просто технический момент.

Он упирается в более крупный вопрос:

> — как давно существует Украина, и кто, когда и почему ее признавал.

Когда большевики основывали Советский Союз в конце 1922 года, они основывали его на тяжело добытом знании, что украинская нация существует.

Это и есть главная причина, по которой им вообще пришлось основать Советский Союз. У них не было никакого желания его основывать; им нужна была мировая революция.

Поскольку им все же требовалось государство, они предпочли бы что-то вроде большевистской России или абстрактного большевистского государства.

Но в силу ряда событий, часть которых мы уже упоминали, они были вынуждены признать историческое существование украинской нации - выборы, прошедшие в Украине, существование украинских армий, личный опыт большевистских вождей, включая Сталина, когда они пытались пройти через Украину и взять ее под контроль.

Поэтому, решая, какую форму примет их государство, большевистские вожди вынуждены добавить украинскую республику. Это не подарок Украине. Все ровно наоборот:

> ***— они понимают, что обязаны это сделать, если хотят, чтобы у Советского Союза был хоть какой-то шанс уцелеть.***

Я задерживаюсь на этом, потому что 100 лет спустя современная российская пропаганда переворачивает это с ног на голову.

Вся форма Советского Союза - результат настолько неоспоримых свидетельств, что даже большевикам пришлось признать:

> — Украина существует.

Я подвожу к этому, потому что это помогает понять, почему Советский Союз распадается - опять-таки из-за Украины.

Он распадается потому, что эта структура существует.

Когда Ельцин хочет выйти из Советского Союза - а это и есть главная причина его конца, - сделать это можно, вернувшись к республикам-основательницам: России, Беларуси и Украине.

Три президента садятся в лесной резиденции в Беловежской пуще в Беларуси и договариваются отменить исходное соглашение.

Кравчук, Шушкевич и Ельцин могут сделать это лишь потому, что Украина существовала за столетие до того и потому, что Советский Союз был создан именно так. Все это украинцы тогда знали - в 1991 году, - даже если мы могли об этом с тех пор забыть.

Так что же значит это голосование?

Две вещи.

Отталкиваясь от вашего предыдущего вопроса: ощущение, что украинская нация существует, было самоочевидным. По-настоящему в этом никто не сомневался. В 1991 году нужно было забраться далеко на крайне правый фланг диких русских националистов, чтобы найти тех, кто отрицал существование Украины.

Расхожее представление в России было таким: да, Украина реальна, она отсталая, она второсортная, но реальна.

А в Украине расхожим было такое: конечно, украинская нация существует - может, не каждый здесь украинец, но нация, безусловно, есть.

Поэтому я не назвал бы это голосованием за украинскую нацию; это было голосование самой украинской нации.

Тех, кто сделал это голосование возможным, можно назвать коалицией - и здесь я сильно опираюсь на недавнюю работу Сергея *Плохия* в рамках большого проекта, который мы с ним помогаем вести, *Ukrainian History Global Initiative*.

Сложилась коалиция между определенным крылом украинских коммунистов и украинскими диссидентами вокруг идеи независимости, которая никогда не уходила.

В тот исторический момент диссиденты, продвигавшие идею более радикально, смогли встретиться на полпути с украинскими национал-коммунистами и дойти до этого референдума.

Тогда было ясное понимание:

— государство для украинцев будет лучше, чем та неразбериха, что выйдет из Советского Союза в 1992-м, - вполне разумный вывод.

И большинство было очень большим - большинство в каждом без исключения регионе, включая Крым, и крупное большинство в восточных областях, где сейчас идет война.

Так что это было голосование за государство.

Вопрос о том, есть ли нация, по сути, не стоял. Все знали, что нация есть. В бюллетене этого не было, но в умах людей было.

5. Как Россия переписала собственное прошлое

Майкл Киммидж: Я хочу перейти ближе к войне 2022 года, но не слишком стремительно. Позвольте спросить о 1990-х и о семенах будущего конфликта, посеянных в это десятилетие.

Здесь у нас есть масса конкурирующих объяснений:

1) — взгляд Миршаймера о продвижении западных институтов на восток;

2) — представления о ельцинской России как непреклонной в нежелании отказаться от имперского кругозора, уходящего глубоко в российскую и советскую историю;

3) — объяснения, больше сосредоточенные на Европе.

Целый спектр объяснений начинается в 1990-х.

Мне очень интересно ваше понимание этого десятилетия.

Тимоти Снайдер: Я отвечу наполовину, а потом вам, возможно, придется переформулировать вопрос, потому что я хочу немного задержаться на 1970-1980-х, прежде чем дойти до 1990-х.

Мы говорили об *украинской национальной мысли*, но к войне она имеет лишь очень косвенное отношение.

К войне имеет отношение русская национальная мысль.

А русская национальная мысль во многом связана с траекторией политической самолегитимации внутри Советского Союза.

Это трюизм, но все же любопытно, что коммунизму приходится как-то уживаться с национализмом.

В Советском Союзе это обычно работает так: после Второй мировой войны происходит сдвиг к русскому определению того, чем на самом деле является Советский Союз, - не напрямую и уж точно не этнически.

Я бы выделил три момента.

1) — Первый - сама Вторая мировая война, точнее, ее ближайшие последствия, когда Сталин определяет победу Советского Союза как победу России, что исторически неверно.

Мирных жителей в Украине гибнет больше, чем в России, хотя Россия куда больше.

Территория, за которую воевал Гитлер, - это Украина, Кавказ, лишь немного западной России. Самым опасным местом для мирных жителей была Беларусь.

Но Сталину было политически удобно определить эту войну как ***русскую***

> — именно потому, что Россия по большей части не была оккупирована, а Украина и Беларусь были.

Так что Сталин сам ***русифицирует*** Вторую мировую.

И видно, насколько это значимо сегодня, когда не только в России, но и у многих в Америке считается само собой разумеющимся, что это была русская война, - хотя это не так.

Это была советская война, и шла она в основном в Украине и Беларуси, где было и больше всего страданий, и откуда непропорционально много шло солдат:

> — неся чудовищные потери, Красная армия по дороге назад через Беларусь и Украину забирала подростков и молодых мужчин.

2) — Второй момент - 1954 год, празднование заключенного тремястами годами ранее соглашения между козаками и Московией, когда Хрущев и идеологи вокруг него взяли на вооружение такую трактовку:

> — Украина, конечно, всегда была отдельной общностью с далеким прошлым, но ***по собственной воле решила объединиться с Россией***.
>
> Это было диалектическое решение.

Никто не отрицал, что Украина отдельна и отлична; но смысловая оболочка, в которую все это обернули в 1954-м, была такой:

> — Украина отдельна, но украинцы решили объединиться с Россией, а раз выбор сделан - все, кончено, история свершила свой поворот.

Так соединяют идею, что Украина иная - что всем известно, - с идеей, что Советский Союз должен существовать как образование "Россия + Украина + другие".

3) — Третий момент - 1970-е, и, по-моему, это напрямую относится к складу мышления Путина:

— Брежнев использует культ Второй мировой войны, культ прошлого, чтобы легитимировать государство.

К 1970-м и началу 1980-х Советский Союз легитимирует уже не будущее, а прошлое, и это видно в Путине.

Путин в этом вырос и тоже использует прошлое. Он тянется дальше Второй мировой, которую, конечно, грубо понимает превратно, к другим идеям,

- но и эти идеи присутствовали в Советском Союзе, как, например, его представление, что «Украина и Россия всегда были как-то неразрывно вместе».

Это можно найти и в Советском Союзе, ведь Советскому Союзу нужно было объяснять, почему он существует.

1) Так что один из корней нынешней войны

- в этой зарождавшейся русской мысли, которая в значительной части Советского Союза была самоочевидной.

2) Второй глубинный источник - это, по-моему, *устройство советской плановой экономики*.

— В своей поздней форме, сильно зависимой от углеводородов, она позволяла очень легко захватывать активы относительно небольшому числу людей, а значит, переход от централизованного планирования к олигархии давался невероятно легко и на деле произошел очень быстро.

Одна из *проблем централизованного планирования* в том, что оно может очень быстро переключиться в *олигархию*.

3) И третье - мысль, которую до меня высказывали многие:

— в 1990-е мы все ошибались насчет характера реформ.

Было много доверчивого цинизма или циничной доверчивости насчет связи между экономическими и политическими переменами.

Оглядываясь назад, поразительно, до чего по-марксистски было с нашей стороны думать, что резкие экономические перемены автоматически приведут к тем политическим переменам, которые нам понравятся.

Тут было много наивного.

Будь у тебя цель получить нужный политический результат, ты был бы куда осторожнее с тем, какие экономические перемены отстаивать.

Я упоминаю это потому, что **Путин сейчас возможен только благодаря олигархии.**

Только при олигархии появляются люди с сотнями миллиардов долларов, способные навязывать свои чудовищно плохие идеи всему остальному миру.

В его случае «чудовищно плохая идея в том, что Украины не существует».

То, о чем я говорил, - источники этих скверных идей, но и источники того олигархического государства, в котором кто-то вроде него мог попытаться навязать их миру, в данном случае - через *вторжение*, которое начинается в 2014 году.

Майкл Киммидж: Позвольте добавить сноску - кое-что для англоязычных и особенно для американцев:

— смешение Советского Союза с Россией.

Есть замечательный пропагандистский фильм времен Второй мировой войны Фрэнка Капры, часть серии для американских солдат, под названием "Битва за Россию", - что в политическом смысле большое заблуждение.

Эта языковая проблема кажется неразрешимой:

— смешение происходит на всех уровнях разговора, высоком и низком.

Не помогает ли это Путину продвигать его утверждения о прошлом?

Я замечаю это даже у ученых - подмену Советского Союза Россией, - и это ведет к множеству путаниц.

Тимоти Снайдер: Это колоссальная ирония и печаль.

Печаль в том, что именно потому, что столько значимых событий 20го века произошло в Украине, мы Украину не видим.

Мы видим вещи не потому, что они значимы:

— мы видим их потому, что можем их ухватить, потому что есть свидетельства или потому что есть понимающие собеседники.

События бывают настолько травматичными, что их трудно ухватить, или свидетельства оказываются недосягаемы, или собеседников нет - их убили, выгнали в изгнание, заставили замолчать.

Такова во многом судьба Украины.

Так что печаль в том, что именно потому, что это было значимо, это было трудно разглядеть.

А ирония - особенно немецкая - в том, что именно потому, что немцы шли за Украиной, им было легко говорить о России.

С Россией всегда было проще мириться - не только потому, что у России есть газ на экспорт, но и потому, что она абстрактнее; можно увильнуть от того, что ты на самом деле делал, а делал ты вот что

> - вторгался в Украину с планом уморить голодом большую часть ее населения.

Это и была Вторая мировая, и немцы этого не знают - они начисто вытеснили это из памяти.

Если прочитать вторую главу "*Майн кампф*" или посмотреть на историю планирования голода и колонизации, ясно:

> **1) — важны были Украина, Беларусь и западная Россия, а еще кавказская нефть;**
>
> **2) — *украинская житница* была навязчивой идеей Гитлера.**

Но немцы вытеснили это из памяти начисто.

Куда проще думать о России и пытаться мириться с Россией - именно потому, в каком-то смысле, что дело было не в России.

Дело было в чем-то другом.

6. От Оранжевой революции к 2014 году

Майкл Киммидж: Возвращаясь к хронологии, я хочу спросить об ***Оранжевой революции***.

Один кремлевский чиновник называет ее "нашим 11 сентября", и эта фраза кажется мне примечательной в свете нарратива, который вы выстраиваете,

> — о становлении особого национального чувства в Кремле, чувства, охватывающего и Беларусь, и Украину.

Олигархия - тоже одна из тем Оранжевой революции:

> — в Украине есть страх, что олигархическая власть зашла слишком далеко, и потребность дать отпор.

Все это переплетается - российское влияние, олигархия.

И все же любопытно: хотя в феврале 2014 года многие ингредиенты те же, что и в Оранжевой революции, - политическая борьба, интерес Европы, интерес США, интерес России, - 2014-й разворачивается совсем иначе.

Куда вы помещаете *Оранжевую революцию* на этом постепенном сползании к серии российских вторжений 2014 и 2022 годов?

Тимоти Снайдер: Позвольте подхватить и развить некоторые ваши мысли, а потом попробовать сказать что-то новое.

Вопрос олигархии здесь центральный, и суть в том, какая именно олигархия у тебя была.

Нет сомнений, что

> **— Украина в 1990-е была *хрестоматийным олигархическим государством*, где парламентские партии были по большей части клиентами отдельных олигархов, а президенты были тесно связаны с олигархами и нередко считались им подчиненными.**

Но это был ***олигархический плюрализм*** - у тебя была куча разных олигархов.

Я не говорю, что это то, чего хочется, но это качественно отличается от траектории России, где двигались к одному олигархическому клану, окружавшему - при Ельцине - и контролировавшему - при Путине - президентскую власть в Москве.

Это две очень разные конфигурации:

> **1) — олигархическая *однородность* и**
>
> **2) — олигархический *плюрализм*.**

Именно они и сталкивались в России и Украине.

А внутри Украины люди оспаривали ***олигархический плюрализм*** - слово "плюрализм" делает это благозвучнее, чем было на деле, - во имя гражданского общества, выборов, которые что-то значат, партий, которые что-то значат.

Это сюжет 2004-2005 годов.

Сюжет двухслойный:

> — у русских был свой кандидат, олигархический кандидат, а украинцы сопротивлялись поддержанным Россией попыткам украсть выборы, вышли на улицы и победили.

Прежде чем двигаться дальше, одно замечание

- как общий политический урок интересно посмотреть на коалиции в обоих случаях.

Уберем Украину и Россию и взглянем просто на ***коалиции***.

— В обоих случаях это гражданское общество + несколько миллионеров против нескольких миллиардеров, готовых красть выборы, + иностранная держава.

Эту простую политическую арифметику можно приложить к Венгрии, можно приложить к США.

И, как многое в 21-м веке, это случается в Украине первой - так что у Украины можно учиться.

Чем же отличается?

— Российское государство за эти девять лет сильно изменилось, и в особенности изменился Путин.

— Его исходная идея превратить Россию в "диктатуру закона" провалилась.

Теперь он в режиме управления *коррупцией*:

— исходит из того, что все будет коррумпировано, но что он монополизирует коррупцию и станет ее центром.

Отсюда другая идеология, которая говорит примерно так:

— да, здесь скверно, здесь все коррумпировано, все вокруг коррумпированы, но и весь мир коррумпирован, а значит, все относительно, и наша коррупция - по крайней мере, наша.

А что касается Украины, идеи изменились.

Я пытаюсь проследить это в книге "***Дорога к несвободе***":

— где-то около 2010 года - другие относят это чуть раньше - явно происходит поворот, и Путин начинает писать об Украине как о всегда бывшей частью России, а о тех, кто это отрицает, - как о наших врагах.

Путин становится гораздо злее в отношении Украины лично, и весь его тон делается куда более метафизическим.

Есть момент, когда он приезжает в Киев - кажется, в 2012-м или начале 2013-го, - и говорит: это не мое мнение, что Россия и Украина вместе, это мнение Бога, а потому мы тут ничего поделать не можем; все, что мы можем, - следить, чтобы наши земные действия отражали эту высшую истину.

Это совсем другой способ говорить об этом, чем у Путина девятью годами раньше.

7. Война, построенная на вере, что Украины не существует

Майкл Киммидж: Позвольте разбить оставшиеся вопросы на две части и начать с России.

Это базовый вопрос - не о 2013-2014 годах, об аннексии Крыма и проникновении в Донбасс, при всей серьезности того поворота событий, а

> — о ***вторжении 2022*** года и о том, как вы, как историк, выстроили бы основные поворотные точки.

Вы уже упоминали реакционную ноту в Путине, гораздо более выраженную примерно с 2010 года, включая идею, что Украина и Россия соединены Богом.

Есть еще военная модернизация, размашистая российская внешняя политика, заход в Сирию в 2015-м, вмешательство в выборы в США в 2016-м, растущие амбиции и возможности и ничем не сдерживаемый лидер, подверженный радикальным идеям.

Мы как историки еще долго будем на предварительной стадии, потому что многого не знаем, а архивы закрыты.

Но как бы вы провели линию от весны и лета 2014 года, когда судьба Крыма и Донбасса уже решена, к полномасштабному вторжению 2022-го, сосредоточившись на Путине и российской стороне?

Тимоти Снайдер: Я постараюсь сосредоточиться на Путине, но важно ввести и других действующих лиц.

С одной стороны, большой сюжет между 2014 и 2022 годами подобен большому сюжету между 2005 и 2014:

> — траектория российского государства все больше движется к ***единоличному контролю*** - не только над вертикалью политической власти, но и над экономическими ресурсами, - и
>
> — этот человек меняется, становясь все более предсказуемым ***тираном*** в старомодном смысле:
>
> > — все дальше от повседневной ***реальности***,
> >
> > — все больше во власти собственных ***представлений*** о том, как устроен мир.

Скажем так:

— это ***«крупный сюжет со своей собственной траекторией, независимой от внешнего мира»***.

Однако вокруг событий 2014 года, когда Россия впервые вторгается в Украину,

— есть пара действий западной стороны, которые, по-моему, причинно связаны с позднейшим вторжением.

1) — Первое - слабая реакция, хотя "слабая реакция" даже не отражает всей сути, ведь мы предпочли дать себя обмануть - в феврале 2022-го - насчет того, что на самом деле происходило. Россия вторгалась в Украину все это время, но то, как наши медиа это освещали и как мы об этом говорили, мешало нам это увидеть. Мы предпочли не видеть, чем это было, и предпочли советовать украинцам не давать отпор.

Это была ошибка, и я объединил бы ее со слабостью наших санкций.

Россияне не усвоили из 2014 года, что могут ждать сильного ответа Запада.

Но это преуменьшение, потому что ***немцы вознаграждают Путина*** за вторжение в Украину - де-факто - тем, что подписывают после этого ***новые соглашения о газопроводах***, тем самым укрепляя российское государство и посылая мощный сигнал:

— «на Западе нам, в сущности, нет дела до территориальной целостности и национального суверенитета, сколько бы мы о них ни говорили».

Можешь вторгнуться к соседу, а мы все равно подпишем с тобой огромную газовую сделку - буквально пока патроны еще горячие.

У этого много источников:

— ошибочное немецкое понимание того, о чем была Вторая мировая;

— смещение немецкого чувства вины в сторону России, а не Украины; и

— удобство мысли, будто ***экономическое вовлечение ведет к нужным тебе политическим переменам***, - странная разновидность ***перелицованного марксизма***.

Доминирующая немецкая идея была такой:

— «если вовлечь их экономически, они окажутся цивилизованными и все будет хорошо».

Случилось ровно обратное:

— Германия финансировала расширение российской военной машины.

А поскольку мы не разобрались с 2014 годом тогда, нам было труднее разглядеть 2022-й, когда он наступил.

Позвольте сказать это конструктивнее.

В 2014 году русским удалось продемонстрировать возможности социальных сетей.

Они смогли представить свое вторжение в Украину как что угодно:

1) — ультраправым - что они останавливают гомосексуальный захват мира;

2) — евреям - что они борются с антисемитизмом;

3) — левым - что они борются с украинским национализмом, который якобы был огромной угрозой миру.

По сути, они впервые, как мне кажется, геополитически использовали саму структуру социальных сетей для адресной рассылки сообщений

- так, что возникла не просто путаница, а активный, странный ***культурный конфликт*** на Западе о том, о чем эта война.

Конфликт, который мешал нам увидеть, что это война.

А поскольку мы так и не признали по-настоящему, что в 2014 году было российское вторжение, возникла западная размытость, повторившаяся в 2021-м.

Если бы мы признали, что они вторглись в 2014-м, не так уж удивляло бы, что они могут сделать это снова.

Это видно по тому примечательному моменту в конце 2021 - начале 2022 года, когда американцы выкладывали, по сути, сырые разведданные, а люди реагировали на это озадачивающим образом.

Еще одно, что стоит отметить,

— прямая связь между этими русскими идеями и самим русским военным планированием.

Русский план войны **- который не так уж трудно реконструировать, ведь мы видели, как он разворачивался, - исходит из того, что** ***Украина ненастоящая*****.**

Сказать это можно по-разному:

— знай они, что Украина настоящая, они, возможно, не вторглись бы - или вторглись бы иначе.

Но то, как они вторглись, предполагало, что они будут в Киеве через несколько дней или пару недель.

Суть в том, что это не столько военный план, сколько политический, опирающийся на политическое понимание Украины, которое они и не скрывали: что Украина искусственна, ненастоящая, что ее выдумал Запад, а значит, стоит нам там оказаться, нас встретят с распростертыми объятиями.

Это всегда было чушью.

Не возьмусь утверждать, что войны не случилось бы, понимай они Украину лучше.

Но вот такой формы вторжения не было бы, потому что то, как ты в целом видишь мир, влияет на то, как ты читаешь разведданные.

Разведданные есть, но то, как ты их читаешь, зависит от того, что ты в глубине души считаешь настоящим.

Путин читает разведданные из Украины, которые говорят ему:

— у нас есть агенты, которым мы годами платим, и стоит нам вторгнуться, как они все встанут на нашу сторону, и у них есть поддержка, и так далее.

В его мысленном контексте, где Украина ненастоящая, это может привести к мысли, что да, стоит нам вторгнуться - и все будут счастливы, и перебежчики будут с нами.

На деле же все те деньги, что платили агентам, в большинстве случаев ни к чему не привели.

Люди в Украине были политически украинцами.

Это огромный просчет:

— «люди будут сопротивляться».

И эти глубинные идеологические вещи - идущие лично от Путина, от книг, которые он читал, и от советской попытки русифицировать советскую историю - влияют на то, как они пытались дойти до Киева:

— с этим отвлекающим маневром и блицем, который, раз Украина настоящая, сработать не мог.

И я подчеркну политику, потому что у украинцев планы были.

Некоторые были умны, а некоторые они от нас скрывали, что было разумно.

Но конечная реальность в том, что русские не брали в расчет:

— есть политическая реальность, с которой им придется столкнуться.

8. Почему Украина сражалась - и почему этот вопрос про Запад

Майкл Киммидж: Это подводит меня к последнему вопросу перед тем, как мы обратимся к аудитории.

Интересно поразмышлять о неправильных исторических вопросах.

Неправильный вопрос с украинской стороны звучит так:

— **как Украина спровоцировала вторжение 2022 года**?

Не то чтобы тут совсем нечего обсуждать - в действиях украинской стороны, входящих в расчет российского решения, - но для меня это все равно неправильный вопрос.

Вопрос получше

> **— о природе готовности Украины воевать в 2022 году и о том, как обратиться к истории, чтобы это понять.**

Мы могли бы долго говорить о том, насколько этот момент недооценили и неверно поняли западные разведки, но это для другого раза.

Думаю, **избрание Зеленского в 2019 году важно**.

Не думаю, что реакция Украины радикально отличалась бы при другом президенте в 2022-м, но не думаю и что она была бы ровно такой же, - и под этим я не имею в виду умение Зеленского обращаться к мировой аудитории.

Я имею в виду, что

> — выборы 2019 года были легитимирующими - не только для Зеленского, но и для определенного рода гражданского ***национализма***, **который он сознательно культивировал**, и что это питает реакцию 25 февраля 2022 года.

Но это лишь мое предположение.

Как обрисовать предысторию готовности Украины воевать в том масштабе, который явно надвигался к концу февраля 2022-го?

Есть страны - на ум приходит Южный Вьетнам, - которые под давлением рушатся и сдаются.

С Украиной история точно не такая. К чему в истории обратиться за хорошим объяснением?

Тимоти Снайдер: Что мне нравится в этом разговоре, Майкл, - то, как вы хотите говорить об идеях, а потом одергиваете себя и следите, чтобы мы говорили не только об идеях.

В своих ответах я пытался показать, как идеи в итоге влияют на то, что можно отнести к чисто политическому, чисто военному, чисто стратегическому.

И здесь я должен начать с того, на чем мы остановились.

В каком-то смысле вопрос "почему Украина существует?" - это вопрос лишь для нас, тех, кто вне Украины, и уже это само по себе показывает, что проблема, возможно, была на нашей стороне.

Я вернусь к моменту в феврале 2022 года, когда в самых разных обстоятельствах - в том числе в разговорах с советниками по нацбезопасности из администраций Обамы и первой администрации Трампа, и в СМИ - я говорил:

— «Зеленский останется, и они будут сопротивляться».

И я помню, как одиноко это было, потому что со мной никто не соглашался.

И когда я говорю "никто", то это не только Кремль с его тремя днями - три дня были расхожим мнением и в самом Вашингтоне.

Так что, прежде чем вообще пытаться ответить на этот вопрос, надо спросить себя,

— **почему мы его задаем, почему он кажется вопросом про нас.**

В западном мире, вероятно, стоило бы заняться некоторой самокритикой, потому что мы были совершенно уверены, что они не станут сопротивляться, - и наша уверенность была историческим фактом с последствиями.

Когда они все же стали сопротивляться, нам долго не удавалось понять, что они сопротивляются и что это может быть результативно.

Следствием стало то, что США, администрация Байдена - при всех ее добрых намерениях и многих хороших действиях - слишком медленно осознавала, что это война с двумя сторонами, что победить может любая сторона и что украинцы могут победить. А так долго это занимает потому, что отправная точка - что Украина сопротивляться не будет.

Я отвечу на ваш вопрос на том уровне, на котором вы его задаете, но хочу сказать, что нам еще предстоит немало критического самоанализа, потому что

— мы принимали как данность, что Россия настоящая, а Украина - нет, и ошиблись в обоих случаях.

Мы сильно переоценили связность и дееспособность российского государства и сильно недооценили связность и дееспособность украинского государства и украинского общества.

Источники этого лежат глубже эмпирики и даже психологии; они уходят очень глубоко в то, как мы учили историю.

По сути, мы все учили историю по российской имперской модели, в которой все важное так или иначе связано с Москвой или Петербургом, а все остальное - просто периферия.

Американцы учат историю на основе российских имперских моделей, придуманных в 19-м веке, и это имеет значение, потому что, когда доходит до дела - как дошло в начале 2022-го, - очень умные люди отступают к нутряному ощущению того, что настоящее, а что нет.

И в начале 2022-го мы отступили к нутряному ощущению, что Украина не вполне настоящая, а Россия как-то да настоящая.

Вопрос "почему Украина сопротивлялась?" почти не имеет смысла в самой Украине - там о нем нельзя по-настоящему вести публичную дискуссию. Это все равно что спросить, почему ты завтракаешь.

Так что в каком-то смысле вопрос, который вы задаете, все равно про нас, а не про них.

Тем не менее позвольте подхватить вашу мысль о Зеленском и кое-что добавить.

Порошенко шел как президент войны, а Зеленский - как президент мира.

Порошенко подчеркивал, что в 2019 году идет война, - что, разумеется, было правдой, - и вся его кампания была о нации и о войне.

Зеленский же, напротив, шел как кандидат мира. Это трудно вспомнить, но это правда.

Он говорил: я могу говорить с русскими, я знаю русских, я попробую.

И он получил подавляющее большинство отчасти на этой платформе.

Зеленскому дали шанс попытаться закончить войну, и он попытался.

Он попробовал говорить с Путиным. Это ни к чему не привело. Ему пришлось изменить мнение, а потом Россия вторглась.

Это важная часть контекста, которая выпадает, потому что сейчас мы представляем Зеленского в военной форме.

А тогда был Зеленский в костюме, пытавшийся вести переговоры с русскими, потому что именно для этого его избрали, - и не вышло.

Я говорю об этом отчасти потому, что это возвращает к вопросу, ***как украинцы якобы спровоцировали войну***: Зеленский пытался остановить уже идущую войну, когда Россия вторглась снова.

Но я принимаю вашу мысль о различии между Зеленским и Порошенко.

Зеленского избрали на платформе своего рода нормальности:

> — «может, войну удастся закончить; все мы знаем, что есть проблемы с коррупцией; все мы устали от постоянного накала эмоций в политике; позвольте предложу вам что-то настоящее».

Это тоже было важно.

Но к власти его привели его выдающиеся коммуникативные навыки, и они действительно важны.

Когда я с ним говорил - и думаю, это правда, - он сказал: "Я остался, потому что знал, что этого от меня ждут люди". Он отодвигает в сторону вопрос о том, такой ли он храбрец, и говорит: нет, я не такой уж храбрец; я остался, потому что этого от меня ждали люди. Важно, что он остался и что осталось украинское правительство.

Но это подводит к последнему, о чем я хочу сказать: почему ему было так очевидно, что он должен остаться.

По-моему, дело в *украинском гражданском обществе* - и это снова отличие от России, где гражданское общество меньше и весит меньше.

Еще до вторжения 2022 года украинское гражданское общество прошло ряд испытаний, которые более-менее выдержало:

> — Оранжевая революция 2004-2005 годов, Революция достоинства на Майдане в 2013-2014-м, а затем эта война.

В итоге люди в целом верят - звучит немного наивно, когда я так формулирую, но это правда, - что, действуя сообща, они могут чего-то добиться.

Существуют горизонтальные сети доверия, выстроенные за двадцать прежних лет совместной работы в трудных условиях, а это значит, что украинские вооруженные силы поддерживаются обществом - не только в американском смысле "я тебя поддерживаю", но в смысле доставки припасов и того, что нужно армии, в постоянном контакте с войсками.

Украинское гражданское общество последовательно затыкало бреши там, где не справлялось государство.

И еще одна часть ответа, простая, но ее не стоит упускать:

> — украинское государство просто гораздо дееспособнее, чем ему отдавали должное.

9. Беларусь: недостающее звено

Майкл Киммидж: Это подводит меня к последнему вопросу, собранному из нескольких вопросов аудитории.

Если окинуть взглядом постсоветскую панораму, мы видим множество моделей лидерства - Центральная Азия, Южный Кавказ, и не будем забывать страны Балтии, которые были частью Советского Союза до 1991 года.

Но вопрос, который много раз всплывал у нашей аудитории, - о Беларуси.

Меня поражает: если думать о Беларуси, России и Украине как о единице - а это выбор, не единственная рамка, - Лукашенко очень явно в советской форме; у Путина одна нога в постсоветском мире, но даже для своего возраста он вполне советский по тому, как сформирован, - вы упоминали образование, которое он получил в 1970-1980-е; а Зеленский по-настоящему постсоветский.

Можно вообразить сценарий после 1991 года, в котором Украина и Беларусь пошли бы схожими путями - как вы сами писали в "Реконструкции наций", в их историях много общего, есть культурное родство, они соседи, - и все же они пошли совершенно разными путями.

Так что вопрос из двух частей: траектория Беларуси как чего-то отдельного от Украины и что это значит для сюжета войны, ведь без Беларуси Путин не вторгается так, как вторгается.

Нет вторжения на Киев без возможности для российских солдат пройти через Беларусь. Это тихая, но неотъемлемая часть головоломки.

Тимоти Снайдер: Я рад, потому что о Беларуси мы говорим недостаточно, и посылка верна: если думать от Беларуси, мы увидим то, чего иначе не увидели бы, - и о России с Украиной, и о более широком конфликте.

Сравним Беларусь и Украину исторически.

1) — Одно отличие в том, что Беларусь ***не была разделена***.

В мартирологических национальных историях - где упор на страдания и жертвы - раздел всегда зло: национальное тело режут на куски и так далее.

Но на самом деле это лучше, чем альтернатива.

То, что Украина была поделена между Российской империей и Габсбургской монархией, было благом, потому что, когда в конце 19го века в Российской империи становилось все жестче, люди могли перебраться в Галицию и запустить там национальное возрождение.

С польскими разделами похоже: за 123 года разные империи притесняли по-разному в разные моменты, и люди могли переключиться на другую империю или бежать из одной части раздела в другую.

У Беларуси такого никогда не было.

Уникальным образом то, что сейчас Беларусь, все это время целиком было частью Российской империи, а значит, белорусское национальное возрождение шло в объективно более трудных условиях.

2) — **Второй исторический момент связан со Второй мировой войной,** и я повторю сказанное:

> — чем травматичнее события, тем труднее писать историю, помнить ее или даже видеть.

Самым опасным местом в мире во время Второй мировой войны была Беларусь, где происходил не только Холокост евреев, но и массовые убийства советских военнопленных голодом, и масштабные нацистские карательные операции под предлогом борьбы с партизанами.

В результате в Беларуси погибло пропорционально больше людей, чем где-либо еще в Европе во время Второй мировой.

И поэтому там еще труднее, чем в Украине, найти преемственность, найти жизни, проходящие сквозь моменты травмы.

Масштаб разрушения означал и то, что города - Минск в особенности - затем заселялись людьми со всего Советского Союза, что само по себе не плохо, но это значит, что - особенно с индустриализацией Беларуси в 1950-1960-е - во многом это было новое место.

Все это - фон до того, как мы доходим до 1991 года и Лукашенко.

Глядя на контекст войны, я хочу помнить, что большинство белорусов против Лукашенко и что на относительно свободных выборах, где голоса считали, он проиграл с разгромом.

Те, кто протестовал после, не смогли отстранить его от власти - тут есть тактические детали, которые можно обсудить, - но было крупномасштабное национальное движение, подавленное насилием, при поддержке России и при участии российской разведки.

Путин смог воспользоваться этой возможностью, потому что Лукашенко был ему должен, а еще потому, что для подавления сопротивления ввели российские силы, - и качественно усилить российскую хватку над Беларусью, которая до того была куда более равноправным отношением.

А оттуда уже становится возможным вторгаться из Беларуси.

Вот как я вижу эту связь.

Но ситуация сейчас интересная, потому что ***власть Лукашенко, на мой взгляд, держится некрепко, и если падет Путин, Лукашенко падет вскоре вслед за ним.***

Строго говоря, это уже разговор не об истоках войны, а о ее конце, но мое ощущение, что у России сейчас дела идут неважно и есть вероятность, что Беларусь снова как-то втянут в войну.

Это было бы ужасно, но, по-моему, еще и дико контрпродуктивно:

> — если Беларусь военно сцепится с Украиной на нынешнем этапе, когда Украина технологически намного опережает Россию, а Беларусь - тем более, результатом станет очень быстрое и сильное разорение внутри самой Беларуси, что может дать политические последствия там, а это, в свою очередь, - политические последствия в России.

Я не говорю, что так и будет; я говорю, что за этим стоит следить.

По мере того как Россия отчаивается, давление как-то снова задействовать белорусов может расти, и если это случится, это вполне может запустить цепочку политических последствий, которая довольно быстро повернет обратно к России.

Майкл Киммидж: Идеальное место, чтобы завершить разговор, потому что и в своих исследованиях, и в этой беседе вы просвещаете всех нас насчет политической, культурной и исторической геометрии региона.

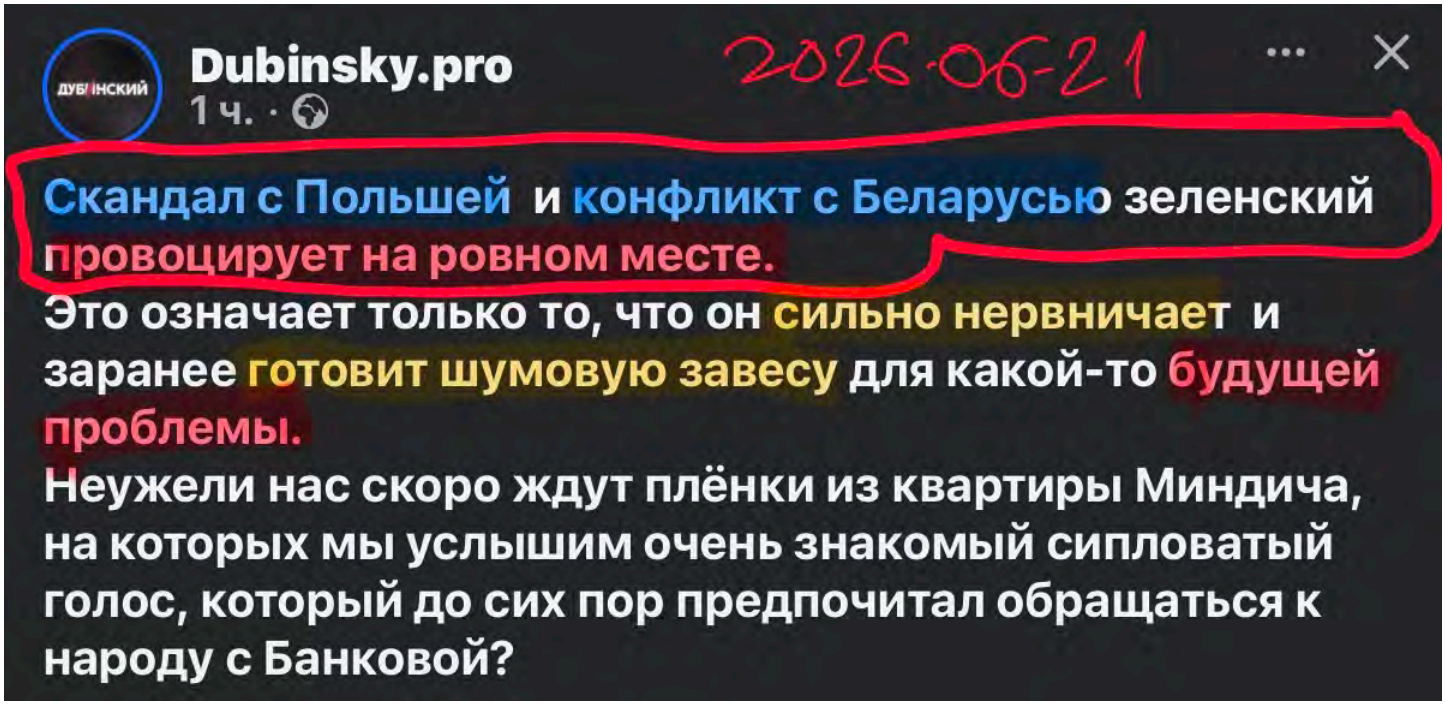
Я делаю вывод, что ***<u>реконструкция наций</u>*** никогда не кончается - что это вечный, непрерывный процесс.

И нет никого, кто осветил бы это лучше, чем профессор Тимоти Снайдер. Огромное спасибо, Тим.

Тимоти Снайдер: Спасибо, Майкл. Всегда в радость.

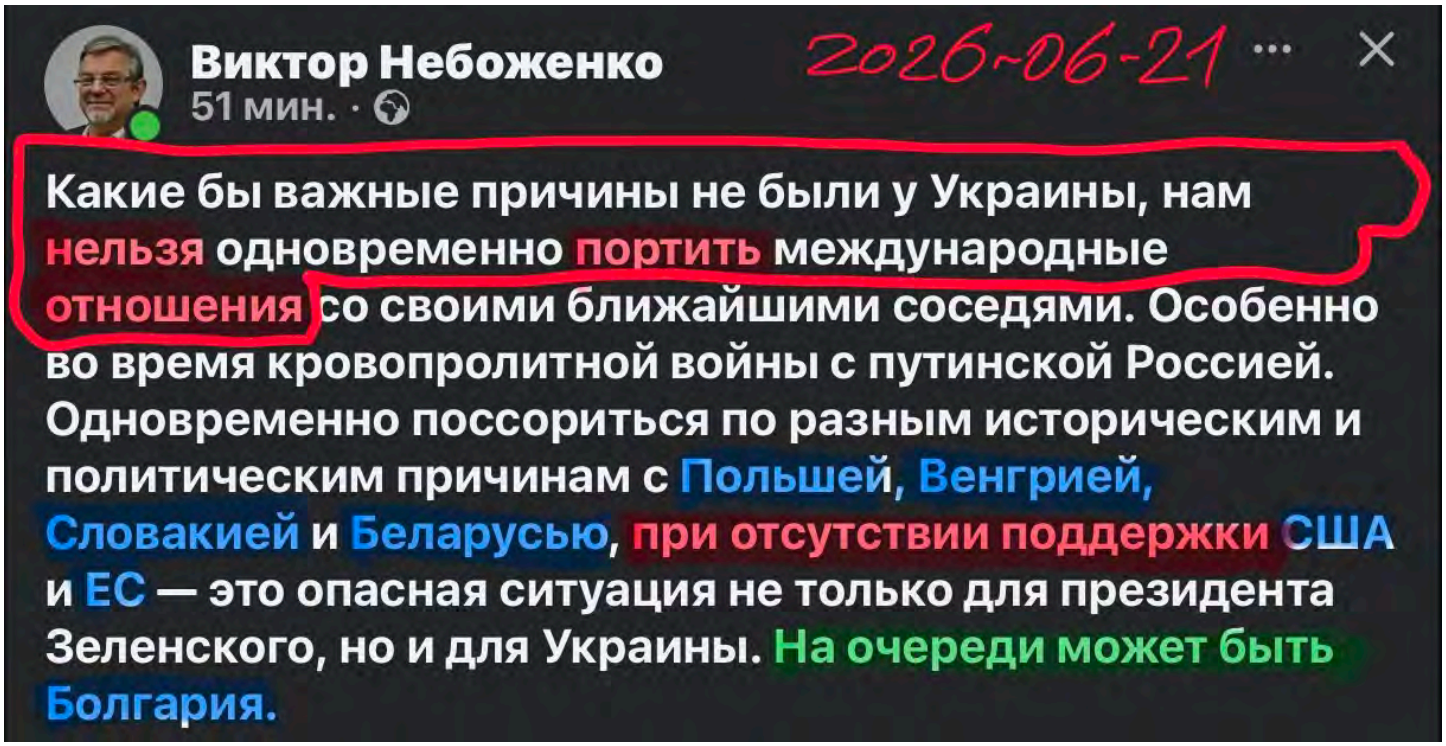
***

№ 2.272

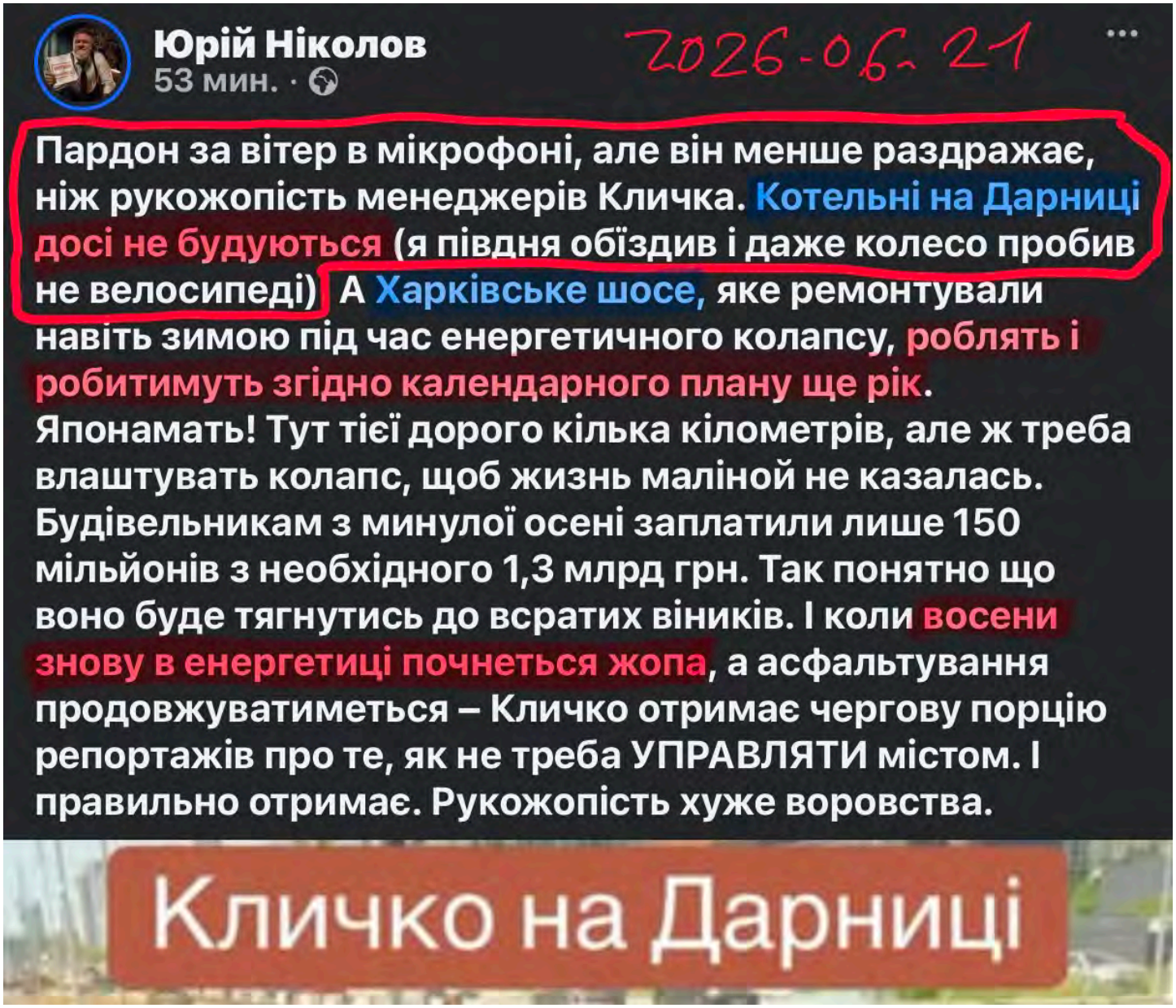
***

№ 2.273

***

№ 2.274

Юрій Ніколов
53 мин. ·
2026-06-21
Пардон за вітер в мікрофоні, але він менше раздражає, ніж рукожопість менеджерів Кличка. Котельні на Дарниці досі не будуються (я півдня обїздив і даже колесо пробив не велосипеді) А Харківське шосе, яке ремонтували навіть зимою під час енергетичного колапсу, роблять і робитимуть згідно календарного плану ще рік.
Японамать! Тут тієї дорого кілька кілометрів, але ж треба влаштувать колапс, щоб жизнь маліной не казалась. Будівельникам з минулої осені заплатили лише 150 мільйонів з необхідного 1,3 млрд грн. Так понятно що воно буде тягнутись до всратих віників. І коли восени знову в енергетиці почнеться жопа, а асфальтування продовжуватиметься – Кличко отримає чергову порцію репортажів про те, як не треба УПРАВЛЯТИ містом. І правильно отримає. Рукожопість хуже воровства.
Кличко на Дарниці

***

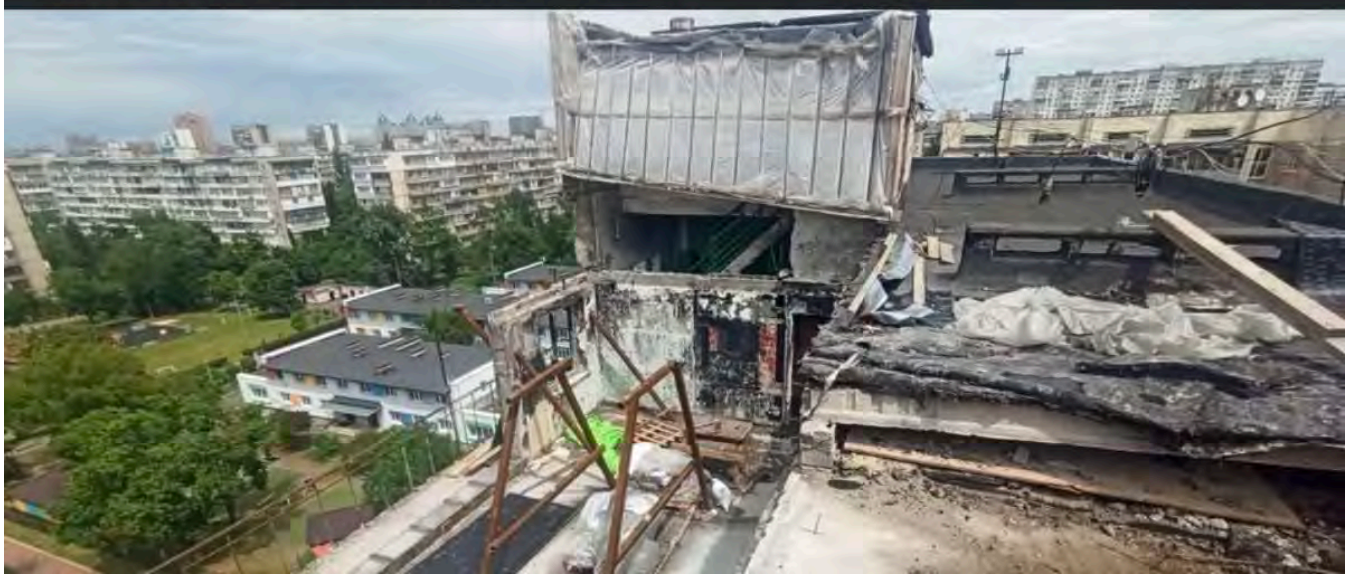
№ 2.275

Березняки та Русанівка · Подписаться
1 день · 2026.06.21

😖 Понад рік мешканці столичної дев'ятиповерхівки на Тичини, пошкодженої внаслідок російського удару, живуть із величезною дірою в даху. Після останніх злив вода, за словами людей, дійшла вже до третього поверху. Ремонт будинку, на який з міського бюджету виділили сім мільйонів гривень, мав завершитися ще у травні. Але все зупинилося 1, 5 місяця тому.

Компанія, що виграла тендер, щоб робити ремонт, просто все нагорі відкрила, і так залишили, зробивши ще гірше. Згідно з інформацією на сайті Prozorro з грудня ремонтні роботи у будинку виконує «ІБК «РЕНЕСАНСБУД». Вказаний у підрядному договорі номер телефону – недійсний. Інших контактів, як і сайту в компанії немає. Підрядником, тобто компанією, яка обрала на тендері «ІБК «РЕНЕСАНСБУД» і підписала з нею договір, є «Житлоінвестбуд-УКБ» – комунальне підприємство, підпорядковане КМДА.

👷 Як розповіла мешканка квартири на четвертому поверсі, представник підрядника запевнив, що з 10 червня робітники продовжать роботи. Проте станом на 19-е червня бригади так і не повернулися. Під час останнього дзвінка у компанії повідомили, що через брак спеціалістів ремонт та будівництво, можливо, доведеться консервувати.

***

№ 2.276

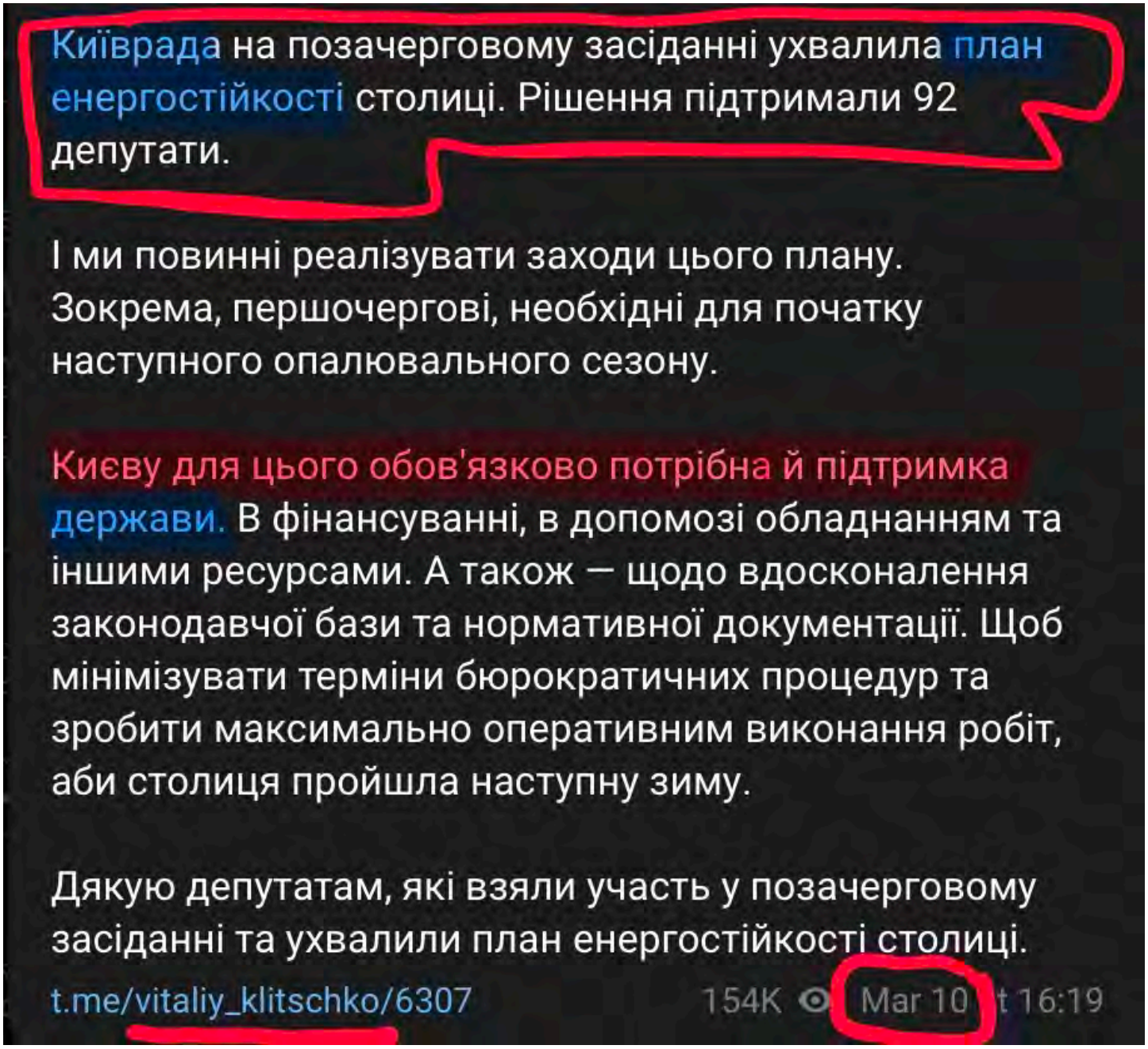

Київрада на позачерговому засіданні ухвалила план енергостійкості столиці. Рішення підтримали 92 депутати.
І ми повинні реалізувати заходи цього плану. Зокрема, першочергові, необхідні для початку наступного опалювального сезону.
Києву для цього обов'язково потрібна й підтримка держави. В фінансуванні, в допомозі обладнанням та іншими ресурсами. А також — щодо вдосконалення законодавчої бази та нормативної документації. Щоб мінімізувати терміни бюрократичних процедур та зробити максимально оперативним виконання робіт, аби столиця пройшла наступну зиму.
Дякую депутатам, які взяли участь у позачерговому засіданні та ухвалили план енергостійкості столиці.
t.me/vitaliy_klitschko/6307
154K
Mar 10
t 16:19

Рис1

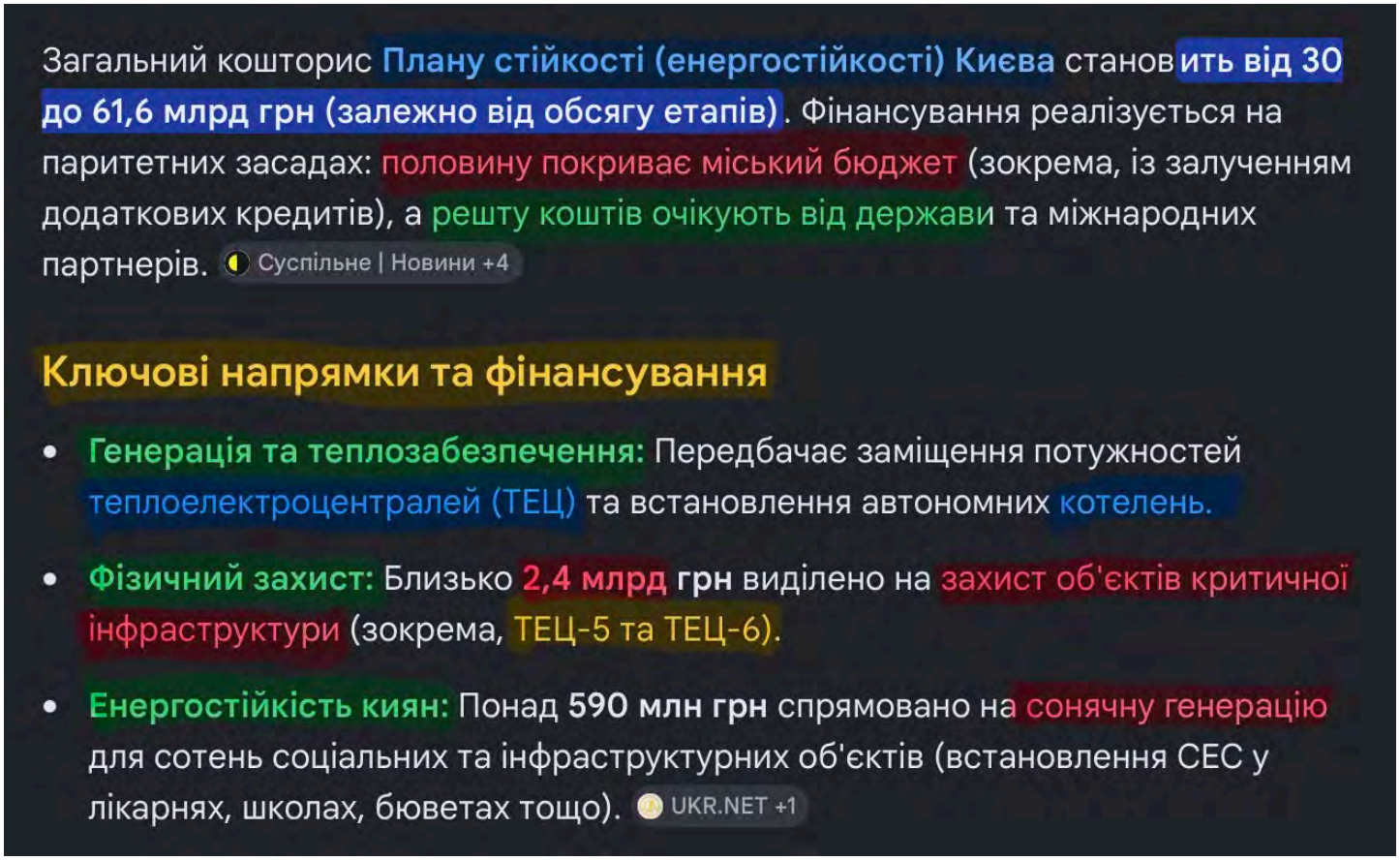

Загальний кошторис Плану стійкості (енергостійкості) Києва становить від 30 до 61,6 млрд грн (залежно від обсягу етапів). Фінансування реалізується на паритетних засадах: половину покриває міський бюджет (зокрема, із залученням додаткових кредитів), а решту коштів очікують від держави та міжнародних партнерів. Суспільне | Новини +4
Ключові напрямки та фінансування
Генерація та теплозабезпечення: Передбачає заміщення потужностей теплоелектроцентралей (ТЕЦ) та встановлення автономних котелень.
Фізичний захист: Близько 2,4 млрд грн виділено на захист об'єктів критичної інфраструктури (зокрема, ТЕЦ-5 та ТЕЦ-6).
Енергостійкість киян: Понад 590 млн грн спрямовано на сонячну генерацію для сотень соціальних та інфраструктурних об'єктів (встановлення СЕС у лікарнях, школах, бюветах тощо). UKR.NET +1

Рис2

***

№ 2.277

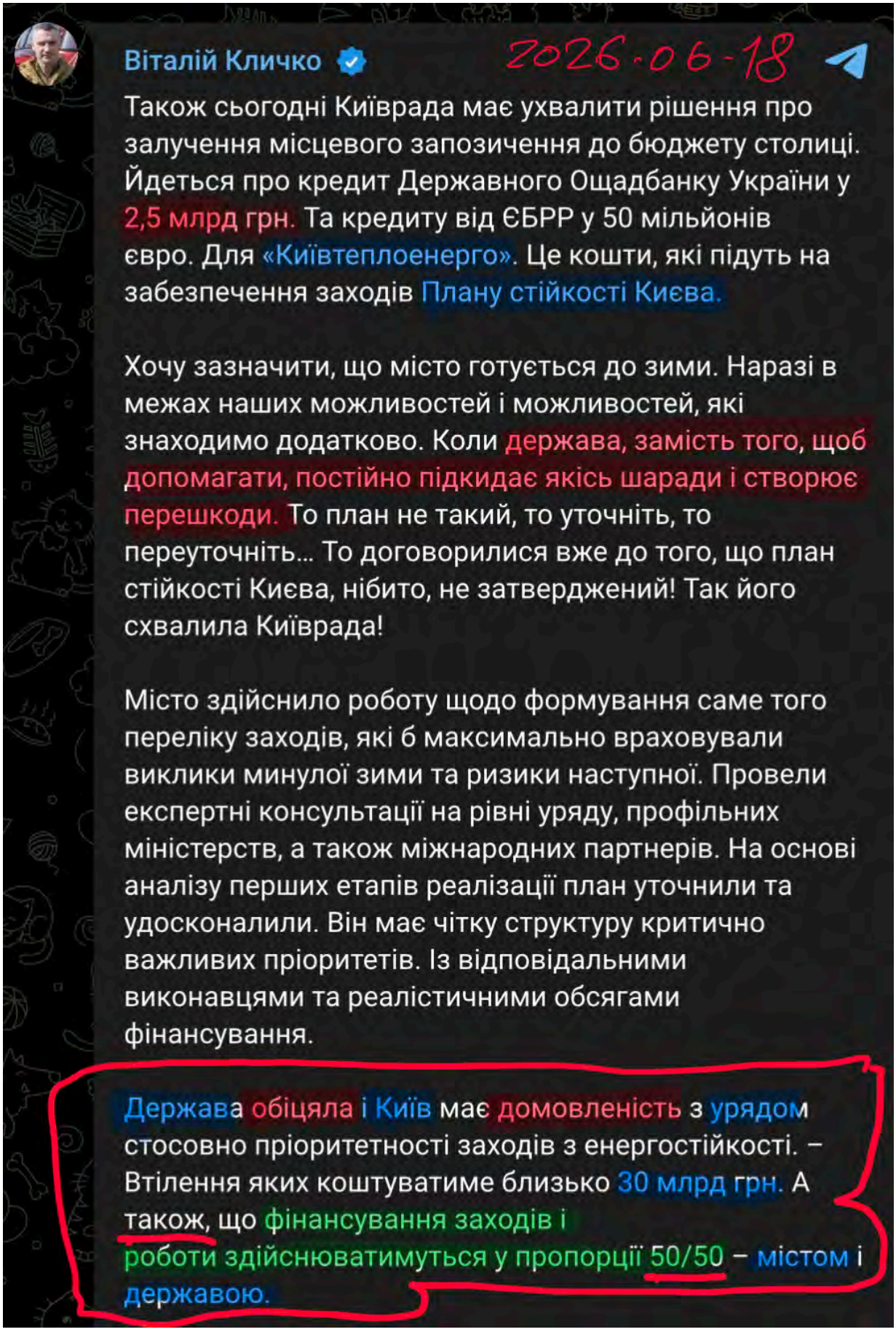

Віталій Кличко
2026-06-18
Також сьогодні Київрада має ухвалити рішення про залучення місцевого запозичення до бюджету столиці. Йдеться про кредит Державного Ощадбанку України у 2,5 млрд грн. Та кредиту від ЄБРР у 50 мільйонів євро. Для «Київтеплоенерго». Це кошти, які підуть на забезпечення заходів Плану стійкості Києва.
Хочу зазначити, що місто готується до зими. Наразі в межах наших можливостей і можливостей, які знаходимо додатково. Коли держава, замість того, щоб допомагати, постійно підкидає якісь шаради і створює перешкоди. То план не такий, то уточніть, то переуточніть... То договорилися вже до того, що план стійкості Києва, нібито, не затверджений! Так його схвалила Київрада!
Місто здійснило роботу щодо формування саме того переліку заходів, які б максимально враховували виклики минулої зими та ризики наступної. Провели експертні консультації на рівні уряду, профільних міністерств, а також міжнародних партнерів. На основі аналізу перших етапів реалізації план уточнили та удосконалили. Він має чітку структуру критично важливих пріоритетів. Із відповідальними виконавцями та реалістичними обсягами фінансування.
Держава обіцяла і Київ має домовленість з урядом стосовно пріоритетності заходів з енергостійкості. – Втілення яких коштуватиме близько 30 млрд грн. А також, що фінансування заходів і роботи здійснюватимуться у пропорції 50/50 – містом і державою.

Рис1

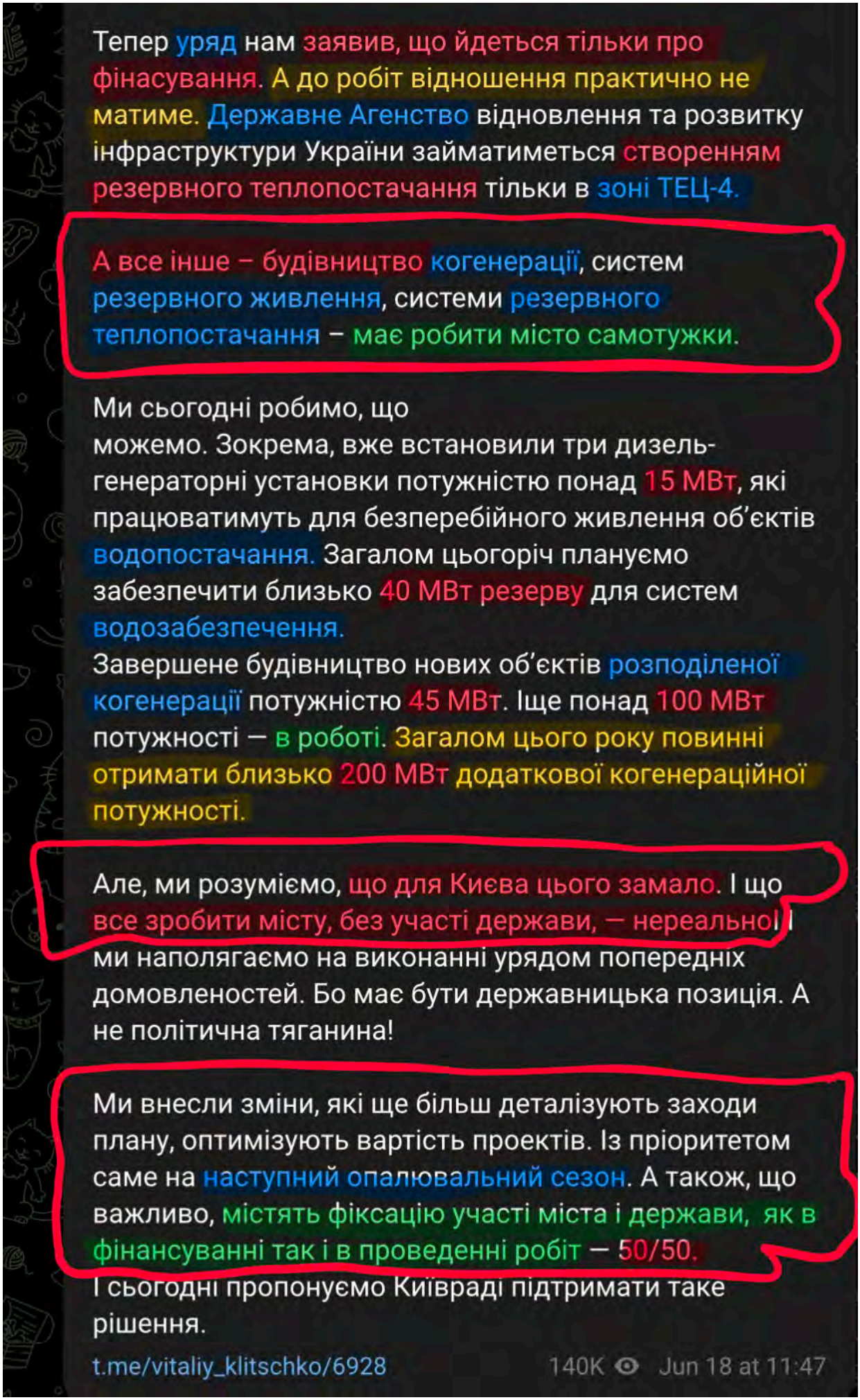

Тепер уряд нам заявив, що йдеться тільки про фінасування. А до робіт відношення практично не матиме. Державне Агенство відновлення та розвитку інфраструктури України займатиметься створенням резервного теплопостачання тільки в зоні ТЕЦ-4.
А все інше – будівництво когенерації, систем резервного живлення, системи резервного теплопостачання – має робити місто самотужки.
Ми сьогодні робимо, що можемо. Зокрема, вже встановили три дизель-генераторні установки потужністю понад 15 МВт, які працюватимуть для безперебійного живлення об'єктів водопостачання. Загалом цьогоріч плануємо забезпечити близько 40 МВт резерву для систем водозабезпечення.
Завершене будівництво нових об'єктів розподіленої когенерації потужністю 45 МВт. Іще понад 100 МВт потужності — в роботі. Загалом цього року повинні отримати близько 200 МВт додаткової когенераційної потужності.
Але, ми розуміємо, що для Києва цього замало. І що все зробити місту, без участі держави, — нереально! І ми наполягаємо на виконанні урядом попередніх домовленостей. Бо має бути державницька позиція. А не політична тяганина!
Ми внесли зміни, які ще більш деталізують заходи плану, оптимізують вартість проектів. Із пріоритетом саме на наступний опалювальний сезон. А також, що важливо, містять фіксацію участі міста і держави, як в фінансуванні так і в проведенні робіт — 50/50.
І сьогодні пропонуємо Київраді підтримати таке рішення.
t.me/vitaliy_klitschko/6928
140K
Jun 18 at 11:47

Рис2

***

№ 2.278

США и Израиль за три месяца активной войны израсходовали ракет, потеряли авиации и радаров на более чем $27 млрд

2026-06-21

Милин

Иранская война, как минимум её текущий этап, подходит к концу.

Активная фаза витка военного противостояния длилась около 100 дней (чуть более трёх месяцев) — с конца февраля до первой декады июня 2026 года.

За это время одних только американских самолётов, вертолётов и БПЛА самолётного типа было потеряно и подвергнуто серьёзным повреждениям 57 штук. В случае с ними речь идёт о $3.164 млрд.

В период с конца февраля по середину июня 2026 Штаты использовали порядка 4,290 ракет воздушного, морского и наземного базирования. В случае с Израилем речь идёт о порядка 545 единицах.

Это и перехватчик ближнего радиуса действия для системы «Железный купол» Tamir за $40 тысяч и корабельный перехватчик SM-3 по $27.9 млн за единицу.

Их совокупный ценник равен $21,660,800,000 за 4,835 ракет. Это больше всего текущего защитного и наступательного арсенала Бундесвера.

Если говорить про радары, терминалы и купола спутниковой связи, то потеряно либо повреждено по разным оценкам до 17 единиц.

Потери были понесены в периоды 28.02-6.03.2026 и 15-23.03.2026. Общая стоимость перечисленных радаров, куполов и терминалов равняется $2,828,355,000.

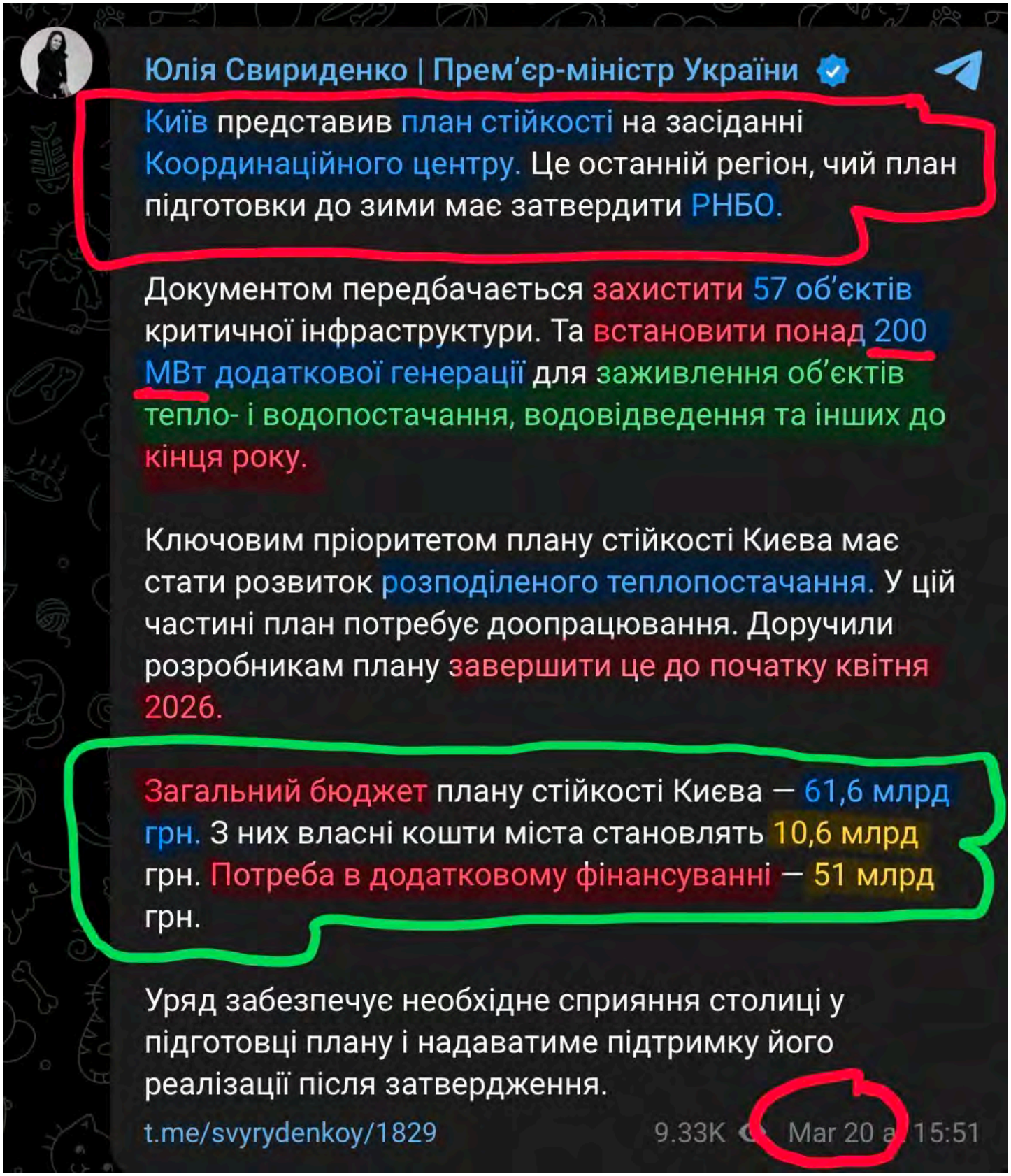
Даже без учёта потерь в личном составе, повреждения наземного транспорта, кораблей, иного наземного имущества, компенсации родственникам раненных и погибших выходит $27,653,155,000 — при том всего за считанные недели, максимум месяцы.

Эквивалент всего годового военного бюджета Турции или Канады.

Это позволяет осознать, насколько экономически затратна даже ограниченная по номенклатуре, но полноценная война.

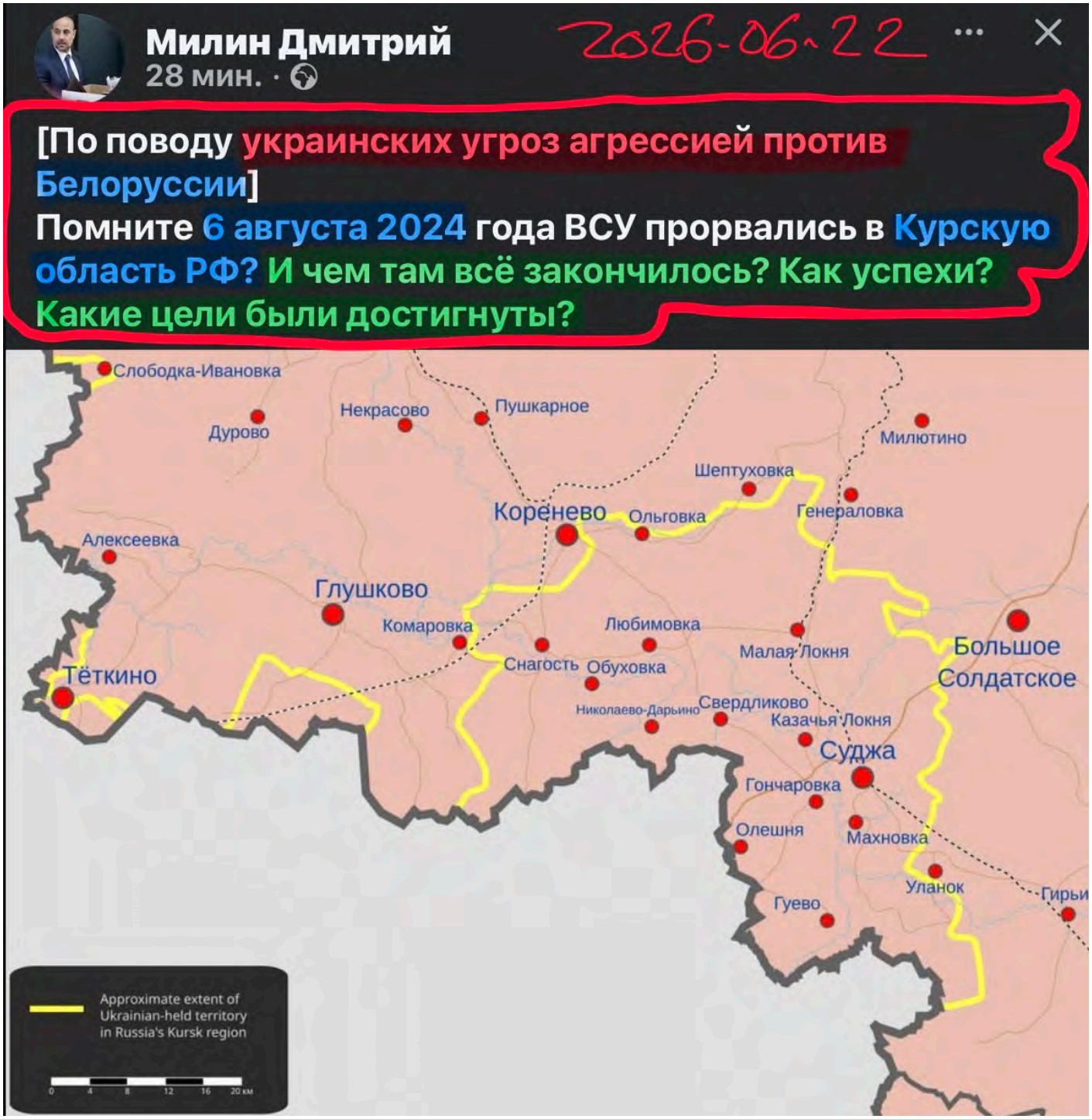
***

№ 2.279

***

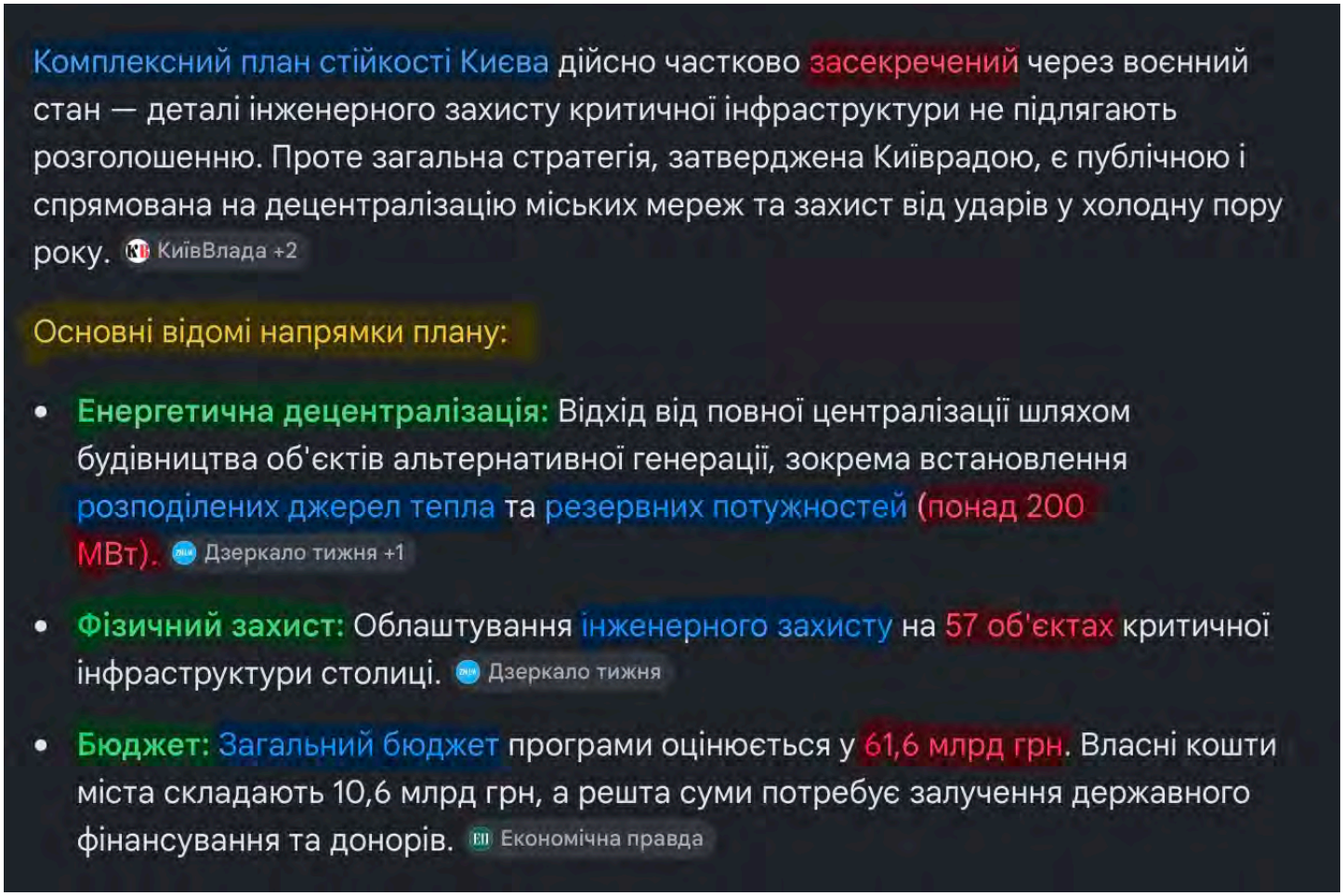
№ 2.280

***

№ 2.281

Наслідки зими

2026-03-04

Андрій Стасюк

“Ми пройшли цю зиму, найскладнішу за всі роки війни”, — Зеленський під час свого першого весняного звернення до українців. За словами президента, цієї зими Україну атакували понад 700 російських ракет, особливу роль серед них відігравала балістика.

Саме балістичні атаки на Київ спричинили найвідчутніші руйнування на ТЕЦ. Через них на початку січня, під час морозів у понад -20°C, **без опалення половина багатоповерхівок столиці.**

І досі без опалення понад 1100 будинків — зокрема тих, які опалювала *Дарницька ТЕЦ*.

Відновити їм подачу тепла до кінця цього опалювального сезону неможливо, запевняють у владі.

Проблему треба розв'язати до наступного опалювального сезону, однак єдиного бачення, як забезпечити стабільну роботу енергосистеми Києва в умовах російських атак, немає.

Суспільне з’ясовувало, **чи зможе Україна відновити опалення у столиці до наступної зими та які пріоритети в підготовці ставить для себе держава.**

Система опалення **у Києві побудована нерівномірно.**

1) — На лівому березі столиці головні центри нагріву води, тобто теплоносія в батареях осель, – це ***Дарницька ТЕЦ (ТЕЦ-4)***, ***ТЕЦ-6 на Троєщині***, а також завод із термічної переробки відходів "Енергія".

2) — На правому березі — ***ТЕЦ-5*** та ***близько 150 котелень***.

3) — Загалом, станом на 2020 рік у Києві майже 95% будинків залежні від централізованого опалення.

Саме через централізацію опалювальних потужностей на лівому березі росіянам вдалось залишити частину її мешканців без опалення до кінця зими.

В першу чергу мова йде про будинки, які залежать від ***Дарницької ТЕЦ***.

— Так, із 28 серпня 2025 року Росія здійснила на цю ТЕЦ дев'ять повітряних атак, під час яких використала 13 ракет. Із них п'ять поцілили в ніч на 3 лютого.

— Внаслідок руйнування Дарницької ТЕЦ 1129 житлових будинків залишились без опалення й електропостачання — це понад 300 тисяч споживачів.

Руйнування ж на ТЕЦ-5 і ТЕЦ-6 були меншими, відновити їхню роботу вдалося у середині лютого 2026.

Однією з головних проблем цьогорічного опалювального сезону, окрім, власне, російських атак, стала рекордно холодна зима, вважає керівник енергетичних програм Українського інституту майбутнього Андріан ***Прокіп***.

“У нас пошкодження ТЕЦ у Києві були і в попередні роки. Однак тоді ми жили в умовах значно теплішої зими, не потрібно було щоразу зливати воду”, — каже він.

Морози ж ускладнювали ремонти й робили їх довшими. Зокрема, у деяких будинках столиці були прориви труб, що подовжувало термін ремонту.

Жінка заходить до намету рятувальників у морозний день, встановленого для тих, чиї будинки залишилися без електрики чи опалення, Київ, 18 лютого 2026 року. Getty Images/ AFP/Tetiana Dzhafarova

Що саме треба відновити

Зараз найскладнішою залишається ситуація в Дарницькому й Дніпровському районах, де опалення забезпечувала ***ТЕЦ-4***.

Станом на кінець лютого 2026 керуюча компанія електроцентралі "***Євро-Реконструкція***" у відповідь на запит Суспільного повідомила, що на станції продовжують розбирати завали й розчищати пошкоджені ділянки.

А також паралельно "здійснюється ремонт і заміна окремих вузлів та систем, а також підсилення інженерної й технологічної інфраструктури".

Оскільки ТЕЦ-4 — приватна, ремонт станції "здійснюється коштом ресурсів підприємства та підтримки акціонера", говорять у компанії-власниці.

І додають, що фінансова підтримка від міської влади Києва чи інших владних інституцій не надходила.

Чи може стати на заваді для відновлення ***Дарницької ТЕЦ*** те, що вона у приватній власності?

Про це запитали народні депутати в міністра енергетики Дениса ***Шмигаля*** під час його візиту до парламентського комітету.

— За словами міністра, це складнощів не створює.

План відновлення ТЕЦ, за словами міністра, полягає у

1) — використанні обладнання з ТЕЦ у Каунасі й Ризі. Для цього представники держави їздили до Литви та Латвії.

2) — "В ці дві поїздки ми знайшли вузли і обладнання, яке треба сюди привезти та замінити.

Тобто ***Дарницька ТЕЦ*** – це відновлення протягом літнього періоду та підготовка до наступного зимового сезону", — розповів ***Шмигаль***.

Також у Києві планують демонтувати обладнання з непрацюючої ТЕЦ-2 і встановити його на пошкоджених об'єктах.

Енергетик ремонтує секції Дарницької ТЕЦ (ТЕЦ-4), пошкодженої внаслідок російських авіаударів, Київ, 4 лютого 2026 року. Масовані російські удари по енергетичній інфраструктурі України призвели до відключення світла, опалення та водопостачання у декількох районах Києва. Getty Images/AFP/Roman Pilipey

Чи потрібна децентралізація

Голова Деснянської районної в місті Києві державної адміністрації Максим ***Бахматов*** у себе на фейсбук-сторінці написав, що

— без незалежної теплової та електричної генерації наступного року Деснянський район може замерзнути.

“Навіть якщо залити мільярди гривень чи може навіть доларів у ремонт знищених ТЕЦ — країна-агресор буде туди бити. І знову зупиниться тепло. **Вихід один — десятки й сотні невеликих об'єктів.**

У Києві *130 невеликих котелень* і вони зараз дають тепло. Для будинків, гуртожитків, підприємств. Це правий берег. У нас такого немає”, — написав ***Бахматов***.

На його думку, **до вересня 2026 року для *Деснянського району* необхідно побудувати *100 МВт електричної та 300 МВт теплової генерації***.

Погоджується з ***Бахматовим*** і директор енергетичних програм Центру Разумкова Володимир ***Омельченко***.

— Проте вважає, що краще йти двома шляхами: 1) відбудовою наявних ТЕЦ та 2) будівництвом нових котелень.

“Ми, можливо, відновимо 30-50% теплової частини ТЕЦ.

Але питання, як ми її захистимо? ***Її захистити ж неможливо***.

Росіяни знову направлять п’ять балістичних ракет і сотню дронів — і все, ніяка ППО не захистить.

Знову ризикувати так не можна, — каже Суспільному Омельченко. —

Тому **треба йти паралельним курсом і будувати *децентралізовану генерацію*, тобто міні- та мобільні котельні до 20 МВт”.**

На його думку, в Києві також варто розглядати опції термомодернізації будинків, встановлення на прибудинковій території ***малих котелень*** і ***теплових насосів***.

Польова кухня та намети для обігріву, розгорнуті підрозділами ДСНС у Деснянському районі Києва, який залишився без опалення після пошкодження ТЕЦ-6, 27 січня 2026 року. Суспільне Новини/Олександр Магула

Іншої думки директор Центру дослідження енергетики Олександр ***Харченко***.

Він підтримує оголошений Шмигалем ***план дій уряду***.

За словами ***Харченка***,

> — ***зробити повну децентралізацію потужностей до наступної зими неможливо*** **і єдиний реальний шлях для забезпечення опалення у столиці наступної зими —** ***відновлення*** **наявних потужностей.**
>
> Причому навіть відновлення ***Дарницької ТЕЦ***, для якої знайшли майже ідентичну станцію в країнах Балтії, потребуватиме і фінансів, і адаптації обладнання.

“Навіть за дуже попередньою оцінкою робіт по ***Дарницькій ТЕЦ*** мова йде про приблизно 100 мільйонів євро.

І паралельно треба будувати максимальний захист, а це ще 20-30 мільйонів євро, — каже він. — Також є дуже багато організаційних питань, щоб це (відновлення Дарницької ТЕЦ — ред.) сталося.

Є величезний обсяг обладнання, який потрібно дуже обережно розібрати — а воно доволі старе і там гайку відкрутити іноді проблема. А потім це обладнання треба ще й поставити на місце. Тож це дуже непроста інженерна задача”.

Для ***створення мережі децентралізованого опалення*** потрібно більше часу, каже *Харченко*.

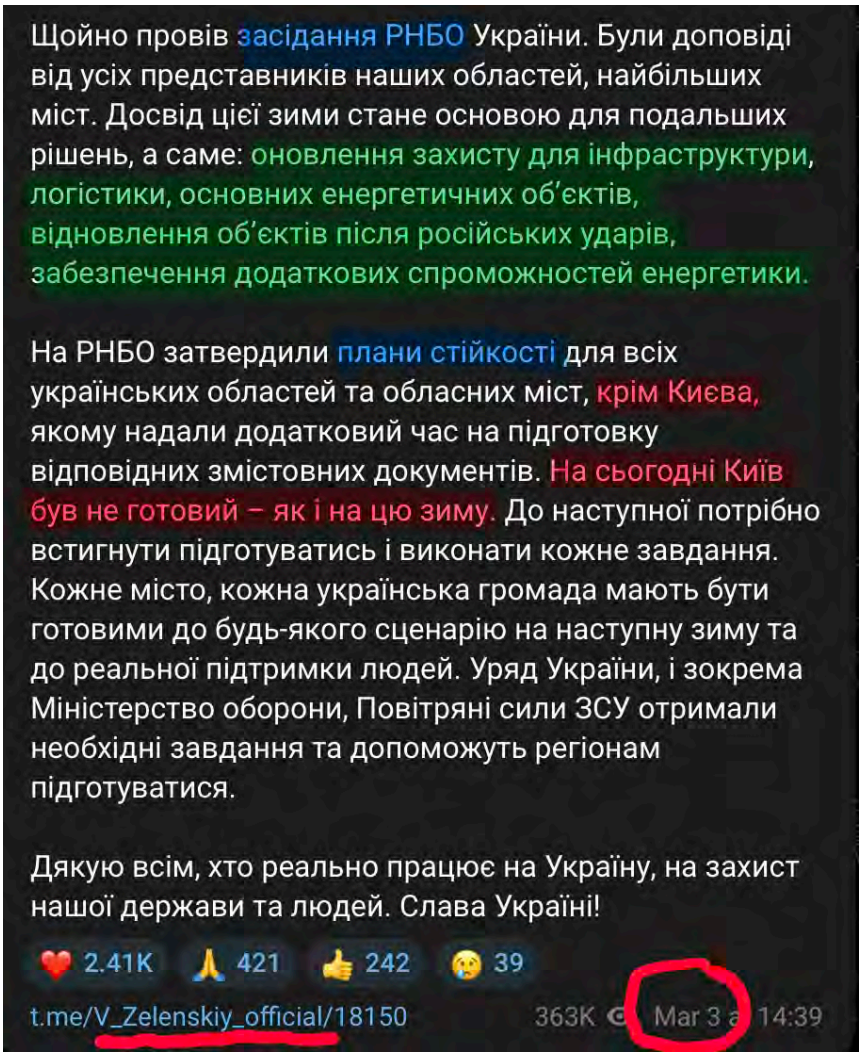
Для кількох районів Києва це може зайняти *щонайменше півтора року*, адже знадобиться перекладання трубопроводів.

> А, для прикладу, для Троєщини потрібен буде газопровід високого тиску, прокладання якого ускладнюється щільною забудовою району.

Частково про це ж говорив і міський голова Києва Віталій ***Кличко***, коли заявляв, що

— ***“систему централізованого опалення столиці неможливо повністю замінити локальними джерелами тепла”***.

Президент і мер традиційно сваряться

Пізніше ***Зеленський*** провів засідання ***РНБО***, де затвердили ***плани стійкості*** для більшості українських областей та обласних міст.

На ньому визначили, що для проходження зими Україна має залучити близько 5 мільярдів євро.

Головними пунктами плану стали *захист* систем електро- та газопередачі другим і третім рівнями захисту, збільшення кількості *когенераційних установок*.

До початку зими ці установки мають додати до *1,5 ГВт генерації*.

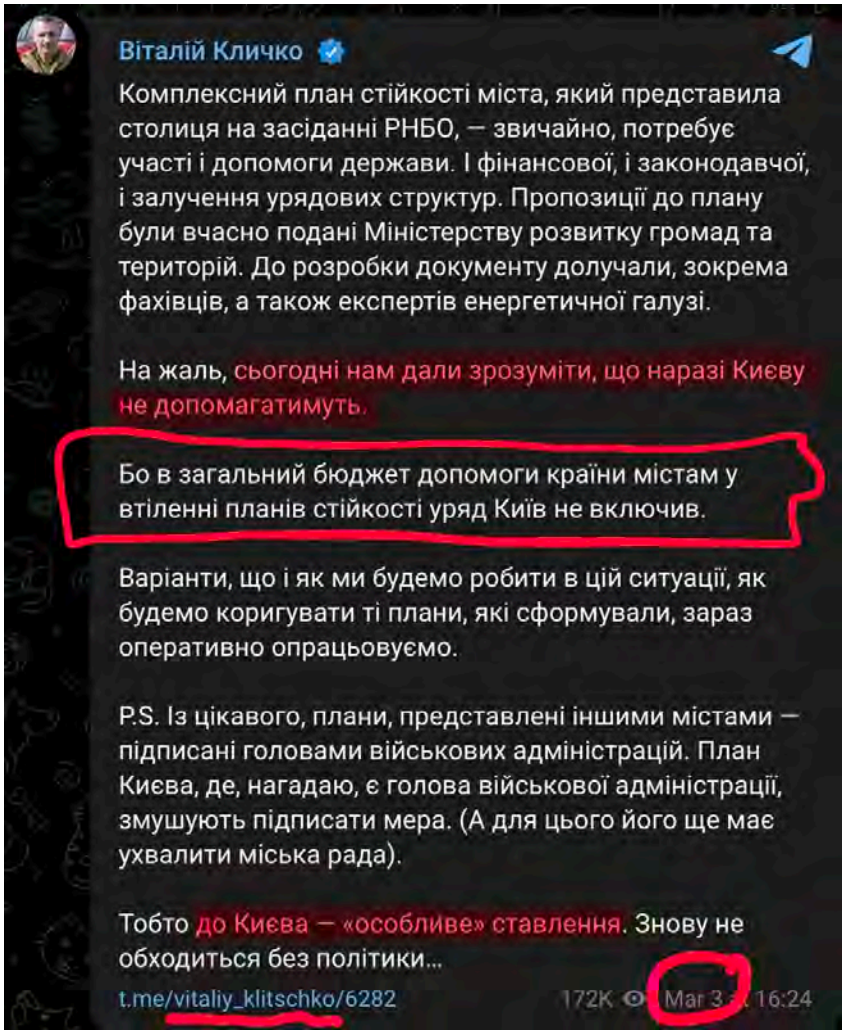
Окреме питання – *децентралізація* джерел *тепла* й *водопостачання*.

Але чи буде *децентралізація теплопостачання* у столиці, наразі невідомо, адже Київ свого плану, який би влаштував РНБО, не надав.

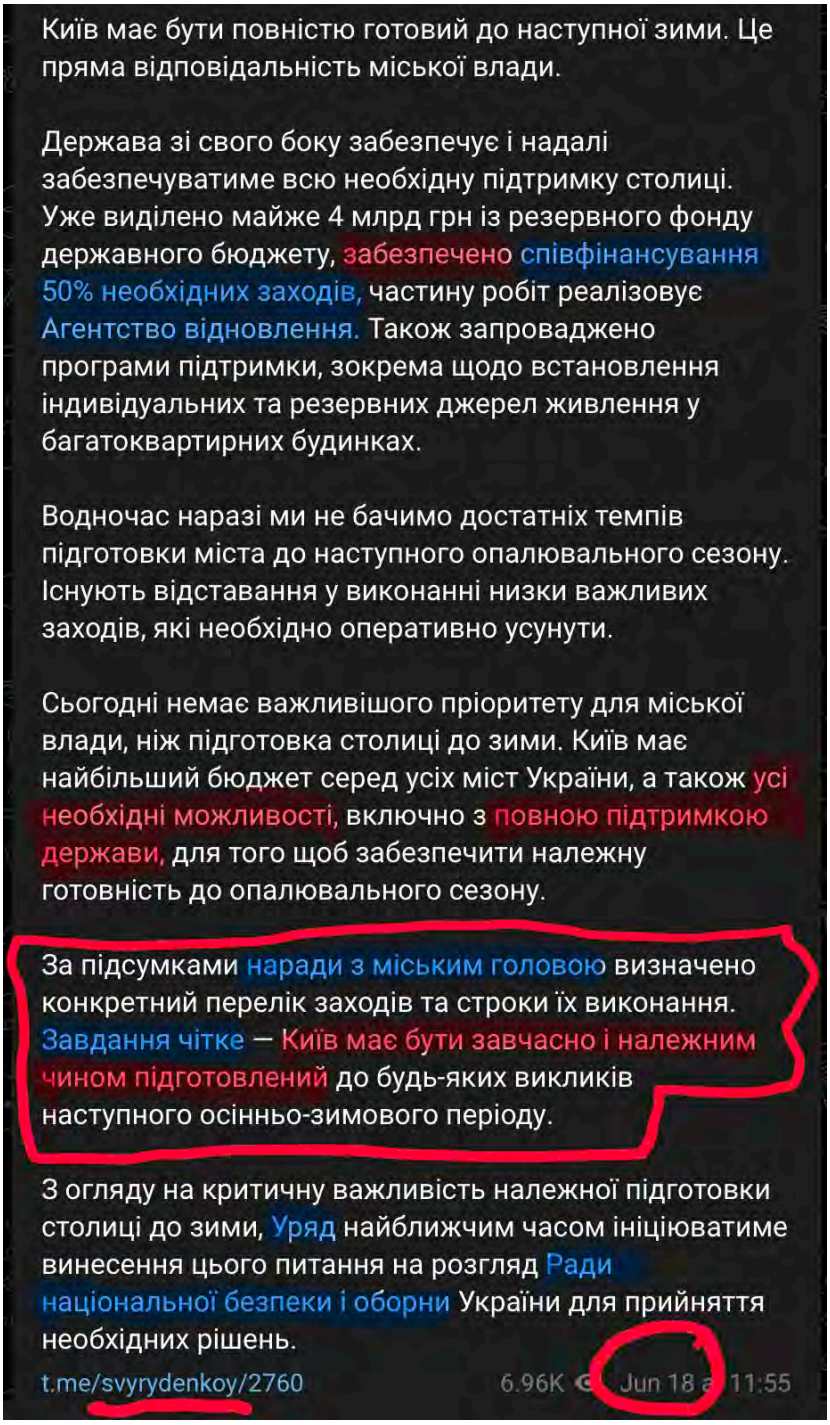
“*На сьогодні Київ був не готовий – як і на цю зиму*”, — заявив Зеленський.

Міський голова у себе в телеграмі захищав поданий Києвом план дій.

“Комплексний план стійкості міста, який представила столиця на засіданні РНБО, — звичайно, потребує участі й допомоги держави. І фінансової, і законодавчої, і залучення урядових структур… На жаль, сьогодні нам дали зрозуміти, що наразі Києву не допомагатимуть”, — написав Кличко.

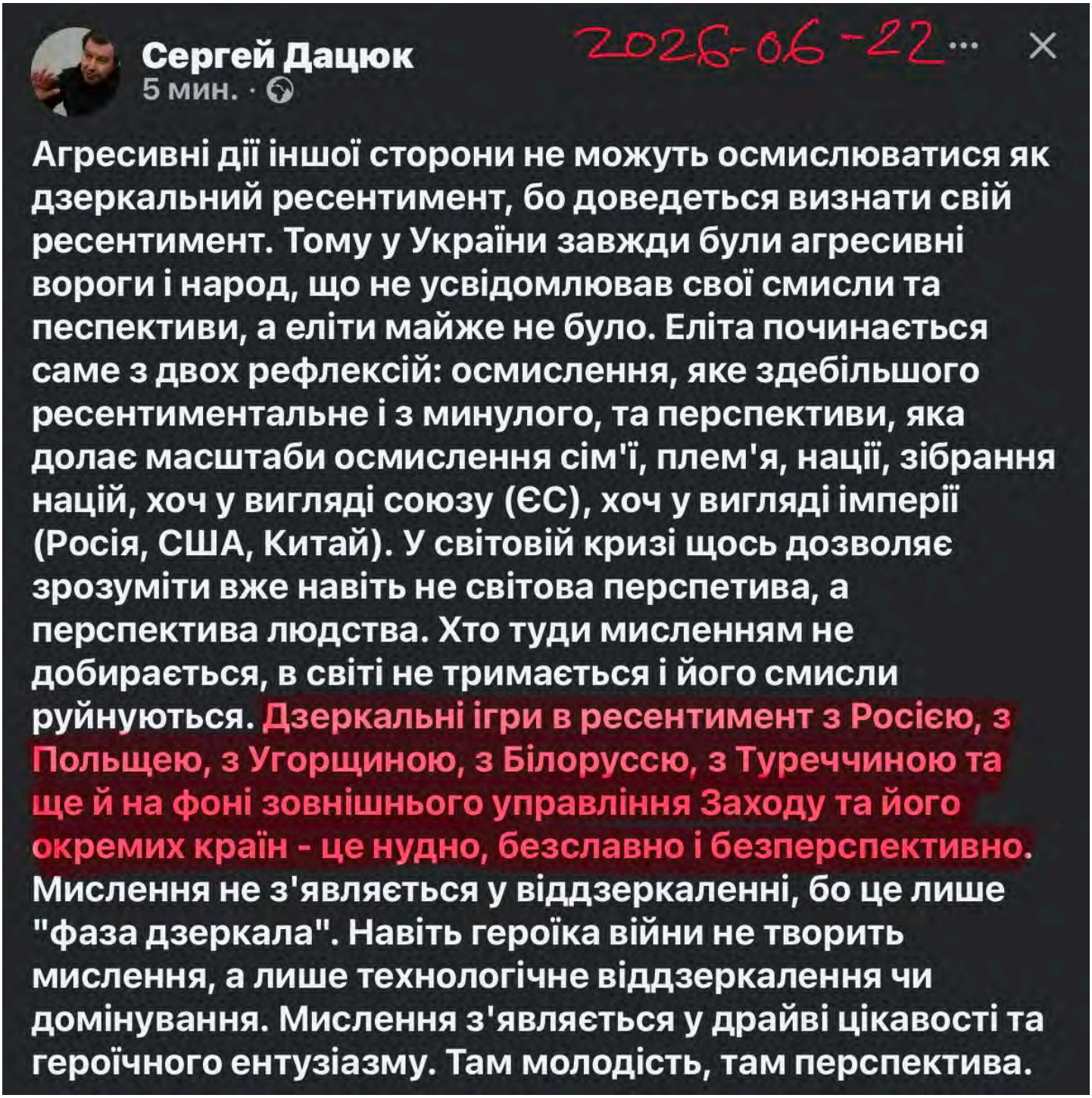

За словами ***Зеленського***, **через тиждень Київ має представити вже сформований план**, а до відновлення енергетики столиці може доєднатись радник президента та колишній віцепрем'єр-міністр із відновлення Олександр ***Кубраков***.

Київ має бути повністю готовий до наступної зими. Це пряма відповідальність міської влади.
Держава зі свого боку забезпечує і надалі забезпечуватиме всю необхідну підтримку столиці. Уже виділено майже 4 млрд грн із резервного фонду державного бюджету, забезпечено співфінансування 50% необхідних заходів, частину робіт реалізовує Агентство відновлення. Також запроваджено програми підтримки, зокрема щодо встановлення індивідуальних та резервних джерел живлення у багатоквартирних будинках.
Водночас наразі ми не бачимо достатніх темпів підготовки міста до наступного опалювального сезону. Існують відставання у виконанні низки важливих заходів, які необхідно оперативно усунути.
Сьогодні немає важливішого пріоритету для міської влади, ніж підготовка столиці до зими. Київ має найбільший бюджет серед усіх міст України, а також усі необхідні можливості, включно з повною підтримкою держави, для того щоб забезпечити належну готовність до опалювального сезону.
За підсумками наради з міським головою визначено конкретний перелік заходів та строки їх виконання. Завдання чітке — Київ має бути завчасно і належним чином підготовлений до будь-яких викликів наступного осінньо-зимового періоду.
З огляду на критичну важливість належної підготовки столиці до зими, Уряд найближчим часом ініціюватиме винесення цього питання на розгляд Ради національної безпеки і оборни України для прийняття необхідних рішень.
t.me/svyrydenkoy/2760
6.96K
Jun 18 a 11:55

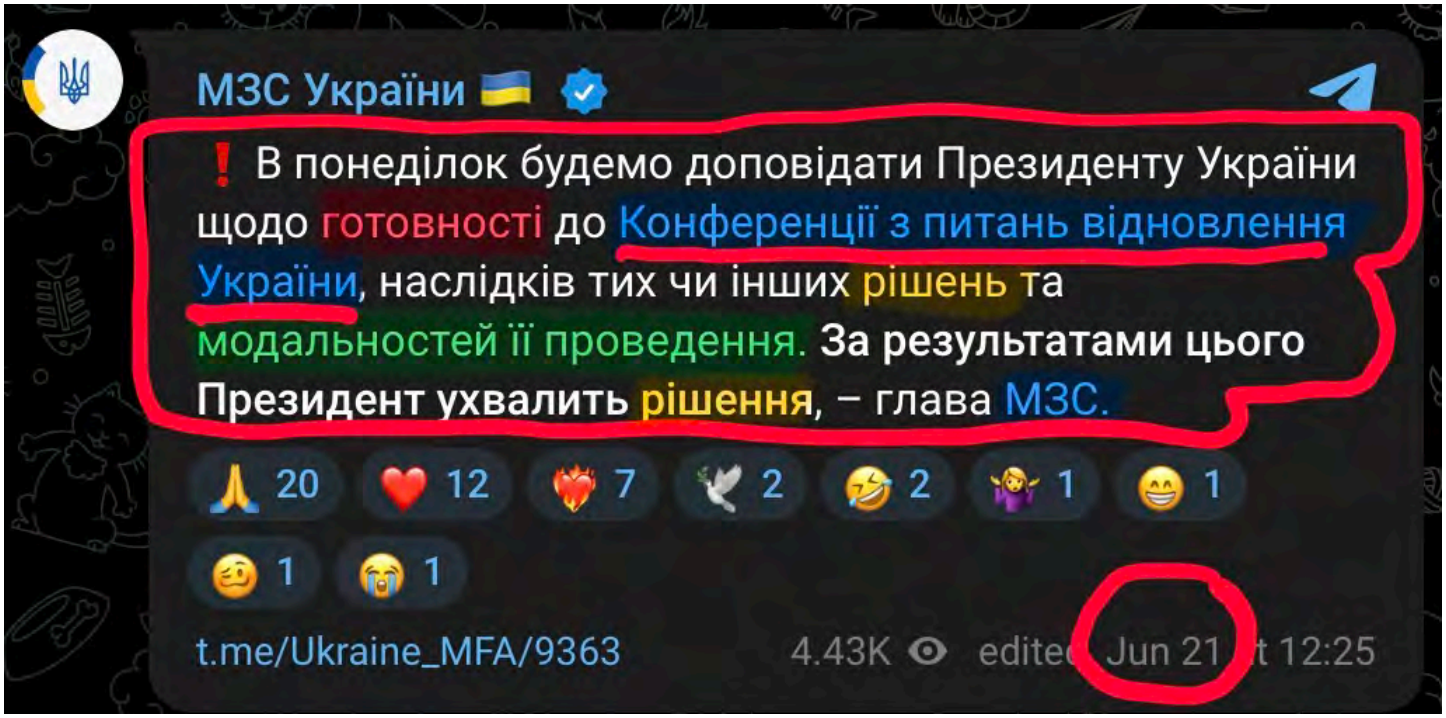
***

№ 2.282

Сергей Дацюк
5 мин. ·
2026-06-22
Агресивні дії іншої сторони не можуть осмислюватися як дзеркальний ресентимент, бо доведеться визнати свій ресентимент. Тому у України завжди були агресивні вороги і народ, що не усвідомлював свої смисли та песпективи, а еліти майже не було. Еліта починається саме з двох рефлексій: осмислення, яке здебільшого ресентиментальне і з минулого, та перспективи, яка долає масштаби осмислення сім'ї, плем'я, нації, зібрання націй, хоч у вигляді союзу (ЄС), хоч у вигляді імперії (Росія, США, Китай). У світовій кризі щось дозволяє зрозуміти вже навіть не світова перспетива, а перспектива людства. Хто туди мисленням не добирається, в світі не тримається і його смисли руйнуються. Дзеркальні ігри в ресентимент з Росією, з Польщею, з Угорщиною, з Білоруссю, з Туреччиною та ще й на фоні зовнішнього управління Заходу та його окремих країн - це нудно, безславно і безперспективно. Мислення не з'являється у віддзеркаленні, бо це лише "фаза дзеркала". Навіть героїка війни не творить мислення, а лише технологічне віддзеркалення чи домінування. Мислення з'являється у драйві цікавості та героїчного ентузіазму. Там молодість, там перспектива.

***

№ 2.283

МЗС України
❗ В понеділок будемо доповідати Президенту України щодо готовності до Конференції з питань відновлення України, наслідків тих чи інших рішень та модальностей її проведення. За результатами цього Президент ухвалить рішення, – глава МЗС.
20
12
7
2
2
1
1
1
1
t.me/Ukraine_MFA/9363
4.43K
Jun 21
12:25

***

№ 2.284

Dubinsky.pro
1 мин. ·

2026-06-22

Забавно смотреть, как присосавшиеся к разным кормушкам на войне миньоны - старательно лижут задницу зеленскому, зализывая раны от потери польского ордена.
Причем, все это делается с привкусом "государственнической позиции" - жополизам обидно за державу, а как мы знаем, держава у нас это он. зеленский. Один народ. Один рейх. Один фюрер.

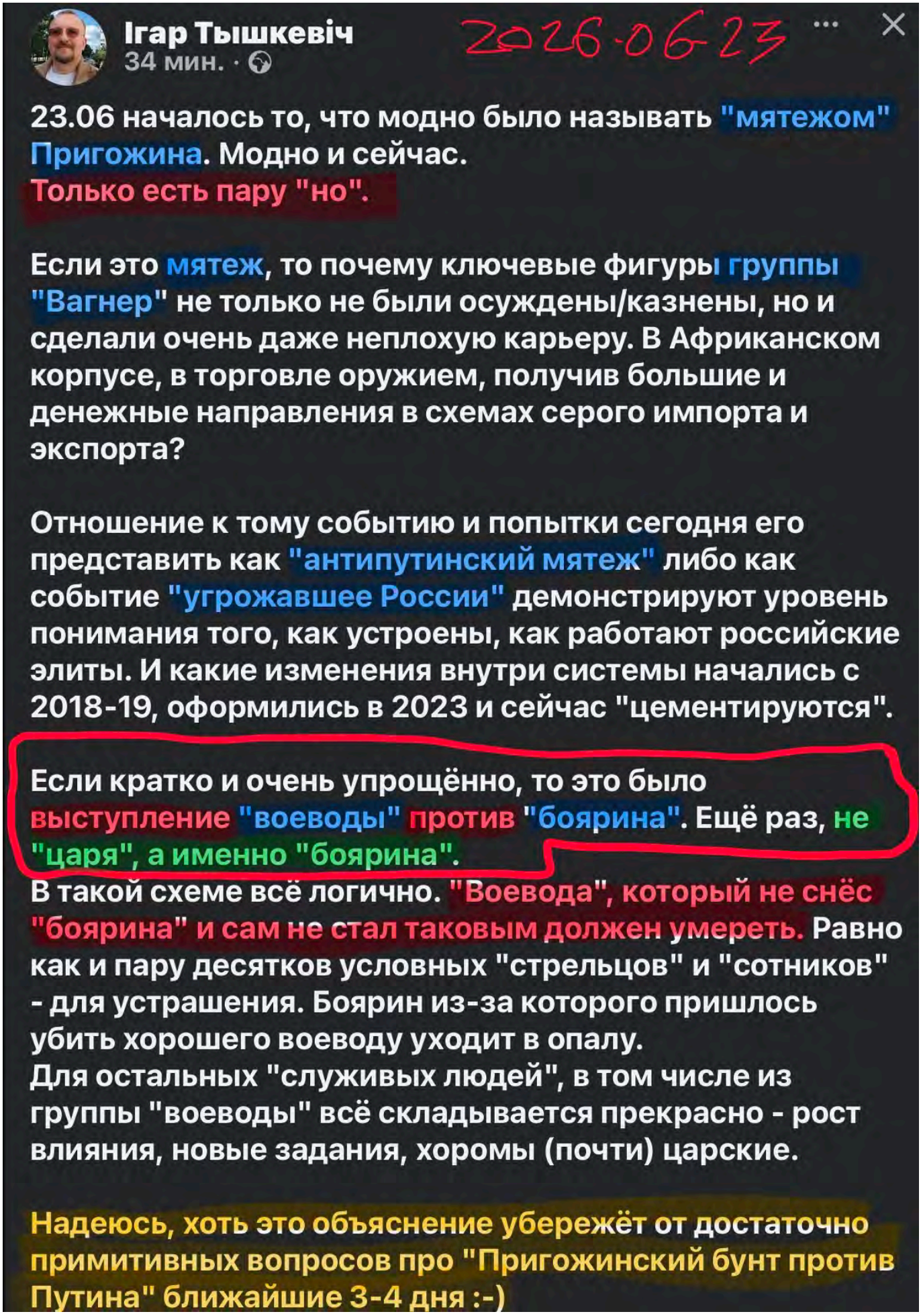
Проходили, знаем. Остается только удивляться, как на эту роль отобрали еврея. Но, спишем на глобализацию и космополитизм. К тому же, так явно смешнее.

В истории с орденом интересно другое. Не сам орден, и не яблоко раздора в виде УПА, а то, что это классическое отношение украинцев к соседям и их ценностям. Поюзали Россию, пока не предложили большие бабки со стороны Запада. Послали Россию на_уй и теперь с ней воюем. Поюзали Польшу, но потом поляки начали претендовать на значимую роль в Европе, это не понравилось немцам. зелебобику подсказали, что делать - и вот, мы уже послали поляков на_уй, и за стол переговоров их уже не зовем (не зовут немцы и французы с британцами, а зеленский только исполняет роль торпеды, как с РФ). Через Краков не летаем, конференцию по восстановлению Украины в Польше - срываем. Деньги через поляков не пойдут.

Вот вам подноготная этого "белого орла" - бабки и влияние.
Евротройка отодвинула поляков в сторону, - а те мимоходом сняли с зеленского орден орла, и деклассировали его то ли в петуха, то ли в попугая.

***

№ 2.285

Ігар Тышкевіч
34 мин. ·
2026-06-23
23.06 началось то, что модно было называть "мятежом" Пригожина. Модно и сейчас.
Только есть пару "но".
Если это мятеж, то почему ключевые фигуры группы "Вагнер" не только не были осуждены/казнены, но и сделали очень даже неплохую карьеру. В Африканском корпусе, в торговле оружием, получив большие и денежные направления в схемах серого импорта и экспорта?
Отношение к тому событию и попытки сегодня его представить как "антипутинский мятеж" либо как событие "угрожавшее России" демонстрируют уровень понимания того, как устроены, как работают российские элиты. И какие изменения внутри системы начались с 2018-19, оформились в 2023 и сейчас "цементируются".
Если кратко и очень упрощённо, то это было выступление "воеводы" против "боярина". Ещё раз, не "царя", а именно "боярина".
В такой схеме всё логично. "Воевода", который не снёс "боярина" и сам не стал таковым должен умереть. Равно как и пару десятков условных "стрельцов" и "сотников" - для устрашения. Боярин из-за которого пришлось убить хорошего воеводу уходит в опалу.
Для остальных "служивых людей", в том числе из группы "воеводы" всё складывается прекрасно - рост влияния, новые задания, хоромы (почти) царские.
Надеюсь, хоть это объяснение убережёт от достаточно примитивных вопросов про "Пригожинский бунт против Путина" ближайшие 3-4 дня :-)

***

№ 2.286

Создание доктрины Монро 2.0. в самом разгаре

2026-06-23

Кущ

А моделирование ее проходит на основе "*правого марша*".

Вслед за Аргентиной, правые победили в Чили, Боливии.

И в шаге от победы в Колумбии.

Абелардо де ла Эсприэлья, правый кандидат, победил во втором туре президентских выборов в Колумбии.

Он набрал 49,7% голосов, обогнав преемника Густаво Петро — левого кандидата Ивана Сепеду.

«Лев и тигр рычат в Латинской Америке!», — написал по этому поводу Хавьер Милей в соцсетях.

Кто лев, кто тигр, непонятно.

Милей считает, что крах левой идеологии в Латинской Америке неизбежен. ("Да, да", - кричит с неба Пиночет).

Новый президент Колумбии - это юрист и мультимиллионер, который скопировал политическую технологию Милея, создав партию Defensores de la Patria.

Ключевые элементы программы:

1. Стиль "железной руки" в политике.

2. Борьба со старыми политическими элитами - "кастой".

> — Естественно, чтобы создать свою новую "касту", но народу об этом знать не обязательно.

3. Снижение налогов под идею социальной рестрикции.

> Парадоксально, но народу это нравится.

4. Борьба с преступностью. Жесткая.

5. Полная стратегическая ориентация на США.

Это, кстати, искренне. Наверное из всех пунктов, только это правда.

Но технология рабочая.

На заметку политтехнологам в Украине.

Электорату нужно *пообещать*:

(1) - перезагрузку "касты" - политических элит;

(2) - снижение налогов;

(3) - жесткую борьбу с преступностью и коррупцией, вплоть до публичных казней;

(4) - дружбу "только" с США (евроскептицизм подходит).

Теперь только Бразилия и Мексика - два бастиона левых сил в Латинской Америке. Как бельмо для Трампа на оба глаза.

Бразилию и Мексику поддерживает Китай.

Плюс, в Мексике, в отличие от Боливарианской Америки несколько иное отношение к "гринго", которые традиционно ассоциируются с правыми силами.

***

№ 2.287

***

№ 2.288

По кому дзвонить меморандум: що призвело до капітуляції Трампа перед Іраном

2026-06-23

Тімоті Снайдер, історик, професор Манк університету Торонто, запрошений професор Єльського університету

Вашингтон надав Тегерану все, чого той вимагав, оскільки Трамп сам не залишив своїй адміністрації жодних вигідних варіантів

Підписання "меморандуму про взаєморозуміння" між США та Іраном стало фактичним визнанням повної та принизливої капітуляції Вашингтона. **Тімоті Снайдер** аналізує, як кричуща ***некомпетентність Трампа та його оточення*** перетворила військову авантюру на стратегічну та етичну катастрофу, причому не внаслідок окремих помилок, а як закономірний результат концентрації влади в руках ***популістів***.

***

Сполучені Штати капітулювали перед Іраном. *Укладено "угоду"*, умови якої можна охарактеризувати не інакше як ***повну перемогу Ірану.***

Переговори між США та Іраном, які мали розпочатися 19 червня 2026, скасовано, що дає чудову нагоду обговорити підписаний "меморандум про взаєморозуміння" та поставити остаточну крапку в цій катастрофі.

Маємо те, що маємо: приниження.

Війна – як деяким, очевидно, слід було б усвідомити, – це не задоволення від споглядання вибухів. Це «продовження політики іншими засобами».

Перемогти у війні – означає *змінити політику ворога* так, щоб він був змушений здатися.

Саме це Іран щойно зробив зі Сполученими Штатами.

Ця війна з самого початку була парадом некомпетентності *Трампа* на всіх можливих рівнях.

1) — Перемогти у війні – означає **розуміти політику іншої сторони та те, як її можна змінити**.

2) — Трамп, *Гегсет* а решта ставилися до іранського керівництва як до карикатурних персонажів, які одразу ж зроблять усе, чого захочуть американці, щойно впадуть перші бомби.

У американців не було стратегії

– жодного розуміння того, як насильство може змінити політику, – і їм навіть на думку не спало, що *стратегія* може бути й у *іранців*.

Як тільки іранці зробили очевидне – відповіли на американські удари з великої відстані власними та перекрили Ормузьку протоку, – війна закінчилася, і вони перемогли.

У американців не виявилося планів на другий хід, окрім як

— ***заявляти про свою перемогу за очевидної поразки*** (чим вони, на посміховисько для всіх, досі й займаються).

Те, що ми більше не наймаємо кваліфікованих ***фахівців*** для вирішення питань війни та миру, а доручаємо планування війни ***шоуменам***, а переговори – ***спекулянтам***, не могло не мати наслідків.

Схоже, ми досі перебуваємо під впливом міфу про те, нібито Трамп вміє вести переговори.

Він не вміє і ніколи не вмів.

1) — Це був лише ***персонаж***, якого він грав на телебаченні.

2) — Сам він і люди з його оточення схильні до гучних слів перед камерами в безпеці своїх студій, але не мають уявлення про реальні механізми світової влади.

Трамп вразливий до лестощів, завжди поспішає, не здатний зосередитися і байдужий до будь-яких питань, що виходять за межі його особистого комфорту.

Він розпочав війну заради особистого задоволення, а потім капітулював перед Іраном заради особистої вигоди:

— він хоче залишитися в Білому домі назавжди, а для цього йому потрібно знизити ціни на бензин – і тому він віддав Ірану все.

Досі я схилявся до думки, що геополітична спадщина Трампа залишиться лише «*приміткою в історії російсько-української війни*»

– приміткою про *олігарха-невдаху*, який штучно затягував агресивну війну справжнього олігарха.

Тепер же Трамп вписав себе в основний текст історії союзника Росії – Ірану, ставши *архітектором відродження жорстокого режиму в Тегерані*.

1) — Напавши на Іран, він викликав співчуття до катів і вбивць.

2) — Програвши Ірану, він розширив його вплив на Близькому Сході.

3) — Капітулювавши перед Іраном, він створив міцну основу для влади іранських правителів.

Іран стягуватиме плату за транзит через Ормузьку протоку, а Сполучені Штати розморозять іранські активи та виплатять $300 млрд репарацій.

Завдяки Трампу Сполучені Штати більше не мають жодних важелів впливу, щоб завадити Ірану *створити ядерну зброю*.

Мені здається, **ми припускаємося помилки в тому, як ми сприймаємо зло та дурість.**

Ми схильні думати, що одне виключає інше:

1) — якщо це зло, воно має слугувати якійсь розумній меті;

2) — якщо це дурість, вона не може бути надто зловмисною.

Правда ж, як показує ця війна, полягає в тому, що

3) — **зло й дурість *можуть йти пліч-о-пліч* на шляху до національного самознищення**.

Ця війна стала *стратегічною катастрофою*, але вона також стала *етичною катастрофою*.

Ведення неоголошеної та незаконної агресивної війни, зневага до законів війни та вбивство безлічі мирних жителів не приносять перемоги.

Отримання задоволення від подібних дій – аж ніяк не ознака тонкого розрахунку. Це просто аморально.

«Бути жорстокосердим – не означає бути далекоглядним».

1) — Можна насолоджуватися насильством і при цьому залишатися невдахою.

2) — Можна бути жорстокосердим і недоумкуватим, що *Трамп* і *Гегсет* щойно й довели.

Іншими словами,

3) — **«тут немає жодної втіхи»**.

Справа не в тому, що ми використовували погані засоби заради якоїсь благої мети.

— Ми використовували погані засоби по-ідіотськи й залишили світ у набагато гіршому стані, ніж він був раніше, у всіх можливих аспектах.

Окрім економічних наслідків, які ми вже відчуваємо, та демонстрації з нашого боку стратегічної слабкості, ми зробили планету більш хаотичною та небезпечною – світом, де менше поважають закон і порядок і який більше нагадує модель, що влаштовує режими в Пекіні, Москві – і, якщо вже на те пішло, у Тегерані.

Проте з цього можна винести урок.

1) — Якщо ***зло й дурість можуть йти пліч-о-пліч***, то

2) — **«добро й мудрість теж на це здатні»**.

Сполучені Штати дійшли до такого стану, коли подібна війна стала можливою, тому що ми дозволили надто великій владі зосередитися в руках надто небагатьох – надто великій політичній владі, надто великій економічній владі, надто великій владі ЗМІ.

Іншими словами,

2) — капітуляція перед Іраном стала наслідком не просто помилки кількох самозакоханих некомпетентних людей, а

2) — ***наслідком існування структур, у яких такі люди можуть приходити до влади***.

«Війни, що оголошуються за примхою»,

– це симптом *тиранії* та застереження для тих, хто віддає перевагу *республіці*.

Їм необхідно протистояти, але що ще важливіше

– їх потрібно запобігати:

— 1) усуваючи гроші з політики, 2) долаючи базову нерівність, 3) руйнуючи монополії та 4) забезпечуючи соціальну мобільність.

Ірану не склало труднощів виграти цю війну, адже для цього йому потрібно було лише *«зачепити особисті інтереси потенційного тирана».*

Будівництво Америки, яка не капітулює, – як щойно довели Трамп, Гегсет та інші, – вимагає зовсім не жорстокості та слабоумства. Все з точністю до навпаки – і це наше завдання.

Нам справді потрібно бути

1) — більш тверезомислячими та далекоглядними, цінувати лідерів, які досягли чогось творчого у своєму житті, і

2) — протистояти дешевій харизмі людей, які хочуть засунути руку в наші кишені та відправити наших дітей помирати в якійсь пустелі.

І нам потрібно бути більш милосердними, більше піклуватися одне про одного та

3) — ставитися до нашого уряду як до інструменту, що забезпечує краще життя для всіх нас.

Оригінал опубліковано на Substack

***

Capitulation Day

The dimensions of defeat, and the chance for recovery

TIMOTHY SNYDER

JUN 19, 2026

The United States has capitulated to Iran. There is a “deal,” which has been signed, on terms that can only be described as those of complete Iranian victory.

The US-Iranian talks that were supposed to begin today were cancelled, so today is as good a day as any to discuss the signed “memorandum of understanding” and mark the completion of the disaster. We have what we have: humiliation.

War, as some people apparently needed to learn, is not about the pleasure one takes in watching things blow up. It is politics by other means. To win a war means changing the politics of the enemy such that they must surrender. That is what Iran just did to the United States.

This war was a parade of Trump's incompetence at every possible level from the beginning. To win a war requires understanding the politics of the other side and how it might be changed. Trump, Hegseth and the others treated the Iranian leadership as cartoon characters who would immediately do what Americans wanted as soon as the bombs fell. The Americans had no strategy -- no sense of how violence could change politics -- and it did not occur to them that the Iranians would have one. Once the Iranians did the obvious, which was to respond to American long-range strikes with their own, and close the Straits of Hormuz, the war was over, and they had won. The Americans had no second move, except to claim that they had won when they had lost (which they are, laughably, still doing).

It matters that we no longer employ qualified people to handle matters of war and peace, but leave war planning to entertainers and negotiations to profiteers.

We seem to still be under the sway of the fairy tale that Trump himself can negotiate. He cannot and he never could. That was a character he played on television. He himself, and the people around him, talk big in front of the cameras in the safety of their studios, but know nothing about the actual workings of world power. Trump is vulnerable to flattery, always in a hurry, unable to focus, and indifferent to any issue beyond his own comfort. He started the war for personal pleasure, and then he surrendered to Iran for personal convenience: he wants to stay in the White House forever, and so he wants gas prices down, and so he gave Iran everything.

Until now, I tended to think that Trump's geopolitical legacy would be as a footnote in the Russo-Ukrainian war, as a wannabe oligarch who artificially extended a real oligarch's war of aggression. Now Trump has found his way into the main text of the history of Russia's ally Iran, as the architect of the renewal of the atrocious regime in Tehran. By attacking Iran he generated sympathy for torturers and murderers. By losing to Iran he expanded its power profile in the Middle East. And by capitulating to Iran he created an enduring power base for Iran's rulers. Iran will charge fees for transit through the Straits of Hormuz, and the United States will unfreeze Iranian assets and pay three hundred billion dollars in reparations. Thanks to Trump, the United States no longer has any leverage to prevent Iran from building a nuclear weapon.

We make a mistake, I think, in how we think about evil and folly. We tend to think that one excludes the other: if it is evil, it must serve some intelligent purpose; if it is foolish, it must not be very malicious. The truth, as this war shows, is that evil and folly can march hand in hand along the path to national self-destruction. This war was a strategic disaster, but it was also an ethical disaster. Fighting an undeclared and illegal war of aggression, flouting the laws of war, and killing scores of civilians does not bring victory. Taking pleasure in doing those things is not a sign of canny calculation. It is simply wrong. To be hard-hearted is not to be

hard-headed. One can enjoy violence and still be a loser. One can be hard-hearted and soft-headed, as Trump and Hegseth have just proven.

There is, in other words, no consolation. It is not that we used evil means to some good purpose. We used evil means foolishly and left the world far worse than it was before, in every conceivable respect. Aside from the economic consequences that we already feel and the strategic weakness that we have demonstrated, we have created a more disorderly and dangerous globe, one less bound by law and order, one more like the model that the regimes in Beijing and Moscow (and for that matter Tehran) want.

There is, however, a lesson. If evil and folly can march together, then so can good and wisdom. The United States got to a place where a war like this was possible because we allowed too much power to be concentrated in too few hands -- too much political power, too much economic power, too much media power. The capitulation to Iran, in other words, was not just the result of an error by a few self-absorbed incompetents, but of structures in which such people could attain power. Wars of whimsy are a symptom of tyranny, and a warning for those who prefer republics. They must be opposed, but more fundamentally they must be prevented: be removing money from politics, by addressing basic inequalities, by breaking up monopolies, by enabling social mobility.

Iran had no difficulty winning this war, because to do so it had only to prick the self-interest of an aspiring tyrant. To build an America that does not capitulate, as Trump and Hegseth and the rest have just proven, is not a matter of being hard-hearted and soft-headed. It really is the opposite -- and that is on us. We really should have harder heads, valuing leaders who have achieved something good in their lives, and resisting the easy charisma of the people who want their hands in our pockets and our children dying in some desert. And we should have softer hearts, caring more about one another, and thinking of our government as enabling better lives for all of us.

Thinking about... is a reader-supported publication. Please subscribe.

PS.

Today is Juneteenth, a time to reflect on the most profound of injustices, slavery. It is in courageously confronting our moral mistakes that we become stronger as a people.

***

№ 2.289

2023-06-19

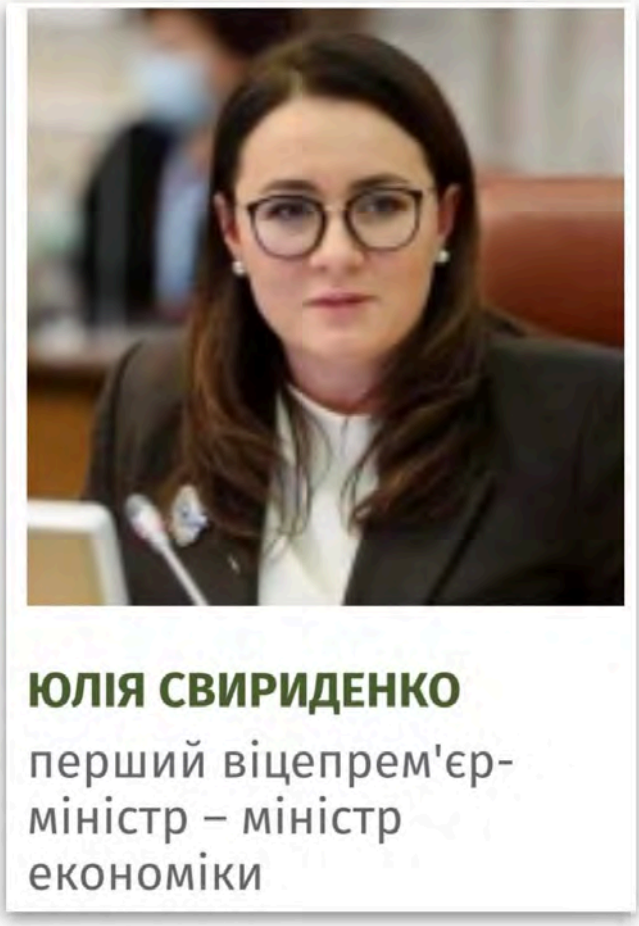

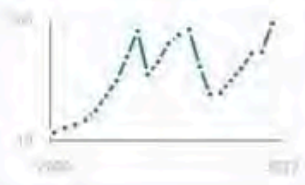
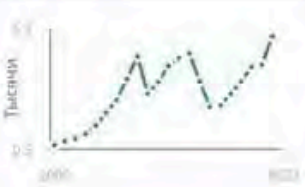
Рис1

І найголовніше — у Лондоні світ побачить Україну, яка має амбіцію. Через десять наступних років ми бачимо Україну державою, яка не лише вписується, але й задає світові тренди — від продовольчої безпеки до відновлюваної енергетики та новітніх технологій. Країною, в якій кожен захоче пустити коріння і ніколи її не покидати.

Ми розробили **візію відновлення та розвитку України**. Ми обрали ті сфери, в яких маємо найбільші переваги. Їх розвиток також відкриє нові можливості для кожного українця. **Саме таке комплексне бачення ми й представимо нашим партнерам.**

1. Ми поставили собі амбітну мету — ВВП у розмірі одного трильйона доларів США.

2. Ще одна ціль — досягнути понад 100 ГВт Нових потужностей зеленої генерації. Чи виробляти понад 40 млн тонн "зеленої" сталі.

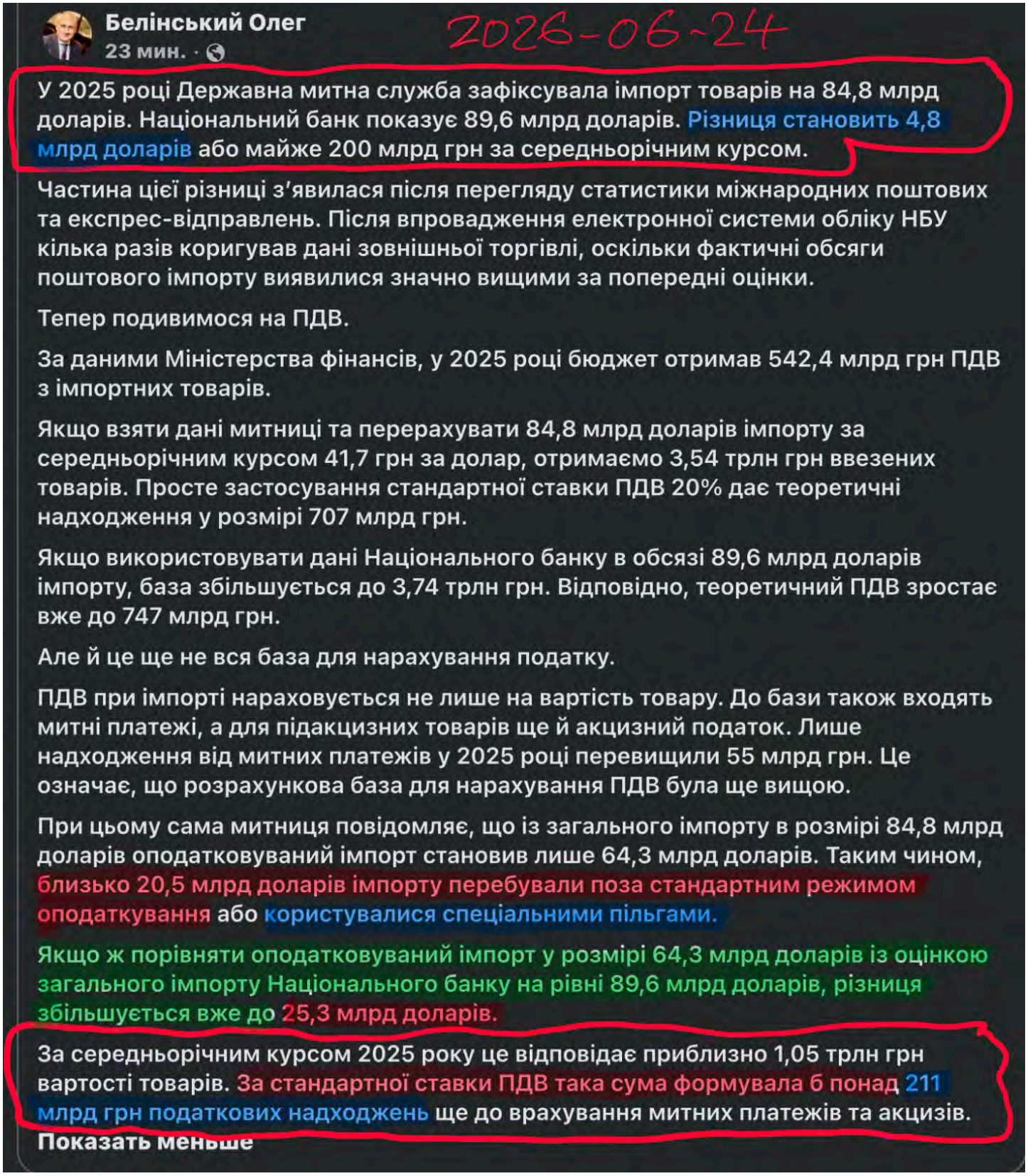
Indicator	Most recent value	Trend
ВВП (в текущих долларах США) ⓘ current US$	200,09 (2021 млрд)	
ВВП на душу населения (в текущих долларах США) ⓘ current US$	4 835,6 (2021)	

Зараз ці плани можуть здаватися фантастичними, але вони ґрунтуються на глобальних трендах. І ми маємо план, як досягнути цієї мети.

Рис2

***

№ 2.290

***

№ 2.291

Історія з міжнародними посилками, лімітом у 150 євро та сірим імпортом перетворилася на одну з головних економічних «драм» цього літа

2026-06-24

Белінський

Те, що починалося як зручний спосіб замовити дешевий чохол для телефона з Шеньчженя, переросло в тіньову індустрію з оборотом у мільярди доларів.

Сьогодні цей сектор став ареною жорсткого протистояння між

— *Мінфіном*, *Національним банком України* та найбільшими *поштовими операторами*.

Головний парадокс українського ринку міжнародних відправлень полягає в тому, що обсяги замовлень здійснили фантастичний ривок на тлі різкого скорочення кількості споживачів усередині країни.

Якщо зіставити дві крайні точки, а саме довоєнну реальність та поточний період, динаміка виглядає наступним чином.

1) — У 2021 році до війни наявне населення України становило близько 38,5 мільйонів людей без урахування окупованих територій. За весь рік вони отримали приблизно 32 мільйони посилок.

У середньому це ***0,8 посилки на одну людину на рік***. Абсолютно здорова, логічна європейська статистика, що відображає класичний роздрібний попит.

2) — У період 2024–2025 років під час війни населення України в силу зрозумілих причин скоротилося до 27–28 мільйонів людей.

При цьому оціночний обсяг дрібного імпорту через посилки злетів до 6 мільярдів доларів на рік та ***на одну людину вже припадає понад 4 посилки***.

За середньозваженим курсом ці 6 мільярдів доларів перетворюються на астрономічну суму близько 249 мільярдів гривень.

— Щоб усвідомити реальний масштаб цих грошей, достатньо спроєктувати їх на доходи тих українців, які сьогодні легально працюють усередині країни і своїми податками утримують оборонний сектор.

За даними Податкового комітету, у країні зараз офіційно працевлаштовано близько 10,7 мільйонів людей. Середня брудна зарплата, з якої сплачуються податки, становить 20 787 гривень. Якщо розділити загальний обсяг посилкових мільярдів на всіх легально працюючих громадян, оголюється та сама ***математична аномалія***.

— У середньому на кожного працюючого українця припадає близько 23 200 гривень на рік, витрачених на закордонні посилки. Це практично ідеально дорівнює одній середній місячній зарплаті в країні.

Виходить *економічний абсурд*, адже офіційна статистика намагається переконати нас, що кожен легально працюючий українець від учителя та лікаря до заводчанина бере і повністю віддає рівно одну зі своїх дванадцяти зарплат на рік закордонним маркетплейсам на зразок Temu чи AliExpress.

— Зрозуміло, що в реальності звичайні громадяни не витрачають такі суми на дрібні побутові замовлення.

Але 249 мільярдів гривень фізично залишили фінансову систему України. За спинами рядових покупців сховався великий тіньовий бізнес, який перетворив пільгу ***de minimis***, тобто безпошлинний ліміт у 150 євро, на інструмент промислового ухилення від податків.

Процес *комерційного сірого імпорту через поштові канали* працює як швейцарський годинник.

1) — Замість ввезення цілого контейнера електроніки, одягу чи автозапчастин з офіційною сплатою 20 % ПДВ та до 10 % ввізного мита,

2) — комерційна партія віртуально розпилюється на тисячі дрібних посилок вартістю до 140–145 євро.

Схемщики масово скуповують бази персональних даних, зокрема номери телефонів та паспорти студентів, пенсіонерів або громадян, які тимчасово виїхали. На ці імена оформлюються індивідуальні відправлення.

— Митний аналіз зафіксував пікові прояви цієї схеми, коли всього 90 фізичних осіб за рік примудрилися отримати понад 83 тисячі міжнародних посилок.

Це в середньому по 3 штуки на день на людину протягом усього року.

Товар перетинає кордон із нульовою податковою ставкою, акумулюється на складах організаторів і потім розпродається всередині України через Instagram магазини, дрібних ФОПів або популярні маркетплейси без видачі фіскальних чеків.

Для держави цей *паралельний імпорт* обернувся колосальними *втратами*.

— Прямі збитки державного бюджету від недоотриманого ПДВ на посилках становили в 2024 році 11,8 мільярдів гривень, а в 2025 році вже 17,9 мільярдів гривень.

Головним драйвером втрат тут виступила агресивна експансія платформи Temu.

Коли Мінфін та Податковий комітет Верховної Ради в межах виконання зобов'язань перед МВФ та ЄС ініціювали законопроєкти номер 12429 та номер 12430, які передбачають повну скасування ліміту в 150 євро та введення ПДВ на всі комерційні посилки за аналогією з європейською системою IOSS, в інформаційному полі почався *шквал обурення*.

У соцмережах та медіа миттєво увімкнулися *лобістські тригери* про те, що влада відбирає останнє у бідних громадян, митниця зупиниться, а логістичний колапс знищить торгівлю.

Проте за пафосними гаслами про захист прав споживачів приховується банальний *страх тіньових ділків утратити маржинальність*.

— Введення ПДВ на рівні купівлі робить *схему комерційного дроблення* безглуздою, тому сірим імпортерам доведеться або платити податки нарівні з білим ритейлом, або йти з ринку.

Усі ці мільйони посилок і мільярди гривень потрібно не лише фізично доставити, а й *фінансово обробити*.

Саме на стику логістики та фінмоніторингу розгорнувся відкритий конфлікт між *Національним банком* України та державною компанією *Укрпочта*.

— Поштовий оператор виступає ключовим логістичним партнером китайських маркетплейсів.

— Для ***Укрпошти*** лавиноподібне зростання кількості посилок це колосальна операційна виручка та завантаження інфраструктури.

Керівництво компанії тривалий час публічно опонувало скасуванню 150 єврового ліміту, заявляючи про неготовність операційних систем до тотального адміністрування.

У ***Нацбанку*** як фінансового регулятора принципово інша оптика.

1) — По перше, відбувається тиск на валютний ринок, адже безконтрольний відтік мільярдів дефіцитних доларів за кордон на купівлю товарів народного споживання вимиває ліквідність із країни і чинить постійний тиск на курс національної валюти.

2) — По друге, існують проблеми фінмоніторингу, бо величезна частина сірих товарів оплачується післяплатою через фінансову систему поштового оператора.

НБУ регулярно застосовує до ***Укрпошти*** жорсткі штрафні санкції, включаючи багатомільйонні штрафи за порушення у сфері запобігання легалізації доходів через слабкий контроль за походженням готівкових коштів.

Протистояння досягло апогею, коли регулятор офіційно визнав керівництво фінансового блоку ***Укрпошти*** невідповідним кваліфікаційним вимогам.

Для *НБУ* державна поштова служба стала

> **— занадто масштабним та непрозорим фінансовим каналом, який в умовах тотальної війни зобов'язаний працювати за єдиними, жорсткими правилами банківського сектору.**

Епоха поштової вольниці добігає кінця.

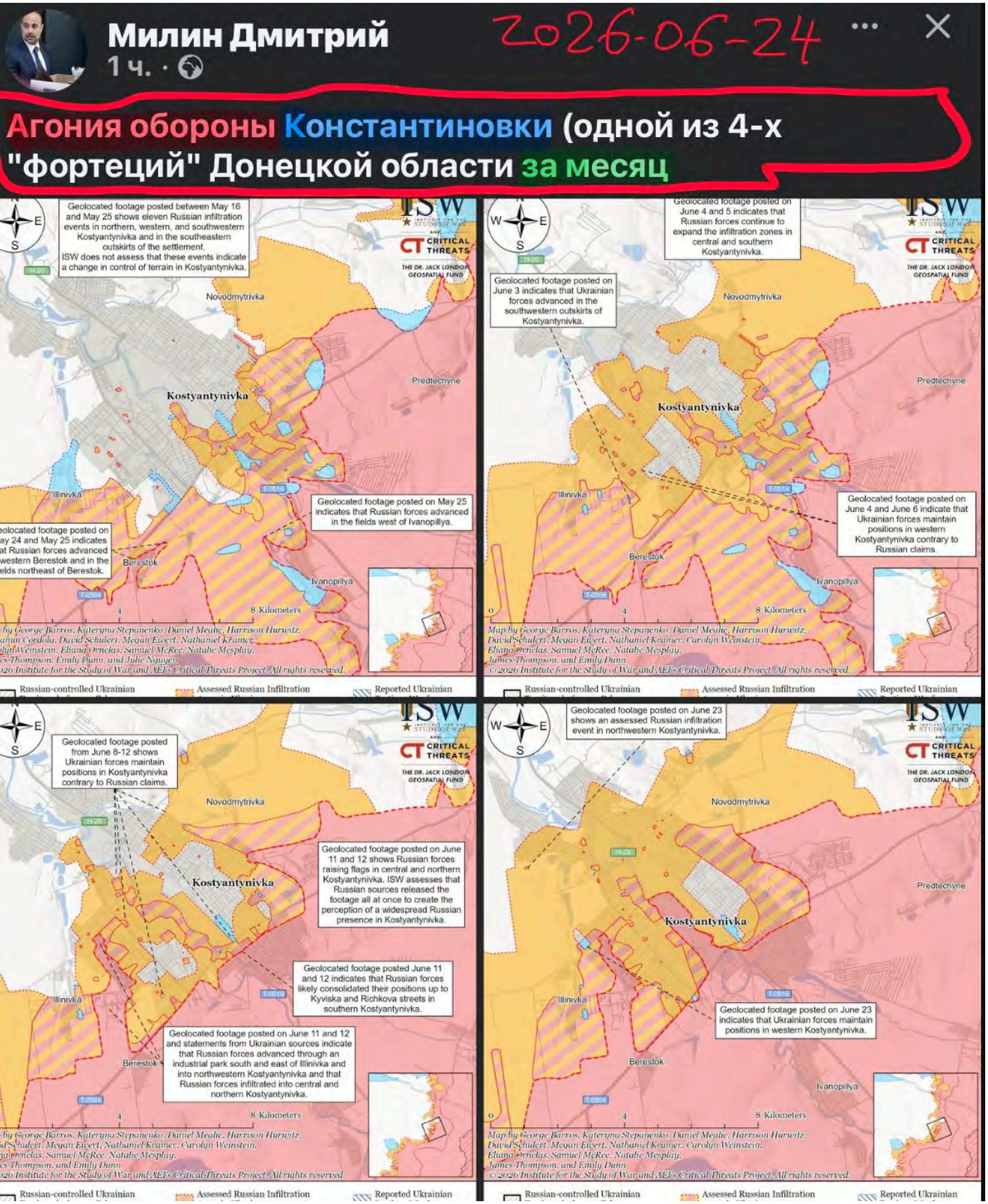
Для пересічного українця, який замовляє річ для особистого використання, зміни виразяться лише в автоматичному додаванні 20 % ПДВ до вартості замовлення, що на дрібних сумах залишиться практично непомітним.

Але для тіньової індустрії, яка роками перекачувала еквівалент місячної зарплати всієї працюючої країни в економіку Китаю повз український бюджет, лавочка закривається.

Воююча країна більше не може дозволити собі утримувати паралельну безподаткову економіку.

***

№ 2.292

Милин Дмитрий
1 ч. ·
2026-06-24
Агония обороны Константиновки (одной из 4-х "фортеций" Донецкой области за месяц
Geolocated footage posted between May 16 and May 25 shows eleven Russian infiltration events in northern, western, and southwestern Kostyantynivka and in the southeastern outskirts of the settlement. ISW does not assess that these events indicate a change in control of terrain in Kostyantynivka.
Geolocated footage posted on May 25 indicates that Russian forces advanced in the fields west of Ivanopillya.
Geolocated footage posted on May 24 and May 25 indicates that Russian forces advanced in western Berestok and in the fields northeast of Berestok.
Geolocated footage posted on June 4 and 5 indicates that Russian forces continue to expand the infiltration zones in central and southern Kostyantynivka.
Geolocated footage posted on June 3 indicates that Ukrainian forces advanced in the southwestern outskirts of Kostyantynivka.
Geolocated footage posted on June 4 and June 6 indicate that Ukrainian forces maintain positions in western Kostyantynivka contrary to Russian claims.
Geolocated footage posted from June 8-12 shows Ukrainian forces maintain positions in Kostyantynivka contrary to Russian claims.
Geolocated footage posted on June 11 and 12 shows Russian forces raising flags in central and northern Kostyantynivka. ISW assesses that Russian sources released the footage all at once to create the perception of a widespread Russian presence in Kostyantynivka.
Geolocated footage posted June 11 and 12 indicates that Russian forces likely consolidated their positions up to Kyviska and Richkova streets in southern Kostyantynivka.
Geolocated footage posted on June 11 and 12 and statements from Ukrainian sources indicate that Russian forces advanced through an industrial park south and east of Illinivka and into northwestern Kostyantynivka and that Russian forces infiltrated into central and northern Kostyantynivka.
Geolocated footage posted on June 23 shows an assessed Russian infiltration event in northwestern Kostyantynivka.
Geolocated footage posted on June 23 indicates that Ukrainian forces maintain positions in western Kostyantynivka.
Novodmytrivka
Predtechyne
Kostyantynivka
Illinivka
Berestok
Ivanopillya
0 4 8 Kilometers
Map by George Barros, Kateryna Stepanenko, Daniel Mealie, Harrison Hurwitz, Benjamin Cordola, David Schulert, Megan Ewert, Nathaniel Kramer, Carolyn Weinstein, Eliana Ornelas, Samuel McRee, Natalie Mesplay, James Thompson, Emily Dunn, and Julie Nguyen
© 2026 Institute for the Study of War and AEI's Critical Threats Project. All rights reserved.
Russian-controlled Ukrainian
Assessed Russian Infiltration
Reported Ukrainian

***

№ 2.293

Рис1

Рис2

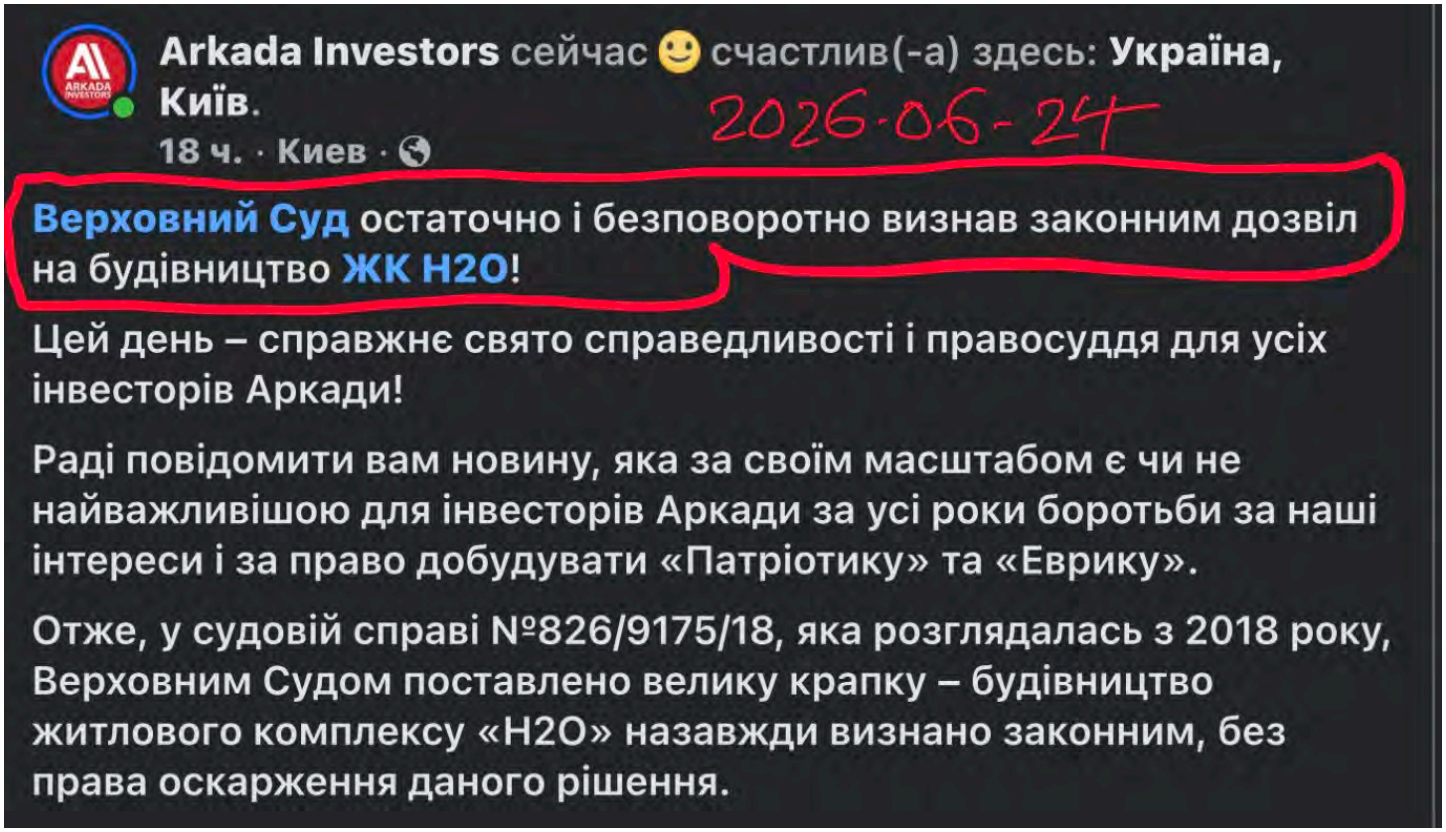

Arkada Investors сейчас счастлив(-а) здесь: Україна, Київ.
18 ч. · Киев ·
2026-06-24
Верховний Суд остаточно і безповоротно визнав законним дозвіл на будівництво ЖК H2O!
Цей день – справжнє свято справедливості і правосуддя для усіх інвесторів Аркади!
Раді повідомити вам новину, яка за своїм масштабом є чи не найважливішою для інвесторів Аркади за усі роки боротьби за наші інтереси і за право добудувати «Патріотику» та «Еврику».
Отже, у судовій справі №826/9175/18, яка розглядалась з 2018 року, Верховним Судом поставлено велику крапку – будівництво житлового комплексу «H2O» назавжди визнано законним, без права оскарження даного рішення.

Рис3

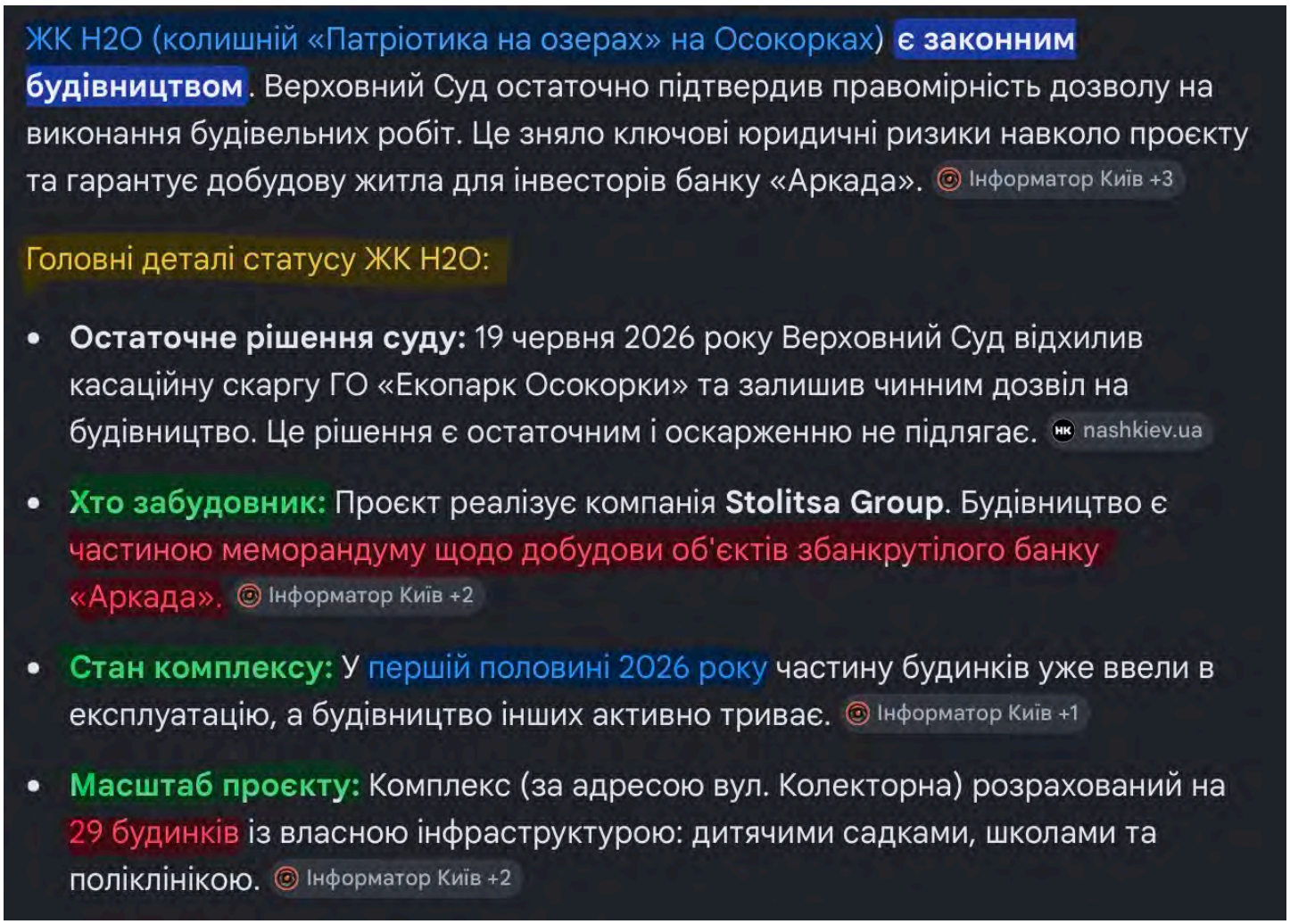
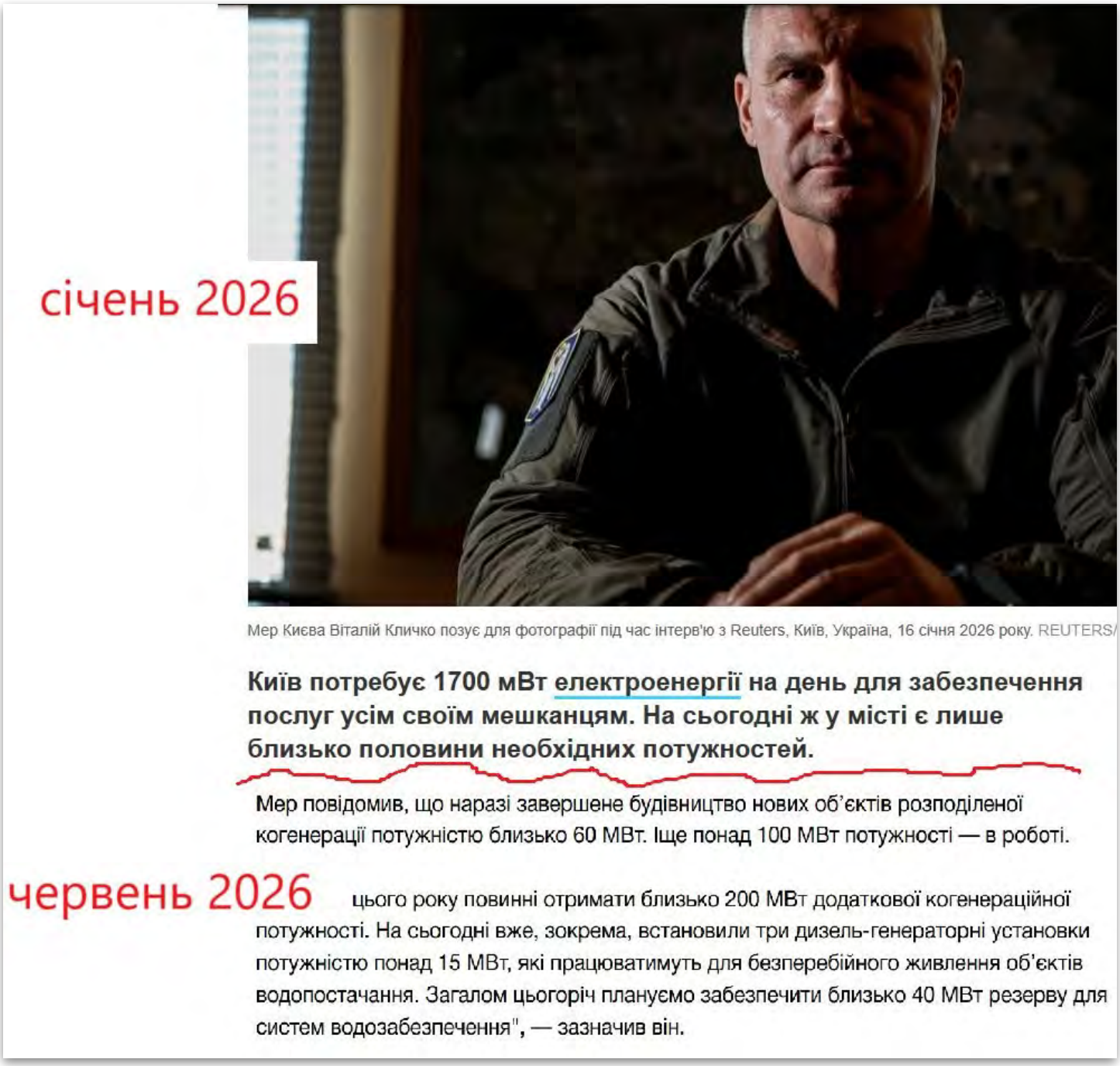

ЖК H2O (колишній «Патріотика на озерах» на Осокорках) є законним будівництвом. Верховний Суд остаточно підтвердив правомірність дозволу на виконання будівельних робіт. Це зняло ключові юридичні ризики навколо проєкту та гарантує добудову житла для інвесторів банку «Аркада». Інформатор Київ +3
Головні деталі статусу ЖК H2O:
Остаточне рішення суду: 19 червня 2026 року Верховний Суд відхилив касаційну скаргу ГО «Екопарк Осокорки» та залишив чинним дозвіл на будівництво. Це рішення є остаточним і оскарженню не підлягає. nashkiev.ua
Хто забудовник: Проєкт реалізує компанія Stolitsa Group. Будівництво є частиною меморандуму щодо добудови об'єктів збанкрутілого банку «Аркада». Інформатор Київ +2
Стан комплексу: У першій половині 2026 року частину будинків уже ввели в експлуатацію, а будівництво інших активно триває. Інформатор Київ +1
Масштаб проєкту: Комплекс (за адресою вул. Колекторна) розрахований на 29 будинків із власною інфраструктурою: дитячими садками, школами та поліклінікою. Інформатор Київ +2

Рис4

***

№ 2.294

Підготовка до зими

2026-06-24

Ніколов

У січні 2026 в розпал трешака Кличко казав, що в Києві уціліла лише половина енергетики з 1,7 гігавата, що споживають кияни в нормальному режимі.

— І тоді ми сиділи майже всі без світла і багато хто без тепла.

Від людей, що куди розумніші від мене і глибоко розуміють предмет, я дізнався, що **Києву треба (*зробити*) приблизно 0,8 гігавата** РЕЗЕРВНИХ потужностей (котелень, генераторів, когенераторів) для того, щоб пройти зиму

з водою в кранах і унітазах, та без замерзаючих труб в квартирах. В общім, щоб можна було якось вижить (я при 12 градусах в хаті вже не тойво).

Але мер схоже навіть не цілиться в такі цифри зараз.

> **— До зими планують зробити *лише 0,2 гігавата*.**
>
> Грубо кажучи, це щоб холодна вода була в квартирах, але не резервне мізерне опалення. Хіба що десь локально від когенераторів будуть запитані окремі будівлі.

За Дарницю краєм вуха почув, що тут планують шось резервне гріюче. Але дай Боже, щоб хоча б до січня встигли.

Коли Путєн вже гарантовано відстріляється по ТЕЦ.

***

№ 2.295

Перевернутий монетарний дизайн: про що говорить політика НБУ

2026-06-24, *glavcom.ua*

Богдан Данилишин, Професор Київського національного економічного університету ім. Вадима Гетьмана

Схильність Нацбанку до необґрунтовано жорстких параметрів процентної політики пригнічує економічну динаміку

В червні Правління НБУ ухвалило рішення залишити облікову ставку на рівні 15% річних. Формально – нічого не змінилося, а фактично - маємо продовження режиму колосального монетарного тиску на кредитний процес та економічне відновлення.

Всі ми бачимо, що

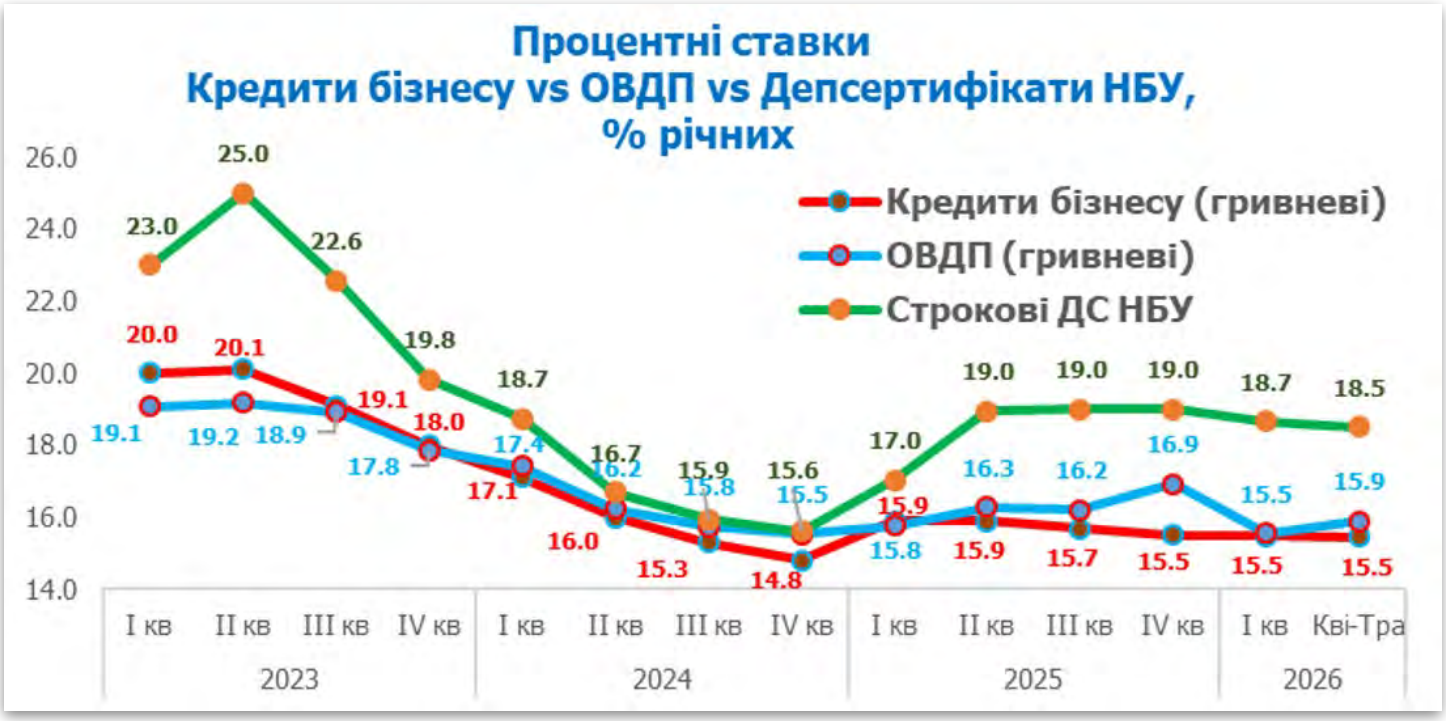
— облікова ставка НБУ вже третій рік поспіль суттєво перевищує інфляцію.

Така *політика* не просто

1) — змінила стимули та перевернула монетарний дизайн, вона

2) — зробила монетарний дизайн абсурдним та позбавленим економічної логіки.

Адже зараз (як і три роки поспіль) у системі ключових процентних ставок банків – найвищий рівень дохідності мають інструменти з нульовим рівнем ризику – строкові депозитні сертифікати НБУ.

За підсумками травня 2026 р. річна інфляція становила 8,2%, тобто облікова ставка НБУ перевищила поточний рівень інфляції на 6,8 від.с. пункти і це в умовах відсутності росту реального ВВП (за 5 місяців: +0,0% р/р).

Рішення НБУ є абсолютно неконсистентним з макроекономічними реаліями, продовжує дію стимулів до викачування гривневих коштів із кредитно-інвестиційних процесів на користь їх пасивного зберігання за лаштунками НБУ.

Параметри процентної політики залишаються гальмом економічного відновлення, а не інструментом стабілізації.

Переважна частина чинників поточної інфляції є немонетарними, тобто знаходяться поза контролем ключової процентної ставки.

Це, насамперед

— ріст витрат на енергоносії та енергообладнання, адміністративно регульовані тарифи, акцизи на тютюн та пальне, погодні фактори, світові ціни і «керовано-гнучкий» (де-факто - адміністративно регульований) обмінний курс гривні.

Більше того,

— канали монетарної трансмісії залишаються слабкими і недієздатними, що унеможливлює досягнення інфляційного таргета монетарними методами, навіть якби інфляція спричинялася чинниками споживчого попиту.

Монетарна трансмісія залишається недієвою із-за вкрай низької кредитно-посередницької активності банків та воєнних факторів.

— Депозитний канал трансмісії становить лише 4% ВВП, а кредитний – лише 10% ВВП, що критично мало для впливу на інфляцію.

— Валютний та фондовий канал трансмісії взагалі виключені з ефективного впливу, оскільки повністю залежать від неринкових потоків зовнішньої допомоги.

Крім того маємо ще і додаткові структурні проблеми трансмісії, такі як

1) — надмірна процентна маржа банків (понад 10 в.п.);

2) — висока концентрація заощаджень у заможних громадян (60% депозитів належать 1% вкладників);

3) — висока частка пільгових кредитів у складі кредитного каналу (близько 25%).

За таких умов облікова ставка просто втрачає свою ефективну силу для впливу на інфляцію.

Наслідком неспроможності НБУ впливати на інфляцію є *«постійне перенесення строків досягнення інфляційного таргета»*.

— Це щось нагадує ***горизонт комунізму***, до якого всі йшли, а він віддалявся.

Згідно нового плану НБУ досягнення таргета у 5% очікується аж у 2028 році.

У *Нацбанку* це називається *горизонт політики*, що завжди «маячіє на виднокола».

— Ну так само йдуть і новоявлені таргетери – щось таргетують, а в підсумку цей таргетаризм лягає на плечі народу України.

1. Вартість процентної політики

Суспільство витрачає сотні мільярдів гривень на політику, результат якої постійно і безвідповідально відкладається.

Процентні витрати НБУ на монетарну політику за 5 місяців 2026 р. склали 43 млрд. грн, а всього з початку війни - вже 330 млрд. грн. коштів платників податків.

2. Інфляційний таргет

Фундаментальна проблема сфери монетарного регулювання економіки – занадто низький інфляційний таргет (5%), який утримується з довоєнного періоду і не відповідає нинішнім економічним умовам України. Занижений

інфляційний таргет спричиняє схильність НБУ до необґрунтовано жорстких параметрів процентної політики, яка в результаті скеровується на досягнення апріорі недосяжних цільових показників інфляції і невиправдано пригнічує економічну динаміку.

3. Монетарна політика та кредитування

Тривала жорстка монетарна політика послабила стимули банків до кредитування. Банки просто не мають комерційного інтересу кредитувати економіку. На кінець травня 2026 р. чисті кредити займають лише 29% в структурі активів банків (в 2021 р. було 37% , а в 2017 р. – 42%). При цьому близько 25% кредитного портфеля є пільговими кредитами за підтримки Уряду, яких майже не існувало в довоєнних періодах.

В 2026 р. продовжується стагнація кредитування. Спостерігається номінальний приріст кредитування, але цей приріст навіть не покриває зростання цін на затрати, не говорячи вже про кредитний розвиток бізнесу. Так, у 2026 р. ціни промислових виробників зросли на 45%, тоді як чисті кредити бізнесу – лише на 32% за рік.

Монетарна політика без кредитування — це *імітація*.

Кредити

> **- це не лише інвестиції бізнесу, але й базовий канал монетарної трансмісії, без якого ефективна передача імпульсів процентної ставки до товарних ринків є неможливою.**

Однак, НБУ перманентно проводить монетарну політику з параметрами, які ***дестимулюють кредитний процес***.

> — Замість системних рішень на рівні монетарної політики, НБУ концентрується на нішових продуктах (ESG-кредити, інклюзивне кредитування, енергетичні кредити).

Звичайно, в нинішніх умовах процентна політика НБУ не може впливати на інфляцію, оскільки поточна інфляція диктується витратними чинниками, а канали монетарної трансмісії залишаються слабкими.

Ключові чинники поточної інфляції - ріст енергетичних витрат, ріст світових цін на енергоносії, податки, девальвація гривні.

Тому системне подолання української інфляції потребує не високих процентних ставок, а комплексних заходів для нарощування виробництва товарів та компенсації наявного торгового дефіциту, які мають включати і адекватну політику щодо доступності кредитного ресурсу.

І на кінець

> — **нинішній формат процентної політики НБУ більше генерує додаткові структурні шоки для економіки, аніж здійснює стабілізуючу роль**.

Обмежуючи ринкове кредитування **НБУ створює перешкоди для нарощування виробництва, що призводить до постійного розширення торгового дефіциту.**

Лише *масштабна зовнішня фінансова підтримка* стримує економіку від рецесії та валютної дестабілізації.

***

№ 2.296

Так, *Трамп* наш или не наш?

2026-06-24

Кущ

В своем стиле "бури, детка, бури", он дал наказ "бомби, парень, бомби".

И этим сделал шах и мат адептам секты "свидетелей агента Краснова".

Так, кто же Вы на самом деле, мистер Трамп, "проукраинский" или "пророссийский"?

Ответ очевиден:

> — **Трамп "проамериканский"**. В том значении, которое он и его сторонники вкладывают в этот термин.

В картине мира Трампа, у США есть только один соперник/конкурент, которого следует опасаться. И это не РФ, и не Иран.

Это *Китай*.

Но Китай не просто так "взять за жабры". У Китая практически все балансы положительны, даже продовольственный (на 95%).

Но есть один, с отрицательным значением - *энергетический*.

> **— Китай с его расширенными производительными силами, потребляет *очень много энергии*.**

Ежегодное потребление первичной энергии в Китае составляет около 4 411 млн тонн нефтяного эквивалента (Mtoe) - он является крупнейшим потребителем энергии в мире.

— При этом дефицит составляет 800 Mtoe или 18% от потребления.

На долю Китая приходится более 27% глобального энергопотребления, про том что номинальное значение ВВП составляет 18% от мирового.

Где брать ресурсы?

— Надежд на Тихоокеанский регион, Африку и Латинскую Америку почти нет. На них приходятся свободные объемы в размере около 300 Mtoe (Тихоокеанский регион -это преимущественно Австралия; Африка - Нигерия, Латинская Америка - Венесуэла).

Среди крупнейших поставщиков видное место занимает Ближний Восток — более 1100 Mtoe и страны СНГ — до 800 Mtoe (в основном речь о РФ и Казахстане).

Потенциал Северной Америки (300-350 Mtoe): вклад Канады — 250 Mtoe и США — до 100 Mtoe.

Фактор сугубо Ирана — это ресурс в размере до 80 Mtoe.

Ключевым внутренним энергетическим базисом Европы на сегодня является Норвегия — 180 Mtoe.

То есть Китай для обеспечения своей энергетической безопасности будет претендовать на профицит энергоресурсов из РФ на уровне 680-700 Mtoe и на 80 Mtoe из Ирана. Суммарно - до 780 Mtoe. Это практически полностью покрывает потребности КНР в энергии. Плюс Венесуэла с 20 Mtoe.

Речь идет не только о нефти, а обо всех энергетических ресурсах в виде первичной энергии: газ, уголь, уран, биомасса.

Исходя из данного энергобаланса,

— **Китай можно "взять голыми руками", лишь обрубив ему поставки энергии.**

Например,

— Китай в день потребляет 17 млн баррелей нефти, а добывает всего 5 млн.

Учитывая, что Китай - это большая индустриальная страна, он не сможет быстро диверсифицировать свой энергобаланс как ЕС.

Кроме того, Китаю нужны темпы роста экономики в размер 5% в год, а не около нуля как в Европе.

Китай - большой потребитель и поэтому он ориентируется на больших поставщиков.

А таковых в мире не так и много:

1) — Северная Америка,

2) — Ближний Восток и

3) — РФ.

Понятно, что США контролируют свою нефть и могут влиять на политику Канады. Но этого мало.

Для создания «*энергетической удавки для Китая*»,

— Америка стремится взять под полный контроль 1) — потоки нефти из Ближнего востока и 2) — "договориться" с РФ.

Примерно так, США отсекли Японию накануне Второй мировой войны от поставок железа, меди, каучука, нефти.

"Удушающая блокада" - это любимая тактика США со времен появления их военных кораблей у берегов Японии в 19 веке.

Первоначально, встреча Трампа и Си Цзиньпина была назначена на 01 апреля 2026 года.

К этому времени, Вашингтон планировал сложить весь задуманный им пазл:

1. Блокирование китайской логистики в Панамском канале;

2. Взятие под контроль Венесуэлы;

3. Взятие под контроль ***Ирана*** и консолидация ближневосточных поставок нефти;

4. Новый Modus operandi с РФ (переговоры в Анкоридже и совместные проекты по разработке арктических месторождений нефти).

Первые два пункта США исполнили блестяще.

Но дальше - споткнулись на ***Иране***.

В новой ближневосточной войне США потерпели болезненное *поражение*.

1) — А *переговоры в Анкоридже* - это была игра в стиле, «кто кого первым обманет».

2) — США пообещали РФ мирное соглашение ценой компромиссов со стороны Украины.

При этом, в Вашингтоне понимали, что данная цель недостижима.

Но американцы имитировали "давление" на Украину:

— риторика Трампа и Вэнса; сокращение финансовой помощи; уголовные расследования, которые связывали с "внешним заказчиком" и т.д.

В Вашингтоне полагали, что война с Ираном продлится недолго.

Главная задача

1) — отсечь от Тегерана помощь РФ.

Как это сделать?

2) — Изобразить, что "убеждение Украины находится в процессе, но дело сложное и требует большего времени, а так все идет как договорились".

В итоге, Трамп должен был приехать в Пекин с четырьмя тузами в рукаве:

— 1) — Панамский канал; 2) — Венесуэла; 3) — Иран; 4) — новые договоренности с РФ согласно которым, новые месторождения в Арктике будут разрабатываться под контролем США.

Китай должен был признать ***поражение***.

— Это как поединок двух самураев, которые мысленно "прокручивают" схватку в голове и определяют кто победил, не вынимая мечи.

Кроме того,

— это должно было привести к распаду евразийской триады "Китай - РФ - Иран" и резкому ухудшению отношений между Китаем и Россией (взаимное недоверие и обвинения в "сговоре за спиной").

А потом, скорее всего, Трамп должен был "выкатить" РФ новые условия мира, более жесткие, в контексте изменившихся реалий "на земле" (имеется в виду, в геополитике).

Но все пошло не так на этапе реализации пункта номер три (*Иран*).

И скорее всего,

— несмотря на то, что Трамп "похвалил" РФ и Китай за нейтралитет во время его войны с Ираном,

— полного нейтралитета тут как раз и не было.

В данном случае, ***Трамп выдает желаемое за действительное***.

Скорее всего,

— Россия скрытно помогала Ирану, например, в определении координат целей и возможно даже в виде некоторых военных поставок.

То есть и РФ в Анкоридже "держала фигу в кармане". Каждая сторона думала, что "обманула" другую.

Это объясняет нынешнее резкое изменение риторики Трампа, который призвал Украину усилить удары по РФ.

Но этот призыв - это лишь заход на Китай с другой стороны:

1) — не получилось с помощью войны с ***Ираном***,

значит

2) — США будут пытаться достичь этой цели с помощью радикализации ***российско-украинской войны*** и усиления давления на РФ.

Не исключено, что после нынешнего этапа войны, Кушнер и Уиткофф повезут в Москву и "скрытые протоколы мира", в которых будет оговариваться новый режим российского энергетического экспорта (в целях его минимизации в сторону Китая).

Проблема заключается в том, что нынешняя культура переговорного процесса делает любые устойчивые договоренности невозможными.

Можно сказать, что

— нынешний формат дипломатии вообще не предусматривает классического мирного трека переговоров.

Переговоры становятся лишь формой фиксации промежуточных позиций за шахматной геополитической доской:

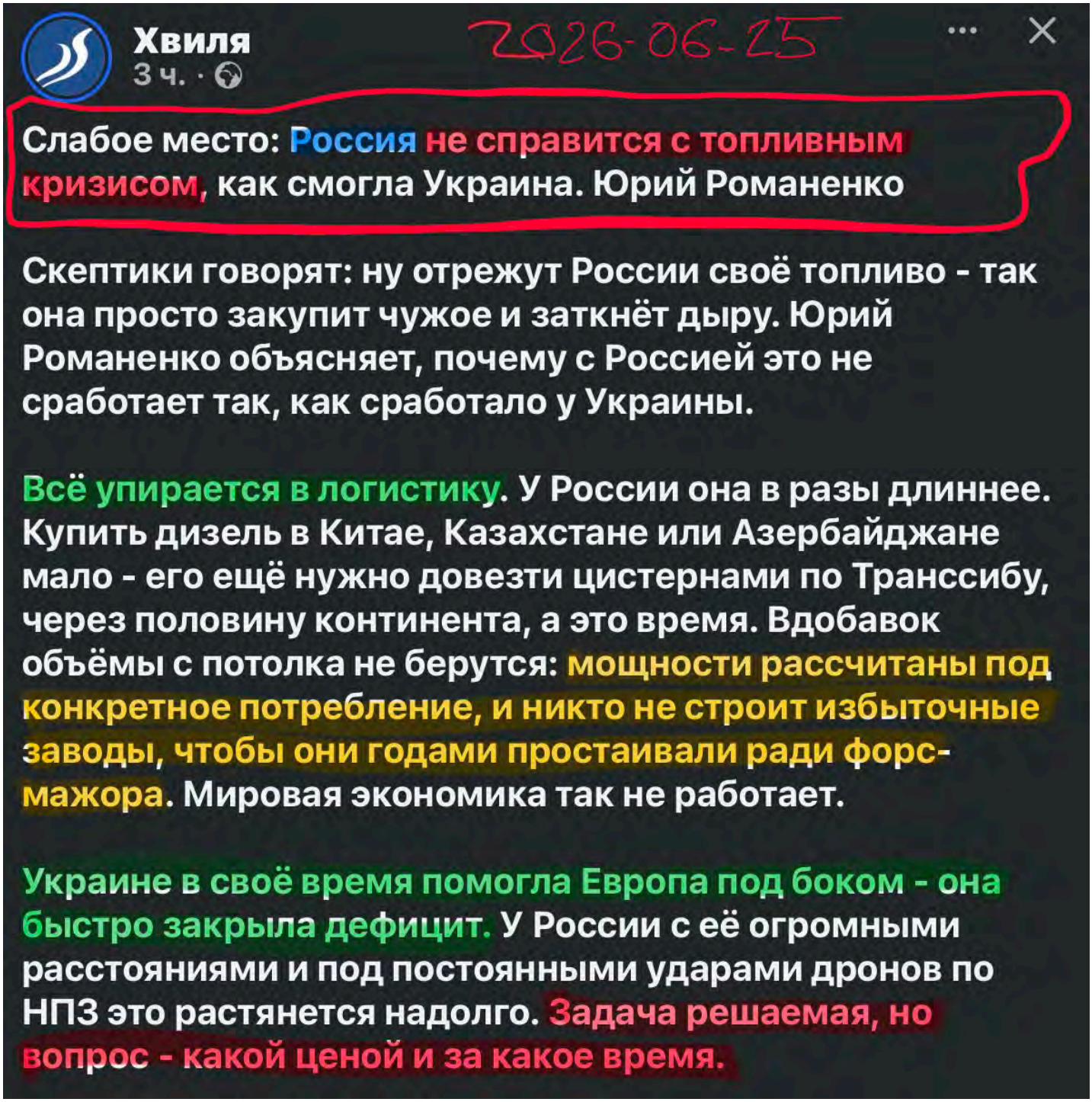
— "тронул-ходи-записал ход" и так далее.

В практическом смысле, это означает, что

— **война идет либо до 1) — "мата", либо до 2) — переворачивания шахматной доски "черным/белым лебедем"**.

***

№ 2.297

***

№ 2.298

Богдан Данилишин
48 мин. ·

2026-06-25

У Гданську тривають «жнива». Доки доморощені «хлібороби « обробляють туземських стейкхолдерів на майбутню адженду для забезпечення візії, нікому немає діла, що власне в своїй хаті твориться.

У Гданську дискутують про майбутній ринок капіталу. Чомусь без згадки про банківських посередників. Українські заощадження зараз становлять 220 млрд. дол., 1/3 з них - лежать в банках. Ми не проводимо нормальної політики по залученню банківських ресурсів у інвестиції. Це політика першої ланки фінансового посередництва. Українські банки не працюють як фінансові посередники.

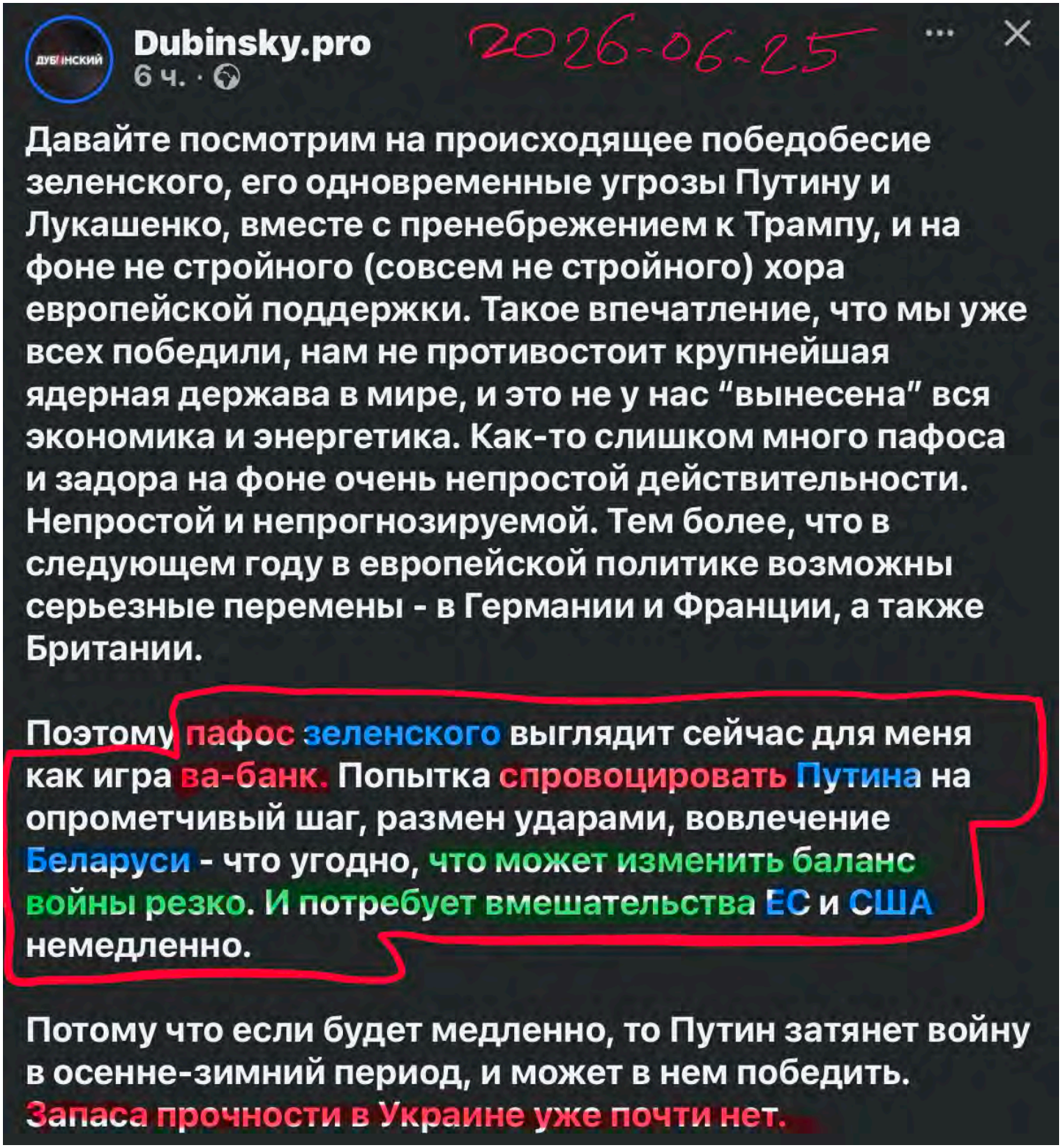
Зате ми ставимо якісь повітряні цілі про ринок капіталу, до якого не готове ні суспільство ні інституційне поле.

Починати треба з оздоровлення роботи банків, з формулювання для них адекватиних стимулів посередницької діяльності, а не використовувати банки як ІНСТРУМЕНТ СТРИМУВАННЯ ІНФЛЯЦІЇ (в угоду міжнародним стандартам, які писалися для інших умов і для інших країн).
@актуальное

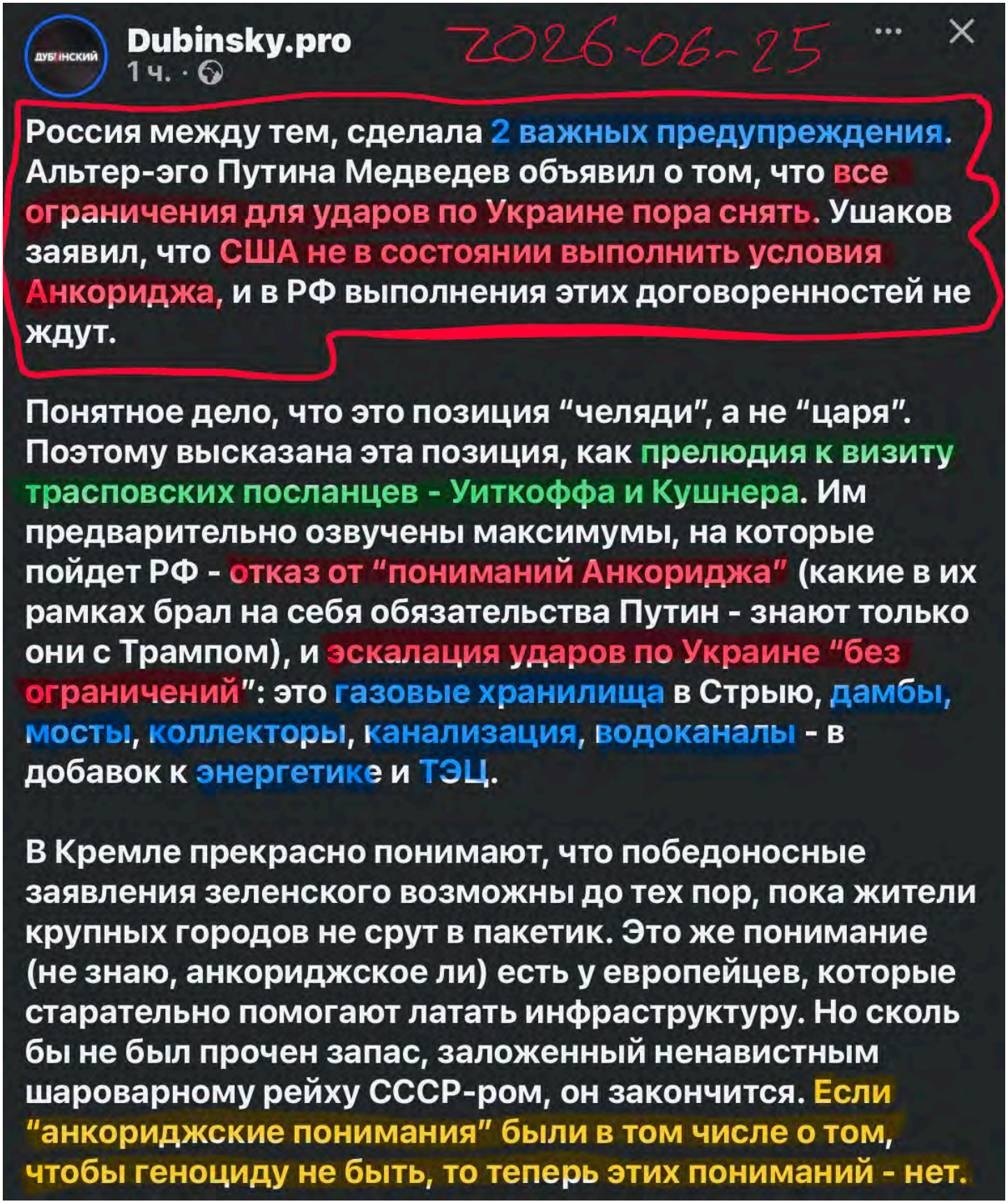
***

№ 2.299

Dubinsky.pro
6 ч. ·
2026-06-25
Давайте посмотрим на происходящее победобесие зеленского, его одновременные угрозы Путину и Лукашенко, вместе с пренебрежением к Трампу, и на фоне не стройного (совсем не стройного) хора европейской поддержки. Такое впечатление, что мы уже всех победили, нам не противостоит крупнейшая ядерная держава в мире, и это не у нас "вынесена" вся экономика и энергетика. Как-то слишком много пафоса и задора на фоне очень непростой действительности. Непростой и непрогнозируемой. Тем более, что в следующем году в европейской политике возможны серьезные перемены - в Германии и Франции, а также Британии.
Поэтому пафос зеленского выглядит сейчас для меня как игра ва-банк. Попытка спровоцировать Путина на опрометчивый шаг, размен ударами, вовлечение Беларуси - что угодно, что может изменить баланс войны резко. И потребует вмешательства ЕС и США немедленно.
Потому что если будет медленно, то Путин затянет войну в осенне-зимний период, и может в нем победить. Запаса прочности в Украине уже почти нет.

***

№ 2.300

Dubinsky.pro
1 ч. ·
2026-06-25
Россия между тем, сделала 2 важных предупреждения. Альтер-эго Путина Медведев объявил о том, что все ограничения для ударов по Украине пора снять. Ушаков заявил, что США не в состоянии выполнить условия Анкориджа, и в РФ выполнения этих договоренностей не ждут.
Понятное дело, что это позиция "челяди", а не "царя". Поэтому высказана эта позиция, как прелюдия к визиту трасповских посланцев - Уиткоффа и Кушнера. Им предварительно озвучены максимумы, на которые пойдет РФ - отказ от "пониманий Анкориджа" (какие в их рамках брал на себя обязательства Путин - знают только они с Трампом), и эскалация ударов по Украине "без ограничений": это газовые хранилища в Стрыю, дамбы, мосты, коллекторы, канализация, водоканалы - в добавок к энергетике и ТЭЦ.
В Кремле прекрасно понимают, что победоносные заявления зеленского возможны до тех пор, пока жители крупных городов не срут в пакетик. Это же понимание (не знаю, анкориджское ли) есть у европейцев, которые старательно помогают латать инфраструктуру. Но сколь бы не был прочен запас, заложенный ненавистным шароварному рейху СССР-ром, он закончится. Если "анкориджские понимания" были в том числе о том, чтобы геноциду не быть, то теперь этих пониманий - нет.

***

№ 2.301

Денис Шмигаль
1 ч. ·

2026-06-25

Україна будує нову енергетику, адаптовану до викликів XXI століття. Зазначив про це під час презентації візії оновленої Енергетичної стратегії України, яку ми розробляємо разом зі Світовим банком.

🔷 Стратегічна амбіція України — повернутися до 54 ГВт встановленої потужності, яку ми мали до 2014 року. Її має забезпечувати: 50% — атомна енергетика, 30% — відновлювані джерела енергії, 20% — нова газова генерація та модернізована теплоенергетика.

🔷 Другий ключовий акцент — розподілена стійкість. Ми формуємо архітектуру «енергетичних сот» — кластерів, здатних підтримувати базові функції навіть у разі пошкодження центральної мережі.

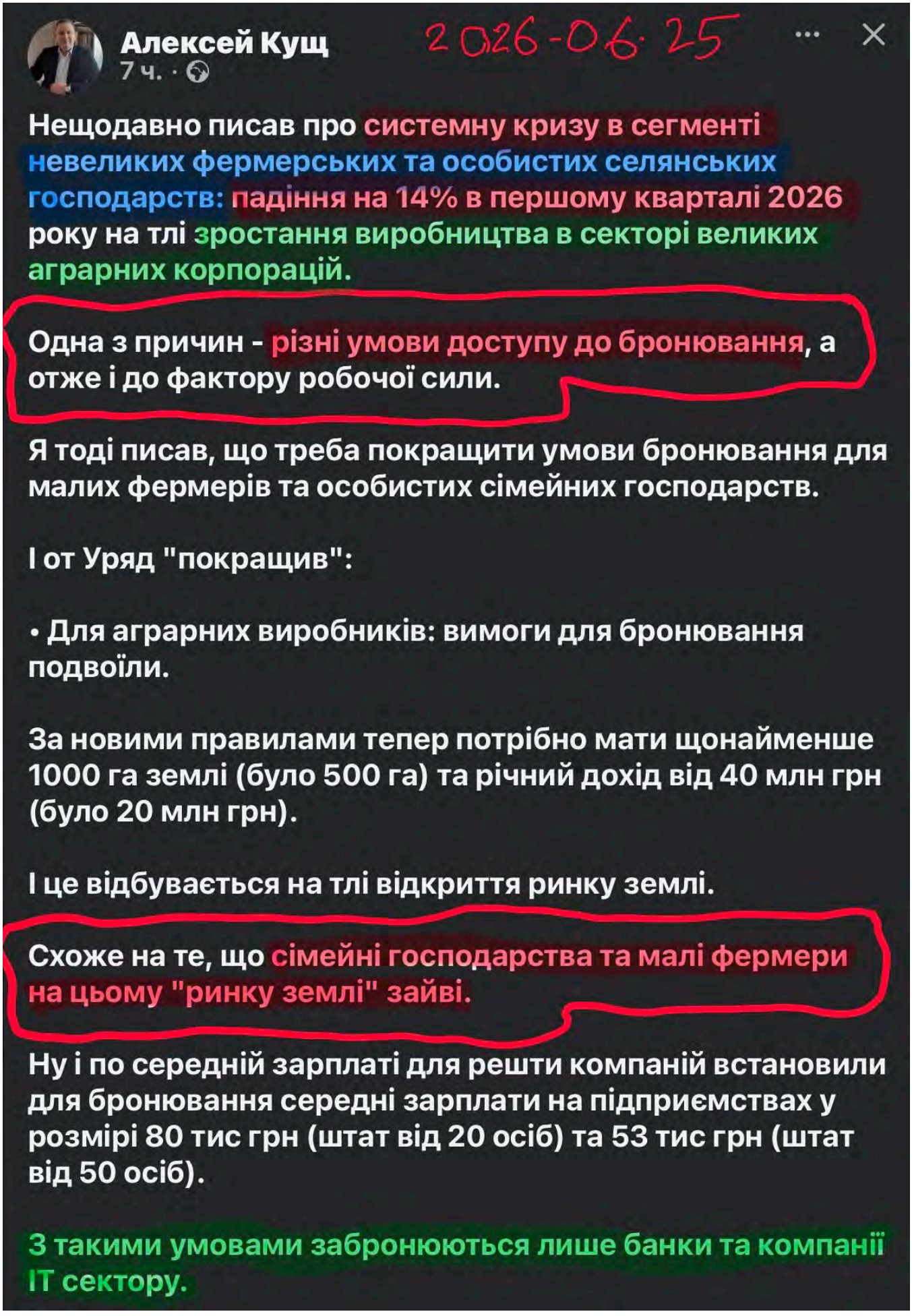
🔷 Третій акцент — безпека. Захист буде вмонтований у каркас енергетичної системи та стане її невід'ємною властивістю. Він складатиметься з трьох основних шарів: архітектурного захисту, військового захисту та стійкості на рівні системи.

🔷 Четвертий акцент — єдиний енергетичний простір з Європою. Пріоритетами є розширення потужності транскордонної інтеграції з ENTSO-E до 4,5 ГВт, розвиток пропускних потужностей у газовій сфері, використання українських газосховищ, розвиток власного газовидобутку, посилення енергетичних маршрутів до Центральної Європи та експорт чистої енергії.

Дякую керуючій директорці з питань операційної діяльності Анні Б'єрде та всій команді Світового банку за підтримку в розробці цієї стратегії.

***

№ 2.302

Алексей Кущ
7 ч. ·
2026-06-25
Нещодавно писав про системну кризу в сегменті невеликих фермерських та особистих селянських господарств: падіння на 14% в першому кварталі 2026 року на тлі зростання виробництва в секторі великих аграрних корпорацій.
Одна з причин - різні умови доступу до бронювання, а отже і до фактору робочої сили.
Я тоді писав, що треба покращити умови бронювання для малих фермерів та особистих сімейних господарств.
І от Уряд "покращив":
• Для аграрних виробників: вимоги для бронювання подвоїли.
За новими правилами тепер потрібно мати щонайменше 1000 га землі (було 500 га) та річний дохід від 40 млн грн (було 20 млн грн).
І це відбувається на тлі відкриття ринку землі.
Схоже на те, що сімейні господарства та малі фермери на цьому "ринку землі" зайві.
Ну і по середній зарплаті для решти компаній встановили для бронювання середні зарплати на підприємствах у розмірі 80 тис грн (штат від 20 осіб) та 53 тис грн (штат від 50 осіб).
З такими умовами забронюються лише банки та компанії ІТ сектору.

***

№ 2.303

Вся энергия реформаторства в свисток конференций по восстановлению

Украина-Польша: баланс денег и потоков за 2022 – 2025гг

2026-06-25

Романчук

Утром 25 июня в польском Гданьске открылась ***пятая Конференция по вопросам восстановления Украины (URC)***.

Десятки выступлений на панелях, тысячи встреч на бизнес ярмарке, десятки тонн выпитых напитков, подписание более 200 подготовленных договоров между польскими и украинскими компаниями, активное, интенсивное и в большинстве своём политкорректное общение между более чем 5 000 участников.

Среди них представители более 100 громад Украины, тысячи представителей самых разных структур украинской и польской власти, руководители Европейского Союза и, конечно, большого украинского, польского и европейского бизнеса.

Торжественно, дипломатично, пафосно, предсказуемо глянцево и даже парадно. Полная вербальная, политическая поддержка Украине.

Во время Гданьской конференции пройдёт заседание ***комитета Украинской платформы доноров***, заседание координационной ***группы G7+ по энергетике Украины***, 60 мероприятий, сопутствующих Конференции.

Общая помощь Украина (млрд. евро) 24.01.2022 – 30.04.2026

Country	Financial	Humanitarian	Military	Total
United States	47,30	3,47	64,62	115,38
EU (Commission and Council)	81,21	3,21	0,00	84,43
Germany	1,65	4,07	24,21	29,93
United Kingdom	3,75	1,36	16,19	21,30
Canada	8,42	0,60	5,07	14,10
Japan	10,38	1,71	0,06	12,15
Denmark	0,12	0,96	9,95	11,03
Netherlands	0,72	1,12	8,85	10,70
Sweden	0,53	0,91	9,15	10,59
Norway	2,04	1,85	6,80	10,69
France	0,80	0,88	6,23	7,91
Poland	0,91	0,50	4,45	5,86
Italy	0,41	0,83	3,00	4,24
Finland	0,16	0,28	3,17	3,61
Belgium	0,05	0,41	2,74	3,20
Spain	0,47	0,32	1,49	2,28
Lithuania	0,05	0,38	1,16	1,59
Switzerland	0,23	1,15	0,00	1,38
Australia	0,00	0,16	0,91	1,07
Estonia	0,01	0,06	0,89	0,96
Austria	0,12	0,13	0,00	0,26
Slovakia	0,04	0,02	0,70	0,75
Latvia	0,05	0,03	0,59	0,66
South Korea	0,20	0,43	0,01	0,65
Czechia	0,00	0,06	0,57	0,63
Romania	0,00	0,12	0,41	0,54
Ireland	0,05	0,26	0,21	0,51
Total	159,68	25,72	172,99	358,39

Украинские власти на конференции по восстановлению предлагают не глубокие, системные рыночные реформы, не свободный рынок и модель предпринимательского роста, а всё тот же самый украинский Левиафан с европейскими звёздами и символикой. Вот такой им видится интеграция в ЕС, получение денег и ресурсов для восстановления и модернизации Украины. На каждой конференции звучат цифры бизнес-проектов на суммы от $750 до $1,3 трлн. Международные и национальные синдикаты «VIP-распорядителей и потребителей чужого» лоббируют свои интересы, предлагают себя не на рыночных условиях, а по логике и законам бюрократии. В этом и есть ключевой дефект всех конференций по восстановлению и реформам для Украины.

Конференции по вопросам восстановления Украины стали своеобразным Давосом европейской политики и бизнеса только для нашей страны.

Ежегодная, регулярная площадка, на которой обсуждается широкий спектр самых разных вопросов.

Мы, безусловно, благодарны Евросоюзу, правительствам и парламентам большинству его стран за военную, денежную и гуманитарную поддержку. Он нам реально подставил плечо, протянул руку помощь и взял на себя финансирование большого объёма затрат.

Европейская помощь особенно ценна и дорога в условиях, когда правительство Д. Трампа практически обнулило помощь от США и предприняло целый ряд мер по поддержке агрессора и ослаблению НАТО. По данным Kiel Institute начала июня 2026г. «европейские страны сохранили высокий уровень военной поддержки Украины и, в частности, увеличили объем помощи, связанной с беспилотниками. В то же время в первые четыре месяца 2026 года объем финансовой и гуманитарной помощи заметно сократился — в основном из-за задержек с выделением средств со стороны ЕС».

По состоянию на 30.04.2026г. страны Европы объявили о выделении Украине помощи на €389,74 млрд.

Предоставлено помощи на €214,84 млрд. Из неё военная помощь составила €102,21 млрд. США заявили о выделении нам €118,96 млрд., из которых выделено €115,38 млрд. Из неё военная помощь составила €64,62 млрд.

Польша выделали Украине помощи на €5,86 млрд. из которых финансовая помощь составила €0,91 млрд., гуманитарная - €0,5 млрд. и военная - €4,45 млрд.

Соотнесём объём польской помощи к ВВП страны в период 2022 – 2025гг. и к её общим государственным расходам.

ВВП Польши в 2022г. составил $695,7 млрд., в 2023г. - $813 млрд., в 2024г. - $917,6 млрд. и в 2025г. - $1035,6 млрд.

Совокупные госрасходы в 2022г. были $301 млрд., в 2023г. - $381 млрд., в 2024г. - $453,7 млрд. и в 2025г. - $517,3 млрд.

Получается, что за всё время широкомасштабной войны Польша оказала нам помощь в объёме 0,19% ВВП на 2022 – 2025гг. или 0,39% госрасходов за это время.

По данным Польского экономического института (Polski Instytut Ekonomiczny) от февраля 2026г., (исследование «Ukraińskie firmy w Polsce w latach 2022-2025») «темпы развития украинского предпринимательства в Польше не снижаются.

В 2022–2025 годах было создано в общей сложности 109,1 тыс. индивидуальных предпринимателей (ИП), которыми управляют украинцы, что составляет 10% от всех зарегистрированных в этот период ИП в Польше и 14,5 тыс. компаний с украинским капиталом». 82% коммерческой деятельности в Польше, которые осуществляют иностранцы, приходится на украинцев.

«В 2024 году украинцы внесли вклад в формирование 2,7% ВВП Польши. Это исследования Deloitte, проведенного по заказу ООН. Это означает, что ВВП Польши был выше на 98,7 млрд. злотых. Более того, в связи с более успешной интеграцией граждан Украины на рынке труда и связанным с этим ростом их производительности, согласно прогнозам, их вклад в формирование польского ВВП к 2030 году увеличится до 3,2%».

По данным Национального банка Польши («Sytuacja życiowa i ekonomiczna imigrantów z Ukrainy w Polsce w 2025 r. Raport z badania ankietowego») 92% доходов украинцев, которые выехали в Польшу до широкомасштабной войны, составляют доходы от труда, а у тех, кто приехал в Польшу после февраля 2022г. этот показатель составляет 78%.

81% украинских мигрантов самостоятельно обеспечивают себя жильём (72% арендуют, 9% купили своё жильё).

Нет сомнения, что украинцы являются ценнейшим экономическим ресурсов для Польши.

Это не только человеческий, но и предпринимательский капитал.

Оценим *вклад украинцев в ВВП Польши* в 2022 – 2025гг.

В 2022г. это было $17,4 млрд.,

в 2023г. - $20,3 млрд.,

в 2024г. - $24,8 млрд.,

в 2025г. - $28 млрд.

За 2022 – 2025г. украинцы в Польше произвели ВВП на ~$90,5 млрд.

С учётом доли налогов в ВВП в Польше получается, что украинцы заплатили налогов в польский бюджет на сумму ~$32 млрд.

Сравним эту цифру с совокупной помощью, которую Польша оказала украинцам в Украине (данные Kiel Institute).

Она составляет ~$6,5 млрд.

Это в 4,9 раз меньше, чем заплатили украинцы налогов в бюджет Польши и в 13,9 раз меньше, чем украинцы произвести ВВП для Польши.

Даже если учесть суммы, которые украинцы в Польше получили в рамках программы поддержки детей 800+, других видов помощи, то Польшу остаётся в огромном плюсе.

Такого рода оценки очень полезны для откровенного, честного разговора сторон, особенно когда отдельные политики размахивают призраками прошлого.

Такого рода цифры убеждают Европейский Союз смотреть на Украину, как на полноценного партнёра, союзника, мощного донора безопасности и развития, а не просителя.

Нет сомнения, что донесение до польского общества, здравомыслящих элит этих цифр является очень эффективным способом достижения консенсуса, снятия напряжения, чтобы направить совместную энергию на борьбу с общим врагом.

Да, позитивно, что в Гданьске Урсула фон дер Ляйен заявила о выплате первого транша (€3,2 млрд.) из €90 млрд. кредита. Прекрасно, что наши

производители оружия нашли партнёров среди авторитетных производителей стран ЕС.

> **Внушает оптимизм, что НАТО-вские страны Европы, наконец, начали думать о самостоятельной политике безопасности без денежных и военных «костылей» от США.**

О субъектности Украины говорит тот факт, что Евросоюз не видит единой общеевропейской системы безопасности без Украины.

Всё это, конечно, хорошо, но Конференция по вопросам восстановления – это, в первую очередь, про экономическую политику, модель экономического роста и развития, про создание качественного делового и инвестиционного климата.

Такого рода форумы должны быть диалоговыми площадками не для национальных и международных синдикатов «VIP-распорядителей и потребителей чужого», не для их договорённости об освоении кредитных ресурсов ЕС, грантов для Украины с участием польских, немецких, итальянских или французских партнёров.

На Конференции по восстановлению и модернизации Украины должны обсуждаться как раз параметры монетарной, фискальной, регуляторной, социальной, институциональной политики, которые будут учитывать как позитивный опыт лучших реформаторов Европы, так и негативный опыт 30+ лет украинского экономического развития.

Какая разница, сколько десятков крупных конференций по восстановлению, реформам будут проводить с разными странами ЕС украинские власти, если наша модель остаётся неизменной.

> Она та самая пресловутая дохлая лошадь, погонять которую, пытаться оживить, тем более заставить бежать со скоростью 6+% ВВП бесполезно.

Это противоречит законам экономики. Такой подход не находит подтверждения в экономической истории.

Тем не менее, **украинское Правительство с печально известного Лугано в 2022г. и вплоть до Гданьска-2026 предлагает восстановления в рамках *модели государства всеобщего интервенционизма*.**

Украинский Левиафан – это партнёр исключительно избранных фаворитов большого бизнеса. Этот самый большой бизнес легко находит себе партнёров в ЕС, США – да любой стране мира. Этот синдикат обхаживают известные международные консалтинговые организации типа McKinsey. Они умеют проводить пышные, глянцевые форумы, привлекать внимание манящими

цифрами инвестиций в сотни миллиардов долларов. Они лоббируют свои интересы не только через чиновников, но также через бизнес-ассоциации крупного иностранного и украинского бизнеса.

Вот, к примеру, часть предложений Европейской бизнес-ассоциации для Гданьской конференции:

(1) - подготовить государственную программу или принять пакет решений для прифронтовых регионов, который включает соединение финансовых, налоговых, логистических и энергетических инструментов;

(2) - снижение военного сбора до 1,5% и социального налога до 10% для работодателей в прифронтовых территориях, ввести нулевую налоговую ставку налога на землю и недвижимость,

(3) - ослабление режима автоматической блокировки налоговых накладных,

(4) - введение ускоренных судебных процедур решения налоговых споров,

(5) - остановить взимание штрафов и пени по жилищно-коммунальным услугам, введение льготных тарифов для энергоёмких предприятий,

(6) - расширение программы льготного кредитования «5-7-9», больше лимитов, увеличение сроков,

(7) - грантовые программы для сохранения рабочих мест,

(8) - реструктуризация кредитов, государственная поддержка для критически важных предприятий,

(9) - предоставление налоговых льгот для транспортных и логистических компаний,

(10) - создание государственных хабов с доступной арендой.

(11) - предоставление льготных ж/д тарифов,

(12) - введение специальных экспортных «зелёных» коридоров для прифронтовых регионов,

(13) - поддержка местных производителей в закупках для восстановления.

Это же список мечты для синдиката «VIP-распорядителей и потребителей чужого».

Это же клондайк для чиновничьей, номенклатурной и правоохранительной *дискреции*.

Украинские власти на конференции по восстановлению предлагают не глубокие, системные рыночные реформы, не свободный рынок и модель предпринимательского роста, а всё тот же самый украинский Левиафан с европейскими звёздами и символикой.

Вот такой им видится интеграция в ЕС, получение денег и ресурсов для восстановления и модернизации Украины.

На каждой конференции звучат цифры бизнес-проектов на суммы от $750 до $1,3 трлн.

Международные и национальные синдикаты «VIP-распорядителей и потребителей чужого» лоббируют свои интересы, предлагают себя не на рыночных условиях, а по логике и законам бюрократии.

В этом и есть ключевой дефект всех конференций по восстановлению и реформам для Украины.

Места для украинского малого и среднего бизнеса на такого рода мероприятиях нет.

Это не для него праздник. Ему уже приготовили новые налоговые ставки и жёсткие регуляторные режимы. Ему не светит доступный кредит и низкая инфляция. Ему не отвертеться от угрозы попасть в «чёрный» список бизнеса. Ему не дождаться честной, открытой справедливой конкуренции ни в прифронтовых, ни в остальных местах Украины. Ему не дождаться быстрой, эффективной, некоррумпированной таможни.

Нет сомнения, что польские бизнесмены и эксперты, немецкие, брюссельские, итальянские, французские прекрасно знают слабости и дефекты украинской экономической политики.

Знают и не предлагают реальные решения.

1) — Не предлагают, потому что боятся по-настоящему свободную, капиталистическую Украину без совка в экономике и в голове.

2) — Не предлагают, потому что сами являются лоббистами синдикатов «VIP-распорядителей и потребителей чужого».

Вот почему нет смысла ожидать от всех этих пышных международных конференций, форумов, что в Давосе, что в Гданьске или Лондоне настоящих модернизационных прорывов.

Не надо путать праздники и возможности для номенклатурных начальников и их коммерческих фаворитов с благами и благоприятными условиями для миллионов украинских предпринимателей.

***

№ 2.304

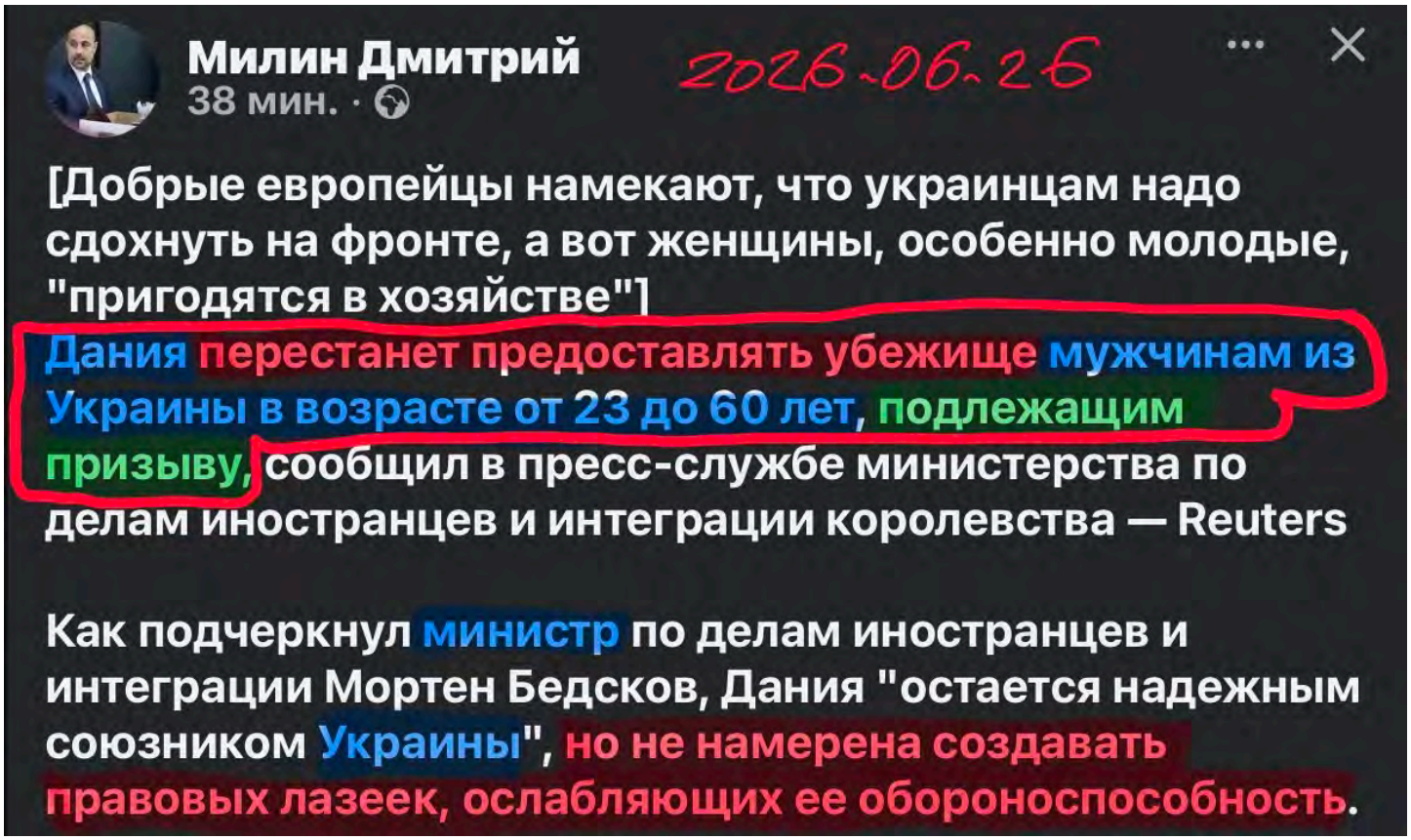

Рис1

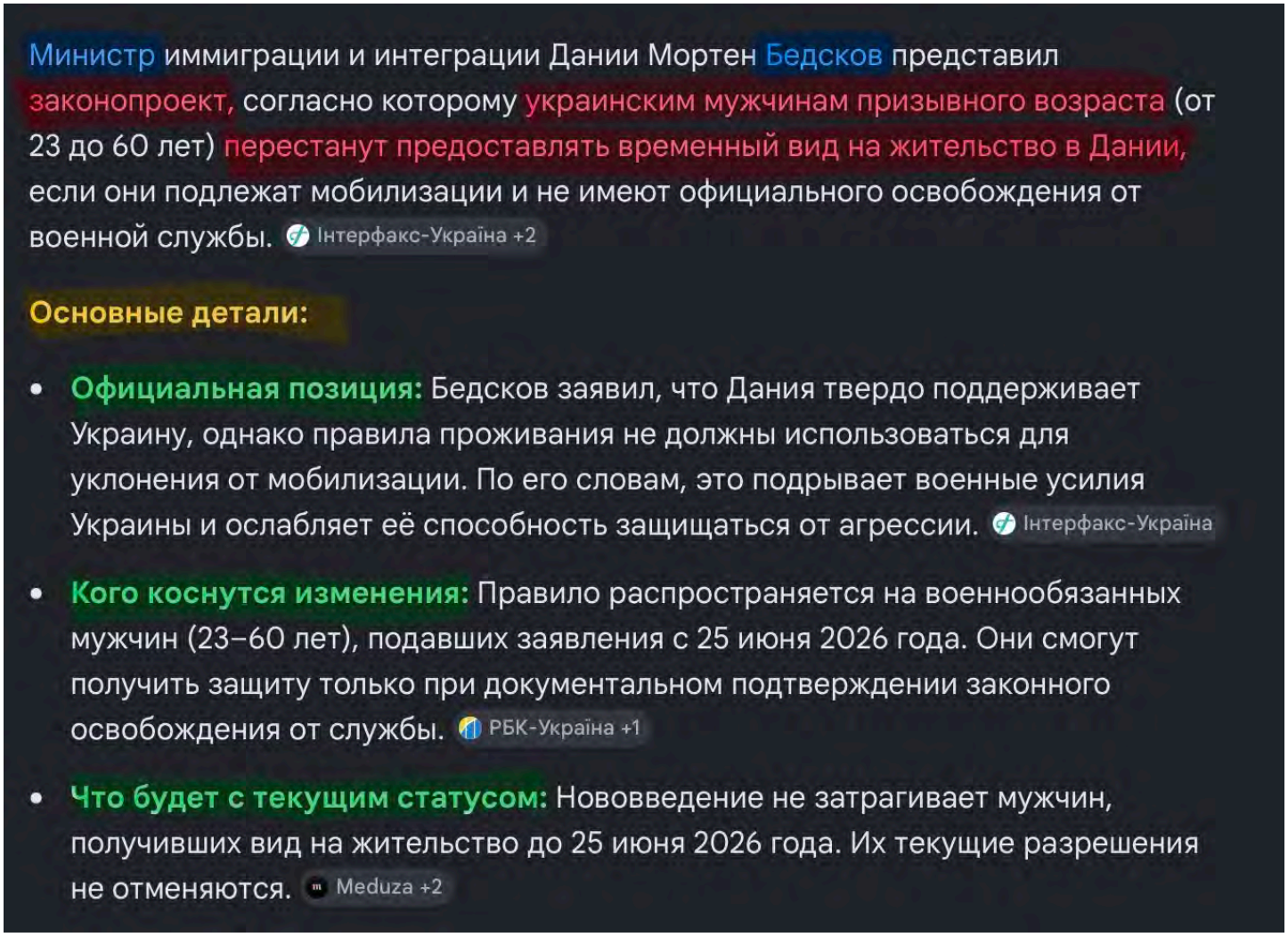
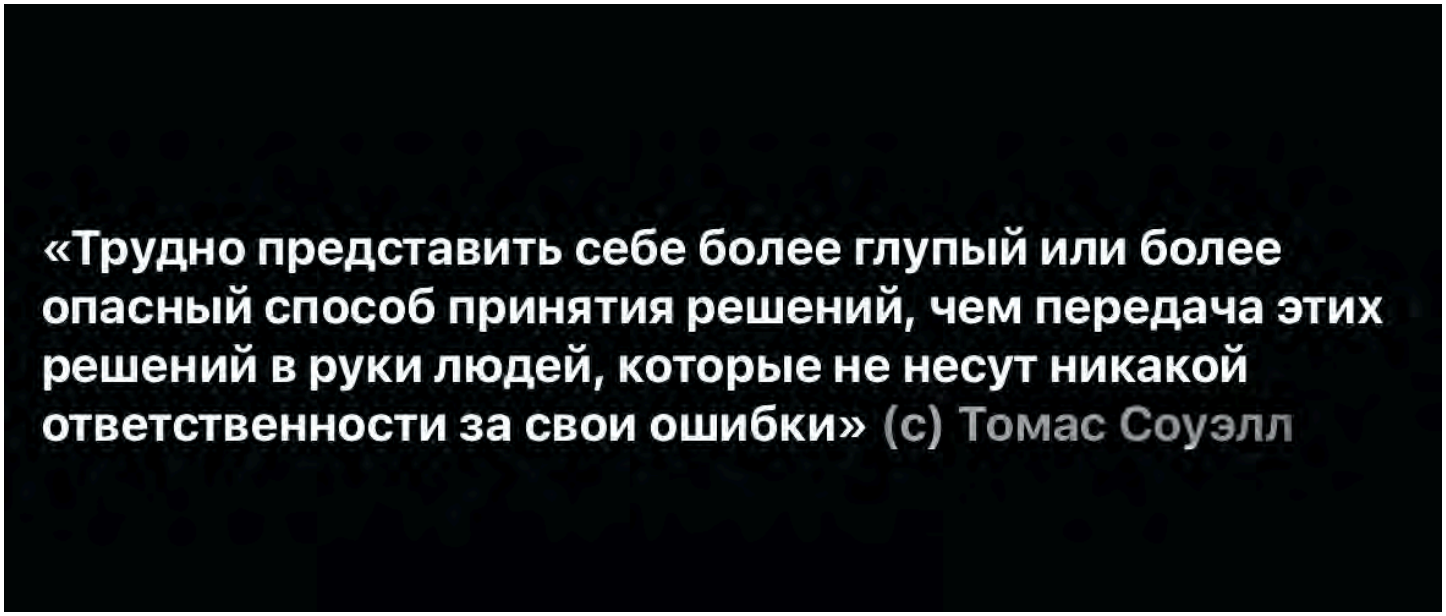

Рис2

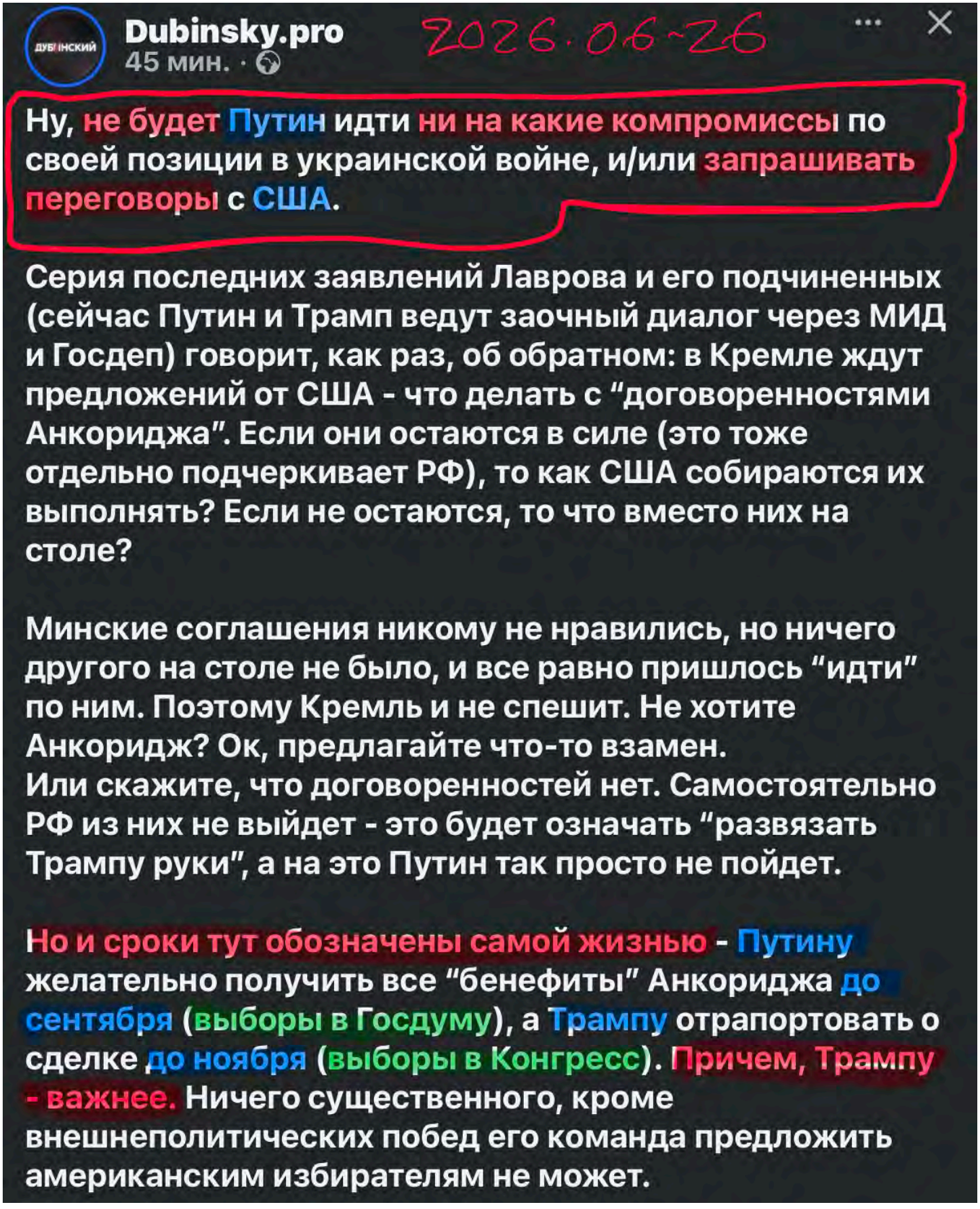
***

№ 2.305

***

№ 2.306

Dubinsky.pro
45 мин. ·
2026.06.26
Ну, не будет Путин идти ни на какие компромиссы по своей позиции в украинской войне, и/или запрашивать переговоры с США.
Серия последних заявлений Лаврова и его подчиненных (сейчас Путин и Трамп ведут заочный диалог через МИД и Госдеп) говорит, как раз, об обратном: в Кремле ждут предложений от США - что делать с "договоренностями Анкориджа". Если они остаются в силе (это тоже отдельно подчеркивает РФ), то как США собираются их выполнять? Если не остаются, то что вместо них на столе?
Минские соглашения никому не нравились, но ничего другого на столе не было, и все равно пришлось "идти" по ним. Поэтому Кремль и не спешит. Не хотите Анкоридж? Ок, предлагайте что-то взамен.
Или скажите, что договоренностей нет. Самостоятельно РФ из них не выйдет - это будет означать "развязать Трампу руки", а на это Путин так просто не пойдет.
Но и сроки тут обозначены самой жизнью - Путину желательно получить все "бенефиты" Анкориджа до сентября (выборы в Госдуму), а Трампу отрапортовать о сделке до ноября (выборы в Конгресс). Причем, Трампу - важнее. Ничего существенного, кроме внешнеполитических побед его команда предложить американским избирателям не может.

***

№ 2.307

ГУМОВІ КАПЦІ, ФІКТИВНЕ ЗЕРНО І «СКРУТКИ» ПДВ. П'ЯТЬ СХЕМ ОБКРАДАННЯ БЮДЖЕТУ УКРАЇНИ НА МІЛЬЯРДИ ДОЛАРІВ

2026-06-24

Олексій Кущ, економіст, фінансовий аналітик

Зібрати з мільйона людей по гривні чи мільйон гривень з одного?

Фіскальна модель здебільшого налаштована на те, що з мільйона зібрати по гривні набагато легше, аніж з одного платника — мільйон. Саме тому в Україні й досі практикується пласка шкала податку на доходи фізичних осіб.

Зазначену вище фіскальну дилему в кожній країні вирішують по-своєму.

У нас зазвичай податкова політика керується відомим принципом: з бідних по нитці — чиновнику «на потоках» сорочка «бріоні». Так ця система працює десятиліттями.

Сьогодні у нашій статті — всі найпопулярніші хіти місцевих схематозників.

Це, так би мовити, хрестоматія схемних моделей перерозподілу фіскальних доходів, в якій накопичення ПДВ для відшкодування перетворюється на фіскальний «общак», на якому «сидять» усі «сім'ї татталья, соллоццо і капоне».

Принцип тут такий самий, як із сорочкою «бріоні»: скільки київських бабульок мають купити батонів, у ціні яких «сидять» 6–7 грн ПДВ, для того аби накопичити 150 млрд грн відшкодування податку на додану вартість щороку (більшість якого йде на користь експортерів сировини, здебільшого залізорудної та аграрної)?

Багато аналітиків помітили, що в Україні власники великих торговельних мереж, які є і найбільшими імпортерами товарів, водночас є й аграрними лендлордами та експортерами аграрної сировини. Чому монтуються саме такі види бізнесу?

Причина в ефекті податкової інверсії, або «перегортанні»: коли зобов'язання зі сплати податку на додану вартість при імпорті в податковій моделі фіндира ФПГ компенсуються відшкодуванням ПДВ при експорті.

Як це відбувається, і спробуємо розібратись. Отже, всі улюблені фіскальні хіти наших олігархів.

Перший крок імпортера — це суттєве заниження задекларованої ціни товару відповідно до вантажно-митної декларації.

Наприклад, імпортер купує гумові капці в Китаї. Контракт із китайським продавцем укладається на повну суму, візьмемо ціну в 5 дол. за пару. Але в ланцюгу компаній цей товар купує компанія-нерезидент, зареєстрована здебільшого в офшорній зоні.

Потім ця офшорна компанія переписує інвойс на реального отримувача — компанію-імпортера в Україні. Тут ціна на капці залишається на рівні 5 дол., але вже не за пару, а за умовно 10 кг.

Імпортер завозить капці в Україну і декларує цей товар на митниці: договір на придбання з офшорною компанією засвідчує ту саму ціну в 5 дол. за 10 кг.

Звісно, митники мають застосувати до цього товару індикативну ціну, тобто нарахувати податки, передусім податок на додану вартість, на рівні 5 дол. за пару.

І митниця так і робить.

Однак тут на допомогу імпортеру приходять ***зміни до Митного кодексу***, внесені ще до повномасштабної війни:

> — імпортер може заплатити податки, виходячи з індикативної ціни, забрати товар і пустити його в продаж в Україні, паралельно оскаржуючи рішення митниці стосовно ціни.

Увесь цей час сплачені податки не надходять до державного бюджету і зберігаються в митниці на спеціальному депозиті в уповноваженому банку.

Цей час потрібен імпортеру, аби піти в суд умовно «на малій арнаутській» в Одесі та отримати рішення на свою користь.

З цим рішенням імпортер повертається на митницю і отримує частину свого податкового депозиту, яка розраховується як різниця між 20% від «5 дол. за пару» та 20% від «5 дол. за 10 кг».

На цьому етапі формується «схемний профіт №1»

Далі імпортер продає гумові капці на одеському «7-му кілометрі», переважно за готівку. І ціна реалізації тут як мінімум удвічі більша за «китайську», тобто вже 10 дол. за пару.

Але капці треба якось списати з балансу, тобто продати за безготівковий розрахунок.

Крім того, у цього імпортера залишається податковий кредит із ПДВ на суму сплаченого податку під час митного декларування.

Хоча суму цього ПДВ нараховано на занижену податкову базу, втрачати ці гроші якось «не комільфо».

І тоді на допомогу імпортеру приходять *компанії-«скрутки»*.

Бо саме в цей час десь є реальні компанії, які стикаються з необхідністю платити ПДВ, наприклад, будівельні фірми.

Для того аби сформувати податковий кредит і збалансувати податкові зобов’язання з ПДВ, їм треба купити якийсь товар, у складі ціни якого є сума

податку на додану вартість. Гумові капці такому платнику не потрібні, бо списати на будівництві можна цемент, цеглу тощо.

І тут «на допомогу» приходять компанії-«скрутки»: вони фіктивно купують у імпортера гумові капці та «скручують» у нього податковий кредит. Реальної поставки товару тут не відбувається, сторони просто «купують документи». «Скрутка» перераховує імпортеру безготівкові кошти й отримає «зустрічні» валізи з кешем і зареєстровані на свою користь податкові накладні. А звідки «скрутка» бере безготівкові кошти?

Перед цим «скрутка» продає будівельній компанії фіктивний «цемент» і «скручує» ПДВ на її користь. За цемент будівельна компанія платить безготівковими коштами, які транзитом йдуть імпортеру.

— А самі «будівельники» отримують валізи з готівкою, яку «скрутка» отримала від імпортера. А імпортер отримав готівку — на «7-му кілометрі» за гумові капці.

Усі задоволені, інтерес сторін «зашитий» у дисконт під час «скрутки ПДВ».

Умовно кажучи, «будівельники» купують 100 одиниць податкового кредиту за 85–90 грошових одиниць, а «скрутка» отримує 2–3% комісії.

Так формується «схематозний профіт №2»

А тепер уявіть, що імпортер, який платить ПДВ під час імпорту, та експортер зерна — це одна ФПГ із консолідованою моделлю сплати податків?

— Тут усе стає набагато простіше, бо не потрібно використовувати «скрутки». Весь схематоз відбувається за компом фіндира.

Наприклад, така компанія купила китайські гумові капці по 5 дол. за пару. На митниці задекларувала ціну в 5 дол. за 10 кг. Потім реалізувала ці капці в мережі своїх магазинів за ціною 10 дол. за пару, де юридично продаж товарів оформлений на конгломерат ФОП-ів, зареєстрований на касирів, водіїв і менеджерів.

Зараз ліміт річного обороту ФОПа на третій групі — трохи більше 10 млн грн. Отже, 100 фіктивних ФОПів — це один мільярд гривень обороту щорічно.

Завдяки цьому трюку, замість податку на прибуток у розмірі 18% і ПДВ у розмірі 20% така ФПГ заплатить лише 5% єдиного податку з обороту конгломерату своїх фіктивних ФОПів.

Так формується «схематозний профіт №3»

Якщо частину товару реалізовувати за готівку, то у такої компанії залишиться ще й «невикористаний» податковий кредит із ПДВ.

Куди його дівати?

В такій ФПГ є свій аграрний бізнес.

Реалізуючи за готівку імпортний товар у мережі своїх магазинів, вказана компанія накопичує величезні обсяги кешу. А його можна використати для закупівлі зерна у фермерів за готівку (ціна в такому разі буде меншою як мінімум на суму ПДВ).

Так ФПГ отримує зерно, яке можна експортувати.

Однак для експорту зерно треба «поставити на баланс».

> — Тут на «допомогу» приходять компанії, в яких є запаси податкового кредиту з ПДВ. Такі компанії не тільки продають фіктивне зерно, а й «скручують» податковий кредит з ПДВ за певний дисконт. Такий саме «продаж документів», а не реального товару.

ФПГ експортує зерно й отримує від держави відшкодування ПДВ, на яке не має права.

Так формується «схематозний профіт №4»

Якщо під час експорту завищити обсяги законтрактованого зерна, то можна отримати і «фіктивне відшкодування ПДВ».

Так формується «схематозний профіт №5»

У скільки цей схематоз обходиться країні?

Імпорт товарів торік становив 90 млрд дол.

> — З урахуванням тінізації імпорту ця сума дорівнювала приблизно ***120 млрд дол***.

Ефективна ставка ПДВ з урахуванням пільгових груп товарів мала би становити не менш як 18%. Це мало б принести до бюджету 885 млрд грн. Натомість отримано 542 млрд грн.

Тінізація ПДВ становила як мінімум 343 млрд грн, або близько 8 млрд дол.

База тінізації податку на прибуток становить не менш як 50% від обсягу імпорту (включаючи тіньовий), тобто більш як 10 млрд дол.

Обсяг фіктивного експорту можна оцінити в 20 млрд дол. на рік. Тінізація ПДВ тут становитиме близько 4 млрд дол. щорічно. А тінізація податку на прибуток — до 3 млрд дол.

Сукупно «всі хіти схематозу» коштують національній економіці приблизно *25 млрд дол. на рік*.

Для розуміння, надходження коштів до держбюджету внаслідок прийняття сумнозвісних законопроєктів про оподаткування ФОПів, цифрових платформ і посилок — усе загалом становитиме не більш як 50 млрд грн на рік, або трохи більше 1 млрд дол.

Сума схематозу порівнянна з обсягом зовнішньої фінансової підтримки, яка надійде до бюджету 2026 року.

Як боротись із схематозом?

Здійснити досить радикальні реформи.

(1) Запровадити постійний моніторинг на митниці статистичних баз з країнами — торговельними партнерами за кожною партією товару.

(2) Запровадити подвійний митний збір з імпортних товарів, поставлених не з країн їхнього виробництва, наприклад, з офшорів.

(3) Замінити ПДВ на імпортні товари фіксованою ставкою імпортного мита без права «скрутки» та передачі за ланцюжком компаній.

(4) Запровадити закон про «конгломерати ФОПів» і систему їхнього реального оподаткування.

(5) Скасувати нульову ставку ПДВ під час експорту сировинних товарів (що призведе до відсутності відшкодування ПДВ).

Однак автор таких законопроєктів має розуміти, що він позбавляє грошей не мільйони бабульок, коли вони опосередковано сплачують ПДВ під час купівлі батонів, а цілком собі *десяток реальних «сімей татталья, соллоццо і капоне»*.

***

№ 2.308

Финал нынешней глобальной геополитической драмы, в любом случае состоится после третьего "акта"

2026-06-27

Кущ

С 2020-го года, мы наблюдаем распад "монополярного мира".

> 1) — Старый гегемон США уже не может соответствовать этому статусу, а
>
> 2) — новый Китай - еще не может перехватить эстафетную палочку даже в формате возобновления биполярного мира.

Вообще,

> 3) — развитие геополитических игроков "второй лиги" (Индонезия, Турция, Индия, ЮАР, Египет, Бразилия и т.д.), существенно размывает вероятность даже теоретического возобновления биполярного статуса глобальной мир-системы.

Уже никто не сможет быть гегемоном. Уже никто не сможет поделить Мир на две гегемонии.

Мы стоим на пороге "***децемоцентричного мира***":

> **— примерно *10 глобальных кластеров* будут формировать каркас нынешней мир-системы.**

Трагедия заключается в том, что

> **1) — *Запад* не может жить по-новому, а**
>
> **2) — *Глобальный Юг* - не хочет жить по-старому.**

Это создает некий прототип революционной ситуации:

> — "бунт" Глобального Юга как "третьего сословия" (у которого и демография, и основной экономический потенциал в перспективе) против "глобального дворянства" - Запада (у которого и "традиция", и технологии, и "право на чеканку монеты").

Мир-система - это

> **— ядро в виде 1) *центра* накопления капитала,**
>
> **— 2) *промышленная* полупериферия и**
>
> **— 3) *сырьевая* периферия.**

То есть,

— основная битва будет идти за 1) — *потоки глобальной ликвидности*, 2) — право производить товары для "ядра" и 3) — право использования "периферических природных ресурсов".

Но борьба за потоки глобальной ликвидности - это косвенное соперничество (деньги любят тишину).

А борьба за право производить - это конкуренция за *инвестиции*.

Поэтому мир-системные войны будут идти

1) — либо за природные ресурсы периферии,

2) — либо с помощью *прокси-скальпелей* для обескровливания конкурентов.

Поэтому данный период я и называю в своих статьях ***«Период Мир-системных войн Эпохи Неполярного Мира».***

В ближайшее время Мир ждут темные десятилетия.

Китай будет стараться создать свой центр накопления глобального капитала и свою, синоцентричную Мир-систему в виде Глобального Евразийского острова (Китай, РФ, Центральная Азия, Иран, страны АСЕАН) - Сообщество единой судьбы человечества» (人类命运共同体).

Используя для этого такие форматы как *БРИКС* и *ШОС*.

1) — Создавая ***промышленную полупериферию*** в таких странах как Вьетнам, Камбоджа, Мьянма, Мексика, Бразилия, Эфиопия и других.

2) — И используя ресурсы ***сырьевой периферии*** своей мир-системы, прежде всего в Африке и РФ.

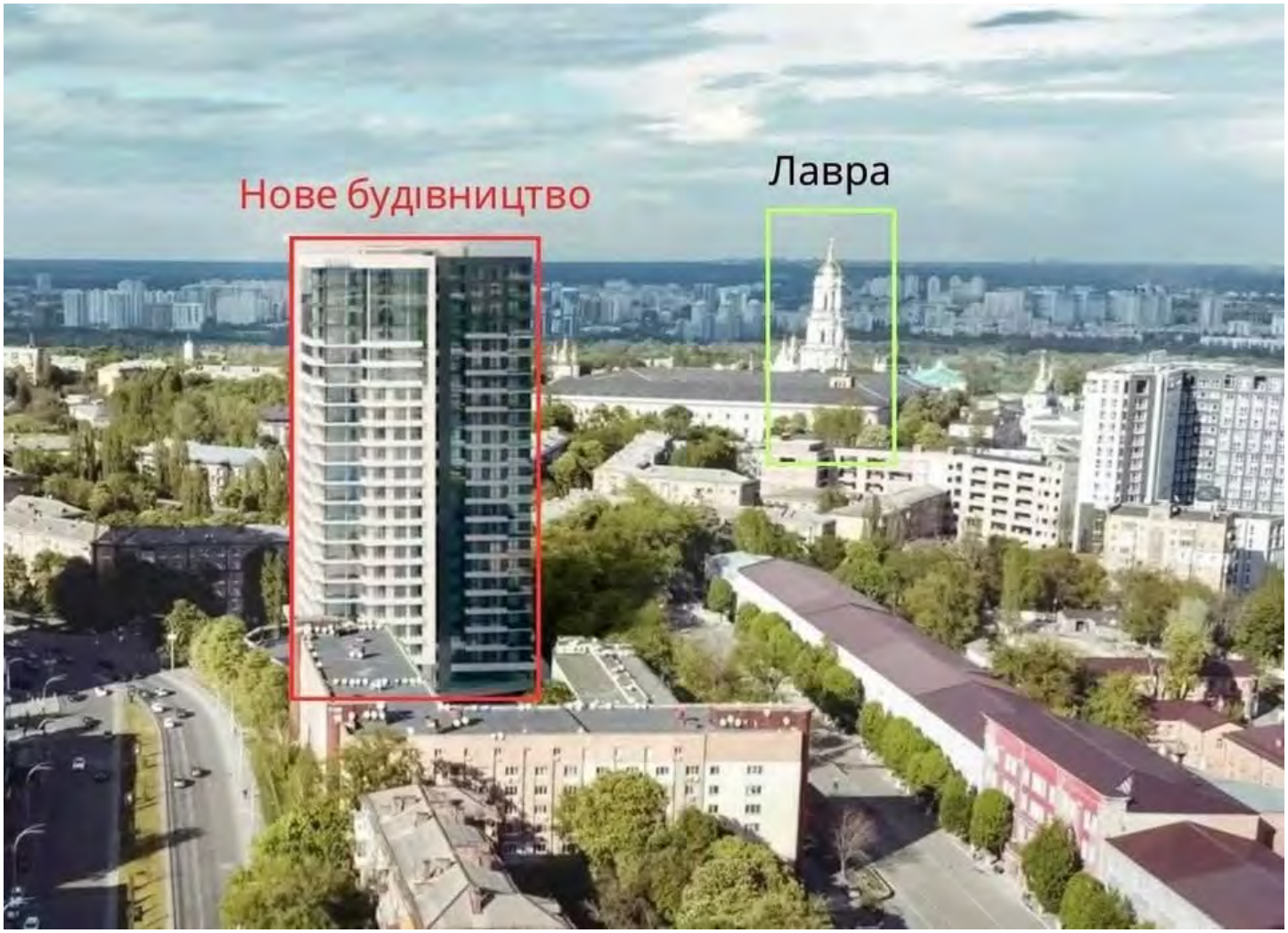
Стабилизация "мира воюющих кластеров" возможна лишь в историческом диапазоне 2040-2050.

*Поэтому лучшее, что может сделать индивид в периоде 2026-2050 - это создать свой **персональный Ковчег**: для себя и своей семьи.*

***

№ 2.309

Щодо ситуації з будівництвом на вул. Князів Острозьких (колишня вул. Московська), 43/11

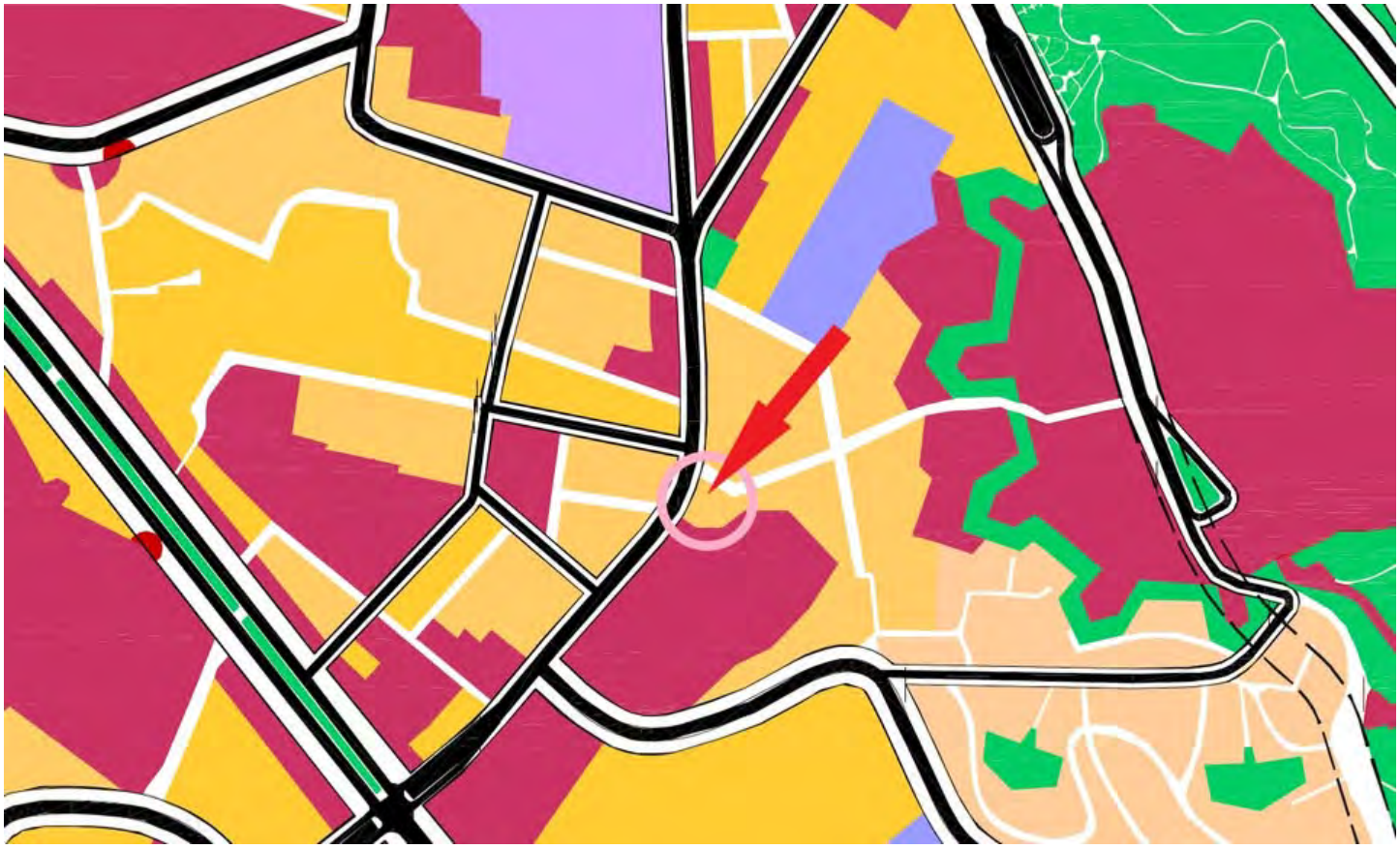
2026-06-27

Могильний

Щоб зупинити незаконне будівництво, треба розуміти в чому саме незаконність і бити далі в цьому напрямку.

А якщо починається відверта брехня і вигадування порушень - це не про зупинку незаконного будівництва, а або про піар окремих особистостей, або про спробу вибити гроші з забудовника і потім тихенько злити протест.

Що в цьому будівництві незаконне станом на дату отримання дозволу в серпні 2021 року.

1. Порушення висотних обмежень.

Там зона середньоповерхової житлової забудови по Генплану (окрім краю ділянки) - максимум 8 поверхів.

Це центральна планувальна зона - максимум 27 м.

2. Частина ділянок потрапляє в межі буферної зони ЮНЕСКО після її корегування.

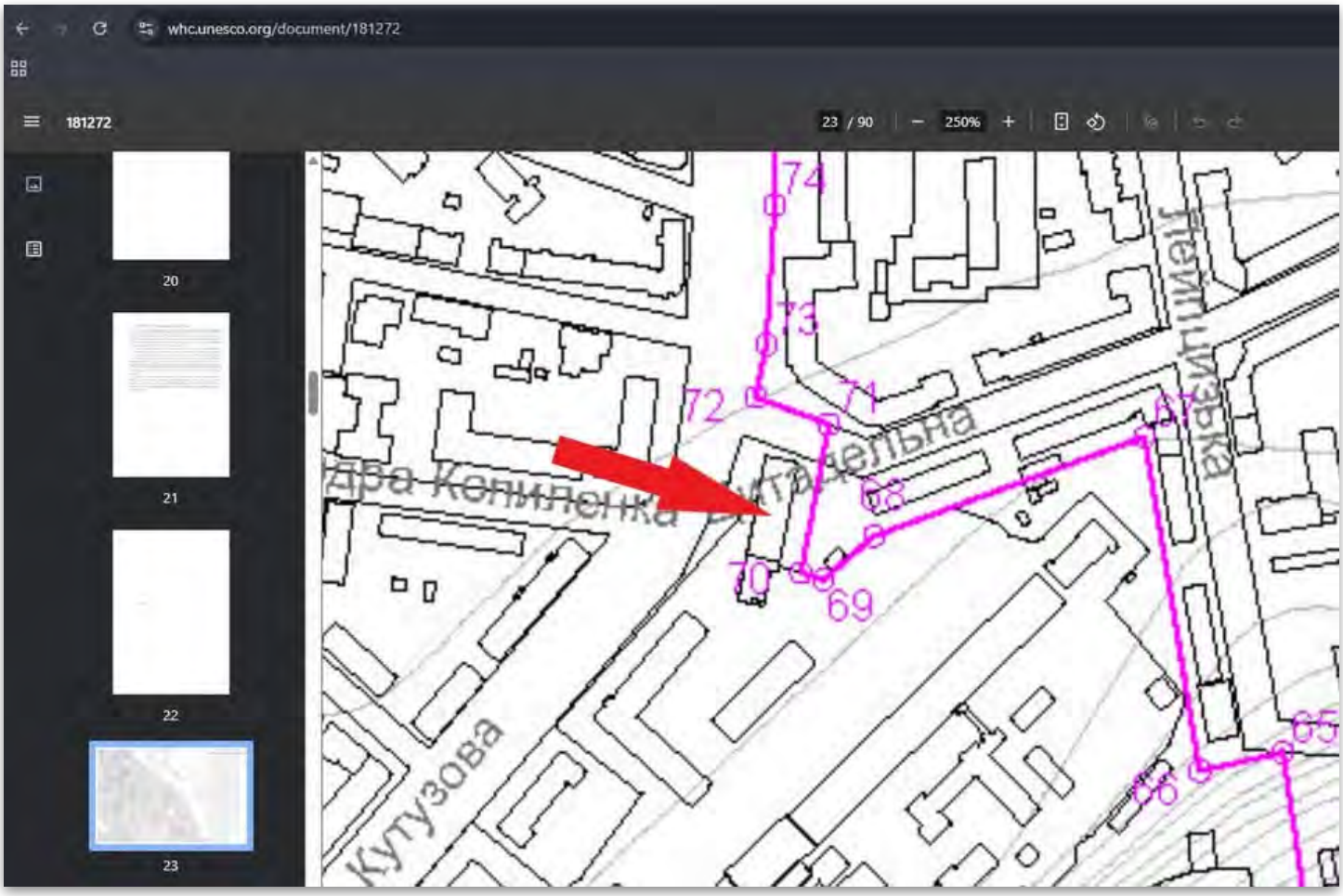
Там дві ділянки. Більша 8000000000:82:186:0002 - не в буферній зоні. Менша 8000000000:82:186:0019 - в буферній зоні.

Якщо запроектована будівля потрапляє в буферну зону (по візуалізації, наче потрапляє) - обмеження 20 м і обов'язкове інформування ЮНЕСКО. Це міжнародне зобов'язання, яке має більшу силу на наші пересічні закони.

Техніко-економічні показники

№	Показник	Обов'язковість	Значення	Примітка	За чергами та пусковими комплексами
1	Площа забудови, м2		3250		
2	Поверховість,		23		
3	Загальна кількість квартир, од		230		
4	Загальна площа квартир у будинку, м2		17291.9		
5	Площа вбудованих нежитлових приміщень (вбудованих, вбудовано-прибудованих, прибудованих), м2		8458.78		
6	Площа літніх приміщень, м2		362.92		
7	Площа житлового будинку, м2		26166.94		

2. Хто винен в існування дозволу на незаконне будівництво.

1) Корупція в судах

В першу чергу - при розгляді справи 640/10699/20, в межах якої суд скасував прописані в МУО обмеження висоти у 26.5 м. На момент надання МУО в 2018 році була ще стара буферна зона ЮНЕСКО, тому обмеження, зрозуміло, були без неї. Нова затверджена наказом Мінкультури № 412 від 31.01.2020, підтверджена Комітетом ЮНЕСКО 28.07.2021.

Вторинне - також корупція в судах при розгляді справи 640/3418/20, де з МУО прибрали вказівки на центральний історичний ареал і пам'яткоохоронні вимоги щодо погоджень.

2) Корупція в ДАБІ

ДАБІ надала 11.08.2021 дозвіл ІУ013210730965. Навіть за відсутності явно прописаної максимальної висоти в МУО, там все ще залишалася інформація про розташування ділянок в зоні середньоповерхової забудови, тому ДАБІ мала відмовити у наданні дозволу.

Крім порушення Генплану, наявне перевищення приблизно у два рази (!) максимально дозволеної щільності забудови та населення навіть для висотної забудови, тому жодних сумнівів щодо корупції при наданні дозволу немає. Скріншоти ТЕП із ЄДЕССБ додаю.

А тепер перейдемо до брехні щодо порушень, першоджерелом якої є відомий київський аферист Дмитро *Перов*.

Перов активно розганяє історію про незаконне знесення "цінної історичної будівлі" 30-х років минулого століття і, як він сам заявляє, добився вже звернення прокуратури в суд для накладання арешту.

От тільки зі знесенняя цієї будівлі ніяких порушень немає, а кримінальні справи за її знесення допоможуть забудовнику, бо він починає виглядати не як відморозок, яким є, а як жертва незаконних дій правоохоронців.

1) — По-перше, ця будівля не потрапляє в межі буферної зони ЮНЕСКО, тому ніяких погоджень від ЮНЕСКО на її демонтаж непотрібно.

Додаю скріншот схеми меж буферної зони з сайту ЮНЕСКО.

2) — По-друге, ця будівля не має взагалі жодних охоронних статусів - Перов нахабно бреше, що це цінна історична забудова.

За віком, вона могла би бути рядовою (чи цінною) історичною забудовою, якби десятиліття назад не було її капітального ремонту, що принципово змінив її зовнішній вигляд - вона давно не відображає характерні риси епохи, в яку була побудована (30-ті роки минулого століття).

Щоб не бути голослівним, додаю скріншоти із затвердженої чи лише розробленої в різні роки науково-проектної документації - в жодній документації вона не фігурує, ані як цінна, ані як рядова історична забудова.

Як наслідок, знесення цієї будівлі дозволене, і для її знесення в історичному ареалі за чинним законодавством непотрібні жодні погодження - подякуйте Верховній Раді цього скликання за прийняття Закону 1423-IX.

3. Висновок

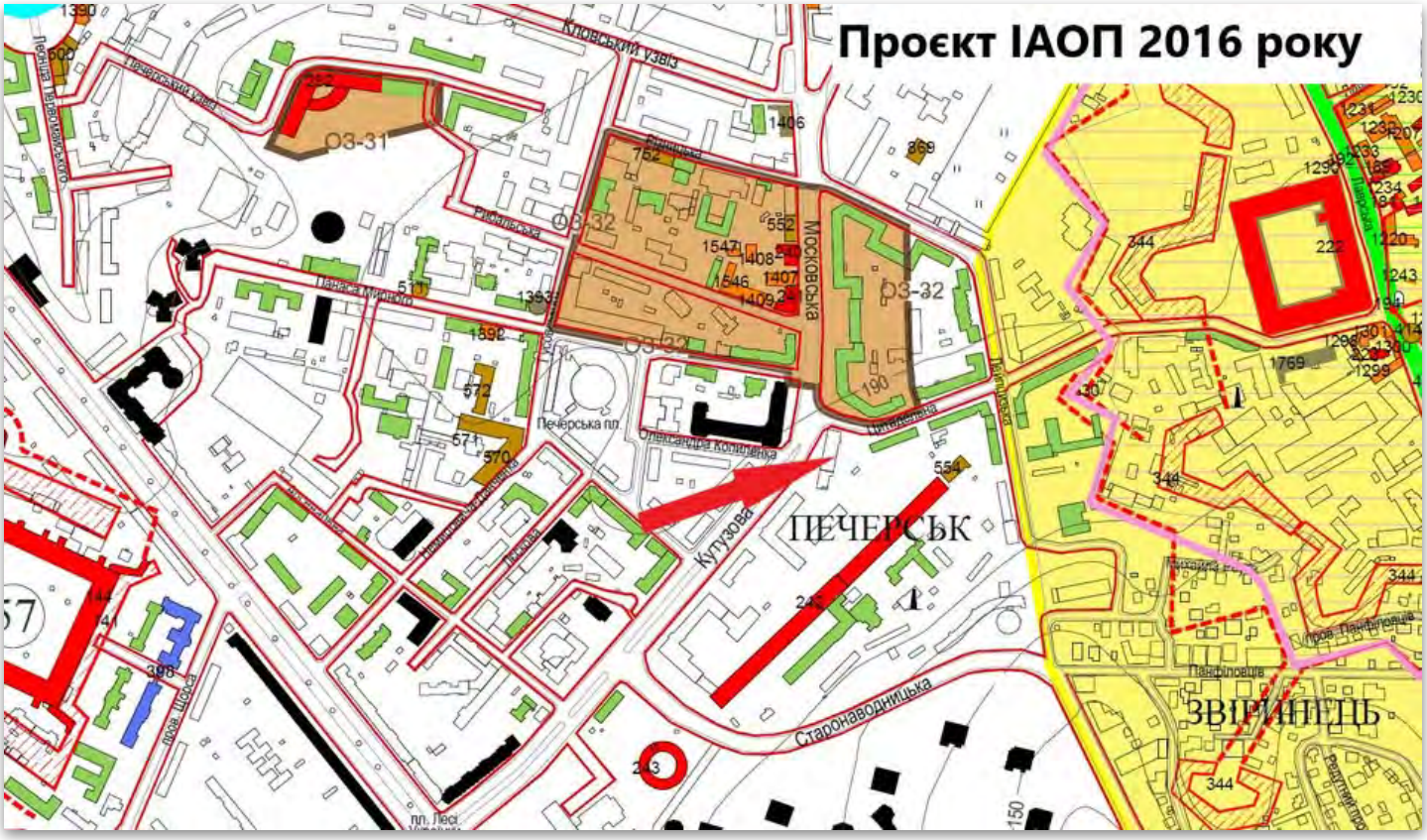
Для зупинки незаконного будівництва цього фалосу на Печерську потрібно звертатися в ***ДІАМ*** та тиснути на ***Мінрозвитку***.

Додатково треба тиснути на ***Мінкульт***, бо саме вони мають контролювати дотримання режимів буферної зони ЮНЕСКО.

А водити хороводи навколо *Київради* та *КМДА*

1) — це виключно піар організатора шоу Дмитра Перова, який є

2) — не пам'яткоохоронцем, а проектом "*Слуг Народу*".

***

№ 2.310

Цивилизационный маркер - это не географическое расположение

2026-06-27

Куц

Есть некоторые азиатские страны, в которых уровень демократии намного выше, чем в государствах, географически расположенных в Европе.

Таковых маркеров можно выделить три

1) — Первое - процесс *легитимации*

Человек легитимизирует государство или государство легитимизирует человека. Кто дает санкцию на существование: человек государству или государство человеку.

2) — Второе - это *иерархия* конституционных *прав и обязанностей*

Обязанности гражданина являются производной от соблюдения прав человека или гражданин наделяется правами лишь после выполнения им неких обязанностей.

Что первично, а что вторично: права первичны, а обязанности вторичны или наоборот.

Выполнение обязанностей можно требовать лишь после соблюдения прав или права можно получить лишь после выполнения обязанностей.

3) — И что находится *на вершине общественных ценностей* - человек или общность

Что выше, интересы человека или коллективные интересы.

Индивид выше коллектива или коллектив выше индивида.

Человекоцетричность или догмоцентризм.

Современная цивилизация - это:

(1) - легитимизация государства человеком;

(2) - это первичность прав человека и вторичность обязанностей;

(3) - это человекоцентризм и примат индивидуального, а не догмоцентризм и диктатура коллективного.

Именно так будут определяться цивилизации современного типа, а вовсе не на контурных картах.

***

№ 2.311

АНАТОМІЯ СКОТСТВА: Як суспільство купує собі квиток у концтабір

2026-06-27

Warden Null

Останнім часом інфополе синхронно прорвало. Стрічку заливає хор підозріло схожих текстів, написаних немов за методичкою, з надривом, від імені «ветеранів» та «окопної правди».

Суть їх зводиться до одного:

— до виправдання системного, тваринного насильства над мобілізованими.

Нам пропонують погодитися з дуже простою, ***окопною логікою***.

— Наркомани, алкаші, маргінали та відмовники в штурмовій роті — це баласт. Це загроза для нормальних пацанів. Тому якщо це «сміття» ламають на підвалах, саджають на ланцюг, тягають за квадроциклами і вибивають із них лайно прикладами — це нормально. Це сувора реальність війни. У білих рукавичках не повоюєш.

Обиватель читає це і розуміюче киває. Йому затишно. Він же не алкаш. Він справно донатить, платить податки і ходить у барбершоп.

— Він думає, що кийок, яким зараз обробляють пияка, омине його. Йому здається, що він «у будиночку», а «жорсткі заходи» застосовуються тільки до унтерменшів, які “самі винні”.

Це фатальна помилка.

Те, що ми зараз спостерігаємо

— це не тактична необхідність, а *термінальна стадія інституційного банкрутства*.

1. БЮРОКРАТИЧНА М'ЯСОРУБКА

Поставте собі одне технічне запитання:

— як глибоко залежні, неадекватні, фізично й психічно деградовані люди взагалі потрапляють у штурмові бригади? Навіщо вони там потрібні?

Відповідь криється в *механіці*.

Державна машина працює не на перемогу, вона працює на закриття таблиць.

— ТЦК — це каральний конвеєр із жорсткими показниками ефективності.

Їм спущено план: дати умовні п'ятсот голів на тиждень. Якість цих голів нікого не хвилює. Система оптимізує зусилля і гребе тих, кого найпростіше спіймати.

Далі вмикається ВЛК.

— Військово-лікарська комісія давно перестала бути медичним фільтром. ***Це фільтр суто економічний.***

У кого є ресурс, гроші, зв'язки, адвокати — той знаходить у себе плоскостопість, остеохондроз або бронь. У кого ресурсу немає — той ідеальний кандидат. Хронічний алкоголік із райцентру не найме юриста. Він отримає штамп «придатний» за три хвилини, бо системі потрібно закрити дірку у звіті здоровим числом «живої сили».

А далі відбувається логічне *скидання баласту*.

1) — Технологічні війська — оператори дронів, РЕБ, артилерія — відбраковують цей контингент ще на етапі учебок.

2) — Тилові частини теж забиті.

3) — У підсумку весь цей неліквід, як у каналізаційний стік, зливається в піхоту та ***штурмові підрозділи***, де через втрати завжди є дефіцит кадрів.

Бойовий командир отримує на баланс не солдатів, а зеків з ломкою. І система каже йому: це тепер твоя проблема. Щоб списати таку людину за законом, потрібні місяці бюрократичного пекла, комісій та розслідувань. А воювати треба сьогодні.

І ось тут “*пастка зачиняється*”.

2. СКРИНЬКА ПАНДОРИ ТА КАСТА «ДРУГОГО СОРТУ»

Опинившись в управлінській безвиході, командири вдаються до первісного насильства. А держава і суспільство негласно видають їм на це мандат.

Виникає ***консенсус***:

— **«Ці люди — сміття. Закон на них не поширюється».**

Саме цієї миті суспільство підписує собі смертний вирок.

Державний апарат — це сліпий, хижий левіафан.

— **Щойно в його алгоритмах з'являється легалізована (нехай і неформально) категорія «людей другого сорту», межа цієї категорії починає стрімко розширюватися.**

Це непорушний закон ***інституційної динаміки***.

— Механізм, створений для придушення маргіналів, не може простоювати. Він буде жерти.

Завтра до категорії «сміття, з яким можна робити що завгодно», запишуть хлопця, у якого сталася панічна атака після першого прильоту. Післязавтра туди відправиться вмотивований боєць, який відкрив статут і посмів поставити незручне запитання про зникле забезпечення або відсутність ротації.

А через місяць «саботажником» та «ухилянтом» назвуть тебе. Тебе висмикнуть із теплої машини, запхнуть у бус, і коли на підвалі тобі ламатимуть ребра, ніхто не згадає про твої права.

Тому що *ти сам погодився з тим, що “права — це привілей, а не база”*.

3. ІЛЮЗІЯ БЕЗПЕКИ

Право сили завжди витісняє силу права.

Коли насильство стає головним і найшвидшим інструментом управління, бюрократія відмовляється від будь-яких інших методів.

— Навіщо судити, розслідувати, доводити, якщо можна просто прив'язати до квадроцикла і протягнути по щебеню?

Ті, хто виправдовує це лайно військовою доцільністю, не розуміють *базових законів фізики влади*.

— Ви не створюєте ефективну армію.

— Ви створюєте штрафбат, ***концтабір із бойовим ухилом***.

Армія, побудована на страху перед своїми ж катами, може утримувати траншею, але вона ніколи не виграє війну вдовгу.

Вона гниє зсередини, плодячи прихований саботаж, ненависть і дезертирство.

А тепер *найголовніше*.

Ті, хто сьогодні тримає людей на ланцюгу і вибиває з них покірність, повернуться в тил. Вони не залишать цю оптику в окопах. Людина, яка звикла до абсолютної, безконтрольної влади над чужим тілом, принесе цю звичку на цивілку. У мирні міста. В бізнес. У політику. На ваші вулиці.

Вони вирішуватимуть конфлікти так, як звикли. “Через коліно”.

І коли вони прийдуть за «нормальними» громадянами, скаржитися не буде кому. *Інститути права будуть уже мертві*.

Ви самі допомогли їх убити, коли аплодували постам про те, як хвацько виховують алкашів на підвалах.

Не буває часткових прав людини. Не буває правової держави для обраних.

Щойно ви погоджуєтеся з тим, що когось можна позбавити статусу людини, ви просто стаєте в чергу.

Питання лише в тому, коли ця черга дійде до вас.

***

№ 2.312

На фронте разворачивается масштабный и, возможно, переломный процесс: российская армия начала отвод систем ПВО с передовых позиций

2026-06-27

Alexey ***Cheremushkin***

Пока речь не идет о пехоте или операторах дронов, но снятие противовоздушного щита — это первый и почти неизбежный шаг к оставлению позиций как таковых.

Где теперь эти системы ПВО?

По данным Владимира Зеленского (чьи подобные заявления часто пытаются списать на пропаганду, но при проверке временем они почти в 100% случаев оказываются точными, так как он дорожит репутацией надежного источника), **ПВО перебрасывают в три ключевые локации:**

1️⃣ Москва (что вполне ожидаемо).

2️⃣ Керченский мост.

3️⃣ Валдай. Вы могли бы подумать, что это будет второй по величине мегаполис — Санкт-Петербург, но нет. Это Валдай — место, где расположены

элитные дачи и резиденции. Элита предпочитает прикрывать свои летние отпуска, оставляя тысячи солдат на передовой без защиты.

🎯 Ловушка захлопывается

Важно понимать, что это не добровольный шаг руководства РФ, а вынужденная реакция на долгосрочную ловушку, которую Украина расставляла с начала конфликта, и которая сейчас плотно сжимается.

Массированные удары по логистике, Москве и Крыму создали для РФ нерешаемую дилемму: ослабить фронт или ударить по собственному имиджу внутри страны. Выбор был сделан в пользу защиты иллюзии безопасности.

Всякий раз, когда Украина уничтожает ПВО в Крыму, РФ забирает системы с других направлений, чтобы закрыть брешь. Украина снова их уничтожает. Этот цикл наглядно показывает приоритеты: картинка для пропаганды важнее реальной военной стратегии.

Последствия таких решений уже критические:

• В Крыму начался дефицит топлива из-за того, что грузовики просто не могут проехать.

• Московский НПЗ выведен из строя, по оценкам экспертов, вплоть до 2027 года — и это произошло в самый пик сезонного спроса на топливо.

✈️ Конец эпохи российских планирующих бомб?

Долгое время ни одна из сторон не имела превосходства в воздухе. Главным наступательным козырем РФ были планирующие бомбы, которые сбрасывались самолетами из-под надежного зонтика своего ПВО, вообще не заходя в зону риска. Теперь, когда системы ПВО убирают, этот зонтик становится дырявым.

Более того, это происходит ровно в тот момент, когда Украина начинает применять собственные планирующие бомбы и готовится получить шведские истребители ***Gripen***.

Окно возможностей для прорыва фронта расширяется с каждым днем, а РФ лишается своего главного наступательного механизма.

🤖 Кошмар для передовой

Украинские операторы дронов уже сообщают, что на оккупированных территориях в тылу они летают практически беспрепятственно.

Для рядового солдата РФ в окопе ситуация становится безвыходной:

— вдобавок к традиционной нехватке обеспечения, исчезает последняя надежда на безопасность.

Без ПВО не будет подвоза воды, еды и боеприпасов. Мотивация удерживать позиции падает до нуля, что делает решение бросить позиции самым логичным исходом.

А если в бой пойдут украинские наземные роботизированные комплексы при поддержке авиации — фронт может рухнуть даже без массированного генерального наступления.

🔄 Цикл паники

РФ оказалась в классическом цугцванге.

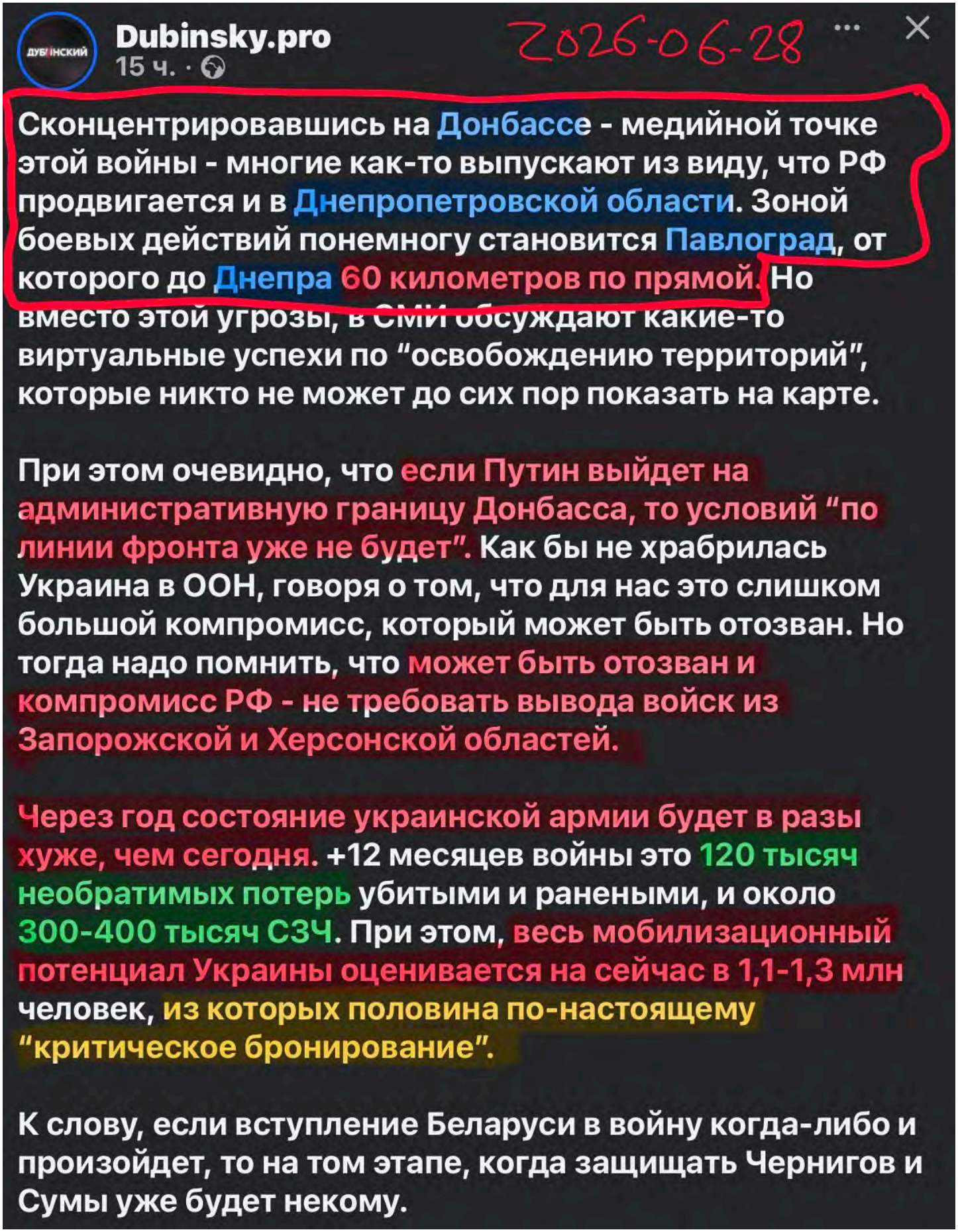
Усиление ПВО крупных городов и дач обнажает фронт. Как только фронт начнет рушиться из-за уязвимости, системы ПВО придется в панике возвращать обратно на передовую, что снова откроет небо над городами и логистическими узлами. И цикл повторится.

И самая большая ирония всей этой ситуации заключается в том, что переброска ПВО в города даже не гарантирует им безопасности. Знаменитый недавний кадр со взрывающимся нефтяным резервуаром, чью крышку подбросило высоко в небо, был результатом не удара украинского дрона, а прямого попадания российской же ракеты ПВО, которая промахнулась по цели и уничтожила собственный объект инфраструктуры.

Шахматная партия переходит в *эндшпиль*. Наблюдаем.

***

№ 2.313

***

№ 2.314

Міністерство енергетики України
ПРО НАС ДІЯЛЬНІСТЬ ЕНЕРГЕТИЧНІ СЕРВІСИ ГРОМАДСЬКОСТІ ВІДКРИТІ ДАНІ

Анатолій Куцевол на 17 засіданні Керівного комітету Платформи донорів для України наголосив на пріоритетах підготовки української енергосистеми до п'ятої воєнної зими

2026-06-26

24 червня 2026 року на полях Конференції з питань відновлення України в Гданську відбулося 17-те засідання Керівного комітету ***Платформи донорів для України***.

Від Міністерства енергетики України у засіданні взяв участь заступник Міністра енергетики України з питань європейської інтеграції Анатолій ***Куцевол***.

Від міжнародних партнерів У заході взяли участь

— Генеральний директор з питань сусідства та переговорів щодо розширення Європейської комісії Герт Ян Купман,

— виконуюча обов'язки координатора допомоги для Європи, Євразії та Центральної Азії Державного департаменту США Кірстен Селінгер,

— комісар уряду Польщі з питань реконструкції України Павел Коваль,

— Спеціальний посланник Президента Французької Республіки з питань допомоги та реконструкції України Мюріель Лаку-Лабарт, а також

— представники країн G7, Європейської комісії та міжнародних фінансових установ.

Під час засідання учасники обговорили прогрес України у реалізації пріоритетів швидкого відновлення та залучення інвестицій на 2026 рік, розвиток системи підготовки інвестиційних проєктів, виконання рекомендацій міжнародних партнерів у межах ініціатив GROUND та RIRA, а також підготовку до наступного опалювального сезону і реалізацію Спільного плану дій у сфері енергетики.

Під час виступу Анатолій Куцевол подякував міжнародним партнерам за незмінну підтримку українського енергетичного сектору та наголосив, що

— Україна вже активно готується до проходження п'ятого *опалювального сезону в умовах повномасштабної війни*.

Говорячи про першочергові *завдання*, заступник Міністра окреслив три ключові напрями роботи:

1) — *відновлення* генеруючих потужностей,

2, 3) — забезпечення енергетичним *обладнанням* і посилення *захисту* енергетичної інфраструктури, а також

4) — формування достатніх *запасів* природного газу.

«Зараз ми повною мірою працюємо над відновленням потужностей і прагнемо повернути максимально можливий рівень генерації, аби пройти наступну зиму. Для цього нам необхідна підтримка міжнародних партнерів», – зазначив Анатолій ***Куцевол***.

Окрему увагу заступник Міністра приділив необхідності посилення *фізичного захисту* енергетичних об’єктів, підкресливши, що саме це є визначальним фактором для збереження результатів відновлення.

«Україна продовжує роботу з міжнародними партнерами над реалізацією *планів стійкості*, які передбачають

1) — створення ***резервів енергетичного обладнання*** та

2) — розвиток систем ***фізичного захисту*** критичної інфраструктури.

Ми звертаємося до наших партнерів із проханням допомогти в обох напрямках даної роботи» – підкреслив Анатолій Куцевол.

Окремо він відзначив ефективність роботи ***Фонду підтримки енергетики України***, який залишається одним із ключових інструментів міжнародної допомоги.

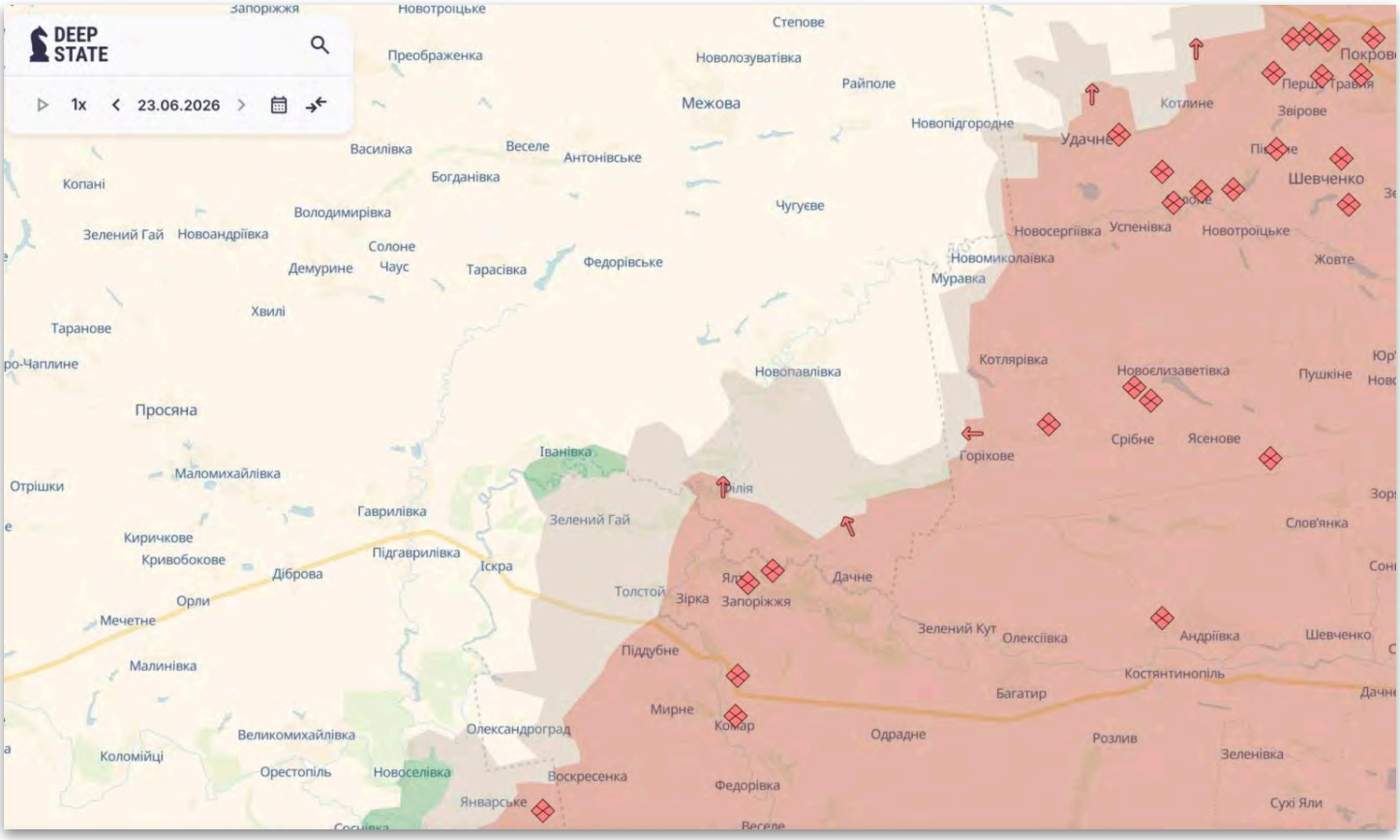
Анатолій ***Куцевол*** також повідомив про активну роботу спеціалізованої ***Робочої групи з безпеки в енергетиці***, яка координує визначення першочергових потреб сектору та взаємодію з міжнародними партнерами щодо їх фінансування.

Підсумовуючи виступ, Анатолій ***Куцевол*** подякував міжнародним партнерам за системну підтримку українського енергетичного сектору та наголосив, що подальша координація в межах ***Платформи донорів***, ***Фонду підтримки енергетики України*** й формату ***енергетичний "рамштайн"*** є визначальною для підготовки енергосистеми до наступного опалювального сезону, її відновлення та довгострокової стійкості.

***

№ 2.315

Огляд… Новопавлівський напрямок

DEEP STATE
1x
23.06.2026
Запоріжжя
Новотроїцьке
Преображенка
Степове
Новолозуватівка
Райполе
Межова
Новопідгородне
Котлине
Звірове
Удачне
Покровськ
Шевченко
Василівка
Веселе
Антонівське
Богданівка
Копані
Володимирівка
Зелений Гай
Новоандріївка
Солоне
Демурине
Чаус
Тарасівка
Федорівське
Чугуєве
Новосергіївка
Успенівка
Новотроїцьке
Новомиколаївка
Муравка
Жовте
Хвилі
Таранове
Новопавлівка
Котлярівка
Новоєлизаветівка
Пушкіне
Просяна
Горіхове
Срібне
Ясенове
Іванівка
Маломихайлівка
Отрішки
Гаврилівка
Зелений Гай
Слов'янка
Киричкове
Кривобокове
Підгаврилівка
Іскра
Діброва
Орли
Мечетне
Толстой
Зірка
Запоріжжя
Дачне
Зелений Кут
Олексіївка
Андріївка
Шевченко
Малинівка
Піддубне
Костянтинополь
Багатир
Мирне
Комар
Одрадне
Розлив
Зеленівка
Великомихайлівка
Олександроград
Коломійці
Орестопіль
Новоселівка
Воскресенка
Федорівка
Січеславка
Січеслав
Січеславська Набережна
Січеславський
Січеславський Бастіон
Січеславський Затон
Січеславський Ліс
Січеславський Парк
Січеславський Порт
Січеславський Район
Січеславський Університет
Січеславський Університет Імені Дмитра Яворницького
Січеславський Університет Імені Дмитра Яворницького (Січеславський Університет)
Січеславський Університет Імені Дмитра Яворницького (Січеславський Університет) (Січеславський Університет Імені Дмитра Яворницького)
Січеславський Університет Імені Дмитра Яворницького (Січеславський Університет) (Січеславський Університет Імені Дмитра Яворницького) (Січеславський Університет Імені Дмитра Яворницького (Січеславський Університет))
Січеславський Університет Імені Дмитра Яворницького (Січеславський Університет) (Січеславський Університет Імені Дмитра Яворницького) (Січеславський Університет Імені Дмитра Яворницького (Січеславський Університет)) (Січеславський Університет Імені Дмитра Яворницького (Січеславський Університет) (Січеславський Університет Імені Дмитра Яворницького) (Січеславський Університет Імені Дмитра Яворницького (Січеславський Університет)))
Січеславський Університет Імені Дмитра Яворницького (Січеславський Університет) (Січеславський Університет Імені Дмитра Яворницького) (Січеславський Університет Імені Дмитра Яворницького (Січеславський Університет)) (Січеславський Університет Імені Дмитра Яворницького (Січеславський Університет) (Січеславський Університет Імені Дмитра Яворницького) (Січеславський Університет Імені Дмитра Яворницького (Січеславський Університет))) (Січеславський Університет Імені Дмитра Яворницького (Січеславський Університет) (Січеславський Університет Імені Дмитра Яворницького) (Січеславський Університет Імені Дмитра Яворницького (Січеславський Університет)) (Січеславський Університет Імені Дмитра Яворницького (Січеславський Університет) (Січеславський Університет Імені Дмитра Яворницького) (Січеславський Університет Імені Дмитра Яворницького (Січеславський Університет))))
Січеславський Університет Імені Дмитра Яворницького (Січеславський Університет) (Січеславський Університет Імені Дмитра Яворницького) (Січеславський Університет Імені Дмитра Яворницького (Січеславський Університет)) (Січеславський Університет Імені Дмитра Яворницького (Січеславський Університет) (Січеславський Університет Імені Дмитра Яворницького) (Січеславський Університет Імені Дмитра Яворницького (Січеславський Університет))) (Січеславський Університет Імені Дмитра Яворницького (Січеславський Університет) (Січеславський Університет Імені Дмитра Яворницького) (Січеславський Університет Імені Дмитра Яворницького (Січеславський Університет)) (Січеславський Університет Імені Дмитра Яворницького (Січеславський Університет) (Січеславський Університет Імені Дмитра Яворницького) (Січеславський Університет Імені Дмитра Яворницького (Січеславський Університет)))) (Січеславський Університет Імені Дмитра Яворницького (Січеславський Університет) (Січеславський Університет Імені Дмитра Яворницького) (Січеславський Університет Імені Дмитра Яворницького (Січеславський Університет)) (Січеславський Університет Імені Дмитра Яворницького (Січеславський Університет) (Січеславський Університет Імені Дмитра Яворницького) (Січеславський Університет Імені Дмитра Яворницького (Січеславський Університет))) (Січеславський Університет Імені Дмитра Яворницького (Січеславський Університет) (Січеславський Університет Імені Дмитра Яворницького) (Січеславський Університет Імені Дмитра Яворницького (Січеславський Університет)) (Січеславський Університет Імені Дмитра Яворницького (Січеславський Університет) (Січеславський Університет Імені Дмитра Яворницького) (Січеславський Університет Імені Дмитра Яворницького (Січеславський Університет)

від неї), на заході Донецької та на південному сході Дніпропетровської областей України. Водночас російське командування прагне зрізати тактичний «виступ» ЗСУ на схід від Новопавлівки, а також повністю стабілізувати ситуацію в смузі своєї 29-ї загальновійськової армії (ЗВА) зі складу угрупування військ (УВ) «Восток», після серії контратак, здійснених ЗСУ наприкінці минулого — на початку цього місяця по обидва боки дороги Запоріжжя — Донецьк (N15).

Фактично, на прилеглих флангах двох своїх угрупувань військ (УВ «Центр» і УВ «Восток») російське командування прагне забезпечити стабільність положення передових частин і підрозділів 90-ї танкової дивізії (тд) УВ «Центр» та 29-ї ЗВА УВ «Восток», ведучи їх силами активну оборону. Крім того, очевидно, що деякий час тому з цією ж метою командування противника посилило як 29-ту ЗВА, так і 90-ту тд низкою додаткових сил і засобів.

1. Склад сил і засобів противника

(1) + 90-та тд

(2) - 6-й танковий полк (тп) – частиною сил діє в смузі 29-ї ЗВА

(3) - 80-й тп

(4) - 239-й тп

(5) - 228-й мотострілецький полк (мсп) – перегрупований у смугу 29-ї ЗВА

(6) - 428-й мсп

Також у смузі дивізії фіксуються підрозділи 137-ї окремої мотострілецької (штурмової) бригади (омсбр) «Урал»

(1) + 29-а ЗВА

(2) - 36-та омсбр

(3) - 430-й мсп

Крім того, ймовірно, на стику із 36-ю ЗВА УВ «Восток», у смузі 29-ї ЗВА, діє низка підрозділів 120-ї дивізії морської піхоти (дмп). Також у смузі цієї армії можлива присутність низки підрозділів 68-го армійського корпусу (АК) — 39-ї омсбр й тактичної групи 18-ї кулеметно-артилерійської дивізії (кулад).

Ймовірно, у смугах 90-ї танкової дивізії та 29-ї ЗВА противника також діє низка формувань «Територіальних військ» (ТрВ) та «мобілізаційного резерву» (МР) рівня «окремий мотострілецько\стрілецький полк/батальйон» (омсп\сп, омсб\осб). На цьому напрямку може бути до 3-4 таких формувань.

2. Поточна ситуація характеризується досить запеклими боями в смузі 29-ї ЗВА, де противник прагне запобігти подальшому просування передових підрозділів ЗСУ по обидва боки дороги N15 (на північ і південь від неї) та на стику 29-ї ЗВА з 36-ю ЗВА, а також запеклими боями в тактичній зоні в районі Новопавлівки та Філії.

Зокрема:

- Противник у звітний період кількома малими піхотними(штурмовими) групами намагався просунутися за напрямком Горіхове — Новопавлівка, аби витіснити українські підрозділи на північ з району на схід від Новопавлівки, а також «проникнути» з району Філія далі на північ, через річку Солона (у напрямку Федорівського). Успіху не мав.

Його малі піхотні групи й досі спостерігаються на тих самих позиціях, які їм вдалося зайняти на початку весни — у південній частині Новопавлівки, а також на кількох позиціях на північ від річки Солона, на схід від Іванівки.

- У свою чергу, ЗСУ вели запеклі зустрічні бої в тактичній зоні, в районі Іскра (Андріївка-Клевцове) - Зелений Гай - Новохатське - Толстой. Очевидно, аби прорватися у напрямку Піддубне і пересікти передовими піхотними групами річку Мокрі Яли у напрямку села Зірка. Ймовірно, вони також не мали успіху.

- На стику 29-ї та 36-ї ЗВА противника передові піхотні групи ЗСУ, очевидно, раніше таки змогли дістатися рубежу Січневе — Вороне, але не змогли просунутися далі на схід і південний схід. Противник відійшов до Воскресенки та Маліївки і продовжує достатньо впевнено утримувати свої позиції там. І навіть, час від часу, контратакувати звідти у західному та північно-західному напрямках.

- Також, раніше пртивник неодноразово намагався контратакувати передові підрозділи ЗСУ по напрямках Мирне — Олександроград та Воскресенка — Олександроград. Внаслідок цього йому вдалося зупинити просування українських підрозділів між Олександроградом і Січневим, а також «інфільтрувати» кілька своїх малих піхотних (штурмових) груп вздовж балки на північ від самого Олександрограда приблизно на 1,8 км, до річки Вовча.

Таким чином, можна стверджувати, що російське командування фактично змогло виконати своє головне завдання на цьому напрямку — шляхом ведення інтенсивних зустрічних боїв та контратаками зупинити просування передових підрозділів ЗСУ на тактичному рівні, у смузі своєї 29-ї ЗВА і, відповідно, стабілізувати там ситуацію.

Однак у прилеглій до неї смузі 90-ї танкової дивізії противник не зміг (не побажав?) розвинути свій, раніше досягнутий успіх у районі Новопавлівки і зосередився виключно на утриманні позицій по рубежу Філія-Новопавлівка.

Його не надто наполегливі спроби (атакуючі дії з боку Горіхове та Троїцьке) витіснити українські підрозділи з позицій на схід від Новопавлівки, які дозволяють ЗСУ контролювати у вогневому відношенні шляхи постачання передовим піхотним групам противника безпосередньо у Новопавлівці, очевидно, поки що були безуспішними.

3. Щодо подальших (оперативно-тактичних) перспектив ведення бойових дій противником на цьому напрямку, найімовірніше, командування обох російських угрупувань військ (УВ «Центр» і УВ «Восток») після остаточної стабілізації ситуації на своїх суміжних флангах спробують використати частину сил і засобів, розгорнутих тут наразі, для посилення інших напрямків.

Перш за все, це стосується 90-ї тд УВ «Центр», частини та підрозділи якої цілком можуть з'явитися на Добропільському напрямку у досить «товарних» обсягах.

Крім того, смуга цієї дивізії може бути «урізана» по фронту через передачу частини її ділянок та секторів під командування 29-ї ЗВА.

Я вважаю, що засоби посилення, переміщені російським командуванням у смуги 36-ї та 29-ї ЗВА зі складу оперативних та стратегічних резервів «гш вс рф», аби «парировать» атакуючі дії ЗСУ навесні цього року (у вигляді 120-ї дмп), також довго тут не затримаються.

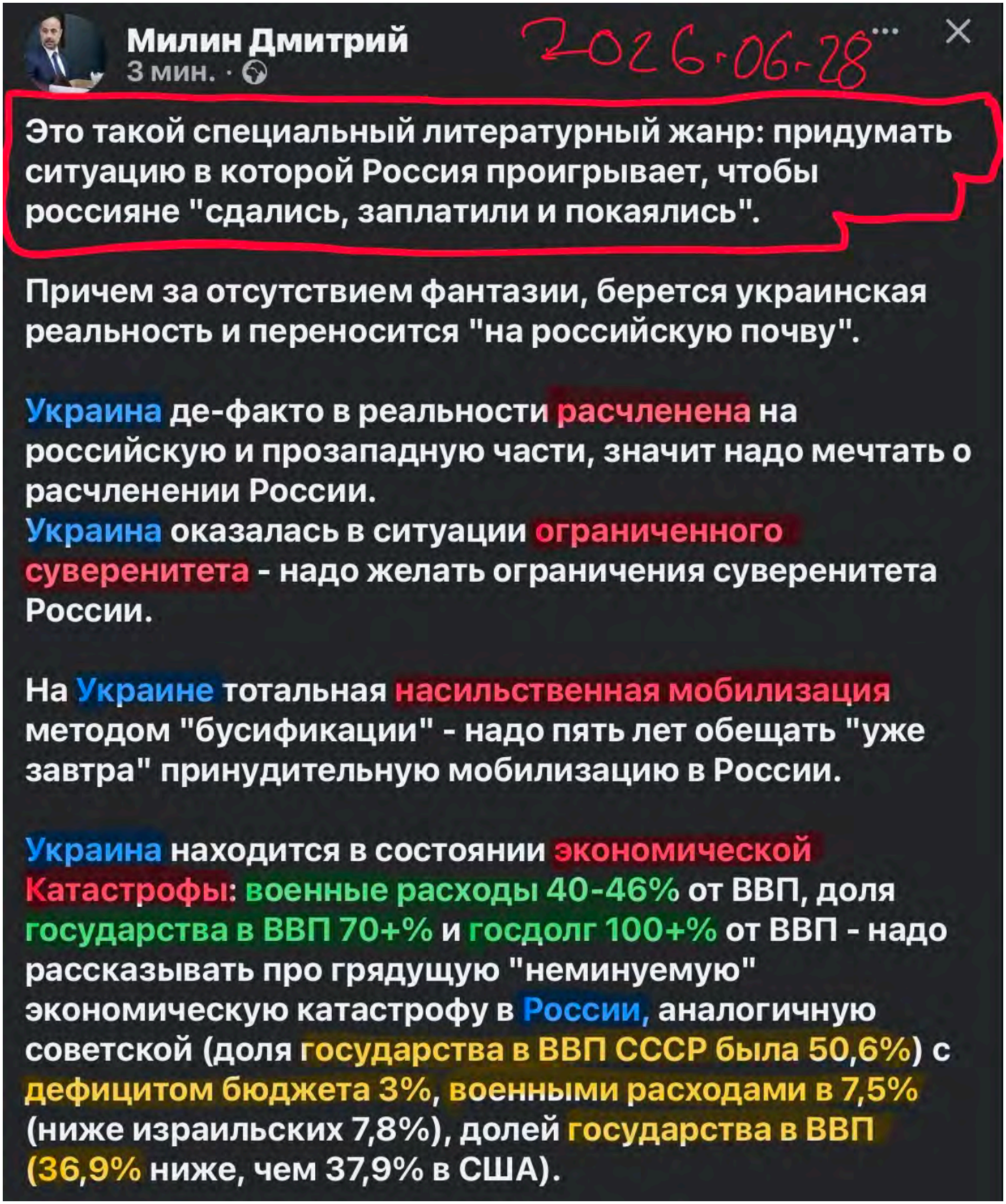
Щодо ймовірності організації та проведення противником масштабних наступальних дій на цьому напрямку (наприклад, у напрямку Покровського або Маломихайлівки), то варто зазначити, що це явно вимагатиме від його командування проведення оперативного розгортання на цьому напрямку зовсім іншого угрупування військ за чисельністю та якістю (ну, або кілька\ пари тактичних груп військ).

Поки що таких заходів з боку противника на цьому напрямку не зафіксовано.

Хоча, враховуючи нинішній наступ російських військ на ***Слов'янсько-Краматорському оперативному напрямку***, не варто повністю виключати можливість деяких «допоміжних» або «відволікаючих» наступальних дій противника на ***Новопавлівському напрямку***, а також на низці інших напрямків.

***

№ 2.316

***

№ 2.317

Врал ли Лукашенко про встречу с "представителями Зеленского"?

2026-06-26

Тышкевич

Несколько важных тезисов

1. Контакты между Минском и Киевом были и есть. Прямые. Иначе, без них было бы невозможно

а) возвращение граждан Украины через переход в Брестской области (на Волынь). Речь идёт о людях, которые оказались в РФ, зачастую без документов. Для того чтобы они - попали в Беларусь, спокойно ожидали выдачу документа на возвращение (от посольства Украины), поехали на формально закрытый переход и вернулись домой - необходимы рабочие контакты. И речь идёт не о десятках и даже не сотнях людей в год.

б) Обмены которые проходят через Гомельскую область. Тут тоже контакты. И кейс с вывозом политических заключённых из Беларуси в Украину говорит о прямых контактах, не через Москву. Но тут уже парафия спецслужб.

в) Факт того, что после атаки на автобус с детьми в Брянской области Лубинец сразу "связался с Минском" говорит о налиличие рабоего канала

г) Советую посмотреть расследование Ткача "Волонтёр на Ламборджини". Там есть очень интересный пассаж насчёт поездок в Беларусь

д) В конце концов, работа посольства тоже канал коммуникации.

Это только то, что можно говорить публично (то есть существуют публичные факты либо процессы, невозможные без контактов).

Таким образом встреча могла быть. И говорили не только о ретрансляторах - думаю, что это очевидно. Теперь о "не только" пару слов. Вопрос лишь на каком уровне -- то есть статус персоны, которая представляла Зеленского.

2. Украина сознательно поднимает ставки в диалоге с Беларусью. Что логично, учитывая:

а) Американский переговорный трек

— и то, как Польша, поднимая ставки начала вплетать свои интересы и фактически создала свой трек (напомню, что результаты - прекращение миграционного кризиса, стабилизация границы, возвращение (обмен) А. Пачобута и ещё нескольких важных для Польши людей).

Поляки просто поняли, что если договариваться будут "через их голову", не факт что договаривающиеся стороны вспомнят о претензиях Варшавы.

б) Кроме польского трека возможно

— возникновение Литовского (тут "подготовительная работа" Вильней была проведена аж до настойчивой просьбы к Тихановской переехать в другую страну).

И даже французского, учитывая звонок Макрона и возможный (тут тоже со слов Лукашенко) приезд посланника.

в) Переговорный трек о завершении войны.

Тот самый план, который вначале был из 28 пунктов, сегодня из 20. По факту американский.

Давайте вспомним, что там есть пункт про 100 млрд рос. активов, которые будут инвестированы в восстановление под управлением США.

Давайте вспомним и п. 27 из первоначального плана (или 19, если не ошибаюсь, из теперешнего), что важную роль в восстановление и контроле над соблюдение договорённостей будет играть "Совет Мира" Трампа. А Беларусь... среди учредителей данного Совета. И если ничего не делать, то после подписания таких соглашений Лукашенко получает доступ на украинский рынок не как соагрессор (с компенсацией вреда) а как "миротворец", член трампоского "Совета Мира".

г) Учитывая калийную сделку с Беларусью, США уже начинает осторожно давить в вопросах транзита беларуских товаров.

К сентябрю-октябрю, когда заключаются контракты на сл. год, давление может усилиться кратно.

На этом снова вспоминаем польский механизм.

Напомню, что он включал заявления о военной опасности, общую радикализацию риторики, ультиматумы и даже перекрытие границы.

Украинский трек начался осенью - как раз в момент появления "мирного плана" с упомянутым Советом Мира.

Возможно, совпадение.

— Но дальше события развиваются по "***польскому конспекту***".

— Возможная цель - вынос на отдельный трек комплекса претензий Киева к официальному Минску. Чтобы они не были "оставлены за скобками" в противном случае.

Сюда же добавляем ***фактор момента***:

— есть США, есть ЕС. Есть даже КНР - Пекину надоела "игра Минска в войнушку с соседями".

Обратите внимание - миролюбивые заявление из уст Лукашенко посыпались в момент прилёта в Беларусь зампредседателя КНР.

Есть и страх Лукашенко перед потерей власти либо неконтролируемым транзитом (а к транзиту в Беларуси готовятся серьёзно - нормативная база принята, сейчас дошлифовывается).

Одним словом, *удачный момент*.

В этот момент Киев начинает давить.

При этом ни в Киеве ни в Минске желания повоевать нет. Есть в Москве желание сделать Лукашенко ещё более токсичным. Включая новый виток конфликтов с соседями. А на украинском направлении - столкновения с оружием.

Ситуация "на тонкого".

Но она может дать многое.

Поэтому, если возвращаться к словам Лукашенко о "посланниках Зеленского", вполне могли быть.

И вполне могли быть люди серьёзные. Где обсуждаемые вопросы явно выходили за пределы отключения от электропитания нескольких вышек МТС-Беларусь, построенных у границы.

***

№ 2.318

Щось суперечливі у мене думки на День Конституції. І ось чому

JUN 28, 2026

СЕРГІЙ ЧАПЛИГІН

28 червня 1996 року о 9:18 ранку після 24 годин безперервної роботи Верховна Рада України ухвалила Основний Закон.

Це була реакція Верховної Ради на Указ Президента України Леоніда Кучми “Про проведення всеукраїнського референдуму 25 вересня 1996 р. щодо прийняття нової Конституції України”, оскільки на думку Л. Кучми подальші зволікання з прийняттям нової Конституції України “загострювали соціально-економічну ситуацію в державі”.

На пам’ять про прийняття Конституції в Україні щорічно святкується державне свято - День Конституції України.

Так народилася наша Конституція.

Цю Конституцію не виробляло і не обговорювало *суспільство*.

1) — Прерогативи, щодо її прийняття, взяла на себе, ніким не уповноважена на це, Верховна Рада - “від імені Українського народу”, присвоївши собі таким чином права Суверена та

2) — ***встановивши, без обговорення, явочним шляхом державний лад***.

Плутаючись у визначеннях, швидко та некритично засвоюючи інші правові системи, навіть не намагаючись розглянути правову спадщину Українського Народу та співвіднести їх з тими процесами, які відбувалися на Заході, ***кучмівські юристи*** напряму запозичили європейські стандарти, що породило подальші політико-правові колізії в сучасній Конституції.

В результаті,

> **— Конституція проголосила народ, якого не існувало - “*громадяни України всіх національностей*”.**

Ця формула виглядає ніби демократично, але заперечує існування ***української нації*** як цивілізаційного феномена етнічної природи.

Тобто домінантним суб’єктом стала “сукупність громадян України” у якій немає спільної мови, традиції, історії.

> 1) — Цей формальний суб’єкт абсолютно не тільки нежиттєздатний для національної ідентичності, а й ще
>
> 2) — має драматичні наслідки - українська нація втратила ***історичну тяглість***.

Крім того визначення “українського народу” як паспортної множини всіх національностей, позбавляє татар, євреїв, поляків та ін. права належати до власних народів.

Тоді, хто такі національні меншини? Особи без громадянства чи неповнолітні?

А українці діаспори, які не є громадянами України, чому не належать до Українського Народу?

Конституція зафіксувала мультикультурну рівність, але

> — **заперечила право на цивілізаційний центр формування української державності** - хто має задавати суспільству стиль життя і усвідомлення історичної місії.

А це - втрата цивілізаційної суб’єктності.

Конституція України 1996 року запозичила багато європейських формул.

Але вона не створила жодної власної. Не було інтеграції правової традиції — українського звичаєвого права

Замість осмисленої моделі ми отримали компіляцію правових конструкцій без змісту.

Якби влада справді мала намір інтегрувати Україну в Європу, тобто, ввести країну в європейські структури на правах рівної з іншими країнами, то

— вона мала б адаптувати європейські закони до звичаєвості українців.

Такий підхід дозволяв би українцям поступово опановувати європейські норми, і тим самим забезпечував би правдиву інтеграцію.

А

— коли адаптують наші закони до європейських, не даючи нам часу й змоги опанувати правові новації, то

— **такий режим є не інтеграцією, а колонізацією**.

Бо в такому разі інтегрується бюрократія, а не населення.

— Населення лишається безпорадним через неприйнятність для нього європейських норм та брак досвіду і знання успішного життя в конкурентному світі.

За чинною моделлю ми входимо в Європу не як повноцінні громадяни, а як маргінали, які втратили своє правове середовище і не спромоглись опанувати європейське.

Ідея без форми.

Це - головна драма:

1) — українська Конституція не виражає національної ідеї.

Вона є інструментом адміністрування, а

2) — не маніфестом національної волі.

— Тому вона так легко порушується: депутатами, президентами, суддями.

— Тому так легко змінюється - то під потреби політичної реформи, то під амбіції персоналій.

Але держава *не лише механізм*.

Держава - це ще *інструмент національної місії*.

І *Конституція має бути її фундаментом*.

Кожен народ в процесі своєї історії створює власну правову модель, засновану на власній культурі, філософії, релігії.

1) — Ці моделі відображають логіку розвитку даного народу, який втілює в життя свій особливий унікальний досвід, маючи своє розуміння “права”.

2) — Десь - це частина релігії, десь - етики, десь політики, десь як самостійна категорія.

Кучмівські юристи та депутати **Верховної Ради не змогли визначити та актуалізувати українську правову думку, бо для цього вчорашнім радянським юристам не вистачило ані знань, ані рішучості, ані таланту...**

Справжня Конституція - це не технічний документ.

Це - акт установчого самовизначення нації.

1) — Її має приймати народ, який знає, хто він.

2) — Який відчуває свою історичну тяглість, свою відповідальність і свою мету.

А ми досі не з’ясували свою історичну роль.

Тобто, не відбулося вкорінення у власну правду.

А без цього - ми залишаємося колонією в юридичному сенсі:

— з іноземними дефініціями, з чужими стандартами, з вигаданим народом.

Чи готові ми до нового Конституційного акту, справді народного, історичного, відповідального?

Чи маємо ми сміливість переосмислити національну суб’єктність — через призму традиції, культури, тяглості та справедливості?

І, що ми залишимо своїм нащадкам?

Адже сьогоднішня війна йде саме за це!

***

№ 2.319

Сила Конституції – в людях

28 ЧЕРВНЯ, 08:00

ВАЛЕРІЙ ЗАЛУЖНИЙ

Посол України в Великій Британії, колишній головнокомандувач Збройних сил України

Валерій Залужний, Надзвичайний і Повноважний Посол України у Сполученому Королівстві і Північній Ірландії

"Всіляка держава є певним об'єднанням,

а будь яке об'єднання утворюється для певного щастя".

Арістотель

Наша Конституція – це право Українського народу на вільне, безпечне існування, розвиток та пам'ять про боротьбу за нашу Свободу.

Американські військові присягають підтримувати і захищати Конституцію.

Здавалось би, чому саме такий порядок встановлено для армії та флоту США? Відповідь полягає в тому, що в американській традиції сама Конституція і є уособленням того, що було здобуто в боротьбі за незалежність цієї країни. Свобода, права і обов'язки, право на захист, поділ гілок влади, аби не допустити тиранії, і одне з ключових – прагнення до щастя.

Саме за принципи, викладені у Конституції США, сьогодні готовий боротись американський солдат, матрос, офіцер і пересічний громадянин. Це саме той факт, що робить і Конституцію, і народ країни єдиними і неподільними.

Я часто задумувався над тим, а чому ж в тексті Військової присяги України використано термін "додержуватися Конституції" практично в кінці самого тексту, а перед цим перелічено і виконання військового обов'язку, і захист суверенітету і територіальної цілісності – тобто засади, які закладені в Основному Законі держави.

То ж чому просто не присягати Конституції і народу, як в США?

Однак, текст присяги викладений саме в такому змісті, мабуть, недаремно.

Адже в сучасній українській історії, свідком якої є і я, було сформовано дещо особливе ставлення до Конституції.

І давайте визнаємо, не завжди це було безпідставно.

На жаль, потрібно констатувати, що нашу Конституцію дуже часто намагались змінити в угоду окремих політиків при владі. Виключно аби забезпечити собі якомога більші повноваження, що призводило до нехтування позицією законодавчої влади, контролю над судовою владою, обмежувало свободу слова і як наслідок – призводило до того, що люди втрачали віру в себе та значимість Конституції, як у фундамент основоположних процесів в державі.

Як наслідок, порушення суспільного договору, яким і є Конституція, призводило до революцій. Революція Гідності, зокрема, стала реалізацією права народу на повстання. Це природнє право, яке лягло в основу правових традицій багатьох країн світу.

З початком російської агресії в лютому 2014 року, люди стали на захист своєї свободи, власного вільного вибору, захисту територіальної цілісності. Тобто саме на захист своєї Конституції.

Мабуть, недаремно термін захисту Конституції в багатьох випадках використовується як синонім до захисту держави.

В боротьбі за нашу свободу відбувається переосмислення самого значення Конституції. Основний документ держави має бути позбавлений усього, що розділяє Конституцію окремо, а народ країни окремо.

У XX та й у XXI столітті українці жили періодами, коли формально права існували не лише папері, але фактично не діяли. Радянська система мала конституції, які декларували свободу слова, свободу совісті та право народів на самовизначення. Водночас мільйони людей стали жертвами репресій, Голодомору та політичного терору. Саме так ця система функціонувала в радянські часи і зрештою продемонструвала свою тотальну нежиттєздатність.

Натомість країни сталої демократії, які від початку ототожнювали права і обов'язки, верховенство права, суверенітет та захист територіальної цілісності із Конституцією, продовжують існувати.

Звісно, з певними викликами та кризами, які, можливо, є і зараз.

Сьогодні український народ заслуговує на те, щоб Конституція стала для нас саме уособленням нашої боротьби та її результатом. Бо ціна вже заплачена надто велика.

І тоді питання про те, чи можливий мир з порушенням територіальної цілісності, з кулуарним ухваленням рішень десь, замість обговорень у

парламенті, уряді та з консультаціями із суспільством через забезпечення реальної свободи слова, права на самооборону, захист прав у незалежному суді, відпадуть самі собою.

Українці через кривавий досвід вже здобули моральне право бути справжніми громадянами, у яких є не лише обов'язки, а й свої права. Українська навіть не традиція, а особлива риса – боротися за власну свободу, права, вольності, як відомо, є тривалою та насиченою.

Ще у 1710 році була створена Конституція Пилипа Орлика — один із найцікавіших політико-правових документів Європи свого часу. Вона обмежувала владу гетьмана, визначала права козацької спільноти та закладала принципи поділу влади задовго до того, як ці ідеї стали загальноприйнятими на континенті.

Проте історія України показує, що написати Конституцію і навіть декілька разів її змінити, недостатньо. Її потрібно захистити. А щоб захистити, потрібно мати силу.

Виникає питання:

> — а хто ж має захищати Конституцію у відповідальний момент і в чому сила її захисту, якщо вона фактично відділена від її власного народу?

Відповідь нам дає видатний діяч, автор Конституції УНР 1921 року Отто Ейхельман. "Проєкт розраховано на політичну і громадську самодіяльність народу, на його чуття моральної і політичної відповідальності і на свідомість того, що все в державі залежить од його самого", – йшлось в публікації газети "Воля" 1921 року.

Отже, сила, ключ до захисту нашої Конституції не лише у кількості ракет та танків, а саме у готовності народу її захищати.

Коли основою боротьби є саме прагнення до свободи та гідного життя у цій свободі, то і питання обов'язку із захисту країни та Конституції буде сприйматися інакше.

Не як примус, а як єдино вірний обраний шлях, шлях збереження цих цінностей для своїх дітей і своєї країни.

Проєкт Отто Ейхельмана звертав особливу увагу на свободу індивіда, гарантії його прав і свобод. Крізь десятиліття його настанови виявились перевіреними і нашою війною. Адже саме інноваційність, креатив, неймовірно сильний порив волі дали можливість реалізувати цей потенціал для захисту держави. Бо нав'язаною ворогом тактикою державу було не врятувати, і неможливо врятувати сьогодні.

Як у минулому Головнокомандувач ЗСУ, я завжди сприяв і підтримував такі прагнення, розуміючи, що війна трансформується і перемагатиме той, хто буде на крок попереду через впровадження нових технологій, бо це не тільки перемога, а й збереження тисяч життів українців, які щоразу відроджуються в муках.

А отже наше майбутнє – лише сильна, а значить безпечна, справедлива і високотехнологічна країна, яка має не лише власну історію, а й важко виборене майбутнє.

За технологіями, як відомо, стоять люди. Саме тому для України надзвичайно важливо не розгубити наш досвід і зберегти потенціал.

Для цього вже сьогодні потрібно приділяти увагу точним наукам, математиці, фізиці, інженерній справі. Саме це –основа технологій, які і будуть визначати основи світового порядку вже в найближчому майбутньому.

І саме це ніколи не залишить Україну на самоті на розсуд олігархів.

Маємо чітко усвідомити, що фронт проходить не лише по лінії бойового зіткнення. Він проходить між двома уявленнями про майбутнє. Хтось все ще намагається старими політичними технологіями через нові можливості повернути нас назад і побудувати власне майбутнє.

Історія знає багато прикладів народів, які втрачали свободу через переконання, що держава існуватиме сама собою. Але вже сьогодні українці заплатили надто високу ціну, щоб повторювати цю помилку.

І дійсно, Юло Вооглайд правий, коли каже, що

> уряд неспроможний зберегти суспільство чи культуру, зробити це може лише сам народ, якщо уряд і парламент сприятимуть йому.

Сьогоднішня боротьба українського народу триває за право наших дітей навчатися українською мовою, право громадян обирати владу, право журналістів ставити незручні запитання, право кожного реалізуватись та стати успішним у своїй країні.

Країні із рівними можливостями, а не перешкодами і преференціями, до якої завжди буде хотітись повернутись.

Усе це лише нам, громадянам України, дає право на наше майбутнє, яке вирішувати будемо тільки ми.

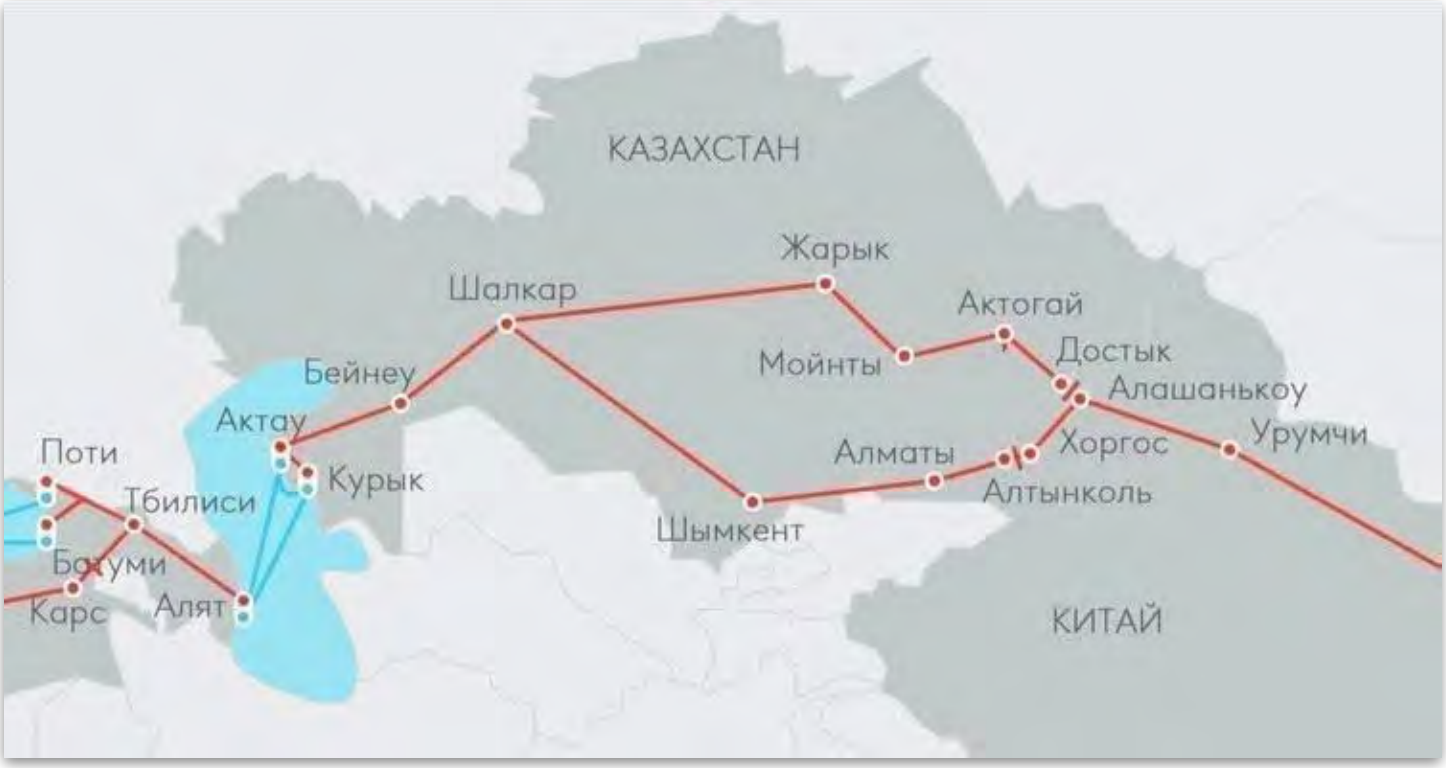
Сила нашої Конституції не в статтях, параграфах, розділах. Справжня сила нашої Конституції в людях. Людях, які не тільки вірять, а й відчувають, що держава – це тільки вони самі. Люди цієї країни. І тільки їхня воля до

боротьби за своє обране майбутнє є єдиним визначальним чинником нашої стійкості і збереження Конституції, яку саме сьогодні ми і виборюємо.

***

№ 2.320

Тест на успешность политических элит развивающейся страны - это когда на ее биржах растут котировки цементных заводов, а не предприятий ВПК

2026-06-24

Кущ

Речь именно о формате развивающихся стран, так как акции компаний ВПК часто растут в развитых странах.

Просто развитые страны, как правило, воюют на чужой территории и этот рост им "в масть".

Европа и Китай запускает финансирование логистических и транспортных проектов на срединном маршруте Нового шелкового пути.

Ресь о ***Транскаспийском международном транспортном маршруте*** (ТМТМ), который становится смычкой европейских и азиатских геополитических стратегий в обход РФ.

Сегодня, для таких стран как *Казахстан* и *Азербайджан*, данный проект, единственный, который позволяет им налаживать торговые потоки с ЕС и Китаем *в обход РФ*.

Например, ЕБРР планирует предоставить 470 млн дол на реконструкцию транспортного коридора Западный Китай - Западная Европа.

Договор подписали Казахстанская нацкомпания «КазАвтоЖол» и Европейский банк реконструкции и развития.

Речь о реконструкции трассы «Актобе – Карабутак – Улгайсын».

Данная трасса является частью проекта Коридор №1 в рамках программы ЦАРЭС и европейский маршрут Е38.

Общая стоимость работ составит $1,07 млрд.

Половину предоставит Азиатский банк инфраструктурных инвестиций.

Кстати, АБИИ - это аналог азиатского МВФ.

Только МВФ находится под патронатом США и выделяет кредиты под набор политических требований, а АБИИ - это китайский проект с портфелем инфраструктурных инвестиций от Центральной Азии и Пакистана до Италии.

Развитие транспортных проектов в Центральной Азии приводит к эффекту мультипликатора - росту в смежных отраслях экономики.

Например, в Центральной Азии наблюдается бум строительства и развития цементных заводов.

Китай строит в Казахстане огромное производство цемента за 220 млн дол.

В Таджикистане к 2029 году планируют построить четыре новых цементных завода с плановой мощность каждого на уровне 1,2 млн тонн в год и стоимостью 120 млн дол.

Оборудование - китайское.

Для развития интермодальных перевозок, в которых сопрягаются различные виды транспорта, казахские железные дороги покупают морские паромы.

Кроме этого, Казахстан проводит дноуглубительные работы в акватории порта Актау. Основная причина- Каспий мелеет.

Генподрядчик - китайская компания, которая увеличит осадку акватории до 6-7 метров, для чего изымет 1,3 млн кубометров грунта.

Стоимость работ - до 90 млн дол.

Вообще, грузовой трафик по ТМТМ в прошлом году вырос на 36%. В этом ожидаются аналогичные показатели роста.

В 2025 год по ТМТМ перевезли 77 тысячи TEU.

Общий грузопоток превысил 6 млн тонн.

Показательный факт - проект ТМТМ буквально взлетел за время полномасштабной российско-украинской войны.

Если в 2021 году объём грузоперевозок по Среднему коридору составил всего лишь 840 тысяч тонн, то сейчас это более 6 млн тонн в год.

То есть, рост более чем в семь раз.

Ситуация более чем очевидная - война уводит транзитные потоки из РФ и Беларуси в сторону стран Центральной Азии и Южного Кавказа.

И есть консенсус между Китаем и ЕС касательно развития Срединного коридора.

Геополитическая смычка интересов ЕС и Китая в части развития евразийских коридоров

— это и есть настоящий шанс для Украины на мир и устойчивое развитие.

Проект Евразийского степного коридора УГАК: Украина - Грузия - Азербайджан - Китай.

***

№ 2.321

ВЛАДА ДЕМЕНЦІЇ

автор - Джорджо АҐАМБЕН

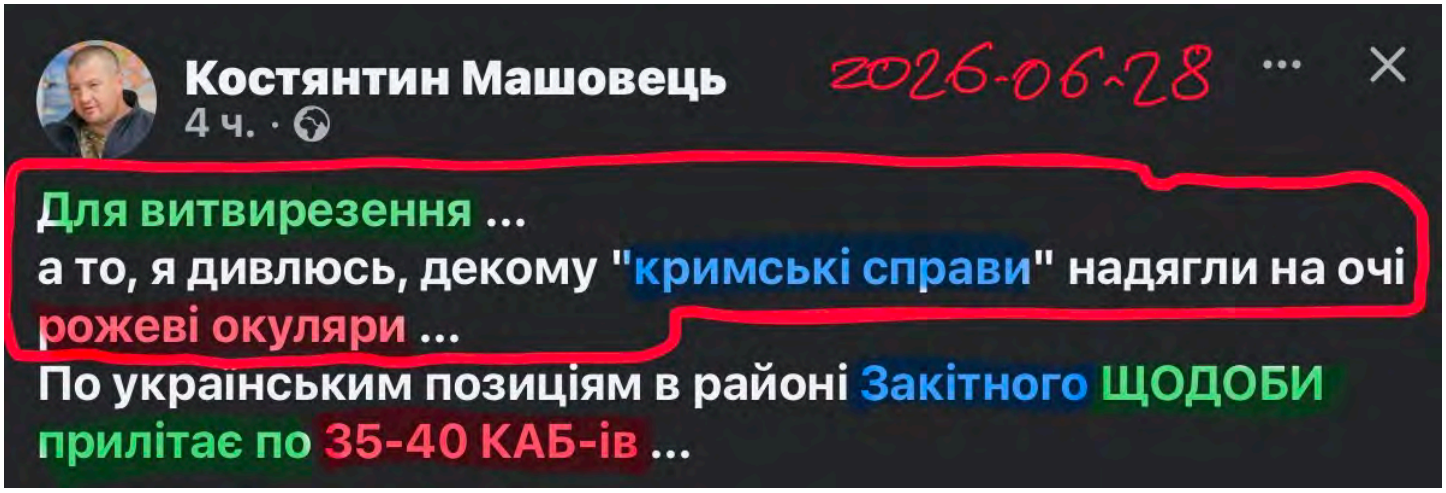
Як пояснити — або хоча б осмислити — те, що відбувається у Сполучених Штатах? Як зрозуміти той, на перший погляд, абсурдний факт, що країна, яка ще зовсім недавно визначала глобальний порядок денний, протягом останнього десятиліття керується і досі керується людиною, чий стан можна охарактеризувати як деменцію?

Можливо, відповідь полягає в тому, що самі Сполучені Штати опинилися в історичному становищі, де саме така форма влади виявляється симптоматичною. Коли держава досягає граничної стадії духовного виснаження, раціональні механізми більше не працюють. У такій ситуації залишається лише пришвидшувати неминучий занепад — і деменція, справжня чи удавана, стає зручним інструментом управління.

Європа, яка тривалий час перебувала в орбіті американського впливу, також демонструє ознаки саморуйнування і, здається, рухається тим самим шляхом. Чи зможуть окремі європейські держави зупинитися на краю цієї прірви, чи впадуть у неї разом із кризовою конструкцією, що зветься Європейським Союзом, — покаже найближче майбутнє.

***

№ 2.322

***

№ 2.323

Тимоти Снайдер: почему Путин сейчас слабее Зеленского

Ссылка

2026-06-24

ТИМОТИ СНАЙДЕР, ПЕРЕВОД "ХВИЛІ"

Поражение - единственный путь к другой России

Тимоти Снайдер, историк из Йеля, автор книги "О тирании" и многолетний летописец Восточной Европы, беседует с Джейком ***Салливаном*** и Джоном ***Файнером***, бывшими чиновниками администрации ***Байдена***.

Его главный тезис неудобен для Москвы:

1) — позиция Путина сейчас слабее позиции Зеленского, а

2) — реформировать себя Россия способна только через поражение.

По ходу разговора Салливан раскрывает, как Вашингтон тихо вложил 1,5 миллиарда долларов в украинскую отрасль дронов, а Снайдер объясняет, почему шахтёры из Донбасса теперь учат мир воевать. Сквозная тема - свобода и вопрос о том, кто на самом деле кого защищает.

1. Война с Ираном - это история об американской мощи

Джейк Салливан: Мы с Джоном Файнером здесь, с Тимом Снайдером. Тем для разговора предостаточно, но начать я хотел вот с чего:

— мы в разгаре переговоров по меморандуму о взаимопонимании (MOU) с Ираном, на фоне соглашения о прекращении огня.

Ты резко высказывался по этому поводу, жёстко критиковал президента, как и мы, с самого начала этой совершенно бездарной и незаконной войны.

Один из твоих тезисов, очень точно сформулированный: война с Ираном

— это история не столько об Иране, сколько об американской мощи.

Расскажи об этом наблюдении:

— что ты имеешь в виду и к чему оно тебя приводит сейчас, спустя 100 с лишним дней после начала войны и в разгаре переговоров.

Тимоти Снайдер: Спасибо за вопрос.

Прежде всего хочу подчеркнуть, ещё до ответа: говорить я буду только о силе.

Многое из того, что я писал об этой войне, и из того, что вы оба о ней говорили, касается этики и права.

Это я сознательно выношу за скобки и говорю только о силе.

По-моему, совершенно ясно, что иранцы отреагировали ровно так, как и ждёшь от средней державы с их возможностями. Они сделали то, на что были способны. Режим оказался в ситуации, которую он понятным образом счёл экзистенциальной, и отреагировал, думаю, вполне предсказуемо.

Удивительное здесь - для тех, кто не особо следил за этой администрацией и, возможно, за рядом долгосрочных тенденций, - то, насколько слабыми оказались американцы.

Мы проиграли эту войну. Скажу прямо. Мы проиграли эту войну, и проиграли давно. Американцы очень медленно осознают, что проиграли войну, но это не значит, что мы медленно проигрываем.

На мой взгляд, эту мы проиграли очень быстро.

> И условия этого мира, даже в нынешнем виде, по сути капитуляция.
>
> Я к тому же ожидаю, что со временем они станут только хуже.
>
> Обещание 300 миллиардов долларов, разморозка активов, согласие на то, чтобы иранцы устанавливали пошлины за проход через пролив.

Это поразительно полный разгром.

Дело тут в двух аспектах американской мощи.

> **1) — Первый - насколько *некомпетентным* может быть руководство.**
>
> **2) — Второй - как вообще доводишь себя до *положения*, в котором вопиюще некомпетентное руководство становится возможным.**

Именно второе меня и тревожит.

Мы в цикле, где дело не только в том, что руководство способно начинать и проигрывать эти войны по прихоти, - это ещё и симптом более глубокой проблемы:

> **— руководство подрывает сами основы американской мощи в науке, технологиях, образовании, по всем направлениям.**

Вот так я вижу войну с Ираном.

Это очевидная некомпетентность, очевидное поражение, но мы довели себя до точки, где у нас может быть такое руководство, а оно, в свою очередь, подрывает опоры американской мощи на будущее.

2. Утопии насилия: как переключился Трамп

Джон Файнер: Я бы предложил третье объяснение и хотел бы услышать твою реакцию.

Это свойственная американским администрациям склонность переоценивать, чего военная сила способна добиться стратегически, и эта администрация явно не первая, кто совершает такую ошибку.

У нас потрясающая армия, способная на героические операции и тактические успехи, в том числе в этой войне.

Но со стратегическим успехом куда сложнее.

Дональд Трамп казался президентом, который на каком-то уровне это понимал, - не то чтобы я склонен ставить ему это в заслугу.

Он выражал определённый скепсис насчёт войны, насчёт применения военной силы, и вот пошёл по той же дорожке.

Мне интересно, удивило ли это тебя, стоило ли вообще рассчитывать, что он этого избежит, и согласен ли ты с тем, что мы порой переоцениваем свои возможности даже с таким потрясающим военным инструментом.

Тимоти Снайдер: Спасибо, что ты это сказал, потому что я согласен:

> — на каком-то уровне это американская проблема.

Нам кажется, что можно переключиться с обычной политики, которая суматошна и не приносит удовлетворения, нажать кнопку, применить насилие - и всё изменится.

Но история войн учит не этому.

История войн учит, что у противника тоже есть слово, что всё непредсказуемо и что очень скоро ты забываешь, ради чего шёл на войну, и начинаешь говорить о другом.

Это верно не только для нас, это верно для всех, но ты прав:

> — мы как-то особенно склонны об этом забывать и начинаем войны с дико оптимистичными трактовками.

Кстати, день-два назад я выложил на Substack небольшое эссе об этом, назвал его "Утопии насилия".

Оно о том, как мы перескочили от того самого трамповского скепсиса, который ты верно отметил, к этой совершенно утопической идее.

И ответ, по-моему, ***Венесуэла***.

Когда мы доходим до этой *политики малых чисел*, где решения принимает горстка людей, а Конгресс отсечён, советники отсечены, общественное мнение отсечено, эксперты отсечены, отсечено всё, кроме одного человека и нескольких вокруг него.

Думаю, ответ в той эйфории после *Венесуэлы*.

Тот звонок в эфир *Fox and Friends*, где он будто был под кайфом. Он был в таком восторге.

И та фраза, которую он обронил:

— мы можем делать это снова и снова, и никто нас не остановит.

Вот, по-моему, где он переключился.

Джон Файнер: И извини, что тяну одеяло на себя, Джейк, но по моему опыту, наверное, и по твоему, более скептичны к этим грандиозным военно-стратегическим решениям проблем как раз те, у кого есть реальный военный опыт, наши военные.

А те, у кого его меньше, как многие на высоких постах в этой администрации, считают, что это решение всего.

Так что, возможно, ещё один аспект.

Джейк Салливан: Забавно: мы обсуждали этот венесуэльский разворот в нашем подкасте, и, по-моему, всё началось даже раньше.

Это была 12-дневная война в прошлом 2025 году, когда Иран толком не ответил, когда президент Трамп почувствовал, что может провести эту прекрасную, как он выразился, военную операцию и, по сути, свернуть всё за 12 дней.

Потом *Венесуэла*, и он думает о двух вещах.

1) — Первое: я могу использовать армию когда захочу и для какой угодно цели.

2) — Второе: Иран не ответит, потому что в прошлый раз не ответил.

И несмотря на все предупреждения, что когда ты реально идёшь на смену режима, когда делаешь это экзистенциальным для руководства в Тегеране, они ответят экзистенциально, вплоть до закрытия Ормузского пролива.

Он решил:

— нет, мне это уже говорили, а я разбомбил их в прошлом году, и ничего не случилось.

И про Мадуро меня предупреждали, а я взял и схватил его, и ничего не случилось.

А потом получаешь вот это.

Думаю, мы расплачиваемся за эту цепочку событий весь прошлый год. Как ты и сказал, мы проиграли войну, и теперь платим за это, в прямом смысле платим.

3. Почему они игнорировали Украину и чего это стоило

Джейк Салливан: Так вот, Тим, понимая, что у нас не так много времени, и желая охватить широкий круг тем, давай перейдём к другой войне.

Ты говорил об этих суперлузерах, США и России. Война в Украине.

Ты был большим защитником и поборником суверенитета и территориальной целостности Украины, её защиты от жестокого натиска России. И ты, разумеется, глубокий историк Украины и Восточной Европы.

Сейчас прошло более четырёх лет с того момента, как Путин запустил полномасштабное вторжение в 2022 году.

Расскажи, как ты видишь войну прямо сейчас. На что ты смотришь и как оцениваешь, где всё находится?

Тимоти Снайдер: Между прошлым вопросом и этим есть довольно очевидный мостик:

> — если бы трамповская команда обращала внимание на войну в Украине, это тоже отпугнуло бы их от того, чтобы начинать войну с Ираном.

Но они, думаю, лично и эмоционально были настроены на неё не смотреть - по разным причинам. А если бы смотрели, это, возможно, преподало бы им пару уроков о том, как трудно вести наступление, и о технологических изменениях в войне, которые они сознательно проглядели, ровно так же, как сознательно не замечают войну в Украине.

Американская армия построена на системах, которые легко исчерпать и которые очень дороги.

И при Трампе этот урок целенаправленно не усваивается, упор, наоборот, на то, чтобы тратить больше денег на меньшее число систем.

> — Линкор типа "Трамп", который, конечно, смесь фантазии и анахронизма, крайний тому пример.

Так что вещи эти на самом деле связаны.

Их недостаток реализма в отношении России, представление, будто Россия обязана победить, потому что Россия большая, нежелание ставить эту логику под сомнение - всё это тоже стоит за их плохими решениями по Ирану.

Что до самой войны - по-моему, ***украинцы совершили революцию в военном деле*** в масштабах, которые в целом ещё не оценены до конца.

Мы дошли до точки, где шахтёры из Донбасса прямо сейчас в арабских странах защищают других людей от атак дронов. И этому есть причина. Им нет равных.

Единственный, кто близок, русские, если говорить о нынешнем способе ведения войны.

И это подводит нас к тому, где мы есть:

> **— длинный фронт с *зоной смерти*, и наступать крайне тяжело обеим сторонам.**

Джейк Салливан: Он верно подмечает связь между этими двумя войнами.

Меньший игрок способен асимметрично использовать технологии, чтобы спутать планы и сорвать стратегические цели более крупной державы.

> — В случае Украины это Украина против России; в случае Ирана - Иран против США.
>
> Эту историю мы теперь увидели разыгранной на двух совершенно разных театрах, с похожим результатом.

У администрации Трампа все эти уроки были под рукой, но она ими не воспользовалась и предпочла начать эту войну вполне традиционно, по старому своду правил.

Иран применил новый свод правил, и мы увидели результат.

Джон Файнер: Его мысль об их почти полном невнимании к российско-украинскому конфликту - вдобавок к тому, что симпатии у них, возможно, на неправильной стороне, - действительно важна, потому что

> **— им не хватает понимания целого ряда вещей в том, как ведётся эта война, и того, что возможно на переговорах.**

И кстати, невнимание к деталям подвело их и в Иране:

> — они заключили соглашение о завершении войны с Ираном, которое отражает глубокое непонимание того, в чём цели и рычаги Ирана и что на самом деле в наших интересах выторговать на переговорах.

И в итоге получаем что получаем.

4. Зона поражения и почему Путин слабее Зеленского

Тимоти Снайдер: Коротко, по прямой части твоего вопроса.

Теперь есть зона поражения, где людям крайне трудно продвигаться, а русские всё ещё пытаются - и всё ещё теряют огромное число людей.

Они теряют больше, чем способны восполнить, и в мае потеряли больше территории, чем сумели захватить.

Более того,

> — в политическом плане ***позиция Путина, по-моему, сейчас намного слабее позиции Зеленского.***

Украинцы применяют дроны средней и большой дальности против российской логистики, но также по престижным целям, таким как Москва, и по экономическим, таким как нефтеперерабатывающие заводы.

Это ново, и для русских будет только хуже.

Так что положение интересное:

> — об украинцах все думают как о зависимых от кого-то, но даже получая всё меньше поддержки, особенно от нас, ***они, на мой взгляд, всё равно побеждают.***
>
> ***Нельзя в прямом смысле говорить, что кто-то выигрывает войну, но позиция у них сейчас сильнее российской.***

И, как ни странно, «***Трамп оказался плох для Путина***»:

> — де-факто он помог русским, но помог им затянуть войну, которую им не выиграть. Помогая им, он, по сути, увеличил их же ущерб.

Вот так я это сейчас вижу.

5. Россия способна реформироваться только проиграв

Джон Файнер: Как думаешь, сможет ли Россия вообще оправиться от этого конфликта?

Иранская трясина дорого обошлась США. Мы потеряли 13 американских военнослужащих убитыми, ещё больше ранеными, и каждый из них трагедия.

Но тут речь об экстраординарном масштабе российских потерь, о гибели почти целого поколения в этом конфликте. Не говоря об их месте в мире, экономике и всём остальном.

1) — Под большим ли давлением Путин, чем принято считать, как ты, кажется, намекаешь?

2) — И может ли Россия при Путине вообще оправиться от того, что они тут натворили?

Тимоти Снайдер: Ответ на твой последний вопрос - нет. Не при Путине.

И дело, по-моему, не в том, чтобы оправиться.

Дело было бы в *трансформации*.

Для тех из нас, кто изучает российскую историю, общее место, что времена, когда Россия пыталась реформироваться, наступали после поражения:

> — после Крымской войны, после Русско-японской войны, после Афганистана при Советском Союзе.

Так что если хочешь, чтобы у России был шанс, ***надо помочь Украине победить.***

Никакого противоречия тут на самом деле нет. Люди тревожатся за Россию, но если хочешь, чтобы у России был шанс разумно себя реформировать, она должна проиграть войну.

Лучшая политика в отношении России - это политика сильной Украины.

Дальше предсказать, что будет в России, очень трудно, потому что даже сам механизм смены режима, то, что наступит после Путина, плохо поддаётся прогнозу.

Позиция у него, по-моему, сейчас весьма слабая, но то, как он лишится власти и как его кто-то сменит, покажется нам очень странным.

Ровно как очень странным был приход Путина к власти: олигархи вокруг Ельцина выбрали человека, который, как им казалось, похож на киногероя, потом Путин сумел выиграть войну, а российские спецслужбы устраивали взрывы внутри России.

Эта цепочка событий очень странная.

Следующая будет очень странной, и нас она собьёт с толку. А вот русских - нет.

6. Как Вашингтон взрастил украинскую дроновую революцию

Джейк Салливан: Тим, возвращаясь к твоей мысли о том, как Украина совершила революцию в дроновой войне, и как теперь уже остальной мир, включая страны Персидского залива, но, откровенно, и сами США, учится у них и получает их поддержку, а не наоборот.

Одну историю мы из времён администрации Байдена толком не рассказали, и мы с Джоном ею очень гордимся:

> **— мы годами вкладывались в украинскую отрасль дронов и ракет.**
>
> И сейчас часть этих вложений приносит плоды - с украинской изобретательностью, с украинскими доработками каждый день, каждую неделю, каждый месяц на фронте.

Всё восходит к 2023 году: во время украинского контрнаступления того года мы увидели пределы традиционных средств в бою.

Их бригады, по сути, лбами врезались в российские минные поля и рои дронов.

И мы, вместе с целой группой украинских коллег, буквально зациклились на мысли, что Украине нужно технологическое превосходство, чтобы выиграть войну.

Мы созвали заседание кабинета в Ситуационной комнате и, по сути, объявили технологический спринт по Украине: нам надо дать им финансирование, комплектующие и поддержку для разработки дронов и ракет.

Я столкнулся с немалым сопротивлением внутри нашего правительства, в том числе со стороны Пентагона, который очень не хотел тратить свои деньги на украинскую отрасль дронов.

Но мы не отступали, и у нас было много отличных союзников в Киеве.

К концу 2024 года США вложили 1,5 миллиарда долларов в украинскую отрасль дронов.

Мы думали: ладно, будем надеяться, это что-то посеет. Мы и вообразить не могли, что Украина сделает с этим два года спустя. Мы понимали, что бой движется в эту сторону, но чтобы страна под ежедневными ударами, в маленьких мастерских по всей территории, выдавала такие возможности и ещё и преобразовывала их - за этим было поистине поразительно наблюдать.

А Россия не смогла угнаться.

Так что вопрос с моей стороны: способен ли этот набор возможностей реально вывести Украину к победе, и сколько на это уйдёт времени?

Точно предсказать не возьмётся никто, но каков твой прогноз

- куда пойдёт эта война, скажем, в ближайший год?

Тимоти Снайдер: Мне очень интересно то, что ты говоришь, и часть этого уже освещалась - отошлю читателей к публикациям.

Есть задокументированная историятого, как администрация Байдена это делала, и это невероятно важно, что вы это сделали.

И хочу повторить за тобой: там тысячи и тысячи украинцев - в правительстве, в частном секторе, в армии, но в основном где-то между - постоянно над этим работают.

Их дроны и средства защиты от дронов становятся лучше всех остальных потому, что они в постоянном цикле обратной связи:

> — маленькая компания что-то делает, это испытывают, данные с поля боя возвращаются в тот же день, и они просто идут дальше и дальше.

Вот почему с позиции вроде нашей угнаться трудно.

И хотя в начале мы сделали немало хорошего, чтобы помочь, ***в конце нам всем предстоит многому у них научиться.***

Установка нынешней администрации - что украинцы ничто, что они для нас не важны, - в какой-то момент в будущем нам придётся признать, что нам есть чему поучиться у тех, кто умеет выигрывать войны и защищать себя.

Моё ощущение такое:

> — пропагандистский сюжет в России про наступление, про захват территории.

А в Украине территорию хотели бы вернуть, но возвращать её, чтобы продолжать воевать, им не обязательно.

Так что российский сюжет может рухнуть так, как украинский рухнуть не может.

То, что Путину приходится делать внутри России, например пытаться отключить Telegram, непопулярно, насколько можно судить, и выставляет его оторванным от реальности.

А эффектные демонстрации украинской силы, вроде ударов по Москве в ответ на удары по Киеву, будут только нарастать.

Ошибиться тут легко, но не думаю, что русские потянут это весь 2026 календарный год.

К этому времени в следующем 2027 году, по-моему, что-то изменится.

7. Почему американская поддержка держится: это они помогают нам

Джон Файнер: Хочу, чтобы мы закончили вопросом-другим об Америке, но чтобы подвести к этому, признаюсь:

> — меня удивляет, насколько в США держится поддержка этой войны.

Мы все видели американские военные авантюры, которые пользовались куда меньшей поддержкой народа, включая нынешнюю, кстати, чем этот конфликт

вокруг страны довольно далёкой, с которой американцы, во многом, не были особо знакомы до того, как всё это случилось.

И вот мы здесь, с высоким уровнем поддержки по опросам.

Мне интересно, удивляет ли это тебя, как ты это объясняешь, и ещё -

> — как ты отвечаешь, когда встречаешь американцев или кого-то ещё, кто ставит под сомнение ценность поддержки Украины или то, что мы с этого имеем.

Тимоти Снайдер: Не хочу забыть сказать: если ты американец - или кто угодно ещё, но особенно если американец, - и хочешь поддержать Украину, ты можешь сделать больше, чем делает твоё правительство.

Наше правительство делает кое-что критически важное, но в финансовом смысле ты можешь сделать больше. Ты можешь сам внести вклад - и вдруг ты уже делаешь больше, чем правительство США. Razom - хорошая американская гражданская организация со статусом благотворительной 501(c)(3). А напрямую поддержать украинские усилия можно через United24, президентскую платформу Украины для сбора средств. Я думаю об этом так. Я сижу в здании и не вспоминаю каждый день поблагодарить стены и потолок. Но именно это и делает Украина.

Всё, что мы делаем, - этот приятный разговор, все возможности, что у нас есть, - так или иначе связано с тем, что Украина не сдалась и сейчас защищает себя. Если бы они сдались, мир был бы совсем другим, и хуже во всех отношениях.

Я стараюсь ценить повседневную реальность: демократии, которые ещё работают, оптимизм, который мы ещё можем себе позволить, - потому что всё это связано с украинскими решениями и украинскими вооружёнными силами.

И если перечислять: международный порядок и ненападение; верховенство права; нераспространение - потому что если Украина сдастся и Россия победит ядерным шантажом, то другие страны начнут создавать ядерное оружие; свобода и порядочность, которые кажутся старомодными и, может, чуть консервативными, но я в них верю.

Украинцы действительно считают - и они правы, - что защищают один образ жизни от другого: тот, где люди могут быть собой, а не тот, где людям диктуют, кто они есть.

Вот почему и многие республиканцы, и независимые, как и демократы, на стороне Украины: многие люди, с которыми я расхожусь во множестве вопросов, всё же нутром чувствуют, что это бесчестно и что речь о свободе. И они правы.

Я замечаю, что на этом этапе многих в отношении Украины уже не переубедишь, но базовое, что я говорю, примерно такое:

— мы не помогаем им - это они помогают нам. Помогают по-крупному, во многом. Так что если мы можем найти небольшие способы помочь им, то, наверное, и стоит.

8. Позитивный образ свободы

Джейк Салливан: Тим, ты сказал кое-что очень пронзительное: что по сути всё это о свободе, и именно этому Украина нас учит и это пытается сохранить для всех нас.

Ты написал книгу под названием "О свободе". Кстати, отец как раз подарил мне её на Рождество. Подарил экземпляр и приложил записку на четыре страницы со своими размышлениями о книге, о том, почему она важна, а потом дал ещё три книги, которые, по его мнению, мне стоит прочесть, чтобы углубить понимание свободы.

Так что респект моему отцу - и тебе за замечательную книгу.

В ней ты пишешь, что свобода - это не просто свобода от ограничений, но свобода создавать что-то вместе.

Мы сейчас совсем близко к тому, как США отметят своё 250-летие. И мы бы очень хотели услышать от тебя, как выглядит позитивный образ именно американской свободы в этот момент - у которого есть свои тёмные стороны из-за Трампа и всех тревог, о которых ты бил в набат, но который всё ещё хранит некое чувство надежды на возрождение, из-за того, кто мы как народ и на что способны.

Тимоти Снайдер: Постараюсь покороче, потому что времени, я знаю, немного.

У нас есть склонность мыслить свободу как нечто сугубо негативное.

> — Я свободен от чего-то, я избавлен от чего-то.

И мы трактуем свободу так: не хочу, чтобы меня раздражали, не хочу, чтобы что-то стояло на пути.

А если довести это слишком далеко, попадаешь в умонастроение, которое сейчас весьма преобладает, по крайней мере в Белом доме, что важны только мои чувства и мои предпочтения.

Правительство - это плохо, и его можно крушить. Можно увольнять госслужащих, упразднять целые ведомства, потому что это неважно, правительство - просто то, что стоит на пути.

И такое представление о свободе, по-моему, ошибочно и философски, и практически.

Причина, по которой ты не хочешь, чтобы что-то стояло на пути, в том, что ты личность:

> — у тебя есть позитивные желания, у тебя есть этика, у тебя есть проекты, которые ты хочешь воплотить в мире.

Так что да, мы не хотим барьеров, которые нас сдерживают, но мы ещё и - и это фундаментальнее - хотим институтов, проектов и форм сотрудничества, которые позволяют нам что-то делать, и делать вместе.

А на практике понимаешь, что — чтобы обладать свободой, нельзя просто быть против.

Если ты просто против всего, это загоняет тебя в тот самый *трамповский мир*, где мы сейчас, где один человек просто всё крушит.

Чтобы быть по-настоящему свободным, надо иметь смелость *быть за*.

Надо признать, что одни вещи лучше других, и быть готовым чем-то рисковать ради того, чего желаешь.

А потом понимаешь, что, чтобы туда добраться, надо действовать сообща.

Чтобы строить свободу, нельзя просто быть против всего, нельзя просто хотеть того, чего хочешь. Надо признать, что некоторые вещи хороши, и что, чтобы их достичь, надо работать вместе с другими людьми.

И это позитивное понимание свободы становится тогда оправданием для правительства - потому что правительство, будь то через дороги, государственные школы или, в идеале, здравоохранение и возможности, создаёт условия, в которых мы можем реализовать себя и стать свободными.

Правильное правительство, я имею в виду.

Вот так я и пытаюсь изложить аргумент книги, как можно короче.

Джон Файнер: По-моему, это не худшее место, чтобы здесь остановиться, - и с большой благодарностью. Лучше закончить вопросом о свободе, чем, скажем, о тирании. Это оставим на следующий раз.

***

№ 2.324

Стратегия Казахстана - балансировать между Китаем, РФ и Западом, формируя систему сдерживаний и противовесов

2026-06-29

Кущ

Казахстан отдает уран Китаю, нефть - Британии и Италии, железную руду и медь - РФ.

А вольфрам - семье Трампа. А вольфрам - ключевой металл эпохи войн.

На данную тему пишет *The New York Times*.

20% проекта Kaz Resources по разработке казахских месторождений вольфрама (крупнейших в мире), получат сыновья Трампа и министра торговли США Говарда Лютника.

США больше не борятся с помощью грантов за казахскую демократию и права сексменьшинств.

Только чистоган и интерес транснационалов.

Издание пишет

«Панорама столицы Астаны является физическим отражением подхода Казахстана к внешней политике.

Над казахстанско-российским деловым центром висит вывеска «Москва».

Рядом с ней расположен роскошный отель в форме пагоды, принадлежащий китайской государственной нефтяной компании.

Неподалеку находится сверкающая гостиничная башня и торговый центр, украшенный логотипом американского бренда Ritz-Carlton.

И все они находятся в тени Abu Dhabi Plaza, самого большого небоскреба города, построенного компанией по недвижимости из Объединенных Арабских Эмиратов.

Это результат того, что президент Казахстана Касым-Жомарт ***Токаев*** называет «многовекторной» внешней политикой.

Стремясь к большей независимости и безопасности, страна Токаева, не имеющая выхода к морю и насчитывающая 21 миллион человек, граничащая с Россией и Китаем, пытается уравновесить соседние сверхдержавы, привлекая инвестиции из более отдаленных стран.

К ним относятся США; европейские страны, такие как Нидерланды и Швейцария; Южная Корея; Турция; и несколько стран Ближнего Востока".

Многие вспомнят многовекторность, которую ассоциируют с *Кучмой*.

Но Кучма никогда не делал ничего подобного со стратегией Токаева.

***Кучмовская стратегия* - не многовекторность, а *многоолигархичность*.**

— Дележ активов в Украине произошел не между балансирующими геополитическими игроками, а между олигархами местного уровня.

Но когда началась война, олигархи не смогли защитить страну, покупая недвигу в Монако.

А вот, что сделал Кучма - он запустил с десяток ТНК на рынок украинского зерна.

И данная группа ТНК "железобетонно" зафиксировала *сырьевую аграрную парадигму* развития всего государства.

И теперь ее ничем не перешибешь.

— Никакие идеи по трансформации сырьевого экспорта в сторону глубокой переработки на системном уровне тут не пройдут - нужна невероятная политическая воля.

Янукович хотел сбалансировать данную систему с помощью государственной зерновой компании и фактора поставок зерна на рынок Китая.

Но данную идею сожрала *коррупция и саботаж ТНК.*

Суверенной политики по созданию *переработки* сырья на системном уровне *у нас пока нет*

— только точечная самодеятельность отдельных игроков без поддержки государства.

Кучма - вовсе не стратегия многовекторности, а стратегия многоолигархичности.

Мастер-класс многовекторности дает сейчас *Токаев*.

***

№ 2.325

Любая *геополитическая проектность* должна подвергаться системному анализу в части сравнения двух временных горизонтов:

1) — с одной стороны - время реализации самого проекта;

2) — с другой стороны - время развертывания основных сопутствующих геополитических рисков

2026-06-28

Кущ

Понятно, что время развертывания проектности должно быть меньшим, чем период развертывания сопутствующих рисков.

Например, вступление Финляндии в НАТО в апреле 2023-го года.

(1) Старт проекта в 2022-м, время реализации проекта - один год.

(2) Время развертывания сопутствующих рисков - не менее пяти лет.

(3) 1< 5 Проект реализован.

С другой стороны, проанализируем проектность связанную со вступлением Украины в НАТО и ЕС.

(1) Активный старт в 2014-м. Срок развертывания проектности - не менее 15-20 лет.

(2) Срок возникновения сопутствующих рисков - менее года.

(3) 20 > 1 Ситуацию наблюдаем воочию.

Мудрость будущих политических элит в Украине будет заключаться в понимании этих простых математических правил.

Ключевой параметр любого проекта - это его *своевременность* и *адекватность историческому моменту*.

***

№ 2.326

Відновити мир та безпеку, закласти міцні правові та інституційні основи повоєнної України та її європейського майбутнього

2026-06-22

На цьому наголосив Голова Верховної Ради Ruslan ***Stefanchuk*** під час конференції ***«Конституційна стійкість України в умовах війни»***, що відбулася в КНУ імені Тараса Шевченка.

За його словами, **Конституція України успішно витримала найтяжче випробування — повномасштабну війну, забезпечивши стабільну роботу державних інституцій, легітимність влади та збереження демократії.**

«Навіть в умовах війни Україна не відмовилася від *демократії*, *верховенства права*, *прав людини* та *політичного плюралізму*.

Особливу роль у цьому відіграє Верховна Рада України.

Парламент продовжує ухвалювати рішення для оборони держави, підтримки громадян, функціонування економіки та наближення України до членства в Європейському Союзі», — підкреслив Голова Верховної Ради.

***

№ 2.327

"Путин думает, что он - Петр I"

Писатель Александр Генис, ведущий Мумин Шакиров. Рига, июнь 2026

ГРАНИ ВРЕМЕНИ

28 июня 2026

Мумин Шакиров

Содержание

(1) Эссеист Александр Генис оглядывается на Ригу своей молодости

(2) Размышляет об "имперских" болезнях россиян

(3) И об отсутствии идей у диктатора

Александр Генис о нищих духом в России и том, кто заплатит за войну в Украине

Настоящий материал (информация) произведен, распространен и(или) направлен иностранным агентом Шакировым Мумином Шакировичем, либо касается деятельности иностранного агента Шакирова Мумина Шакировича.

***

– Кто такой настоящий рижанин?

– Настоящего рижанина, я думаю, найти невозможно, потому что это эклектическая личность, которая соединяет в себе несколько религий, несколько языков, несколько политических взглядов. То есть я бы сказал, что настоящий рижанин - это европеец. Примерно так и выглядит человек

Европы, который может жить в самых разных ситуациях и быть аутентичным самому себе, и не обязательно быть лояльным по отношению к государству, по отношению к начальству. Это человек, который выбирает себе жизнь.

– Почему Россия так трудно прощается с имперским прошлым?

– Эти трудности связаны с тем, что все травмы не изжиты, все травмы не пережиты, как следует. Вот немцы пережили свою травму и живут. А русские нет. И сейчас то, что происходит в России, можно описать одним словом: "Если нас не любят, пусть боятся".

– Но немцы потерпели сокрушительное поражение. И учитывая то, что те, кто верил в Гитлера, верил его идее сверхнации, они остались при своих.

– Как сказать, в ту секунду, когда кончилась война, оказалось, что нацистов нет. Мне это живо напоминает девяносто первый год, когда во время после путча вдруг выяснилось, что коммунистов в России нет и не было.

– Война в Украине - это продолжение советской травмы или это новая историческая болезнь?

– Это и то, и другое, потому что это продолжение агрессии Венгрия-56, Чехословакия-68. Они не могут отпустить Украину, потому что Украина окажется в Европе, а Россия - нет. Как я себе представляю эту картину? Вот сидят в России и думают: "Почему украинцам можно, а нам нельзя?" Вот мы им покажем, чтобы этого не было.

– А почему всё-таки идея империи так привлекательна для части общества?

– Не столько империя, сколько потребность в том, что тебя уважали.

Вот это вот "не уважают, так боятся", главная черта, к сожалению, российской ментальности, которая проявилась так сильно при Путине.

Что такое имперскость? Это комплекс неполноценности наоборот.

Это когда ты думаешь, что ты будешь важнее, если у тебя будут колонии.

> Обратите внимание, что все страны Запада избавились от колоний с большим удовольствием.
>
> Оказалось, что они никому не нужны. И только в России по-прежнему мыслят географическими понятиями.

Это, кстати, болезнь русского сознания - география. Люди смотрят на карту и думают в пространственных категориях.

Когда мне говорят: "Россия - это империя", я пожимаю плечами, потому что *империя без идей лишена смысла*.

— Это *недоимперия*, вот что это такое.

Я был вчера около российского посольства в Риге, и там большой плакат "Русский мир". Как выглядит русский мир? Там разрушенные города Бахмут, Буча. Как это страшно, это так похоже на кадры военной хроники Второй мировой войны. Это самая большая трагедия нашего времени, потому что жить с этим очень тяжело и трудно, особенно для людей, у которых родной язык русский. Вот я считаю, что Россия - это родина моего языка, ни больше, ни меньше. И, конечно, это страшное состояние с февраля 2022 года. Я живу с ощущением катастрофы.

– Рига для вас - это место рождения или часть характера?

– Рига - это моя школа, мои университеты. Я гораздо большему научился, глядя на архитектуру рижскую, чем в Латвийском университете. Знаете, что архитектура самая массовая из искусств. Представляете себе, сколько просмотров набрал Домский собор за эти годы. Мы даже не знали, что мы живём в Европе. Но она на нас действовала подсознательно.

– Я бы хотел бы поговорить о феномене Путина. Этот человек уже 27 лет на вершине власти. Почему он оказался тем человеком, который так долго удерживает власть?

– Потому что они уничтожили политику.

Почему Украина оказалась там, где она оказалась? Потому что у неё была политика. Это была ошибочная политика, часто страшно болезненная. Это была постоянная борьба. Но у них была политика, из-за которой возникло гражданское общество и национальная политическая нация. В России этого не произошло, потому что политику отдали в грязные руки, как мы только что говорили. Поскольку политика - это грязное дело, пусть им занимаются грязные люди. И раз нет политики, появляется тирания.

Я недавно написал книгу "Фашизмы", где рассматривал мифы фашистские, которые привели к тоталитарным режимам в Японии, в Австрии, в Германии, в Японии, в Италии. И интересно, не те люди, которые были бандитами и мафиози, а интеллигентные люди, как они скатились в фашизм. Вот это любопытно. И я вывел только одну причину. Всё ресентимент, ощущение того, что тебя обидели. Нас обижают, поэтому мы должны мстить.

– Всё-таки, может быть, мы с вами недооцениваем фигуру Путина. Можно ли говорить, что, возможно, он угадал формулу русского человека и успешно пользуется этим?

– На мой взгляд, это чудовище. Человек, который абсолютно бездарен, хотя бы потому, что у него нет ни одной идеи.

У Франко была идеология, у Гитлера была, в Японии была идеология, а у Путина реакции на идеологию.

Двадцать семь лет власти Путин занимается тем, что охраняет своё место любой ценой.

А всё окружение подыгрывает ему, оно зависит от него. Потому что оно зависит от него в первую очередь финансово, он даёт воровать.

Но увидеть в нём харизматическую личность тирана, например, Фиделя Кастро, я не могу. Вот представьте себе, какие были тираны. Не то, чтобы я их оправдывал, они страшные люди, но всё-таки вот эта мелкая личность.

– У вас была попытка угадать формулу русского человека?

– Я не верю в то, что есть ***формула*** русского человека как такового.

Понимаете, каждые попытки генерализировать, обобщать - это на самом деле и не непростительное упрощение. Короче говоря, то, что хорошо для литературы абсолютно необязательно хорошо для всего остального, и это не значит, что это универсальная черта. Литература, может быть, занимается только тем, что исключениями, а не правилами.

Знаете, когда я был молодой, я учился в университете, здесь в Риге, в Латвийском университете, и я, конечно, хотел найти формулу для литературы, для истории, для филологии, для поэтики. Мне казалось, что есть универсальные категории. Все мы увлекались структурализмом, Лотманом тогда. А что такое универсальная категория? Это алгебра. И потом, надо сказать, под большим влиянием Довлатова я понял, что мне нравится не алгебра, а арифметика, потому что есть только конкретное. 3 + 5 - это уже совершенно другие дела, потому что конкретное - это и есть жизнь, а алгебра не существует в природе.

И поэтому искать *формулу* универсальную русского человека - это не только бесполезно, но и очень опасно.

– Помимо того, что вы писатель, вы ещё и сценарист. Вот если бы вы писали сценарий о Путине, какой чертой бы вы сделали его живым персонажем?

– ***Мстительность***.

Вообще, *мщение* - это самый сильный мотив в мировом искусстве и в литературе.

Вот о чём Гамлет, например? О мщении. Да всё построено на мщении. Мастер и Маргарита, например. Почему мы так любим Воланда? Говорят, что Воланд - это Сталин. Но каким бы Воланд ни был, он мстит.

– Чтобы персонаж не получился плоским, ему надо все-таки добавить какие-то положительные черты?

– *Трезвость*. Вы представьте себе, что человек, который, как говорят, не пьет, для русского человека это очень трудно себе, особенно после Ельцина, представить себе, что ну как это не пьет.

– Наверное, он по своей природе несчастлив, раз для него убийство людей - это радость. Это наивный взгляд?

– Дело не в том, что он хочет убить кого-то или не хочет убивать кого-то. Просто он об этом не думает. Просто ему кажется, что ну как, я же прав.

Он получает удовольствие от власти, но это не значит, что ему хочется кого-то убивать.

Ему просто всё равно.

Ну конечно, он же спасает Россию, хочет быть Петром I.

Знаете, что Пётр I ополовинил страну, пока он занимался своей европеизацией России.

– Считается, что рижская интеллигенция, независимо от национальности, она более была свободолюбивая, чем московская и питерская. Вот вы согласны с такой трактовкой?

– Не так всё просто. Дело в том, что латышская интеллигенция и вообще латыши были достаточно лояльны советской власти, пока они занимали какие-то места. Но в Латвии было как бы запасное отечество. Понимаете, все мы были советскими людьми, а у латышей еще была Латвия.

Посмотрите, что произошло в девяностом году. Смотрите, каким, с какой скоростью Латвия обрела независимость и вдруг забыла, что такое советская власть.

– Александр, можно ли считать эту войну последней попыткой удержать прошлое?

– Хорошо бы, если бы она была последней, но я далеко в этом не уверен, потому что **до тех пор, пока существует путинский режим, он будет агрессивен по своей природе**.

Ему некуда отступать, потому что в данном этой мафиозной системе тот, кто отступает, тот проигрывает, и тот не жилец.

Поэтому так страшно, я думаю, соседям России, в Латвии, Польше, Литве и Эстонии.

– Скажите, а почему пропаганда сегодня в России оказалась такой эффективной?

– Они научились, это постмодернизм в действии, сочетать сплетни с политикой, желтую прессу с партийной прессой.

> И поэтому женщина в объятиях крокодила подается с новостями из Украины.

Вот эта вот *смесь* массовой культуры с политикой создает очень действенную пропаганду.

Но самое главное, что она внушает людям.

> В советское время говорили: "Пролетарии всех стран, соединяйтесь". Ни один человек не знает, что это значит.

Но нынешняя пропаганда говорит одно:

> "Вас никто не любит, вы никому не нужны. Они думают, что вы хуже всех. Но тогда пусть они вас боятся".

Мы все думаем, что пропаганда работает. Но я думаю, что политика не работает вообще.

Есть такое древнее ощущение русского сознания о том, что политика - это дело проклятых.

– Человек, поверивший пропаганде, он жертва или соучастник?

– Все люди, которые верят в пропаганде, являются соучастниками её.

Все люди, которые верят Путину, они соучастники путинских преступлений.

– А молчание, уход во *внутреннюю эмиграцию* - это соучастие или попытка всё-таки сохранить своё доброе имя?

– Это попытка сохранить здоровый рассудок, потому что человек, который не верит властям, у него другое сознание вырабатывается.

Ты становишься более свободным человеком.

> — И я слышал, что это называется ***новые тихие***, люди, которые молчат, но ненавидят власти.

Вот такими мы жили, такими мы были.

Благодаря этому произошла перестройка, потому что сохранился ресурс сопротивления. Пусть он был внутренний, пусть он был интеллектуальный, пусть он был не материальный, не материализовался в каком-то протесте, но тем не менее, когда появилась возможность действовать и думать, то эти люди дали России 30 лет свободы.

– А когда наступает коллективная ответственность?

– Она не зависит ни от вас, ни от них, ни от кого, потому что ***коллективная ответственность*** будет бесконечная сама по себе.

Просто потому, что мы говорим по-русски, мы уже коллективно отвечаем за все эти преступления.

И это, конечно, можно сказать, что это нечестно, но что делать?

Но есть ещё понятие ***коллективная вина***.

> Коллективную вину нельзя навязывать людям, потому что это судебная категория, юридическая категория.

Но *коллективная ответственность* *неизбежна*.

Я уже не говорю про репарации, которые немцы, между прочим, платили. Вот моя тётя в Америке получала репарации от немцев за то, что её эвакуировали во время войны из Киева. Представляете себе, сколько лет прошло?

Всё это ждёт русский народ.

– Что бы молодой Генис не понял в сегодняшнем Генисе?

– Я бы не понял, наверное, того, чем я занимаюсь всю свою жизнь.

Дело в том, что я всегда знал, чего я хочу. С пяти лет. Я первую книгу начал писать ещё до того, как пошёл в школу. Не все буквы знал, поэтому моя книжка получилась так себе. И я бы не понял, как можно жить литературой. Потому что мне казалось, что ничего лучше быть не может.

Довлатов однажды хорошо сказал по этому поводу:

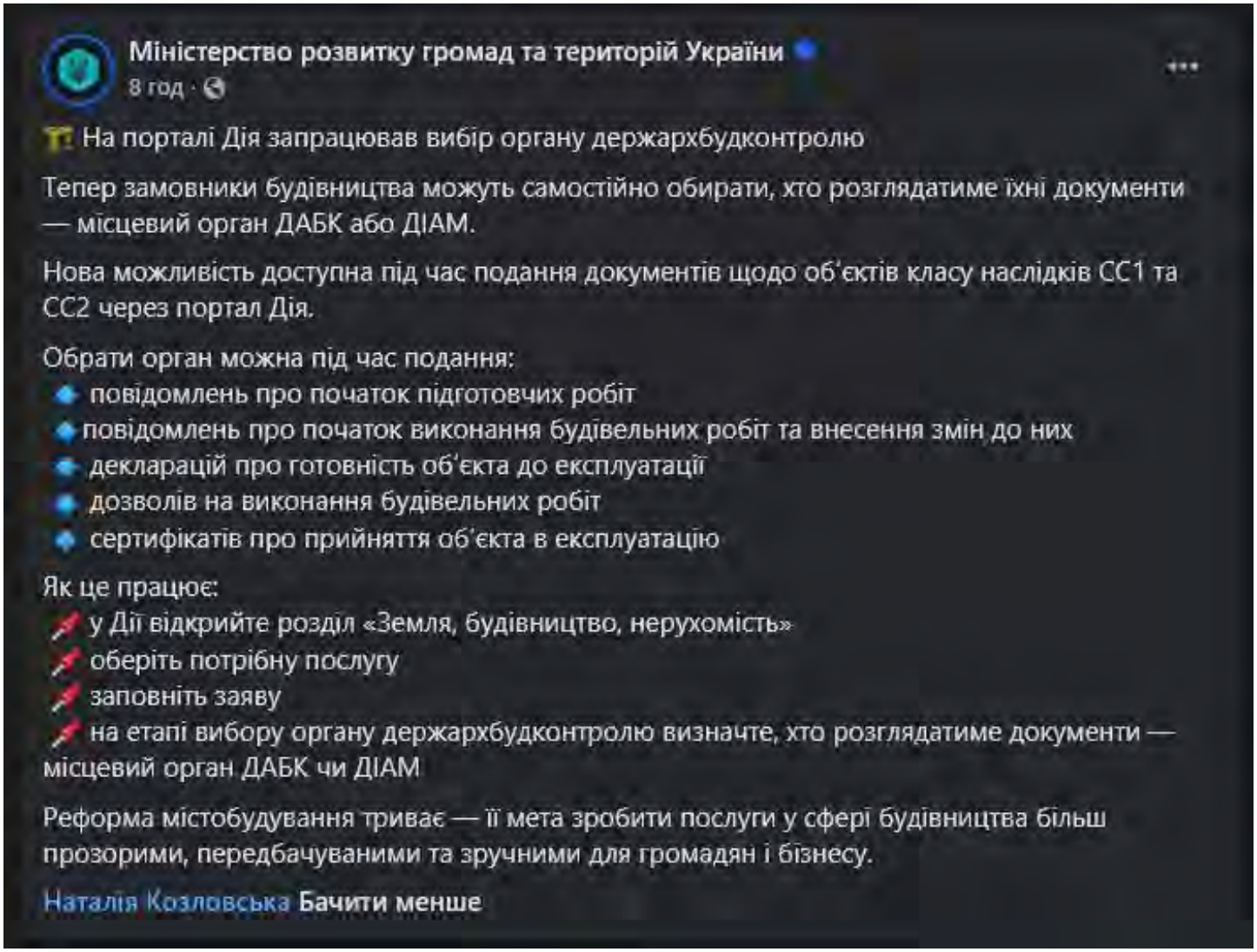
> **— "Я хотел *делать то, что мне нравится*".**

А теперь я хочу, ***чтобы мне нравилось то, что я делаю***.

***

№ 2.328

Будівельна новина дня у нашому *недо-Гондурасі*

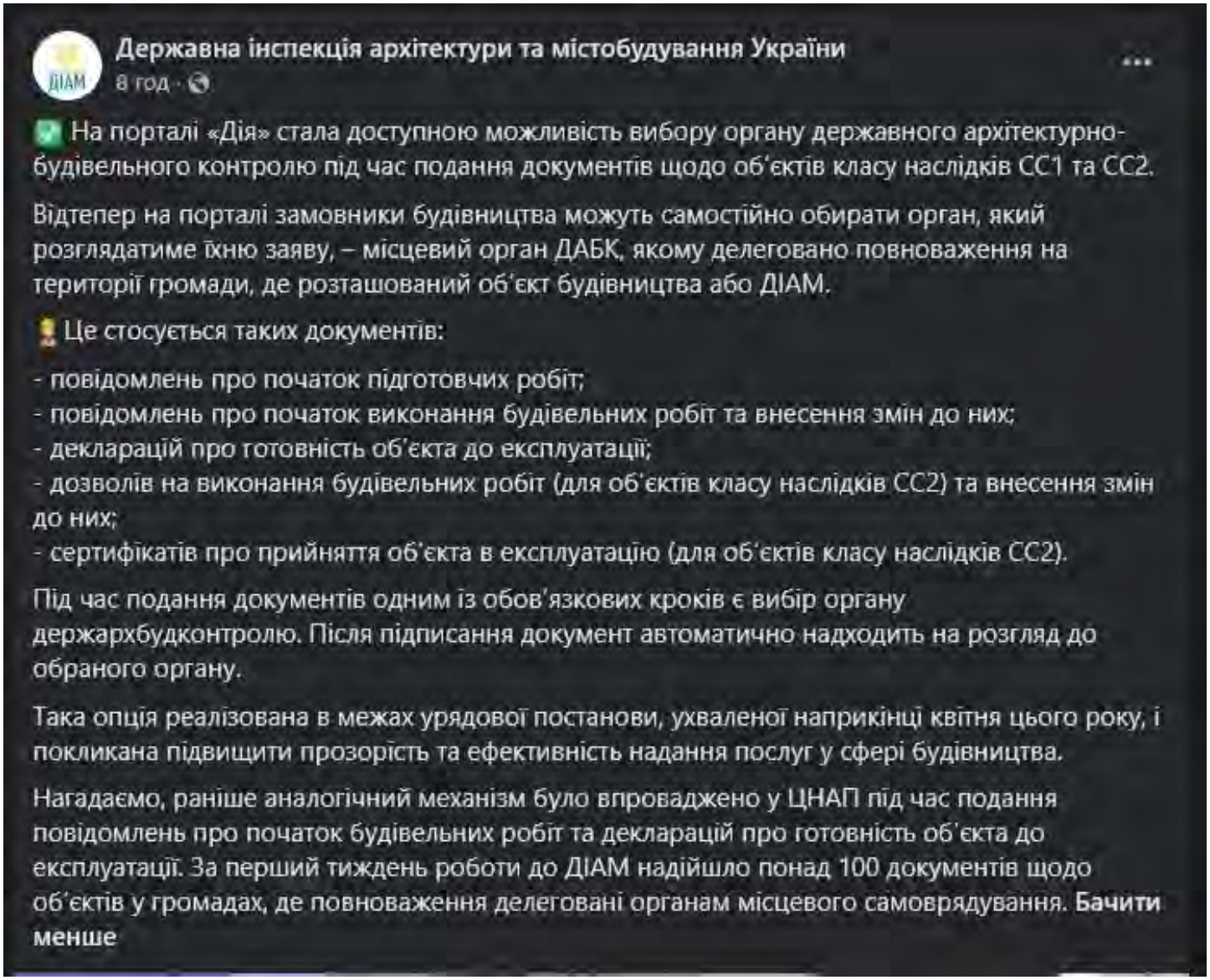
2026-06-29

Могильний

тепер вже і через портал Дія забудовники можуть в ДІАМ отримувати НІКЧЕМНІ дозвільні документи для будівництва класів відповідальності СС1 та СС2 🤣

Про це радісно повідомили ***Міністерство розвитку громад та територій України*** та ***ДІАМ***.

Нагадаю, що наприкінці квітня ***Кабінет Міністрів України*** запустив "експеримент" (постанова від 24.04.2026 № 528) з можливістю для забудовників отримувати в ДІАМ документи для класів відповідальності СС1 та СС2 навіть в тих населених пунктах, де створені органи архбудконтролю при місцевому самоврядуванні.

Державна інспекція архітектури та містобудування України
8 год ·

На порталі «Дія» стала доступною можливість вибору органу державного архітектурно-будівельного контролю під час подання документів щодо об'єктів класу наслідків СС1 та СС2.

Відтепер на порталі замовники будівництва можуть самостійно обирати орган, який розглядатиме їхню заяву, – місцевий орган ДАБК, якому делеговано повноваження на території громади, де розташований об'єкт будівництва або ДІАМ.

Це стосується таких документів:

- повідомлень про початок підготовчих робіт;
- повідомлень про початок виконання будівельних робіт та внесення змін до них;
- декларацій про готовність об'єкта до експлуатації;
- дозволів на виконання будівельних робіт (для об'єктів класу наслідків СС2) та внесення змін до них;
- сертифікатів про прийняття об'єкта в експлуатацію (для об'єктів класу наслідків СС2).

Під час подання документів одним із обов'язкових кроків є вибір органу держархбудконтролю. Після підписання документ автоматично надходить на розгляд до обраного органу.

Така опція реалізована в межах урядової постанови, ухваленої наприкінці квітня цього року, і покликана підвищити прозорість та ефективність надання послуг у сфері будівництва.

Нагадаємо, раніше аналогічний механізм було впроваджено у ЦНАП під час подання повідомлень про початок будівельних робіт та декларацій про готовність об'єкта до експлуатації. За перший тиждень роботи до ДІАМ надійшло понад 100 документів щодо об'єктів у громадах, де повноваження делеговані органам місцевого самоврядування. Бачити менше

От тільки є *проблема*:

— відповідно до частин 1 та 2 ст. 7 *ЗУ "Про регулювання містобудівної діяльності"*,

у ***ДІАМ*** таких повноважень немає і бути не може - вони мають право видавати такі документи лише у випадку, якщо органи місцевого самоврядування не створили власних органів держархбудконтролю.

Дуже символічно вчора був День Конституції. Кабмін, Мінрозвитку та ДІАМ нас з ним привітали, але там якщо і читали *Конституцію*, то пройшли повз ст. 19:

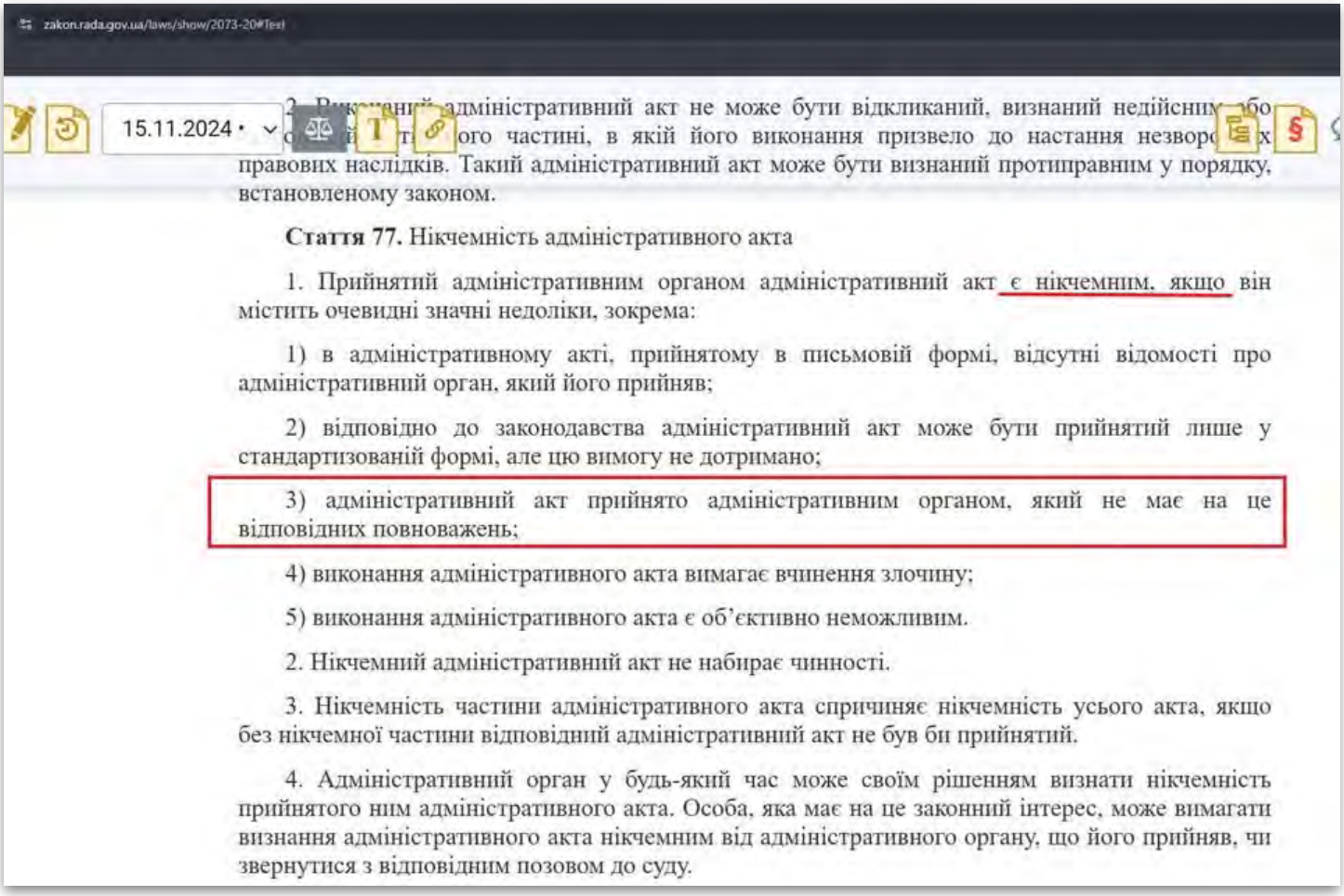
Стаття 19. Правовий порядок в Україні ґрунтується на засадах, відповідно до яких ніхто не може бути примушений робити те, що не передбачено законодавством.

Органи державної влади та органи місцевого самоврядування, їх посадові особи зобов'язані діяти лише на підставі, в межах повноважень та у спосіб, що передбачені Конституцією та законами України.

Крім *Конституції*, є ще кілька законів, що встановлюють просту вимогу:

— *виключно* *ЗАКОНАМИ* можуть визначатися повноваження органів влади та органи, що надають адміністративні послуги та документи дозвільного характеру.

Кабмін банально не може своєю постановою наділити ДІАМ відповідними повноваженнями, бо Кабмін не має таких повноважень.

zakon.rada.gov.ua/laws/show/2073-20#Text

15.11.2024

2. Виконаний адміністративний акт не може бути відкликаний, визнаний недійсним або ... його частині, в якій його виконання призвело до настання незворотних правових наслідків. Такий адміністративний акт може бути визнаний протиправним у порядку, встановленому законом.

Стаття 77. Нікчемність адміністративного акта

1. Прийнятий адміністративним органом адміністративний акт є нікчемним, якщо він містить очевидні значні недоліки, зокрема:

1) в адміністративному акті, прийнятому в письмовій формі, відсутні відомості про адміністративний орган, який його прийняв;

2) відповідно до законодавства адміністративний акт може бути прийнятий лише у стандартизованій формі, але цю вимогу не дотримано;

3) адміністративний акт прийнято адміністративним органом, який не має на це відповідних повноважень;

4) виконання адміністративного акта вимагає вчинення злочину;

5) виконання адміністративного акта є об'єктивно неможливим.

2. Нікчемний адміністративний акт не набирає чинності.

3. Нікчемність частини адміністративного акта спричиняє нікчемність усього акта, якщо без нікчемної частини відповідний адміністративний акт не був би прийнятий.

4. Адміністративний орган у будь-який час може своїм рішенням визнати нікчемність прийнятого ним адміністративного акта. Особа, яка має на це законний інтерес, може вимагати визнання адміністративного акта нікчемним від адміністративного органу, що його прийняв, чи звернутися з відповідним позовом до суду.

А тепер відкриваємо євроінтеграційний Закон *"Про адміністративну процедуру"* і читаємо ст. 77:

"1. Прийнятий адміністративним органом адміністративний акт є нікчемним, якщо він містить очевидні значні недоліки, зокрема:

....

3) адміністративний акт прийнято адміністративним органом, який не має на це відповідних повноважень".

....

2. Нікчемний адміністративний акт не набирає чинності."

Тож що ми маємо?

Всі надані ДІАМ замість органів місцевого самоврядування повідомлення, декларації, дозволи і сертифікати є НІКЧЕМНИМИ відповідно до імперативної норми Закону "Про адміністративну процедуру".

А нащо розраховували Кабмін, Мінрозвитку та ДІАМ, коли тягнули такий "експеримент"?

Вони розраховували на *КОРУПЦІЮ*.

Бо лише завдяки корупції або

1) — в ***Мінрозвитку*** (який буде не дозволяти проводити перевірки), або

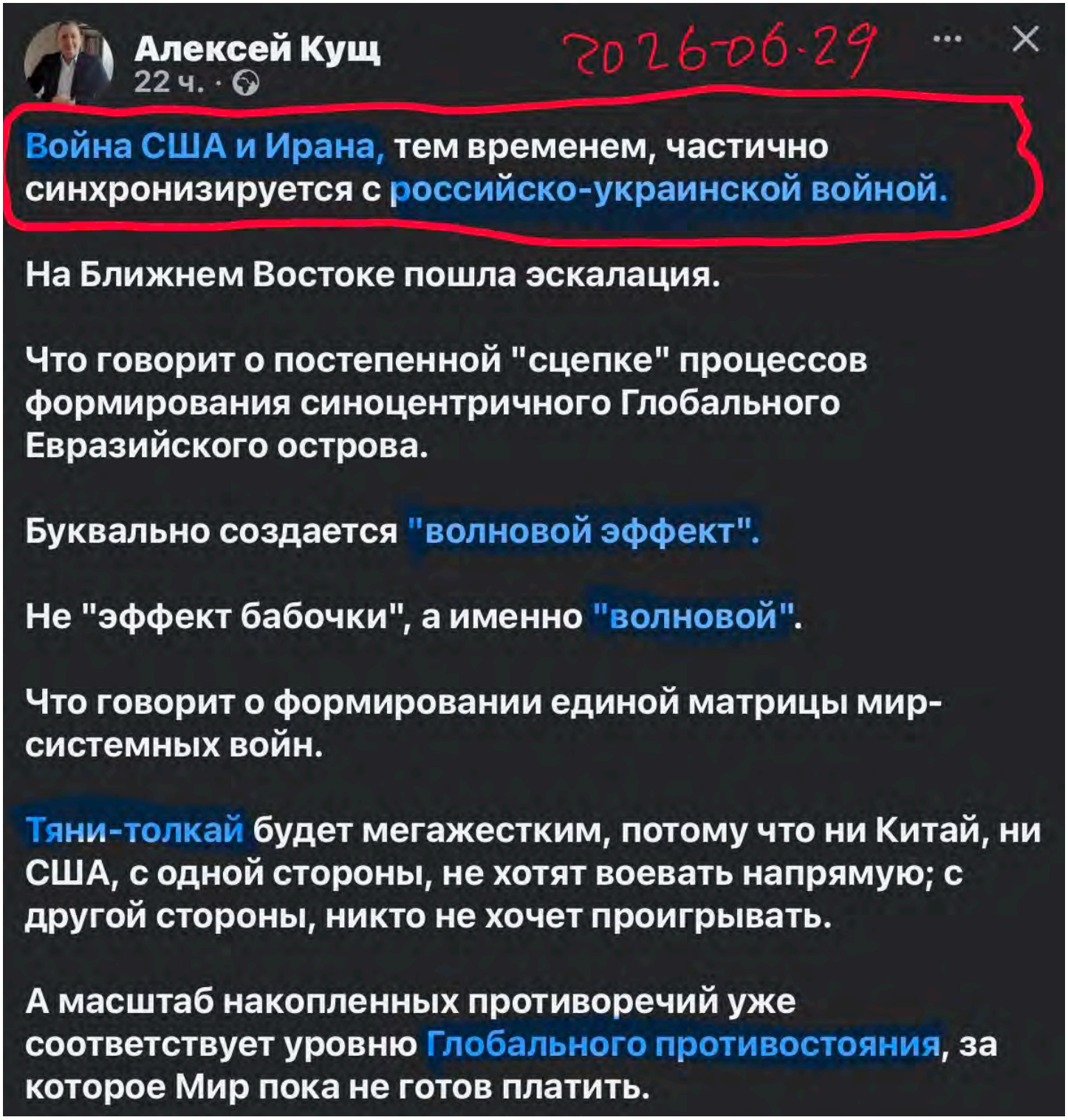
2) — в ***правоохоронних органах*** (які будуть закривати очі на самоправство, посилаючись на постанову Кабміну), або

3) — в ***судах***,

ці НІКЧЕМНІ документи дозволять щось будувати і вводити в експлуатацію.

***

№ 2.329

***

№ 2.330-1

План розбудови парку з паркінгом під Пейзажкою включає будинок директорки Фонду Кличка – журналісти

2026-06-29

Наприкінці 2021 року Ангеліна ***Осадча*** оформила на себе закинутий будинок на ***провулку Киянівському***.

Вже за кілька місяців КМДА починає розробляти новий ДПТ.

У детальний план території Киянівського провулку, який передбачає створення прогулянкової зони та паркінгу, включено будинок людини, наближеної до голови Києва Віталія Кличка.

Видання **Телеграф** вважає, що наміри міської влади збудувати паркінг можуть бути пов’язані з цією спорудою.

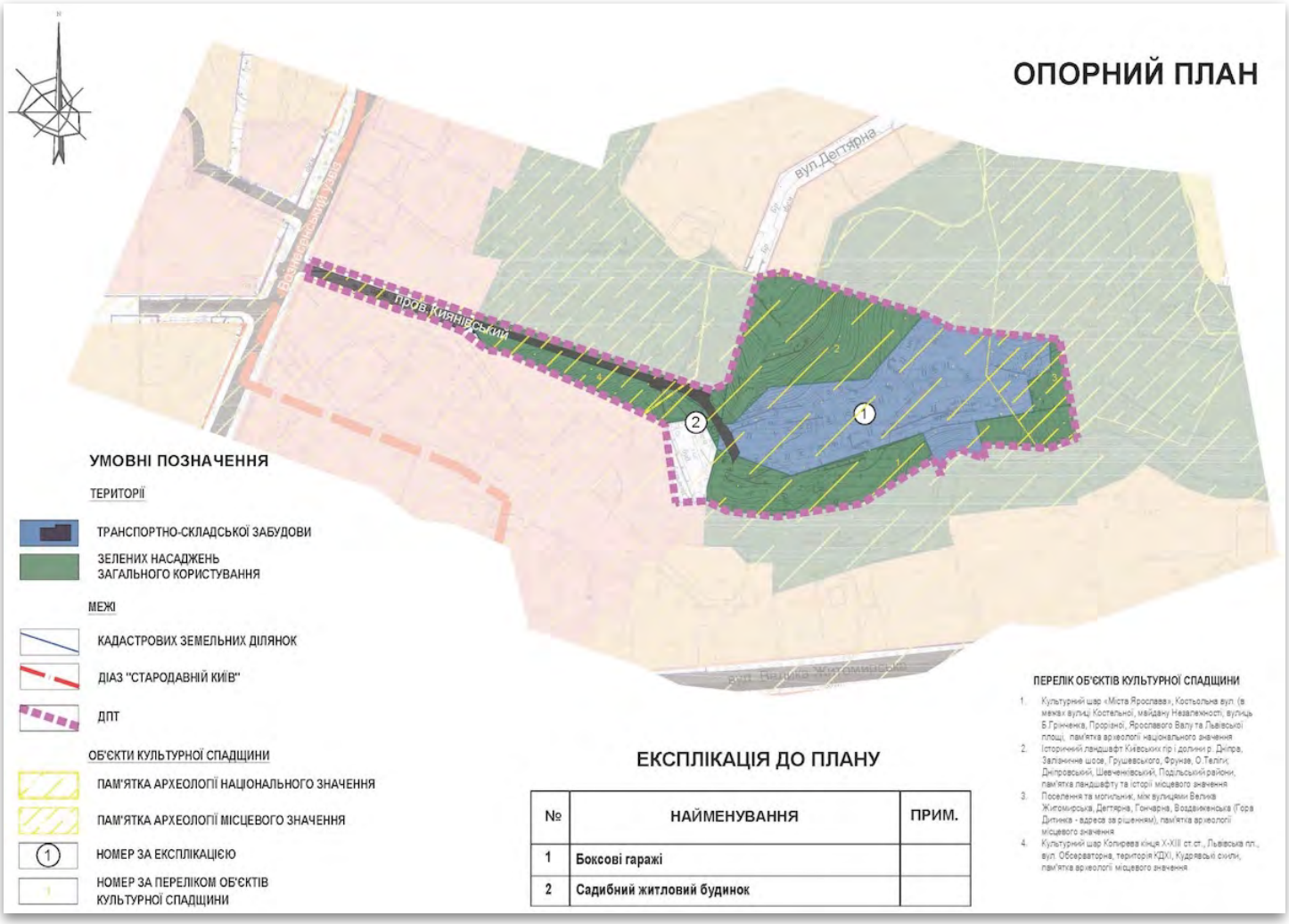

Схема з **ДПТ** ділянки. Під номером 2 позначено житловий будинок

До прийняття нинішнього ДПТ ділянку у 2018 році передавали Київзеленбуду для створення лише парку, без паркінгу. Але протягом чотирьох років ідея лишалася замороженою.

У грудні 2021 року **Ангеліна Осадча оформила на себе закинутий будинок** за адресою провулок ***Киянівський 12*** із ділянкою впритул до запланованого парку.

Осадча — директорка благодійного Фонду Кличка та керівниця компанії «К-Капітал», власником якої є брат мера Володимир Кличко.

Відомості про земельну ділянку	
Кадастровий номер земельної ділянки	8000000000:91:157:0123
Цільове призначення	02.01 Для будівництва і обслуговування житлового будинку, господарських будівель і споруд (присадибна ділянка)
Категорія земель	Землі житлової та громадської забудови
Вид використання	Для будівництва та обслуговування житлового будинку і господодарських будівель
Форма власності	приватна
Площа земельної ділянки	0.1028 га
Місце розташування	м. Київ, р-н Шевченківський, пров. Киянівський, 12
Вартість ОНМ (земельної ділянки)	750326500
Відомості про суб'єктів права власності на земельну ділянку * інформація про власника (землекористувачів) є довідковою, актуальна інформація міститься у Державному реєстрі речових прав на нерухоме майно	
Прізвище, ім'я та по батькові фізичної особи	ОСАДЧА АНГЕЛІНА ВАСИЛІВНА
Дата державної реєстрації права (в державному реєстрі прав)	21.12.2021
Номер запису про право (в державному реєстрі прав)	45816381
Орган, що здійснив державну реєстрацію права (в державному реєстрі прав)	Київський міський нотаріальний округ

Витяг із e.land.gov.ua

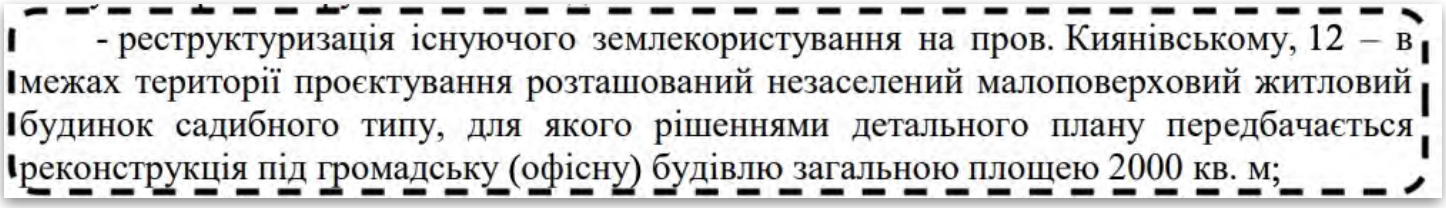
Менш як за пів року, вже у травні 2022-го (*почалась війна*), заступник мера Вячеслав ***Непоп*** доручив опрацювати проєктування паркінгу.

— Ділянку, відведену під парк, зменшили з 5,5 до 4,6 гектара.

У 2024 році **опублікували ДПТ із паркінгом і включеною у схему будівлею Осадчої**.

У документі зазначено, що це незаселена

— житлова будівля на 1,2 тисячі квадратних метрів, яка має бути реконструйована на «*громадську офісну будівлю*» площею 2 тисяч метрів.

- реструктуризація існуючого землекористування на пров. Киянівському, 12 – в межах території проєктування розташований незаселений малоповерховий житловий будинок садибного типу, для якого рішеннями детального плану передбачається реконструкція під громадську (офісну) будівлю загальною площею 2000 кв. м;

Витяг із ДПТ ділянки

Видання зауважує, що внесення цієї споруди у ДПТ означає, фактично, **легалізацію перебудови**.

Крім того, ДПТ передбачає ще й інженерне забезпечення

— **проведення систем водо- та газопостачання, каналізації, електрики** тощо.

Це значно спрощує перебудову та підведення мереж до будинку, розташованому в охоронюваній зоні.

Нагадаємо, що рішення про передання Київзеленбуду ділянки в 4 гектари у провулку Киянівському 13-21 для обслуговування парку Київрада **ухвалила** 18 червня.

Рішення передбачає ***зміну цільового призначення*** ділянки:

— з категорії «землі житлової та громадської забудови» на «будівництво та обслуговування адміністративних будинків, офісних будівель компаній, які займаються підприємницькою діяльністю, пов'язаною з отриманням прибутку».

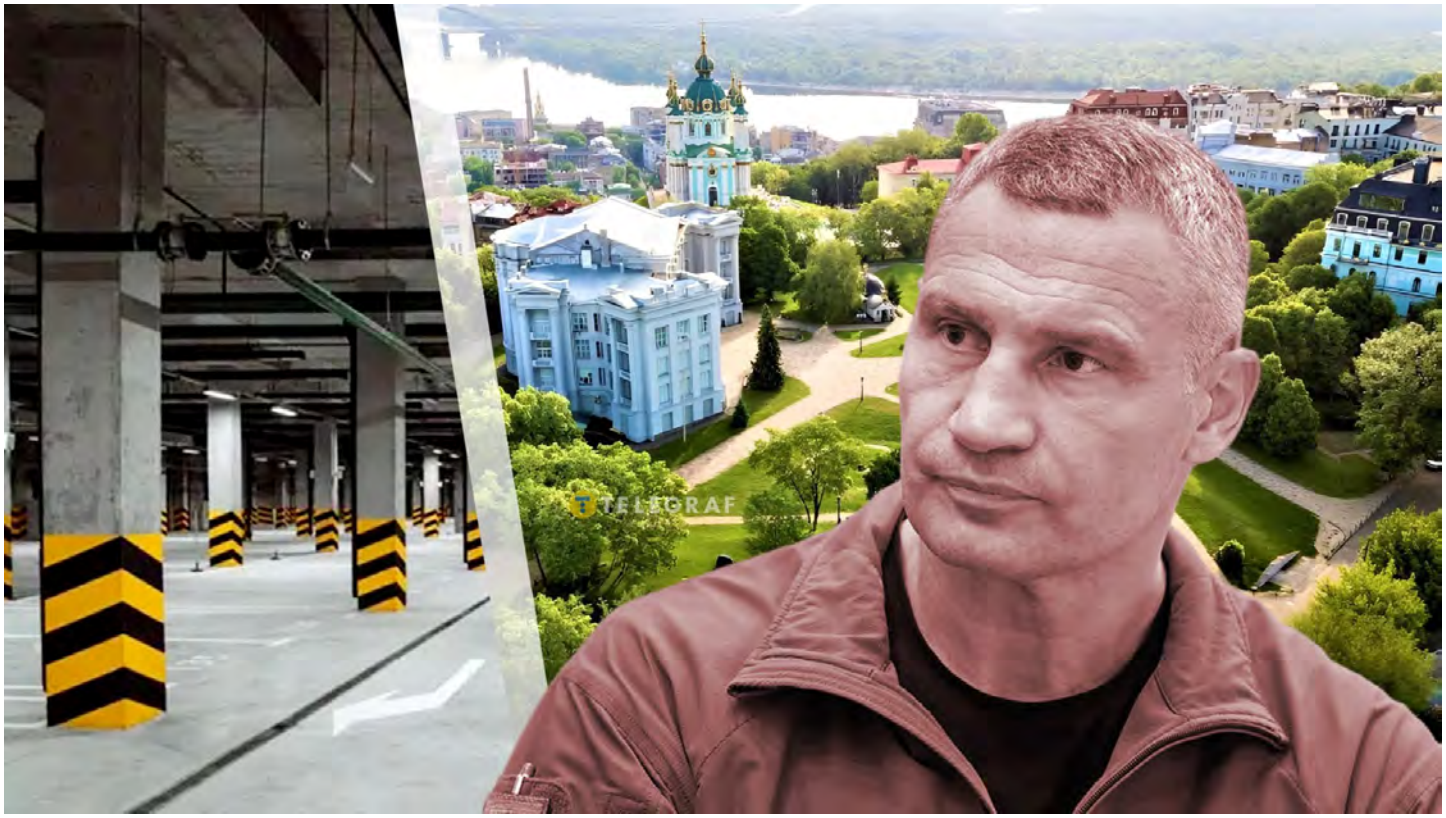
Заперечення громадськості викликало те, що проєкт передбачає будівництво **паркінгу на 320 автомобілів.** У КМДА виправдовують паркінг необхідністю будівництва укриття.

Громадська організація «Спадщина» **запустила** петицію, в якій вимагає від Київради відмовитися від ідеї паркінгу.

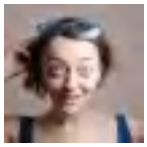
***

№ 2.330-2

Паркінг не головне? Що насправді ховається за ідеєю Кличка забудувати Пейзажну алею

29 червня, 07:00

Женя Хамстер

Найцікавіший нюанс у всій цій історії - кому належить об'єкт на детальному плані територій

У чиїх інтересах будівництво на Старокиївській горі

(1) Обіцяли парк, будують стоянку

(2) Чотири роки тиші та "несподіване" доручення по ДПТ від Непопа

(3) Під шумок

(4) Збираємо пазл

У 2018 році столична влада пообіцяла киянам нову зелену зону на історичних схилах ***Старокиївської гори***.

> Але вже за чотири роки за зачиненими дверима кабінетів швиденько переписала документи під капітальну підземну стоянку на 320 паркомісць.

Замість обіцяного парку місто отримає паркінг — черговий масштабний бетонний об'єкт, який водночас дивним чином розв'язує проблеми осіб з найближчого оточення мера.

"Телеграф" дослідив хронологію подій, і дійшов висновку, що, можливо, паркінг у всій цій історії зовсім не головне.

1. Обіцяли парк, будують стоянку

На Пейзажній алеї, схоже, таки буде паркінг. 18 червня Київрадапроголосувала за рішення, яке остаточно відкриває шлях до цього будівництва. У документі (*поки на сайті Київради доступний лишепроєкт*) йдеться про передачу ділянки площею 4,0680 га з кадастровим номером 8000000000:91:157:0004 комунальному об'єднанню "Київзеленбуд".

Ділянка. Матеріали аерофотозйомки 2019 року. за даними АІС ОУЗР

Паралельно депутати змінили категорію земель та вид цільового призначення ділянки. Воно наразі стало "для будівництва та обслуговування об’єктів рекреаційного призначення".

Хоча такий вид ЦП не передбачає спорудження паркінгів, для забудови Старокиївської гори це не стане перешкодою. Адже з формального погляду це буде не зовсім паркінг, а *"споруда подвійного призначення із захисними*

властивостями протирадіаційного укриття". У всякому разі саме так вказано у проєкті Детального плану території (ДПТ), який, власне, і передбачає будівництво бетонного об'єкта на 320 паркомісць в історичній місцевості.

Рішення Київради вчергове привернуло увагу до цієї забудови та викликало неабияку критику громадськості. Адже територія, де хочуть споруджувати паркінг, має відразу декілька охоронних статусів, що підтверджено цілою низкою урядових рішень. А будь-яке будівельне втручання несе неабиякі ризики знищення шару, надзвичайно цінного з історичного та археологічного поглядів.

Також відомо, що проти цієї забудови категорично виступає Міністерство культури. "Знищення пам’ятки археології національного значення заради побудови підземного паркінгу на Старокиївській горі **є неприпустимим**", — вважають у міністерстві.

Але поки громадськість та активісти обурюються свіжим рішенням Київради, поза суспільною увагою залишився один показовий факт. Насправді **Київрада… вже раніше передавала цю саму землю "Київзеленбуду"**. Це відбулося ще у 2018 році. "Телеграф" знайшов відповідне рішення за підписом Віталія Кличка.

КИЇВСЬКА МІСЬКА РАДА

VII СЕСІЯ VIII СКЛИКАННЯ

РІШЕННЯ

15.11.2018 №26/6077

Про надання статусу парку земельній ділянці площею 55808, 34 кв. м (кадастровий номер 8000000000:91:157:0012), розташованій за адресою: пров. Киянівський, 13-21 у Подільському районі м. Києва

Відповідно до статті 19 Конституції України, статей 9, 93 Земельного кодексу України, пунктів 34, 37 частини першої статті 26 Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні», статтей 1, 10, 12, 13 Закону України «Про благоустрій населених пунктів», наказу Міністерства будівництва, архітектури та житлово-комунального господарства України «Про затвердження Правил утримання зелених насаджень у населених пунктах України» від 10.04.2006 № 105, з метою збереження багаторічних зелених насаджень та покращення благоустрою міста Київська міська рада

ВИРІШИЛА:

1. Надати статус парку земельній ділянці площею 55808,34 кв. м (кадастровий номер 8000000000:91:157:0012), розташованій за адресою: пров. Киянівський, 13-21 у Подільському районі м. Києва, згідно з додатком до цього рішення (план-схема додається).
2. Внести зміни до Програми розвитку зеленої зони міста Києва до 2010 року та концепції формування зелених насаджень в центральній частині міста, затверджених рішенням Київської міської ради від 19.07.2005 № 806/3381 (зі змінами та доповненнями) (таблиця 2 «Озеленені території загального користування м. Києва, що відповідають типологічним ознакам та планувальним вимогам), включивши земельну ділянку, визначену пунктом 1 цього рішення.
3. Київському комунальному об'єднанню зеленого будівництва та експлуатації зелених насаджень міста «Київзеленбуд» в установленому порядку:

3.1. Здійснити організаційно-правові заходи щодо оформлення права постійного користування земельною ділянкою, визначеною пунктом 1 цього рішення.

3.2. У місячний термін з дня набуття чинності рішенням про надання земельної ділянки у користування вжити заходів щодо державної реєстрації права користування на земельну ділянку, визначену пунктом 1 цього рішення.

3.3. Здійснити розрахунок нормативного обсягу річного фінансування на догляд та утримання зелених насаджень на земельній ділянці, зазначеній в пункті 1 цього рішення.

3.4. Розглянути можливість залучення коштів меценатів для благоустрою та озеленення земельної ділянки, визначеної пунктом 1 цього рішення.

4. Виконавчому органу Київської міської ради (Київській міській державній адміністрації) вирішити в установленому порядку питання фінансування заходів, передбачених пунктом 3 цього рішення.
5. Це рішення офіційно оприлюднити в газеті Київської міської ради «Хрещатик».
6. Контроль за виконанням цього рішення покласти на постійну комісію Київської міської ради з питань екологічної політики.

Київський міський голова В. Кличко

СЕКРЕТАРІАТ

Рішення Київської міської ради від 2018 року за підписом Віталія Кличка

Щоправда, тоді ділянка була на гектар більшою та мала інший кадастровий номер. А найголовніше — **жодного паркінгу там і близько не передбачалося**.

Там мав бути парк, і нічого крім парку.

То чому ж так сталося, що у Кличка раптом з'явилася ідея паркінгу? Маємо версію, яка все логічно пояснює.

2. Чотири роки тиші та "несподіване" доручення по ДПТ від ***Непопа***

Хоча ухвалене 2018 році рішення про створення парку передбачало, що "Київзеленбуд" має оперативно оформити право користування ділянкою і вжити заходів щодо створення парку, КП, яким тоді керувала Наталя Бєлоусова (*наразі підозрюється в корупції і втікла за кордон. —* **Ред.)**, схоже, палець об палець не вдарило, аби його виконати.

Інакше б про стоянку сьогодні ніхто б і не згадував, а кияни б гуляли новим парком на Пейзажці.

В "Київзеленбуді" явно на щось чекали.

Але на що саме?

> **— Це стало зрозумілим, коли у *2022* році почалися рухи щодо розробки нового *Детального плану територій*, причому конкретно щодо цієї ділянки.**

Характерно, що розробку цього ДПТ намагалися замаскувати під "модифікацію" старого, більш глобального плану територій у цьому районі, начебто ще 2016 року.

Але журналісти ЛБ за допомогою експертів з містобудування вирахували цю маніпуляцію – ДПТ, де з'явився паркінг, був свіжою ідеєю, запущеною з подачі заступника Кличка Вячеслава Непопа.

Саме він, як свідчать документи на сайті КМДА, у травні 2022 року дав відповідне доручення Департаменту містобудування та архітектури з метою *"опрацювання питання проєктування паркінгу як об'єкту подвійного призначення"*.

ІНФОРМАЦІЯ ПРО ОБ'ЄКТ НЕРУХОМОГО МАЙНА (ОНМ)

Реєстраційний номер ОНМ:	14362480000
Дата реєстрації:	27.02.2013
Тип ОНМ:	житловий будинок
Ознака «Об'єкт житлової нерухомості»:	Так
Стан об'єкта:	зареєстровано
Тип розділу:	основний розділ
Назва регіону до якого належить ОНМ:	м.Київ
Опис:	-
Загальна площа (кв.м):	1204.6
Житлова площа (кв.м):	-
Ідентифікатор об'єкта в ЄДЕССБ:	-

Місцезнаходження об'єкту нерухомості

Адреса:	м.Київ, провулок Киянівський, будинок 12

ВІДОМОСТІ ПРО ЗЕМЕЛЬНУ ДІЛЯНКУ / МЕЛІОРАТИВНУ МЕРЕЖУ

Кадастровий номер:	8000000000:91:157:0123

ВІДОМОСТІ ПРО ПРАВА ВЛАСНОСТІ

Номер запису про право власності:	45816146
Дата державної реєстрації права власності:	21.12.2021

Відомості про суб'єктів права власності

Тип суб'єкта:	фіз. особа
Найменування юридичної/ПІБ фізичної особи:	ОСАДЧА АНГЕЛІНА ВАСИЛІВНА
Роль суб'єкта:	-
Найменування ПІФ (Пайовий інвестиційний фонд):	-
Код ЄДРІСІ:	-

Відомості про документи-підстави права власності

Назва документа:	договір купівлі-продажу
Дата документа:	21.12.2021
Видавник:	Куксова М.С., приватний нотаріус Київського міського нотаріального округу
Номер:	7018
Строк дії документа:	-

ВІДОМОСТІ ПРО ІНШІ РЕЧОВІ ПРАВА

Відсутня інформація

ВІДОМОСТІ ПРО ІПОТЕКИ

Відсутня інформація

Інформація про об'єкт нерухомості. Скриншот

Після цього, власне, відбувся поділ ділянки, де вже на той час мав бути парк, і зменшення загальної його території з 5,5 до 4,6 гектара. А у жовтні 2024 року був опублікований і розроблений за дорученням заступника Кличка ДПТ із зазначенням розташування паркінгу і ще однією цікавою деталлю. Власне, найцікавішою у всій цій історії.

3. Під шумок

Взагалі детальні плани територій – дуже конкретна річ. Хоча вони, виходячи з назви, насичені різноманітними деталями, їх розробники стараються не акцентувати на зайвих позиціях. Ось і у ДПТ провулка Киянівський, який передбачає будівництво паркінгу, ви не побачите зайвих споруд, наприклад будинків, що стоять вздовж самого провулку.

Окрім одного. Цей будинок за адресою пров. Киянівський, 12, що явно не має жодного відношення до паркінгу, позначений на детальному плані окремо. Із зазначенням, що це незаселена житлова будівля на 1,2 тис. кв. м, яка має бути реконструйовано в "громадську офісну будівлю" площею 2 тис. кв. м.

Будинок за адресою пров. Киянівський, 12 позначений на детальному плані

Чому цей момент є важливим? Мінімум з двох причин.

По-перше, внесення цієї споруди у Детальний план територій означає, фактично, легалізацію її перебудови (чи як зазначено в ДПТ — "реконструкції").

> Для розуміння нагадуємо: об’єкт знаходиться в охоронюваній зоні, і отримати окремо дозвіл щодо будівельних робіт на ньому, з огляду на існуючі заборони, майже гарантовано було б нереальною історією.

По-друге, ДПТ окрім, власне, спорудження паркінгу, передбачає ще й інженерне забезпечення – проведення систем водо- та газопостачання, мереж каналізації, електрики тощо. І всі ці "бонуси" наш будинок фактично отримує "під шумок", в процесі будівництва паркінгу.

> Важко уявити, скільки б власникам будинку довелося платити, аби все це робити в індивідуальному порядку. Ну і знову-таки – питання дозволів. Зовсім не факт, що було б просто отримати дозвіл, наприклад, на прокладення каналізації, враховуючи, що копати в історичному шарі заборонено.

Ну а тепер про те — кому ж це так пощастило. Насправді "Телеграф" вже про це писав – і земельна ділянка, де зараз розташовано закинутий будинок, і, власне, сама будівля **належать досить непересічній особі на ім'я Ангеліна Осадча**. Варто звернути увагу коли права на цю нерухомість було зареєстровано — у грудні 2021 року.

Відомості про земельну ділянку	
Кадастровий номер земельної ділянки	8000000000:91:157:0123
Цільове призначення	02.01 Для будівництва і обслуговування житлового будинку, господарських будівель і споруд (присадибна ділянка)
Категорія земель	Землі житлової та громадської забудови
Площа земельної ділянки	0.1028
Місце розташування	м. Київ, р-н Шевченківський, пров. Киянівський, 12
Відомості про сертифікованого інженера - землевпорядника (ВІДПОВІДАЛЬНА ОСОБА)	
ПІБ інженера – землевпорядника	Інформація відсутня
Номер сертифіката та дата видачі	Інформація відсутня
Місце роботи інженера-землевпорядника	Інформація відсутня
Відомості про сертифікованого інженера - землевпорядника (БЕЗПОСЕРЕДНІЙ ВИКОНАВЕЦЬ)	
ПІБ інженера – землевпорядника	
Номер сертифіката та дата видачі	Інформація відсутня
Місце роботи інженера-землевпорядника	Інформація відсутня
Відомості про суб'єктів права власності на земельну ділянку * інформація про власника (землекористувачів) є довідковою, актуальна інформація міститься у Державному реєстрі речових прав на нерухоме майно	
Прізвище, ім'я та по батькові фізичної особи	ОСАДЧА АНГЕЛІНА ВАСИЛІВНА
Дата державної реєстрації права (в державному реєстрі прав)	21.12.2021
Номер запису про право (в державному реєстрі прав)	45816381

Відомості про земельну ділянку. Скриншот

Цікава пані Осадча тим, що прямо зараз очолює дві структури, пов'язані з мером Києва: Благодійну організацію "БЛАГОДІЙНИЙ ФОНД "ФОНД

КЛИЧКО" та компанію ТОВ "К-КАПІТАЛ", власником якої є брат київського очільника Володимир.

4. Збираємо пазл

Ну а тепер, щоб зрозуміти, як, а головне **чому** заповідні схили Старокиївської гори хочуть перетворити на будівельний майданчик, просто поглянемо на хронологію подій.

(1) **Листопад 2018 року.** Київрада ухвалює рішення про створення ***парку на 5,58 га***. Жодних підземних паркінгів чи капітальних споруд там немає навіть у планах.

(2) **2018–2022 роки.** Повний анабіоз комунальників. Керівництво "Київзеленбуду" нічого не робить для оформлення землі. Парк залишається лише на папері, а схили заростають чагарниками.

(3) **Грудень 2021 року.** Директорка "Фонду Кличко" та керівниця компанії Володимира Кличка Ангеліна ***Осадча*** офіційно оформлює на себе ділянку та закинутий будинок на 1,2 тис. кв. м за адресою провулок Киянівський, 12, розташований упритул до майбутнього парку. Об'єкт затиснутий

охоронними зонами і, ймовірно, має питання щодо підключення до комунікацій.

(4) **Травень 2022 року.** Усього за кілька місяців після того, як соратниця мера купує проблемну нерухомість, КМДА прокидається від чотирирічного сну.

Заступник Кличка В'ячеслав ***Непоп*** підписує доручення терміново розробити ***ДПТ під підземний паркінг подвійного призначення***.

(5) **Жовтень 2024 року.** Проєкт ДПТ виходить на світло. Окрім самого паркінгу, розробники чомусь окремо малюють на плані ***приватний будинок Осадчої, зазначаючи його реконструкцію під комерційний офіс на 2 тис. кв. м.***

Бонусом у проєкт закладають прокладання нових інженерних мереж та каналізації.

(6) **2024–2026 роки.** Спроби піарників КМДА виправдати доцільність будівництва паркінгу в охоронюваній зоні.

Київська влада переконує містян, що залізобетонний чи то бункер, чи парковка на Пейзажці — це головна безпекова і транспортна потреба столиці, яка нічого не порушує.

А про явні "бонуси" для "будинку Кличка" (перепрошуємо, Осадчої) – ні слова.

На фоні всього цього чомусь згадується, як у листопаді 2024 року, коли Київрада мала голосувати за скандальний ДПТ для паркінгу на Старокиївській горі, Кличко вийшов із заявою, що, цитуємо:

"Можливо, не всі зрозуміли, що саме збирається зробити місто поруч із Пейзажною алеєю".

Ні, Віталію Володимировичу, якщо скласти до купи всі факти, то тут, схоже, все якраз зрозуміло. І таке відчуття, що паркінг у всій цій схемі — зовсім не головне.

У всякому разі не настільки, як будинок Осадчої, що має стати офісним центром.

Наразі відомо, що дехто з активістів вже звернувся до прокуратури, аби та перевірила, чи правомірною є передача частини Старокиївської гори під забудову.

"Телеграф" буде слідкувати, чим закінчиться вся ця історія. Не перемикайтеся.

***

№ 2.330-3

"Історичний" паркінг на Старокиївській горі: що не так з новою ідеєю Кличка і хто на ній хоче заробити?

20 листопада 2024

Володимир Неділько

Кому вигідне скандальне будівництво в історичному центрі Києва та чи є шанс його зупинити

У чиновників КМДА, депутатів Київради та самого мера Віталія Кличка, схоже, є своєрідний будівельний фетиш – паркінги. Їх у Києві хочуть будувати чимало і в найбільш несподіваних місцях. Але часом вибір цих місць викликає, м’яко кажучи, подив.

Саме такою, дуже дивною, виглядає наразі ідея побудувати величезний підземний паркінг на 320 авто в історичному центрі Києва — на Старокиївській горі. Процедура затвердження відповідного детального плану територій (ДПТ) вже відбулася на земельній комісії Київради 13 листопада. Паркінг хочуть будувати попри те, що під’їзд до нього обмежений, а вибрана під нього територія захищена відразу декількома охоронними статусами, зокрема, загальнонаціонального значення. Мінкульт, до чиєї компетенції належить погодження будь-якої забудови таких ділянок, вже відреагував,

назвавши подібну забудову неприпустимою. Виступають проти забудови також і місцеві жителі та активісти – захисники київської історії.

"Телеграф" розбирався, що не так з ідеєю підземного паркінгу на Старокиївській горі під Пейзажною алеєю в Києві та що і хто може ховатися за непереборним потягом київської влади втулити паркінги де тільки можна.

1. Чому паркінги — це добре, але в Києві з їх будівництвом перманентні проблеми

Почати варто з банального: загалом паркінги такому перевантаженому автомобілями місту, як Київ, вкрай потрібні. Згідно з передвоєнними розрахунками КО "Інституту Генерального плану міста Києва", усього в Києві до 2028 року потрібно було б побудувати паркінги на 12 локаціях – переважно перехоплювальні, розташовані на в'їзді до міста та поблизу ключових пересадочних вузлів в районах станцій метро. Це виглядає цілком логічним, адже дозволяє розвантажити центр міста, обмеживши потоки транспорту з передмість столиці.

Але цікаво, що в переліку 12 визначених у 2021 році Інститутом Генпланулокацій не було жодної згадки про будівництво паркінгу в історичній місцевості Києва – на Старокиївській горі. Як, до речі, не було там згадок і про будівництва паркінгів прямо на території водної зони озера Вирлиця чи на території історичного Китаєва.

Звідки ж тоді у київської влади беруться ідеї будувати їх саме в межах природоохоронних зон та унікальних з археологічного та історичного погляду місцевостей?

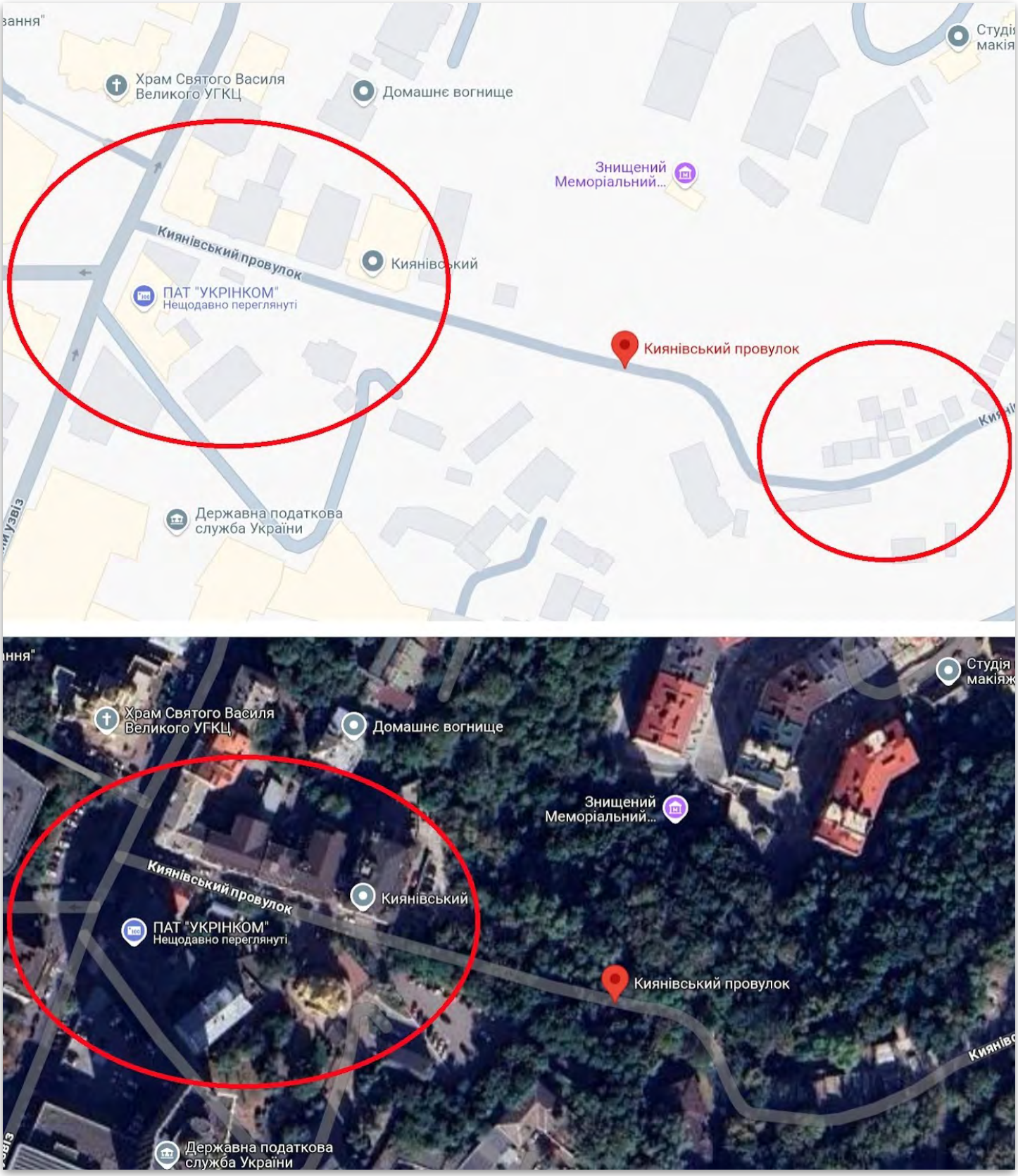
Пояснення може бути наступним: здебільшого за часів Омельченка та Черновецького ділянки на цих територіях виділялися (часом – сумнівним способом) "своїм" фірмам під майбутню комерційну забудову. Але останніми роками, коли гайки у цій сфері все-таки дещо прикрутили, забудовникам доводиться шукати можливість якось "продати" громадськості обґрунтування такого будівництва. І теперішня київська влада, на яку, як відомо, забудовники мають чималий вплив, схоже, знайшла вихід – виправдовувати будівництво паркінгів "суспільною необхідністю" і "вирішенням транспортних проблем".

При цьому максимально замовчується, що зазвичай до паркінгів відразу або у перспективі іде "невеличкий додаток" — офісна будівля у кілька поверхів чи навіть ТРЦ. Наприклад, в історії з забудовою озера Вирлиця так і було – будівництво гігантського торгівельно-розважального центру намагалися виправдати, серед іншого, необхідністю будівництва паркінгу, начебто для убезпечення району від транспортного колапсу. Зрештою, озеро вдалося врятувати від забудови, але не відомо, чи надовго. Цілком можливо, що є свій "комерційний інтерес" і в історії з паркінгом на Старокиївській горі.

2. Що таке Старокиївська гора і чи дозволений та потрібний там паркінг

Старокиївська гора – одна з найдавніших частин Києва, місце становлення княжої державності де "знаходиться унікальний комплекс археологічних пам’яток різних епох", зазначає сайт Національного музею історії України. За переказами, саме тут князь Кий заснував місто, назване його іменем, про що нагадує недавно встановлений пам'ятний знак – камінь із літописними словами "Звідси є пішла земля руська…". Наразі паркінг, який збираються будувати у Кличка, знаходитиметься недалеко від згаданого пам’ятного знаку.

Вибір місця під паркінг на Старокиївській горі, а саме території закинутих гаражів у Киянівському провулку, 13-21, викликає запитання вже з погляду логістики. Єдиний доступ автомобілів до цього паркінгу наразі можливий лише через цей самий Киянівський провулок, який є дуже вузьким. У деяких його місцях непросто розминутися кільком пішоходам, не те що автомобілям. При цьому можливість розширення провулка викликає великі питання у зв’язку з наявністю на його початку капітальних будівель по обидва боки.

Логістика у районі Київського провулка, скриншот GoogleMaps

Сам Київський провулок впирається у також не надто широкий Вознесенський узвіз, котрий, своєю чергою, у верхній частині виходить на вулицю Січових Стрільців (продовжує Велику Житомирську) неподалік Львівської площі. Кияни чудово знають, що відбувається у цьому районі в часи пік: у заторах можна стояти годинами. Як на ситуацію може вплинути поява додаткових кількасот автівок – питання риторичне.

"Це рішення (*щодо затвердження ДПТ будівництва паркінгу на Старокиївській горі*. – **Ред.**) – ганебне і цинічне. Воно шкодить місту… Це абсолютно непотрібна будівля, яка жодним чином не розв'яже проблеми з паркуванням, але знищить частину історії міста", — заявив під час обговорення ДПТ на земельній комісії Київради Олександр Гречко із ГО "Пасажири Києва", яка займається вивченням питань покращення транспортної інфраструктури столиці.

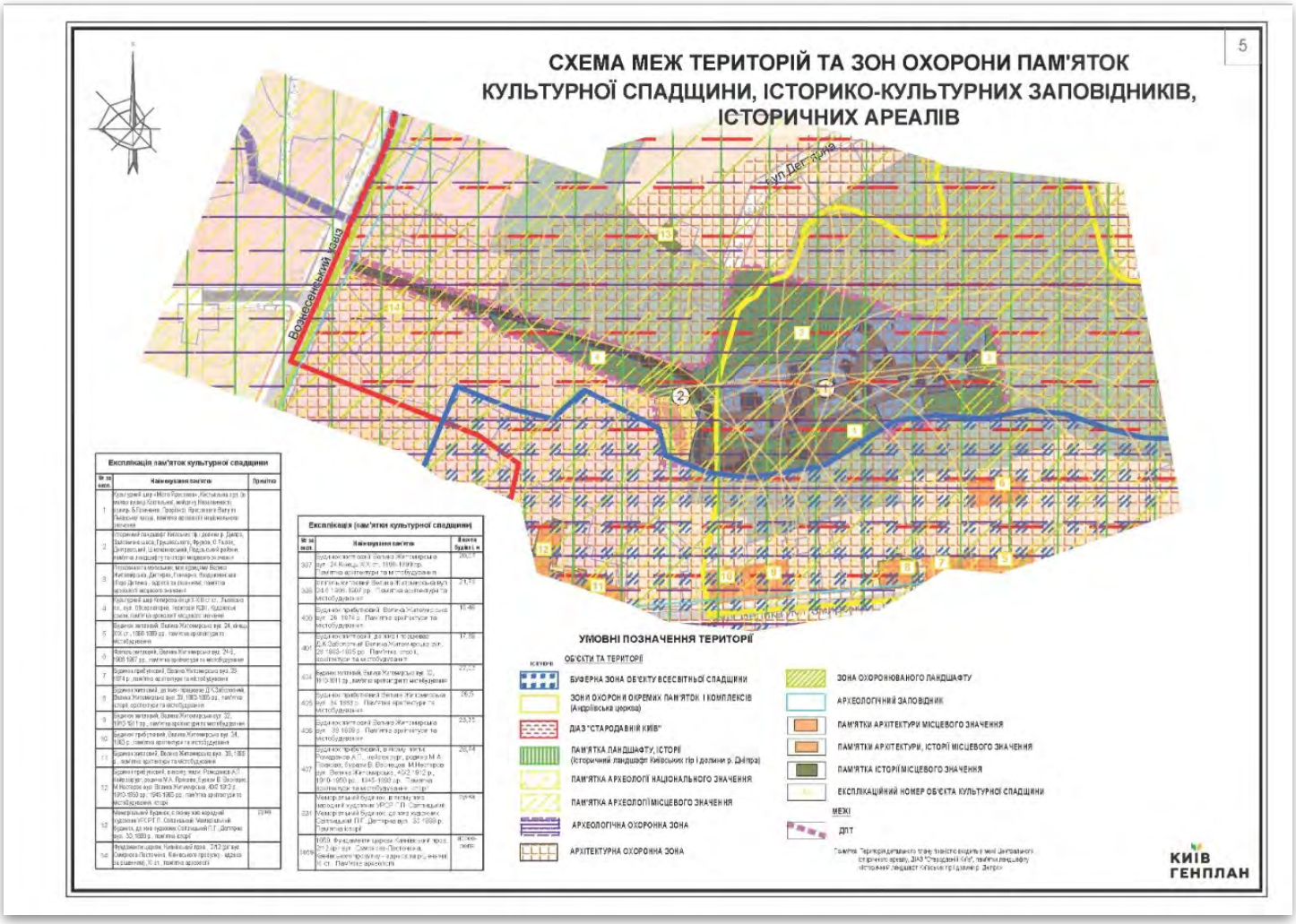
Окрім того, місце під паркінг, немов навмисне, вибране у частині досить нерівного схилу Старокиївської гори. Тобто будівництво (якщо його все-таки раптом дозволять) явно потребуватиме значних укріплювальних робіт і, вочевидь, витрати чималих коштів у час, коли в Україні йде війна.

Проєктний план будівництва паркінгу, скриншот ДПТ

Втім, дуже схоже, що все вищезгадане для ініціаторів цього будівництва — лише "незначні технічні деталі", які їх не надто не лякають. Можливо тому, що гроші на укріплення схилів завжди можна "правильно освоїти". А необхідність розширення Киянівського провулку може у майбутньому стати чудовим аргументом, щоби знести наявні будівлі та побудувати там щось інше, наприклад новий БЦ чи ТРЦ.

Водночас, згідно з офіційними даними Міністерства культури та стратегічних комунікацій України, місце, вибране КМДА під будівництва паркінгу, знаходиться в межах кількох археологічних пам’яток: "Культурний шар міста Ярослава", "Копирів кінець", "Поселення та могильник на горі Дитинка" та "Історичний ландшафт київських гір". Як випливає із заяви Мінкульту, на вказану місцевість розповсюджується низка охоронних статусів, що затверджено відповідними урядовими рішеннями.

Навіть з ДПТ видно, що паркінг хочуть збудувати у місцях з охоронним статусом

"Ця земельна ділянка розташована в Центральному історичному ареалі міста Києва (наказ МКІП від 02 серпня 2021 року № 599 "Про затвердження меж та режимів використання території історичних ареалів м. Києва"), впритул до буферної зони об'єкта всесвітньої спадщини "Київ: Собор Святої Софії та прилеглі монастирські споруди, Києво-Печерська лавра" (наказ Міністерства культури, молоді та спорту України від 31.01.2020 № 412), в межах Державного історико-архітектурного заповідника "Стародавній Київ", в межах охоронної (буферної) зони I, II, V категорій пам’ятки архітектури національного значення "Андріївська церква" (постанова Кабінету міністрів України від 30.08.2017 № 659, охоронний № 26071-Н; наказ Міністерства культури України від 10.02.2014 № 65), на території пам’ятки археології національного значення "Культурний шар "Міста Ярослава" (постанова

Кабінету міністрів України від 03.09.2009 № 928, охоронний № 260028-Н)", — зазначають у Міністерстві культури та стратегічних комунікацій.

Старокиївська гора, фото з FB Мінкульту

Відтак у відомстві наголосили, що "збереження культурної спадщини є елементом національної безпеки", а "знищення пам’ятки археології національного значення заради побудови підземного паркінгу на Старокиївській горі **є неприпустимим**".

У КМДА, куди "Телеграф" звернувся по коментар щодо можливості будівництва паркінгу на Старокиївській горі, схоже, дещо інша думка.

"Згідно з ст. 14-1 Закону України "Про охорону культурної спадщини" на територію пам’яток археології не розповсюджується заборона нового будівництва. Для таких територій законом встановлено, що земляні роботи на території пам’ятки проводяться виключно за умови проведення попередніх археологічних розвідок, що передбачено містобудівними умовами і обмеженнями для зазначеної земельної ділянки згідно матеріалів проєкту детального плану території. Затверджені відповідною науково-проєктною документацією зон охорони пам’яток і заповідника режими використання цієї території також **передбачають можливість розміщення в її межах об’єктів нового будівництва**", — йдеться у відповіді Департаменту містобудування та архітектури КМДА.

Депутатка Київради від "Слуги народу" Євгенія Кулеба своєю чергою вважає, що, по суті, деякі зі згаданих Мінкультом охоронних статусів означають, що місто взагалі не може вести там жодних робіт.

"Наразі Марина ***Соловйова***, керівниця департаменту охорони культурної спадщини КМДА, який погодив це скандальне будівництво, розповідає, що археологи там будуть щось розривати та перевіряти. Вони не мають права щось там копати, навіть для перевірки! Це недоторканна територія з відповідними охоронними статусами, про які нещодавно нагадав Мінкульт", — розповіла Євгенія Кулеба в коментарі "Телеграфу".

3. Громадськість погодила? Чи це була не громадськість?

Під час засідання Постійної комісії Київської міської ради з питань архітектури, містобудування та земельних відносин, де затверджували ДПТ щодо будівництва паркінгу, привернули до себе увагу кілька деталей.

По-перше, як Тетяна Зайченко, заступниця директора містобудівного Департаменту КМДА, намагалася переконати присутніх, що проєкт пройшов погодження громадськістю через проведення відповідних громадських слухань з дотриманням усіх відповідних процедур.

"Є певна процедура інформування громадськості. І вона дотримана. Вся громадськість була поінформована. Ми намагаємося на громадські слухання залучити якомога більшу кількість людей. В тому числі й депутатів", — заявила Тетяна Зайченко.

Все б добре, але взагалі-то "воля громадськості" зазвичай є одним з тих "аргументів", яким дуже часто намагаються маніпулювати, аби виправдати незаконне будівництво в Києві. При цьому у ролі "громадськості" нерідко виступають "свої" активісти. Наприклад у згаданому вище випадку із планами забудови Вирлиці була навіть створена ціла фейкова, як вважають захисники озера, громадська організація, що просувала відповідні наративи. Дуже схоже, що аналогічна ситуація зараз спостерігається і з проєктом паркінгу під Пейзажною алеєю.

На відео "громадських слухань" по паркінгу, які пройшли 22 жовтня, навіть неозброєним оком помітно, що люди, які на них прийшли, явно не до кінця розуміють, чому їх, власне, зібрали. Частина уткнулася у смартфони, частина ледве не спить. Жодної активності, жодної притомної участі в обговоренні. У результаті – єдине поставлене запитання від так званої "громадськості". Та й то його зміст абсолютно неможливо розібрати через абсолютно спотворений (чи не навмисно?) запис заходу.

Громадські слухання

"Це все дуже просто пояснюється. Учасники цих так званих громадських слухань – ряджені. Від знайомої з ситуацією людини мені відомо, що 80% цих людей – це двірники та працівники, які облаштовують Воздвиженку. Їх переодягли й відправили на громадські слухання. Тобто, що робить мер і його банда, інакше, вибачте, я не назву? Вони підміняють справжню участь громадян у прийнятті рішень на рівні міста – фейком. Вони знали, що якщо запросять людей, які там живуть і мають свою думку, свої аргументи, то вони б ніколи не проголосували за цей ДПТ", — вважає Євгенія Кулеба.

Про те, що жодного притомного інформування громадськості про плани будувати паркінг не було, заявила під час засідання земельної комісії Київради продюсерка і режисерка Ганна Яценко, що мешкає на вулиці Велика Житомирська. За її словами, окрім знищення історичної місцевості, будівництво паркінгу несе ще й цілком реальну загрозу обвалу будівель, розташованих над місцем будівництва. У зв’язку з цим, за її словами, реальна громадськість наразі буде вимагати перегляду цієї ідеї.

"Я щодня згори бачу гаражі, де ви хочете будувати. Якби там зробили зелені насадження, як, наприклад, парк "Наталка" на Оболоні, ніхто не був би проти. Але у нас ніхто не запитав… Я дізналася про оцю от реконструкцію Пейзажної алеї з сюжету "1+1"… У результаті ми, ті, хто живе згори, просто сповземо вниз. Адже там проходять річки, вбудовані в дренажну систему. І ви про це знаєте. Але для вас це не має значення. Як і те, що це пам’ятка

архітектури, археології. І тому я прошу не голосувати за це незаконне і злочинне рішення", — заявила Яценко, звертаючись до ініціаторів проєкту та членів земельної комісії.

"Телеграф" зі свого боку провів експрес-опитування на Воздвиженці та Пейзажній алеї і виявив, що жоден з опитаних не чув про якісь громадські обговорення питання паркінгу. Деякі з мешканців району дізналися про ідею будівництва вже після того, як інформація про це з'явилася у ЗМІ та соцмережах. Переважна більшість при цьому висловилась проти будівництва паркінгу конкретно в цьому районі.

"Про будівництво паркінгу дізналася випадково з соцмереж, після того, як це питання набуло розголосу. Моя думка – це жах. Це нищення як історичної пам'яті, так і екосистеми, яка тут на Старокиївській горі, Пейзажній алеї, вже склалася за останні роки. Я маю на увазі, що це може знищити статус улюбленої зони відпочинку киян і справжнього куточка природи, яким сьогодні є це місце", — розповіла "Телеграфу" мешканка Львівської площі на ім'я Тетяна.

Друга деталь – це нібито звернення за погодженням проєкту будівництва паркінгу до Мінкульту, у чому намагалася переконати присутніх головний архітектор проєкту Любов Апостолова-Сосса.

Виявилося, що такого звернення, а тим більше погодження, не було — "Київгенплан" просто написав листа з прохання уточнити статус місцевості, а потім спробував видати це за погодження. Інформацію про це озвучили депутати, присутні на засіданні комісії.

До речі, 14 листопада КМДА оприлюднила новину, де, очевидно після розголосу, яке набуло питання будівництва паркінгу, спробувала виправдати цей проєкт. Мовляв, це не стільки будівництво паркінгу, скільки наведення порядку зі старими гаражами радянських часів та проєкт нового укриття.

"Наразі територія, де планується зведення укриття та паркінгу, не належить до паркової зони і ще за радянського періоду була забудована гаражними боксами з підпірними стінами. Ці конструкції здебільшого зведені самочинно, тобто без відповідної проєктної документації та будь-яких археологічних досліджень. <...> Місто суворо дотримуватиметься вимог пам'яткоохоронного законодавства під час реалізації проєкту Детального плану територій. Зокрема, до початку робіт будуть проведені археологічні дослідження відповідно до Закону України "Про охорону археологічної спадщини". Крім того, проєктна документація буде направлена на погодження до органів охорони культурної спадщини", — йдеться, зокрема в новині.

Стан ділянки, де планують будувати паркінг, справді потребує багато кращого. Але видно, що схили надзвичайно нерівні й зелені насадження все-таки присутні, попри переконання КМДА. Фото з сайту КМДА

Що ж, побачимо, що на це відповість Мінкульт, коли йому на погодження прийдуть (і якщо все-таки прийдуть) відповідні документи.

4. В чиїх інтересах може бути будівництво паркінгу на Старокиївській горі

Реалії київського будівництва вже давно доводять: чим абсурдніший і скандальніший проєкт, тим більша ймовірність, що за ним можуть стояти чиїсь дуже значні фінансові інтереси. Відтак, наразі існує кілька версій щодо справжніх замовників та бенефіціарів будівництва паркінгу на Старокиївській горі.

Одна з версій пов’язана із фірмою, якій наразі належить ділянка, де збираються будувати паркінг, **ТОВ "Фундація "Якісне житло".**

Формально ця фірма через ТОВ "Будресурс" та ТОВ "Бридж плюс" належить такому собі Глуханюку Володимиру Михайловичу. На якого, окрім ТОВ

"Фундація "Якісне житло", записана ще низка активів – будівельних фірм, логістичних компаній, добувних підприємств.

Втім, найімовірніше, що Глуханюк може бути лише номінальним власником. ТОВ "Фундація "Якісне житло" вже потрапляло у поле зору "Телеграфу" через інший скандальний проєкт забудови на Воздвиженці – на території землі для Академії гончарного мистецтва. До речі, зовсім неподалік від запланованого будівництва паркінгу.

Тоді "Телеграф" встановив, що ТОВ "Фундація "Якісне житло" має дуже цікаві зв'язки з ПАТ трест "Київміськбуд-1 імені М. П. Загороднього": компанії пов'язані спільними юридичними адресами, спільним менеджментом, навіть спільною землею. Так, свого часу "Київміськбуд-1" отримав у оренду 13 земельних ділянок у столиці сумарною площею близько 6 га. І вся ця земля у 2012 році опинилася в оренді у ТОВ "Фундація "Якісне житло". Серед них, до речі, і ділянка, де зараз хочуть будувати паркінг.

Своєю чергою ПАТ трест "Київміськбуд-1 імені М. П. Загороднього" пов'язують з ім'ям **Олексія Омельяненка,** який з 2003 року був там головою наглядової ради та почесним президентом**.**

Прізвище колишнього регіонала Омельяненка відоме за низкою скандалів, серед яких звинувачення у розкраданні 100 млн грн у вигляді фіктивного кредиту з "Укргазбанку", махінації з нерухомістю на київській Оболоні тощо. Омельяненко також відомий своїм активним спонсорством Московського патріархату. Свого часу він створив громадську організацію "День Хрещення Русі" та жертвував значні суми на розвиток проросійської церкви. Наразі також активно займається благодійністю, допомагає українським військовим.

Існує також версія, що скандальний паркінг – це **особистий проєкт Віталія Кличка**. Нею з "Телеграфом" поділилася Євгенія Кулеба, зазначивши що причина виключно в особистих амбіціях мера.

"Це особиста мрія мера Кличка. Декілька років тому у нього була схожа ідея — побудувати паркінг під Михайлівською площею, проти якої повстало все місто. Тепер у нього нова "геніальна" ідея – він хоче знищити пам'ятку археології. У Кличка в цьому випадку, на жаль, включився боксер – йому треба перемогти, попри все: попри здоровий глузд, попри Мінкульт, попри інтереси людей", — зазначила Кулеба у коментарі "Телеграфу".

Не виключений і третій, так би мовити, "комерційний" варіант цієї історії. Річ у тім, що ДПТ будівництва паркінгу включає у тому числі реконструкцію Киянівського провулка, а також деяких будівель, які там знаходяться. У цьому контексті головний архітектор проєкту вже обмовилася про появу нової споруди, висотою 5 поверхів (і це, зауважте, для "підземного паркінгу").

Цілком достатньо, погодьтеся, для нового БЦ чи навіть ТРЦ, який "чисто випадково" раптом може вилізти над паркінгом.

Євгенія ж Кулеба зауважила, що на території, що охоплюється ДПТ, вже є одна офісна будівля з дивним статусом – вона з'явилася в той час, коли Мінкульт з огляду на історичність території просто не мав право погоджувати нове будівництво.

"Там на території незаконно побудований офісний центр. На землі з таким статусом Мінкульт ніколи б не погодив подібне будівництво. І скоріше за все, цим ДПТ вони в тому числі хочуть легалізувати й добудувати оцей офісний центр. Недарма вони там додають поверховість. Це може бути глобальна схема, яка має дуже багато корупційних складових", — вважає Кулеба.

5. Чи є шанси зупинити забудову історичної місцевості?

Судячи з розвитку подій, проєкт рішення про будівництво паркінгу на Старокиївській горі може бути винесено на сесію Київської міської ради вже найближчим часом — 21 листопада. І шансів, що за нього раптом не проголосують, небагато.

Запобіжником для того, аби все в цій ситуації відбувалося в законний спосіб, може стати широкий розголос та активна позиція киян. Лишаються також певні юридичні інструменти, на кшталт звернення до прокуратури чи інших правоохоронних органів через можливе порушення законодавства про захист історичної та археологічної спадщини. Наразі "Телеграфу" відомо, що такі звернення готують низка громадських організацій та народних депутатів, а від депутатів СН у Київраді відповідну заяву вже навіть подано.

Можливо також, що на ситуацію певним чином вплине позиція Мінкульту та депутатів деяких фракцій Київради, тієї ж "Слуги народу", позиція яких, як відомо, є переважно антагоністичною позиції мера Віталія Кличка у значній кількості питань.

"Телеграф" звернувся із запитом до КМДА з проханням прокоментувати питання доцільності будівництва паркінгу на Старокиївській горі, необхідність погодження відповідної містобудівної документації з Мінкультом, вартості проєкту. На момент публікації матеріалу відповіді не надійшло, але в пресслужбі пообіцяли обов'язково відреагувати на запит.

Ми уважно слідкуватимемо за розвитком подій навколо забудови Старокиївської гори та інформуватимемо наших читачів. Не перемикайтеся.

***

№ 2.330-4

Пейзажна алея. Що Київрада планує робити поблизу і чому обурилася Ада Роговцева?

Головна — Київ — 21 листопада 2024, 10:10

Наталія Українська

21 листопада на сесії Київради депутати мали розглянути будівництво підземного паркінгу на 320 місць на Старокиївській горі — на Пейзажній алеї *(Киянівський провулок)*. Але питання терміново зняли з порядку денного за дорученням мера Віталія Кличка після того, як у *Facebook* розгорівся скандал.

Науковий співробітник Національної академії наук археолог і член консультативної ради при Департаменті охорони культурної спадщини **В'ячеслав Баранов** зазначає, що це одна з найдавніших частин Києва і треба в будь-якому разі проводити розкопки, які займуть від двох до чотирьох років:

«Поряд розташоване раннє городище *(між Львівською площею та провулком Киянівським)*. Воно в межах пам'ятки національного значення «Культурний шар міста Ярослава», тому розкопки тут обов'язкові. Але це археологічний бік справи. Тобто після розкопок можна було б думати, що тут робити. А як громадянин **я проти паркінгу і вважаю, що краще зробити другим ярусом парк. І от яке рішення приймуть депутати, це буде їхня відповідальність**».

За день до сесії на зустрічі з представниками столичної влади місцеві мешканці з подивом з'ясували, що громадські слухання вже давно відбулись і без них. Учасники цих «слухань» підтримали саме такий проєкт детального плану територій — з паркінгом.

Депутатка Київради **Євгенія Кулеба** («Слуга народу») розповідає:

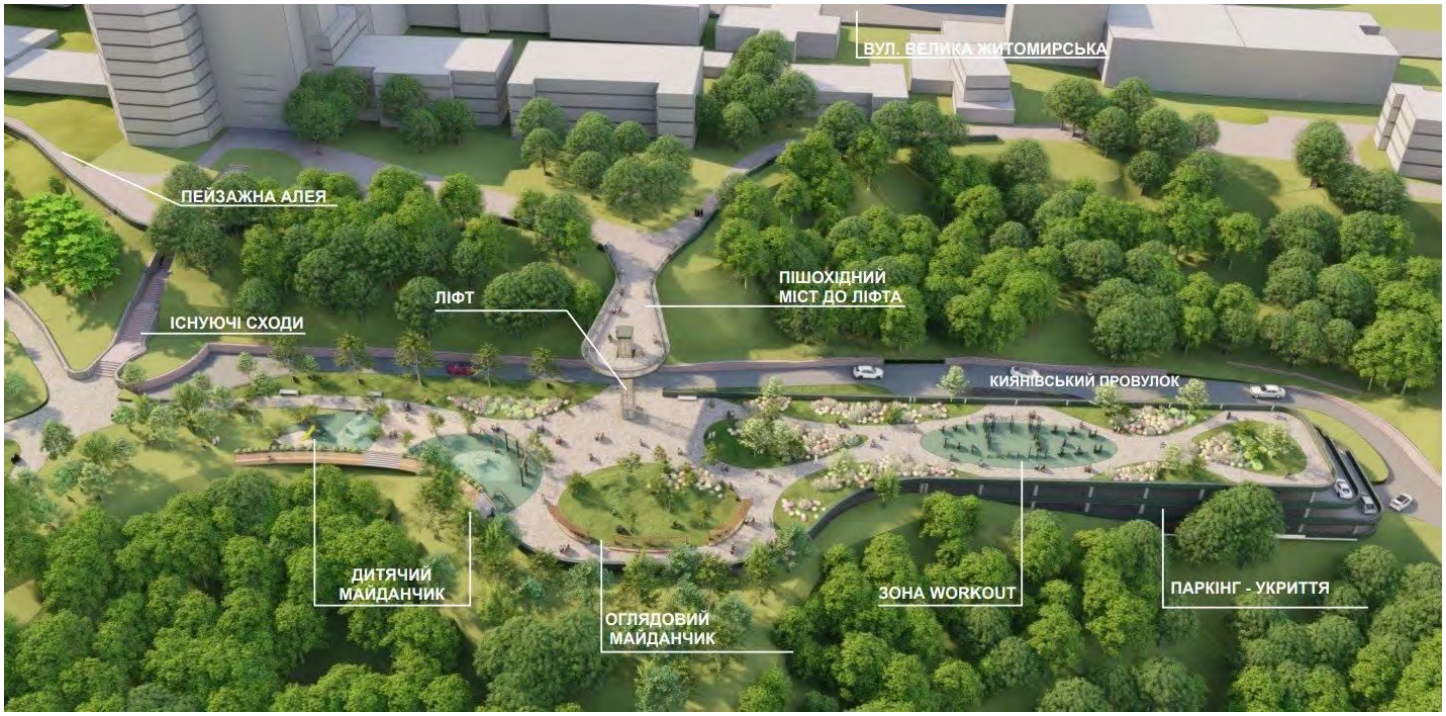
«Якщо подивитися документи, то у «слуханнях» взяли участь представники ОСББ, які близькі до місцевої влади. Але мешканці тих будинків їх на слухання не делегували. Ми всі ж розуміємо, що в кожного будинку є чатик? Там пишуть навіть про найменш важливі речі. Так от, якщо представник будинку пішов від своїх сусідів на громадські слухання, то він мав би повідомити про слухання: що там було і які результати. Я поважаю і двірників, і садівників, які брали участь у слуханнях, але вони не можуть говорити за всіх киян і мешканців мікрорайону. Саме тому мешканці налаштовані скасовувати результати цих слухань».

Своє слово сказала в коментарі громадській ініціативі «Голка» і герой України, почесна громадянка міста Києва **Ада Роговцева**, яка мешкає поблизу:

«У Київській Русі завжди цінували таке поняття, як віче. Це коли збиралися ті, хто жив тут, і могли приймати рішення. Впливати... Ми говоримо про ті пагорби, з яких пішла Русь. А значить, без обговорень тут ніяк. Це я кажу як та, хто тут живе. Мою думку, думку сусідів мають спершу почути, а потім приймати рішення. Про громадські обговорення я нічого не чула».

До дискусії, яка вже кілька днів не вщухає у Facebook, підключився і секретар Київради **Володимир Бондаренко**.

Він розповідає, що Пейзажка має увійти до туристичного пішохідного маршруту, який розпочинається на Співочому полі й завершується на Львівській площі.

Візуалізація проєкту Київради, де зокрема є паркінг, але чомусь не відмічена забудова до реконструкції згідно з ДПТ.

«За радянських часів тут гаражі. Більшість побудовані самовільно. Деякі, як видно з відео, трохи заглибились у «Культурний шар міста Ярослава». Поверхи на три вниз. У принципі, це такий собі інженерний захист цього культурного шару. Ну і «найпростіші укриття, відчинені цілодобово» — там от у кожен гараж можна зайти. Чи має бути таке в центрі міста? Гора, кажуть, сповзе. Так вона вже повзе із цим лайном разом: і схил, і

сходи в аварійному стані. Як і ці гаражі. Місто хоче завершити маршрут, який будувало десять років. Звести протирадіаційне укриття і паркінг. Замість гаражів. Зверху зробити ще дитячі майданчики й оглядовий. Прибрати хаотично запарковані і мешканцями, і гостями Пейзажки машини з Великої Житомирської та дворів. І НІЯКОГО іншого будівництва там», — пише Бондаренко.

Поблизу Пейзажної алеї

Але *Facebook*-позиції — це одне, а документи — інше.

Аналітик громадської ініціативи «Голка» **Георгій Могильний** ознайомився з ними і виявив:

> **— щоб обійти вимоги чинного законодавства, Київрада спробувала видати новий детальний план територій за старий**.

«Якби детальний план розробляли цього року, то на його розробку мало б іти виключно пряме фінансування з місцевого бюджету, — зазначає він. — Відбулося банальне шахрайство з боку чиновників КМДА.

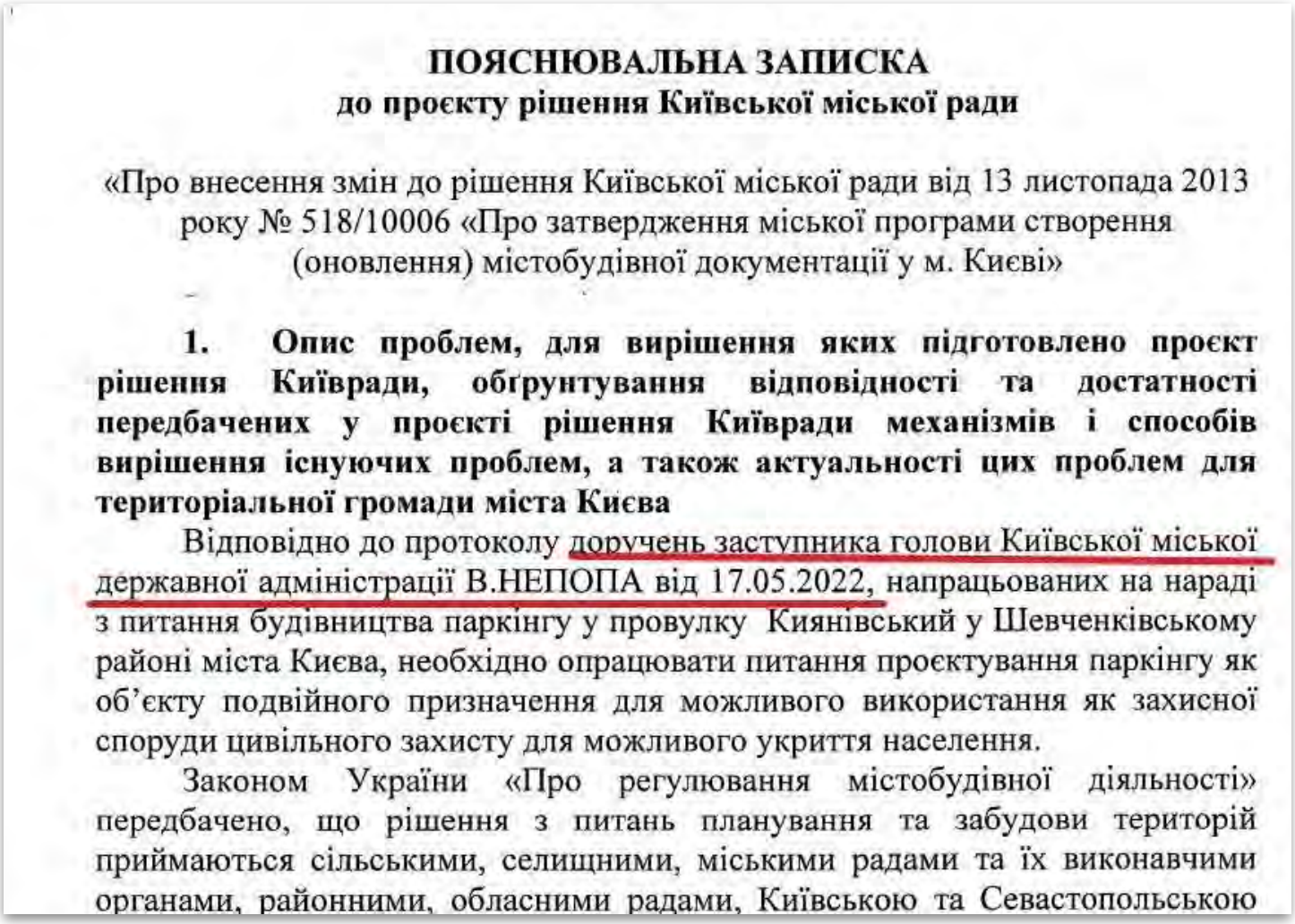
Де-факто документ почали розробляти зараз, **з подачі заступника Кличка Вячеслава Непопа**, бо з’явилася ідея паркінгу.

Якщо ж подивитися документи, то побачите, що розробка детального плану території розпочалася… з грудня 2016 року.

Тоді дійсно розробляли величезний документ для ділянки площею понад 200 га *(бульвар Тараса Шевченка, вулиці Івана Франка, Ярославів вал, Артема (Січових Стрільців), Смирнова-Ласточкіна (Вознесенський узвіз), Воздвиженська, Володимирський узвіз, вулиця Хрещатик)*.

І тепер, коли назріла потреба, зробили *підміну*.

Це все для того, щоб обійти вимоги чинного законодавства, зокрема: щодо фінансування, наявності проєктів землеустрою, якими мають встановлюватися обмеження у використанні земель».

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА
до проєкту рішення Київської міської ради

«Про внесення змін до рішення Київської міської ради від 13 листопада 2013 року № 518/10006 «Про затвердження міської програми створення (оновлення) містобудівної документації у м. Києві»

1. Опис проблем, для вирішення яких підготовлено проєкт рішення Київради, обґрунтування відповідності та достатності передбачених у проєкті рішення Київради механізмів і способів вирішення існуючих проблем, а також актуальності цих проблем для територіальної громади міста Києва

Відповідно до протоколу доручень заступника голови Київської міської державної адміністрації В.НЕПОПА від 17.05.2022, напрацьованих на нараді з питання будівництва паркінгу у провулку Киянівський у Шевченківському районі міста Києва, необхідно опрацювати питання проєктування паркінгу як об'єкту подвійного призначення для можливого використання як захисної споруди цивільного захисту для можливого укриття населення.

Законом України «Про регулювання містобудівної діяльності» передбачено, що рішення з питань планування та забудови територій приймаються сільськими, селищними, міськими радами та їх виконавчими органами, районними, обласними радами, Київською та Севастопольською

Уривок з пояснювальної записки до проєкту рішення Київради, де згадано, що Непоп виніс пропозицію з паркінгом у травні 2022 року

Навесні цього року депутати внесли зміни до рішення Київради, тому розробку містобудівної документації величезного детального плану території на 209 га (який розробляли з 2016 року) замінили новим… площею у 90 разів меншою (!) — 2,39 га. А потім аналогічні зміни внесли і в старий договір на розробку детального плану території. Так з'явився в проєкті паркінг.

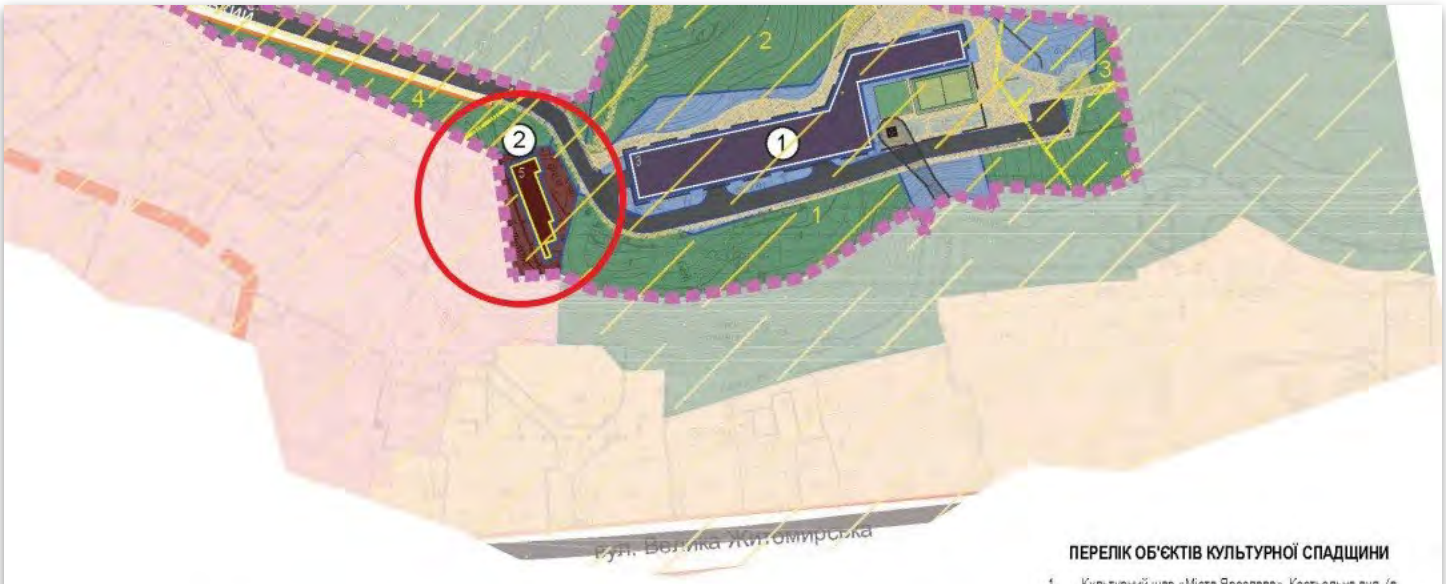
1. ЗМІСТ ТА ОСНОВНІ ЦІЛІ ДДП, ЙОГО ЗВ'ЯЗОК З ІНШИМИ ДДП

Детальний план території по провулку Киянівський у Шевченківському районі м. Києва виконується на замовлення Департаменту містобудування та архітектури виконавчого органу Київської міської ради (Київської міської державної адміністрації) (далі – Замовник) відповідно до рішення Київської міської ради від 13.11.2013 № 518/10006 «Про затвердження міської програми створення (оновлення) містобудівної документації у м. Києві» (зі змінами і доповненнями) та завдання на розроблення на підставі договору № 157/Пмд-16 від 23.12.2016 із змінами, внесеними додатковими угодами від 14.09.2017 № 1, від 21.06.2024 № 2, від 24.06.2024 № 3.

Розробка детального плану території пов'язана з необхідністю уточнення проєктних рішень Генерального плану м. Києва та проєкту планування його приміської зони на період до 2020 р., затвердженого рішенням Київської міської ради від 28.04.2002 № 370/1804, та уточнення окремих його положень, поліпшення транспортної інфраструктури в центрі столиці, створення інклюзивного простору, благоустрою території, забезпечення укриття населення, зокрема розміщення паркінгу - споруди

Уривок з матеріалів ДПТ, який виносять на розгляд депутатів Київради

Могильний наголошує, що будівництво паркінгу може бути так само прикриттям. Окрім паркінгу, детальний план території передбачає будівництво ще одного об'єкта — офісної будівлі за адресою пров. Киянівський, 12.

ПЕРЕЛІК ОБ'ЄКТІВ КУЛЬТУРНОЇ СПАДЩИНИ

1. Культурний шар «Міста Ярослава», Костьольна вул. (в межах вулиці Костельної, майдану Незалежності, вулиць Б.Грінченка, Прорізної, Ярославового Валу та Львівської площі, пам'ятка археології національного значення
2. Історичний ландшафт Київських гір і долини р. Дніпра, Залізничне шосе, Грушевського, Фрунзе, О.Теліги, Дніпровський, Шевченківський, Подільський райони, пам'ятка ландшафту та історії місцевого значення
3. Поселення та могильник, між вулицями Велика Житомирська, Дегтярна, Гончарна, Воздвиженська (Гора Дитинка - адреса за рішенням), пам'ятка археології місцевого значення
4. Культурний шар Копирева кінця X-XIII ст.ст., Львівська пл., вул. Обсерваторна, територія КДХІ, Кудрявські схили, пам'ятка археології місцевого значення

Експлікація до проєктного плану

№ за експ.	Найменування	Примітка
1	Паркінг - споруда подвійного призначення із захисними властивостями протирадіаційного укриття, пров.Киянівський, 13-21	Проєктний
2	Громадська (офісна) будівля по пров. Киянівському, 12	Проєктна (реконструкція)

Фрагмент ДПТ

Відповідно до даних Держреєстру прав, ця будівля із земельною ділянкою належить **Ангеліні Василівні Осадчій.**

Актуальна інформація про об'єкт речових прав

Реєстраційний номер об'єкта нерухомого майна:	14362480000
Тип об'єкта:	житловий будинок, об'єкт житлової нерухомості: Так
Опис об'єкта:	Загальна площа (кв.м): 1204.6
Адреса:	м.Київ, провулок Киянівський, будинок 12
Земельні ділянки місця розташування:	Кадастровий номер: 8000000000:91:157:0123

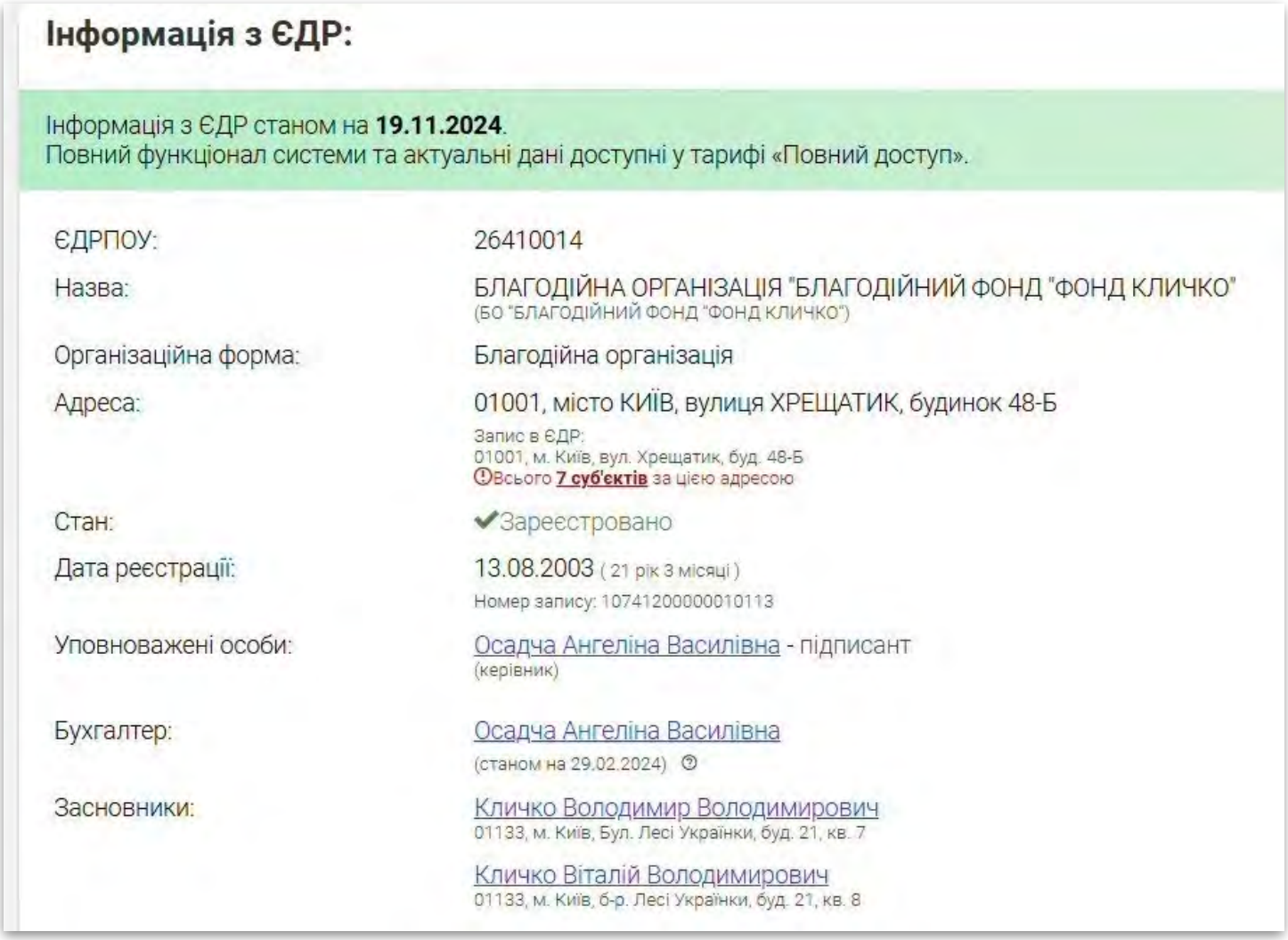
Актуальна інформація про речове право

Номер відомостей про речове право: 45816146

Тип речового права:	право власності
Дата, час державної реєстрації:	21.12.2021 13:11:02
Державний реєстратор:	приватний нотаріус Куксова Марія Сергіївна, Київський міський нотаріальний округ, м.Київ
Підстава внесення запису:	Рішення про державну реєстрацію прав та їх обтяжень, індексний номер: 62460152 від 21.12.2021 14:43:44, приватний нотаріус Куксова Марія Сергіївна, Київський міський нотаріальний округ, м.Київ
Документи, подані для державної реєстрації:	договір купівлі-продажу, серія та номер: 7018, виданий 21.12.2021, видавник: Куксова М.С., приватний нотаріус Київського міського нотаріального округу
Розмір частки:	1
Власники:	ОСАДЧА АНГЕЛІНА ВАСИЛІВНА

Витяг з Держреєстру прав на нерухоме майно

За дивним збігом обставин, саме таке прізвище, ім'я та по батькові в директорки Благодійного фонду «Фонд Кличко», засновниками якого є Віталій і **Володимир Клички.**

Інформація з ЄДР:

Інформація з ЄДР станом на **19.11.2024**.
Повний функціонал системи та актуальні дані доступні у тарифі «Повний доступ».

ЄДРПОУ:	26410014
Назва:	БЛАГОДІЙНА ОРГАНІЗАЦІЯ "БЛАГОДІЙНИЙ ФОНД "ФОНД КЛИЧКО" (БО "БЛАГОДІЙНИЙ ФОНД "ФОНД КЛИЧКО")
Організаційна форма:	Благодійна організація
Адреса:	01001, місто КИЇВ, вулиця ХРЕЩАТИК, будинок 48-Б Запис в ЄДР: 01001, м. Київ, вул. Хрещатик, буд. 48-Б Всього 7 суб'єктів за цією адресою
Стан:	Зареєстровано
Дата реєстрації:	13.08.2003 (21 рік 3 місяці) Номер запису: 1074120000010113
Уповноважені особи:	Осадча Ангеліна Василівна - підписант (керівник)
Бухгалтер:	Осадча Ангеліна Василівна (станом на 29.02.2024)
Засновники:	Кличко Володимир Володимирович 01133, м. Київ, Бул. Лесі Українки, буд. 21, кв. 7 Кличко Віталій Володимирович 01133, м. Київ, б-р. Лесі Українки, буд. 21, кв. 8

Дані з clarity-project.info

У цій ситуації вагомою мала б бути позиція ***Міністерства культури та стратегічних комунікацій***. Там заявили, що зводити такий паркінг неприпустимо:

> «Паркінг планують створити в межах кількох археологічних пам’яток: «Культурний шар міста Ярослава», «Копирів кінець», «Поселення та могильник на горі Дитинка» та «Історичний ландшафт київських гір». Ця земельна ділянка розташована в Центральному історичному ареалі міста Києва, впритул до буферної зони об’єкта всесвітньої спадщини «Київ: Собор Святої Софії і прилеглі монастирські споруди, Києво-Печерська лавра», в межах Державного історико-архітектурного заповідника «Стародавній Київ»… в межах охоронної (буферної) зони пам’ятки архітектури національного значення «Андріївська церква», на території пам’ятки археології національного значення «Культурний шар міста Ярослава».

Заява Мінкульту досить дивна, бо саме він має погоджувати проєкти містобудівної документації на таких територіях.

І перед сесією відомство мало б направити в Київраду листа й зазначити, що погоджень немає.

І тоді в разі прийняття такого детального плану територій Мінкульт може скасовувати цей проєкт у суді.

Питання Пейзажної алеї та детального плану території не єдине, що турбує в киян.

У порядку денному залишається продовження оренди для забудовника Екопарку Осокорки.

Окрім того, вкотре депутати Київради намагаються запропонувати підіграти забудовнику поблизу Літературного скверу.

Ліна Костенко, **Іван Малкович** та вже згадана Ада Роговцева разом з громадськими активістами також виступають проти забудови цього простору.

***

№ 2.331

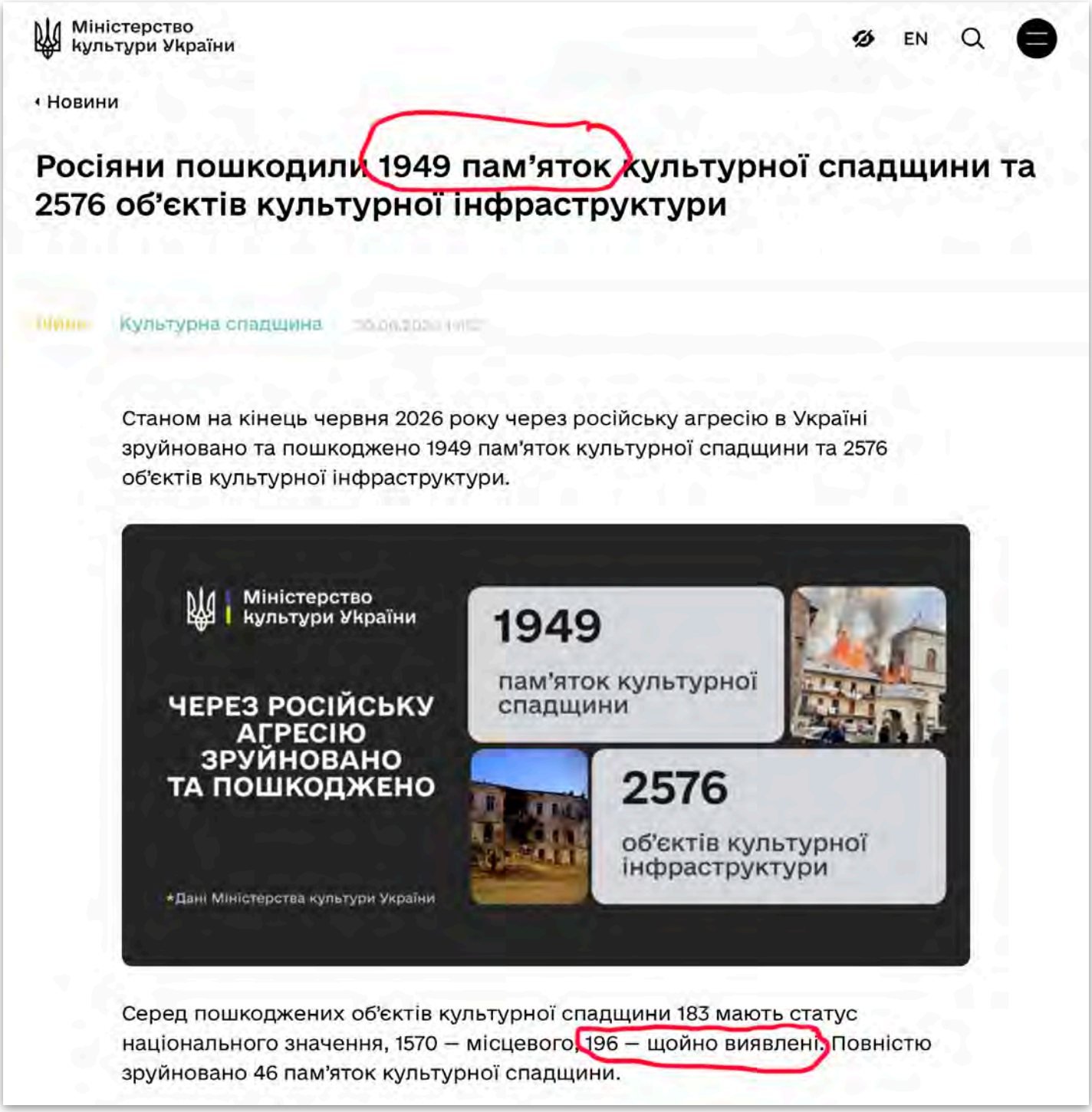

Рис1

пам’ятка культурної спадщини (далі - пам’ятка) - об’єкт культурної спадщини, який занесено до Державного реєстру нерухомих пам’яток України, або об’єкт культурної спадщини, який взято на державний облік відповідно до законодавства, що діяло до набрання чинності цим Законом, до вирішення питання про включення (невключення) об’єкта культурної спадщини до Державного реєстру нерухомих пам’яток України;

Рис2

щойно виявлений об'єкт культурної спадщини - об'єкт культурної спадщини, який занесено до Переліку об'єктів культурної спадщини відповідно до цього Закону;

Рис3

***

№ 2.332

Vitaliy Shabunin
26 мин. ·

2026-07-01

За столом сидить один з ключових для України єврокомісарів і кілька громадських організацій.

Одна з ключових тем розмови – реформа силовиків в рамках вступу України до ЄС.

Мова заходить про реформу тилової/корумпованої частини СБУ (яка, наприклад, минулого року атакувала НАБУ/САП).

Показую єврокомісару свіжу атаку ТГ-каналів тилового СБУ на три громадські організації, які сидять за тим столом.

До речі, дякую тиловим корумпантам, які запустили чергову атаку на ЦПК (і партнерів) прямо під час URC (вони дуже допомогли).

Пізніше (на запит кількох європейських команд) даю більше даних по таких атаках: наприклад, лише в червні мільйонні ТГ-канали тилового СБУ атакували ЦПК кожен ТРЕТІЙ день.

Головне питання від співрозмовників: чи може тилове СБУ атакувати нас без вказівки/дозволу від Офісу президента?

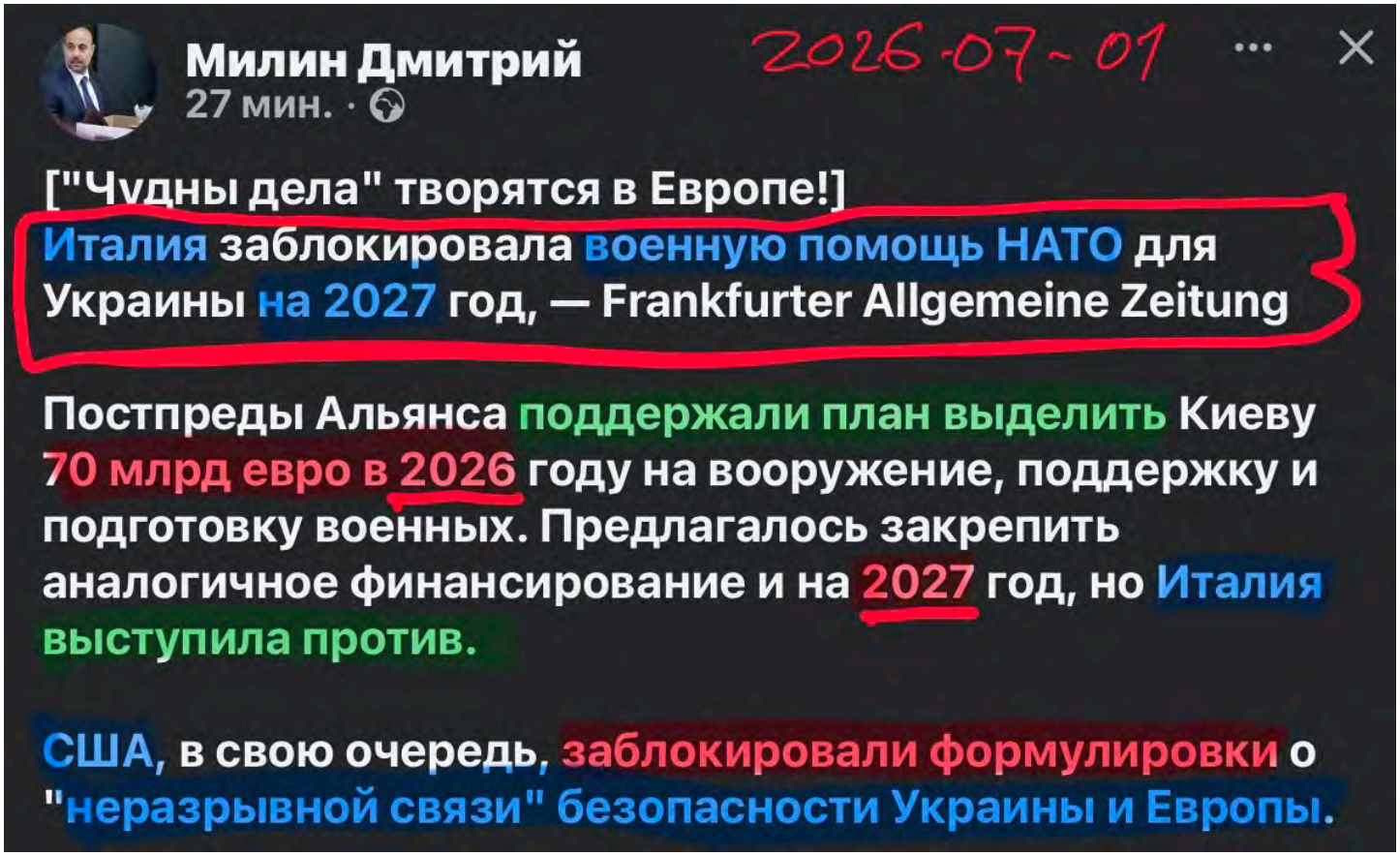
Очевидно, що ні – такі атаки, як і намальовані зі стелі кримінальні провадження неможливі без відмашки з Банкової.

Ми в ЦПК кілька тижнів публічно писали про ці атаки.

Все, що буде відбуватиметься далі (і наслідки цього) – це відповідальність тих, хто ці атаки щонайменше погодив.

***

№ 2.333

Милин Дмитрий
27 мин. ·
2026-07-01
["Чудны дела" творятся в Европе!]
Италия заблокировала военную помощь НАТО для Украины на 2027 год, — Frankfurter Allgemeine Zeitung
Постпреды Альянса поддержали план выделить Киеву 70 млрд евро в 2026 году на вооружение, поддержку и подготовку военных. Предлагалось закрепить аналогичное финансирование и на 2027 год, но Италия выступила против.
США, в свою очередь, заблокировали формулировки о "неразрывной связи" безопасности Украины и Европы.

***

№ 2.334

Dubinsky.pro
11 ч. ·

2026-07-01

При каких условиях РФ может согласиться на перемирие по ЛБС с Украиной? В части сделки с США - это снятие санкций и признание части или всех захваченных территорий за РФ (минимум - Крым). Мы эти версии здесь уже детально обсуждали. Но можно ли в это случае выдвинуть какие-либо условия Украине? Очевидно, что исходя из последних выпадов зеленского в отношении Путина - нет. Российские условия не будут приняты ни в каком виде. Поэтому навязывать их могут попытаться только США. Что это могут быть за условия?

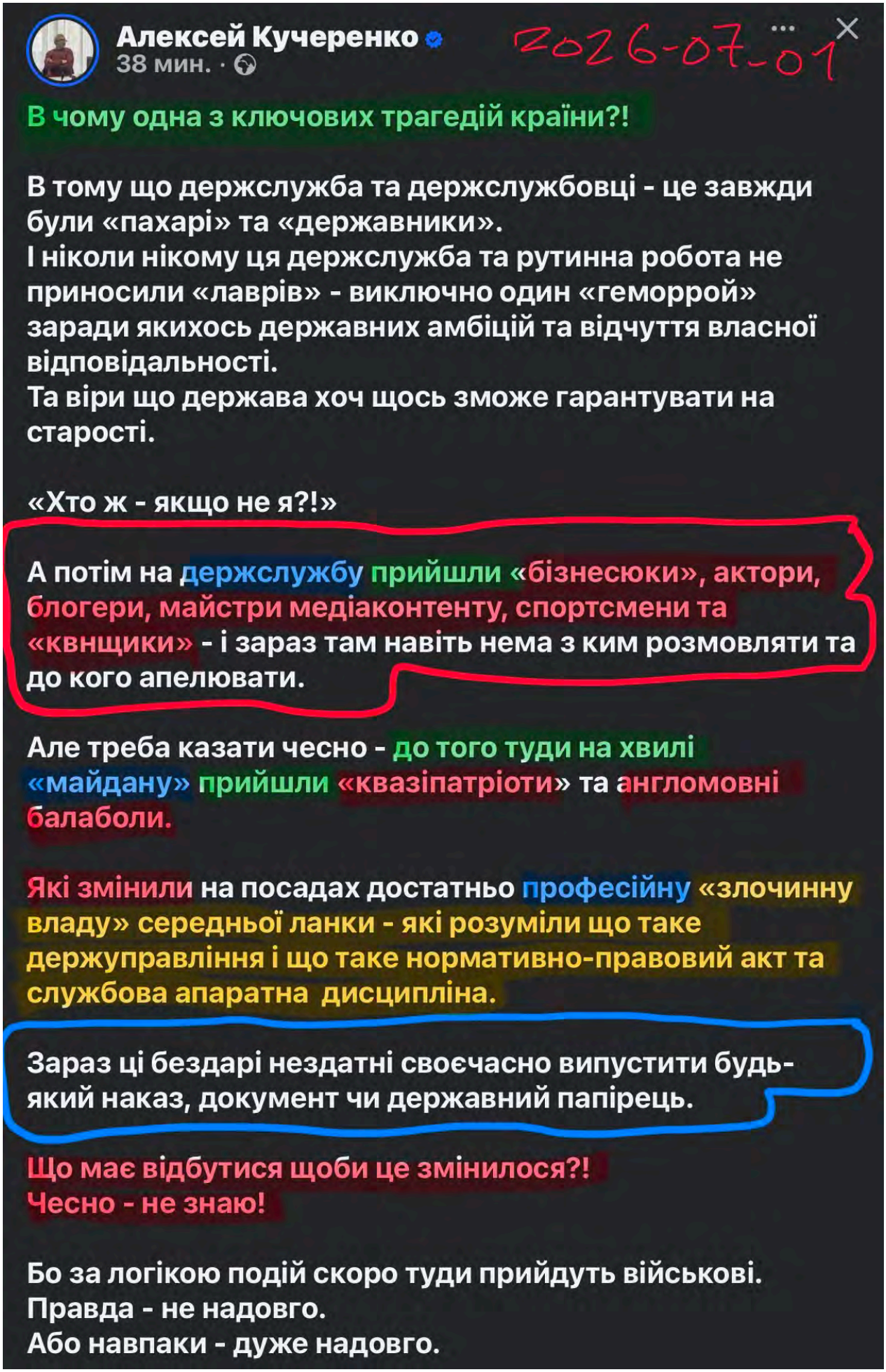
В первую очередь, выборы президента. Вслед за чем можно будет перейти к подписанию реального мирного соглашения с РФ. При этом, как для РФ, так и для США, существует вполне реальный риск переизбрания зеленского, который войну сможет продолжить, используя 6 месяцев передышки для освежения сил армии и пополнения запасов оружия, дронов и ПВО. Европейцы в этом постараются помочь. Тем более, что на военные цели Украине на этот год обещано около 36 млрд €. Еще какие-то суммы могут добавиться в результате двусторонних договоров - с Норвегией, Германией.

То есть, соглашаться на перемирие для Путина чрезвычайно рискованно, и это можно сделать только если экономические и политические выгоды перевесят риски. На поверхности - это объемное снятие санкций, гарантирующее значительный приток средств, признание всех захваченных территорий. Под ковром - договоренности об использовании имеющегося у Трампа рычага влияния на НАБУ/САП для публикации достаточного объема компромата, “пленок Миндича”, чтобы зеленский не смог переизбраться. Или его добровольный отказ от похода на выборы.

Вот комбинация факторов, при которой это перемирие может состояться. Если такой договоренности не будет, и не прилетит какой-то черный лебедь в виде ядерного удара, то мы гарантировано заходим в осень и зиму войны.

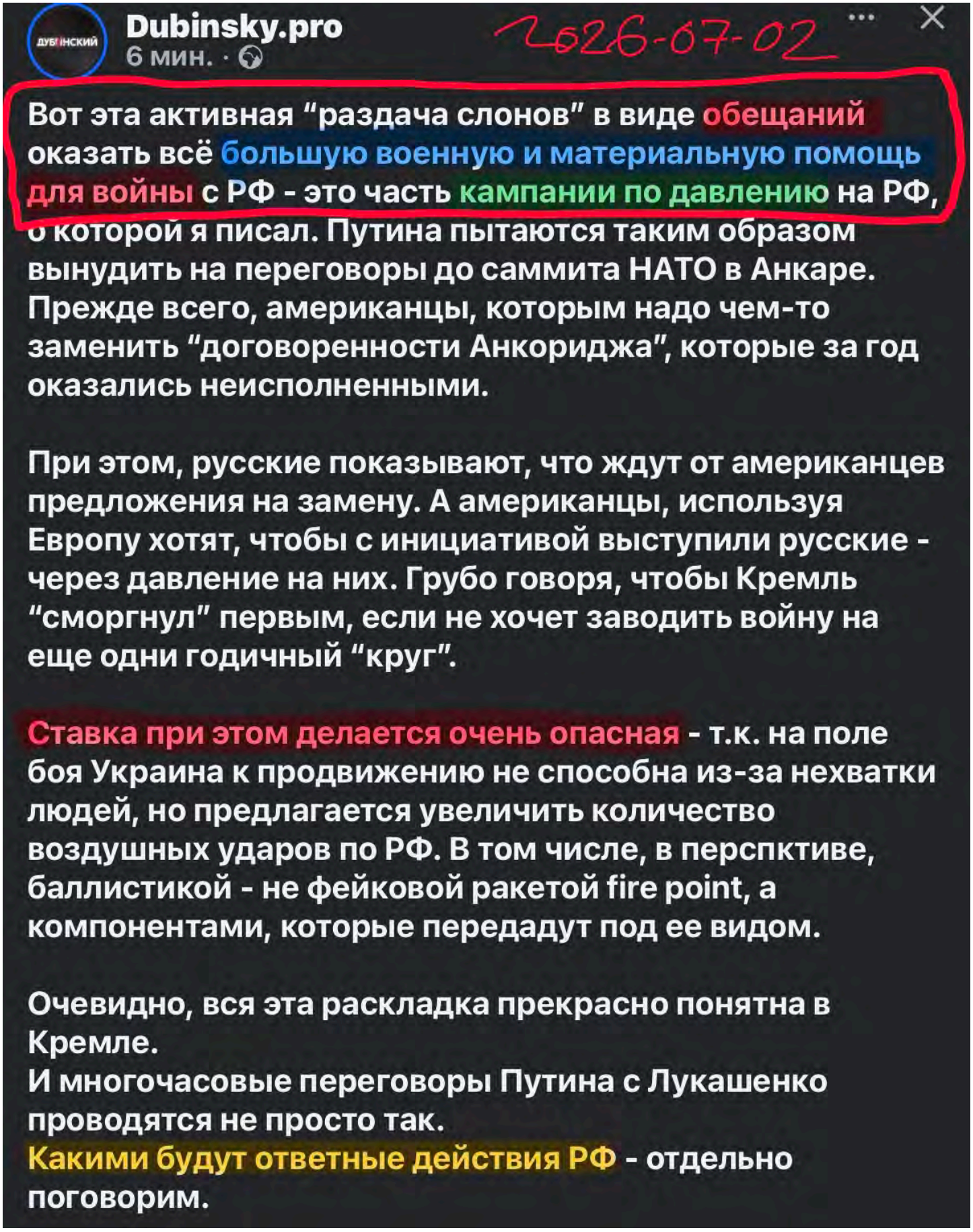
***

№ 2.335

Алексей Кучеренко
38 мин. ·
2026-07-01
В чому одна з ключових трагедій країни?!
В тому що держслужба та держслужбовці - це завжди були «пахарі» та «державники».
І ніколи нікому ця держслужба та рутинна робота не приносили «лаврів» - виключно один «геморрой» заради якихось державних амбіцій та відчуття власної відповідальності.
Та віри що держава хоч щось зможе гарантувати на старості.
«Хто ж - якщо не я?!»
А потім на держслужбу прийшли «бізнесюки», актори, блогери, майстри медіаконтенту, спортсмени та «квнщики» - і зараз там навіть нема з ким розмовляти та до кого апелювати.
Але треба казати чесно - до того туди на хвилі «майдану» прийшли «квазіпатріоти» та англомовні балаболи.
Які змінили на посадах достатньо професійну «злочинну владу» середньої ланки - які розуміли що таке держуправління і що таке нормативно-правовий акт та службова апаратна дисципліна.
Зараз ці бездарі нездатні своєчасно випустити будь-який наказ, документ чи державний папірець.
Що має відбутися щоби це змінилося?!
Чесно - не знаю!
Бо за логікою подій скоро туди прийдуть військові.
Правда - не надовго.
Або навпаки - дуже надовго.

***

№ 2.336

Dubinsky.pro
6 мин. ·
2026-07-02
Вот эта активная "раздача слонов" в виде обещаний оказать всё большую военную и материальную помощь для войны с РФ - это часть кампании по давлению на РФ, о которой я писал. Путина пытаются таким образом вынудить на переговоры до саммита НАТО в Анкаре. Прежде всего, американцы, которым надо чем-то заменить "договоренности Анкориджа", которые за год оказались неисполненными.
При этом, русские показывают, что ждут от американцев предложения на замену. А американцы, используя Европу хотят, чтобы с инициативой выступили русские - через давление на них. Грубо говоря, чтобы Кремль "сморгнул" первым, если не хочет заводить войну на еще одни годичный "круг".
Ставка при этом делается очень опасная - т.к. на поле боя Украина к продвижению не способна из-за нехватки людей, но предлагается увеличить количество воздушных ударов по РФ. В том числе, в перспктиве, баллистикой - не фейковой ракетой fire point, а компонентами, которые передадут под ее видом.
Очевидно, вся эта раскладка прекрасно понятна в Кремле.
И многочасовые переговоры Путина с Лукашенко проводятся не просто так.
Какими будут ответные действия РФ - отдельно поговорим.

***

№ 2.337

УКРАЇНСЬКА ВЛАДА ХОЧЕ ОТРИМАТИ $154 МЛРД(!) ВІД НАШИХ ПАРТНЕРІВ ДО 2030 РОКУ, АБО САМ ПРО СВІЙ ГАМАНЕЦЬ (БЮДЖЕТ) НЕ ПОДБАЄШ – НІХТО НЕ ПОДБАЄ

2026-07-02

Олександр ***Гончаров***

Справді, друзі Кабмін планує залучити від західних союзників не менше $154 млрд до кінця 2030 року. За даними Мінфіну України, ці позикові кошти необхідні для фінансування базових витрат держструктур та підтримки функціонування держави.

Фінансові *потреби* нашими урядовцями розподілені за роками так:

(1) - 2026 рік: $46,4 млрд;

(2) - 2027 рік: $47,7 млрд;

(3) - 2028 рік: $35 млрд;

(4) - 2029 рік: $24,7 млрд.

Найімовірніше, **стільки *позикових грошей* ми навряд чи отримаємо**.

Судіть самі,

1) — по-перше, вже наприкінці минулого місяця МВФ наново переглянув показники своєї кредитної програми й посилив вимоги для України щодо скорочення соціальних виплат і субсидій, а також встановив терміни щодо введення ринкових цін на комунальні послуги. Начебто вони вперше дізналися, що у нас тарифоутворення у сфері ЖКГ завжди було каламутною історією.

> А байка для населення про індексацію на розмір інфляції є лише хитрим фінансовим вивертом.
>
> Насправді ж є ще надбавки, в яких і закладена вся муть. Це й призводить до того, що тарифи постійно зростають вище за інфляцію.

2) — По-друге, видання «Frankfurter Allgemeine Zeitung» повідомило, що **довгострокова допомога Україні під загрозою**, а низка італійських ЗМІ написали:

— затвердження обсягів фінансування України від країн НАТО навіть на цей 2026 рік під питанням.

При цьому досі багатьом (навіть експертам) незрозуміле таке важливе питання,

— чому Кабмін та наші законодавці *не запроваджують* реальних й ефективних заходів і стимулів *для розвитку* національної економіки, малого та середнього українського бізнесу.

Хіба слабко самим навчитися заробляти гроші до держбюджету в умовах скорочення економіки і зниження споживчого попиту? Адже, враховуючи на військовий стан, саме зараз наша економіка має потужно й результативно працювати.

Що робити для цього?

Логіка тут дуже проста:

1) — ***доступні кредити*** → наявність оборотних коштів у підприємств і компаній → є чим платити нормальні зарплати → виробництво підтримується в робочому стані.

2) — *Немає доступних кредитів* — оборотні кошти стискаються до мінімуму, фонд оплати праці ріжуть першим ножем.

3) — А далі все дуже сумно: зарплати летять вниз, у людей менше грошей, відкладати на депозити вже майже нічого. І вся ця конструкція починає руйнуватися.

Ну, невже там у Кабміні та Раді саме таке завдання й сформульоване:

— бадьорити (бісити) нас?!

До речі, процес вже пішов:

— у травні і червні поточного 2026 року в Україні зафіксовано рекордний відтік іноземної валюти з рахунків та депозитів населення, який досяг максимуму за 28 місяців — лише за травень громадяни зняли з валютних рахунків $101 млн!

І ось тут особливо «смішно» слухати окремих урядовців і народних депутатів, мовляв, українському бізнесу не вистачає кадрів.

Ні, все частіше **йому не вистачає не кадрів, а 1) грошей на гідні 2) зарплати.**

А звідси й проявляється ***проблема***:

1) — менше зарплати — менше попиту, відповідно, менше попиту — ще гірше для бізнесу.

Замкнене коло!

2) — Плюс до цього без нормальних доходів людей не буде ні споживання, ні заощаджень, ні сталого економічного зростання.

На закінчення, друзі, хочу відверто сказати:

*— щось від усього цього, що останнім часом видають «на гора» з **питань економіки** наші окремі політики, якось хочеться ... навіть не знаю, чого вже хочеться... вити, піти в монастир, істерично реготати, напитися й забутися, зробити вигляд, що цього ніколи не бачив і не чув ...(виберіть, як то кажуть, свій варіант).*

***

№ 2.338-1

Будуть доїти. Чому "жирна" Бюджетна декларація уряду не порадує українців

Основні прогнозні макропоказники економічного і соціального розвитку України та окремі припущення на 2025—2029 роки

Найменування показника	2025 рік	2026 рік	2027 рік	2028 рік	2029 рік
	(звіт)	(очікування)	(прогноз/сценарій 1)		
Валовий внутрішній продукт:					
номінальний, млрд. гривень	8 931,2	10 105,3	11 530,6	13 130,8	14 952,3
реальна зміна, відсотків до попереднього року	1,8	1,6	4,5	5,3	6,7
Індекс споживчих цін:					
у середньому до попереднього року, відсотків	112,7	108	109,3	107,5	105,9
грудень до грудня попереднього року, відсотків	108	109,2	108,9	106,9	105,1
Індекс цін виробників промислової продукції:					
грудень до грудня попереднього року, відсотків	108,2	112,6	110,3	109,1	107,4
Кількість зайнятих економічною діяльністю у віці 15—70 років, млн. осіб	12,9	12,8	12,9	13,2	13,4
Рівень безробіття населення у віці 15—70 років за методологією Міжнародної організації праці, відсотків до робочої сили відповідного віку	12,7	12,6	12,7	12,9	12,7
Сальдо торговельного балансу, визначене за методологією платіжного балансу, млн. доларів США	– 59 249	– 69 187	– 70 908	– 74 279	– 73 652

2026-07-01

Куц

Міністерство фінансів України презентувало Бюджетну декларацію на найближчі на три роки. План передбачає на 2027–2029 рр. базовий та альтернативний сценарії.

Проблема — вони надмірно оптимістичні. Чого ж насправді варто очікувати?

Передусім впадає в очі зміна стратегії.

Динамічне зростання **вже не є пріоритетом для уряду та досяжною ціллю.**

На перший план виступає "*стійкість*" та "*стабільність*".

А ці поняття не є тотожними високій динаміці зростання, радше навпаки.

Показники державного бюджету на 2025—2029 роки

(млн. гривень)

Найменування показника	2025 рік (факт)	2026 рік (план)	2027 рік (план)	2028 рік (план)	2029 рік (план)
Доходи	3 840 994,6	2 904 600,7	3 011 696,8	3 421 089,8	3 725 617,6
Видатки	5 480 479,4	4 767 273,8	5 046 252,5	4 873 355,5	4 545 134,6
Чисте кредитування	– 3 696,5	39 533,7	6 360,5	5 253,1	2 859,5
Дефіцит "–"/ профіцит "+"	– 1 635 788,3	– 1 902 206,8	– 2 040 916,2	– 1 457 518,8	– 822 376,5

У першій частині декларації, зокрема, вказано: "Економіка України не встигає відновлюватися в умовах постійних потрясінь, що накладаються одне на одне

(поширення гострої респіраторної хвороби Covid-19, спричиненої коронавірусом SARS-CoV-2, повномасштабна збройна агресія Російської Федерації проти України, торговельні протистояння у світі і енергетична криза, що посилюється на тлі війни на Близькому Сході).

В таких умовах ***стійкість*** і ***передбачуваність*** стає основною політичною метою".

Це одразу вносить певний когнітивний дисонанс у сприйняття досягнення урядом таких цілей, бо ж динаміку можна виміряти темпами зростання ВВП у відсотках, а

— як виміряти "*стійкість*" та "*стабільність*"?

1. Інфляційний навар: як роздувається воєнний ВВП

Як відомо, стандартний аналіз *бізнес-проекту* включає в себе три варіанти прогнозів: базовий, оптимістичний і песимістичний.

Найменування показника	2025 рік	2026 рік	2027 рік	2028 рік	2029 рік
	(звіт)	(очікування)	(прогноз/сценарій 1)		
Обмінний курс гривні до долара США, гривень за 1 долар США:					
у середньому за період	41,7	44,4	47,1	49,1	50,7
на кінець періоду	42,4	45,8	48,3	50,1	51,5

Джерело: прогноз Мінекономіки

Звісно, планування державних фінансів суттєво відрізняється від бізнесового, тому у випадку із макроекономічним прогнозуванням та державним бюджетуванням, розробляються лише ***два сценарії***:

— базовий та альтернативний.

Умовно кажучи, в такій системі прогнозування позитивного сценарію немає апріорі, точніше його місце займає *базовий*.

— А *альтернативний* — евфемізм до терміну "*песимістичний*".

Розпочнемо з альтернативного (він названий в Декларації сценарієм 2). Згідно з поясненнями Мінфіну, цей варіант передбачає триваліші воєнні дії з наслідками для економіки.

"Відповідно сценарій 2 передбачає більш стриману динаміку економічного відновлення у 2027–2029 рр. (у середньому близько 3,5% на рік порівняно з 5,5% за сценарієм 1), вищий інфляційний тиск (середньорічний на рівні 7,8% порівняно з 7,6% за сценарієм 1) та повільніше відновлення експорту товарів і послуг (у середньому 9% порівняно з 11,6% за сценарієм 1)" — уточнюють у Мінфіні.

При цьому середній номінальний обсяг ВВП у 2027–2029 рр. прогнозується дещо нижчим, ніж за базовим сценарієм: 12,73 трлн грн проти 13,2 трлн грн.

У цьому прогнозі закладено *камінь спотикання* у контексті цілей *Мінфіну* та *Нацбанку*.

Як відомо, планова ціль за споживчою інфляцією, за яку відповідає НБУ, залишається 5% у річному вимірі. Але гальмування інфляції призводить до скорочення такого показника, як дефлятор ВВП.

Номінальне значення ВВП у гривнях щороку збільшується як завдяки реальному економічному зростанню (менша величина), так і завдяки номінальному зростанню на показник дефлятора, тобто за рахунок інфляції

(більша величина). Наприклад, дефлятор ВВП України за підсумками 2025 р. становив приблизно 14%.

Цей показник відображає загальний рівень інфляції (зростання цін на всі вироблені товари та послуги) в економіці країни. При цьому реальне зростання ВВП становило лише 1,8%.

Звісно, висока інфляція приводить до ризиків девальвації.

> Але якщо курс гривні підтримується значним потоком зовнішньої фінансової допомоги та резервами НБУ, тоді ми спостерігаємо ефект штучної стабільності національної валюти.

Це дозволяє за рахунок цінового фактору стрімко нарощувати ВВП за номіналом (базу для фіскального перерозподілу коштів в державний бюджет). А паралельно за рахунок курсової стабільності стрімко зростає й доларовий ВВП.

Утім, не все так просто.

Серед ***негативних наслідків*

> **— лідерство України за темпами зростання внутрішніх цін, причому не тільки в гривнях, але й у доларах.**

Це знищує конкурентні фактори внутрішнього виробництва, внаслідок чого зростає імпорт, який дедалі більше захоплює весь внутрішній ринок.

Крім того, рано чи пізно ця "гребля" у вигляді позірної стабільності може бути знесена накопиченою відстроченою девальвацією (наприклад у випадку суттєвого скорочення зовнішньої фінансової допомоги).

Для Мінфіну більш вигідна модель з відносно високим дефлятором ВВП та споживчою інфляцію вище середнього (а за наслідки інфляційного накручення валового продукту і подальшого коригування курсу гривні буде відповідати Нацбанк).

2. Оптимізм на порозі рецесії

Але повернемося до прогнозів.

Чому альтернативний сценарій розвитку економіки від уряду є занадто оптимістичним?

> — Справа в тому, що цей прогноз передбачає реальне зростання ВВП в 2026 р. на 1,6%. Це менше, ніж минулого року (1,8%), але все одно виглядає нереалістично з урахуванням поточних трендів.

Адже вже в першому кварталі поточного року відповідний показник впав уперше з 2022-го.

Тобто ми опинились за крок до *економічної рецесії*.

Темп падіння — мінус 0,5%. І тут важливо, що динаміка відносно попереднього, четвертого кварталу 2025 р. ще гірша — мінус 0,7%.

Якщо падіння валового продукту триватиме й у другому кварталі 2026 р., це вже буде офіційна рецесія.

3. Траєкторія ВВП в умовах війни

Українська економіка під час великої війни мала б проходити через кілька важливих етапів:

(1) - Шок і стрімке падіння ВВП — 2022 р.;

(2) - Структурна перебудова під воєнні умови та переналаштування на систему оборонного замовлення (цей етап мав відбутися в 2023–2025 рр., але параметри відновлення досягнуті лише частково);

(3) - Вихід на тренд високих темпів економічного зростання на рівні 5% на рік і більше. Такою точкою біфуркації мав бути 2025 р., але не став.

Третій етап — це справді поворотний момент, бо після його проходження існує ймовірність двох сценаріїв:

1) — економіка або виходить на тренд сталого зростання на рівні 5% і вище, або

2) — поступово згасає та переходить до *рецесійного тренду*.

З нами відбувся саме другий сценарій.

Хоча для досягнення значних темпів зростання під час війни в уряду є широка лінійка інструментів і компенсаторів у вигляді високого рівня держвитрат.

Наприклад,

- у форматі мережевоцентричної малої індустріалізації, яка могла б спиратися на децентралізовану енергетику та технологічні і технічні навчальні центри по всій країні.

4. Як імпорт гальмує економіку

Яка ж головна причина падіння економіки?

Її легко знайти розглянувши *формулу ВВП за витратами*.

> — Це сума споживчих витрат населення, інвестицій бізнесу та державних витрат плюс чистий експорт (або мінус чистий імпорт).

У нас зростає від'ємне сальдо зовнішньої торгівлі, а перевищення імпорту над експортом вираховується з показника ВВП.

Звісно, ми купуємо за кордоном багато критичних товарів.

Але через суттєве зростання внутрішніх цін у доларовому еквіваленті всередині країни було знищено значну частину внутрішнього виробництва і просто споживчих товарів, які замістив імпорт, але які наша економіка могла виробляти навіть під час війни.

У 2025-му від'ємне торговельне сальдо становило $53 млрд, або 25% ВВП.

Високий рівень імпорту — це своєрідна економічна рецесійна спіраль, бо в такій моделі він "зжирає" показник зростання ВВП.

Утім, ключова ціль Мінфіну — це не економічне зростання, а пошук нового "*фіскального простору*".

5. Запас міцності бюджету: ставка на податки

Фіскальний простір (fiscal space) — це спроможність уряду або місцевої влади збільшувати видатки чи знижувати податки, не порушуючи макроекономічну та боргову стабільність.

> Це своєрідний запас міцності держбюджету для реалізації соціальних, економічних чи кризових програм.

Ось що з цього приводу конкретизує *Мінфін*:

> "На 2027–2029 рр. передбачено фіскальний простір у сумі 294 691,1 млн грн у 2027 р., 470 632,9 млн грн — у 2028 р. та 619 879,5 млн грн — у 2029 р., який сформований з урахуванням додаткових заходів, що дасть змогу збільшити дохідну частину державного бюджету".

Як бачимо, **Мінфін очікує збільшення фіскального простору приблизно у 2,1 раза протягом трьох років.**

> Що цікаво, номінальний ВВП за цей же період має зрости лише в 1,4 раза.
>
> **— За рахунок чого тоді так розшириться фіскальний простір?**

Лише за рахунок збільшення фіскального тиску:

— "корову" у вигляді економіки планують більше доїти та менше годувати.

6. Базовий сценарій: як уряд відривається від реальності

Тепер проаналізуємо основні прогнозні показники бюджетної декларації.

Темпи зростання в нинішній економічній парадигмі (криза на ринку праці, збільшення частки сировинного сектору економіки та деіндустріалізація) явно завищені, особливо на 2027–2029 рр.

Уже зараз очевидно, що зростання від 4,5% і 5,3% неможливо буде досягнути в умовах продовження війни; а темпів зростання у 6,7% — навіть в умовах завершення війни, якщо збережеться сировинна економічна парадигма.

Узагалі зростання на рівні 5%+ досяжні лише за умови перезавантаження економічної моделі або у випадку завершення війни і надходження значних коштів на післявоєнне відновлення.

Найважливіший і найбільш чесний індикатор економічної активності — це рівень безробіття.

> За правильно відкаліброваної моделі воєнного кейнсіанства він має перебувати на рівні 2–3% від економічно активного населення.

В Україні ж безробіття прогнозуються у діапазоні 12,6–12,8% протягом найближчих трьох років, що

> **— свідчить про *системну помилковість* основних параметричних даних поточної економічної моделі.**

Споживча інфляція залишатиметься на досить високому рівні — 8% та 9,3% у 2026 р. і 2027 р. відповідно. І лише у 2029 р. очікується гальмування цін майже до рівня таргету НБУ.

Втім, залишати "все найсмачніше" на останній, третій рік бюджетної декларації — це вже традиція нашого уряду.

Що цікаво, промислова інфляція у 2026–2029 рр. (грудень до грудня) буде вищою — 12,6%, 10,3%, 9,1% та 7,4% відповідно.

Це означатиме, що вартість факторів виробництва збільшуватиметься швидше за ціну товарів та послуг, що негативно відіб’ється на стані реального сектору економіки.

Економічно активне населення визначено на рівні 12,8 млн осіб.

І лише у 2029 р. — 13,4 млн осіб (тобто суттєвої репатріації не очікується).

Це означає, що загальна чисельність населення зараз може бути в діапазоні 25–27 млн осіб.

Цілком імовірно, що вказаний ***індикатор завищено***.

В реальності Україна втрачає трудові ресурси зі швидкістю 500 тис. осіб на рік (чистий відтік населення за кордон).

Не менш *завищеними* виглядають і параметри *експорту*.

У 2025 р. цей показник становив $40 млрд — експорт товарів і $16 млрд — експорт послуг.

У 2026–2029 рр. експорт товарів та послуг прогнозується на рівні $55,8, $60,4, $67,19 та $77,46 млрд відповідно (і це на тлі наростання проблем з логістикою та транспортом, особливо у контексті руйнувань портової інфраструктури).

До речі, ці показники суттєво нижчі за прогнози минулорічної Бюджетної декларації.

Більш реалістичною виглядає оцінка імпорту: $125, $131, $141 та $151 млрд відповідно.

Це на 25–30% більше за попередні бюджетні прогнози.

За таких розкладів торговельний баланс залишатиметься глибоко від'ємним:

— він коливатиметься від $69 до $74 млрд.

Динамічне зростання за такого рівня імпортного вирахування малоймовірне.

Означений ***курс гривні до долара*** США за чотири роки в діапазоні 44,4–50,7 грн/$ слід розглядати як суто технічний, розрахунковий.

Він не має жодного зв´язку реальністю.

7. Видатки та надання кредитів держбюджету на 2025–2029 рр.

Що стосується бюджетних показників, то Мінфін планує певне замороження загальної суми доходів

— за чотири роки цей показник зросте лише з 2,9 трлн грн до 3,73 трлн грн.

Зате суттєво буде перезавантажена структура бюджету:

— неподаткові надходження, які в 2025 р. становили 983 млрд грн, у 2026 р. скорочуються до 76 млрд грн та до 84,4 млрд грн у 2029-му — через зменшення потоків зовнішньої фінансової допомоги.

А частка внутрішніх податкових надходжень в структурі загальних доходів державного бюджету за чотири роки зросте з 79% до 81%.

Тобто прогноз — *зменшення обсягу зовнішньої допомоги*.

Номінальний і реальний ВВП України у 2025–2029 рр.

8. Соціальна заморозка

Що стосується соціальних показників, то вони будуть *заморожені*.

Це, зокрема, стосується

— ***прожиткового мінімуму***, який за чотири роки зросте з 3559 грн до 4151 грн, лише на 16,6%:

Бюджетна декларація також фіксує такі прогнози ***мінімальної заробітної плати***:

з 1 січня 2027 р. — 9546 грн;

з 1 січня 2028 р. — 10 377 грн;

з 1 січня 2029 р. — 11 114 грн.

А ***посадовий оклад*** працівника I тарифного розряду Єдиної тарифної сітки становитиме:

з 1 січня 2027 р. — 3819 грн;

з 1 січня 2028 р. — 4151 грн;

з 1 січня 2029 р. — 4446 грн.

9. Коли завершиться війна: передбачення уряду

Трирічний план передбачає завершення війни.

Це підтверджує прогноз видатків держбюджету на середньостроковий період на безпеку і оборону:

на 2027 рік — 2,76 трлн грн;

на 2028 рік — 2,28 трлн грн;

на 2029 рік — 1,69 трлн грн.

Як зазначається в *декларації*,

— "обсяги видатків на сектор безпеки і оборони за пропозиціями головних розпорядників бюджетних коштів, що входять до сектору безпеки і оборони, враховують видатки на виконання середньострокових зобов'язань за державними контрактами (договорами) щодо закупівлі озброєння, військової техніки, зброї і боєприпасів на 2027 р. у сумі 161 806,2 млн грн, на 2028 р. — 14 066,6 млн грн, на 2029 рік — 5100 млн грн".

Як бачимо,

> — витрати на закупівлю озброєння в 2028 р. скоротяться майже до мінімуму.

Підсумовуючи, можна сказати, що це найбільш *відірвана від реальності* бюджетна декларація за весь період складання такого документу (за винятком тієї декларації, яка припала на початок великої війни).

Це призведе до формування *нереалістичних бюджетних очікувань* у наступні роки та *значного напруження* в контексті дохідної частини державного бюджету.

Втім, **головний меседж уряду — війна завершиться в 2028 р…**

Сама стаття - за посиланням у коментарі.

***

№ 2.338-2

Будуть доїти. Чому "жирна" Бюджетна декларація уряду не порадує українців

2026-07-01

Олексій ***Кущ***, фінансовий аналітик, економічний експерт

Міністерство фінансів України презентувало Бюджетну декларацію на найближчі на три роки.

План передбачає на 2027–2029 рр. базовий та альтернативний сценарії.

Проблема — вони надмірно оптимістичні.

Чого ж насправді варто очікувати?

Передусім впадає в очі зміна стратегії.

Динамічне зростання вже не є пріоритетом для уряду та досяжною ціллю.

На перший план виступає "стійкість" та "стабільність". А ці поняття не є тотожними високій динаміці зростання, радше навпаки. У першій частині декларації, зокрема, вказано: "Економіка України не встигає відновлюватися в умовах постійних потрясінь, що накладаються одне на одне (поширення гострої респіраторної хвороби Covid-19, спричиненої коронавірусом SARS-CoV-2, повномасштабна збройна агресія Російської Федерації проти України,

торговельні протистояння у світі і енергетична криза, що посилюється на тлі війни на Близькому Сході). В таких умовах стійкість і передбачуваність стає основною політичною метою".

Це одразу вносить певний когнітивний дисонанс у сприйняття досягнення урядом таких цілей, бо ж динаміку можна виміряти темпами зростання ВВП у відсотках, а як виміряти "стійкість" та "стабільність"?

1. Інфляційний навар: як роздувається воєнний ВВП

Як відомо, стандартний аналіз бізнес-проекту включає в себе три варіанти прогнозів: базовий, оптимістичний і песимістичний. Звісно, планування державних фінансів суттєво відрізняється від бізнесового, тому у випадку із макроекономічним прогнозуванням та державним бюджетуванням, розробляються лише два сценарії: базовий та альтернативний. Умовно кажучи, в такій системі прогнозування позитивного сценарію немає апріорі, точніше його місце займає базовий. А альтернативний — евфемізм до терміну "песимістичний".

Розпочнемо з альтернативного (він названий в Декларації сценарім 2). Згідно з поясненнями Мінфіну, цей варіант передбачає триваліші воєнні дії з наслідками для економіки.

"Відповідно сценарій 2 передбачає більш стриману динаміку економічного відновлення у 2027–2029 рр. (у середньому близько 3,5% на рік порівняно з 5,5% за сценарієм 1), вищий інфляційний тиск (середньорічний на рівні 7,8% порівняно з 7,6% за сценарієм 1) та повільніше відновлення експорту товарів і послуг (у середньому 9% порівняно з 11,6% за сценарієм 1)" — уточнюють у Мінфіні.

При цьому середній номінальний обсяг ВВП у 2027–2029 рр. прогнозується дещо нижчим, ніж за базовим сценарієм: 12,73 трлн грн проти 13,2 трлн грн.

У цьому прогнозі закладено камінь спотикання у контексті цілей Мінфіну та Нацбанку. Як відомо, планова ціль за споживчою інфляцією, за яку відповідає НБУ, залишається 5% у річному вимірі. Але гальмування інфляції призводить до скорочення такого показника, як дефлятор ВВП. Номінальне значення ВВП у гривнях щороку збільшується як завдяки реальному економічному зростанню (менша величина), так і завдяки номінальному зростанню на показник дефлятора, тобто за рахунок інфляції (більша величина). Наприклад, дефлятор ВВП України за підсумками 2025 р. становив приблизно 14%. Цей показник відображає загальний рівень інфляції (зростання цін на всі вироблені товари та послуги) в економіці країни. При цьому реальне зростання ВВП становило лише 1,8%.

Звісно, висока інфляція приводить до ризиків девальвації. Але якщо курс гривні підтримується значним потоком зовнішньої фінансової допомоги та резервами НБУ, тоді ми спостерігаємо ефект штучної стабільності національної валюти. Це дозволяє за рахунок цінового фактору стрімко нарощувати ВВП за номіналом (базу для фіскального перерозподілу коштів в державний бюджет). А паралельно за рахунок курсової стабільності стрімко зростає й доларовий ВВП.

Утім, не все так просто. Серед негативних наслідків — лідерство України за темпами зростання внутрішніх цін, причому не тільки в гривнях, але й у доларах. Це знищує конкурентні фактори внутрішнього виробництва, внаслідок чого зростає імпорт, який дедалі більше захоплює весь внутрішній ринок. Крім того, рано чи пізно ця "гребля" у вигляді позірної стабільності може бути знесена накопиченою відстроченою девальвацією (наприклад у випадку суттєвого скорочення зовнішньої фінансової допомоги).

Для Мінфіну більш вигідна модель з відносно високим дефлятором ВВП та споживчою інфляцію вище середнього (а за наслідки інфляційного накручення валового продукту і подальшого коригування курсу гривні буде відповідати Нацбанк).

2. Оптимізм на порозі рецесії

Але повернемося до прогнозів. Чому альтернативний сценарій розвитку економіки від уряду є занадто оптимістичним? Справа в тому, що цей прогноз передбачає реальне зростання ВВП в 2026 р. на 1,6%. Це менше, ніж минулого року (1,8%), але все одно виглядає нереалістично з урахуванням поточних трендів.

Адже вже в першому кварталі поточного року відповідний показник впав уперше з 2022-го. Тобто ми опинились за крок до економічної рецесії. Темп падіння — мінус 0,5%. І тут важливо, що динаміка відносно попереднього, четвертого кварталу 2025 р. ще гірша — мінус 0,7%.

Якщо падіння валового продукту триватиме й у другому кварталі 2026 р., це вже буде офіційна рецесія.

3. Траєкторія ВВП в умовах війни

Українська економіка під час великої війни мала б проходити через кілька важливих етапів:

1. Шок і стрімке падіння ВВП — 2022 р.;
2. Структурна перебудова під воєнні умови та переналаштування на систему оборонного замовлення (цей етап мав відбутися в 2023–2025 рр., але параметри відновлення досягнуті лише частково);

3. Вихід на тренд високих темпів економічного зростання на рівні 5% на рік і більше. Такою точкою біфуркації мав бути 2025 р., але не став.

Третій етап — це справді поворотний момент, бо після його проходження існує ймовірність двох сценаріїв: економіка або виходить на тренд сталого зростання на рівні 5% і вище, або поступово згасає та переходить до рецесійного тренду. З нами відбувся саме другий сценарій.

Хоча для досягнення значних темпів зростання під час війни в уряду є широка лінійка інструментів і компенсаторів у вигляді високого рівня держвитрат. Наприклад, у форматі мережевоцентричної малої індустріалізації, яка могла б спиратися на децентралізовану енергетику та технологічні і технічні навчальні центри по всій країні.

4. Як імпорт гальмує економіку

Яка ж головна причина падіння економіки? Її легко знайти розглянувши формулу ВВП за витратами. Це сума споживчих витрат населення, інвестицій бізнесу та державних витрат плюс чистий експорт (або мінус чистий імпорт). У нас зростає від'ємне сальдо зовнішньої торгівлі, а перевищення імпорту над експортом вираховується з показника ВВП.

Звісно, ми купуємо за кордоном багато критичних товарів. Але через суттєве зростання внутрішніх цін у доларовому еквіваленті всередині країни було знищено значну частину внутрішнього виробництва і просто споживчих товарів, які замістив імпорт, але які наша економіка могла виробляти навіть під час війни. У 2025-му від’ємне торговельне сальдо становило $53 млрд, або 25% ВВП. Високий рівень імпорту — це своєрідна економічна рецесійна спіраль, бо в такій моделі він "зжирає" показник зростання ВВП.

Утім, ключова ціль Мінфіну — це не економічне зростання, а пошук нового "фіскального простору".

5. Запас міцності бюджету: ставка на податки

Фіскальний простір (fiscal space) — це спроможність уряду або місцевої влади збільшувати видатки чи знижувати податки, не порушуючи макроекономічну та боргову стабільність. Це своєрідний запас міцності держбюджету для реалізації соціальних, економічних чи кризових програм.

Ось що з цього приводу конкретизує Мінфін: "На 2027–2029 рр. передбачено фіскальний простір у сумі 294 691,1 млн грн у 2027 р., 470 632,9 млн грн — у 2028 р. та 619 879,5 млн грн — у 2029 р., який сформований з урахуванням додаткових заходів, що дасть змогу збільшити дохідну частину державного бюджету".

Як бачимо, Мінфін очікує збільшення фіскального простору приблизно у 2,1 раза протягом трьох років. Що цікаво, номінальний ВВП за цей же період має зрости лише в 1,4 раза. За рахунок чого тоді так розшириться фіскальний простір? Лише за рахунок збільшення фіскального тиску: "корову" у вигляді економіки планують більше доїти та менше годувати.

6. Базовий сценарій: як уряд відривається від реальності

Тепер проаналізуємо основні прогнозні показники бюджетної декларації.

Основні прогнозні макропоказники економічного і соціального розвитку України та окремі припущення на 2025—2029 роки

Найменування показника	2025 рік	2026 рік	2027 рік	2028 рік	2029 рік
	(звіт)	(очікування)	(прогноз/сценарій 1)		
Валовий внутрішній продукт:					
номінальний, млрд. гривень	8 931,2	10 105,3	11 530,6	13 130,8	14 952,3
реальна зміна, відсотків до попереднього року	1,8	1,6	4,5	5,3	6,7
Індекс споживчих цін:					
у середньому до попереднього року, відсотків	112,7	108	109,3	107,5	105,9
грудень до грудня попереднього року, відсотків	108	109,2	108,9	106,9	105,1
Індекс цін виробників промислової продукції:					
грудень до грудня попереднього року, відсотків	108,2	112,6	110,3	109,1	107,4
Кількість зайнятих економічною діяльністю у віці 15—70 років, млн. осіб	12,9	12,8	12,9	13,2	13,4
Рівень безробіття населення у віці 15—70 років за методологією Міжнародної організації праці, відсотків до робочої сили відповідного віку	12,7	12,6	12,7	12,9	12,7
Сальдо торговельного балансу, визначене за методологією платіжного балансу, млн. доларів США	– 59 249	– 69 187	– 70 908	– 74 279	– 73 652

Експорт товарів та послуг:					
млн. доларів США	54 103	55 802	60 434	67 194	77 460
зміна, відсотків до попереднього року	– 4,4	3,1	8,3	11,2	15,3
Імпорт товарів та послуг:					
млн. доларів США	113 352	124 989	131 342	141 473	151 112
зміна, відсотків до попереднього року	16,8	10,3	5,1	7,7	6,8
Припущення прогнозу					

Найменування показника	2025 рік	2026 рік	2027 рік	2028 рік	2029 рік
	(звіт)	(очікування)	(прогноз/сценарій 1)		
Обмінний курс гривні до долара США, гривень за 1 долар США:					
у середньому за період	41,7	44,4	47,1	49,1	50,7
на кінець періоду	42,4	45,8	48,3	50,1	51,5

Джерело: прогноз Мінекономіки

Темпи зростання в нинішній економічній парадигмі (криза на ринку праці, збільшення частки сировинного сектору економіки та деіндустріалізація) явно завищені, особливо на 2027–2029 рр. Уже зараз очевидно, що зростання від 4,5% і 5,3% неможливо буде досягнути в умовах продовження війни; а темпів зростання у 6,7% — навіть в умовах завершення війни, якщо збережеться сировинна економічна парадигма.

Узагалі зростання на рівні 5%+ досяжні лише за умови перезавантаження економічної моделі або у випадку завершення війни і надходження значних коштів на післявоєнне відновлення.

Найважливіший і найбільш чесний індикатор економічної активності — це рівень безробіття. За правильно відкаліброваної моделі воєнного кейнсіанства він має перебувати на рівні 2–3% від економічно активного населення. В Україні ж безробіття прогнозуються у діапазоні 12,6–12,8% протягом найближчих трьох років, що свідчить про системну помилковість основних параметричних даних поточної економічної моделі.

Споживча інфляція залишатиметься на досить високому рівні — 8% та 9,3% у 2026 р. і 2027 р. відповідно. І лише у 2029 р. очікується гальмування цін майже до рівня таргету НБУ. Втім, залишати "все найсмачніше" на останній, третій рік бюджетної декларації — це вже традиція нашого уряду. Що цікаво,

промислова інфляція у 2026–2029 рр. (грудень до грудня) буде вищою — 12,6%, 10,3%, 9,1% та 7,4% відповідно. Це означатиме, що вартість факторів виробництва збільшуватиметься швидше за ціну товарів та послуг, що негативно відіб'ється на стані реального сектору економіки.

Економічно активне населення визначено на рівні 12,8 млн осіб. І лише у 2029 р. — 13,4 млн осіб (тобто суттєвої репатріації не очікується). Це означає, що загальна чисельність населення зараз може бути в діапазоні 25–27 млн осіб. Цілком імовірно, що вказаний індикатор завищено. В реальності Україна втрачає трудові ресурси зі швидкістю 500 тис. осіб на рік (чистий відтік населення за кордон).

Не менш завищеними виглядають і параметри експорту. У 2025 р. цей показник становив $40 млрд — експорт товарів і $16 млрд — експорт послуг. У 2026–2029 рр. експорт товарів та послуг прогнозується на рівні $55,8, $60,4, $67,19 та $77,46 млрд відповідно (і це на тлі наростання проблем з логістикою та транспортом, особливо у контексті руйнувань портової інфраструктури). До речі, ці показники суттєво нижчі за прогнози минулорічної Бюджетної декларації.

Більш реалістичною виглядає оцінка імпорту: $125, $131, $141 та $151 млрд відповідно. Це на 25–30% більше за попередні бюджетні прогнози. За таких розкладів торговельний баланс залишатиметься глибоко від'ємним: він коливатиметься від $69 до $74 млрд. Динамічне зростання за такого рівня імпортного вирахування малоймовірне.

Означений курс гривні до долара США за чотири роки в діапазоні 44,4–50,7 грн/$ слід розглядати як суто технічний, розрахунковий. Він не має жодного зв´язку реальністю.

Видатки та надання кредитів державного бюджету
на 2025—2029 роки

(млн. гривень)

Найменування показника	2025 рік (факт)	2026 рік (план)	2027 рік (план)	2028 рік (план)	2029 рік (план)
Видатки та надання кредитів	5 490 540,1	4 824 061,8	5 067 702,2	4 892 994,5	4 562 823,9
у тому числі					
видатки	5 480 479,4	4 767 273,8	5 046 252,5	4 873 355,5	4 545 134,6
загальний фонд	4 188 863,4	4 378 468	4 454 395,4	4 315 009,6	3 983 789,4
спеціальний фонд	1 291 616	388 805,8	591 857,1	558 345,9	561 345,2
надання кредитів	10 060,7	56 788	21 449,7	19 639	17 689,3
загальний фонд	496,7	23 837,7	21 004,5	19 187,6	17 214,9
спеціальний фонд	9 564	32 950,3	445,2	451,4	474,4

Показники державного бюджету на 2025—2029 роки

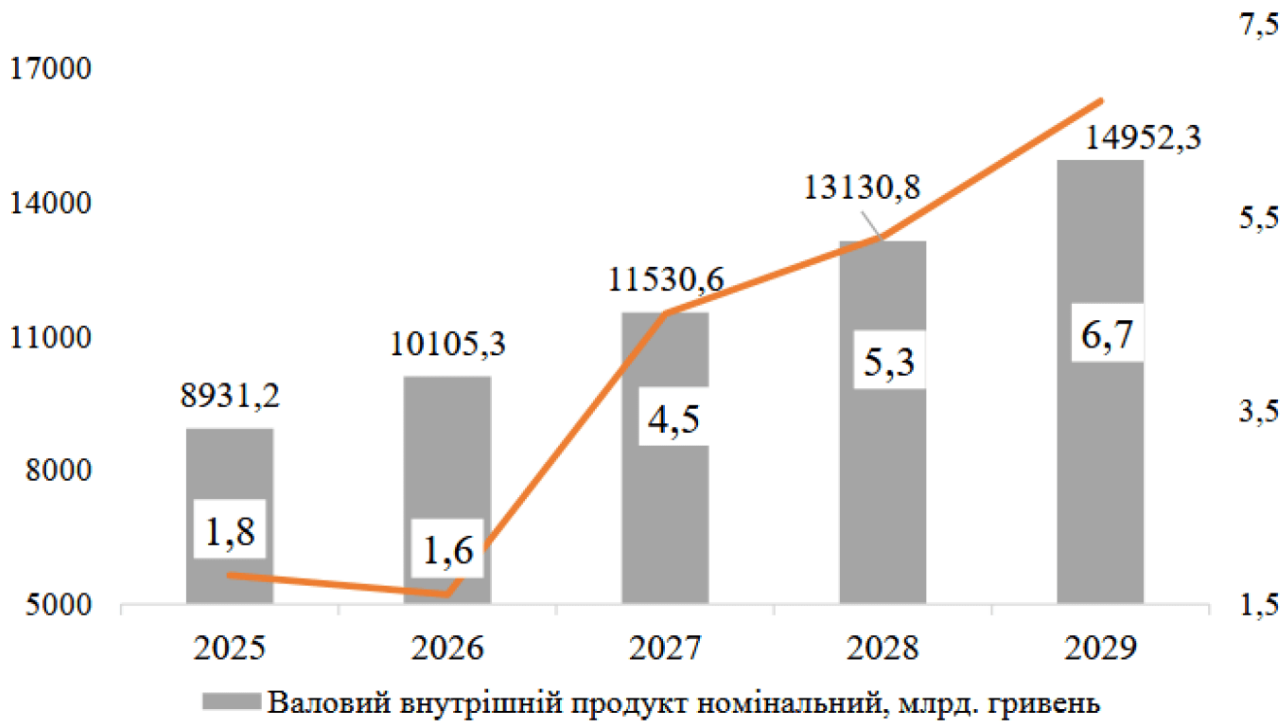
(млн. гривень)

Найменування показника	2025 рік (факт)	2026 рік (план)	2027 рік (план)	2028 рік (план)	2029 рік (план)
Доходи	3 840 994,6	2 904 600,7	3 011 696,8	3 421 089,8	3 725 617,6
Видатки	5 480 479,4	4 767 273,8	5 046 252,5	4 873 355,5	4 545 134,6
Чисте кредитування	– 3 696,5	39 533,7	6 360,5	5 253,1	2 859,5
Дефіцит “–”/ профіцит “+”	– 1 635 788,3	– 1 902 206,8	– 2 040 916,2	– 1 457 518,8	– 822 376,5

Що стосується бюджетних показників, то Мінфін планує певне замороження загальної суми доходів — за чотири роки цей показник зросте лише з 2,9 трлн грн до 3,73 трлн грн. Зате суттєво буде перезавантажена структура бюджету: неподаткові надходження, які в 2025 р. становили 983 млрд грн, у 2026 р. скорочуються до 76 млрд грн та до 84,4 млрд грн у 2029-му — через зменшення потоків зовнішньої фінансової допомоги. А частка внутрішніх податкових надходжень в структурі загальних доходів державного бюджету за чотири роки зросте з 79% до 81%.

Тобто прогноз — зменшення обсягу зовнішньої допомоги.

Динаміка номінального та реального валового внутрішнього продукту у 2025—2029 роках

Джерело: прогноз Мінекономіки

7. Соціальна заморозка

Що стосується соціальних показників, то вони будуть заморожені. Це, зокрема, стосується прожиткового мінімуму, який за чотири роки зросте з 3559 грн до 4151 грн, лише на 16,6%:

(гривень)

Прожитковий мінімум	2027 рік	2028 рік	2029 рік
На одну особу	3 559	3 876	4 151
Для дітей віком до шести років	3 124	3 402	3 644
Для дітей віком від шести до 18 років	3 895	4 242	4 543
Для працездатних осіб	3 691	4 019	4 304
Для осіб, які втратили працездатність	2 878	3 134	3 357

Бюджетна декларація також фіксує такі прогнози мінімальної заробітної плати:

- з 1 січня 2027 р. — 9546 грн;
- з 1 січня 2028 р. — 10 377 грн;
- з 1 січня 2029 р. — 11 114 грн.

А посадовий оклад працівника І тарифного розряду Єдиної тарифної сітки становитиме:

- з 1 січня 2027 р. — 3819 грн;
- з 1 січня 2028 р. — 4151 грн;
- з 1 січня 2029 р. — 4446 грн.

8. Коли завершиться війна: передбачення уряду

Трирічний план передбачає завершення війни. Це підтверджує прогноз видатків держбюджету на середньостроковий період на безпеку і оборону:

- на 2027 рік — 2,76 трлн грн;
- на 2028 рік — 2,28 трлн грн;
- на 2029 рік — 1,69 трлн грн.

Як зазначається в декларації, "обсяги видатків на сектор безпеки і оборони за пропозиціями головних розпорядників бюджетних коштів, що входять до сектору безпеки і оборони, враховують видатки на виконання середньострокових зобов'язань за державними контрактами (договорами) щодо закупівлі озброєння, військової техніки, зброї і боєприпасів на 2027 р. у сумі 161 806,2 млн грн, на 2028 р. — 14 066,6 млн грн, на 2029 рік — 5100 млн грн".

Як бачимо, витрати на закупівлю озброєння в 2028 р. скоротяться майже до мінімуму.

Підсумовуючи, можна сказати, що це найбільш відірвана від реальності бюджетна декларація за весь період складання такого документу (за винятком тієї декларації, яка припала на початок великої війни). Це призведе до формування нереалістичних бюджетних очікувань у наступні роки та значного напруження в контексті дохідної частини державного бюджету. Втім, головний меседж уряду — війна завершиться в 2028 р…

***

№ 2.339

Гетманчук: Одно из ниших ожиданий от саммита НАТО – о противодействии баллистичеке

ЧЕТВЕРГ, 2 ИЮЛЯ 2026, 08:00 —

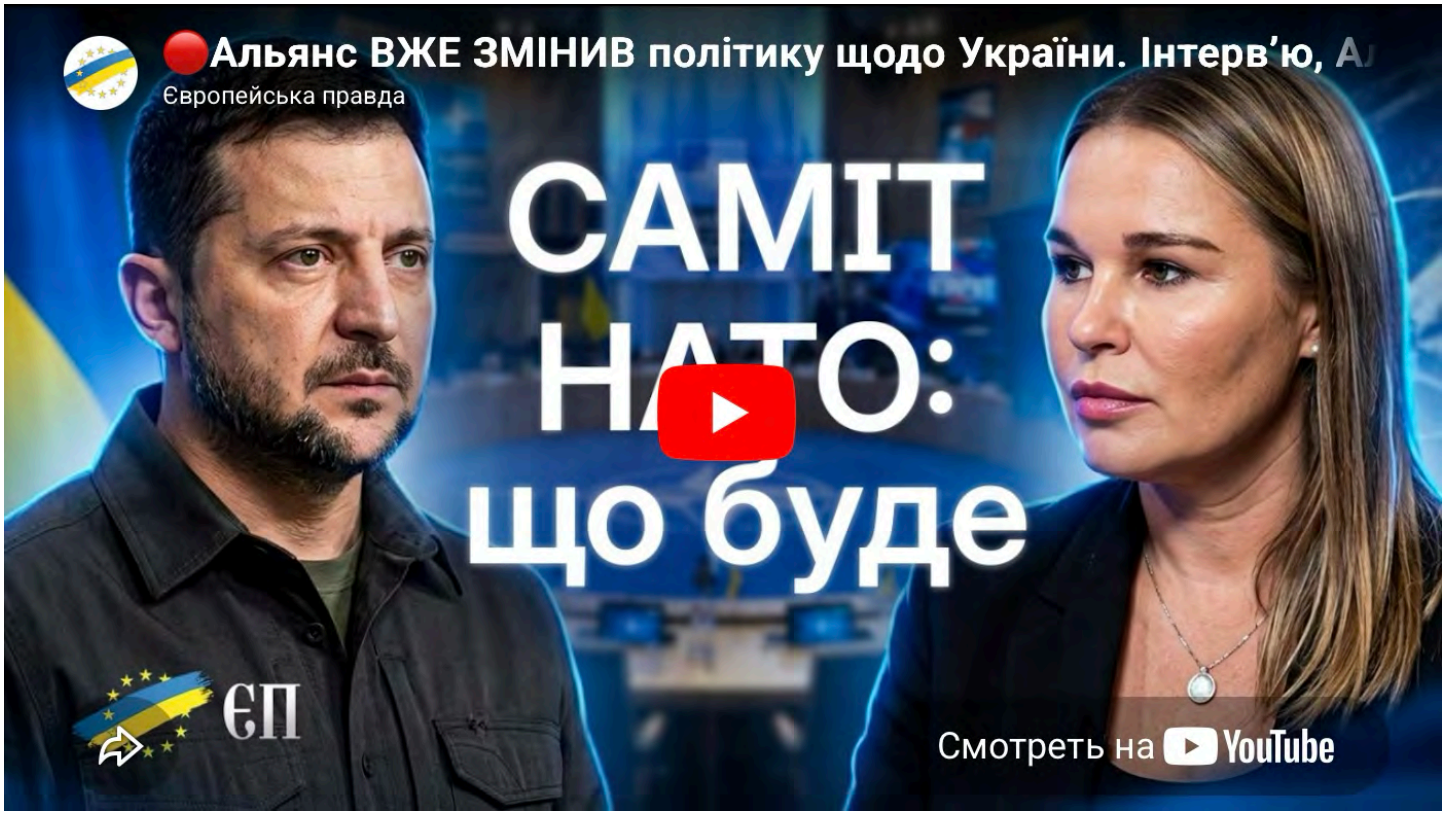
СЕРГЕЙ СИДОРЕНКО, ЕВРОПЕЙСКАЯ ПРАВДА, БРЮССЕЛЬ—КИЕВ

Інтерв’ю взяв Сергій Сидоренко, редактор "Європейської правди", Брюссель-Київ

Менше ніж за тиждень у Анкарі почнеться *саміт НАТО*.

Ключова для Альянсу подія цього разу знову матиме значення і для України. Найбільш красномовний доказ цього – те, що усі три пріоритети саміту стосуються нашої держави – прямо чи опосередковано.

На які саме результати розраховує Київ? Чи немає негативного впливу польської суперечки? Про все це – у ґрунтовному інтерв'ю глави місії України при НАТО Альони ***Гетьманчук***.

Ссылка

1. "32 країни НАТО одностайно вирішили, що Україна – пріоритет"

– Чого чекає Україна на саміті НАТО в Анкарі? Очевидно, що не буде історичних рішень на кшталт запрошення до вступу – але що буде?

– Я почну з того, що деякі наші попередні очікування щодо цього саміту справдилися вже зараз, тобто наперед.

Так, одним з наших прагнень було те, щоб Україна опинилася в топ-3 пріоритетів саміту. І саме це сталося. Серед ключових трьох визначених Північноатлантичною радою пріоритетів саміту є підтримка України.

Перший пріоритет саміту

> – це те, як країни виконують свої зобов'язання щодо видатків на оборону. Йдеться про історичне рішення ***Гаазького саміту*** щодо **5% ВВП на оборонні витрати**.

Другий пріоритет

> – це ***нарощування*** оборонного виробництва.

Третій пріоритет

> – це ***підтримка України***.

І коли я кажу про пріоритети, то це не те, що вирішив генсек НАТО, чи його офіс, чи якась із країн, які нас найбільше підтримують.

Це – рішення Північноатлантичної ради.

Тобто

> — 32 країни НАТО одностайно вирішили, що одним з трьох ключових пріоритетів саміту має бути підтримка України.

Понад те, насправді Україна так чи інакше "вмонтована" і у два інших пріоритети.

Перший пріоритет, щодо оборонних видатків у 5%, чітко нас стосується:

> — адже підтримку України та українських оборонних індустрій можна зараховувати до цих 5%.

І якщо чесно, багато країн і нам допомагають,

> — зокрема, тому, що це допомагає їм прямувати до показника у 5%, це додаткова мотивація.

– Можна сказати, що Дональд Трамп змусив усіх союзників більше допомагати ЗСУ.

– Опосередковано – так. Бо саме так і відбулося.

В Анкарі країни звітуватимуть про виконану роботу.

Цікава деталь:

> — за минулий рік усі країни формально вийшли на 2%, але дехто не може підтвердити цей показник, бо одночасно у них зросла економіка, і нові обсяги витрат на оборону виявилися меншими за 2%.

Другий пріоритет саміту

> — щодо зростання оборонної індустрії – також стосується нас.

Про це в Анкарі буде йтися дуже багато.

А єдиним великим заходом у рамках саміту (крім власне зустрічі лідерів) буде ***форум оборонних індустрій***.

> Це буде *наймасштабніший форум* в історії НАТО, де будуть представлені сотні компаній з усіх країн-членів Альянсу і партнерів, і з України також.

Чекають підписання там великої кількості угод.

Україна у цьому питанні є історією успіху.

Є дуже великий апетит на те, щоб перебирати наші уроки, більше співпрацювати з нами.

Підсумовуючи:

> — хоч Україна наразі не є членом Альянсу, та ми опосередковано є в двох пріоритетах саміту, і безпосередньо під нас є окремий, третій пріоритет – підтримка України.

Є, звісно, питання, як ця підтримка України буде відображена. Це – задача на саміт.

2. "Наш вступ до НАТО – це не лише про гарантії безпеки"

– Зеленський буде в Анкарі?

– Так, і це ще одне очікування, яке в нас було і яке вже справдилося – щоб Україна була представлена на найвищому рівні.

Президент України отримав запрошення до Анкари, я би сказала, рекордно завчасно.

І це теж було рішення Північноатлантичної ради.

> — Це не просто тому що тільки президент Туреччини чи генеральний секретар захотів його запросити. Ні, йдеться про рішення 32 країн, що там обов'язково має бути президент України.

– Будуть також інші лідери держав-партнерів чи ми тут унікальні?

– Програма саміту ще формується, і це рішення самого Альянсу, мені було б некоректно це коментувати.

Але скажу так: запрошення для деяких партнерів були надіслані.

Більшість партнерів запросили на рівні ***міністрів*** (глав або МЗС, або Міноборони). І з того, що я бачу на сьогодні, Україна буде представлена найпомітніше серед усіх партнерів НАТО.

України буде в Анкарі щонайменше на рівні президента і міністра закордонних справ.

Також відбудеться ***Рада Україна-НАТО*** (РУН. – "ЄП") на рівні міністрів закордонних справ.

– Тобто РУН таки відбудеться? Бо *лунали заяви*, що на цьому саміті ми її пропустимо.

Генеральний секретар НАТО Марк Рютте заявив про те, що під час саміту в Туреччині не буде окремого засідання Ради Україна-НАТО.

Про це він сказав під час пресконференції у Брюсселі напередодні зустрічі міністрів оборони країн НАТО, пише кореспондентка "Європейської правди".

Рютте заявив, що під час саміту НАТО, який пройде на початку липня в Анкарі, в українського президента Володимира Зеленського буде насичений графік зустрічей. Генсек прокоментував і можливість проведення окремого засідання Ради Україна-НАТО на рівні лідерів, як це бувало у попередні роки до повернення Дональда Трампа в Білий дім.

"Буде багато зустрічей, але не буде окремого засідання за участю всіх 32 лідерів, оскільки відбудеться лише одна сесія за участю всіх 32 країн", – сказав генеральний секретар НАТО.

Водночас Рютте відзначив візит до Києва, де на початку червня відбулося засідання Рада Україна-НАТО на рівні послів за участі Зеленського. За його словами, це був емоційний досвід.

Тоді президент України заявив, що, завдяки складній системі обміну, Україна домовилася отримати нові системи Patriot і ракети до них раніше, ніж у 2030 році.

– **Вона *(Рада)* буде обов'язково.** Для нас це дуже важливий формат.

Звісно, зміст домовленостей ще важливіший, але тут формат має значення. ***Рада Україна-НАТО*** – це те, що нас вирізняє з-поміж усіх інших партнерів.

Цей формат виник під час повномасштабної війни, але я впевнена, що він залишиться і після її завершення.

Я відкрию невеличку таємницю:

> — зараз минула лише половина 2026 року, але за ці пів року ми вже мали більше засідань Ради Україна-НАТО, ніж мало бути за весь рік.

– А що, є "норма" зустрічей у *форматі РУН*?

– **Існують певні модальності**, зокрема – скільки приблизно засідань Ради Україна-НАТО і на яких рівнях може відбуватися. Це не є обов'язкова норма, а очікувані індикатори.

Так от, у нас тільки на рівні Північноатлантичної ради – тобто на рівні постпредів, але за головування генсека і за участю політичного і військового керівництва НАТО – цього року вже відбулося ***чотири*** засідання, хоча в рік передбачається проведення ***одного-двох*** засідань.

Крім того,

> **— засідання на початку червня 2026 було *історичним*, тому що вперше Рада Україна-НАТО *відбулась у Києві*.**

І я нагадаю:

> — колись саміт був ледве не єдиною нагодою для лідера України побачитися з лідерами НАТО.

Зараз у нас дуже інтенсивні контакти.

– Ви кажете, що *Рада Україна-НАТО* має лишитися, а я візьмуся припустити, коли вона відійде у минуле: тоді, *коли Україна вступить в Альянс.*

– Саме так! Коли ми станемо частиною Північноатлантичної ради.

– *Мета вступу до НАТО лишається*?

– Звичайно, лишається. Вона зафіксована в Конституції, її підтримує переважна більшість українців.

Так, є падіння довіри до НАТО, але підтримка членства в Альянсі зберігається.

Крім того,

> **1) — наш вступ до НАТО – це вже не лише про "статтю 5" і гарантії безпеки.**

Сьогодні, у контексті вимог Росії,

> **2) — це є і питанням нашого *суверенітету*.**

Ми маємо право самі обирати самі своє майбутнє, свої альянси. Тим паче, якщо ми п'ятий рік платимо таку високу ціну за збереження свого суверенітету.

І я вважаю, що розуміння цього є також у НАТО.

Ми бачимо численні підтвердження, у тому числі публічні заяви генсека, що всі попередні рішення Альянсу про незворотність курсу України на вступ до НАТО лишаються чинними.

Також усе більше країн розуміють, що членство України в НАТО – в інтересах самого Альянсу не менше, ніж в інтересах України. Це дуже помітно. Навіть ті країни, які були "пасивними прибічниками" членства, сьогодні стають більш активними.

Тож ми робимо все, щоб майбутнє членство України в НАТО сприймалося як щось незамінне і дійсно незворотне.

– Навіщо союзникам Україна в Альянсі?

– Є кілька пояснень, і одне з них виходить з того, як Україна дає відсіч російській агресії.

Крім того, якщо Альянс трансформується в бік ідеї "НАТО 3.0", чи то "більш європейського НАТО", то є розуміння:

> — це буде набагато ефективнішим разом з Україною в Альянсі, ніж з Україною зовні.

– Тобто Україна *допомагатиме захищати Альянс і стримувати можливу агресію*.

– **Насправді ми вже це робимо**.

Навіть не маючи запрошення до НАТО, Україна виконує Стратегічну концепцію Альянсу, яка каже про стримування загрози з Росії. Понад те, де-факто це зараз робимо лише ми.

3. "В Анкарі ми чекаємо на рішення щодо антибалістики"

– Чим НАТО зараз допомагає Україні?

– Насправді **Альянс сьогодні допомагає Україні більше, ніж він про це говорить, і більше, ніж про це знають українці.**

Для мене як для посла це є певною проблемою:

> — часто бувають позитивні новини про допомогу НАТО, але я не маю права про них розповісти.

Це специфіка Альянсу: більшість обговорень тут має обмежений доступ, як правило – гриф "таємно" або "цілком таємно".

Тому мало хто знає, наприклад, про те, скільки корисного ми робимо через Комплексний пакет допомоги, який створили 10 років тому, на Варшавському саміті НАТО.

Зараз він об’єднує понад пів сотні проєктів – від короткострокових, на кшталт постачання пального для потреб Сил оборони України, і завершуючи

масштабними проєктами з медичної реабілітації, відбудови пошкодженої військової інфраструктури, розмінування, програмами для ветеранів тощо.

Щоб лише перерахувати всі ці проєкти, знадобиться, напевно, половина нашого інтерв'ю.

– В Україні найчастіше говорять про натівську програму *PURL* із закупівлі для ЗСУ перехоплювачів для Patriot та іншого американського озброєння.

– Дійсно, із запуском цієї програми Альянс почав відігравати абсолютно нову роль. Він не лише координує її, але також робить дуже важливу справу з точки зору ***фандрейзингу***, тобто пошуку коштів від європейських союзників, Канади і партнерів НАТО. До речі, три партнери НАТО – Нова Зеландія, Австралія і Японія – також долучилися і зробили внески вже в цю програму.

Ця програма – результат домовленості особисто генерального секретаря НАТО і президента США Дональда Трампа на зустрічі у Білому домі 14 липня 2025 року.

> **— Там вони узгодили, що США і надалі надаватимуть необхідні Україні американські озброєння, а НАТО подбає про те, щоб вони були оплачені.**

Сьогодні PURL для нас є навіть більшим пріоритетом, ніж наприкінці минулого року. Бо нам потрібні додаткові ракети PAC-3, щоби збивати балістику.

І якщо наприкінці року ми отримували десь 75% перехоплювачів до систем Patriot через PURL, то зараз це 90-92%.

Тому одне з наших ключових очікувань від саміту НАТО в Анкарі – це щоб були ***нові внески і в програму PURL***, а також, скажу обтічно,

— інші ***рішення з отримання антибалістичних засобів***.

– Якою є *сума зобов'язань* від партнерів за програмою PURL?

– З початку запуску програми це приблизно ***$6,3 млрд***.

25 країн-членів НАТО зробили внески в цю програму, деякі з них кількаразово, і три країни-партнери.

До речі, є несподіваний виклик, пов'язаний з самітом в Анкарі.

> У середині червня 2026 було дуже успішне засідання ***Контактної групи з оборони України***, яке відкривав особисто президент України Володимир Зеленський, і він закликав країни не чекати саміту в Анкарі

та робити внески зараз, тому що нам вже потрібно відповідати на повітряний терор з боку Росії.

На цьому засіданні був оголошений рекордний пакет внесків – понад $1 млрд.

А минулого тижня ще дві країни зробили внески:

Фінляндія оголосила про це у Гданську, а *ще одна країна* зробила непублічний внесок.

Це також часом буває, тому не про всі внески є інформація у публічному просторі.

Тому буде важко отримати в Анкарі ще кращий результат.

Зараз *ми працюємо* над тим, щоби партнери швидше перерахували внески на рахунок НАТО, і ми швидше отримали необхідне озброєння.

4. "У НАТО тепер хочуть не тріумфу, а хочуть чогось навчитися"

– У минулому, до зміни керівництва США, у НАТО намагалися дистанціюватися від "*формату Рамштайн*", тобто контактної групи з питань оборони України. Зараз це змінилося.

– Саме так, це важлива зміна.

До речі, це у нас кажуть про "***формат Рамштайн***", а міжнародні партнери не вживають цей термін, то я закликаю в комунікації з партнерами вживати термін "***контактна група з оборони України***", або ***UDCG***.

Впродовж останніх восьми місяців відбулася певна *реформа* цієї групи.

— За підсумками цієї реформи Велика Британія і Німеччина залишились лідерами UDCG, але

— до них долучився Альянс як співорганізатор. Також НАТО надає координаційну, логістичну, організаційну підтримку.

І загалом, у координації військової допомоги Україні НАТО теж з минулого року відіграє абсолютно нову для себе роль.

До того

Альянс надавав виключно нелетальну допомогу (вона також важлива – візьмемо те ж пальне для фронту).

А з минулого року НАТО фактично координує і надання Україні летальної військової допомоги від союзників.

На сьогодні через ініціативу з безпекової підтримки та тренувань для України (NSATU) у Вісбадені НАТО координує понад 80% постачань усієї військової допомоги для України.

Це відбувається так.

Із Києва до NSATU надходить зведений сигнал про потреби для України (single demand signal), з якого формується єдиний список потреб України. У термінології НАТО це – CURL, тобто Comprehensive Ukraine Requirements List. Частиною цього списку є більш відомий загалу PURL, тобто список необхідного американські озброєння. А до CURL входять також і європейські озброєння, і, до прикладу, інвестиції в наше виробництво дронів і ракет.

CURL передають потенційним країнам-донорам, а НАТО при цьому контролює, щоб обладнання не дублювалося і щоб усе було вчасно доставлено до України.

Також саме під парасолькою НАТО перебувають логістичні хаби.

– Це ви про той, що в аеропорту "Ясьонка" під Жешувом?

– Так, це ключовий хаб. Але є також хаб у Румунії, є неактивований у Словаччині. Усі вони – у логістичній екосистемі, яка перебуває під контролем НАТО.

А натівська місія NSATU відіграє ключову роль у координації військової допомоги країн-членів НАТО. Також NSATU координує всі тренування військових ЗСУ за межами України.

– До речі, про тренування українських військових. А хто кого повинен тренувати? НАТО нас чи українці мають тренувати НАТО?

– Ми взаємодоповнюємо одне одного. Це корисно і для НАТО, і для України.

Я дуже тішусь рішенню Альянсу про те, що українські військові можуть брати участь не лише у навчаннях НАТО з країнами-партнерами (що ми завжди робили), але й у навчаннях НАТО за статтею 5 про колективну оборону, куди запрошують лише держав-членів.

Ми наразі – єдиний партнер, який за рішенням Північноатлантичної ради може брати участь у цих навчаннях.

Звичайно, для НАТО це також дуже важливо. Це для них дуже швидкий, ефективний шлях перейняти наші уроки. Тому українські військові прибувають туди з українськими озброєннями, українськими дронами (на

морських навчаннях це морські дрони). І ми виступаємо також у ролі умовного противника, так званої "червоної команди".

– І як правило, при цьому ще й виграємо.

– Так, бо у НАТО зробили ці навчання максимально реалістичними.

Раніше навчання сприймали як щось таке, щоб має продемонструвати тріумф збройних сил країн НАТО. Мала бути суцільна перемога, цього прагнули політики. А сьогодні в НАТО відійшли від цього і кажуть: краще це не буде тріумфом, але ми дійсно чомусь навчимося.

Альянс готовий вчитися і готовий трансформуватися.

Але і нам ще є чому повчитись у НАТО.

5. "Альянс вже оцінює нас не як країну-партнера, а як країну-члена"

– У минулому казали, що є два виміри, за якими вирішується питання вступу України. Один вимір – це 1) *політична готовність* Альянсу, другий – 2) *відповідність стандартам* НАТО. Зараз потреба підтягнути Україну до стандартів НАТО лишається? Чи це НАТО треба підтягнути до стандартів України?

– Потреба лишається, але також отримала новий вимір.

До слова, хочу поділитися приємною новиною:

> — на останньому засіданні міністрів оборони НАТО два тижні тому був затверджений звіт взаємосумісності Україна-НАТО.

Це – перший всеохопний комплексний аналіз того, де ми є, з прицілом на 74 початкові вимоги до взаємосумісності, погоджені між Україною і НАТО.

Крім того, Альянс уперше оцінював нас не як країну-партнера, а за методологією країн-членів НАТО.

Тобто – наскільки ми є готовими до членства, наскільки ми є взаємосумісними.

Так, можна говорити, що це НАТО має адаптувати свої стандарти до українських, чи НАТО має активно залучати наші рішення до своїх стандартів. Але в реальності тут вже відбувається двосторонній рух. Бо стандарти НАТО постійно адаптуються.

Але якщо Україна бачить своїми майбутніми союзниками саме членів НАТО – а я переконана, що так і буде, – то ми маємо бути взаємосумісними.

І навіть якщо виходити з того, що **Україна не буде членом НАТО в найближчій перспективі…**

– Це скільки?

– Йдеться, припустимо, про **кілька років після завершення війни поза НАТО**.

Але навіть у цей час ми, наприклад, ***будемо мати на своїй території присутність "коаліції охочих"***, і так само маємо потребу бути взаємосумісними.

– Чи є серед європейських союзників держави, з якими в Альянсі складно? Адже у політичному вимірі вони є. Маємо загострення з *Польщею*. Не все добре з *Угорщиною*. В НАТО це відчувається?

– Абсолютно не відчувається.

Візьмемо засідання Ради Україна-НАТО у Києві, на початку червня. Там виступили всі 32 країни НАТО, і абсолютно всі виступи були позитивними. Всі виступи на РУН завжди починаються з підтримки України.

Понад те, навіть коли Віктор Орбан був прем'єром, Угорщина починала зі слів про підтримку. Гуманітарну, але все одно підтримку.

Бо починати будь-яку свою заяву в НАТО не зі слів підтримки України є поганим тоном.

– У вас є внутрішня віра і переконання, що *Україна буде членом Альянсу* в осяжній перспективі?

– Абсолютно. Інакше я б тут не була. Я сприймаю свою роботу тут виключно як *місію*.

Так, ми не знаємо, яким буде НАТО на момент нашого вступу, який буде результат трансформацій, що відбуваються в Альянсі, чи буде "НАТО 3.0", чи інший "більш європейський" формат.

Альянс буде трансформований, скоріше навіть "перевинайдений".

Але я впевнена, що одного дня *Україна буде членом НАТО*.

> І цей момент може настати будь-коли, бо політичний блок на шляху до нашого членства насправді дуже легко зруйнувати.

Тут немає тих перепон, які існують на шляху до членства України в Євросоюзі, де дуже ***багато разів потрібен консенсус***, дуже багато разів потрібно досягати згоди країн на рішення, які передують членству.

А ***у НАТО потрібен один великий консенсус***, одне велике "так".

Це може статися дуже швидко. І ми маємо бути до цього готові.

"Журналистский опыт Алены включает почти 15 лет работы международным обозревателем и редактором. Ее досье состоит из многочисленных аналитических статей в ведущих украинских и иностранных СМИ (The New York Times, the Financial Times, Politico, Gazeta Wyborcza и других) и интервью, в частности первое и до сих пор единственное в истории независимой Украины интервью американского президента украинским СМИ", – вспоминают о новой главе Миссии Украины при НАТО в Центре "Новая Европа".

***

№ 2.340

Джордж Фридман: нефтяная война Украины оставила России три плохих выхода

2026-07-01

ДЖОРДЖ ФРИДМАН, ПЕРЕВОД "ХВИЛІ"

Почему Украина бьёт по российской нефти именно сейчас

Основатель Geopolitical Futures считает, что дроновая кампания Киева против российских НПЗ запустила в Москве настоящий политический кризис, и в разговор уже вошла фракция, требующая применить тактическое ядерное оружие

Ссылка

Кристиан Смит: Прежде чем говорить о том, куда всё движется, обрисуйте картину.

Расскажите про удары Украины по российской энергетической инфраструктуре.

Зачем она это делает и почему именно сейчас?

Джордж Фридман: Понятно, что **русские не готовы договариваться - ни через США, ни через кого-либо ещё, - чтобы закончить войну.**

Поэтому украинцы пришли к выводу, что им нужно бить по России в одной из её ключевых точек.

И теперь у них есть дроны, есть технология, чтобы ударить по России там, где это критично, - по её энергетике, по её нефтяному комплексу.

России, очевидно, нужна нефть. Она ещё и экспортирует её, и сейчас зарабатывает на этом весьма неплохо, учитывая нынешние цены. Она отправляет нефть в Китай, Индию и многим другим.

Ударяя по нефтяному комплексу России, украинцы бьют по фундаментальному активу - и с точки зрения денег, которые Россия получает от продажи за рубеж, и, что важнее, внутри самой страны. Вы резко сокращаете доступные объёмы нефти, а это бьёт по экономике, по производству и по обычным людям.

Так что для украинцев это серьёзная эскалация, рассчитанная на то, чтобы усадить Россию за стол переговоров.

А в этих условиях русские, понятное дело, садиться за стол не хотят.

1. Дело не в цене нефти, а в её нехватке

Кристиан Смит: Насколько это серьёзно для России? В понедельник Путин признал, что по всей стране перебои с топливом, в том числе в Крыму. Мы то и дело называем это тяжёлым, критическим.

О каком уровне кризиса идёт речь?

Джордж Фридман: Дело не в высокой цене нефти.

Дело в её нехватке, а значит, в нехватке топлива и множества других вещей.

Представьте, что вы в Британии, а я в США - и вдруг вы не можете купить бензин. Последствия были бы серьёзными. То, что сейчас лето, а не зима, - благо для русских. Но если так пойдёт и дальше и они войдут в зиму, у них будут серьёзные проблемы.

То, что происходило в этой войне до сих пор, в каком-то смысле было ограничено полем боя.

Русские, конечно, били по объектам внутри Украины. Но теперь украинцы ударили по центру тяжести российской экономики - экономики, которая и так работала плохо. С потерей достаточного объёма нефти она не только не восстановится, но и просядет ещё глубже.

То, что Путин вообще признал проблему, - редкость. Обычно он от такого отмахивается. Но это скрыть нельзя, потому что люди и так всё знают. Отрицать или называть это мелочью сейчас уже не работает.

Так что теперь он в серьёзном кризисе.

Экономике плохо, повседневной жизни плохо, и ***российскому обществу в какой-то мере придётся решить, стоит ли всё это Украины.***

Это не демократия в полном смысле слова, но любой воюющей нации нужно единство - или хотя бы готовность общества тянуть дальше. Они понесли

огромные потери: в людях, в экономике. Они продолжали давить, не пошли на урегулирование, и вот теперь происходит это.

Так что русским придётся отвечать, и как именно они ответят - вопрос принципиальный.

2. Ядерный вопрос возвращается

Кристиан Смит: При Байдене Европа и США опасались, что удары по нефтяным объектам внутри России спровоцируют эскалацию.

Сейчас это происходит, а ответной эскалации мы толком не видим.

Может ли это измениться?

Есть даже слухи, что Путин может прибегнуть к тактическому ядерному оружию.

Джордж Фридман: Вопрос о тактическом ядерном оружии - принципиальный.

В начале войны он намекал, что если США или европейцы сделают то-то и то-то, он пустит в ход тактическое ядерное оружие. На прошлой неделе внутри России прошли масштабные совещания с участием всего руководства. Президент Беларуси несколько дней провёл в России на переговорах. И одно из того, о чём сейчас ходят слухи - проверить я это не могу, - что внутри России есть фракция, которая хочет применить тактическое ядерное оружие.

Тут две проблемы.

Тактическое ядерное оружие может изменить ход войны, а может и нет. Но у Соединённых Штатов есть давняя позиция: никакого тактического ядерного оружия не существует. Есть стратегическое ядерное оружие и нестратегическое, но любой ядерный удар - это ядерный удар.

3. Почему Америка не признаёт "тактического" ядерного оружия

Джордж Фридман: США вели множество войн, нередко их проигрывая, и не прибегали к ядерному оружию.

Так что настоящий вопрос вот в чём:

> **— если русские применят то, что они называют тактическим ядерным оружием, малые ядерные заряды, как поведёт себя американская политика?**

Эта линия сложилась задолго до Трампа. Это фундаментальный элемент американского мышления.

> **— Что мы делаем в тот момент, когда отбрасываем слово "тактическое" и просто решаем, что русские применили ядерное оружие?**

С американской точки зрения, после Нагасаки и Хиросимы, когда мы узнали, на что способно это оружие, любое применение ядерного оружия - угроза не только миру, но и нам самим.

Если они могут применить его там, они могут применить его и в другом месте.

Так что русские играют с огнём.

Дело не только в том, что Трамп непредсказуем, хотя это добавляет риска.

Дело в том, что американцы десятилетиями не прибегали к ядерному оружию, даже проигрывая войны, и любое применение тактического ядерного оружия они в принципе приравнивают к ядерному оружию любого другого уровня.

То, что внутри России теперь, как говорят, есть фракция, добивающаяся его применения, поднимает ***<u>два вопроса</u>***.

> 1) — Первый - риск, что США или даже европейцы запаникуют и начнут действовать.
>
> 2) — Второй - а по чему его вообще применять?

Тактическое ядерное оружие способно уничтожить значительные площади, да, но его нужно доставить ракетами, а в наши дни существуют системы ПРО.

Возможно, оно вынудит Украину капитулировать.

Но скорее, я думаю, оно спровоцирует массированное вмешательство в войну - и не только со стороны Европы.

Польша была бы в ужасе, но и Соединённые Штаты вошли бы тоже. Это перешло бы черту.

Так что обсуждения, которые идут прямо сейчас - а идут они всерьёз, - посвящены тому, что делать дальше.

1) — Подозреваю, есть фракция, которая выступает за то, чтобы продолжать войну как есть, в расчёте, что европейцы и американцы в конце концов устанут и так или иначе перестанут поддерживать Украину.

Нет никаких доказательств, что это сработает, как и того, что украинцы вообще капитулируют.

2) — Есть и другая фракция - я её не видел, но она наверняка есть, - которая говорит: давайте мириться, заканчивать войну, договариваться.

А это, вероятно, означало бы конец президентства Путина.

Вступление в эту войну обошлось России слишком дорого.

И, думаю, именно в это положение Украина и пыталась его загнать: туда, где удары настолько тяжелы, что бьют по привычной жизни в России и приводят к гибели множества людей, победы нет, а единственный оставшийся ход - тактическое ядерное оружие, которое не гарантирует победы, зато наверняка гарантирует враждебность всего мира.

Даже Китай встревожился бы, если бы Россия пошла на это. Никто и никогда так не делал.

4. Какой урон нанесёт даже малый ядерный заряд

Кристиан Смит: Вы упомянули стратегическое и нестратегическое ядерное оружие.

В чём разница?

Джордж Фридман: Различие, которое всегда проводили американцы, - между стратегическим и нестратегическим, но ядерный удар есть ядерный удар.

Русские же делают иной, языковой ход. И даже если оставить в стороне вопрос, пойдут ли они на это, остаётся вопрос, как именно его применять, - а это сложно.

Им понадобилось бы много ядерных ударов по множеству точек, чтобы вывести из строя то, что они хотят.

Так что **тактическое ядерное оружие - *не стратегическое***.

Оно не стирает город с лица земли.

Но это всё равно ядерное оружие, вполне способное нанести колоссальный ущерб городу, разрушить здания и убить множество людей на небольшой площади. Это всё равно ядерное оружие - просто не то, что стирает целый город.

5. Трамп, покер и ценность непредсказуемости

Кристиан Смит: Контраргумент изнутри России может звучать так: а что они вообще сделают в ответ? Неужели Запад и правда вступит в войну, если мы уже показали, что готовы применить ядерное оружие?

Джордж Фридман: Вот здесь и становится ценной личность Дональда ***Трампа***.

Одно Трамп показал точно:

> **— он *непредсказуем* и не боится *риска*.**

Вопрос в том, ответят ли США - или Британия и Франция со своим ядерным оружием.

Если бы вы делали ставку на то, что они не ответят, ***вы правда поставили бы на то, что Трамп этого не сделает?***

Очевидно, ядерной войны мы не хотим.

Но возможно и *обратное*.

> — Если мы не ответим, это может убедить русских, что они могут применять тактическое ядерное оружие без опасности для себя, - а это было бы ещё опаснее.
>
> Такая страна, как Польша, прямо по соседству с Украиной и серьёзно наращивающая военную мощь, начнёт спрашивать: а здесь они это сделают? а там?

Так что огромный риск есть в ответном ударе - и существенный риск в том, чтобы не отвечать.

Русские это понимают.

> — И это явно было как минимум частью тех переговоров, что велись.

6. Договорённости Анкориджа мертвы

Кристиан Смит: Москва заявила, что договорённости, достигнутые в Анкоридже, мертвы.

Я не уверен, что кто-то вообще знает, в чём они состояли.

О чём он говорит?

Джордж Фридман: Одна из достигнутых там договорённостей - продолжать переговоры, которые Путин потом раз за разом откладывал.

Прогресса не было.

Так что если в Анкоридже и было какое-то понимание, оборвать его могло бы внезапное урегулирование, а русские не выказали никакого желания заканчивать войну на таких условиях.

Полагаю, он имеет в виду договорённость, что США не будут напрямую поддерживать Украину и позволят это делать европейцам - в обмен на процесс завершения войны.

Теперь он говорит, что договорённости Анкориджа мертвы.

Они мертвы уже давно.

Исторически для России не редкость более или менее выдумать договорённости, а потом жаловаться, что их не выполняют.

Кристиан Смит: А может, это просто бряцание оружием, как в начале войны, и этой московской фракции, о которой нам рассказывают, на самом деле нет?

Джордж Фридман: Представьте Англию или США. Вы вдруг не можете купить бензин. Скорее всего, вы не можете удобрить почву.

То, что работает отчасти на газе, - например, электричество, - больше не доступно в полном объёме.

Какой была бы реакция?

Колоссальное недовольство властью, в данном случае, вероятно, направленное против украинцев, но по-настоящему люди хотели бы вернуть нефть.

И того же хотят банки, потому что продажа за рубеж - основа российской экономики.

Так что в этих условиях им интереснее не мстить за эти удары, а прекратить их.

Ядерные удары, вероятно, остановили бы атаки на какое-то время, пока Украина перегруппируется, но потом они возобновятся. Так что это принесло бы удовлетворение, но не обязательно решило бы проблему.

7. Утечка, которая выдаёт Россию

Джордж Фридман: Думаю, сейчас происходит вот что: внутри России наверняка есть сильная фракция, которая говорит: идёт почти пять лет, мы в экономическом кризисе, мы потеряли бессчётное число людей - никто толком не знает сколько, но много,

— а **в итоге у нас ничего**.

Это ставит Путина в некоторую ***опасность***.

— Перевороты в диктатурах случаются.

Сам факт, что это утекло, - что некая фракция якобы хотела применить ядерное оружие, - о чём-то мне говорит.

Обычно о ядерном ударе не объявляют заранее. Его просто наносят.

Думаю, **антивоенные настроения нарастают.**

Ядерное оружие вполне могли обсуждать, но не думаю, что это был главный разговор.

Путин завёл Россию в ужасное положение:

— разбить Украину не получается, а Украина наносит России огромный урон.

Так что там наверняка есть группа, которая говорит:

— послушайте, почти за пять лет мы эту войну не выиграли, давайте заканчивать её на каких-то условиях.

Не думаю, что главный страх Путина - фракция, которая хочет применить ядерное оружие. Думаю, это фракция, которой всё это надоело.

Поймите:

— внутренняя политика России для меня загадка - как и для людей куда умнее меня.

Мы не знаем, как Путин так долго удержался. Мы не знаем, какие там действуют силы. Это один из главных вопросов в сегодняшнем мире.

8. Насколько прочны позиции Путина

Джордж Фридман: Мне говорят, что Путин проводит в Москве немного времени. Он не в Кремле. Он в доме, которым владеет, к востоку от Москвы, а домов у него несколько, и он курсирует между ними. К этому он провёл железнодорожную ветку.

Так что один из вопросов - насколько прочны позиции Путина теперь, когда он дошёл до этой точки.

Может, очень прочны. А может, и нет.

В американской экономике и американской политике загадки нет, это каждый день на первых полосах, вы знаете, как обстоят дела.

Внутри России, на самом верху, то, что там говорится, - загадка, и до конца разобраться в ней я не могу, кроме одного:

> — там должна быть крупная антивоенная группа, которая по-настоящему не хочет ядерного обмена и которой по-настоящему страшно.

Возможно, проядерной группы и нет вовсе - может, это просто утекло наружу как угроза.

Но самый важный вопрос в том, что русские после четырёх лет получили мощнейший удар по экономике и по образу жизни и могут либо продолжать войну и пытаться сделать с Украиной то же самое, либо, попробовав это четыре года и не вполне преуспев, заключить мир.

9. Почему Трамп по-прежнему важен

Кристиан Смит: Вашингтон в последнее время отвлечён Ираном, и на этой неделе Путин говорил, что ждёт новых переговоров с участием США, как только ситуация с Ираном закроется.

Какова сейчас роль США?

Есть версия, что Путин потерял Трампа, отказавшись договариваться, и что Вашингтон теперь больше на стороне Украины. На "Большой семёрке" (G7) в этом месяце Трамп подписался под заявлением в поддержку Украины - после того как годом ранее ушёл со встречи.

Джордж Фридман: Во-первых, США вполне способны тянуть две войны одновременно.

> — Мы делали это в холодную войну, и неплохо справились во Вторую мировую - против Японии и Германии. Запас прочности есть.

Трамп пришёл в Белый дом, заявляя, что закончит войну в Украине через переговоры с Путиным.

Сделать этого он не смог. ***И этот провал не забыт.***

Он был очень уверен в себе. Так что в его голове иранский кризис более неотложен, и идут разные переговоры в других странах, но Иран для него не экзистенциальная проблема, он из неё выпутается.

А вот Украина - и любое появление ядерного оружия на столе - точно отвлекает его внимание.

Тут важна его *непредсказуемость* - и это, замечу, любопытно:

— ***когда играешь в покер, гораздо выгоднее быть непредсказуемым, чем предсказуемым.***

По натуре он такой или по расчёту - неважно.

Русские усвоили, что не могут предугадать, как он поступит. А раз так, это может быть и ничего, и что угодно.

Так что сейчас тот момент, когда русским придётся решать *принципиально*.

— Если они продолжат войну, им придётся делать это иначе. А иных путей, кроме ядерного оружия, я особо не вижу. При этом мало кто в российском руководстве хочет лезть в эту пещеру ради этой войны.

— Так что **в России сейчас фундаментальный политический кризис.**

10. Беларусь, резервисты и пределы российских возможностей

Кристиан Смит: Есть и другие варианты. Лукашенко был в Москве на переговорах. И есть предположение, что Россия может призвать сотни тысяч резервистов, которых пока не задействовала. Беларусь до сих пор оставалась в стороне, хотя фактически она марионеточное государство при России.

Могут ли её втянуть?

Джордж Фридман: Если Беларусь и наготове, это мало что меняет.

Белорусская армия минимальна, и снабжение пришлось бы подавать к фронту.

1) — А нефти, одного из ресурсов, которого у русских сейчас в обрез, как раз и не хватает - и это критично.

2) — К тому же у них своя логистическая система, выстроенная под снабжение собственных войск; не думаю, что у белорусов есть логистика, чтобы воевать в 800 километрах от дома.

Одно, что Россия могла бы попробовать, - открыть новый фронт, введя российские войска в Беларусь для удара.

Но украинцы очень убедительно показали, что способны выдержать российское наступление.

Русские бросили на украинцев всё, что только было, а украинцы выстояли и не сломались.

1) — Так что стратегический ход через Беларусь не может опираться на белорусскую армию, которая, по сути, небоеспособна.

2) — Не может он опираться и на быстрое наращивание российских сил в Беларуси для удара на новом направлении, потому что логистики там пока нет, а развернуть её - дело небыстрое.

И один из ключевых элементов боя - топливо. Чтобы держать логистику, нужен бензин - или горючее для поездов.

То, что *Лукашенко* так долго пробыл в России,

1) — может означать, что он что-то затеет.

2) — А может означать, что кого-то хотели напугать.

Но, по-моему, **испуг вышел не слишком страшный.**

Если они захотят войти в Украину из Беларуси, им придётся призвать массу людей. Их не бросают в бой сразу. Их нужно вооружить, хоть как-то обучить, выстроить командование. Нельзя просто призвать резервистов и отправить на войну. Это операция на многие месяцы - довести этих людей до боеготовности, а их, похоже, пока и не призывали.

Об этом пока только говорят.

Так что они могут - и, думаю, на это они способны - наносить массированные неядерные удары по всему региону и по Украине.

Но украинцы создали очень хорошие системы борьбы с дронами, и хотя им будет больно, они дошли до этой точки, не капитулировав.

При этом меньше всего США хотят ввязываться в войну в Украине - и, возможно, именно на это русские и ставят.

Но если они применят ядерное оружие, это будет серьёзно.

Любопытно, что прямо сейчас Украина и европейцы просят Трампа разрешить лицензионный выпуск ракет *Patriot* в Европе - чего сейчас нельзя из-за лицензионных ограничений.

Будет интересно, позволит ли он это и позволит ли это американский бизнес.

11. Что предстоит решить России

Кристиан Смит: Если Путин в отчаянии, что мешает ему сказать Лукашенко: лучше сделай это, иначе?

Джордж Фридман: Даже если Лукашенко скажет "да", до реального воплощения - месяцы. Его армия к бою не готова, украинцы легко её разобьют.

Послать российские войска через Беларусь, чтобы открыть ещё один фронт, - это было бы заметно, заняло бы много времени, и украинцы могли бы ответить множеством способов:

— от ударов дронами до авиации.

Так что никакой волшебной палочки у русских нет - кроме ядерной угрозы, которая, судя по всему, и пускается в ход.

— Они потеряли столько людей, что теперь пытаются призвать резервистов, а резервистов - даже превосходных - за неделю боеспособными не сделать. Это лишь новые потери.

Так что быстро сделать они ничего не могут - кроме массированных ударов дронами.

Любопытно, что они так и не ответили тем же по некоторым целям - *не сровняли Киев с землёй полностью*, хотя могли бы.

— У украинцев есть объекты, где они строят дроны и всё прочее, и российская разведка наверняка знает, где они, но по ним до сих пор не ударили.

Это говорит мне о том, что либо

1) — внутри России идёт серьёзный спор о том, что делать дальше, либо

2) — у России нет возможностей для масштабных действий.

3) — И то и другое - или ни то ни другое.

Это лишь догадка.

Но ничего значимого они не делают, а то, что *они лишь говорят об этом, само по себе значимо*.

***

Как сказал *Фридман*, **ближайшие недели станут критическими**.

Русским после почти пяти лет придётся выбирать:

1) — продолжать воевать и пытаться сделать с Украиной то же, что Украина делает с ними, идти на эскалацию до уровня, который они уже не смогут контролировать, или

2) — заключать мир.

***

№ 2.341

Дмитро *Литвин*: *Комунікація президента завжди має* конкретну мету

2026-07-01

Ірина Семенюта

Радник Зеленського розповів, як створюють вечірні звернення, з ким із міністрів комунікувати найскладніше та на які теми президент воліє не говорити.

***

28 червня під час конференції «*Воєнні медіавиклики 2026: Безпека*» відбулася дискусія у форматі «дружнього кола» з радником президента України з комунікацій Дмитром Литвином.

Захід був проведений за підтримки International Media Support (IMS) s за допомоги приватних благодійників.

Під час розмови учасники форуму обговорили еволюцію комунікації Володимира Зеленського, роботу команди президента, взаємодію з медіа, міжнародну дипломатію та роль комунікації у досягненні політичних і безпекових цілей. «Детектор медіа» публікує повну текстову версію цієї зустрічі.

У першій частині дискусії Тарас Петрів, президент Фундації «Суспільність» зачитував запитання, які учасники форуму підготували заздалегідь.

***

Тарас Петрів: Ми збирали ці запитання, які ви надсилали. Перше запитання стосувалося еволюції промов президента. Якщо порівняти промови Володимира Зеленського, то у 2022 році вони були емоційні, з закликами, а сьогодні — більш прагматичні. Чому змінилася головна філософія? Чи це мета особлива, чи просто змінилася ситуація?

Дмитро Литвин: Змінилася ситуація, звісно. Знаєте, не буває промов заради промов. Колись головне — підтримати дух, а колись головне — досягти чогось політичного. Зараз, наприклад, більшість промов президента — я би сказав, навіть не промов, а таких комунікаційних кроків — направлені на те, щоб чогось досягти. Наприклад, він знає, що буде якась операція — треба її підтримати інформаційно. Він знає, що треба чогось досягти від партнерів — і так це будується.

Наприклад, знаємо, що нам треба якісь певні ракети в певний момент, і треба трошки підтиснути партнерів. Президент придумує ходи, як це можна підтиснути. Або знає, що певні партнери можуть піти на певні некрасиві кроки з Росією й треба це трошки збити — і під це теж прораховує інформаційну стратегію.

Тобто все, що відбувається, пояснюється певними причинами. Не буває комунікації заради комунікації, принаймні у нас.

Наприклад, у 2022 році було важливо, щоб люди розуміли, що ми не здаємося, ми у єдності, ми б'ємося. Так, у нас мало зброї, але багато духу і ми зброю знайдемо. Зараз ми хочемо досягти певних відповідей від Росії щодо того, як вони бачать цю війну, коли закінчувати, у який спосіб тощо. Наприклад, знаємо, що Путін буде проводити свій економічний форум у Петербурзі.

Президент знає, що у Путіна дещо згорить на початку форуму. І треба якось змусити Путіна відреагувати на те, що там згорить. Він, у принципі, може не відреагувати, але якщо зробити якийсь публічний хід — такий, щоб він точно відреагував, — наприклад, листа йому написати, то це треба зробити так і в такий спосіб, у такий час, щоби він точно там сказав те, що в нього насправді на думці.

Не те, що він каже партнерам, не те, що він каже у своєму оточенні, а те, що він справді думає. І багато там було ілюзій у деяких суб'єктів про те, що Україна в чомусь винна, а от Путін дуже хоче переговори і дуже хоче все закінчити. Такий хід відкриває те, що Путін каже такий меседж, що зрозуміло, що він налаштований воювати. І тоді ті, хто намагався трошки підтиснути Україну, втрачають аргументи.

Ну, власне, вся комунікація розкладається на такі конкретні історії, які чомусь, про щось і для чогось.

Тарас Петрів зачитує наступне запитання: Хто пише вечірні звернення та промови президента? Чи це президент дає якісь ідеї, а потім ціла команда їх виписує?

Дмитро Литвин: Пишуть це все разом, звісно. Залежить, яке звернення, якщо конкретно вечірнє. Бувають дні, які наповнені якимось нарадами, зустрічами, доповідями. З них формується певний наратив, скажімо. Завжди цікаво, коли доповідає розвідка. Або дипломати, або буває просто, що є якийсь меседж, який треба донести про санкції, про щось ще. Тобто залежить від дня перш за все.

Іноді у президента є ідея або завдання — і суто технічно треба щось зробити. **Іноді робимо щось разом.**

До речі, президент зараз іноді не робить звернення, якщо це звичайний день. Але всі очікують: буде, не буде звернення. Не хочеться це перетворити на щось таке ординарне, що втрачає сенс. Якщо немає мети, то, може, і не потрібне звернення.

Тарас Петрів: Але тут є деколи терапевтичний ефект, бо кажуть, що багато людей трошки спокійніше себе почувають, коли є звернення президента. Цікаво, чи ви звертали увагу на те, що певним чином президент заспокоює людей?

Дмитро Литвин: Якщо ви помітили, зараз **у соціальних мережах президента з'явилося багато відео про далекобійні удари України. Це з одного боку частина міжнародної роботи, щоб світ бачив, що робить Україна, а з іншого боку — це і є терапевтична робота, щоб наші люди бачили, що Україні щось вдається.**

Президент у контексті комунікації — не просто якась посадова особа, а *найбільше українське медіа як особистість*.

Його сприймають, чують, він впливає, **він досягає більшої аудиторії, ніж усі українські медіа разом узяті.**

Люди вранці прокидаються і бачать, що в Росії щось згоріло дуже добре або горить прямо зараз. І от це реально підіймає настрій.

Такі терапевтичні речі важливі, навіть не тільки звернення, а сам факт такої комунікації.

Коли ми беремо відео, наприклад, від Служби безпеки України або Збройних Сил про те, що вони зробили за ніч, робимо з цього ***допис*** — цей допис, ***який підтримує дух***.

Так само звернення в 2022 році — це було важливіше.

Починаючи від того звернення: «Я тут, ми всі тут», закінчуючи вечірніми зверненнями, що є держава, є влада, всі працюють, щось відбувається, десь результат є, кому що сказали.

Це дуже добре завжди щодо наших військових. Їм завжди важливо, коли відзначають їхні результати. І буває, що відзначають конкретні бригади, які щось досягли в ці дні, або конкретних людей — рятувальників, наприклад. Складно описати за кілька хвилин, що відбувається вже чотири роки і кожен день.

Тарас Петрів: Чи велика комунікаційна команда працює на президента? І чи використовуєте ви напрацювання інших відомств?

Дмитро Литвин: ***Президент сам собі комунікаційна команда.***

Він людина дуже талановита в спілкуванні.

> Якщо ви особисто з ним спілкувалися, ви могли побачити, що він дуже швидко реагує на емоції людей.

Він зчитує емоції і комунікує так, щоб у нього був емоційний контакт із цією людиною.

Це, ***в принципі***, хороша база, тому що ***він часто розуміє краще за всіх, що треба сказати і чого треба не говорити***.

В принципі, вся команда, яка з ним працює, в чомусь ***його доповнює***.

> Є люди, які займаються фото, відео, соцмережами — це багато людей.

Щодо ***спічрайтингу***, то нас двоє: я і Юрій ***Костюк***.

Юрій ***Костюк*** працював із президентом ще до повномасштабної війни. Зараз він зосереджений на більш святкових, визначних промовах, які все одно робляться разом, просто ***я більш політичний***, а він більш життєвий.

І якщо в політичних речах треба бути більш прагматичним, то ***він такий більш романтичний***.

> Це більше підходить святам. Наприклад, у президента був виступ у Лаврі, його Костюк робив разом із президентом.

До речі, якщо взяти цей виступ у Лаврі... От ви кажете, для чого ці промови? Сьогодні в Лаврі відкрили погруддя Івана ***Мазепи***. Це перша така пам'ятка Іванові Мазепі в Києві, хоча людина багато зробила для Києва, але через складну нашу історію тут нічого такого немає. І це ж не просто історична

пам'ять. Росія вдарила по Лаврі дронами. Чим ми відповідаємо? Ми відповідаємо, зокрема, і тим, що в Лаврі відкрито погруддя Мазепи.

Це в хорошому сенсі середній палець Росії.

Але це і наше утвердження нашої історії.

Це комунікаційний акт, але і політичний, і історичний, і культурний, і дипломатичний.

> — Він утверджує дух тих людей, хто з повагою ставиться до української історії та очікував, що в українській Лаврі буде більше українського.

Там уже звучить українська молитва, для багатьох людей це важливо.

Там є погруддя Мазепи і розповідається історія про те, що Мазепа зробив для Лаври.

І в цій комунікації багато не просто комунікації.

> — Власне, це такий приклад, який пояснює, що взагалі робиться.

Тарас Петрів: Чи готується президент і його комунікаційна команда окремо до зустрічі з Дональдом *Трампом*? Я взагалі не знаю, чи можна до цього підготуватися.

Дмитро Литвин: До речі, ***це дійсно завжди імпровізація***.

Так, президент готується окремо до зустрічі з Дональдом ***Трампом***. Не з точки зору комунікації, а ***з точки зору політичної розмови***.

Дональд Трамп — людина особлива, всі це розуміють. Від нього багато залежить для України. І від його особистих поглядів, рішень і доручень.

Відповідно, тут не можна бути легковажним, але, знаєте, не можна переборщити з підготовкою.

> Треба реагувати на те, який настрій у президента Трампа сьогодні, на що він налаштований, із ким він говорив до того. І так часто буває, до речі, з іншими лідерами, не тільки з ним.

Що важливо, що **у президента взагалі є ця особиста історія з різними лідерами.**

Навіть якщо це лідер складний, як президент ***Трамп***, або якщо це Еммануель ***Макрон***, від якого багато залежить в Європі, то, звісно, що людині, яка тільки-но прийшла або не пройшла певну історію разом із цим лідером, складніше досягати результату.

Ми зараз як Україна досягаємо результату зі Сполученими Штатами,

— *попри всю ту історію*, яка трапилася в Овальному кабінеті.

І зараз, якщо порівняти розмову з президентом Трампом, то, звісно, вже набагато більше поваги до України, українців.

Президент *Трамп завжди відзначає, що українці дуже сміливо борються і говорить про те, як підтримати*, а ***не як ви маєте підкоритися.***

Це великий шлях, пройдений за рік.

Звісно що є і підготовка, і багато політичної роботи, й особистої роботи президента з цими лідерами.

Тарас Петрів: Президент Зеленський обіймався з Рубіо в Евіані. Чи варто показувати це на публіку? Бо і росіяни бачать, як змінюється ставлення американської сторони. Чи ви програмували це, чи це випадковість?

Дмитро Литвин: Насправді **я хотів би, щоб більше такого показували**, тому що за кадром залишається дуже багато таких особистих речей, коли президент так спілкується. І не тільки президент.

Наприклад, Юлія ***Свириденко***, прем'єр-міністр.

> — Вона дуже відкрита і контактна, і у неї дуже хороші відносини з різними світовими діячами.

Звісно, краще показувати відносини, коли вони легкі, веселі, емоційні, ніж коли ти просто формально щось досягаєш як президент чи прем'єр-міністр. І це дає результат.

Чим більше аудиторії у цих дописів і відео, тим іншим лідерам простіше підкреслювати зв'язок з Україною, якщо вони бачать, що вони мають відгук і від своєї аудиторії теж.

> 1) — Коли це що завгодно офіційне, воно заходить гірше.
>
> 2) — Що завгодно особисте, веселе, емоційне заходить краще.
>
> **Відповідно, це переконує бути більше в контакті з Україною, більше це показувати, більше допомагати Україні.**

У президента є таке правило, що *кожна зустріч, кожен візит має приносити* щось Україні.

> **1) — Десь ракету, десь гроші.**
>
> **2) — В нього не буває порожніх візитів.**

Відповідно,

3) — коли інший лідер або партнер *хоче чогось* від зустрічі, він має на цю зустріч *із чимось приїхати.*

1) — І якщо він приїде з *порожніми руками*, то, скоріш за все, зустрічі не буде.

2) — Якщо *приїде з чимось*, це корисно для держави.

Тому, власне,

3) *будь-що*, що спонукає інших бути в контакті з нами, — це корисно для нас в умовах війни, безперечно.

Тарас Петрів: Юлія Свириденко колись була на одному з наших форумів. Правда, тоді вона ще була віце-прем'єркою. І в нас звучало запитання: чи не варто президентові виходити з комунікацією спільно *зі своїм прем'єр-міністром*? Робити спільні пресконференції, наприклад? Чи варто робити це більше, бо, ми знаємо, що насправді *Юлія сама по собі дуже скромна*.

Дмитро Литвин: Так, і це проблема. **Я не дуже вірю в формат прес конференції.**

Набагато краще, я помітив, працюють ***формати закриті***.

> Формат прес конференції передбачає, що спікеру треба сказати щось таке, що прозвучить правильно і це не завжди цікаво і не завжди правдиво.
>
> А тому, хто ставить питання, іноді буває цікавіше виступити з якоюсь заявою, ніж поставити запитання.

Тому бувають закриті формати, коли збираєш для спікера різних журналістів, наприклад, 20 різних медіа, і вони сидять там півтори години.

Це буває корисніше, ніж ті ж самі півтори години, ті самі медіа на відкритій прес конференції.

Більше встигають проговорити і якщо після цього є цитування з офреку — що іноді теж критикується, але це насправді, за рахунок того, що це офрек, просто прибираються зайві емоції, політизація, все таке інше — цитування додає більше інформативності. Офреки не тільки дозволяють журналістам щось спитати, а і спікеру побачити, який реальний настрій тих людей, що приходять.

— Бувають такі державні діячі, які самі по собі не дуже відкриті і не дуже сприймають критику.

— Коли відкритий івент, то це провокує людину захищатися, закриватися, бути в чомусь некоректною іноді. Різні бувають речі.

— Але коли це закритий івент і різні медіа підібрані, в тому числі критичні, неприємні, то людині простіше зрозуміти, що це не просто заряджена якась тема чи питання, чи щось ангажоване.

Що люди дійсно так думають і дійсно такі в них емоції. Може допомагає іноді перебудуватись.

За останні роки офреків стало більше і мені здається, що у людей, які на них ходять, стало більше розуміння того, що відбувається.

Тарас Петрів: У президента багато логістики високого рівня, насиченість. Чи не впливає це на його стан комунікації, чи не втомлюється він?

Дмитро Литвин: Втомлюється, звісно, але що робити? Немає вибору. Ви ж розумієте, в якому ритмі він живе.

Буває, що розвідка доповідає, що протягом наступних чотирьох днів буде масований удар. Є певне розуміння, куди приблизно росіяни збираються бити, що вони хочуть, що вони готують. І він розуміє, що якщо це будуть крилаті ракети, ще є методи впоратися.

1) — А якщо це буде ***балістика***, то ***треба терміново певний пакет*** ракет, який або десь застряг, або десь не доїхав, або хтось там щось вирішив, а воно ще не поїхало, або десь воно є, але треба перебазувати.

— І він знаходиться в такому ***постійному ритмі, коли він щось додатково шукає***.

Розумієте,

— **«треба терміново на післязавтра *15 ракет для Patriot*, або треба терміново на через два місяці певний *грошовий пакет*»**.

Або

2) — ми знаємо, що Україна дуже хоче відкрити кластер перемовин з *Євросоюзом*, але є *два лідери*, які дуже не хочуть.

І треба зняти цю проблему.

Тобто він живе в такому дуже практичному ритмі і, звісно, що втомлюється, але він залишає втому на колись потім. І так всі в команді, не тільки він, насправді.

У нас в суспільстві ***трохи складне відношення*** до головнокомандуючого Збройних сил Олександра ***Сирського***.

— Але ж людина робить дуже складні речі, дуже мало спить, дуже багато всього має враховувати.

Так само і інші, наприклад, Кирило ***Буданов***, інші командири військових формувань, міністр закордонних справ ***Себіга***, та ж Юлія ***Свириденко***.

Можна іноді не бачити, в чому сенс роботи тієї чи іншої людини або всіх в системі, але ж ми в стані повномасштабної війни і все ж держава ніколи не затримувала пенсії, наприклад.

— Це сприймається як даність, але для цього завжди треба знаходити гроші.

— Завжди треба знаходити гроші, щоб платити зарплати військовим, щоб в нас були енергетичні запаси.

Це все велика робота багатьох людей, які справді ***втомлені***.

Але якщо вони ***втомляться***, то Україна щось не отримає.

Тому вони не втомлюються, хоча втомлюються.

Тарас Петрів: Чи є якісь чотири-п'ять політиків в Європі чи в світі, які є дуже близькими і добрими для комунікації президента? З яким є дружні стосунки?

Дмитро Литвин: У нього багато таких ***класних стосунків***.

Наприклад, з ***Макроном*** дуже особисті стосунки, вони багато спілкуються багато зідзвонюються.

Наприклад, президент Фінляндії ***Стубб***. Президент навіть сам десь публічно про це розповідав, що вони часто вранці займаються спортом, а після того зідзвонюються і координуються: що зараз відбувається, на що звернути увагу, де буде той, де буде цей, що кому сказати.

Дуже класна Джорджія ***Мелоні***, вона сама така дуже емоційна, весела, жива.

Метте ***Фредеріксен***, прем'єр-міністр Данії.

Багато хто.

Якщо говорити, що з тих речей, крім комунікації, домовленостей і політичної роботи, дуже допомагає загалом триматися зараз, то це ці ***дружні стосунки, які досягнуті з лідерами***.

— Я ***десь*** читав в твіттері ***колись***, що після виступу президента в Британії було багато мемів про його зустрічі з ***королем***. І справді, небагато лідерів мають такий привілей, що вони так часто бачаться з королем. А президент фактично завжди.

— І коли інтронізували нового ***Папу Римського***, в нього одна з перших зустрічей – чи навіть перша – була саме з президентом.

Звісно, що це повага до України, до українців, до всього, через що ми проходимо, але це і певне особисте вміння президента будувати ці відносини і спрямовувати їх так, ***щоби*** можна було Україні ***щось додати***.

Наталія Лигачова, шефредакторка «Детектора медіа»: А з ким з *американської команди* найбільш нормальні стосунки у президента? Я не Трампа маю на увазі.

Дмитро Литвин: Американська команда — непроста команда, це правда.

— З нею працюють і ***президент***, і ***група*** людей.

Щоб не розказувати деталі, скажу, що

— є певні ***елементи*** цієї команди, і кожен елемент покритий якимось ***елементом*** української комунікації з ними.

Тому, **особливо проблем з ними немає**.

Проблема **є в тому, як Сполучені Штати зараз бачать майбутнє Європи і свої відносини з Росією. Відповідно, через це дивляться на Україну.**

І завдання України в цьому контексті доводити думку, що вага України така, що

1) — ***«будь-які конструктивні, нормальні відносини і ситуація загалом мирна тут, в Європі, без України неможлива»***.

Тому що Україна

2) — це отой безпековий елемент, на якому буде все так чи інакше триматися.

Ця *думка потроху доходить* і *не тільки до американської команди.*

Відносини конструктивні.

Тарас Петрів: Чи вміє наш президент грати в гольф? Може варто йому деколи пограти з Трампом?

Дмитро Литвин: Думаю, що нема в нього стільки часу, щоб грати в гольф. Він дуже любить спорт, всі спортивні активності, вони допомагають тримати себе, це нормально. Але на гольф треба багато часу.

Тарас Петрів: *Як президент справляється зі станами розчарування*? Чи справляється?

Дмитро Литвин: А який вибір? Не справлятися, чи що? Насправді це важлива тема, може він просто сам колись це розкаже — це буде коректно, якщо він розкаже. Дійсно, що немало і очікувань, і розчарувань за цей час.

І ***розчарування в людях*** часто бувають дуже болісні для нього і дуже складні.

Але в нього є ***мета***

> **— 1) — витримати цю війну і 2) — *дійти до миру*, який потрібен Україні.**

Тому йому доводиться обмежувати себе в багатьох речах, в тому числі в розчаруваннях, емоціях, певних просто життєвих речах, в яких кожен з нас сам себе не обмежує.

Тарас Петрів: Чи використовує комунікаційна команда першу леді в якихось комунікаційних питаннях?

Дмитро Литвин: Це у вас страшне формулювання — «використовує першу леді».

Перша леді дуже круто сприймається багатьма аудиторіями. Це правда. Але вона ніколи не зловживає своєю можливістю бути публічною. Тому у першої леді є певна тематика, якою вона займається: українські студії, українська культура і мова, безбар'єрність, освітні проєкти різні.

Вона цим займається доволі успішно.

Якщо потрібно, скажімо, в певних міжнародних складних ситуаціях, щоби перша леді допомогла трошки президенту з емоційним наповненням, із правильною побудовою відносин з тим чи іншим лідером, то, звісно, вона допомагає. Але вона ставиться до цього дуже обережно і, як бачите, її не так багато в публічному просторі.

Тарас Петрів: Вас не було помітно з президентом якийсь час, а тепер ви деколи з'являєтеся у зарубіжних поїздках і видно на відео. Це тут щось змінилося?

Дмитро Литвин: Ну, це якась ганьба нашої відеокоманди, тому що я себе не показую. Я їм скажу.

Тарас Петрів: А у вас просто більше тепер інформації, якщо ви їздите з президентом, чи не обов'язково їздити з ним?

Дмитро Литвин: Та я весь час їжджу, просто просив мене не показувати.

***

Після того як Тарас Петрів зачитав усі надіслані питання, присутні в залі учасники форуму могли безпосередньо запитати радника президента.

Наталія Лигачова: Чи використовуєте ви зараз *чат*, як раніше з нами, з журналістами, показуючи його президенту, щоб він теж враховував настрої медіа?

Дмитро Литвин: Звісно, він дуже активно дивиться цей чат. Не думаю, що всі знають, що є група велика журналістів, які щось питають в Офісу президента. Там десь 400-500 людей, можна ставити запитання, а президент періодично відповідає. І туди йде весь контент, який робить Офіс президента.

Звісно, що президент бачить це і він сам дуже активно споживає різну інформацію, і бачить соцмережі. Звісно, що багато людей йому присилають просто скріни того, що дещо з'явилося, і треба якось відреагувати.

Наталія Лигачова: Що змінилося з приходом *Буданова* в комунікаціях? Залишилося досить багато людей, яких призначав Єрмак в команді президента на рівні радників. Як відбувається у Буданова з ними комунікація: з Лещенко, Ковальською?

Дмитро Литвин: У пана Кирила є такий принцип, що він приходить і працює з тими людьми, які є. Для нього це професійний виклик, що якщо він не може налагодити роботу команди, то яким тоді він є керівником? Він налагодив роботу команди і всі з ним абсолютно конструктивно співпрацюють.

Буданов, звісно, це інший характер, ніж Єрмак, це інший підхід до роботи, але всі більш-менш знайшли спільну мову. З того, що змінилося — все пішло швидше, можна сказати.

Наталія Лигачова: А яка роль *Буданова* в тому, що, як ви сказали, вибудовується кожний раз мета, перш ніж якесь звернення зробити? Буданов бере в цьому участь?

Дмитро Литвин: У Кирила свій напрямок роботи.

А це ж робота президента і *він сам визначає, що буде в його зверненнях*.

Може це трошки грубо прозвучить, але нічия особливо допомога пряма зі зверненнями не потрібна.

Президент бачить політичні напрямки, це його звернення як спікера.

Якщо, скажімо, потрібно залучити когось, хто працює на американському напрямку, або щось від розвідки, або там по Збройним Силам, або по економіці — він завжди уточнює у цієї людини, як правильно сказати, що краще сказати, на чому зосередитись.

Буває, що частина команди пропрацьовує певні речі. З американцями:

— який статус, коли зустрічі, певні контакти, що по документах.

Зараз є напрямок дронів, яким займається ***Умєров***.

Є постійний напрямок ППО і пошуку ракет.

Тобто треба завжди перевіряти, що з ким відбувається. Якщо це напрямок, яким займається Кирило, то, звісно, що вони консультуються, а якщо хтось інший, то хтось інший. Є багато таких людей в команді, які за щось відповідають і вони завжди в прямому контакті.

Учасник дискусії: Склався мем в соцмережі Х, що якщо є якась проблема, яка потребує висвітлення, то люди тегають вас, щоб ви передали цю інформацію президенту. Це реально працює?

Дмитро Литвин: Я передаю. Так, це реально працює.

Цей же учасник: Загалом, наскільки важливо в пріоритетизації якихось комунікаційних проблем, що вони летять в соцмережах? Умовно, чи чутливий прецедент до розголосу якихось медійних хвиль і чи це пріоритезує проблеми?

Дмитро Литвин: І так, і ні.

Так – звісно, якщо якась хвиля емоцій з'являється, то треба на неї реагувати.

Ні – тому що проблеми це проблеми — їх треба вирішувати, незалежно від того, чи вони мають відображення в соціальних мережах.

Якщо це твіттер, він чим цінний? Окрім того, що там багато міжнародної тусовки, іноземних журналістів, політиків, всього іншого, так склалося, що в Україні його веде певна категорія військових і навколо військових людей, яких я би назвав авангардом військової думки. І буває так, що в твіттері можна за два-три дні до проблеми побачити, що проблема розгортається. Якщо встигаєш відреагувати, то звісно, це дуже корисно.

Більшість аудиторій сидить в телеграмі, і всі звертають увагу на те, що там несеться або не несеться.

Але це теж просто засіб масової інформації.

Тобто, якщо є проблема, яка об'єктивно потребує вирішення, її треба вирішити незалежно від того, де вона спливла, чи ще не спливла.

Якщо щось несеться дуже сильно, то треба реагувати дуже оперативно і ми так і стараємось реагувати.

Учасниця форуму: У Володимира Зеленського від початку президентства була доволі людська народна комунікація. Спочатку війни це трошки змінилося, але зараз я спостерігаю, що повертається оця людська, наближена до народу комунікація: це жарти, десь він може собі дозволити висловитися менш дипломатично. Чи це стратегія, чи він просто втомився від класичної ролі політика, який має бути під час війни?

Дмитро Литвин: Немає такого, що він сидить і думає: «Ой, як мені зараз оце прокомунікувати?». Іноді реакція сама по собі народжується. Іноді треба зробити щось таке дуже політичне, що, в принципі, не близько аудиторії, але потрібно бути політичним, щоб тебе правильно зрозуміли саме політики, від яких ти щось очікуєш.

Але так, він старається бути людяним, завжди спілкуватись і додавати щось таке, щоб якнайбільше людей його зрозуміло. Може ситуація раніше вимагала іншого, а зараз трошки дозволяє.

Ігор Ющенко, hromadske: Ви казали про людяну комунікацію президента. Я згадую перші брифінги, пресконференції президента з початку каденції, 2019-2021 роки. Після початку повномасштабної війни це було не так явно, а саме спілкування з журналістами розслідувачами. Спілкування з Михайлом Ткачем, спілкування з «Радіо Свобода».

Не хочеться вдаватися до оцінних суджень, але, я думаю, ви можете згадати ті скандали, коли до *Ткача чіплявся пан президент і казав: чого ви вчепилися за того Єрмака*, чого ви вчепилися до того, з ким я відпочивав там на дачі, з ким я їздив в Трускавець.

Потім *із Татаровим і Єрмаком вони «вбивали чеченців» у Києві на Майдані*.

Як ви оцінюєте таку комунікацію, чи змінилася вона впродовж років, чи вона еволюціонувала? І загалом, якщо зараз розслідувачі прийдуть до президента з гострими питаннями, на яку відповідь, на яку реакцію ми можемо очікувати?

Дмитро Литвин: Це було давно, я не пам'ятаю емоційне наповнення тих контактів з тими розслідувачами, про яких ви сказали.

Моя позиція: людина має право на будь-яку емоційну реакцію. Він не тільки президент, він ще людина. Звісно, розуміючи ваше запитання, мабуть на вас

така комунікація не спрацювала особисто. Мабуть, на когось ще не спрацювало, може на когось спрацювало.

Я не думаю, що комунікація завжди має бути гладенькою, яка працює на уявну аудиторію в будь-яких випадках. Якщо людина роздратована, вона має право бути роздратованою. Якщо людина щось не сприймає, це теж показує і саму людину, і в чомусь ситуацію.

Іноді буває, що людина відповідає роздратовано, але при цьому тримає в розумі щось таке, що не може просто сказати голос, тому що знає більше інформації, ніж ті, хто зібралися. Або це якась інформація, яку неможливо зараз оприлюднювати. Ну, різні ситуації. Я би не складав в одну коробочку всі такі випадки з розслідувачами.

От як я казав про офреки, наприклад. Або у нас є підходи до лідерів, які приїжджають в Україну. Там є журналісти, є запитання, бувають різні медіа, хтось ставить гострі питання, хтось не гострі — це як виходить. Але головне, в цій ситуації, щоб люди розуміли, куди загалом іде держава.

І вся комунікація, це трохи пафосно прозвучало, але вся комунікація так чи інакше має побудована бути на те, що ми якусь мету досягаємо. Це не просто, що хтось з кимось спілкується, хтось комусь відповідає, хтось до когось чіпляється. Але будувати комунікацію треба так, щоб вона допомагала якомусь руху. Якщо це відбувається, це нормально. Якщо це не працює, треба щось міняти.

Анна Власенко, ZDF: Це правда, що після звільнення Єрмака ви перебрали на себе частину адміністративних функцій?

Дмитро Литвин: Ні, неправда.

Тим більше, якщо ви бачили Кирила ***Буданова***, спробуйте у нього щось відібрати.

Анастасія Ізвощікова, Суспільне: Чи завжди узгоджуються не зовсім дипломатичні дописи президента з комунікаційною командою, чи часто вони не узгоджуються, можливо, і чи бувають у вас певні непорозуміння?

Дмитро Литвин: Які дописи ви маєте на увазі?

Де Путін — довбо*об? Це він придумав і це його твіттер. Власне, роль комунікаційної команди тут тільки запостити.

Анастасія Ізвощікова: Чи може бути така реакція, що комунікаційна команда незадоволена і може сказати: «Ну, це надто гостро»?

Дмитро Литвин: Навпаки, ми її підтримуємо.

Учасниця форуму: А *як загалом президент сприймає критику*? Наприклад, якщо ви йому радите щось, а це не сходиться з його поглядами?

Дмитро Литвин: Іноді легко, іноді ні. Це як з будь-якою людиною. Іноді буває, що людина в чомусь дуже впевнена, а можна зробити щось інакше, що спрацює краще. Іноді не приймає. Але, на відміну від деяких інших, хто є в ближньому у нас полі, він може змінити свою думку, точку зору і може змінити рішення. Президент відкритий до цього, але треба, щоб він побачив, чому інший варіант правильний.

Учасник форуму: Які теми або проблеми президент намагається не коментувати або коментувати менше, щоб не викликати якоїсь реакції? І чи ви, як радник, радите йому: «Володимир Олександрович, сьогодні про це краще не говоріть»?

Дмитро Литвин: Таке буває. Ми ж знаходимось в одній країні, але в кількох вимірах. Одна справа, коли ми тут сидимо в Києві, в затишній атмосфері — це одна історія. Інша історія — це коли люди десь в Харкові чи в Краматорську, або на позиціях. І бувають такі історії, якими можна зробити велику бурю, можна зробити іноді навіть сильне хороше рішення, яке сподобається частині суспільства. Але воно може десь підламати мотивацію тих людей, від яких багато зараз залежить. І якщо ми це враховуємо, то іноді краще буває промовчати, ніж зіграти навіть собі на користь, але так, що хтось залишиться з відчуттям певної несправедливості, або неправильності, або негативу, або ще чогось. Це не завжди виходить, звісно, але іноді буває так, що краще утриматись, ніж зробити щось яскраве.

Цей же учасник: Чи є якісь саме теми, про що президент не коментує, або намагається коментувати менше?

Дмитро Литвин: Загалом коментує все, просто формати бувають різні.

От Наталія Львівна *(Лигачова — **«ДМ»**)*, мабуть, помітила, що в нас стало менше великих пресконференцій, але стало набагато більше інших різних форматів, навіть оці меседжі президента в чат з журналістами.

Ми розподілили реагування по видам інформації. Щось президент проговорює в інтерв'ю західним журналістам. Це частина зараз не просто комунікації, а політики, тому що воно все про вплив, про якісь досягнення чи донесення меседжів.

Щось він обговорює телефоном з журналістами. Це не завжди буває публічно, але тим не менш, буває інформаційна операція, яка проводиться через певного впливового журналіста і далі це відображається в медіапросторі. Є просто повідомлення в чаті, коли щось терміново треба сказати і президент записує голосове.

Є речі, які навіть бувають гучні, неприємні, не дуже хочеться їх одразу коментувати. Але коментування буде через певний час, тому що ми живемо у відкритому суспільстві і все одно в будь-який момент хтось десь щось запитає. І треба до цього ставитися нормально і подумати, як це буде відбуватися.

Ірина Семенюта, «Детектор медіа»: А *розслідування щодо полку «Скеля»* входить в список тем, які Володимир Зеленський не коментує? Або не коментує, бо поки що рішення нема?

Дмитро Литвин: Це дуже непроста тема. Як загалом багато військових тем.

Я думаю, що **прокоментує, коли відчує потребу це зробити**.

Ігор Ющенко, hromadske: Медіазаходи, медіаактивності — чи запрошуєте ви на них представників «Української правди» і «Радіо Свобода»? І взагалі, яка у вас комунікація з «Українською правдою»?

Дмитро Литвин: Ми запрошуємо медіа таким чином, щоб покрити всі частини аудиторії.

Аудиторія неоднорідна. Хтось читає «Ґрунт», хтось The Kyiv Independent, хтось NV, хтось «Радіо Свобода», хтось «Українську правду», хтось Liga.net. Іноді буває так, що можна не запросити якесь медіа, щоб розмова була спокійніше, конструктивніше і більш змістовною, але все одно буде таке медіа, яке перекриє цю частину аудиторії.

Наприклад, якщо нема «Української правди», то там буде хтось з NV, «Ліги», «Ґрунта» або іншого такого медіа, яке це перекриє. Якщо нема «Радіо Свободи», то обов'язково буде хтось з BBC і інших майданчиків.

Коли мені ставлять ці питання, що якесь медіа є, якогось нема, зазвичай питають про дуже брендовані, сильні столичні медіа. Я завжди кажу, що загалом медійна картина в нас завжди повна, який би не був формат. І я думаю, що треба ставитися з повагою до всіх медіа, навіть якщо це не таке брендоване, як те, про яке ви запитали.

Тарас Петрів зачитав ще одне запитання, яке надійшло від учасника текстом: Які у вас стосунки з прес-секретарем президента Сергієм *Никифоровим*?

Дмитро Литвин: Робочі.

Тарас Петрів: Які медіа читає президент?

Дмитро Литвин: Насправді багато.

Він старається відслідковувати загалом, яка інформаційна картина. Звісно, різні медіа можуть вплинути на те, яка інформаційна картина. Він це бачить. У нього особисто на телефоні з безпекових причин немає телеграму і деяких інших соцмереж, але все одно, ми знаходимо способи, щоб він бачив, що там відбувається. Я би не сказав, що є якісь гучні теми або якісь медіа, яких він не бачить, він добре поінформований завжди з різних джерел.

Дмитро Тузов: Реформа сил оборони з комунікаційної точки зору, бачення міністра оборони *Федорова* і головнокомандувача *Сирського*, є проблемою, як ви думаєте?

Маю на увазі, що є певні відмінності і сам міністр Федоров — це правда, в режимі офрек було — казав, що насправді концепція є лише у Міністерства оборони, але очевидно, що головнокомандувач так чи інакше впливає на цей процес.

Дмитро Литвин: Я не так довго в державних структурах, але ще не бачив людини, яка б не сказала, що концепція є у нас. Всі вважають, що концепція є у них.

Але, якщо казати про Сили оборони і безпеки України, то загалом ключові рішення ухвалюються або Ставкою, або на різних форматах нарад за участі президента і інших людей. Тобто це не те, що хтось деспотично сам все вирішує щодо іншого. І концептуальні підходи у Михайла є, звісно, вони в чомусь сильні, в чомусь може їх треба посилити трошки. Головне, що вони всі спілкуються один з одним. У них бувають довгі, гарячі, іноді більш прості дискусії на Ставках і на нарадах, але вони ухвалюють якісь спільні рішення.

Зараз стартувала певна частина змін для Сил оборони, щось з них працює добре, щось треба ще підкорегувати. Є речі, які не помічаються, але які спрацювали вже для Сил оборони. І про них не так багато говорять, але вони зіграли велику роль. Наприклад, з кінця минулого року бригади отримують гарантоване поповнення особовим складом. Раніше було дуже складно, якась бригада отримувала більше, менше, хтось не отримував людей поповнення. Було багато критики щодо цього.

Як це змінилося? Президент, коли їздить на фронт, він завжди спілкується не тільки з командирами бригад, там такий формат є спеціальний — спілкування з командирами батальйонів та інших підрозділів. І вони говорять, чого їм не вистачає об'єктивно.

І багато говорили про те, що бригади недоотримали особового складу. Наприклад, наша бригада отримала 13 людей, а поранених за той же період 40. Я умовні цифри кажу. Але це рішення народилося саме з комунікації, яка не дуже видна, але вона є.

Так само було рішення по пряме фінансування бригад, коли кожна бригада, на кожен бойовий батальйон отримує певну суму грошей, щоб вони могли самі купувати дрони, інше обладнання. Це теж народилося з такого самого спілкування, з такою самою комунікацією.

У нас вважається, що комунікація — це тільки те, що робиться публічно, якісь пресконференції, що хтось гостре питання поставив, отримав гостру чи не гостру відповідь. Якщо казати саме про державне управління, то такої комунікації, яка впливає на ухвалення рішень, значно більше. І більшу частину цієї комунікації ніхто не бачить. Але вона є. І треба все одно придумувати комунікаційній команді різні формати, різні можливості, різні історії, щоб ця комунікація була, і щоб вона не загубилася, щоб це дійшло до рішення.

Теж маленький приклад, але важливий: президент їздив не так давно в Славутич. Ну, здається, що звичайна регіональна поїздка, нічого такого. Там звичайний формат: є керівники місцевих громад Київщини і Чернігівщини. І вони спілкуються через посередництво президента з урядовцями.

Президент приїжджає в Славутич і від керівника місцевої громади чує, що є така історія про Чорнобильську атомну станцію. Що це ж все-таки атомна станція, хоч вона і не працює. А є інші атомні станції. І от є така несправедливість, що люди, які працюють на Чорнобильській станції отримують меншу зарплату, ніж на інших атомних станціях. Це вимиває кадри, а людям складно, і Білорусь під боком і складно доїхати, багато викликів.

Звісно, що президент адресував це урядовцям, Шмигаль пообіцяв, що це буде вирішено, воно вирішено, ухвалили зміни до бюджету, але завдяки чому це сталося? Завдяки тому, що відбулась комунікація між керівником громади і урядовцями, яка не була результативною до того.

Багато таких прикладів, коли саме розмова допомагає. Ви питали про Михайла, про Сирського і всіх інших. Буває, що іноді бачення не співпадає, але є формати розмов, коли бачення поєднується.

Роман Кіфлюк, національний радник по Україні в IMS: Під час комунікаційної панелі проговорювалось питання, що президент, звісно, дуже прекрасно комунікує питання і проблеми, але він не всесильний і в невеликі меседжі складно вмістити всі проблеми. Чи не час уже розширити ось цю рамку спікерів?

Чи не вважаєте ви, що це не зовсім нормально, коли треба тримати президента в Х, щоб якусь проблему вирішити, коли є міністри, є відповідальні люди, і вони за ці проблеми відповідають і можуть їх вирішити. І не треба чекати, поки президент дасть доручення.

Це комунікація як всередині країни, так і назовні. Тому є питання дійсно супер стратегічні — де є президент, і є питання поменше — де можуть багато інших людей бути задіяні.

Наталія Лигачова: Йшла мова, що стратком, що він має бути при уряді. Зараз його передали Держкомтелерадіо і він створюється. Я вважаю, що насправді стратегічна комунікація в нас іде через президента, зокрема і через цей чат, про який ми загдували, якщо мати на увазі медіа. Але інші панелісти казали, що насправді має займатися стратегічними комунікаціями перш за все уряд, має бути більша активність міністрів.

Дмитро Литвин: Я погоджуюсь, багато енергії уходить на те, щоб переконати когось відреагувати. Я можу тільки погодитись насправді.

Дмитро Тузов: Може вони бояться?

Дмитро Литвин: Вони не те, що бояться. Дивлячись хто. Іноді буває, що люди не помічають проблеми через різні причини. У когось не таке активне споживання інформації і він не сидить в соцмережах і реагує повільно.

Хтось швидше.

Наприклад, Михайло ***Федоров*** дуже добре побудував роботу з соцмережами, він бачить, як змінюється настрій в соцмережах і дуже швидко на це реагує.

Якщо говорити про те, що в уряді має бути стратком, в нас така історія, що в уряді є різні люди зі своєю власною комунікацією.

Скажімо, Михайло ***Федоров***, Ігор ***Клименко*** з Міністерства внутрішніх справ. Є свій підхід у Дениса ***Шмигаля***, у Юлії ***Свириденко***.

І це не завжди поєднується в одну якусь платформу, яка може діяти як юніт комунікативний. Може іноді це проблема, може іноді це перевага, тому що вони так чи інакше конкурують між собою. От про мене, наприклад, часто кажуть, що я маю якусь проблему з міністром охорони здоров'я. Тому що сфера сповнена контактом з людьми і великою кількістю проблем. Бувають прям страшні іноді проблеми, як от з лікарнею швидкої допомоги в Києві нещодавно або з іншими такими речами, на які Міністерство реагує м'яко кажучи повільно. І це ж не комунікаційне, а реально сутнісне.

Тобто ми бачимо, що десь виявляється невдоволення людей, а міністерство "в доміку" і не реагує. І часто буває, що таку структуру влади треба розшевелити, щоб вона відреагувала. Бувають люди, які реагують швидко, які реагують повільно, бувають різні підходи в управлінні. По-різному.

Роман Кіфлюк: Наступне запитання пов'язане з державною службою, бо не всі люди, які критикують, вони проти вас. Ті люди, які критикують, їм

не байдуже. Якщо якась служба не справляється, можливо, треба міняти на тих людей, яким не байдуже, які можуть працювати в одній системі?

Дмитро Литвин: Я погоджуюсь, але в таких розмовах завжди треба говорити конкретно. Так, всі погоджуються, що має працювати система, всі погоджуються, що треба міняти людей.

Але іноді буває, що продуктивніше розшевелити, ніж поміняти.

Олена Лептуга, «Накипіло»: Ви говорите офрек для національних медіа, а коли ви приїжджаєте в Харків, чи можемо ми розраховувати поділитися з вами проблемами, які на нашій Харківщині? І коли?

Дмитро Литвин: Я думаю, що так. Але приїзд президента ми не розкриваємо з безпекових причин.

Одна з найбільших проблем, що оці всі наради, які відбуваються, наприклад, зустрічі «коаліції охочих», де всі сидять по три години і розмовляють, безпекові наради в регіонах, військові наради, зустрічі ставки — все це ж закритий режим зазвичай. І зрозуміло, чому, тому що багато безпекової проблематики. Але дійсно не вистачає, щоб люди просто це бачили і було би набагато менше непорозумінь і нерозумінь, якщо би люди чули, як там певні суб'єкти один з одним розмовляють, або що вони взагалі кажуть.

Проблема в тому, що поки не придумали, як це так показати, щоб безпековий елемент не послабився.

Тому якщо будуть ідеї, то можемо. Звісно, що в Харкові можемо поговорити з медіа.

Олена Лептуга: Насправді це можна організувати, просто в закритому колі відповідальних медіа. Мені здається, це важливо, бо щодо оборони Харківської області, з усією повагою до Олега Синєгубова, він не все може коментувати і він не вповноважений це робити.

Але ми радіємо, коли він виходить на такі зустрічі і закриті, і відкриті саме для медіа. Такі розмови важливі в регіонах, особливо в Харкові, тому що там є проблеми, які треба проговорити.

Тарас Петрів: На нашому форму представлена вся Україна і наші учасники поставили мені просте питання: «А президент у нас коли-небудь буде?». Він готовий спілкуватися з нами?

Дмитро Литвин: Думаю, що так. Просто ви ще не запрошували.

***

№ 2.342

ПОТУЖНЫЙ КАНДИДАТ: Спасёт ли нас Валерий Фёдорович

2026-07-02

Warden Null

Итак, лондонский туман понемногу рассеивается, и на политическую сцену, громыхая пока еще виртуальными, но уже очень осязаемыми амбициями, выходит фигура, от которой у доброй половины украинского политикума нервно потеют ладошки. Валерий Залужный дал понять, что готов сыграть в рулетку президентских выборов. Мессия возвращается. Народ у экранов замер в экстазе, ожидая, как «железный генерал» придет, молча сдвинет брови и мановением руки решит все проблемы, которые страна копила десятилетиями.

Но давайте без иллюзий. Мы уже проходили этот коллективный психоз в 2019 году, когда голосовали не «за» внятную программу, а просто чтобы снести надоевшую рожу, посадив на её место «своего парня» без опыта. Результат этого эксперимента мы все сейчас расхлебываем большой кровавой ложкой. Поэтому давайте включим мозг, цинизм и прагматику. Посмотрим на этого «потужного» кандидата без ретуши.

1. КТО ТАКОЙ МИСТЕР ЗАЛУЖНЫЙ?

Если соскрести с него бронзу, щедро намазанную медийщиками в 2022 году, мы увидим стопроцентно системного человека. Он плоть от плоти той самой неповоротливой, совковой в своих глубинных инстинктах государственной машины. Он не бунтарь и не архитектор новых систем. Он армейский бюрократ, который оказался на вершине в момент экзистенциального кризиса.

Да, он не сбежал в первые дни, и за это ему спасибо.

Но давайте вспомним и то, что было дальше, когда первоначальный хаос улегся и началось планирование.

Вспомним 2023 год.

> **— Тупое, упрямое, самоубийственное контрнаступление, когда людей гнали на минные поля и фортификации «линии Суровикина» без прикрытия с воздуха.**

Это не гениальная стратегия, а классическая советская школа — биться лбом о стену, пока либо стена не рухнет, либо лоб не треснет.

А Бахмут?

— Сколько кадровых, обстрелянных парней там положили ради политического символа, играя в тактику «ни шагу назад»? Для тех, кто сидел в тех подвалах, это не выглядело как магия полководца. Это была банальная мясорубка, где человеческий ресурс использовался как расходный материал.

Так что давайте снимем нимб. Перед нами генерал, умеющий воевать в рамках системы, где солдат — это цифра в рапорте.

2. ОТКУДА ДРОВИШКИ?

Теперь о главном. Выборы президента в этой стране — это война бюджетов. Чтобы выиграть, нужны десятки миллионов долларов, медиахолдинги, региональные сетки, орды политтехнологов, юристов и агитаторов.

У Залужного этого нет.

— У него есть только лицо и рейтинг.

— Значит, он пойдет на панель к крупному капиталу.

Кто станет спонсором этого банкета?

— Да все те же лица, управляющие нашей экстрактивной экономикой.

Петр ***Порошенко*** сейчас, наверное, стирает колени в молитвах, чтобы стать главным партнером Залужного. Для Петра Алексеевича это идеальный шанс въехать во власть на чужом горбу, предоставив генералу свою партийную сетку и телеканалы в обмен на квоты в правительстве.

Ринат ***Ахметов***, как опытный игрок в политическое казино, обязательно закинет фишки на зеро (то есть на Залужного), чтобы застраховать свои активы от очередных переделов.

Вы правда верите, что эти люди дадут деньги на слом системы?

1) — Олигархи не спонсируют *реформы*.

2) — Они покупают акции государственного *Левиафана*.

И если *Залужный* берет их деньги, он автоматически подписывает вексель.

Он станет просто новым, более симпатичным и авторитетным фасадом для старой системы выкачивания ресурсов из страны.

— Лицо поменяется, а монополии, схемы, ручные суды и налоговый террор останутся.

Левиафану плевать, кто сидит на троне, пока щупальца продолжают сосать кровь.

3. КОМАНДА ПРИЗРАКОВ И ИДЕОЛОГИЧЕСКИЙ ВАКУУМ

А с чем он вообще идет? Какова его идеология? Табула раса. Чистый лист.

Мы не знаем о его взглядах на экономику ровным счетом ничего. Кто будет писать ему реформы? Отставные полковники? Друзья по академии? Или ему всучат старых проверенных казнокрадов под видом «крепких технократов»?

Управление государством — это не приказы по части отдавать.

Здесь нужно понимать макроэкономику, право, инвестиционный климат.

Без своей железной, гражданской, независимой от олигархов команды он будет сожран аппаратом за полгода и превратится в ***свадебного генерала***, который только подписывает бумажки.

4. НО ПОЧЕМУ МЫ ПОКА НЕ СПУСКАЕМ КУРОК?

При всем этом тотальном, черном скепсисе, давайте придержим коней и не будем размазывать Валерия Федоровича по асфальту прямо сейчас. Почему?

Оставим один процент на чудо. Крошечный, почти нулевой, но шанс.

Лондон — интересное место. Там можно набраться правильных мыслей, если читать нужные книги, а не только дипломатические сводки. Вдруг Залужный нас удивит?

Вдруг этот военный до мозга костей человек осознал, что свобода — это не просто красивое слово, а фундамент государства?

Мы не будем его топить до тех пор, пока не увидим его программу.

Если он выйдет к микрофону и начнет нести типичную патерналистскую чушь про «сильное государство», «жесткий контроль», «поддержку отечественного производителя» (читай — олигарха) и повышение налогов ради мифической социалки — вот тогда мы расчехлим микроскопы, огнеметы и пройдемся по нему так, что камня на камне не останется. Мы разнесем его как очередного системного трутня.

Но что, если он выйдет и окажется классическим *правым республиканцем*?

Что, если он скажет:

> **«Государство вас не защитит, поэтому я инициирую легализацию короткоствольного *оружия* для всех адекватных граждан. Вторая поправка в украинском стиле».**

Что, если он заявит:

> **«Я забираю власть у ментовских генералов в Киеве. Отныне шерифов в громадах выбирает народ, и только народу они подотчетны».**

Что, если он предложит настоящий суд присяжных, который вырвет монополию на правосудие у гнилой судейской касты?

Что, если его экономической программой станет жесткая децентрализация налогов, обрезание полномочий проверяющих органов и тотальная дерегуляция бизнеса?

Если он предложит демонтаж ***экстрактивной системы***, передачу реальной власти и ресурсов на места, вооружение граждан и уничтожение монополий — это будет разговор.

Ради такой повестки можно закрыть глаза на многое и начать дискуссию.

Но пока этого не произошло, Залужный — это кот в мешке. Очередной красивый миф, за которым маячат уши старых кукловодов.

***

№ 2.343

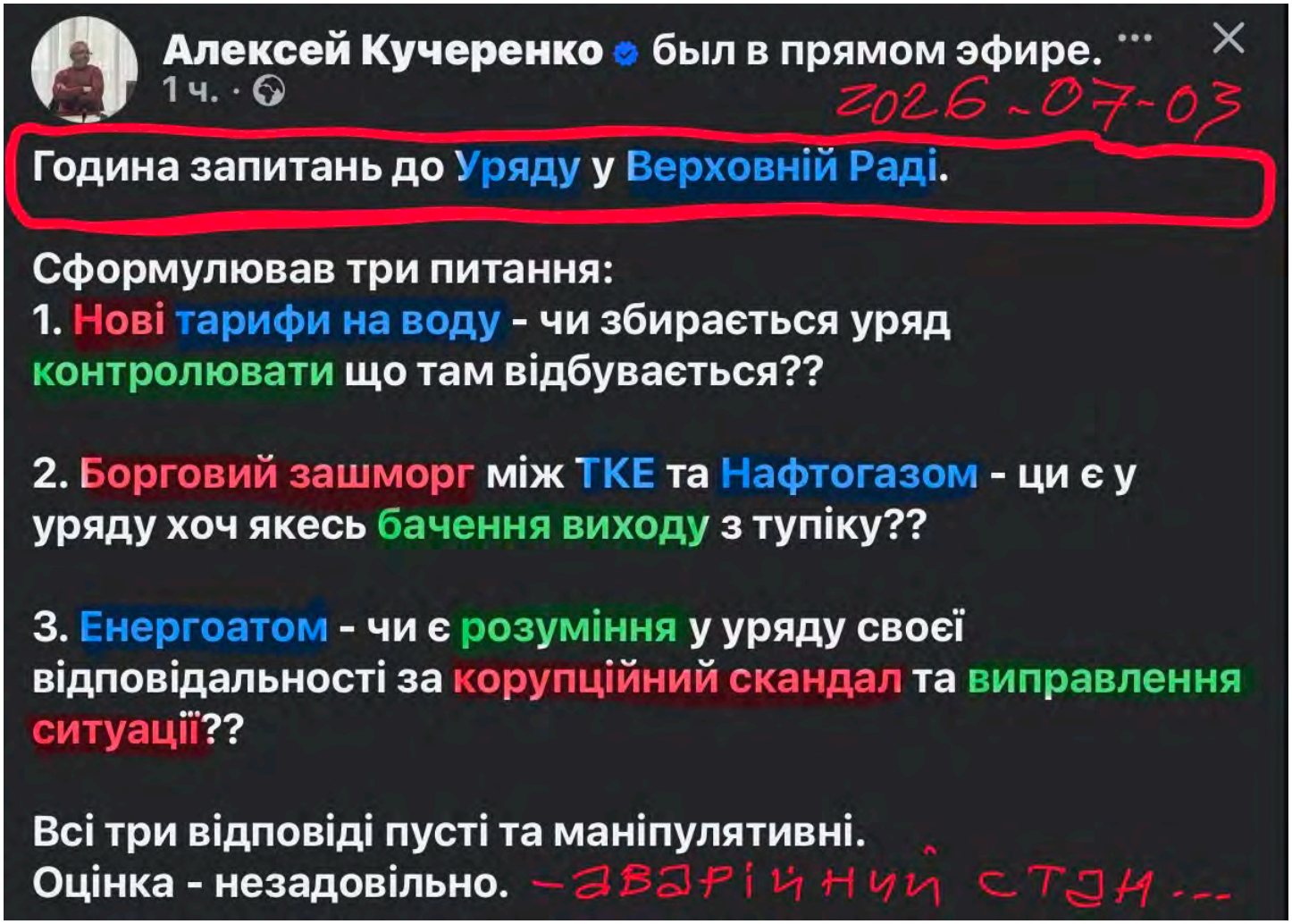

Алексей Кучеренко был в прямом эфире.
1 ч. ·
2026-07-03
Година запитань до Уряду у Верховній Раді.
Сформулював три питання:
1. Нові тарифи на воду - чи збирається уряд контролювати що там відбувається??
2. Борговий зашморг між ТКЕ та Нафтогазом - ци є у уряду хоч якесь бачення виходу з тупіку??
3. Енергоатом - чи є розуміння у уряду своєї відповідальності за корупційний скандал та виправлення ситуації??
Всі три відповіді пусті та маніпулятивні.
Оцінка - незадовільно.
-аварійний стан...

Рис1

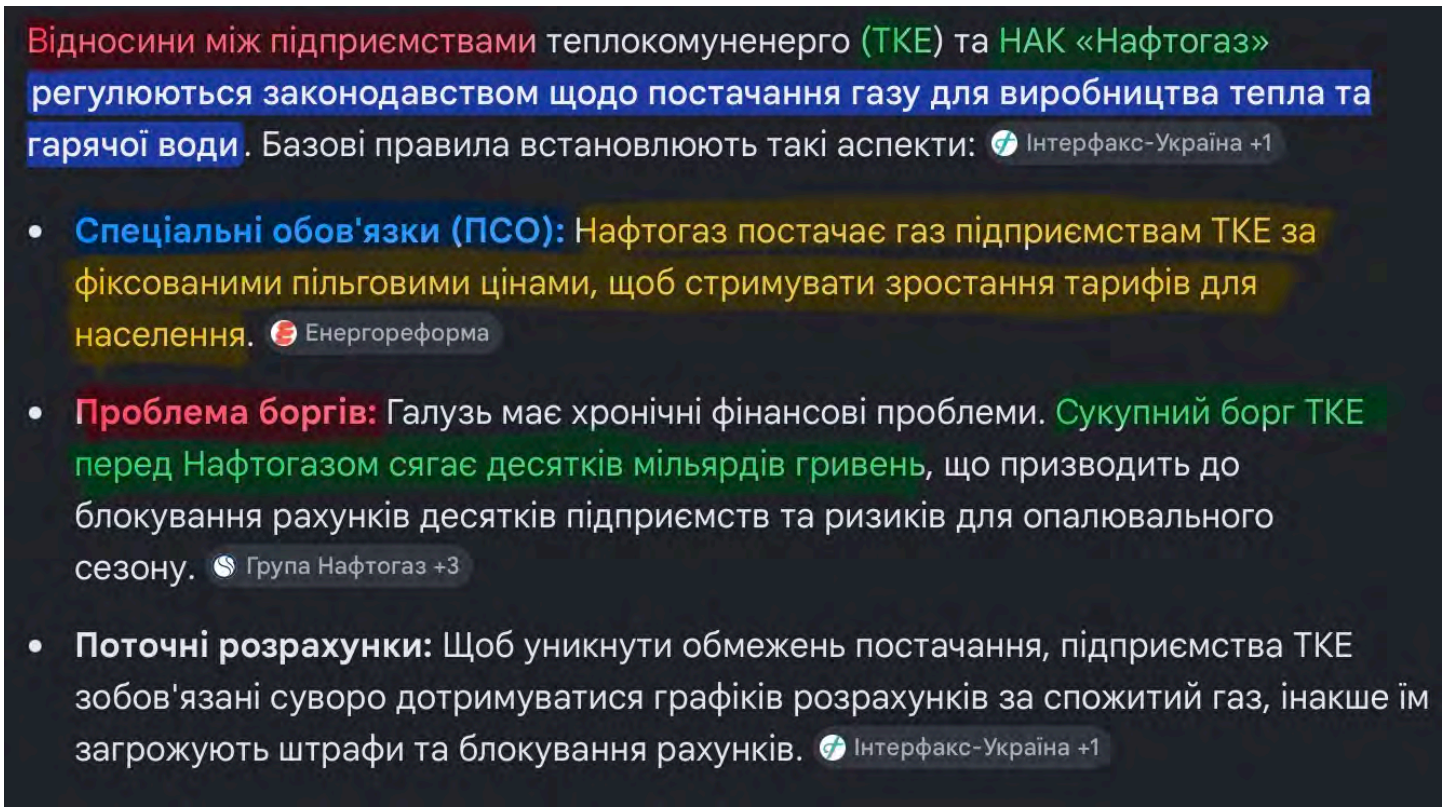

Відносини між підприємствами теплокомуненерго (ТКЕ) та НАК «Нафтогаз» регулюються законодавством щодо постачання газу для виробництва тепла та гарячої води. Базові правила встановлюють такі аспекти: Інтерфакс-Україна +1
Спеціальні обов'язки (ПСО): Нафтогаз постачає газ підприємствам ТКЕ за фіксованими пільговими цінами, щоб стримувати зростання тарифів для населення. Енергореформа
Проблема боргів: Галузь має хронічні фінансові проблеми. Сукупний борг ТКЕ перед Нафтогазом сягає десятків мільярдів гривень, що призводить до блокування рахунків десятків підприємств та ризиків для опалювального сезону. Група Нафтогаз +3
Поточні розрахунки: Щоб уникнути обмежень постачання, підприємства ТКЕ зобов'язані суворо дотримуватися графіків розрахунків за спожитий газ, інакше їм загрожують штрафи та блокування рахунків. Інтерфакс-Україна +1

Рис2

***

№ 3.444

Конструктори віртуальності й конструктори реальності

Георгій ***Почепцов***

Пропаганда — це не просто «правильна» реальність, яку ніхто не може поставити під сумнів. Це реальність, що якнайчастіше тиражується. А те, що ми чуємо найчастіше, ми схильні вважати справжньою правдою, хоча б тому, що її знають усі.

У результаті віртуальність замінює реальність.

Сконструйована реальність частіше створюється за допомогою засобів віртуальності, ніж реальність. Кіно та його використання в пропаганді є таким прикладом. Усе, що публічно робиться державою та суспільством, потрапляє у масову свідомість, породжуючи прямо чи опосередковано такі правила, які потім можуть бути використані в реальності.

Людина бачить конкретний приклад, але в її голові на його основі виникає правило: це можна повторювати, а це — ні... Приклад може навіть спонукати до повторення в житті, так вважає влада, мабуть, справедливо. А зворотний приклад може призвести до заперечення. Радянське кіно часто зображувало бюрократів — і в життєвих ситуаціях, і в комедіях. Бюрократ — це антипод влади, тому над ним можна було сміятися.

Навіть негативна зображувана реальність може породжувати позитив.

Російський фільм «Пацани», наприклад, знімали напередодні виборів, отже, його творці мали на меті показати ту реальність, від якої вдалося втекти завдяки владі. Раніше від жахливої реальності рятували попередники майбутньої партії та уряду, тобто більшовики. Рятівник — більшовик, Ленін, Сталін... І Путін теж зайняв цю нішу «рятівника» в сучасній Росії.

Реальність постійно конструюється та реконструюється, і, ймовірно, більша частина реальності відома нам не безпосередньо, а опосередковано. Ми звикли до простих переходів: новини — це реальність. І ніколи не допускаємо сумнівів: адже якщо нам це показують, значить, це комусь потрібно, це свідомо відібраний фрагмент дійсності. Насправді він може виявитися випадковим, а не системним.

І це відбувається з дитинства. Сучасна реальність формується за допомогою розповідей про минуле та сьогодення у шкільних підручниках для дітей і в теленовинах для дорослих. Це такі віртуальні «опори», які запам'ятовуються автоматично, проникаючи у нашу підкірку. Засоби масової інформації наповнюють наш світ прикладами, на які можна або рівнятися, або боротися з ними.

Щоправда, слід зауважити, що тиражування — це лише технічний бік справи, а суть її все ж таки полягає в змісті, який може як об'єднати, так і роз'єднати. «Жити стало краще, жити стало веселіше», — сказав Сталін 17 листопада 1935 року на нараді стахановців. Ці слова увійшли до пісні «Марш веселих хлопців» із кінофільму «Веселі хлопці». І, звісно, до безлічі статей і доповідей.

Повторення цієї фрази допомагало переживати й іншу реальність, коли людина починала розглядати власний приклад такого життя як виняток. Таке саме перенесення в іншу дійсність створюється розповідями керівників про те, як ми будемо жити в майбутньому, коли виконаємо «безліч планів».

Влада, до речі, любить розповідати про майбутнє, оскільки це розповідь про позитив, а чи буде він, чи ні — сьогодні ніхто не знає.

Володимир *Маяковський* писав:

«Я планов наших люблю громадьё, размаха шаги саженьи. Я радуюсь маршу, которым идем в работу и в сраженья» (з поеми «Добре»).

Повна версія згаданої вище фрази Сталіна у його доповіді звучала так:

«Жити стало краще, товариші. Жити стало веселіше. А коли живеться весело, робота йде на ура».

Тобто акцент там робився на роботі. Державу СРСР по суті створив Сталін, тому управління за допомогою сили було закладено з самого початку. Вороги та боротьба з ними входили у формулу держави, хоч зовнішні, хоч внутрішні. Сталін бачив світ саме таким, а мистецтво лише повторювало його бачення.

«Мистецтво плюс пропаганда» стало формулою, від якої намагалися не відступати. Це був тріумф ідеології, за допомогою якої намагалися розв'язувати всі соціальні «хвороби». У результаті виникало відчуття магічної сили мистецтва. Екранну дійсність бачать багато хто, і в результаті вони починають сприймати свою власну реальність як виняток. Пропаганда є важливим важелем управління масовим суспільством. Імовірно, діє правило: все те, що знають усі, і є правдою, все інше — наклеп.

З цієї причини «правильна» пропагандистська дійсність заполонила радянське мистецтво. Колгоспні будні змогли стати, наприклад, балетом на сцені Великого театру. Тобто «пропагандистське» втілювалося в непропагандистські формати, щоб посилити вплив на масову свідомість. Щоправда, це не завжди вдається: «Прорахунок бачили й у тому, що в "Світлому струмку" автори аж ніяк не прагнули створити міф, утілений у монументальній формі, що відповідала б сталінській епосі, а склали колгоспний водевіль. І хоча у Великому театрі постановці намагалися надати "масштаб" і "монументальність" (доповнили партитуру Шостаковича музикою з інших балетів композитора, змінили оформлення, збільшили кількість масових танців тощо), у результаті, як проникливо зауважує І. Барсова, вийшов не міф, не "казка-брехня", що претендує на правду, а "казка-брехня, яка претендує на брехню", що виявилася несумісною з вимогами "правди" у зображенні колгоспного життя» (Сурніна Н. «…Як колосяться трудодні». Радянський колгосп на балетній сцені).

Влада за часів Сталіна була дуже персоналізованою, хоча б тому, що не змінювалася. Портрети керівництва висіли навіть у перукарні. Населення знало керівників поіменно.

Нескінченне пропагандистське повторення аксіом радянського життя жило в кожному:

Знай, Ворошилов, мы все начеку,
Пяди земли не уступим врагу
Силушка есть у отцов и детей.

Жить стало лучше, жить стало веселей!
Хочется всей необъятной страной
Сталину крикнуть "Спасибо, Родной!"
Долгие годы живи, не болей
Жить стало лучше, жить стало веселей!

(Це пісня, написана у 1936 году композитором Александровим. Слова — Лебедєва-Кумача).

Пропаганда в СРСР могла замінювати реальність, оскільки її було дуже багато. Вона була у фільмах, книгах, газетах... Бачачи, наприклад, прекрасне життя на екрані, кожен міг подумати, що це просто у нього щось не так, а навколо все добре. Така, до речі, і роль телебачення. Теленовини в 99% випадків розповідають про успіхи. Але за «твоїм» реальним вікном їх може й не бути.

СРСР і пропаганда були нерозривно пов’язані, що, мабуть, у меншій мірі притаманно й іншим державам. Сталінські репресії, як і ленінське вислання незадоволеної інтелігенції за кордон, у підсумку створювали потрібний позитивний потік інформації — не лише в медіа, а й між людьми. Ленін прозорливо вислав, Сталін ув’язнив. І те, й інше створило в результаті більш позитивний фон соціальних комунікацій у країні.

Сталін на Першій Всесоюзній нараді стахановців 17 листопада 1935 року говорив цілком слушні речі:

> «На жаль, однієї лише свободи ще далеко не достатньо. Якщо бракує хліба, бракує масла та жирів, бракує мануфактури, житло погане, то однією лише свободою далеко не заїдеш. Дуже важко, товариші, жити однією лише свободою. Щоб можна було жити добре й весело, необхідно, щоб блага політичної свободи доповнювалися матеріальними благами. Характерна особливість нашої революції полягає в тому, що вона дала народу не тільки свободу, а й матеріальні блага, а також можливість заможнього й культурного життя. Ось чому жити у нас стало весело, і ось на якому ґрунті виріс стахановський рух».

У результаті творці віртуального світу перемагали творців реального.

Та й безпечніше було бачити у світі те, про що розповідали медіа, ніж правду.

Світ завжди складніший, ніж нам про нього розповідають. Інформаційні потоки частіше оминають ці складнощі, оскільки

— у хороших новин часто є «спонсор», а у негативних — його немає.

Пропаганда **— це не просто правильна реальність, яку ніхто не може поставити під сумнів, це реальність, що найчастіше тиражується, а те, що ми чуємо найчастіше, ми схильні вважати справжньою правдою, хоча б тому, що її знають усі.**

У результаті віртуальність замінює реальність. У п'єсі Євгена *Шварца* начальник поліції виходив підслуховувати, що говорять на вулиці люди, взуваючи чоботи зі шпорами, пояснюючи це тим, що в іншому разі наслухаєшся такого, що потім всю ніч не спатимеш...

А Олена *Петрова* взагалі перефразувала пропагандистську істину:

> «У житті завжди є місце для подвигу. Треба лише триматися подалі від цього місця».

***

№ 2.345

Сумно аналізувати статистику, яку ми сьогодні бачимо в Україні. Дуже сумно

2026-07-04

Белінський

Особливо якщо взяти ***офіційні дані Пенсійного фонду*** України, які наочно показують, скільки пенсіонерів продовжують працювати.

Сьогодні в Україні зареєстровано близько ***10 мільйонів пенсіонерів***, і статистика Пенсійного фонду свідчить, що ***2,8 мільйона з них офіційно працюють***.

Виходить, що

— **майже кожен четвертий пенсіонер сьогодні ходить на роботу та сплачує податки**.

Добре це чи погано, кожен вирішить для себе сам.

Я й сам уже досяг пенсійного віку і на власному досвіді знаю:

> — робота тримає людину на плаву, робить її потрібною, активною та соціально значущою.

Але давайте подивимося на цю ситуацію зовсім з іншого боку, саме з боку загальної кількості працюючих людей.

Якщо звести разом останні дані Податкової служби та Пенсійного фонду, то побачимо загальну картину:

— сьогодні в Україні офіційно зареєстровано близько 8,4 мільйона застрахованих осіб.

Це всі люди, з доходів яких легально сплачуються ПДФО та ЄСВ.

Вмикаємо просту математику.

Усередині цих 8,4 мільйона працівників уже перебувають наші 2,8 мільйона працюючих пенсіонерів.

— Це означає, що фактично кожен третій офіційно працевлаштований в Україні вже є пенсіонером.

Третина всього трудового та податкового каркаса держави сьогодні тримається на людях старшого покоління.

Але найцікавіший висновок з'являється, якщо прибрати з цього рівняння *армію*.

— Усередині загальної бази платників ПДФО величезний пласт, близько ***1,5 мільйона*** людей, становить сектор оборони та безпеки. Це наші ***військові й силовики***.

Вони виконують критично важливу місію із захисту держави, однак їхня заробітна плата фінансується переважно з бюджету та міжнародної допомоги, а не за рахунок створення ринкової доданої вартості.

Якщо виключити цей сектор, то в цивільній економіці залишається приблизно *6,9 мільйона офіційно працюючих людей*.

Серед 2,8 мільйона працюючих пенсіонерів є й військові пенсіонери, частина яких продовжує службу або працює в силових структурах.

Навіть якщо відняти близько 200 тисяч таких працівників, у цивільній економіці залишиться приблизно 2,6 мільйона працюючих пенсіонерів.

І тут з'являється цифра, яка змушує замислитися.

Практично *40% офіційного цивільного ринку праці сьогодні становлять люди пенсійного віку*. Фактично майже двоє з кожних п'яти офіційно працюючих у цивільній економіці вже досягли пенсійного віку.

Частина чоловіків перебуває в армії, частина українців виїхала за кордон, частина перейшла в неформальну зайнятість.

У результаті в магазинах, на підприємствах, у школах, лікарнях і комунальних службах саме люди старшого покоління сьогодні утримують на собі значну частину економіки країни.

На цьому тлі опитування українського бізнесу б'ють історичні антирекорди. 69% підприємств офіційно заявляють, що головною проблемою є дефіцит кадрів.

Тобто майже двоє з трьох керівників компаній вважають, що їм банально не вистачає працівників.

Кадрова криза вже давно перестала бути проблемою окремих галузей і перетворилася на системне обмеження економічного розвитку.

Бізнес, керівники якого в багатьох випадках також уже далеко не молоді люди, впирається у глуху стіну. Особливо той, який працює на внутрішній ринок і внутрішнє споживання.

— Коли сьогодні політики чи економісти будують ***плани*** майбутнього і розмірковують про те, як країна почне стрімко розвиватися після демобілізації, вони часто ***не помічають головного***.

Люди, які повернуться з армії, не прийдуть на порожній ринок праці як додатковий ресурс для економічного зростання. Значною мірою їм доведеться поступово замінити мільйони працюючих пенсіонерів, які сьогодні утримують цивільну економіку країни, але через свій вік не зможуть робити це безкінечно.

Фактично Україна вже сьогодні живе за рахунок покоління, яке мало б давно перебувати на заслуженому відпочинку.

Навіть якщо закінчиться війна, люди, які повертатимуться з армії, прийдуть із зовсім іншими навичками, іншим життєвим досвідом та іншими пріоритетами.

Проте їм усе одно доведеться насамперед замінювати на робочих місцях людей старшого покоління, адже цей кадровий ресурс не є безмежним.

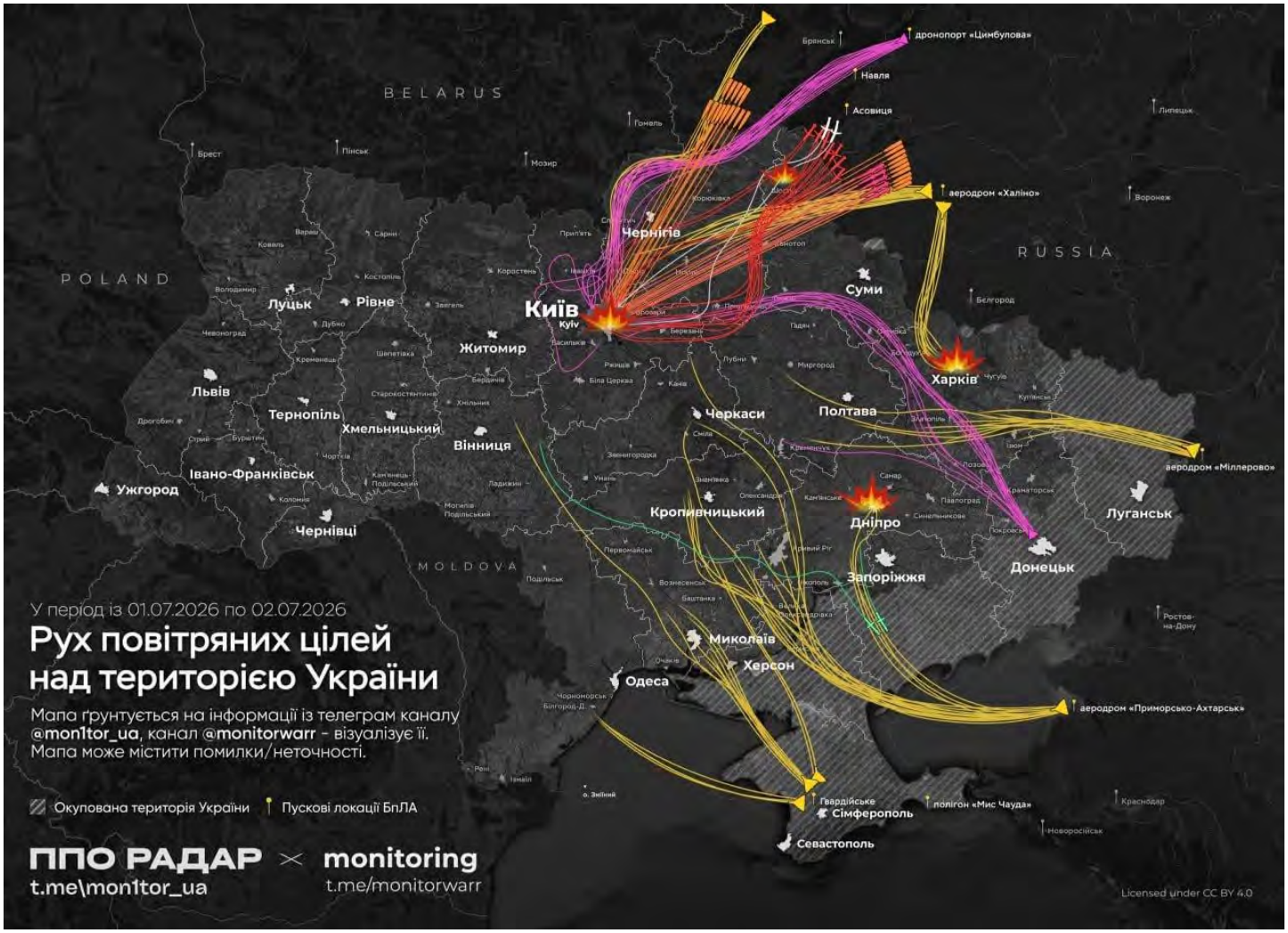
Саме ***процес заміщення поколінь*** на ринку праці стане одним із найскладніших викликів післявоєнної України.

І вирішувати його доведеться значно раніше, ніж більшість сьогодні усвідомлює.

***

№ 2.346

Аналіз нічної комбінованої атаки 2 липня 2026

2026-07-02

Місюра

Не унікальна (з точки зору засобів та стратегії), не найбільша, але є *нюанс*.

Шахеди та крилаті ракети були запущені та збито стандартною кількістю. Збито 476 з 494 та 44 з 46 відповідно. Чіткий рівень збиття 95%. Тут у нас проблем немає. Авіація збиває більшість, дрони-перехоплювачі також, все по своїм класам цілей.

Проблема з *балістикою* та *Цирконами*.

— Цього разу, збили всього лиш 4 з 24, та ні одного з чотирьох Цирконів.

Повторюю, атака не унікальна. Було і 33 балістики недавно. І 8 Цирконів. Ми збивали набагато більше.

Проблема цього разу - не тільки у відсутності ракет-інтерсепторів.

Я чітко чув, як і багато киян, виходи ракет Пак-3. Їх було точно більше, ніж 4 (кількість збитих Іскандерів).

Проблема збиття Цирконів - цього разу вони всі чотири були не з Криму. А з Брянської/Курської області.

Через це - гіперзвукова ракета летить до Києва втричі швидше, ніж з Криму.

Не 6-8 хвилин, а 2! І при цьому в неї не така висока балістична траєкторія, як у Іскандера. В останнього 60км, а Циркон вище 30-40км не піднімається. Дуже полога траєкторія та дуже велика швидкість.

По балістичним Іскандерам, як не прикро це говорити, але півні в черговий раз *змінили алгоритми, курси та варіанти польоту*.

Вони це роблять не перший раз.

І тому, вночі, коли я писав в Тг каналі, що багато наших виходів, все нормально - я чітко вірив, що один вихід інтерсептора - одне збиття.

І так було завжди, до цієї ночі.

Півні вчаться, змінюють алгоритми озброєння. Тут наші козаки з ППО повністю красавчики, вони не можуть зробити те, на що не розраховані ракети. Не нашого виробництва, на секундочку.

Треба передавати американцям дані та також щось змінювати. А це все час.

Чесно, я очікував набагато більшу атаку. Лапті аж 17 днів готувались. Наче підняли аж 10 стратегічних літаків, але прилетіла стандартна кількість в ~30 крилатих ракет. Навіть крилаті Іскандери не додали в хвилю.

По балістиці - знову працювала *ракетна бригада*.

24 ракети - це 12 пускових. Вони стояли по 6 в двох областях - Курській та Брянській. Коли була перша хвиля балістики з Курської - була одразу й Циркони.

На наступну хвилю з Брянської області - Цирконів вже не вистачило. Пускові не перезаряджали, стріляли штатним комплектом.

Тобто, все вказує на *недостатність* засобів.

Було б більше - точно запустили.

Нам тут щастить, і удари по всім підприємствам, що дотичні до виробництва балістики - покажуть свої плоди аж осінню.

Поки - вони змінюють алгоритми та змушують ракети маневрувати проти наших перехоплювачів.

Звісно не буду розписувати, як це можна зробити, і напевно вони так і роблять.

Але на зараз - **ми залишаємось вразливими до балістики**.

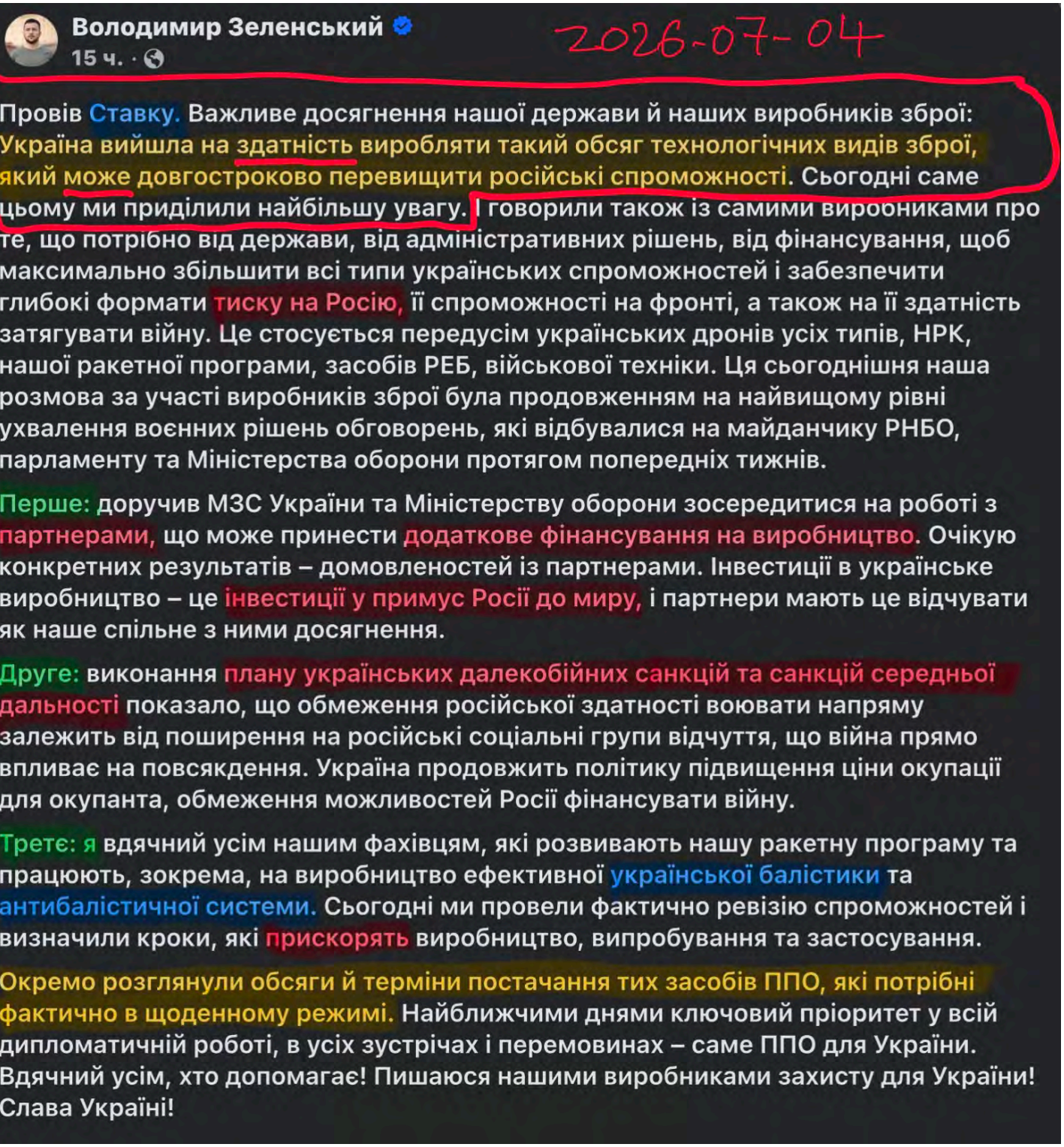
Сподіваюсь, що не на довго)

Ще раз підкреслю, що наше ППО - красавчики! Вони все чітко зробили та відбили більшість ракет. Співчуття сім'ям загиблих цієї ночі...

***

№ 2.347

Володимир Зеленський
15 ч. ·

2026-07-04

Провів Ставку. Важливе досягнення нашої держави й наших виробників зброї: Україна вийшла на здатність виробляти такий обсяг технологічних видів зброї, який може довгостроково перевищити російські спроможності. Сьогодні саме цьому ми приділили найбільшу увагу. І говорили також із самими виробниками про те, що потрібно від держави, від адміністративних рішень, від фінансування, щоб максимально збільшити всі типи українських спроможностей і забезпечити глибокі формати тиску на Росію, її спроможності на фронті, а також на її здатність затягувати війну. Це стосується передусім українських дронів усіх типів, НРК, нашої ракетної програми, засобів РЕБ, військової техніки. Ця сьогоднішня наша розмова за участі виробників зброї була продовженням на найвищому рівні ухвалення воєнних рішень обговорень, які відбувалися на майданчику РНБО, парламенту та Міністерства оборони протягом попередніх тижнів.

Перше: доручив МЗС України та Міністерству оборони зосередитися на роботі з партнерами, що може принести додаткове фінансування на виробництво. Очікую конкретних результатів – домовленостей із партнерами. Інвестиції в українське виробництво – це інвестиції у примус Росії до миру, і партнери мають це відчувати як наше спільне з ними досягнення.

Друге: виконання плану українських далекобійних санкцій та санкцій середньої дальності показало, що обмеження російської здатності воювати напряму залежить від поширення на російські соціальні групи відчуття, що війна прямо впливає на повсякдення. Україна продовжить політику підвищення ціни окупації для окупанта, обмеження можливостей Росії фінансувати війну.

Третє: я вдячний усім нашим фахівцям, які розвивають нашу ракетну програму та працюють, зокрема, на виробництво ефективної української балістики та антибалістичної системи. Сьогодні ми провели фактично ревізію спроможностей і визначили кроки, які прискорять виробництво, випробування та застосування.

Окремо розглянули обсяги й терміни постачання тих засобів ППО, які потрібні фактично в щоденному режимі. Найближчими днями ключовий пріоритет у всій дипломатичній роботі, в усіх зустрічах і перемовинах – саме ППО для України. Вдячний усім, хто допомагає! Пишаюся нашими виробниками захисту для України! Слава Україні!

***

№ 2.348

Erokhin Ivan · Подписаться
16 ч. ·

2026.07.04

" Можемо, як нєхуй дєлать. Але щас ніколи, бо ми дуже зайняті дискусією про неправильні зміни до Конституції від 1996 року!".(с).

рус ФАКТИ

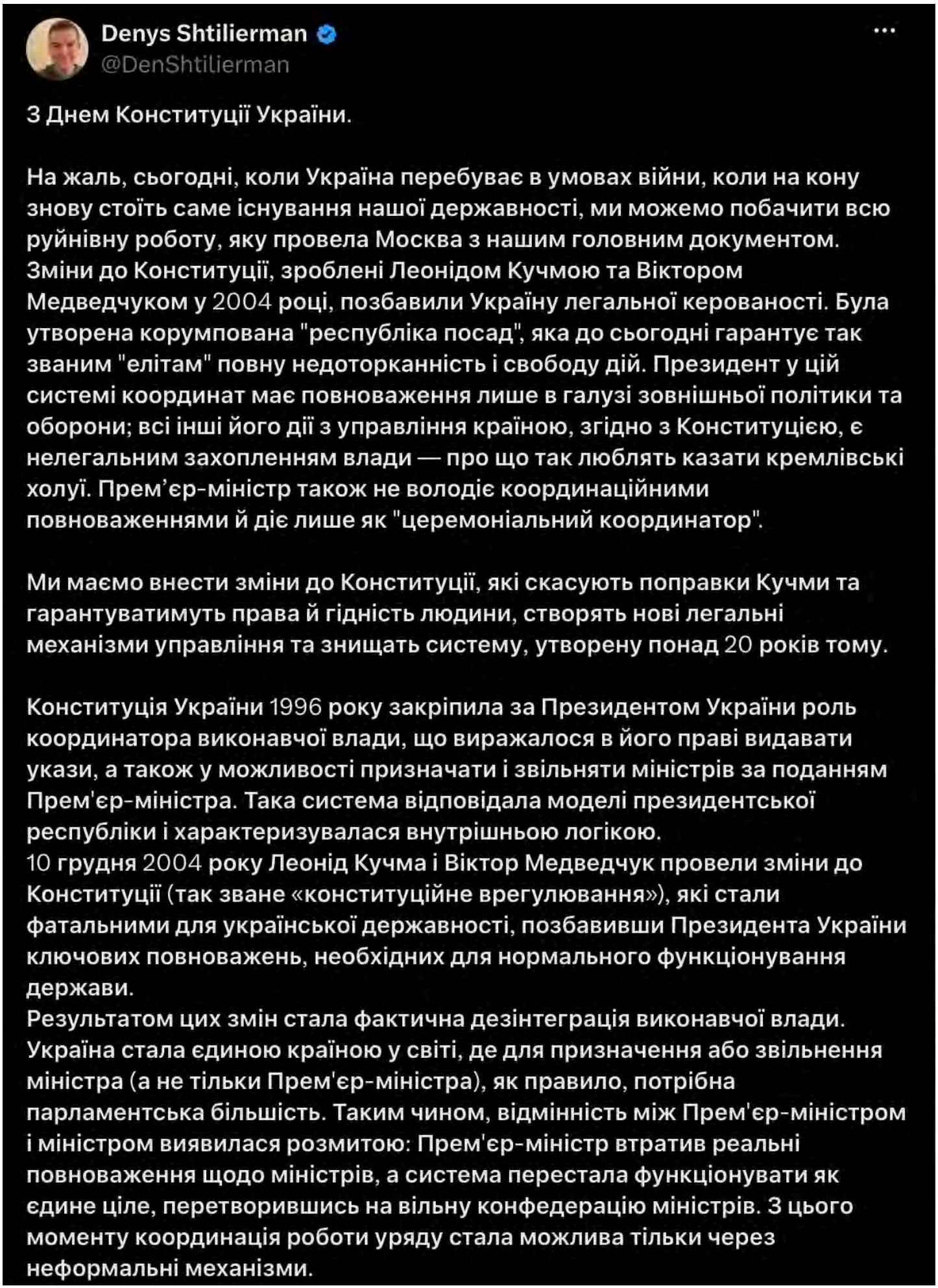
УКРАЇНА

У Fire Point заявили, що можуть виготовляти сотні ракет «Фламінго» щомісяця

12:45 — 29 червня 2026

Рис1

Denys Shtilierman
@DenShtilierman
З Днем Конституції України.
На жаль, сьогодні, коли Україна перебуває в умовах війни, коли на кону знову стоїть саме існування нашої державності, ми можемо побачити всю руйнівну роботу, яку провела Москва з нашим головним документом. Зміни до Конституції, зроблені Леонідом Кучмою та Віктором Медведчуком у 2004 році, позбавили Україну легальної керованості. Була утворена корумпована "республіка посад", яка до сьогодні гарантує так званим "елітам" повну недоторканність і свободу дій. Президент у цій системі координат має повноваження лише в галузі зовнішньої політики та оборони; всі інші його дії з управління країною, згідно з Конституцією, є нелегальним захопленням влади — про що так люблять казати кремлівські холуї. Прем'єр-міністр також не володіє координаційними повноваженнями й діє лише як "церемоніальний координатор".
Ми маємо внести зміни до Конституції, які скасують поправки Кучми та гарантуватимуть права й гідність людини, створять нові легальні механізми управління та знищать систему, утворену понад 20 років тому.
Конституція України 1996 року закріпила за Президентом України роль координатора виконавчої влади, що виражалося в його праві видавати укази, а також у можливості призначати і звільняти міністрів за поданням Прем'єр-міністра. Така система відповідала моделі президентської республіки і характеризувалася внутрішньою логікою.
10 грудня 2004 року Леонід Кучма і Віктор Медведчук провели зміни до Конституції (так зване «конституційне врегулювання»), які стали фатальними для української державності, позбавивши Президента України ключових повноважень, необхідних для нормального функціонування держави.
Результатом цих змін стала фактична дезінтеграція виконавчої влади. Україна стала єдиною країною у світі, де для призначення або звільнення міністра (а не тільки Прем'єр-міністра), як правило, потрібна парламентська більшість. Таким чином, відмінність між Прем'єр-міністром і міністром виявилася розмитою: Прем'єр-міністр втратив реальні повноваження щодо міністрів, а система перестала функціонувати як єдине ціле, перетворившись на вільну конфедерацію міністрів. З цього моменту координація роботи уряду стала можлива тільки через неформальні механізми.
Рис2

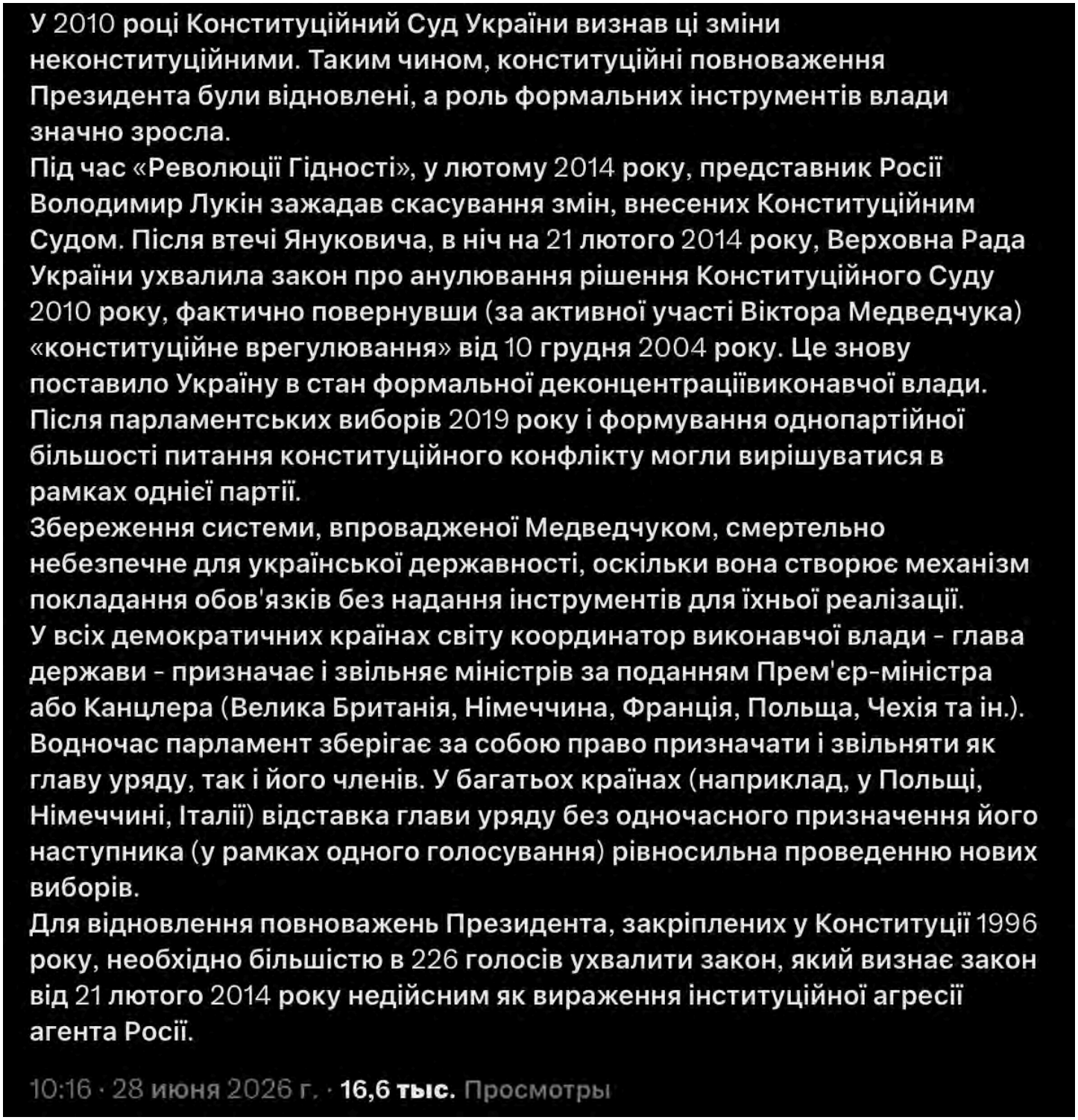

У 2010 році Конституційний Суд України визнав ці зміни неконституційними. Таким чином, конституційні повноваження Президента були відновлені, а роль формальних інструментів влади значно зросла.
Під час «Революції Гідності», у лютому 2014 року, представник Росії Володимир Лукін зажадав скасування змін, внесених Конституційним Судом. Після втечі Януковича, в ніч на 21 лютого 2014 року, Верховна Рада України ухвалила закон про анулювання рішення Конституційного Суду 2010 року, фактично повернувши (за активної участі Віктора Медведчука) «конституційне врегулювання» від 10 грудня 2004 року. Це знову поставило Україну в стан формальної деконцентраціївиконавчої влади.
Після парламентських виборів 2019 року і формування однопартійної більшості питання конституційного конфлікту могли вирішуватися в рамках однієї партії.
Збереження системи, впровадженої Медведчуком, смертельно небезпечне для української державності, оскільки вона створює механізм покладання обов'язків без надання інструментів для їхньої реалізації.
У всіх демократичних країнах світу координатор виконавчої влади - глава держави - призначає і звільняє міністрів за поданням Прем'єр-міністра або Канцлера (Велика Британія, Німеччина, Франція, Польща, Чехія та ін.). Водночас парламент зберігає за собою право призначати і звільняти як главу уряду, так і його членів. У багатьох країнах (наприклад, у Польщі, Німеччині, Італії) відставка глави уряду без одночасного призначення його наступника (у рамках одного голосування) рівносильна проведенню нових виборів.
Для відновлення повноважень Президента, закріплених у Конституції 1996 року, необхідно більшістю в 226 голосів ухвалити закон, який визнає закон від 21 лютого 2014 року недійсним як вираження інституційної агресії агента Росії.
10:16 · 28 июня 2026 г. · 16,6 тыс. Просмотры

Рис3

***

№ 2.349

Верховна Рада України · **Подписаться**
17 ч. ·

2026-07-04

Захист прав людини має бути щоденною реальністю в Україні, наголосив Голова Верховної Ради України Ruslan Stefanchuk під час відкриття Центру захисту прав людини Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини.

Він наголосив, що Парламент продовжує роботу з посилення інституції Уповноваженого: відповідний законопроєкт вже прийнято в першому читанні. А нещодавню доповідь Уповноваженого у Верховній Раді підтримала конституційна більшість народних депутатів.

«Це — висока оцінка роботи всієї команди Уповноваженого. Її найважливіші завдання сьогодні — повернення українських полонених, цивільних і викрадених дітей, захист прав переселенців та всіх, хто постраждав внаслідок агресії рф», — заявив Руслан Стефанчук.

Голова Верховної Ради також відзначив працівників Секретаріату Уповноваженого грамотами Верховної Ради України та подяками Голови.

Ми у WhatsApp: https://whatsapp.com/channel/0029VbBv9UU2JI8GSdkZku0E

***

№ 2.350

Президент спростував захоплення Костянтинівки росіянами під час розмови з Федеральним канцлером Німеччини

Президент спростував захоплення Костянтинівки росіянами під час розмови з Федеральним канцлером Німеччини

4 липня 2026 року - 12:58

Президент України Володимир Зеленський провів телефонну розмову з Федеральним канцлером Німеччини Фрідріхом Мерцом.

Глава держави подякував за підтримку і допомогу нашому народові та нашій країні. Президент зазначив, що Німеччина є одним із глобальних лідерів у захисті життя і Україна це цінує.

Володимир Зеленський наголосив, що зараз ключовим завданням є ракети для «петріотів», які захищають українців від російської балістики. Під час розмови передусім обговорили можливість підтримати українські системи «Петріот» необхідними ракетами. За словами Президента, Росія робить фінальну ставку на ракетні удари по Україні, оскільки більше можливостей, щоб затягувати війну, у Росії немає.

Володимир Зеленський і Фрідріх Мерц обговорили ситуацію на фронті. Президент поінформував, що відбувається і які є результати. Глава держави зазначив, що напередодні Дня незалежності Америки російський очільник вирішив збрехати світові і Президенту США щодо ситуації на фронті, заявивши про начебто захоплення росіянами Костянтинівки на Донбасі.

«Звісно, що це неправда – це просто чергова російська брехня, щоб запустити хоч якусь новину. Якщо Костянтинівка зараз під контролем Росії, то, мабуть, у Путіна не буде проблеми там зі мною зустрітись і знайти дипломатичні рішення, щоб війну нарешті закінчити. Але все ж таки він фронт не перейде: правда дуже відрізняється від путінських слів», – акцентував Президент.

Глава держави подякував українським воїнам за захист держави та всім, хто підтримує Україну.

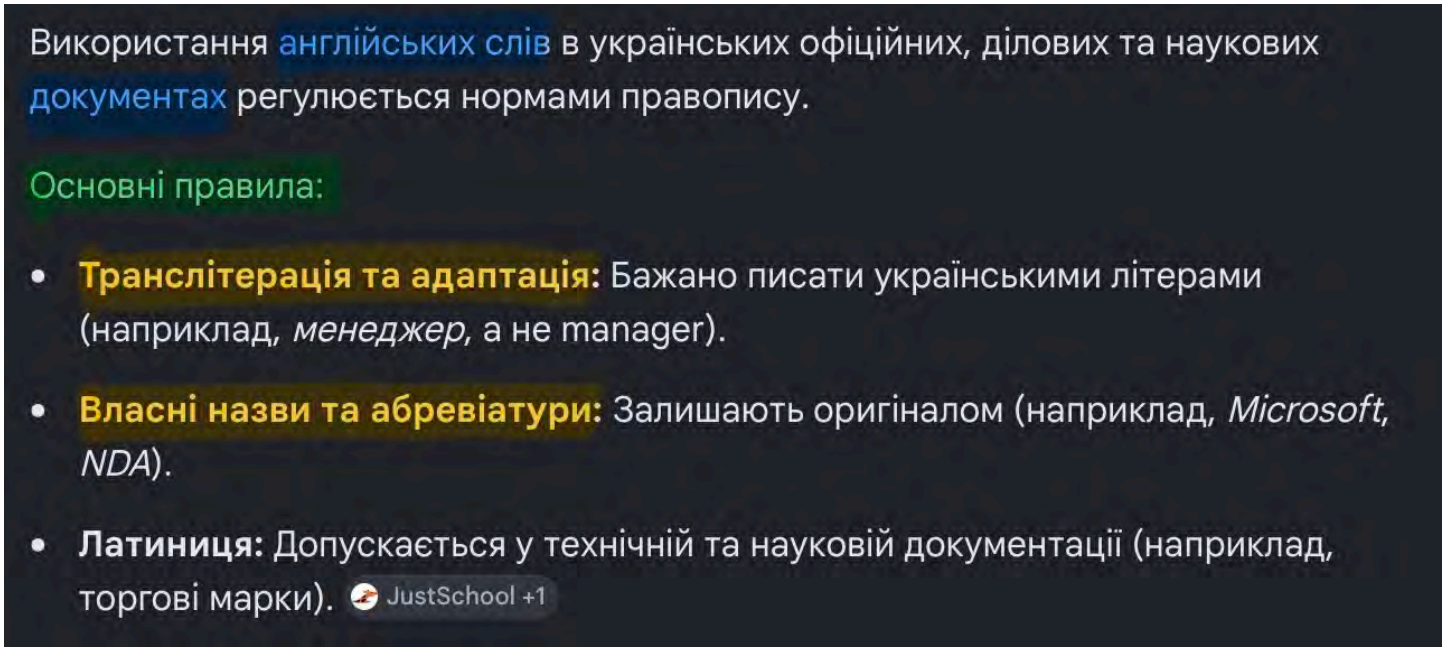
2026-07-04

Президент України Володимир Зеленський провів ***телефонну розмову*** з Федеральним канцлером Німеччини Фрідріхом ***Мерцом***.

Глава держави подякував за підтримку і допомогу нашому народові та нашій країні.

> — Президент зазначив, що ***Німеччина*** **є одним із глобальних лідерів у захисті життя** і Україна це цінує.

Володимир Зеленський наголосив, що **зараз ключовим завданням є ракети для «*патріотів*», які захищають українців від російської *балістики***.

Під час розмови передусім обговорили можливість підтримати українські системи ***«Петріот»*** необхідними ракетами.

За словами Президента, Росія робить ***фінальну ставку*** на ракетні удари по Україні, оскільки

> **— більше можливостей, щоб затягувати війну, у Росії немає.**

Володимир Зеленський і Фрідріх Мерц обговорили ***ситуацію на фронті***. Президент поінформував, що відбувається і які є результати.

Глава держави зазначив, що напередодні Дня незалежності Америки

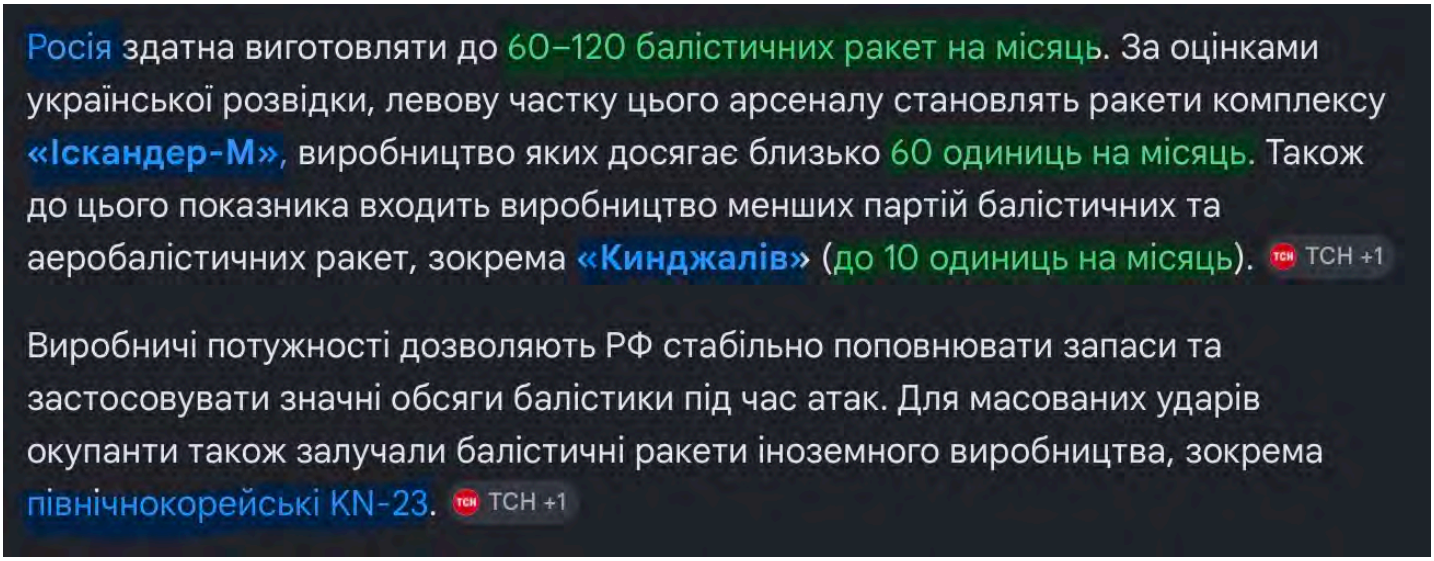
> **— російський очільник вирішив *збрехати* світові і Президенту США щодо ситуації на фронті, заявивши про *начебто захоплення* росіянами Костянтинівки на Донбасі.**

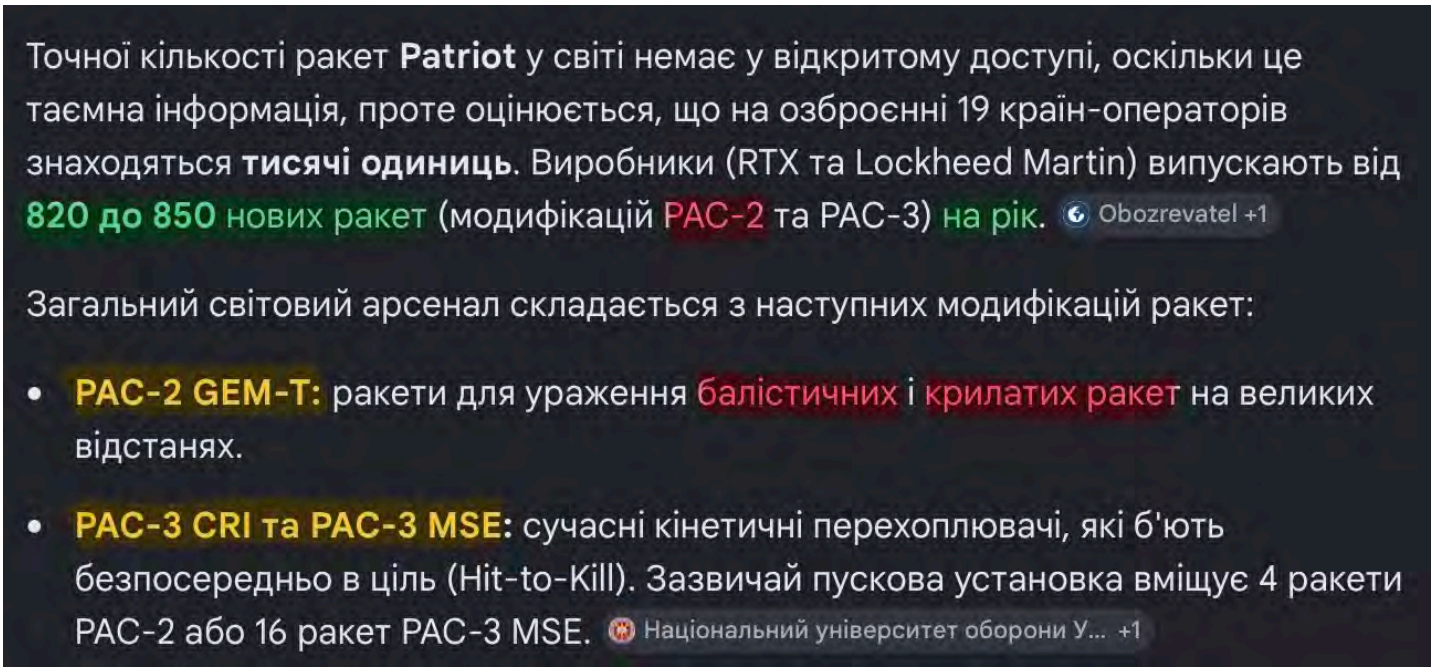
«Звісно, що це неправда – це просто чергова російська *брехня*, щоб запустити хоч якусь новину.

Якщо Костянтинівка зараз під контролем Росії, то, мабуть, у Путіна не буде проблеми *там зі мною зустрітись і знайти дипломатичні рішення, щоб війну нарешті закінчити*.

Але все ж таки він фронт не перейде: правда дуже відрізняється від путінських слів», – **акцентував** Президент.

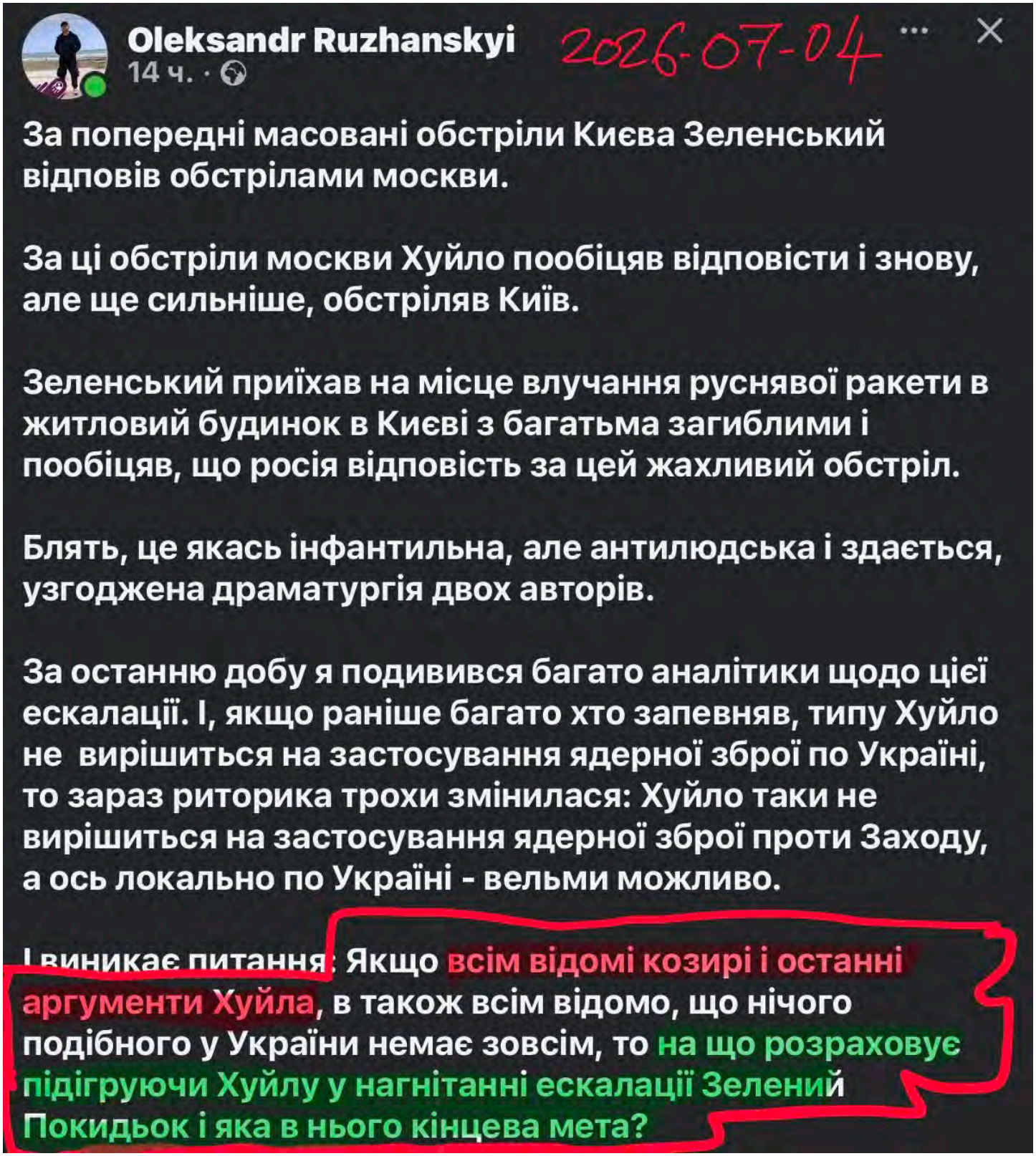
Глава держави ***подякував українським воїнам*** за захист держави та всім, хто підтримує Україну.

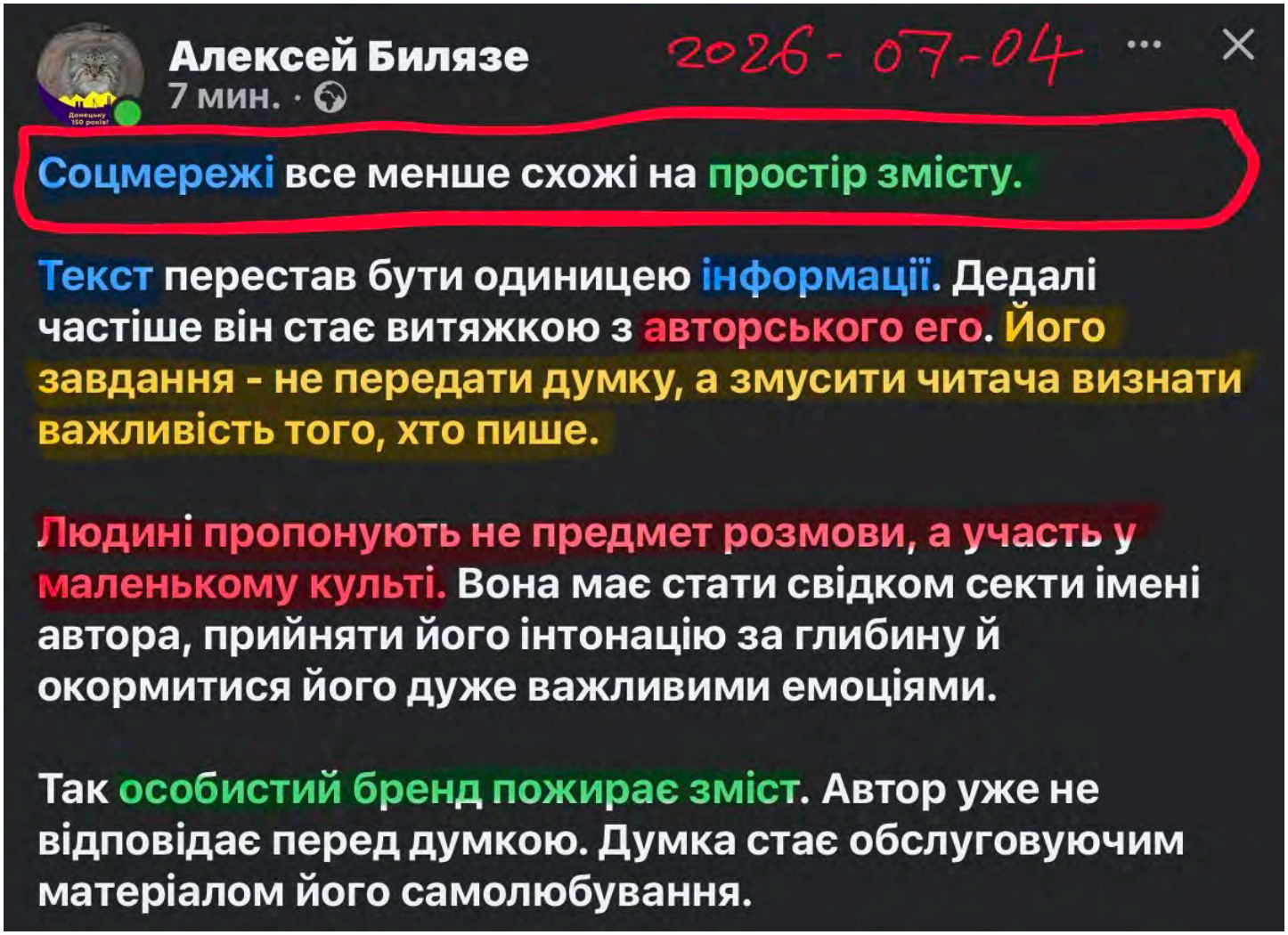
***

№ 2.351

Oleksandr Ruzhanskyi
14 ч. ·
2026-07-04
За попередні масовані обстріли Києва Зеленський відповів обстрілами москви.
За ці обстріли москви Хуйло пообіцяв відповісти і знову, але ще сильніше, обстріляв Київ.
Зеленський приїхав на місце влучання руснявої ракети в житловий будинок в Києві з багатьма загиблими і пообіцяв, що росія відповість за цей жахливий обстріл.
Блять, це якась інфантильна, але антилюдська і здається, узгоджена драматургія двох авторів.
За останню добу я подивився багато аналітики щодо цієї ескалації. І, якщо раніше багато хто запевняв, типу Хуйло не вирішиться на застосування ядерної зброї по Україні, то зараз риторика трохи змінилася: Хуйло таки не вирішиться на застосування ядерної зброї проти Заходу, а ось локально по Україні - вельми можливо.
І виникає питання: Якщо всім відомі козирі і останні аргументи Хуйла, в також всім відомо, що нічого подібного у України немає зовсім, то на що розраховує підігруючи Хуйлу у нагнітанні ескалації Зелений Покидьок і яка в нього кінцева мета?

***

№ 2.352

***

№ 2.353

Політична онтологія суверенітету

СЕРГІЙ ЧАПЛИГІН

JUL 04, 2026

Зміст

Частина I. Суверенітет як проблема
Частина II. Суверенітет до суверенітету
Частина III. Народження концепту
Частина IV. Левіафан
Частина V. Нація замість короля
Частина VI Право як маска влади
Частина VII. Рішення і виняток. Карл Шмітт і винятковий стан
Частина VIII. Йоганн Альтузій та його модель суверенітету
Частина IX. Підсумок

Частина I

Суверенітет як проблема

Влада, право і ілюзія визначення:

(1) — Чому суверенітет неможливо звести до формули

(2) — Подвійна природа: факт і легітимність

(3) — Суверенітет як напруга, а не інститут

Суверенітет

— 1) — одне з *найбільш уживаних*, але водночас 2) — *найбільш складних* понять *політичної теорії*.

Його часто вживають як самозрозумілу категорію — у праві, політиці, міжнародних відносинах, не усвідомлюючи, що за цим словом стоїть глибока концептуальна напруга.

Його не легко окреслити кількома словами, і ще важче визначити його точне значення. Ось чому він часто стає об'єктом непорозумінь і плутанини.

Щоб прояснити концепцію суверенітету, спочатку спробуємо розрізнити два основні визначення.

Давайте відійдемо від спрощеного визначення суверенітету як «верховенство влади держави».

Адже ця формула приховує більше, ніж пояснює, адже не відповідає на ключові запитання:

(1) - верховенство над чим чи над ким?

(2) - влади кого?, і головне

(3) - на якій підставі?

Саме тому суверенітет *не є ані чисто* 1) — юридичним, ані суто 2) — політичним, ані просто 3) — фактичним явищем.

Він завжди перебуває на перетині сили, легітимності та визнання.

Це не річ, а відношення — і водночас претензія.

Є *два базові визначення суверенітету*, які історично співіснують, але логічно між собою не збігаються.

(1)

Перше визначення:

— суверенітет як верховна і незалежна *влада*

У цьому сенсі суверенітет означає:

(1) - владу, що не визнає над собою жодної іншої влади;

(2) - владу, яка є остаточною інстанцією;

(3) - владу, здатну нав'язувати свої рішення.

Це розуміння робить акцент на незалежності та самодостатності. Суверен тут — це той, хто може здійснювати це, незалежно від того, визнають його чи ні.

Саме з цього визначення випливає класичне уявлення про державний суверенітет у міжнародному праві: «держава є суверенною оскільки вона вільна від підпорядкування зовнішній владі чи іншим державам у своїх рішеннях і діях».

Але це визначення має прихований дефект:

— воно нічого не говорить про *легітимність*.

Суверенітет *може бути реальним, але не обов'язково визнаним*.

Тому.

(2)

Друге визначення:

— суверенітет як *легітимна* влада

Ось це визначення переносить акцент з того, що:

1) - суверенітет — це не лише здатність здійснювати ***владу*** на своїй території, підпорядковуючи собі всі інші органи та населення, а й

2) - ***право*** здійснювати цю владу, яке визнається законною.

Тобто тут ключовим стає *визнання*

— з боку народу та інших політичних акторів.

З цієї точки зору суверенітет передбачає ***нормативний вимір***,

— тобто відповідь на запитання ***«чому ця влада має право бути верховною»***.

Це визначення відкриває шлях до розуміння *народного суверенітету*, де джерелом влади вважається не сам факт панування, а *воля народу*.

Але суть в тому, що

1) — ці два визначення не доповнюють одне одного автоматично.

2) — Між ними існує *напруга*, яка проходить через усю історію сучасної політичної думки.

Тобто.

(1) - влада може бути суверенною, але нелегітимною.

(2) - влада може бути легітимною за походженням, але нездатною мати реальний суверенітет.

Таким чином, суверенітет постає як

— ***постійно нестабільний баланс***

1) — між силою та правом, 2) — між рішенням і нормою, між 3) — фактичним пануванням і символічним визнанням.

Із цієї подвійності походить *ключове розрізнення*:

(1) - ***Державний*** суверенітет — це суверенітет держави як політичного цілого, особливо у відносинах з іншими державами.

(2) - ***Народний*** суверенітет — це суверенітет як принцип внутрішньої легітимності влади.

Хоча в сучасній політичній мові їх часто поєднуємо, історично і логічно це різні речі.

— Держава може бути суверенною, не будучи справді народною, і навпаки.

Тому суверенітет — це не стабільний принцип, а поле конфлікту.

Бо його ***не можна звести*** ані до

— 1) — абстрактної норми, ані до 2) — голої сили, ані до 3) — юридичної формули.

Саме ця *внутрішня суперечність* і є ключем до розуміння того, чому питання суверенітету завжди гостро постає в моменти *політичної кризи*.

Бо якщо суверенітет від початку виникає як напруга між фактом і правом, між силою та визнанням, то ця напруга не є абстрактною.

Вона шукає форми, інституції, мову — і знаходить їх у конкретних історичних конфігураціях влади.

Тому щоб зрозуміти, чому сучасна держава мислить суверенітет як абсолютний, неподільний і трансцендентний щодо суспільства ***принцип***, необхідно прослідкувати його еволюцію від античних уявлень про верховну владу в полісі до модерністських конструкцій абсолютного, неподільного суверенітету, які заклали основу сучасної нації-держави.

Простежити цей шлях — від Арістотеля та римського summum imperium; через революційні трансформації Бодена, Гоббса і Французької революції

— щоб усвідомити, **чому сьогодні боденівська модель, геніальна у своїй логіці, призвела в умовах глобалізації до відриву влади від народу і поставила під сумнів саму легітимність держав**.

А головне — *чи є вихід із цієї пастки*:

— чи існують підходи повернути суверенітет тому, кому він природно належить - ***народу***, а не абстрактній ***державі-левіафану***?

Частина II

Суверенітет до суверенітету

Органічна влада, політична множинність і *відсутність концепту*:

(1) - Феномен без імені: влада до абстракції

(2) - Верховна інстанція як форма життя спільноти

(3) - Суверенітет як органічний порядок, а не принцип домінування

У першій частині ми окреслили суверенітет *як проблему*

— як *напругу* між фактом і правом, між силою та визнанням, яка не знімається раз і назавжди жодною юридичною формулою.

Але ця проблема не народжується в в епоху Модерну. Вона значно давніша за сам термін.

Аби зрозуміти, як суверенітет став тим, чим він є сьогодні, необхідно спершу подивитися на те, чим він був до того, як йому дали ім'я.

А точніше - на те, як політична влада функціонувала в умовах відсутності самої концепції суверенітету.

Хоча поняття суверенітету не існувало до XVI століття, з цього аж ніяк не випливає, що відповідний феномен був відсутній у політичній реальності або що його неможливо було мислити інакше.

Навпаки:

— сама відсутність формального терміну в Античності лише підкреслює органічну, *невід'ємну природу цієї влади* — влади, що випливає з самого єства спільноти, а не з абстрактних конструкцій, які пізніше нав'яже модерність.

Нам досить уявити давній поліс:

— агору та громадян, що сперечаються про спільні справи, і філософів на кшталт Арістотеля, які розмірковують над політикою *не як над технікою управління*, а як над *формою спільного життя*.

Тут суверенітет — ще не слово і не доктрина, а прихована сила, що пульсує в кожному рішенні полісу.

— Він не винесений за дужки суспільства, а розчинений у ньому.

Арістотель не вживає терміна «суверенітет», але сам факт його уваги щодо необхідності ***верховної влади*** свідчить:

— з цим феноменом він добре знайомий.

Адже будь-яка *верховна влада*

— κυρίαν ἀρχήν у еллінів чи summum imperium у римлян

— *є суверенною за визначенням*.

Тобто антична думка постійно мала справу з елементами суверенітету, навіть не маючи для нього окремої назви.

Це *принциповий момент* на який потрібно звернути увагу.

1) — Політична філософія Античності не потребувала формалізації суверенітету, бо влада там була органічною.

2) — Вона випливала з самої природи людини як ***zoon politikon***.

У своїй «Політиці» *Арістотель* говорить про верховну владу як про ієрархічну структуру, в якій існує вища інстанція ухвалення рішень, яка не підпорядкована іншій силі, але водночас пов'язана з чеснотою та спільним благом.

У книзі III він пише:

— «Той, хто вимагає, щоб панував закон, очевидно, вимагає того, щоб панували божество і розум; а той, хто вимагає, щоб панувала людина, привносить у цю вимогу тваринний елемент... Закон є не що інше, як розум, вільний від пристрастей».

Верховна влада тут - не тиранія і не свавілля, а *форма порядку*, що виростає з *етичної структури спільноти*.

1) — Грецьке *κυρίαν ἀρχήν* означає остаточну інстанцію керівництва полісом;

2) — римське *summum imperium* — вищу командну владу, рішення якої не підлягають оскарженню, але

3) — водночас обмежуються звичаєм, правом і колегіальністю.

У Римській республіці *summum imperium* **особливо яскраво виявлялося в інституті диктатури під час надзвичайних обставин.**

— Постать Цинцинната (диктатора, який отримав повноту влади від Сенату на час кризи, а по завершенні повернувся до дому, обробляти землю), показує ***розуміння влади як служіння спільноті, а не як абсолютну власність***.

Ці античні еквіваленти чітко демонструють:

— суверенітет не є винаходом *Ренесансу*.

Він не прив'язаний до жодної конкретної форми правління чи політичної організації.

Навпаки, він притаманний будь-якій політичній владі як такій — як *здатність до остаточного рішення*.

Тобто, не залежить від конституційного ладу (наприклад, не є виключно монархічним чи республіканським);

— це сутнісна риса політики як такої - бо де є політична спільнота та влада, там є суверенітет; полягає в можливості приймати остаточне, незаперечне рішення, особливо в кризових ситуаціях, коли звичайні норми не діють.

Саме цю здатність згодом Карл *Шмітт* схопить у своїй формулі:

— ***«суверен — той, хто вирішує про виняток»*** (Souverän ist, wer über den Ausnahmezustand entscheidet).

«***Виняток***» - це ситуація, коли нормальне право не функціонує (війна, надзвичайний стан), і хтось має право вирішити, чи застосовувати його і як діяти поза ним.

— В Античності цей виняток був органічним: ***він випливав із життя полісу, а не з абстрактної державної машини.***

Друзі! Цей досвід Античності і робить його таким важливим для критичного мислення сьогодні.

Коли ми дійдемо до Жана *Бодена*, ми побачимо, як органічна влада Античності трансформується в абстрактну, неподільну і самодостатню конструкцію — відірвану від конкретних спільнот.

Античність же нагадує інше:

> **— справжній *суверенітет* живе в плюралізмі форм життя, у повазі до відмінностей, а *не в ізоляції держави як єдиного центру*.**

У ***модерному світі***, де боденівський суверенітет нав'язує логіку універсальної стандартизації

1) — від наддержавних структур до глобальних корпорацій,

2) — античний досвід повертається у вигляді симптомів.

Сучасна криза суверенітету — це, зрештою, криза забуття.

> **— Забуття того, що *влада* колись була не *монополією*, а *формою спільного буття*.**

Повернення до цих коренів не означає *реставрації Античності*, але

> — відкриває можливість знову мислити суверенітет не як холодний принцип домінування, а як живий діалог між спільнотою, владою і сенсом.

Утім, саме ця органічна, але неформалізована присутність суверенітету в Античності й водночас у середньовічній політичній множинності виявилася ***історично нестійкою***.

> — Там, де влада була розсіяна між звичаєми, корпораціями, містами, Церквою та монархом, ***напруга*** між фактом і правом не зникала — вона ***лише відкладалася***.

Релігійні війни, розпад універсалістського християнського порядку та криза легітимності старих ієрархій зробили цю напругу нестерпною.

Потрібен був принцип, здатний зупинити розсіяння влади, звести її до єдиного центру та надати політичному порядку остаточну форму.

Саме в цей момент *суверенітет* уперше виходить з тіні як *феномен* і стає *концептом*.

1) — Він перестає бути органічно вплетеним у життя спільноти й

2) — **постає як абстрактна, постійна та неподільна інстанція, що стоїть над усіма іншими формами влади.**

Так відкривається новий розділ ***політичної онтології*** — розділ, у якому

— **суверен уже не випливає з порядку, а сам стає його джерелом.**

Ім’я йому - Жан ***Боден***.

Частина III

Народження *концепту*

Жан *Боден* і *абсолютизація влади*

(1) — Суверен як постійна й неподільна інстанція

(2) — Трансцендентність держави

(3) — Вихід із середньовічної політичної множинності

Після *органічної, неформалізованої присутності* суверенітету в Античності та після *середньовічної політичної множинності* настає *момент розриву*.

Те, що раніше було вплетене в тканину спільного життя, тепер ***потребує***

— 1) — імені, 2) — визначення й 3) — концептуальної форми.

Суверенітет виходить з латентного стану й стає предметом теоретичного захоплення

— не як феномен відносин, а як *принцип порядку*.

Саме тут, у XVI столітті, на тлі релігійних воєн і краху універсалістського християнського світу, з'являється Жан Боден.

Боден не винаходить суверенітет із нічого. Він радше фіксує й кристалізує відповідь на кризу, яку більше неможливо було вирішувати засобами звичаю, корпорацій чи апеляції до трансцендентного церковного авторитету.

Політична множинність середньовіччя — король, імператор, Папа, міста, стани

— перетворюється на *джерело постійної нестабільності*.

Там, де немає остаточної інстанції, кожен конфлікт загрожує перерости у громадянську війну.

— Варфоломіївська ніч 1572 року, коли тисячі гугенотів були вбиті в Парижі, стала кульмінацією цієї кризи — хаосу, де відсутність остаточної інстанції перетворювала релігійні розбіжності на громадянську війну.

Суверенітет у Бодена постає як спроба радикально зупинити цю ентропію.

Його знамените визначення

— «абсолютна і постійна влада держави» — є не просто формулою, а жестом онтологічного спрощення. Як пише Боден у "Республіці":

— "Суверенна влада є абсолютною і вічною владою республіки... Ті, хто є суверенними, не повинні підпорядковуватися владі будь-кого іншого".

Суверенітет ***більше не є результатом*** відносин, балансу чи взаємного визнання.

Він ***стає властивістю***.

1) — Влада не делегується, не позичається і не випливає з традиції — *вона належить*.

2) — Суверен не отримує свою силу від спільноти; навпаки, сама *спільнота мислиться як похідна від нього*.

Цей поворот має *вирішальні наслідки*.

Політичний простір, який раніше був багатошаровим і ієрархічно складним, редукується до єдиного центру рішення.

Суверен **— це вже не вершина піраміди, а її *умова* можливості.**

— Він стоїть над усіма інституціями, не будучи однією з них.

— Магістрати, закони, станові привілеї існують лише настільки, наскільки визнаються суверенною владою.

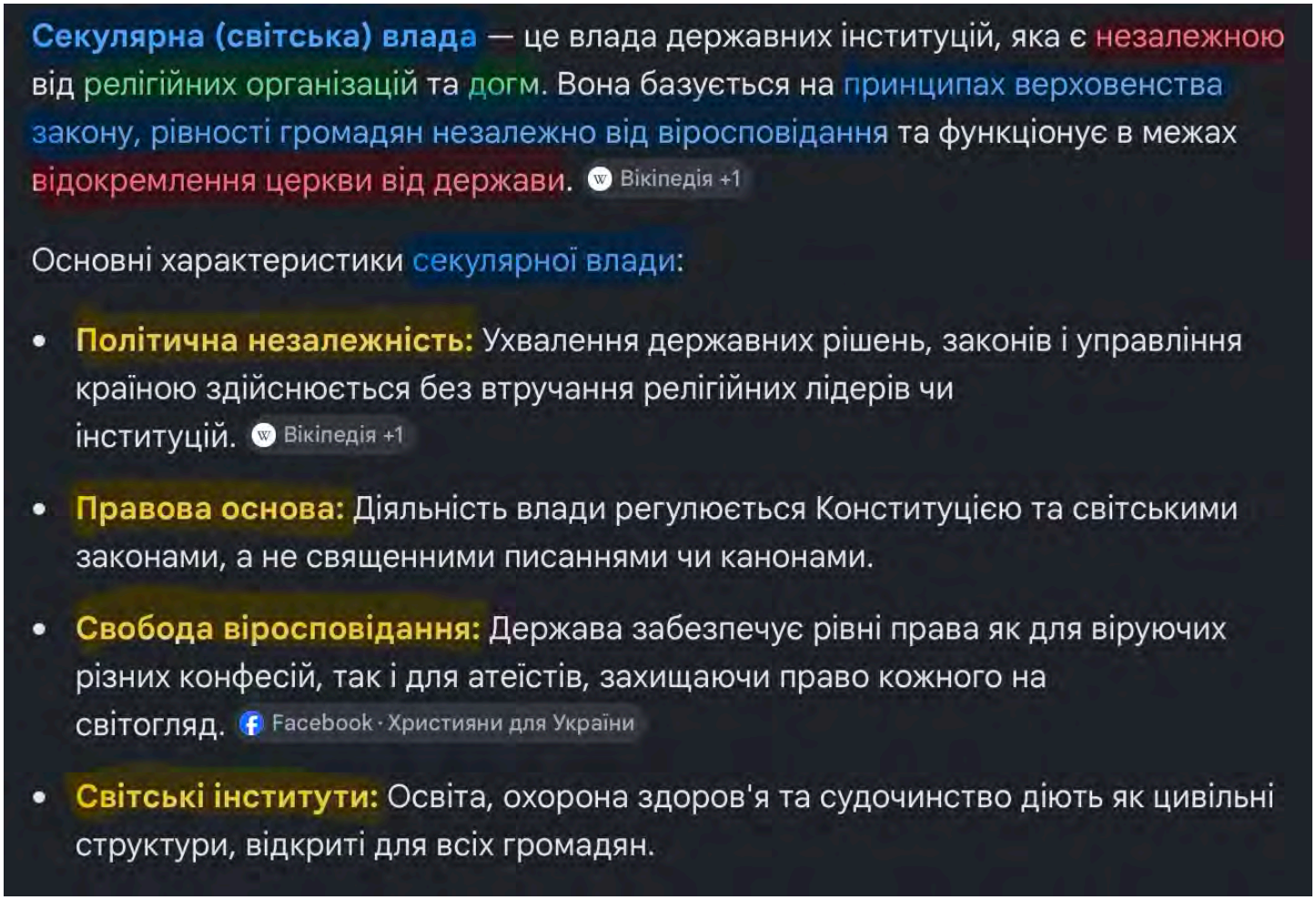
— У цьому сенсі суверенітет стає трансцендентним щодо суспільства: *він більше не вбудований* у нього, а підноситься над ним.

Водночас боденівський суверен *не є суто свавільною фігурою*.

Він стоїть поза позитивним правом, бо сам є його джерелом, але ***не поза справедливістю як такою.***

1) — *Боден* ще зберігає апеляцію до природного права і божественного порядку.

2) — Проте ця апеляція має радше стримувальний, ніж конститутивний характер.

Суверенітет уже мислиться як ***секулярна влада***, що функціонує за логікою ***сакрального***:

— він абсолютний, неподільний і не знає над собою жодної земної інстанції.

Саме тут зароджується *фундаментальний парадокс модерної держави*.

Формально *секулярна*, вона успадковує структуру *сакрального*.

1) — Те, що раніше належало Богові — остаточне рішення, джерело закону, єдність порядку, — тепер приписується державі.

2) — Суверенітет стає *світською теологією*, *замаскованою під юридичну категорію*.

Карл ***Шмітт*** у "Політичній теології" (1922) точно це формулює:

— "Усі значні концепції сучасної теорії держави — ***секуляризовані теологічні концепції***".

Боден, *секуляризуючи божественне*, надає державі квазі-містичний статус.

— Абсолютизація суверенітету у *Бодена*, однак, ще зберігає залишкову метафізичну стриманість.

— Суверен трансцендентний, але не всесильний; абсолютний, але ще вписаний у горизонт природного й божественного права.

Проте сама логіка, яку *Боден* запускає, вже не може зупинитися на цьому напівкроці.

1) — Якщо ***суверен є єдиною умовою порядку***, то будь-яке зовнішнє обмеження починає виглядати не як гарантія справедливості, а як загроза стабільності.

Відтепер *питання стоїть інакше*:

2) — **не якою має бути влада, а *що змусить людей їй коритися***.

3) — Ця логіка безжальна, але послідовна.

4) — Вона знищує середньовічну політичну множинність не як історичну аномалію, а як онтологічну помилку.

***Єдність* тепер мислиться не як *результат гармонії*, а *як наслідок централізації*.**

На противагу Бодену, Йоганн *Альтузій* у "Політиці" (1603) пропонував

— розділений суверенітет через федеративні пакти, де влада делегувалася, а не монополізувалася.

І ось саме тут *суверенітет* остаточно відривається від уявлення про органічну спільноту і входить у зону *антропології страху*.

— Порядок більше не ґрунтується на чесноті чи традиції, а на уникненні найгіршого — насильницької смерті та взаємного знищення.

— Суверен перестає бути лише джерелом закону і стає механізмом примусу, сконструйованим для приборкання людської природи.

Цей крок *радикалізує* *боденівську абсолютизацію* і надає їй нової, темнішої основи.

Саме з цього моменту суверенітет остаточно змінює свою природу.

Він

1) — перестає бути *формою життя спільноти*, і

2) — стає *технікою порядку*.

Політика* відривається від конкретних тіл, земель і традицій і починає починати функціонувати як абстрактна *машина управління.

— Те, що мало на меті припинити громадянську війну, закладає підвалини для нових, ще масштабніших форм домінування.

У цьому сенсі *Боден* є не лише теоретиком стабільності, а й несвідомим архітектором майбутньої кризи.

1) — Абсолютний, неподільний і трансцендентний суверенітет, який він систематизує,

2) — з часом виявиться несумісним із політичним плюралізмом, історичною відмінністю та реальною автономією спільнот.

Саме з боденівського повороту починає довгий шлях ***модерного суверенітету***

— шлях, який веде від обіцянки порядку до сучасної кризи легітимності.

І щоби зрозуміти, чому *сьогодні суверенітет знову тріщить по швах*, необхідно простежити, як ця абсолютизація була підхоплена, перетворена й радикалізована наступними епохами.

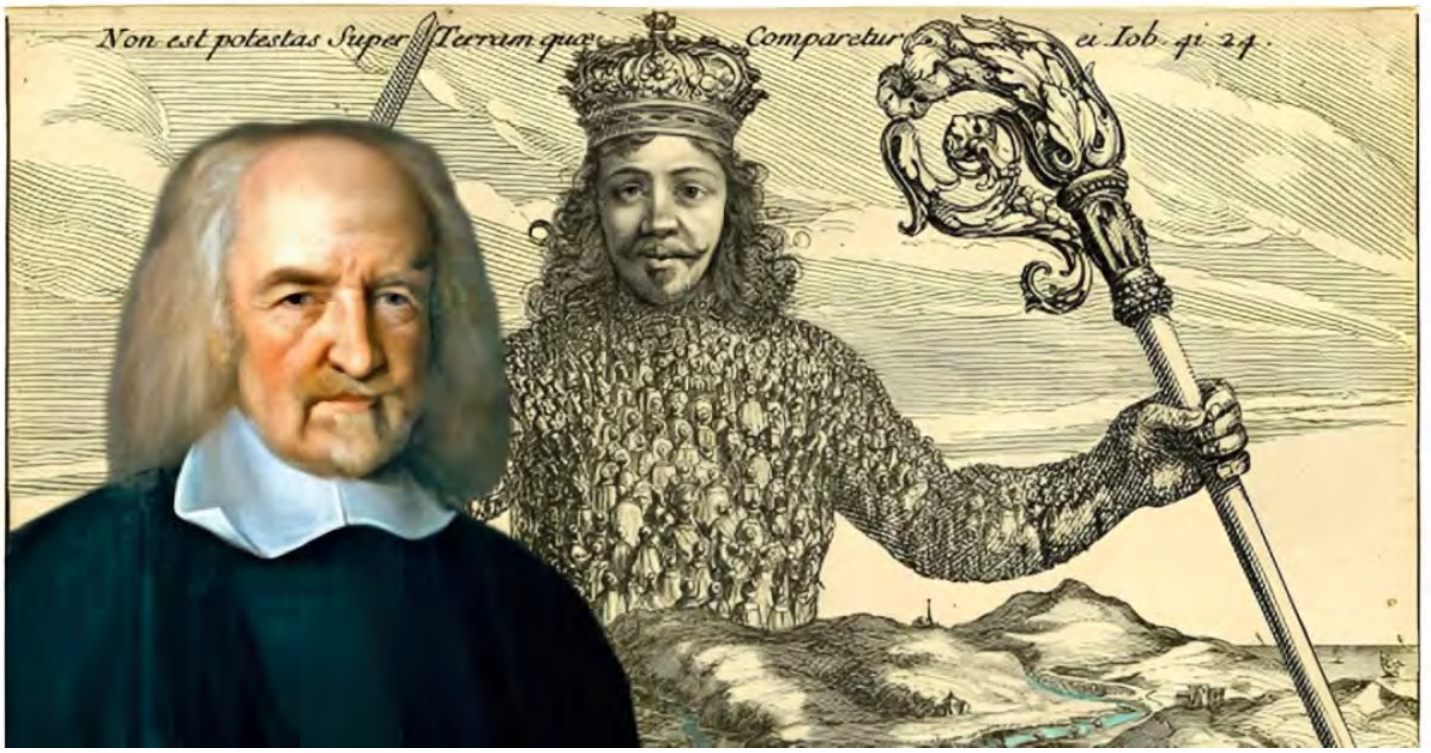
А це відкриває наступний етап ***політичної онтології модерності*** — той, у якому суверен уже не трансцендентний, а монструозний; не абсолютний, а тотальний.

Ім’я цієї фігури — *Левіафан*.

Ім’я мислителя, який **зробив *страх* *фундаментом політичного порядку***, — Томас *Гоббс*.

Частина IV

Левіафан

Гоббс і політика страху

(1) - Суверен як відповідь на хаос

(2) - Безпека замість справедливості

(3) - Держава як штучне тіло

Якщо у *Бодена* суверенітет ще зберігав метафізичну дистанцію - був трансцендентним принципом порядку, що стоїть над суспільством, але не повністю зводиться до нього, - то у Томаса *Гоббса* ця дистанція зникає.

Суверен більше не спирається на природне право як зовнішню міру і не потребує апеляції до сакрального порядку.

Він постає як відповідь на антропологічну катастрофу.

Політика остаточно розриває зв’язок з етикою чесноти й входить у режим виживання.

Гоббс радикалізує боденівське бачення.

Там, де Боден шукав принцип єдності, Гоббс шукає механізм припинення страху - точніше, його концентрації.

Вихідною точкою його політичної онтології стає стан природи:

— не ***історична реконструкція***, а гранична модель, що оголює людську природу без традиції та звичаїв.

Це ***світ без суверена***

— і саме тому світ війни всіх проти всіх (bellum omnium contra omnes), де, як пише Гоббс у "Левіафані" (глава XIII): «... життя людини самотнє, бідне, огидне, жорстоке і коротке».

Нагадаю. Гоббс писав "Левіафана" під час Англійської громадянської війни 1640-х років, коли парламент і король розірвали суспільство на частини — реальний хаос, де відсутність суверена призводила до дійсно війни всіх проти всіх.

Тому це не така вже й абстрактна теорія, а реакція на кровопролиття, яке він бачив на власні очі.

У цій картині суверенітет більше не випливає з органічного життя спільноти, як в Античності, і не постає як абстрактний принцип порядку, як у Бодена.

Він конструюється як *штучний артефакт* - як *необхідна умова уникнення абсолютного зла*.

1) — Суверен у Гоббса - це не носій спільного блага, а *інструмент нейтралізації взаємного знищення*.

2) — Політичний порядок більше не є формою досконалості; він є *мінімальною гарантією життя*.

Саме тут і народжується *Левіафан*

— держава як штучна особа, складена з тіл підданих, але не тотожна жодному з них.

А суверен - це механізм, якому передається право на насильство в обмін на безпеку.

— ***Договір***, що лежить в основі цієї конструкції, укладається не між владою і народом, а ***між самими індивідами***, які відмовляються від своєї природної свободи, щоб уникнути смерті.

Суверен не є стороною договору - і саме тому не може бути ним обмежений.

Цей момент має *вирішальне значення*.

Суверенітет у *Гоббса* стає абсолютним не тому, що він справедливий чи легітимний у моральному сенсі, а тому, що будь-яке його обмеження знову відкриває двері хаосу.

Влада більше не потребує виправдання; вона виправдовується самим фактом, що альтернатива - гірша.

Так формується *нова логіка легітимності*:

— не «*це добре*», а «*це необхідно*».

Політика страху **не є побічним ефектом цієї системи - вона є її *фундаментом*.**

(1) Суверен тримає монополію на насильство не лише для того, щоб карати, а щоб бути постійно присутнім як загроза.

(2) Страх перед державою замінює страх перед ближнім.

(3) Внутрішній мир купується ціною зовнішнього примусу.

(4) Суверен стає єдиним, хто має право вирішувати, що є небезпекою, а що - порядком.

Карл *Шмітт* у "Політичній теології" (1922) чітко це формулює:

"Усі значні концепції сучасної теорії держави - секуляризовані теологічні концепції".

Гоббс робить суверенітет чистим механізмом, де страх стає світською версією божественного суду.

У цій конструкції зникає будь-яка форма *політичної множинності*.

Корпорації, громади, традиції - все це або підпорядковується, або нейтралізується.

Левіафан не терпить автономних центрів лояльності. Він не інтегрує відмінності, а уніфікує їх.

Суверенітет остаточно перетворюється на *тотальну інстанцію*, що охоплює не лише право і насильство, а й визначення *сенсу безпеки*.

На відміну від *Гоббса*, Джон *Локк* у "Двох трактатах про правління" (1689) намагається обмежити суверенітет правом на революцію, коли влада порушує природні права (життя, свобода, власність).

Руссо — загальною волею.

Але *Гоббс* показує логіку:

— будь-яке обмеження знову відкриває двері хаосу.

Саме у *Гоббса* суверенітет уперше постає як техніка управління страхом

— як холодна раціональність, що не потребує ані сакрального виправдання, ані історичного коріння.

Це *поворот*, після якого *модерна держава* вже не може повернутися до *органічних форм влади*.

Політика стає інженерією, а людина - елементом конструкції.

І водночас саме тут закладається *довготривала напруга*, яка переслідуватиме модерність донині.

Бо влада, що ґрунтується на страху, ніколи не може бути остаточною.

Вона потребує постійного *відтворення загрози*.

1) — Суверен, який обіцяє безпеку, змушений безперервно нагадувати, від чого він захищає.

2) — Так *Левіафан* **поступово перетворюється з гаранта миру на *фабрику небезпек*.**

Ця логіка страху проявляється в тих політичних режимах, де держава постійно нагадує про "загрозу" (війна, тероризм, внутрішній ворог), щоб виправдати свою *монополію на насильство*.

З цього моменту *суверенітет* більше не є відповіддю на кризу - він *сам стає її умовою*.

І саме з цієї *логіки страху* виростуть

1) — як *ліберальні спроби* «приручити» суверена правом, так

2) — і *тоталітарні експерименти* XX століття.

Але перш ніж перейти до них, необхідно простежити,

— як ***страх був обгорнутий мовою свободи*** і

— як суверенітет спробували розчинити в праві, не знищивши його ядра.

Однак суверенітет, зведений до фігури Левіафана, не міг вічно залишатися прив’язаним до однієї особи.

Абсолютна влада, збудована на страху, неминуче стикається з питанням:

— «хто має право бути цим сувереном».

Бо коли монарх утрачає сакральну очевидність і перестає сприйматися як природний носій єдності, сама логіка суверенітету шукає нового суб'єкта, здатного успадкувати його повноту.

Саме *Французька революція* стає моментом цього радикального перенесення.

Суверен більше не має обличчя - він набуває ім'я.

Місце короля займає *нація*, проголошена єдиним джерелом влади, закону й легітимності.

Але разом із короною вона успадковує і всю онтологічну вагу суверенітету:

> **— його 1) абсолютність, 2) неподільність і претензію на 3) тотальне представництво.**

Так відкривається новий етап

> — ***суверенітет без монарха***, у якому ***народ*** стає носієм тієї самої влади, що раніше належала королю, але вже без обмежень традиції й трансцендентного порядку.

З цього моменту починається історія, де суверенітет говорить мовою революції, прав людини і загальної волі — і саме вона приведе нас до частини IV. «Нація замість короля».

Частина V

Нація замість короля

Французька революція і метаморфоза суверена

(1) - Народ як абстракція

(2) - Уніфікація, рівність і терор

(3) - Суверенітет без обличчя

Після *Гоббса* суверенітет більше не може повернутися до наївної персоніфікації. Левіафан уже показав, що влада не потребує сакральної особи, щоби бути абсолютною; достатньо, аби вона була єдиною і остаточною.

Але саме в цій точці постає *нова проблема*:

> **— «якщо суверен — це механізм, а не тіло, то *хто має право його втілювати?*»**

Коли монарх утрачає сакральну очевидність і більше не сприймається як природний носій єдності, суверенітет відривається від корони і шукає нову форму свого втілення.

Цей пошук знаходить свою відповідь у ***Французькій революції***.

Революція не скасовує суверенітет - вона його *радикалізує*.

Те, що було персоніфіковане в королі, тепер переноситься на абстрактний колективний суб'єкт - *націю*.

Суверен більше не є конкретною особою, але саме тому він стає ще ***більш всеосяжним***.

Формула змінюється, але структура залишається:

> **— суверенітет і далі мислиться як абсолютний, неподільний і вищий за будь-які часткові лояльності.**
>
> **Різниця лише в тому, що тепер він говорить *мовою народу*.**

Декларація прав людини і громадянина проголошує:

> — «Джерело всього суверенітету бере свій початок в нації; жодна група, жодна особа не може здійснювати владу, яка прямо не витікає з нього» (Стаття 3).

Цей жест здається визвольним, але він ***приховує фундаментальну двозначність***.

***Нація* постає як новий трансцендентний суб'єкт**

> **1) — не сума індивідів і не проста соціальна реальність, а**
>
> **2) — *метафізична єдність*, якій приписується воля, інтерес і право на остаточне рішення.**

Суверенітет знову підноситься над суспільством, але тепер - під *ім'ям колективної абстракції*.

Еммануель *Сієс* у «Що таке Третій стан?» (1789) формулює це з безжальною чіткістю:

> 1) — *«Нація первинна щодо всього, вона є джерелом усього. Її воля завжди є законом».*
>
> 2) **— Тут *нація* стає не просто політичним суб'єктом, а *онтологічним носієм абсолюту*:**
>
> **— «вона не може помилятися, бо тотожна собі».**

У цьому сенсі *Французька революція* не знищує Левіафана, а лише ***змінює його обличчя***.

Монарх страчений, але логіка суверенітету збережена.

> 1) — Загальна воля (volonté générale) Руссо замінює волю короля, ***не ставлячи під сумнів сам принцип абсолютності***.
>
> 2) — Більше того, ***вона посилює його***: якщо король міг бути тираном, то нація не може - бо вона тотожна самій собі.

Таки м чином суверенітет отримує *імунітет від критики*.

— Саме тут ***політика страху*** починає поєднуватися з ***політикою ідентичності***.

Якщо

1) — у *Гоббса* страх був спрямований на уникнення фізичної смерті, то

2) — в революційній парадигмі він *доповнюється страхом стати «ворогом народу»*.

«Суверенітет нації потребує чистоти».

В ім'я єдності починається ***гомогенізація***:

— регіони, традиції, проміжні тіла і корпорації розглядаються як залишки старого порядку, які мають бути усунені.

— Відмінності оголошується загрозою.

Таким чином, суверенітет, проголошений *від імені свободи*, дедалі більше функціонує як *інструмент примусу*.

Революційна держава перебирає на себе не лише монополію на насильство, а й монополію на сенс:

— вона визначає, хто є народом, хто говорить від його імені і що означає бути громадянином.

Суверенітет стає не просто політичною, а ***онтологічною категорією***

— критерієм належності до спільноти.

Цей *зсув* має *далекосяжні наслідки*.

(1) Нація як носій суверенітету водночас універсалізується і ***радикально абстрагується***.

(2) Вона проголошує загальні принципи, але діє через централізовану державу; апелює до народу, але підпорядковує конкретні спільноти.

(3) Суверенітет остаточно відривається від органічних форм життя і стає ***ідеологією - мовою, якою держава виправдовує власну тотальніс***ть.

Саме в цьому вузлі починається модерна криза суверенітету.

Те, що народилося як ***звільнення від королівської влади***, поступово обертається новою формою підпорядкування

— безособовою, раціоналізованою і ***ще менш здатною до обмежень***.

Нація замість короля **не означає кінець абсолютизму; вона означає його *демократичну трансформацію*.**

І щоби зрозуміти, як цю тотальність намагалися приборкати (не заперечуючи суверенітет, а обмежуючи його формою), необхідно перейти до наступного кроку.

Там де ***суверен спробує сховатися за правом***.

Адже вся ця ***демократизована тотальність*** не могла залишатися без заперечень.

Суверенітет, перенесений на націю, виявився надто важким тягарем навіть для революційної уяви:

— абсолютна влада, нехай і проголошена від імені народу, дедалі очевидніше вступала в конфлікт із обіцяною свободою.

Саме в цій точці виникає потреба у ***новій стратегії легітимації*** — такій, що дозволила б зберегти ядро суверенітету, не виставляючи його у всій його брутальній наготі.

Влада має навчитися діяти інакше:

— не як відкрите панування, а як нібито нейтральний порядок.

Так суверен ***починає приховуватися*** за ***формами права***.

Абсолютність поступається місцем процедурі, страх — нормі, а політичне рішення — юридичній мові.

Ліберальна думка обіцяє ***приборкати владу***, зв'язавши її законом, але насправді ***лише змінює її стиль***.

Суверен не зникає

— він стає *невидимим*, розчиняючись у правилах, судах і конституціях.

Саме тут народжується ***ліберальна ілюзія***:

— віра в те, що ***«можна зберегти суверенітет, позбавивши його політичної сутності»***.

Цей поворот відкриває наступну частину політичної онтології модерності

— де ***суверенітет*** уперше намагаються представити 1) — не як силу, а як норму; 2) — не як рішення, а як процедуру.

Частина VI

Право як *маска влади*

Ліберальні концепції суверенітету:

(1) ***Верховенство закону*** як заміна особистої влади.

(2) ***Процедура і норми*** vs. реальна політика.

(3) Повернення суверена у момент кризи.

Після революційної абсолютизації суверенітету модерний Захід опиняється перед парадоксальним завданням:

— **«як зберегти владу, не дозволивши їй знову стати *небезпечною*»**.

1) — Ліберальна думка постає не як заперечення суверенітету, а як спроба його ***роззброєння***.

2) — Вона не руйнує центр остаточного рішення — вона прагне зробити його ***непомітним***.

— Там, де революція говорила мовою *волі*, лібералізм починає говорити мовою *норми*;

— там, де діяла *політика*, з'являється *процедура*.

Ключовий ліберальний жест полягає у перенесенні суверенітету з суб'єкта на *абстракцію*.

Якщо революційна держава діяла від імені народу як колективної волі, то ліберальна держава проголошує себе підпорядкованою закону, який нібито стоїть вище за будь-яку волю, - як правителя, так і самого народу.

— Суверен більше не говорить «я вирішую», він говорить: «*так передбачено*».

У цій схемі суверенітет втрачає обличчя. Він більше не персоніфікується ані в монархові, ані в нації. Він розчиняється в правопорядку, стаючи ***безіменним***.

— Верховною інстанцією проголошується

1) не рішення, а *правило*; 2) не політична відповідальність, а *коректність процедури*.

Але це не скасування суверенітету - це його *трансформація*.

Суверен не зникає, він змінює мову, якою говорить.

Ліберальна теорія представляє

1) — ***верховенство права*** як ***щит від сваволі***.

2) — Проте ***ціною цього захисту*** стає ***деполітизація спільного життя***.

Конфлікти, які раніше усвідомлювалися як зіткнення інтересів, цінностей і бачень справедливого порядку, переводяться у площину ***юридичного тлумачення***.

— Питання «хто ми?» і «куди ми йдемо?» замінюються питанням «яка норма застосовна».

Суспільство **перестає бути *політичним тілом* і дедалі більше нагадує адміністративний простір, де не приймають рішень, а здійснюють *регуляції*.**

1) — У цьому сенсі суверенітет права є не нейтралізацією влади, а ***втечею від політичної відповідальності***.

2) — ***Влада*** ніби зникає — але саме тому стає ще ***менш підзвітною.***

Ліберальний конституціоналізм намагається

— остаточно ***приборкати суверенітет***,

— *розділивши* *владу* й

— створивши *систему стримувань і противаг*.

«Жоден орган не має бути суверенним - усі мають бути обмежені».

Але тут постає питання, яке ліберальна теорія намагається не чути:

— хто вирішує, коли сам порядок під загрозою?

Адже у момент війни, революції чи надзвичайного стану правові норми виявляються недостатніми.

Хтось має визначити, що саме є кризою, і вирішити, які норми тимчасово не діють.

— Саме в цій точці суверенітет повертається у своїй *первісній формі*:

— як *право остаточного рішення, яке не може бути виведене з жодної норми*.

Особливе місце в ліберальній конструкції займають ***права людини***.

— Вони подаються як універсальний стандарт, що стоїть вище за держави, культури й історичні контексти.

— Фактично ж вони виконують ***роль нової трансцендентності***.

Там, де колись джерелом легітимності був 1) — Бог, а згодом 2) — нація, тепер ним стає 3) — абстрактна фігура «людини взагалі».

Але ця *абстрактність* має *політичну ціну*.

Позбавлені конкретного тіла, історії й культури, права ***людини легко стають інструментом асиметрії***:

1) — одні отримують монополію на тлумачення універсальних норм, інші - обов'язок їм підкорятися.

Суверенітет знову не зникає

2) — він просто переноситься на новий, формально «позаполітичний» рівень.

На міжнародному рівні ліберальна логіка доходить до свого *парадоксу*.

— «В ім'я права обмежується суверенітет держав.»

Гуманітарні інтервенції, наднаціональні суди, універсальні стандарти подаються як моральний прогрес, але водночас формують ієрархію суверенітетів.

— Формально всі рівні, фактично ж одні мають право визначати норму, а інші - лише виконувати її.

Суверенітет слабших розчиняється, тоді як суверенітет сильніших лише змінює форму, прикриваючись правовою риторикою.

Право перестає бути межею влади і дедалі більше стає її глобальною мовою.

У підсумку ***ліберальний суверенітет права*** виявляється внутрішньо суперечливим проєктом.

Право не може бути суверенним саме по собі, бо будь-яке право передбачає інстанцію, яка його тлумачить, застосовує і (у критичний момент) призупиняє.

Суверенітет не ліквідований, а лише відсунутий за лаштунки.

Він стає менш видимим, але не менш реальним.

Ліберальні концепції не скасували суверенітет - вони позбавили його імені, перетворивши політичне рішення на юридичну процедуру.

Але коли порядок опиняється під загрозою, саме рішення, а не норма, знову виходить на поверхню.

І в цю мить стає очевидно:

— маска права не знищила владу — вона лише навчила її діяти в тіні.

Здавалося б, ліберальний проєкт остаточно нейтралізував суверенітет, розчинивши його в нормах, процедурах і універсальних принципах.

Проте саме ця нейтралізація зробила проблему видимою з новою гостротою.

Коли право проголошується самодостатнім, але не здатним відповісти на питання про кризу, війну чи надзвичайний стан, виникає підозра:

— «можливо, право лише приховує те, що не наважується назвати.»

Саме з цієї точки починається ***розрив із ліберальною ілюзією***.

Там, де лібералізм бачить відхилення, Карл *Шмітт* побачить істину; там, де він говорить про норму, *Шмітт* поставить питання про виняток; там, де право претендує на верховенство, він виявить інстанцію, яка вирішує, коли це верховенство більше не діє.

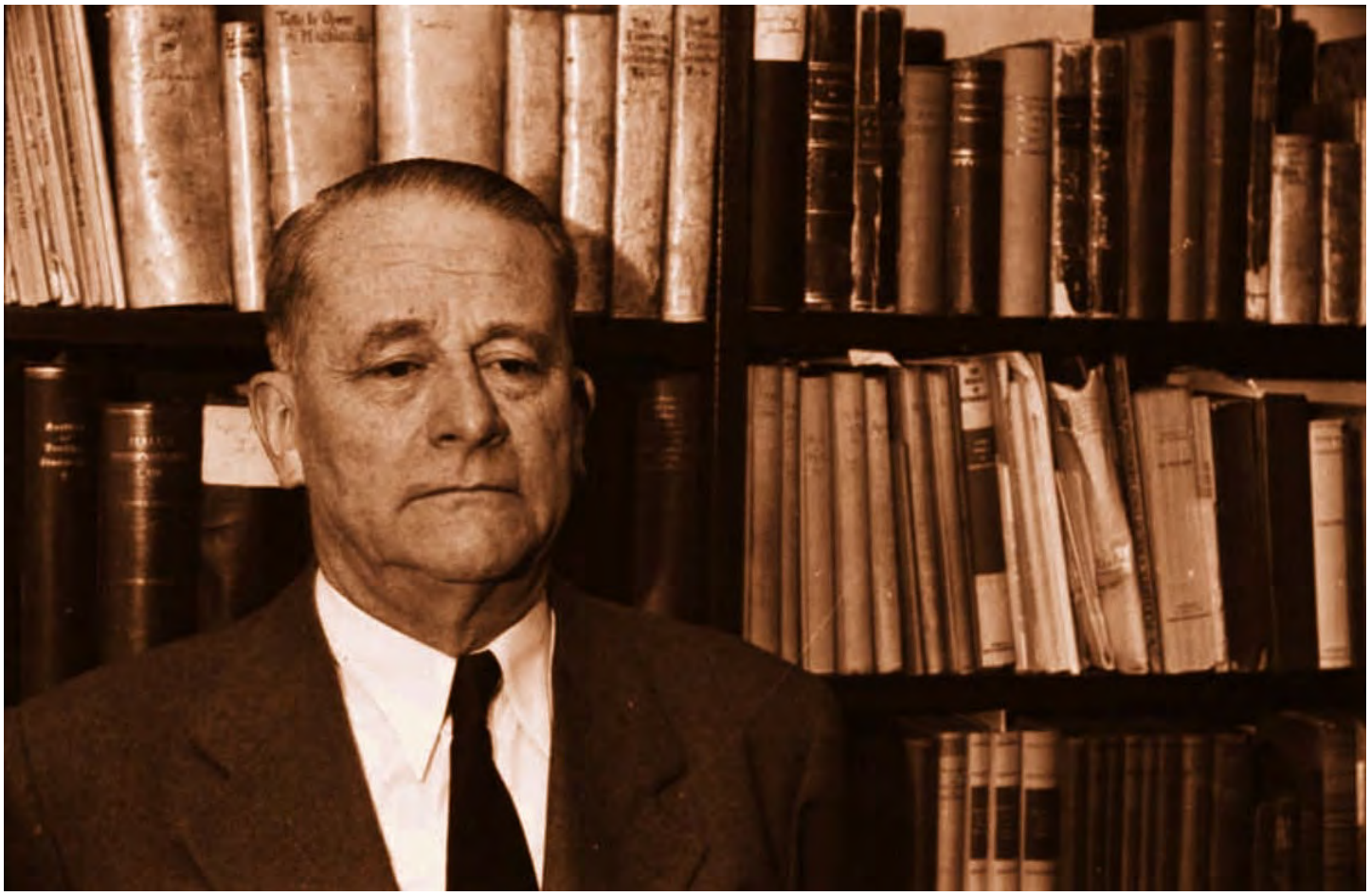
Суверенітет, «*витіснений у тінь*», повертається як проблема, яку неможливо ігнорувати.

Так рух від ***ліберальної маски влади*** природно веде до *шміттівської критики*:

— до аналізу ***виняткового стану*** як ***моменту***, в якому політичне знову оголюється, а суверен - уперше за довгий час - назветься своїм справжнім ім'ям.

Частина VII

Рішення і виняток

Карл *Шмітт* і винятковий стан

(1) Суверен як той, хто вирішує.

(2) Логіка винятку і структура політичного.

(3) Чому *політика* не може обійтись без ***остаточного рішення***.

Ліберальна держава прагнула зробити суверенітет *непомітним*.

Вона сховала його за процедурою, розчинила в нормі, замінила рішення тлумаченням.

— Проте саме ця спроба деполітизації і створила умови для її радикальної критики.

Саме тут з'являється Карл *Шмітт* - німецький юрист, дослідник державного (конституційного) права, філософ і політичний теоретик, але не як руйнівник порядку, а як його нещадний аналітик. Той, хто ставить питання там, де лібералізм волів мовчати.

Шміттівська думка починається з підозри:

— якщо право справді є самодостатнім, воно має бути здатним відповісти на будь-які ситуації.

Але історія модерності (війни, революції, надзвичайні стани) показує протилежне.

1) — У момент загрози саме право виявляється безсилим, бо воно завжди пишеться для нормального стану речей.

2) — Коли ж нормальність руйнується, хтось має вирішити, що саме відбувається та що робити далі.

Звідси знаменита формула *Шмітта*: «***суверен***

— це ***той, хто вирішує про виняток***».

У цій короткій тезі згортається вся критика ліберального проєкту.

Адже суверенітет не полягає в щоденному адмініструванні чи дотриманні процедур; він виявляється саме там, де процедура більше не працює.

Винятковий стан це не аномалія системи, а її *момент істини*.

— Для *Шмітта* ***лібералізм*** помиляється не тому, що він поганий, а тому, що він антропологічно наївний.

— Він виходить з уявлення про передбачувану, раціональну, регульовану людину і таке ж саме суспільство.

Але Політичне, за Шміттом, завжди пов'язане з можливістю конфлікту, розриву, екзистенційного рішення.

— І там, де лібералізм бачить «відхилення», політична реальність показує свою *норму*.

Виняток у *Шмітта* не є просто ***юридичною категорією***.

Це ***онтологічний момент***, у якому стає видимим ***джерело порядку***.

Коли закон призупиняється, виявляється, що він ніколи не був автономним:

— він завжди тримався на рішенні, яке не можна вивести з жодної норми.

Таким чином, суверенітет повертається не як *пережиток абсолютизму*, а як *умова можливості самого права*.

Особливо руйнівною для ліберальної свідомості є шміттівська теза про те, що

— ***винятковий стан не можна повністю «юридизувати»***.

Спроба заздалегідь прописати всі надзвичайні ситуації є *ілюзією*:

1) — справжня криза завжди приходить у формах, яких не передбачено.

2) — І в цю мить ***той, хто має владу назвати ситуацію кризою, фактично і є сувереном*** - незалежно від того, чи визнає це право.

Шміттт тим самим *знімає* ***маску*** з ***ліберального суверенітету***.

Те, що здавалося нейтральним правопорядком, виявляється простором прихованих рішень; те, що подавалося як відсутність влади, виявляється її найвитонченішою формою.

Суверен не зник - він просто перестав називатися сувереном.

Цей поворот має ***далекосяжні наслідки***.

— Він означає кінець віри в автоматичний прогрес, у саморегуляцію норм, у остаточну перемогу юридичної процедури над Політичним.

Виняток **повертає**

— 1) — драму в серце держави, а 2) — рішення у центр суверенітету.

Саме тут *політична онтологія* виходить на *новий рівень напруги*:

— 1) — між нормою і рішенням, 2) — між правом і владою, 3) — між видимістю порядку і його прихованою основою.

І якщо ліберальна епоха намагалася жити так, ніби винятку не існує, то XX і XXI століття показали зворотне:

— *виняток став майже постійним станом*.

Надзвичайні ситуації, безпекові режими, глобальні кризи - все це змушує знову і знову ставити шміттівське питання.

Не про те, чи існує суверенітет, а про те, ***«хто ним володіє і в чиєму імені він вирішує».***

І все ж шміттівська критика не є завершенням цієї генеалогії, а радше ***точкою перелому***.

Вона зриває останні ілюзії ліберального правопорядку, але водночас залишає відкритим питання, яке стає дедалі настирливішим у пізній модерності:

> **— що відбувається із суверенітетом, коли саму державу перестають сприймати як його єдину й природну форму?**

Якщо суверен - це той, хто вирішує про виняток, то в умовах глобалізації, наднаціональних структур та транснаціональних корпорацій виникає нова, тривожна ситуація:

> — рішення ухвалюються, винятки запроваджуються, але суб'єкт суверенітету розмивається.
>
> Суверенітет ніби зберігається як функція, проте втрачає чітке тіло.

Саме тут політична онтологія входить у свою сучасну фазу - фазу суверенітету без держави, де влада більше не збігається з класичною формою політичної єдності, а виняток дедалі частіше не має імені.

Звідси *наступний крок*:

— чи можливий суверенітет поза державою, і що насправді означає така трансформація для свободи, відповідальності та самого Політичного?

Частина VIII

Йоганн Альтузій та його модель суверенітету

Федеративна множинність проти монопольного рішення:

(1) - Суверенітет не абсолютний, а розподілений.

(2) - Люди не втрачають свого права, влада виникає через поступову делеговану участь від спільнот усіх рівнів.

(3) - Обмеження влади не через закони зверху, а через інституційні зв'язки і автономії громад.

Після *шміттівського оголення* ***винятку*** політична думка ніби опиняється в пастці:

1) — або ми приймаємо суверенітет як ***остаточне рішення, що стоїть понад нормою***,

2) — або повертаємося до ***ліберальної ілюзії його розчинення в праві***.

Проте історія модерності зберігає ще одну, майже забуту лінію - альтернативну генеалогію суверенітету, яка не веде ні до абсолютизму, ні до централізованої держави.

Її ім'я - Johannes Althusius.

Німецький юрист, політичний мислитель, теоретик держави і права, педагог, один з основоположників теорії природного права і концепції суспільного

договору Йоганн *Альтузій* (1557-1638 рр.) мислить у добу, коли суверенітет лише набуває своїх класичних форм.

Але на відміну від Жана *Бодена* чи *Гоббса*, він не бачить політичну єдність як результат концентрації влади в одному центрі.

Його модель - це *consociatio*, співтовариство співтовариств, де політичний порядок постає не з акту підкорення, а з акту взаємного *зобов'язання*.

Суверенітет у цій перспективі не є монополією - він є *розподіленою відповідальністю*.

Суверенітет як *договірна архітектура*

У Альтузія політичне тіло формується знизу вгору:

> **— родина, корпорація, місто, провінція - де кожен рівень має власну автономію.**

Влада не знищує ці спільноти, а координує їх.

Суверенітет не концентрується в одній інстанції, а циркулює між ними як ***принцип єдності***.

Це не анархія, але й не абсолютизм; це федеративна архітектура, де центр існує завдяки периферії, а не всупереч їй.

Така модель підриває саму логіку *шміттівського винятку*.

> — Якщо суверенітет розподілений, хто тоді вирішує про ***надзвичайний стан***?

Для Альтузія відповідь полягає не в абсолютному праві рішення, а в механізмі взаємної корекції.

Політична єдність зберігається не через монопольний акт волі, а через інституційну взаємозалежність.

Проти *держави* як єдиного тіла

У класичній модерності держава стала єдиним носієм суверенітету.

Альтузій пропонує ***іншу онтологію***:

> **— держава - це лише вершина складної системи спільнот.**
>
> **Суверенітет не тотожний державі; держава є лише формою його організації.**

Цей підхід дозволяє мислити Політичне поза логікою моноліту - як мережу відносин, де

— ***влада має межі*** не лише юридичні, а й структурні.

У цьому сенсі Альтузій постає як попередник сучасних федеративних і комунітарних концепцій.

Він відкриває можливість бачити суверенітет не як абсолют, а як динамічну рівновагу автономій.

Його модель не заперечує необхідність остаточного рішення, але вбудовує його в ***систему, де жоден центр не може повністю поглинути ціле.***

Актуальність у добу розмивання державності

Сьогодні, коли держава дедалі частіше поступається функціями наднаціональним структурам та регіональним союзам, альтузіанська перспектива набуває нової ваги.

Вона дозволяє мислити ***суверенітет***

— 1) — без повернення до абсолютизму і 2) — без ілюзії його повного зникнення.

Суверенітет може існувати як поліцентричний порядок, у якому рішення народжується з узгодження, а не з монопольного жесту.

Проте ця модель не позбавлена ***напруги***.

Вона вимагає високого рівня політичної культури, довіри та спільної ідентичності.

— Без них федеративна множинність ризикує розпастися або бути поглинутою новим централізмом.

Саме тут знову постає *питання*, яке переслідує всю серію статей про політичну онтологію суверенітету:

— “чи можлива політична єдність без абсолютного центру?”

Альтузій не дає остаточної відповіді, але пропонує напрямок:

— суверенітет можна мислити не лише як право винятку, а як мистецтво співіснування автономій.

І в цьому - потенційний міст між ***класичною державністю*** та ***майбутніми формами політичного порядку***, які ще тільки окреслюються на горизонті.

Альтузіанська модель залишає нас у точці відкритості.

Вона показує, що суверенітет не приречений бути монолітним, що політична єдність може мислитися як множинність, а центр - як функція, а не як абсолют.

Проте історія пішла іншим шляхом:

— модерна держава перемогла федеративні експерименти, а суверенітет надовго ототожнився з її неподільністю.

І все ж у XXI столітті ця тотожність починає хитатися.

1) — Держава більше не є єдиним носієм рішення.

2) — Вона поступається частиною повноважень наднаціональним структурам, міжнародним судам, економічним союзам, безпековим альянсам.

— *Права людини* апелюють до універсальної інстанції, що стоїть вище за національні кордони.

— *Глобальні ринки* формують *імперативи*, які жоден парламент не може повністю контролювати.

Суверенітет ніби зберігається в юридичних формулах, але втрачає свою класичну форму.

Тут альтузіанська інтуїція несподівано перетинається з новою реальністю:

— ***політичний простір*** **стає** ***поліцентричним*****.**

Проте ця множинність уже не є результатом органічної федерації співтовариств - вона дедалі більше нагадує мережу ієрархій, у якій центри розташовані поза досяжністю громадянського контролю.

Суверенітет розсіюється, але не обов'язково демократизується.

Саме тому постає *питання*, яке визначає наступний етап нашої генеалогії:

— "чи можливий світ після суверенітету - чи все ж таки ми маємо справу не з його зникненням, а з його трансформацією?"

Глобалізація, універсалізація прав людини, наднаціональна влада - усе це створює враження «постсуверенної» епохи.

Та водночас формуються нові форми ієрархії, нові інстанції остаточного рішення, нові механізми винятку. Суверенітет більше не говорить мовою корони, нації чи навіть держави - він змінює мову, але не зникає.

Отже, наступний розділ «Суверенітет без держави?» має відповісти на ***три ключові питання***:

(1) “чи можливий постсуверенний світ”;

(2) “які нові ієрархії постають під знаком глобального права”;

(3) “якою мовою говорить суверенітет, коли він більше не називає себе таким”.

Частина IX

Підсумок

(1) - Суверенітет як доля політичного.

(2) - Суверенітет завжди повертається.

(3) - Усвідомлення, а не заперечення, як метод критичної політики. - Питання для читача: чи можлива політика без остаточного центру влади?

Ми пройшли довгий шлях - від сакрального короля до абстрактної нації, від революційної волі до ліберальної норми, від шміттівського винятку до поліцентричних моделей і глобальних мереж влади.

Змінювалися форми, мови, інституції.

Але одна річ залишалася вперто незнищенною: *потреба в остаточному рішенні.*

Суверенітет **- це не просто юридична категорія і не лише атрибут держави.**

Це *структурний принцип Політичного*.

Там, де існує *спільнота*, яка мусить діяти, захищатися, визначати межі й відповідати за наслідки, виникає питання:

- *«хто вирішує остаточно?»*

(1) У класичній монархії суверен мав тіло.

(2) У революції він отримав ім'я народу.

(3) У лібералізмі він сховався за нормою.

(4) У шміттівській критиці він проявився у винятку.

(5) У глобалізованому світі він розсіявся в мережах, судах, союзах, корпораціях.

Але в кожній із цих трансформацій він не зник. Він лише *змінював форму*.

(1) Коли приходить війна - повертається держава.

(2) Коли настає криза - повертається рішення.

(3) Коли норми виявляються безсилими - повертається інстанція, що їх призупиняє.

Суверенітет завжди повертається, бо він є не випадковим елементом *політичного порядку*, а його *онтологічною умовою*.

1) — ***Політика*** без можливості ***остаточного рішення*** розчиняється в адмініструванні.

2) — А ***адміністрування*** без ***політики*** стає безвідповідальним управлінням.

Сьогоднішня епоха намагається жити так, ніби суверенітет - це пережиток. Говорять про глобальне управління, постнаціональний світ, універсальні норми. Але саме в цей момент виникають нові центри сили, нові винятки, нові ієрархії. Рішення ухвалюються - навіть якщо ніхто не називає їх суверенними.

Парадокс у тому, що заперечення суверенітету не ліквідує його.

— Воно лише робить його менш видимим. А ***невидимий*** суверенітет небезпечніший за явний, бо він позбавлений ***відповідальності***.

Критична політика починається не з заперечення суверенітету, а з його усвідомлення.

Питання не в тому, чи можна скасувати суверенітет.

Питання в тому, як його *обмежити*, розподілити, зробити підзвітним, *не руйнуючи саму можливість політичного рішення*.

Суверенітет це сила, але й тягар.

Це право вирішувати і обов'язок відповідати.

Він може бути тиранічним, але без нього не існує жодної спільної дії.

Усвідомити це означає вийти за межі ілюзій як абсолютистських, так і ліберальних.

І у підсумку вся ця генеалогія зводиться до *одного фундаментального запитання*:

(1) Чи можлива політика без остаточного центру влади?

(2) Чи може існувати спільнота, яка здатна діяти, але не має інстанції останнього слова?

(3) Чи може бути порядок без можливості винятку?

(4) Чи може свобода існувати без сили, що її захищає?

Можливо, майбутнє знайде ***нові форми розподіленого рішення, нові архітектури відповідальності.***

Але навіть тоді питання про суверенітет не зникне. Воно лише постане в іншій мові.

Бо суверенітет це не анахронізм.

Це доля Політичного.

І доки існує *політика*, доти ставитиметься питання:

— "хто вирішує і від чого імені?"

***

№ 2.354

ХТО, ЯКЩО НЕ ВІН?

2026-07-04

Warden Null

Яка трагедія, панове. Небеса не розверзлися, янголи не спустилися, а черговий рятівник нації на білому коні виявився просто ще одним системним гвинтиком, за спиною якого вже жваво перераховують кеш старі знайомі ляльководи. Що ж нам робити? Як же нам бути? Хто ж тепер витре нам шмарклі, роздасть безкоштовні квартири, покарає поганих бояр і зробить так, щоб у холодильнику завжди була ковбаса по два двадцять?

Доведеться подивитися правді в очі, хоч би як боляче вона не різала рогівку:

НІХТО НЕ ПРИЙДЕ НАС РЯТУВАТИ

Супермен спився, Бетмен купив віллу в Марбельї на відкати з оборонки, а «потужні» генерали та солодкоголосі коміки виявилися лише найманими менеджерами в ЗАТ «Екстрактивна держава».

Цей інфантильний, глибоко ***совковий психоз*** — очікування доброго царя-гетьмана, який прийде і все полагодить, — обходиться нам надто дорого.

> — Ми платимо за нього територіями, економікою і, що найстрашніше, ***ріками крові***.

Якщо рятівника не передбачається, залишається лише один, по-справжньому дорослий, нудний і прагматичний вихід. Побудувати свій власний ковчег. Нам потрібна низова, народна республіканська партія. Партія злих, розумних, озброєних і вільних платників податків. Не черговий вождистський проєкт «Імені Святого Когось», а жорстка ідеологічна машина, заточена на демонтаж Левіафана.

1. ХТО ПЛАТИТЬ ЗА БАНКЕТ?

Перше і головне правило політики, яке потрібно вибити золотими літерами на лобі кожного виборця:

“ЯКЩО ТИ НЕ ФІНАНСУЄШ СВОГО ПОЛІТИКА, ЙОГО ФІНАНСУЄ ХТОСЬ ІНШИЙ”

І цей «хтось» буде дерти з тебе три шкури, щоб відбити інвестиції.

Чому *всі наші партії*

> **— це *сміттєві ляльки на руці олігархів*?**

Тому що наш мудрий народ

> — вважає западлом скинутися по 5-10 баксів на місяць на свій політичний захист, але при цьому радісно віддає половину своїх доходів

через непрямі податки та корупційну ренту ахметовим, порошенкам та іншим коломойським.

Справжня *республіканська партія* може існувати тільки на *донати* бізнесу і вільних громадян.

— Малий та середній бізнес, айтівці, фермери, ветерани, волонтери, власники СТО та кав'ярень.

Це ви — *хребет країни*.

Це на ваших плечах країна вистояла, поки *бюрократи пакували валізи* в лютому 2022.

Ви маєте стати акціонерами цієї партії. Краудфандинг, щомісячні внески, прозора бухгалтерія. Так, це дорого. Але свобода коштує грошей.

Купівля незалежності від олігархів — це найкраща інвестиція у ваш бізнес, бо тільки своя партія гарантує, що до вас завтра не прийде очманілий від безкарності податківець або СБУшник.

2. ЧОТИРИ ВЕРШНИКИ НАШОГО АПОКАЛІПСИСА

Ідеологія цієї партії має поміщатися на сірниковій коробці. Нам не потрібні томи утопічних програм.

Нам потрібні *інструменти перехоплення влади*.

1. Легалізація короткоствольної зброї та розширення меж самооборони.

Друга поправка на повен зріст. Вільна людина має право на захист свого життя, сім'ї та власності. Якщо держава не може поставити поліцейського біля кожних дверей (а вона не може), вона зобов'язана дати громадянину право на «Кольт». Монополія держави на насильство має бути зламана. Озброєна нація — це нація, з якою не можна розмовляти через губу.

2. Виборні шерифи.

Ми маємо назавжди знищити ментівську вертикаль, що спускається з МВС у Києві. Начальника поліції в громаді мають обирати місцеві жителі на прямих виборах. І знімати його теж повинні вони. Шериф має залежати від платників податків свого району, а не від дзвінка зі столиці.

3. Суд присяжних.

Суддівська каста в цій країні не підлягає реформуванню. Це мафія, яка відтворює сама себе. Єдиний спосіб її каструвати — забрати у судді право вирішувати, винна людина чи ні, і передати це право лаві

присяжних. Суддя має стати просто модератором процесу. Долю вільного громадянина вирішуватимуть інші вільні громадяни.

4. Тотальна децентралізація та дерегуляція.

Київ має перестати бути пилососом, що висмоктує гроші з регіонів. Податки повинні залишатися там, де вони генеруються. Центральний апарат держави має бути обрізаний до мінімуму: армія, зовнішня політика, стратегічна інфраструктура. Все інше — на місця. Пожежники, школи, лікарні, дозволи — це справа громади. Податкова має перетворитися з карального органу на сервісну службу без права носіння зброї та маски-шоу.

А ЯК ЖЕ БАБУСІ? (Заспокійливе для патерналістів)

І ось тут починається звичне ***лівацьке виття***:

«А як же бідні?! Ви будуєте печерний капіталізм! Ви хочете, щоб сироти і пенсіонери здихали в канавах! Соціальна держава в небезпеці!»

Відставити істерику. Ніхто не збирається влаштовувати Божевільного Макса.

Але давайте будемо чесними:

1) — **наша «соціальна держава» — це фікція**.

2) — Це *діряве коритo*, з якого чиновники жерутъ ікру, поки пенсіонерам дістаються недоїдки у вигляді принизливих субсидій.

Республіканська модель **не скасовує милосердя. Вона робить його адресним та локальним.**

Ті, хто реально потребує — інваліди війни, хворі діти, старі, що залишилися без сімей, — отримають свій пайок, дах над головою і медичний догляд.

— Але вирішувати це буде не анонімний чиновник у київському міністерстві, а сама громада.

Знаєте дядю Васю, який втратив ноги під Бахмутом? Громада скинеться і на руках його носитиме, і візок найкращий купить, і пенсією забезпечить.

Але якщо ви — здоровий, тридцятип'ятирічний лобуряка, який звик сидіти на шиї у держави, бухати і вимагати «соціальних гарантій»? Вибачте, мій друже. Ваша соціальна допомога — це лопата. Хочеш їсти — йди працюй.

Громада не сліпа. На місцевому рівні завжди видно, хто реально потрапив у біду, а хто просто професійний паразит. Ми знімемо з горба працюючої людини армію професійних нероб та бюрократів. Ми замінимо бездушний державний соцбез на реальну, локальну людську взаємовиручку.

3. ПІДСУМОК

Досить чекати дива. Наш порятунок — не у прізвищі нового президента.

Наш порятунок — в інституціях, які ми маємо побудувати своїми руками за свої гроші.

1) — Або ми *об'єднуємося* навколо зрозумілих прагматичних правил, скидаємося на свою партію і методично, крок за кроком, ламаємо хребет олігархічному Левіафану,

2) — або збираємо речі.

І ніякий Залужний, Зеленський чи Порошенко за нас цю роботу не зроблять.

***

№ 2.355-1

ZN.UA

ПЕРЕЖИВУТ ЛИ УКРАИНЦЫ СЛЕДУЮЩУЮ ЗИМУ? «ПЛАНЫ СТОЙКОСТИ» И ИГРЫ БЮРОКРАТОВ

2026-04-15

Александр Сергиенко, Кандидат физико-математических наук, юрист, директор аналитико-исследовательского центра "Институт города".

Отопительный сезон в Украине едва закончился, а власть уже приступила к подготовке страны к следующей зиме. И это хорошая новость, потому что недавно министр энергетики Денис Шмыгаль *предлагал* растянуть подготовку планов вплоть до осени: «Президент Украины также поставил задачу местной власти подготовить планы защиты энергетической инфраструктуры к следующему отопительному сезону. Ждем от глав городов и областей соответствующие планы до 1 сентября».

На что тогда *ZN.UA резонно заметило*: в таком случае для реализации этих планов останется мало времени.

События, однако, ускорились (*члены правительства читают газеты*), и уже 3 марта СНБО утвердил планы стойкости для каждого украинского региона и областного центра, *кроме Киева*. Столице *дали* дополнительное время на подготовку документов.

Понятно, что не обошлось без очередного наезда Владимира Зеленского *на Виталия Кличко*: «На сегодняшний день Киев был не готов — как и к этой зиме». Здесь можно было бы аргументированно возразить, что столица подготовилась как раз лучше, чем другие города и области, но разве президент учитывает объективные показатели *(количество резервных генераторов, мобильных котельных и т.п.)*?

Поэтому лучше поговорим о том, как власть готовит страну к следующей зиме сегодня.

И тут встает ключевой вопрос: подготовка к зиме — это проблема отдельных городов или все же ответственность государства в целом, в частности президента, правительства, областных администраций и всей системы управления?

1. План или стратегия

Команда пиарщиков ОПУ ест свой хлеб не зря — умеет выдумывать пламенные названия: планы стойкости, пункты несокрушимости, «почему мы до сих пор не в НАТО» и многое другое.

Но если подходить серьезно, то план, учитывая все, является документом второго порядка в отношении главного — *стратегии*.

Если не определено, какую цель мы хотим достичь, неизвестен абрис будущего (то, что в стратегии называется «видение») — план может стать простым средством проедания денег без желаемого результата.

Показательный пример:

> — временная следственная комиссия Верховной Рады по вопросам расследования возможных фактов нарушения законодательства Украины при формировании и реализации ценовой и тарифной политики в сферах энергетики и коммунальных услуг установила, что Государственное агентство восстановления и развития при Министерстве развития громад и территорий израсходовало 98 млрд грн на абсолютно бесперспективную защиту третьего уровня *(от ракет)* на 22 объектах. ВСК пришла к выводу, что это прямые потери государственного бюджета.

ZN.UA уже *поднимало вопрос* **о необходимости в первую очередь определить *стратегию* развития устойчивой энергосистемы страны**, но правительство, очевидно, перебросило эту проблему на городских голов.

Может, это и к лучшему, потому что у них есть опыт практического управления объектами жизнеобеспечения своих городов, в отличие от чиновников Министерства энергетики и Министерства развития громад и территорий.

Неизвестной остается и роль областных военных администраций в решении вопросов стойкости, поскольку объекты ЖКХ расположены в городских громадах, объекты транспортировки и распределения электроэнергии — это «Укрэнерго» и частная собственность ДТЭК.

Таким образом получается, что главам ОВА остается лишь поставить ритуальную подпись?

В этой ситуации непонятно, сформулировал ли Кабинет министров «*техническое задание*»:

> **— что именно должны содержать «планы стойкости»?**

В законодательстве Украины не установлены единые нормативные требования о содержании и форме стратегии или планах государственных документов, за единичными исключениями.

*Поэтому ZN.UA направило информационные запросы в КМУ, **Минразвития**, Госагентство восстановления, Киевскую горгосадминистрацию и Киевскую городскую военную администрацию, чтобы прояснить ряд вопросов.*

2. Что должно быть в «планах стойкости»

Какие требования и формы должны иметь эти планы, какие нормативные документы должны быть в основе, какие источники финансирования, показатели, мониторинг выполнения и т.п., а, главное,

— можно ли ознакомиться с открытой частью этих планов?

Последняя позиция крайне важна — общество имеет право знать, куда тратятся средства налогоплательщиков. Тем более, если от этого зависит выживание в городах, где жизнь держится на централизованных системах водо-, электро- и теплоснабжения. И тут власти не стоит скрываться за секретностью — можно прямо не называть объекты, но указать показатели, сроки, мероприятия и информировать людей о ходе выполнения плана.

Недавно премьер-министр Украины Юлия Свириденко, например, *сообщила*, что правительство *выделило первые 10 млрд грн* на реализацию планов стойкости, но куда пошли эти средства

> — в какой город, область, на какой объект, какой процент выполнения плана, неизвестно. *(Это все равно, если бы жена сказала мужу: «Дорогой, я сегодня потратила тысячу долларов, но не скажу на что».)*

На запрос ZN.UA редакция получила единственный ответ — от *Минразвития*, несколько проясняющий ситуацию, но, как мы увидим, не до конца.

Оказывается,

«Минразвития совместно с Министерством энергетики Украины организовало разработку и представление областными и Киевской городской военными администрациями комплексных планов стойкости регионов и отдельных городов».

МІНІСТЕРСТВО РОЗВИТКУ ГРОМАД ТА ТЕРИТОРІЙ УКРАЇНИ
пр-т Берестейський, 14, м. Київ, 01135,
тел.: (044) 351-40-96, (044) 351-40-35, (044) 351-40-01,
E-mail: miu@mtu.gov.ua, сайт: www.mtu.gov.ua, код згідно з ЄДРПОУ 37472062

від _____ 20__ р. № _____ На № _____ від _____ 20__ р.

Видання «ZN.UA (Дзеркало тижня. Україна)»
zn94@ukr.net

Міністерство розвитку громад та територій України за результатом опрацювання запиту видання «ZN.UA (Дзеркало тижня. Україна)» від 11 березня 2026 року № 9 щодо комплексних планів стійкості регіонів і окремих міст, а також з урахуванням листа Міністерства енергетики України стосовно запиту «ZN.UA (Дзеркало тижня. Україна)» від 11 березня 2026 року № 8, повідомляє наступне.

На виконання розділу 3 протоколу № 29 засідання Кабінету Міністрів України 19 лютого 2026 року та доручення Прем'єр-міністра України Юлії Свириденко від 04 лютого 2026 року № 4456/0/1-26 Мінрозвитку спільно з Міністерством енергетики України організовано розроблення та подання обласними і Київською міською військовими адміністраціями комплексних планів стійкості регіонів і окремих міст, реалізація яких передбачається до 01 вересня 2026 року.

За результатами спільного з Міненерго опрацювання поданих комплексних планів стійкості регіонів і окремих міст, Мінрозвитку листом від 02 березня 2026 року № 5139/25/10-26 направило їх з метою затвердження до Кабінету Міністрів України.

03 березня 2026 року на засіданні Ради національної безпеки і оборони України були затверджені комплексні плани стійкості регіонів і окремих міст.

Необхідність їх ухвалення зумовлена триваючою збройною агресією російської федерації, системними атаками на об'єкти енергетичної та комунальної інфраструктури, а також ризиками тривалих відключень електропостачання. Реалізація планів спрямована на підвищення стійкості критичної інфраструктури, мінімізацію ризиків зриву теплопостачання та забезпечення безперебійної роботи систем життєзабезпечення.

Комплексні плани стійкості регіонів і окремих міст складаються з наступних розділів:

1. Інженерно-технічний захист об'єктів критичної інфраструктури;
2. Розбудова системи розподіленої генерації електричної енергії;

ДОКУМЕНТ СЕД
Підписувач Ковальчук Костянтин Олексійович
Сертифікат 6FA97849F1B2570D04000000B03B03007BF60A00
Дійсний з 06.02.2026 12:04:00 по 06.02.2027 12:04:00

Міністерство розвитку громад та територій України
8156/6/10-26 від 30.03.2026

Рис1

3. Забезпечення об’єктів тепло-, водопостачання резервними джерелами живлення;

4. Розподілена теплова генерація (з метою забезпечення теплопостачанням споживачів і закладів соціальної сфери у випадку пошкодження чи руйнування об’єктів теплової генерації опрацьовується заміщення існуючих котелень потужністю від 20 МВт).

Фінансування реалізації заходів здійснюватиметься за рахунок державного та місцевих бюджетів, а також завдяки підтримці міжнародних партнерів, зокрема через внески до Фонду підтримки енергетики України та постачання додаткового обладнання. Уряд також працює з Національним банком України та комерційними банками для розширення можливостей фінансування.

Постановою Кабінету Міністрів України від 04 березня 2026 року № 296 утворено Координаційний центр з реалізації комплексних планів стійкості регіонів і окремих міст, та затверджено положення про нього.

Наказом Міністерства розвитку громад та територій України від 16 березня 2026 року № 538 «Про утворення Робочих груп» утворено робочі групи Координаційного центру з реалізації комплексних планів стійкості регіонів і окремих міст (далі – Координаційний центр), та затверджено положення про них, а саме утворено:

робочу групу з питань захисту, зокрема інженерно-технічного, об’єктів критичної інфраструктури паливно-енергетичного комплексу та систем життєзабезпечення;

робочу групу з питань забезпечення безперебійного теплопостачання та розвитку розподіленої генерації теплової енергії;

робочу групу з питань забезпечення безперебійного водопостачання та водовідведення.

Основними завданнями Робочих груп є, зокрема:

участь в роботі Координаційного центру;

участь у сприянні забезпеченню координації дій центральних та місцевих органів виконавчої влади з питань виконання комплексних планів стійкості за напрямами: захист, зокрема інженерно-технічний, об’єктів критичної інфраструктури паливно-енергетичного комплексу та систем життєзабезпечення;

забезпечення безперебійного теплопостачання та розвиток розподіленої генерації теплової енергії;

забезпечення безперебійного водопостачання та водовідведення;

участь у координації роботи із виконання комплексних планів стійкості в окремих містах;

визначення проблемних питань, що виникають під час здійснення заходів з виконання комплексних планів стійкості та підготовка оперативної аналітичної інформації на засідання Координаційного центру;

підготовка пропозицій щодо удосконалення нормативно-правової бази з питань, необхідних для виконання комплексних планів стійкості;

підготовка пропозицій щодо шляхів та механізмів вирішення проблемних питань, пов’язаних з виконанням комплексних планів стійкості;

ДОКУМЕНТ СЕД

Підписувач Ковальчук Костянтин Олексійович
Сертифікат 6FA97849F1B2570D04000000B03B03007BF60A00
Дійсний з 06.02.2026 12:04:00 по 06.02.2027 12:04:00

Міністерство розвитку громад
та територій України

8156/6/10-26 від 30.03.2026

Рис2

підготовка пропозицій і рекомендацій за результатами опрацювання проблемних питань, які розглядались Робочими групами, керівництву Мінрозвитку для розгляду цих питань на черговому засіданні Координаційного центру.

Покриття потреб регіонів, передбачених комплексними планами стійкості регіонів і окремих міст, відбувається з рахунок держаного та місцевого бюджетів, міжнародної донорської допомоги, інших коштів не заборонених законодавством.

Рішення про пріоритетність фінансування заходів, визначених комплексними планами стійкості регіонів і окремих міст, визначається Кабінетом Міністрів України.

За результатами дванадцятого засідання штабу з підготовки об'єктів житлово-комунального господарства та паливно-енергетичного комплексу до осінньо-зимового періоду 2025/26 року та забезпеченню сталого його проходження під час воєнного стану від 25 березня 2026 року обласним та Київській міській військовим адміністраціям доручено, зокрема, забезпечити щотижневе інформування Мінрозвитку та Міненерго стосовно стану виконання комплексних планів стійкості регіонів і окремих міст відповідно до форми та порядку, визначених за результатами засідання першого Координаційного центру з реалізації комплексних планів стійкості регіонів і окремих міст.

До того ж, слід зазначити, що захист об'єктів критичної інфраструктури паливно-енергетичного сектору здійснюється згідно із Законами України «Про критичну інфраструктуру», «Про правовий режим воєнного стану», «Про функціонування паливно-енергетичного комплексу в особливий період», постанов Кабінету Міністрів України від 09 жовтня 2020 року № 1109 «Деякі питання об'єктів критичної інфраструктури», від 07 лютого 2025 року № 142 «Про реалізацію експериментального проекту щодо нового будівництва, реконструкції, капітального ремонту, ремонту та інших інженерно-технічних заходів із захисту об'єктів критичної інфраструктури паливно-енергетичного сектору критичної інфраструктури, підсектору залізничного транспорту сектору транспорту і пошти, сектору систем життєзабезпечення критичної інфраструктури».

Заступник Міністра Костянтин КОВАЛЬЧУК

Віталій Сурай 351 48 51
Віталій Проценко 351 48 08

ДОКУМЕНТ СЕД

Підписувач Ковальчук Костянтин Олексійович
Сертифікат 6FA97849F1B2570D04000000B03B03007BF60A00
Дійсний з 06.02.2026 12:04:00 по 06.02.2027 12:04:00

Міністерство розвитку громад
та територій України

8156/6/10-26 від 30.03.2026

Рис3

Это — первый сюрприз!

Оказывается, хотя Владимир ***Зеленский*** наезжал на Виталия ***Кличко*** — план стойкости Киева должен был подавать глава КГВА Тимур ***Ткаченко***.

— Но не подал. И ***ему ничего за это не было***.

*«Решение о **приоритетности финансирования мероприятий**, определенных комплексными планами стойкости регионов и отдельных городов, определяется Кабинетом министров Украины».*

Это — второй сюрприз.

— Фактически это значит, что ни руководители регионов, ни мэры городов, которые несут прямую ***ответственность*** за жизнеобеспечение громад, ***не определяют, что именно и когда будет реализовано.***

Решение концентрируется на уровне Кабмина, который

— открывает возможность не только в ручном режиме распределять ресурсы, но и навязывать исполнителей и приоритеты.

— В такой модели местная власть оказывается в ситуации, когда она отвечает за результат, но не контролирует процесс.

На первый взгляд такая модель *выглядит* понятной:

— государство централизует планирование и ресурсы в условиях войны.

Но из приведенных выше фактов следует другое:

— вместо четкой системы мы видим **1) — неопределенность полномочий, 2) — размытую ответственность и 3) — отсутствие прозрачных решений.**

Как эти подходы работают на практике, можно увидеть на конкретном примере.

3. Самый показательный пример плана стойкости

— «На заседании СНБО представили комплексные планы стойкости регионов и крупных городов, которые разработало правительство совместно с главами ОВА и городов. Цель — обеспечить бесперебойную жизнь громад в условиях войны и вражеских ударов по энергетике», — *говорится* в Телеграм-канале Юлии *Свириденко*.

(Хотя словосочетание «бесперебойная жизнь» выглядит как-то коряво, но позже пресслужба убрала эту фразу.)

Дальше Юлия *Свириденко* пишет:

— «Мы стратегически перестраиваем всю энергетическую систему государства на годы вперед… Общая стоимость плана **216,32 млрд грн**».

Думаю, обществу в целом и отдельным украинцам хотелось бы знать и понимать, что имеется в виду:

— как именно будут перестраивать энергосистему, будет ли это Объединенная энергосистема или же автономные энергоострова, что будет с ТЭЦ-5, ТЭЦ-6, а особенно с частной Дарницкой ТЭЦ.

В общих чертах это же не военная тайна, но ответов на эти вопросы нет.

По сути, содержание планов достаточно очевидно:

— 1) — пассивная защита, 2) — распределенная система электроснабжения, 3) — альтернативные источники питания, 4) — замещение разбитой системы теплоснабжения.

Здесь нет никакой новизны или оригинального подхода — все лежит на поверхности.

Есть только один большой вопрос:

— ***216,32 млрд грн*** **— это**

1) — уже посчитанная суммарная стоимость реализации всех планов городов и областей или это 2) — лимит, в который КМУ предлагает втиснуться?

И от ответа на этот вопрос зависит главное

— являются ли эти планы *реальным инструментом* или только *формальной рамкой* под уже определенный бюджет.

Последнее означает, что правительство определило общий объем финансирования в 216,32 млрд грн, поэтому планы, поданные городами, и реальные возможности финансирования могут быть несбалансированными — денег для всех не хватит.

Кто первый попадет под нож, догадаться несложно:

— на заседании СНБО планы утвердили для всех, кроме Киева.

Зато столица — единственный город, который утвердил план стойкости Киева на сессии городской рады.

— Но одобрили ли его КМУ и Владимир Зеленский, неизвестно.

Однако здесь, по иронии судьбы, оказывается, что единственный план стойкости, доступный для анализа экспертов и общества, — это план стойкости Киева.

После заявлений Владимира Зеленского на заседании СНБО 3 марта первый заместитель мэра Петр Пантелеев опубликовал на своей странице в Facebook его основные положения (презентацию).

К сожалению, его не с чем сравнить — ни один другой город этого не сделал, как и Министерство развития громад и территорий. Но даже содержание этой презентации достаточно красноречиво, чтобы оценить, действительно ли она является худшей среди прочих.

Что же в этой презентации? Рассмотрим ее подробнее.

4. План стойкости Киева

1) **Первый раздел** плана в форме, спущенной министерством Алексея Кулебы *(логотип министерства на каждой странице)*, называется **«Защита критических элементов региона»**.

> Название неудачное, поскольку ТЭЦ например, нельзя называть элементом.

На самом деле речь идет об *объектах критической инфраструктуры*,

> **коих в Киеве определили 57, из них 10 — коммунальные, 28 — водоснабжение и водоотвод (очевидно, тоже коммунальные), 18 — объекты ДТЭК (частные).**

Из этих 57 объектов на сегодняшний день защищены четыре, город берет на себя еще пять объектов, на Государственное агентство восстановления предлагается возложить защиту 20 объектов, а в отношении 28 объектов еще определяют исполнителя и способ защиты.

Стоимость работ по защите определили в размере 5,8 млрд грн, из них город планирует финансирование в размере 2,4 млрд грн, так что, дефицит составляет 3,4 млрд грн, которые нужно запросить из государственного бюджета.

2) **Второй раздел называется «Распределенная электрическая генерация».**

> — Определенная потребность мощности — 172,95 МВт, на сегодняшний день есть 28,5 МВт, или 16,5%.

— Город планирует ввести 107 МВт до 1 сентября, 32,2 МВт — до 1 октября и еще 54 МВт — до 31 декабря 2026-го.

Здесь цифры почему-то «бьют», поскольку суммарно планы введения несколько превышают заявленные потребности, но это уже конкретика с датами выполнения.

При общем бюджете 7,3 млрд грн город берет на себя финансирование 5,9 млрд и из госбюджета требуется лишь 1,4 млрд грн.

3) **Третий раздел «Обеспеченность альтернативными источниками критической инфраструктуры».**

Здесь можно догадаться, что Минразвития имеет в виду обеспеченность альтернативными источниками энергии **объектов** критической инфраструктуры.

— Общая потребность в мощностях определена на уровне 152,55 МВт, из которых

— есть в наличии 56,1 МВт, или 37%.

В презентации указано, что в системе водообеспечения уже работают 74 резервных генератора (РГ), а в системе теплообеспечения — 250 РГ.

Потребность, определенная в плане, составляет еще 33 и 26 резервных генераторов соответственно, — они покроют 63% мощностей, которых не хватает для замены в случае полного прекращения электроснабжения.

Потребность в финансировании составляет 5,6 млрд грн, из которых город может обеспечить 1,3 млрд, а госбюджет — 4,3 млрд грн.

4) **Четвертый раздел «Распределенная тепловая генерация (замещение ТЭЦ)».**

Это, очевидно, **самая критичная, самая болезненная** и самая *актуальная проблема*, которая стоит перед правительством и властью Киева.

Соответственно это и самая затратная часть плана стойкости — надо заменить потери тепловых мощностей разрушенных ТЭЦ.

В презентации их назвали условно — объект 1, объект 2 и объект 3 (какие это объекты, для всех очевидно).

На объекте 1 планируется заменить/установить три источника производства тепловой энергии суммарной мощностью 922 МВт. Очевидно, имеются в виду тепловые котлы, то есть фактически воспроизведение модели большой генерации.

Это значит, что *победила идея нового министра энергетики Дениса Шмыгаля*.

> На объекте 1 фактически речь идет не о новой модели генерации, а о физическом перевозе тепловых котлов со старой законсервированной ТЭЦ *(по нашей информации, из стран Балтии)*.

Если говорить образно, то это выглядит так, словно для обновления автопарка вместо современных моделей решили привезти старые «победы».

Логично ли это, когда в мире активно развиваются более современные и гибкие решения, — вопрос для размышлений.

О риске повторного уничтожения *ZN.UA уже писало*.

Стоимость этого решения — около 5 млрд грн.

А вот для объектов 2 и 3 план предлагает другую модель — полную замену источников тепловой генерации миникотельными или *когенерационными установками* (КГК).

> Для замены ***объекта 2*** нужно приобрести 578 источников и проложить 56,2 км газовых сетей (для обеспечения их топливом) суммарной стоимостью 6,3 млрд грн, а
>
> для замены ***объекта 3*** — 259 источников и 47,1 км сетей за 6,6 млрд грн.

Так что, на вопросе восстановления *Дарницкой ТЭЦ* за счет бюджета, по сути, *поставили крест*.

> — Вместо этого предлагают создать ***новую сеть*** из большого количества источников теплоснабжения.
>
> Большой вопрос, успеет ли власть реализовать такие масштабные решения до наступления холодов.

Вместе стоимость замещения всех трех ТЭЦ составляет почти 18 млрд грн, и в плане предлагается взять эти средства полностью из государственного бюджета.

В целом сведенный бюджет плана подготовки энергоинфраструктуры Киева к осенне-зимнему периоду 2026/2027 составляет **67 481,28 млн грн**, из которых 20 368,86 млн грн возлагается на городской бюджет *(это примерно 20% бюджета 2026 года)*, а 47 112,42 млн грн планируется получить из государственного бюджета.

5. Кто отвечает за план стойкости Киева

Планы стойкости областей страны, как указано в письме Минразвития, подписывали главы ОВА, поэтому очевидно, что план стойкости Киева должен был подписать глава КГВА Тимур *Ткаченко* *(иначе непонятно, что он вообще здесь делает)*.

Вместо этого в разгар этих событий пан Ткаченко взорвался гневной филиппикой.

> — В своем Телеграм-канале он *написал*:
>
> *«Единственная причина, почему Кличко не подписывает, — он просто хочет заложить коррупционные дырочки в документ»*.
>
> Что именно имел в виду руководитель КГВА, сказать сложно.

Материал, доступный для общественности, **не содержит никаких *процедур* распределения средств и, разумеется, не может их содержать**.

Однако необходимость в этом есть. Даже в правительстве понимают, что без ускорения бюрократических процедур реализовать планы стойкости невозможно.

Юлия *Свириденко* заявила *(можно сказать, дала прямое поручение)*:

> «За создание условий для привлечения бизнеса к реализации мероприятий для выполнения комплексных планов стойкости регионов, в частности путем внедрения упрощенных процедур и соответствующих регуляторных решений, ответственны министр экономики, окружающей среды и сельского хозяйства Алексей *Соболев* и глава НКРЭКУ Юрий *Власенко*».

Так что в этом случае Тимур *Ткаченко* попал в штангу.

Неизвестно, кто именно требовал от Виталия Кличко лично подписать план стойкости — Тимур Ткаченко, Юлия Свириденко или лично Владимир Зеленский, но мэр заявил, что без решения Киеврады он его подписывать не будет, что выглядит вполне логично и в рамках закона.

Со второй попытки, 10 марта, план стойкости Киеврада таки утвердила.

Какие изменения произошли в плане стойкости, изложенном выше, неизвестно, но понятно, что не кардинальные.

…Таким образом, теперь мяч на поле Владимира *Зеленского* — даст ли он средства на реализацию этого плана.

Именно от президента в значительной степени зависит, как киевляне проведут следующую военную зиму.

И именно здесь вопрос подготовки к зиме выходит далеко за рамки конфликта между Банковой и Киевом — это уже вопрос ответственности государства за выживание людей.

А то, что она будет *военной*, сомнений, к сожалению, не возникает.

P.S.

Думаю, что на официальных сайтах всех ОВА, КГГА и КМУ обязательно нужно разместить соответствующие планы стойкости регионов и Киева, с обезличенной информацией об объектах, мероприятиях, финансировании и сроках выполнения. Это позволило бы обществу видеть, как именно реализуются эти планы, сколько процентов выполнено, а сколько нет.

Общественность должна знать, что делает власть — центральная, региональная и местная — для того, чтобы украинцы пережили зиму 2026/2027 годов.

P.S.

Когда материал был уже готов, поступил *ответ из КГГА*.

К сожалению, она констатирует, что план стойкости для Киева до сих пор не согласован, хотя город пребывает в постоянном контакте с правительством и профильными министерствами.

> КГГА заявляет, что готова внести необходимые изменения в план, однако такие замечания и предложения со стороны правительства до сих пор не озвучены.

К тому же детализированной рамки и критериев подготовки плана Киеву не дали.

Несмотря на это, город ведет активные переговоры как с правительством, так и с международными финансовыми учреждениями о финансировании плана.

Более того, опираясь на решение Киеврады, КГГА начала реализовывать некоторые части плана, поскольку счет идет не на дни, а буквально на часы.

***

№ 2.355-2

ZN.UA

ГОТОВА ЛИ УКРАИНА К ЕЩЕ ОДНОЙ ВОЕННОЙ ЗИМЕ: ЧТО ПОКАЗАЛИ ПЕРВЫЕ МЕСЯЦЫ РЕАЛИЗАЦИИ ПЛАНОВ СТОЙКОСТИ

2026-07-03

Вице-премьер-министр по вопросам восстановления — министр развития общин и территорий Алексей Кулеба, премьер-министр Юлия Свириденко, заместитель руководителя офиса президента Виктор Микита

Элина Лисовская, Политический аналитик, эксперт по вопросам государственного управления, децентрализации и регионального развития

Известная мудрость говорит, что подготовку к *новому отопительному сезону*, как, кстати, и к избирательной кампании, нужно начинать сразу

после окончания текущих мероприятий. И в этом году чуть ли не впервые к этому совету все же прислушались.

О самой архитектуре ***Комплексных планов устойчивости регионов и отдельных городов***, утвержденных решением СНБО и введенных в действие указом президента от 14 марта этого года, ZN.UA уже *писало раньше*.

Напомним только, что речь идет о масштабной системе мероприятий по защите, резервированию и восстановлению критической инфраструктуры, которую финансируют совместно государство и громады и координирует специальный правительственный центр.

Начальную стоимость реализации планов оценивали в **216,3 млрд грн**, но впоследствии она выросла до **278 млрд**.

До начала нового отопительного сезона остаются считанные месяцы.

И уже сейчас руководители областей и громад оценивают планы стойкости не столько с точки зрения их концептуальной правильности, сколько сквозь призму практической реализации, дефицита финансирования, кадровых проблем и жестких дедлайнов.

Достаточно ли ресурсов получили громады для выполнения поставленных задач? Способно ли государство обеспечить необходимую координацию и скорость принятия решений? И станет ли нынешняя зима тестом не только для энергетической системы, но и для способности украинской системы управления реализовывать свои стратегические решения?

1. Первые результаты

12 июня во время заседания Координационного центра премьер-министр Юлия Свириденко *сообщила*, что государство направляет на реализацию планов стойкости регионов **67,8 млрд грн** благодаря изменениям в государственный бюджет.

По *словам* вице-премьер-министра по восстановлению Украины — министра развития громад и территорий Алексея Кулебы, сейчас в работе больше 500 объектов защиты. Что касается распределенной тепловой генерации, то уже законтрактовано или поставлено почти **50%**необходимых мощностей. Предприятия тепло- и водоснабжения более чем на **70%** обеспечены резервными источниками питания. Кроме того, к реализации запланированы 29 специальных проектов по водоснабжению в 14 областях, которые должны обеспечить потребности свыше **15 миллионов граждан**, причем почти 90% из них уже имеют готовую проектно-сметную документацию.

Если проанализировать эти данные, создается впечатление, что в Украине наконец удалось централизованно сформировать более-менее

унифицированную систему реагирования на энергетические вызовы: определены источники и приоритеты финансирования, ответственные исполнители, механизмы координации и взаимодействия.

Впрочем, именно на этапе практической реализации начинают проявляться и первые системные ограничения. Руководители ОВА, ОГА и мэры городов оценивают планы стойкости в первую очередь сквозь призму дефицита финансирования, кадровых ресурсов и жестких дедлайнов, установленных государством.

2. Дьявол кроется в деталях

В ***Ассоциации городов Украины*** коротко *охарактеризовали* историю с появлением обязанностей по выполнению региональных планов стойкости как **«ответственность без денег»**.

По словам советника главы АГУ Оксаны ***Продан***, подготовка к отопительному сезону должна проходить по трем ключевым направлениям:

> — защита от обстрелов *(поддержка ПВО и в целом ВСУ)*, подготовка энергетических предприятий и реализация программ поддержки потребителей и органов местного самоуправления.

Отдельно Оксана Продан подчеркивает

> — необходимость погашения государством долгов перед громадами по разнице в тарифах, сейчас составляющих около 72 млрд грн.

Мэры украинских городов также обращают внимание на то, что центральная власть возложила на них персональную ответственность за выполнение планов, но вместе с тем систематически изымает средства из местных бюджетов, в частности через перераспределение «военного» и «силового» НДФЛ.

Они требуют от правительства погасить многомиллиардные долги по разнице в тарифах на тепло, поскольку без этих средств у коммунальных предприятий нет ресурса для софинсирования масштабных энергетических проектов.

Муниципалитеты тоже жалуются на кадровый голод, а также на то, что государство иногда само тормозит быстрое развертывание распределенной генерации из-за сложных регуляторных процедур для энергетического, в частности когенерационного оборудования.

Таким образом,

> 1) — местное самоуправление фактически получило значительную часть ответственности за реализацию планов стойкости, но

2) — достаточного финансового, кадрового и регуляторного ресурса для выполнения поставленных задач в определенные сроки ему не дали.

Если для большинства регионов главные вызовы — финансовые и кадровые, то отдельной историей остается Киев.

В отличие от большинства регионов, согласование плана стойкости столицы сопровождается не только техническими, но и управленческими проблемами.

Наши собеседники обращают внимание на то, что

— в Киеве реализация планов дополнительно усложняется конфликтом полномочий между городской и военной администрациями, а также имеет явную политическую окраску.

Эта ситуация демонстрирует еще одну потенциальную *проблему*:

— даже при наличии ресурсов эффективность подготовки может зависеть от качества координации и четкого разграничения полномочий между разными центрами управления.

3. Как планы стойкости реализуют на местах

В регионах планы стойкости оценивают в первую очередь с точки зрения их практической реализации. И хотя наши собеседники по-разному оценивают темпы подготовки к зиме, почти все они называют те же проблемы — деньги, кадры и время.

Городской голова **Днепра** Борис Филатов в эксклюзивном комментарии ZN.UA отметил, что не вся информация о подготовке к отопительного сезону может быть публичной по объективным причинам. По его словам, уже реализованы некоторые масштабные проекты в сфере теплоснабжения, запланированы еще несколько больших проектов, в частности связанных с водоснабжением, но больше деталей он сейчас не разглашает.

Днепровская городская рада

«Тихо работаем, чтобы следующая зима для людей была более комфортной. Часто многое делаем на опережение», — говорит городской голова.

Общую стоимость плана стойкости для Днепра оценивают в **9 млрд грн.** По состоянию на сегодняшний день город уже привлек **4 млрд грн кредитов в государственных банках**, в то время как государственное финансирование сейчас составляет всего 40 млн грн.

«Конечно, это огромные средства, и своими силами на месте мы не справимся. Сколько еще и когда смогут выделить из центра — очень интересный вопрос. Нам обещают, но сейчас ни о конкретных суммах, ни о

сроках речь не идет», — говорит мэр, объясняя, что многое зависит от международных партнеров и их поддержки.

В целом темпы реализации плана стойкости и координацию этого процесса на всех уровнях Борис Филатов оценивает как вполне приемлемые. Вместе с тем главными проблемами, по его мнению, остаются финансовая и кадровая.

«Я очень жду анонсированную правительством реформу мобилизации, потому что когда коммунальщиков и подрядчиков мобилизуют просто во время работы на прилетах или строительстве, это парализует все городское хозяйство и очень усложняет реализацию мероприятий в рамках плана стойкости», — подчеркивает городской голова, добавляя, что без людей и денег ничего не «поедет».

Наряду с городом свои вызовы есть и у области. Руководство **Днепропетровской области** акцентирует внимание на том, что в их случае масштабы подготовки определяются еще и статусом прифронтового региона. Начальник Днепропетровской ОВА Александр Ганжа сообщил ZN.UA, что план стойкости области на 2026 год предусматривает четыре ключевых направления: защиту критической инфраструктуры, обеспечение предприятий резервным питанием, развитие тепловой генерации и установку дополнительных объектов электрогенерации.

По его словам, речь идет о сотнях объектов критической инфраструктуры, сотнях мегаватт резервных мощностей и десятках новых объектов генерации, которые должны быть введены в эксплуатацию уже до начала осенне-зимнего периода. Для полной реализации плана области необходимо больше **20 млрд грн.** Все работы выполняют на условиях софинсирования государственного и местных бюджетов, причем доля громад составляет не менее 15%.

По словам Александра Ганжи, процесс двигается согласно графику, но прифронтовые реалии постоянно создают дополнительные трудности.

«Днепропетровщина — прифронтовой регион, ежедневно страдающий от вражеских атак. Это приводит к разрушениям гражданской и критической инфраструктуры. Восстановление нуждается в ресурсе — материальном и человеческом. Но делаем все возможное и невозможное, чтобы подготовиться к зиме и обеспечить наших людей отоплением, светом и водой. Работаем», — подытоживает Александр Ганжа.

Совсем другие вызовы — в тыловых громадах. Городской голова **Ивано-Франковска** Руслан Марцинкив отмечает, что мероприятия по городу включены в областной план стойкости. Одно из ключевых направлений — переход от больших котельных к меньшим локальным системам теплоснабжения.

«В частности, в нашем микрорайоне бывшего СТЭК заканчивается именно переход на индивидуальное отопление и небольшие котельные. Работы продолжаются на нескольких котельных, и мы должны успеть вовремя. Для нас очень важно выполнить эти работы. Также благодарю жителей, которые присоединились и тоже перешли на индивидуальное отопление там, где мы не могли соответственно построить сеть. Поэтому надеемся, что до начала отопительного сезона все работы будут завершены. Благодарим правительство за шесть котлов, которые были нам предоставлены для реализации плана стойкости. Они включены в проектную документацию по строительству трех больших котельных. А в целом в работе сейчас 13 котельных, которые должны заработать 1 ноября этого года, чтобы успеть обеспечить теплом школы, садики, население и другие заведения», — рассказывает городской глава.

В то же время одной из главных проблем Руслан Марцинкив называет взаимодействие с газовыми компаниями.

«Есть серьезные проблемы с газовиками. Мы не понимаем сегодня доподлинно, как будет происходить пуск газа, в частности с НАК «Нафтогаз», также не понимаем позицию облгазов, но надеемся, что эти проблемы будут решены в ближайшее время. Хотелось бы большего содействия, чтобы выполнить поручение президента и соответственно реализовать программы, утвержденные областной государственной администрацией», — подчеркивает мэр Ивано-Франковска.

В **Луцке** ставку сделали на установку блочно-модульных котельных. Как сообщил ZN.UA заместитель городского головы Владимир Марценюк, планом стойкости предусмотрена установка четырех БМК общей мощностью 22 МВт для обеспечения теплом самого густонаселенного района города.

«По состоянию на сегодняшний день проведены публичные закупки, сейчас определяют победителя, с которым будет заключен контракт на поставку оборудования для всех четырех БМК», — уточнил он.

Отдельное направление — обеспечение стабильности водоснабжения. По словам чиновника, на объектах критической инфраструктуры КП «Луцкводоканал» работы по установке инженерной защиты и резервного питания выполнены приблизительно на 60%. Общий объем финансирования мероприятий для Луцка оценивается в около 200 млн грн за счет государственного и городского бюджетов.

Вместе с тем, по словам Владимира Марценюка, главными вызовами остаются сжатые сроки реализации и высокий спрос на аналогичное оборудование по всей стране.

4. Почему эксперты не уверены, что этого достаточно

Вопреки в целом положительным оценкам самой идеи планов стойкости, опрошенные ZN.UA **эксперты обращают внимание на ряд системных ограничений, которые могут существенно повлиять на результаты их реализации.**

Эксперт по энергетическим вопросам Геннадий *Рябцев* подчеркивает, что реализация планов стойкости должна обеспечить функционирование энергетических систем как в централизованном, так и в автономном режимах.

> Для этого необходимо в сжатые сроки ввести в эксплуатацию большое количество малых генерирующих установок, в первую очередь когенерационных, интегрировать их в существующие сети и обеспечить функционирование так называемых умных систем энергообеспечения.

«Одна из самых важных составляющих таких планов — неконфликтное интегрирование возобновляемых источников энергии в существующие энергетические системы. Декларируется, что все опорные больницы и объекты водообеспечения будут оборудованы автономными источниками питания с установками сохранения энергии (BESS), поэтому их подключение не будет сопровождаться уменьшением устойчивости сетей и систем в целом», — отмечает эксперт.

Не менее важной задачей он называет строительство инженерно-технической защиты объектов критической инфраструктуры.

> По словам Рябцева, только в Харьковской, Полтавской и Донецкой областях в защите нуждаются сотни объектов, причем разного уровня сложности — от защиты от обломков до защиты от прямых ракетных ударов.

В то же время, подчеркивает эксперт, реализация планов сталкивается с четырьмя системными проблемами.

Первая — финансовая.

Даже у самых богатых громад нет достаточных ресурсов для самостоятельной реализации планов, а малые громады фактически зависят от государственного финансирования и международной помощи. Поэтому, несмотря на положительную динамику реализации планов стойкости в большинстве регионов, темпы их выполнения остаются неравномерными. Отсутствие четкого механизма долгосрочного кредитования, вероятнее всего, заставит местную власть изымать средства из других сфер — образования или медицины, усиливая социальное напряжение.

Вторая — технологическая.

Из-за глобального дефицита энергетического оборудования сроки поставки когенерационных установок, трансформаторов и накопителей энергии уже составляют 9–14 месяцев, в то время как потребность громад только в блочно-модульных котельных — больше двух сотен объектов.

Третья — регуляторная.

Действующее законодательство в сферах градостроительства и землепользования не рассчитано на форсированное строительство большого количества энергетических объектов. Громады сталкиваются с длительными процедурами отвода земельных участков, получения технических условий, прохождения экспертиз и подключения к сетям. Даже с учетом особых условий экспериментальных проектов координация между Минэнерго, Минразвития, НКРЭКУ, профильными службами и органами местного самоуправления остается недостаточно эффективной.

Четвертая — кадровая.

Масштабный переход к распределенной генерации требует большого количества квалифицированных специалистов, дефицит которых усиливается мобилизацией и миграцией населения.

Кроме того, добавляет эксперт, любой новый объект энергетической инфраструктуры автоматически становится потенциальной целью для российских ударов, что увеличивает стоимость проектов на десятки процентов и создает дополнительные проблемы для их финансирования и реализации.

Директор энергетических программ Центра Разумкова Владимир *Омельченко* считает, что реализация планов стойкости зависит в первую очередь от способности обеспечить эффективную координацию между центральной властью, регионами и бизнесом, а также от создания экономических стимулов и преодоления бюрократических барьеров.

По его словам, правительственные решения по поддержке новых проектов возобновляемой энергетики и маневровой генерации имеют правильную стратегическую логику, но их практический эффект для ближайшего отопительного сезона будет ограниченным.

«Украина может войти в ОЗП-2026/27 лучше организованной, но не полностью защищенной. Критически важно, чтобы новые ВИЭ, BESS, маневровая генерация, когенерация, ремонты больших ТЭЦ/ТЭС, резервное питание тепловых узлов и физическая защита работали не как отдельные направления, а как единая программа стойкости. Без этого страна рискует получить формально правильные решения, но недостаточный практический эффект в пиковые зимние периоды», — подчеркивает эксперт.

Основатель Института энергетических стратегий Юрий *Корольчук*, в свою очередь, оценивает планы стойкости более критично.

По его мнению, они

> — не содержат концептуальной новизны, поскольку фактически систематизируют те подходы, которые применялись и в предыдущие годы.

«Вместо того чтобы работать над внедрением концептуально новой альтернативной системы энергообеспечения, продолжается просто латание дыр старыми методами», — считает эксперт.

В качестве примера он приводит развитие распределенной генерации — важное, но такое, которое само по себе не создает новую архитектуру энергетической безопасности страны.

Кроме того, Корольчук обращает внимание на значительный дефицит финансирования:

> — по его оценкам, **возможности государственного бюджета существенно уступают общей стоимости утвержденных планов**.

«Хочется быть оптимистом, но следующий отопительный сезон мало чем будет отличаться от предыдущих, поскольку остаются те же проблемы и те же подходы к их решению», — подытоживает эксперт.

...Подводя итог, можно констатировать, что **региональные планы стойкости вряд ли можно назвать принципиально новым инструментом подготовки к войне.**

В то же время в этом году государство впервые пытается объединить разные мероприятия в единую систему ответственности и координации.

Окажется ли она достаточно эффективной для прохождения еще одной военной зимы, будет зависеть не только от объемов финансирования, но и от способности государства и громад быстро принимать решения, находить ресурсы и действовать как единый механизм.

И времени на это остается все меньше.

***

№ 2.356

Дара Массікот: як Росія відбудовувала армію - і засвоїла зовсім не ті уроки

Посилання

2026-07-03

ДАРА МАССІКОТ, ПЕРЕКЛАД 'ХВИЛІ'

Одна з провідних фахівчинь із російських збройних сил простежує лінію від пострадянського краху через Чечню, Грузію і Крим до прорахунку лютого 2022 року

1. Суспільство у вільному падінні

Майкл Кіммідж: Я хочу зазирнути доволі далеко назад, за межі найближчої послідовності подій. Якщо брати загалом, у якому стані була російська армія після того, як Радянський Союз зник, здавалося б, за одну ніч?

Дара Массікот: Це були часи, що передували моїй кар'єрі, тож довелося їх вивчати.

Коли я починала роботу на початку - в середині 2000-х, російська армія щойно виборсувалася з того періоду, і мене навчали люди, які знали його зсередини.

Це було суспільство у вільному падінні - політичному, економічному, військовому, справжній колапс.

У армії одночасно відбувалося кілька процесів.

Усі війська виводили з-за кордону в Росію з кінця 1980-х - різко, безладно.

Чисельність скоротили драматично:

> — армія зменшилася вдвічі порівняно з радянським піком, приблизно з 3,5 мільйона до менш ніж 2 мільйонів за лічені роки, коли колишні республіки, включно з Україною, стали незалежними державами.

Фінансовий бік добре відомий.

У держави просто не було грошей. Ні на зарплати, ні на боєготовність, ні на утримання.

Підготовка обвалилася. Солдати виходили на полігони без бойових набоїв і вдавали, що стріляють, вдавали, що влучають у ціль. Так тривало роками.

Людям треба було якось виживати, тож вони переходили на бартер.

Строковиків використовували як безкоштовну робочу силу на будівництвах для місцевих мафіозних авторитетів чи міських чиновників - як безкоштовний ресурс.

Їжі не вистачало; строковики недоотримували білка і потрапляли до армії виснаженими, якщо тільки їхній командир не домовлявся з місцевими фермерами.

Це задокументовані часи. Жорстокий період.

Але менш відома інша сторона - ***ідеологічний зрив***.

Вище керівництво щиро вірило в радянський проєкт, і воно опинилося в штопорі.

Жодних глобальних амбіцій, жодного фінансування для проєкції сили у світі, все розвалюється - яка тепер наша роль, у чому наше призначення?

Найбільш кричущий приклад - останній начальник Генштабу радянської армії застрелився у власному кабінеті, залишивши передсмертну записку.

Цю дезорієнтацію відчували зверху донизу, аж до молодших офіцерів. А лейтенанти, які залишилися й пережили 1990-ті, сьогодні - генерали: полковники та одно-, дво- і тризіркові генерали. Тож вони несуть у собі багато баласту й давніх шрамів. І я побоююся, що ця травма спрямована на країну, яку вони звинувачують - на Сполучені Штати.

2. Чечня: як забувають уроки цілого десятиліття

Майкл Кіммідж: Про 1990-ті можна розповісти щонайменше дві історії.

Одна - про стриманість:

— Росії не подобається те, що відбувається в колишній Югославії, є реальна напруга з НАТО, але вона не діє так, як діяв Радянський Союз в Угорщині чи Чехословаччині.

Друга історія - це Чечня.

— Перша війна стала катастрофою для Москви; друга, що збіглася з приходом Путіна, пішла зовсім іншим шляхом.

До чого привели ці дві кампанії?

Дара Массікот: Перша чеченська війна була катастрофою для російської армії.

— Вона проходила на тлі фінансового хаосу й досі залишається найнижчою точкою і предметом сорому.

Знову ж таки, ці давні шрами: сьогоднішні офіцери воювали в обох чеченських війнах.

Ось що я з'ясувала, досліджуючи той період.

Радянська армія насправді дуже добре навчилася боротьби з повстанцями в Афганістані - безпека маршрутів, контроль сектора, прикриття колон на марші.

Десять років такого досвіду.

І буквально за три-чотири роки після виходу з Афганістану, з початком чеченської кампанії, усі ці знання зникли без сліду. Жоден із тих уроків не передався далі.

Росіяни добре знали від моджахедів, як їх атакуватимуть, - а тепер чеченці, багато з яких теж воювали в Афганістані, робили з росіянами те саме.

Це вражаюче короткий строк, щоб ціла організація забула досвід десятиліття.

Частково причина в тому, що Афганістан ніколи не вважався престижним призначенням.

1) — Хотілося потрапити до Східної Німеччини, обличчям до НАТО - до головної загрози.

2) — Тому організація так і не поставила афганський досвід у пріоритет.

Перша чеченська була суцільною катастрофою від початку до кінця.

Загинуло багато строковиків. Це була ще епоха комітетів солдатських матерів, і вони діяли активно - матері фізично їздили в Чечню й забирали синів,

чоловіків і братів, дехто платив чеченцям чи російським командирам, щоб визволити рідних. Обурення було реальним.

І я думаю, що Путіна, який спостерігав за цим із Санкт-Петербурга, це сформувало.

> — Він побачив, що буває, коли людям дозволяють вголос виявляти гнів через те, як поводяться з армією.

Це було дуже коротке вікно в пізньорадянській і російській історії, коли таке взагалі дозволялося озвучувати.

3. Урок, який Путін не забув: матері

Дара Массікот: Це визначило його підхід і в другій чеченській, і в перші роки президентства, коли трапилися військові катастрофи.

Коли затонув "Курськ" через внутрішній вибух на борту, Путін вийшов до зали, повної розлючених матерів, батьків і дружин. Це ще знімала вільна на той час російська преса. Весь гнів вилився саме на нього - до того, що співробітники ФСБ виходили із зали й починали заспокоювати деяких родичів седативними засобами - усе перед камерами. Здається, це знімав Борис Нємцов.

Ці політичні й внутрішні виміри того, як ведуться війни і як їх подають російському суспільству, формували його наступні тридцять років.

Він рано зрозумів:

> — строковиків використовувати не можна, бо це справді болюча тема для російського суспільства.

Тож у всіх наступних війнах він їх не використовує.

Навіть у війні проти України, коли строковики опинилися там через порушення процедур, це був єдиний випадок, коли він вийшов на камеру визнати помилку і пообіцяти їх вивести.

У другу чеченську він заходив із зовсім іншим настроєм.

Кілька років пішло на перегрупування й вироблення нового підходу.

Друга війна була успішнішою - зросла взаємодія між ФСБ, внутрішніми силовими структурами й армією.

Путін хотів придушити все швидко, і рукавички були зняті одразу.

Обидві чеченські війни були жахливо жорстокими з обох боків:

— катування, нелюдські речі.

І саме ці давні шрами, що тягнуться з 1990-х у сьогодення, сьогоднішні старші офіцери сприймали і сприймають як звичну частину війни.

Як аналітикиня, я бачу, що ті самі методи знущань і катувань застосовують зараз проти українських військовополонених, українських цивільних - і навіть усередині російських підрозділів проти своїх же.

Майкл Кіммідж: Дуже показово.

Історію Бориса Єльцина англійською зазвичай подають суто ***політично*** - Єльцин як демократ або Єльцин як поразка, розстріл парламенту, вибори 1996 року.

Дуже корисно розповісти про російські 1990-ті саме як ***воєнно-політичну*** історію.

Чеченські війни рідко отримують той аналітичний акцент, на який заслуговують.

3. Грузія 2008-го: "списана з рахунків"

Майкл Кіммідж: Перейдімо до події, яку важко тлумачити - і тоді, і зараз:

— **серпень 2008-го, війна Росії проти Грузії.**

Залишмо мотиви осторонь - я хочу лишитися в темі ***військового потенціалу***, бо тут можна сказати дві майже суперечливі речі.

Безлад триває, виконання не блискуче - і водночас Путін досягає мінімальних цілей:

— захоплює територію, утримує її, здобуває вплив.

І це перша війна за межами кордонів Російської Федерації. Як ви це бачите?

Дара Массікот: Дозвольте відступити на кілька років назад, бо **передісторія тут важлива.**

У середині 2000-х, коли я почала займатися російською армією в Міністерстві оборони США, Росію вважали списаною з рахунків.

Панував наратив:

— **«Росія скінчена, армія в лахмітті, її вже ніколи не відбудують»**.

Гадаю, це відображало те, як колишні радянологи й аналітики з СРСР переосмислювали власне майбутнє після 1990-х - багато фаталізму й похмурих прогнозів. Частково справедливих.

Але тут же жив і тріумфалізм після холодної війни:

— це була битва, і ми її виграли.

Те, що я побачила, коли жила там, було іншим.

Росіяни не сприймали себе переможеними.

Вони бачили це так:

— «було важко, ми пройшли через жахливий період, але це лише коротка мить у нашій цивілізації, і ми з нею впораємося».

У Вашингтоні щось важливе прогледіли щодо того, що насправді відбувалося під час зростання впливу Путіна.

Між 1999 і 2008 роками відбувалося дуже багато процесів, за якими майже нікому не доручали стежити.

Я бачила, як армія піднімалася на ноги - танк за танком, літак за літаком.

Спершу вони повернулися до стрільби бойовими набоями.

Потім полагодили мінімум техніки й почали її використовувати. Від зовсім невеликих навчань - бо саме на них вистачало грошей - вони дійшли до рівня, коли вивести на полігон 60-70 одиниць техніки вважалося досягненням.

Це стало першими навчаннями рівня дивізії від часів Радянського Союзу.

Повне перезавантаження **- від базової боєготовності до зростання.**

— Були також сутички з грузинами в Аджарії та Південній Осетії, після яких Росія розмістила миротворців усередині Грузії - плацдарм, який дуже придасться, коли почнеться війна 2008 року.

Тоді ж починається модернізація, і саме тут проступає ***риса Путіна***:

— він насправді не розуміє, як влаштована армія, але думає, що розуміє.

Логіка проста:

— вкладу багато грошей, запущу програму модернізації - і в підсумку матиму відмінну боєготовність та інструмент, яким можна користуватися, - без реального розуміння, як усе це складається докупи.

Перші спроби створити професійний рядовий корпус провалилися:

— офіцери радянської школи так само знущалися над контрактниками, як і над строковиками.

Більш-менш налагодити це вдалося лише близько 2006-2007 років.

Саме тоді Путін каже собі:

тепер у мене є професіонали-контрактники, яких можна кинути в конфлікт без тієї соціальної ціни, що її коштують строковики. Вони мене не осоромлять і не провалять справу, як у першу чеченську.

І я кажу це не з холодним цинізмом

— **це саме так бачить Кремль.**

4. Маршрут вторгнення, в який ніхто не вірив

Дара Массікот: Напруга з Грузією та Україною зростала.

Саме тоді з'явилася розмова про те, що обидві країни колись можуть вступити в НАТО.

А це лягало на п'ятнадцять років почуттів у росіян:

> *1) — «поки моя армія лежала в руїнах і в мене не було вибору, ви розширювали НАТО, вийшли з Договору про ПРО, а тепер пропонуєте НАТО Україні й Грузії - просто в мене під носом.*
>
> *2) — Тоді я був слабким і нічого не міг вдіяти. Тепер я вже не слабкий, і ви про це почуєте. Путін промовляв варіації цієї думки в Мюнхені у 2007 році».*

І от настає 2008-й, напруга з грузинами зростає, а росіяни раз по раз роблять дивні речі.

Вони відпрацьовували маршрут вторгнення. Туди веде лише один шлях - через Рокський тунель у горах, - і вони знову й знову проганяли ним техніку, і щоразу проходили.

Коли хтось намагався попередити політиків, що росіяни готуються вторгнутися в країну, це сприймали як щось абсолютно неймовірне.

Мовляв, російська армія розвалилася, вона нічого не може, навіть не спробує.

Це можна було раціоналізувати:

> — за двадцять років ми не бачили жодної їхньої успішної операції, тож, може, і зараз не вийде.

Але *система* просто не хотіла вірити, що вони здатні вторгнутися в іншу країну.

І вони *вторглися*.

— Пройшли прямо через Рокський тунель, воювали три-чотири дні, нічим особливим не відзначилися - але й грузинська армія була не готова оборонятися, тож усе закінчилося швидко. До столиці вони не пішли, але анексували обидві території.

Це вторгнення стало для Вашингтона шоком - як таке взагалі могло статися, - бо там вісім років просто не звертали уваги.

Той самий сценарій повториться у 2014-му.

5. Реформи "Новий вигляд" і повторювана помилка

Майкл Кіммідж: За фасадом медведєвської "перезавантаження" - зближення з Обамою, інтеграція Росії у глобальні структури - відбувається серйозна військова модернізація після 2008 року.

Якими були її головні напрями?

Дара Массікот: Це був насичений період - від грузинської війни 2008 року до Криму 2014-го.

Реформи назвали "Новий вигляд" - їх задумували як дванадцятирічну перебудову:

— модернізувати армію, перекроїти структуру сил під реальні загрози безпеці Росії, оновити оборонно-промислову базу, довести до пуття давно призабуті радянські проєкти. Модернізацію оборонної промисловості фінансували щедро, і саме вона тепер приносить плоди в Україні.

Було два стовпи.

Перший - матеріальна база.

Другий - людський капітал:

— паралельні зусилля з професіоналізації, позбавлення частини радянського спадку в стилі командування, побудова переважно професійного рядового складу - того, що вони називають ***контрактною службою***.

Витрачали справжні гроші й зусилля.

Задум був у тому, щоб армія стала кар'єрою, яку людина обирає сама - а не місцем, куди тебе відправляють на два роки, жорстоко цькують і зневажають, а потім ти йдеш і забуваєш про це назавжди.

Зарплати зросли, побутові умови в частинах покращилися, і деякі справді змістовні реформи зменшили дідівщину й підняли боєготовність із дуже низької точки.

(1) Чи був прогрес? Аналітично - так.

(2) Чи вирішили вони всі культурні проблеми? Ні.

(3) Чи досягли цілей модернізації - здається, на 70-80 % - змінивши саме визначення успіху? Теж так.

Не берусь сказати, наскільки це особиста заслуга *Медведєва* - Путін здебільшого й так усе схвалював.

Але армії дали простір відверто обговорювати свої проблеми, а без цього нову програму не запустиш.

— Це, як побачимо далі, вже не буде рисою *Шойгу*.

А коли Путін повернувся на посаду президента, він подивився на цю армію і повторив ту саму помилку, що й у 2008-му:

— «у мене є професійна армія, понад сто тисяч контрактників, якими можна розпоряджатися, матері не вийдуть через мене на вулиці, у мене є робочий інструмент».

Саме з таким настроєм він увійшов в українську кризу 2013 року.

Майкл Кіммідж: Урок для студентів:

— «не прив'язуйте свої дослідження надто жорстко до порядку денного поточного моменту».

У 2012-2013-му у вас запитували, навіщо ви взагалі продовжуєте це вивчати.

Дара Массікот: Це нагадує мені США 1920-х, коли Радянський Союз майже ніхто не вивчав

— Джордж Кеннан мусив їхати в Прибалтику й Берлін, бо в самих США не існувало жодної академічної інфраструктури для таких досліджень.

А зараз у США одна за одною скорочують програми регіональних студій.

Циклічне повернення до періоду недоінвестування, яке матиме власні довгострокові наслідки.

6. Крим-2014: прочитання, що "принесло плоди"

Майкл Кіммідж: До 2014 року російська армія - це вже не одна історія, а кілька, і Крим не дорівнює Донбасу.

Зважаючи на швидкість подій у Криму - Янукович тікає близько 21-22 лютого, а вже на початку березня Путін виголошує промову про те, що Крим належить Росії, - важко повірити, що не було заздалегідь підготовлених детальних планів.

Залишмо політику й право осторонь:

— військові засоби спрацювали ефективно.

Це успіх - випадковість, зважаючи на те, чим є Крим?

Дара Массікот: Кілька моментів.

Почнімо з українців.

— Українська армія та спецслужби 2014 року дуже відрізнялися від тих, що були у 2021-2022-му.

Боєготовність була низькою, а російська розвідка глибоко проникла в український уряд.

Після 2014-го, коли почала надходити західна допомога, одним із перших кроків - усе це публічна інформація - стала перевірка на поліграфі великої кількості людей на особливо відповідальних посадах у сфері нацбезпеки, щоб виявити російський вплив, і звільнили величезну кількість - приблизно 25-30 % не пройшли перевірку через іноземні зв'язки чи контррозвідувальні застереження.

Це визнана проблема:

— наскільки глибоко росіяни проникли в уряд і наскільки добре бачили, що там відбувається зсередини.

Тож росіяни вважали, що розуміють боєготовність, настрої, спроможності й волю українців до опору - і, ймовірно, справді мали непогане уявлення.

Тоді відносини були такими, що люди вільно їздили туди-сюди; культурного перетину було багато, частина - дуже проблемна. Все було значно більш переплетене.

Українці не були готові.

Навіть частина підрозділів у Криму більше ідентифікувала себе з "русским миром" - я знала таких офіцерів; це були українські офіцери з українським паспортом, але культурно російські.

— Коли прийшли росіяни, все сталося настільки швидко, що в Києва просто не було ефективного способу це зупинити.

Наказ із Києва звучав так: убезпечити людей у Криму - не чинити опору, домовляємося про коридор для виходу. І коридор погодили: ті, хто хотів піти, могли піти неушкодженими, і здебільшого так і сталося.

Частина українців, які пішли, відчувала справжню лють; дехто казав мені, що готовий був воювати, але їм не дали ресурсів і наказали йти. Дехто погодився перейти в російську армію - я знаю тих, хто так і зробив, і вони стали російськими офіцерами.

Це була оперативна перемога, і вона приголомшила Захід, бо росіяни з'явилися без розпізнавальних знаків - у повній бойовій екіпіровці, просто без нашивок і шевронів, - називаючи себе добровольцями і "зеленими чоловічками".

Це посіяло величезну плутанину щодо того, як реагувати.

Один із наших союзників у НАТО сказав фразу, яку я запам'ятала:

> **— «цю операцію спроєктували так, щоб країни, які хотіли відвернутися, могли відвернутися».**

Дара Массікот: І щоб зафіксувати мій власний досвід того періоду:

> — розвідувальна картина тоді і близько не була такою, як у 2021-му.

У 2021 році розвідувальна спільнота мала надзвичайне розуміння російських намірів і оперативних планів, і це використовували як частину стримування: оприлюднювали ці плани, відправили Білла Бернса до Москви сказати

> — ми точно знаємо, що ви робите, не робіть цього.

Нічого подібного не було ні в 2008-му, ні напередодні Криму в 2013-2014 роках.

Вас підготували попереджати, ви попереджали - і це нікуди не пішло на рівні політичних рішень.

Грузія була лише шість років тому, а свідомість усе одно лишалася: вони на таке не здатні, у вас немає доказів - і саме це було найважче, бо докази в нас були.

7. Донбас: значно брудніша війна

Майкл Кіммідж: Крим і Донбас - зовсім різні кейси, якщо поставити їх поруч.

Мені здається, у Донбасі не було якогось чіткого плану взагалі - дуже хаотична ситуація на землі, і поступово Росія залучається все глибше, а до липня-серпня 2014-го вона вже здобуває вагомі військові перемоги.

І є ідея "Новоросії" - старої імперської категорії ще від Катерини Великої, - анексії, яка мала простягтися аж до Одеси й так і не відбулася.

Росія навмисно стрималася чи просто не вистачило спроможностей?

Дара Массікот: Ці дві операції відбувалися майже одночасно, і в Росії справді ***бракувало ресурсів***.

Вони не знали, як розвиватимуться події в Криму, тож переважно завершили ту операцію - здебільшого окупацію - за приблизно два місяці, ще до того, як по-справжньому загострився Донбас.

Озираючись назад, спроба Новоросії таки була.

Вони намагалися вхопити більше, ніж могли утримати.

"Зелені чоловічки" й силовики захопили ключові муніципальні будівлі в кількох великих містах - вже не пригадаю, чи то був мер Харкова, чи Одеси, на кого напали. Не вийшло, бо на місці не вистачало сил, а люди повстали: забирайтеся, ви просто випадкові бандити, що забарикадувалися в будівлі, ми вас звідти витягнемо. Тож вони відступили.

У Донецьку й Луганську вони просунулися до певної межі, але на той момент українська армія вже встигла зайняти позиції, щоб їх зупинити, і саме там лінія фронту закріпилася на наступні вісім років.

Продемонстровані можливості були не найкращими - дуже шаблонна радянська тактика.

Українці могли звіряти за ними годинники: зараз росіяни завдадуть артударів, за півтори години - цей маневр, за три години - той. Чому така впевненість? Бо це просто шаблонне рішення, те, чого вчать статути. Жодної власної думки.

Були й позиційні танкові бої, де росіяни зазнавали серйозних втрат - це мало б стати сигналом тривоги, але, гадаю, не стало. Був жорстокий бій за аеропорт і оточення під Дебальцевим, звідки українцям довелося виходити.

Все було брудно, і росіяни вдавалися до тих самих старих трюків:

— приховували втрати, брехали власному народу.

Тоді вони навіть не називали це спецопераційою - просто взагалі про це не говорили.

— "Це патріотичні добровольці", - казали вони. "Туристи".

Цілковита зневага до власного населення, жодних пояснень.

— Практику латання діри людьми, зібраними по краплині з усієї армії, вперше випробували саме у 2014-2015 роках, і успішною вона не була.

Авіацію вони теж узагалі не застосовували - щоб підтримувати вигадку, ніби це воюють луганські й донецькі сепаратисти.

Те, як вони воювали, диктувалося ***політикою***, а з *військової точки зору виглядало абсурдно*.

8. Хибні висновки: Крим, Сирія та "всі фішки одразу"

Майкл Кіммідж: Які уроки винесли з Криму - особливо ті, що потім застосували в рішенні 2022 року?

Крим був, без жодних сумнівів, успіхом і для Путіна, і для багатьох росіян - він увійшов до складу Російської Федерації, туди переїжджають люди й купують нерухомість, це стало предметом гордості, і опитування показують, що це роками підтримувало його популярність.

Це відчуття успіху навряд чи не пов'язане з 2022 роком.

Дара Массікот: Я б обережно заперечила - вважаю, що ваша думка тут дуже важлива, Майкле.

Але **значення має саме думка Путіна.**

Вони наговорили собі багато чого про себе на прикладі Криму, Донбасу й Сирії, і все це живило те, що вони, як їм здавалося, тримали в руках, заходячи в Україну в лютому 2022-го.

З Криму вони зробили висновок, що добре розуміють український народ - що він не чинитиме опору, і в Криму це справдилося.

— Вони вважали, що українська держава слабка й розколота, а Захід не допоможе.

У 2014-му це було правдою.

Після 2014-го Захід почав допомагати, а росіяни або свідомо цього не помічали, або їхні джерела вже обірвалися, бо людей вичищали через перевірки на поліграфі.

— Вони проґавили всі покращення, яких українці домоглися між 2014 і 2022 роками.

Головний висновок був такий: якщо дістатися туди швидко й переважаючою силою, люди не чинитимуть опору і українці здадуться - так само, як у Криму, де їм наказали не опиратися і росіяни не зробили жодного пострілу. А отже, все закінчиться за три дні.

Ця віра була настільки сильною, що її буквально заклали в плани.

— Основні війська, спрямовані захоплювати ключові аеропорти й вузли, забезпечили - у переказі старших російських чиновників - двома днями бойових набоїв і одним днем гумових куль для розгону натовпу. І це кажуть про елітні підрозділи ВДВ.

Частина цього - спадок *Сирії*.

— Російська армія пишалася тим, що спромоглася на операцію поза межами регіону, у Сирії, провела в основному авіаційну кампанію з високоточними ударами - і результат визнали прийнятним.

Це осіло в системі як:

— «наша авіація тепер справжній інструмент, а не та, що робила помилки над Грузією у 2008-му, - тепер нею можна користуватися».

У Сирії вони отримали реальний бойовий досвід.

Але в російській системі домінують сухопутні війська, і вони не надто цінують авіацію.

— Це було видно з того, як її застосували на початку війни - катастрофа, - і відтоді, вже п'ять років, авіацію використовують тактично, як "артилерію з крилами", заганяючи в кут і недовикористовуючи.

Тож напередодні 2021 року вони все ще почувалися впевнено, бо ФСБ, СЗР і ГРУ обманювали їх щодо кількості контактів усередині України - або просто не помічали, що Київ стежить за всіма цими людьми.

— Київ знешкодив мережу з 500-600 російських інформаторів і так званий "уряд у резерві"; ці люди або зникли самі, або їх затримали, щойно почалося вторгнення.

Уся російська розвідувальна мережа перекинулася.

Вони втратили відчуття українського бажання боротися, бо їхні мережі були розкриті ще роками раніше, а їхні люди дотримувалися старих стандартів звітності часів КДБ - вигадували факти або взагалі нічого не записували.

Якщо ти розумний офіцер ФСБ, який цінує свою посаду, ти ніколи не напишеш "здається, українці цього разу дійсно готові чинити опір". Тож у систему потрапляло багато сміття, і на хибні висновки покладалися надто сильно.

Ось так система переконала себе, що «спроможна провернути 2022-й».

Майкл Кіммідж: Донбас посідає чільне місце в промовах Путіна січня-лютого 2022 року, і знову виринає в будь-яких розмовах про перемовини зараз.

Але кримський сценарій до нього застосувати не вдалося - там усе брудно.

Росія могла зайти набагато далі у 2014-2015 роках і не зайшла.

Донбас так і не став тим важелем, яким Путін хотів контролювати українську політику - після 2015-го Україна чітко рухається до Європи.

Які уроки з цього переходять у 2022-й?

Дара Массікот: Вони хотіли сухопутний коридор до Криму ще у 2014-2015-му, і тоді ми побачили реальну межу їхньої спроможності.

Вони змогли сформувати десь 25-30 батальйонних тактичних груп (БТГ) - і це майже все, на що система була здатна, поки одночасно воювала через "зелених чоловічків".

Саме ця межа спроможності й визначила, як пройшли перемовини.

Українцям потрібно було, щоб бої припинилися, щоб модернізуватися й перегрупуватися, - але те саме було потрібно і росіянам.

У них тоді ще не було ні запасів високоточних боєприпасів, які вони накопичать за наступні сім-вісім років, ні відповідного досвіду на землі й з вертольотами.

Системи, які вони пізніше застосовували у повному обсязі - "Калібр", Х-101, крилаті ракети берегової оборони, "Іскандер", - уперше пройшли випробування в Сирії, приблизно у 2017-2018 роках.

Саме тоді росіяни відчули: тепер я в клубі великих гравців, з далекобійною високоточною зброєю. Але її було ще мало, тож наступні п'ять років вони витратили на нарощування запасів.

І тут є ще одна ***риса Путіна***

— щось на кшталт "***користуйся, поки маєш***".

Щойно він відчуває, що назбирав достатньо фішок, він ставить усі відразу.

Саме тому 2022-й так шокував - не сам факт вторгнення, а те, що він

— *«виклав на стіл абсолютно всі фішки одночасно»*.

Він не зосередив сили першого ешелону на Донбасі, що мало б військовий сенс, з другим ешелоном позаду.

Він розкидав усе, що мав, по всій Україні й вторгся всюди одночасно. Другого раунду не було. Він не залишив резерву.

Це його звичка - він насправді не розуміє військової сили і кидає в бій те, що ще не готове.

І я боюся, що коли ця війна закінчиться і вони почнуть програму відновлення, він знову дійде точки, де відчує, що фішок достатньо.

Поки він президент.

Це вже понад 26 років одна й та сама поведінка.

Це вже частина того, хто він є, і це не зміниться.

9. Замкнені двері Кремля

Майкл Кіммідж: Які особливості російського врядування чи армії підштовхнули Путіна до рішення вторгнутися?

Дара Массікот: **Культури говорити правду владі там немає - тут нікого не здивуєш.**

Але особливо це стосується саме цієї команди:

> — *Герасимов* і *Шойгу* обіймали посади ще під час першого вторгнення в Україну, під час Сирії, під час усього іншого.

З часом накопичується багато баласту - "ми впораємося, шефе, ми вже двічі впоралися для вас і зробили це непогано".

Путін довіряє своїй команді, а вона не в тому становищі, щоб йому заперечувати.

Навіть зараз їхня мета - тримати начальника задоволеним, і байдуже, скільки цвинтарів заповнюється тілами.

Ми з Майком Кофманом не раз про це говорили - якщо хтось думає, що Валерій Герасимов втрачає бодай хвилину сну через 500 тисяч убитих чи скільки там врешті вийде, - ні, не втрачає. Його хвилює лише думка начальства, і так само було з Шойгу.

Ніхто не наважиться сказати йому:

> — «шефе, те, що ви окреслили, вносить серйозну невизначеність у нашу здатність виконати це завдання».

У цій системі такого не скажуть, особливо ці двоє.

Розвідувальна картина напередодні вторгнення була спотвореною, бо

1) — якщо ти, як російський розвідник, доповіси не те, твоя кар'єра, ймовірно, скінчена - ти особисто відповідаєш за це.

2) — А якщо в тебе є начальник, який тебе прикриває, він може подякувати за доповідь і тихо прибрати її із системи.

Що вище піднімаєшся, то більше замкнених дверей, і це не веде до якісних рішень.

— Команда Путіна переглядає й переробляє плани, тільки коли її змушують - саме це і сталося в перші три місяці, коли провалилися північні напрямки і довелося виходити з-під Києва й перекидати сили на Донбас.

— «*Систему можна змусити побачити* реальність, але *сама по собі вона не здатна* побачити її чітко».

Майкл Кіммідж: Тобто реформи після 2008 року відбувалися всупереч логіці цієї системи, і система, що чинить опір реформам, до 2020-2021 років, імовірно, стала сильнішою, ніж була у 2008-2009-му.

Дара Массікот: Коли *Шойгу* й *Герасимов* прийшли до влади, одним із перших їхніх кроків стало:

1) — ми більше не обговорюємо свою брудну білизну публічно. У нас немає проблем.

2) — А війна це все розкрила.

Майкл Кіммідж: Питання з залу про воєнні ігри в російській військовій культурі

— чи намагалися вони заздалегідь змоделювати вторгнення в Україну й опрацювати можливі труднощі?

Дара Массікот: Так, вони проводять воєнні ігри, і іноді висновки виходять не на користь того, що вони можуть досягти.

Але є різниця між тим, що система знає внутрішньо, і тим, що керівництво нагорі готове визнати вголос.

Тут я б навіть заступилася за російських планувальників і військову науку:

— вони дуже математично орієнтовані, з міцним інженерним мисленням, навчені розуміти місцевість і війну з великою кількістю нюансів.

Частина воєнних ігор публічна, більшість - ні, так само як і в нашій системі.

Але ці висновки зберігаються в певних частинах армії, звідки їх можна дістати й використати для політичної потреби - або відкинути заради іншої політичної мети. І таке трапляється досить часто.

10. Російська армія сьогодні: дев'яності на стероїдах

Майкл Кіммідж: Останнє питання про сьогодення: у якому стані російська армія зараз і які уроки вона могла винести з провалу в Україні?

Дара Массікот: Я щойно завершила *два великі дослідницькі проєкти*

1) — один про здатність російської армії вчитися,

2) — інший про те, що відбувається з її людським капіталом, професіоналізмом і дисципліною.

Щодо *навчання*:

— зараз вони дуже зайняті. Архітектура військового навчання, яку вони вибудували в Москві та академічних центрах за останні чотири роки, активно працює, і вони спокійно виконують політично безпечні рішення - вдосконалюють броню, тактику, вимагають іншого технічного рішення, рекомендують іншу комбінацію можливостей. Це напрям, який усі схвалюють, і зараз у цій сфері дуже жваво.

Але є і зовсім інша сторона, і це їхня ***історична сліпа пляма***.

Вони просто не розуміють, що не можна отак виснажувати власний фізичний капітал і водночас очікувати повної боєздатності.

Проблеми з дисципліною, які ми зараз бачимо, катастрофічні - навіть за російськими мірками, якщо порівнювати аж із часів Червоної армії. Гіршого я ще не бачила.

Коли ми кажемо, що російська армія не просувається вперед,

1) — половина причини - а може, й більше - це інша українська тактика і якісна перевага України.

Але **значна частина**

2) — це відсутність у росіян нових адаптацій на місцях і час, який вони витрачають на знущання й здирництво щодо власних людей.

То що це означає для майбутнього?

1) — У деяких напрямах - *дрони*, чимало технічних галузей, *радіоелектронна боротьба* - вони збережуть рівень і продовжать розвиток.

2) — З *протиповітряною обороною* й досі проблеми, але над цим працюють.

3) — А от **проблеми з *професіоналізмом* і *дисципліною* - катастрофічні**.

Спосіб їх виправити є, але він суперечить тому, чого хоче від цієї армії Путін, - а він хоче *велику армію*:

— злочинців не викинеш, якщо тобі потрібно, щоб усі залишалися в штучно роздутому війську.

Тож на боці людського капіталу ми побачимо повернення дечого справді потворного з дев'яностих - тільки на стероїдах. Ось що я думаю.

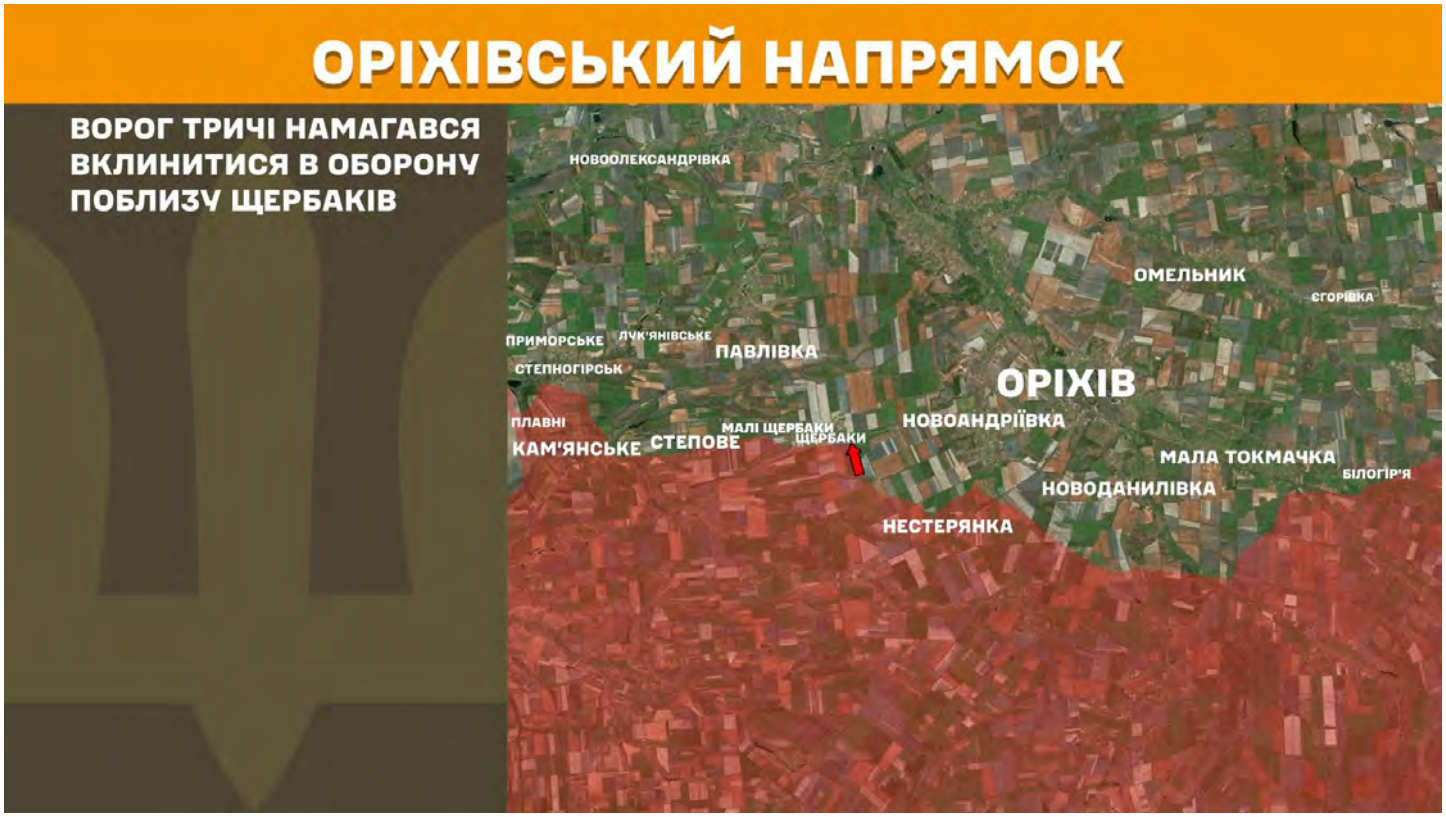
Майкл Кіммідж: За настільки всеохопну й глибоку розповідь - від 1990-х аж до сьогодення - ми у великому боргу перед вами. Дуже дякую, що приєдналися до цієї розмови про витоки війни.

Дара Массікот: Дякую, що запросили. Це завжди приємно.

***

№ 2.357

Огляд… Орехово-Запорізький напрямок

2026-07-05

Машовець

Противник (російські війська), на лівому фланзі смуги своєї 58-ї загальновійськової армії (ЗВА) зі складу угрупування військ (УВ) «Днепр», продовжує вести активну оборону, аби не допустити подальшого просування передових підрозділів ЗСУ по напрямку Степногірськ — Кам'янське. Також він намагається створити умови для прориву своїх передових підрозділів до міста Оріхів на правому фланзі цієї армії.

Для виконання цих завдань російське командування зосередило і розгорнуло в смузі 58-ї ЗВА досить потужне угрупування військ, яке фактично складається з військ (сил) самої 58-ї ЗВА та приданих їй засобів посилення у вигляді кількох частин і з'єднань повітряно-десантних військ (ПДВ), а також 18-ї ЗВА того ж УВ «Днепр».

А саме:

+ 58-а ЗВА

- 19-та мотострілецька дивізія (мсд) - 392-й, 429-й та 503-й мотострілецькі полки (мсп)

- 42-га мсд — 70-й, 71-й і 291-й мсп + 270-й мсп «Ахмат-Кавказ», можлива наявність окремих підрозділів 78-го моторизованого полку спеціального призначення (мтп СпП) «Север-Ахмат»

- 136-та окрема мотострілецька бригада (омсбр), ймовірно, частиною сил входить до складу оперативного резерву 58-ї ЗВА

- 100-та окрема розвідувальна бригада (орвбр), ймовірно, діє в цьому напрямку лише частиною своїх сил

- Зведена полкова тактична група (ТГр) 7-ї військової бази «вс рф» на території Південної Осетії (м. Цхінвалі)

+ Засоби посилення

- 18-а ЗВА, мова йде про її «мобілізаційну» 47-му мотострілецьку дивізію, сформовану на території окупованого Кримського півострова (1152-й, 1153-й і 1154-й мсп). Принаймні один із цих полків присутній у смузі 19-ї мотострілецької дивізії 58-ї ЗВА (а, найімовірніше, їх там два).

- ПДВ, 108-й і 247-й десантно-штурмові полки (дшп) 7-ї десантно-штурмової дивізії (дшд), низка підрозділів 76-ї десантно-штурмової дивізії, а також 45-та окрема бригада спеціального призначення (обр СпП) ПДВ «вс рф», також можлива присутність окремих підрозділів 104-ї десантно-штурмової дивізії та 98-ї повітряно-десантної дивізії (пдд).

Наразі з часу нашого останнього огляду суттєвих змін у бойовому та чисельному складі (БЧС) російського угрупування, розгорнутого в смузі 58-ї ЗВА, не відбулося.

Однак, з великою ймовірністю, командування противника на цьому напрямку, через останні зміни тактичної ситуації, зможе або планує здійснити низку перегрупувань у межах 58-ї ЗВА та УВ «Днепр»:

- Ймовірно, 247-й десантно-штурмовий полк 7-ї дшд, раніше виведений для відновлення боєздатності, а також 1445-й мотострілецький полк, були повернуті до смуги 19-ї мотострілецької дивізії

- Найімовірніше, найближчим часом вся 47-ма мотострілецька дивізія буде зосереджена в смузі 58-ї ЗВА

- І з високою ймовірністю можна припустити, що угрупування 58-ї ЗВА може бути підсилене ДОДАТКОВИМИ підрозділами 104-ї десантно-штурмової дивізії з Придніпровського напрямку.

2. Поточна ситуація на цьому напрямку характеризується кількома основними факторами:

- Майже повне припинення просування основних сил передових частин і підрозділів 58-ї ЗВА на Запорізькому напрямку

- Їхній вимушений перехід на низці ділянок цього напрямку від наступу до активної оборони.

- Постійні спроби противника прорватися у межі Оріхова.

На практиці (у тактичній зоні) це виглядає так:

- ЗСУ, очевидно, за попередні два тижні змогли «зачистити» Приморське і відтіснити кілька залишкових малих піхотних груп противника у колишнє русло Каховського водосховища, у напрямку річки Конка, яка там протікає

- Автомобільна «розв’язка» (так зване «Кільце») між Приморським і Степногірськом, очевидно, також перейшла під контроль ЗСУ

- Крім того, очевидно, низка передових піхотних груп ЗСУ змогли просунутися через неї і закріпитися в селі Плавні (у напрямку залізничної станції «Плавні-Пасажирські») і приблизно на кілометр на південь від неї, вздовж дороги Е-105, у напрямку Кам'янське.

- У свою чергу, російські війська продовжують утримувати південні околиці Степногірська (район «Висотки») та кілька невеликих піхотних груп в укриттях уздовж вулиці Аграрна.

- Очевидно, що передові підрозділи ЗСУ також наблизилися впритул до сіл Степне та Лобкове, хоча противникг намагався контратакувати на схід від Степного (у північному напрямку від вулиць Міра та 9-го травня). Однак йому вдалося «проникнути» лише кількома своїми штурмовиками у дві лісопосадки на північ від села, які були негайно там заблоковані.

- Вперті бої тривають у районі сіл Щербаки та Малі Щербаки. Противник намагається там утриматися, але наразі, ймовірно, передові російські підрозділи на цій ділянці були змушені своїми основними силами відступити на південь від обох сіл, хоча в самих селах ще є кілька невеликих російських піхотних груп, які ховаються в зруйнованих будівлях уздовж дороги на Оріхів та на сході Щербаків.

- На Оріхівському напрямку вже противник здійснив низку «проникнень» за напрямком Нестерянка — Новоандріївка, очевидно, з метою вийти на висоти західніше Оріхова і закріпитися там.

Поки що зафіксовано просування кількох невеликих штурмових груп противника з району на північний захід від Нестерянки у напрямку Новоандріївки приблизно на 2,5 км, а також їхній вихід на дорогу між Щербаками та Новоандріївкою і навіть на північ від неї.

- Водночас на південь і південний схід від Оріхова спроби противника прорватися до міста були не такими успішними. Йому вдалося здійснити кілька невеликих «проникнень» на північ від Работіно (600-800 метрів), у районі Успенівської балки та дороги Т-0803 (між Новоданилівкою та Новопокровкою) силами малих піхотних груп 2-4 в/л.

- У районі Малої Токмачки російські війська відступили за однойменну річку (на південний схід від села, у напрямку до Новопокровки), а також за річку Конка в районі Білогір’я та Лугівського.

Таким чином, можна зазначити, що наразі російська 58-а ЗВА поки так й не змогла виконати два основні попередні оперативно-тактичні завдання у своїй смузі, необхідні для досягнення її головної мети — виходу на ближні підступи до Запоріжжя з півдня та південного сходу.

А саме:

– Наразі вона поки не може дістатися до рубежу Малокатеринівка – Григорівка. Більше того, на цьому напрямку на деяких ділянках її передові підрозділи навіть відступають, ризикуючи «відкотитися» до Кам’янського, до річки Янчекрак. Наразі відстань від російських передових позицій у районі Степногірська до південних околиць східної частини Запоріжжя (Космічний район), незважаючи на всі гучні заяви кремлівського «відлюдника» про якісь «9 км», насправді становить не менше 21,5 км.

- 58-ма ЗВА та придані їй сили та засоби посилення так й не спроміглися «прорватися» до Оріхова, незважаючи на всі «жорсткі» плани, які, очевидно, були затверджені генеральним штабом росії цієї весни.

3. Щодо майбутніх перспектив цієї армії на усьому Оріхово-Запорізькому напрямку, то, на мою дуже суб'єктивну думку, вони виглядають досить спірними, скажімо так.

Очевидно, що командування російського УВ «Захід» та 58-ї ЗВА, зокрема, продовжать «гнути свою лінію» щодо гіпотетичного штурму Оріхова.

З двох основних причин:

1) - Наразі проведення активних наступальних дій у всій її смузі малоймовірне через нестачу у неї сил і засобів із необхідним рівнем боєздатності.

Звісно, можна знову спробувати наступати на Запоріжжя вздовж Дніпра й одночасно пробувати штурмувати Оріхів наявними силами, але так – недовго й «надірватися». Тому логічно робити це поступово, так би мовити, частинами.

Якщо поставити себе на місце російського командування, то штурм і ліквідація Оріхівського району оборони ЗСУ виглядають більш реалістично, ніж «лобовий таран» уздовж Дніпра у бік Запоріжжя.

Більше того, наступати там, при цьому, не захопивши Оріхова та прилеглу територію, з оперативно-тактичної точки зору, є, скажімо так, дуже сумнівною ідеєю. В першу чергу, через появу, у такому випадку, досить очевидної флангової загрози українських контратак.

2) - І друга причина — це досить очевидний, наразі, пріоритет у російського командування стратегічного рівня Східної операційної зони над Південною.

Очевидно, що зараз воно перебуває в процесі реалізації так званої Слов'янсько-Краматорської наступальної операції силами 5-ї загальновійськових армії та 2-х армійських корпусів зі складу зразу трьох його угрупувань. Відповідно, саме сюди буде спрямована основна частина його стратегічних резервів.

Отже, УВ «Днепр» та його 58-ї ЗВА явно доведеться зробити, принаймні, дві речі — обмежитися переважно «внутрішніми резервами», які ще потрібно віднайти. І так само — зменшити свій апетит, принаймні найближчим часом, щодо цілей і завдань на всьому Оріхово-Запорізькому напрямку.

Або, може виявитись, що російська 58-ма ЗВА від мало результативних і, що найважливіше, дуже витратних для себе спроб наступати, загалом перейде до жорсткої оборони, зосередившись на утриманні «сухопутного коридору» у

Крим ще «на дальніх рубежах», тоді як їхні колеги на сході «підповзають» до Слав'янсько-Краматорської «цитаделі Зеленського» і збираються її штурмувати.

Це ще більш актуально через ймовірне виникнення незабаром у російської 58-ї ЗВА труднощів з логістикою на оперативному рівні, так само, як у всього УВ «Днепр», а також в УВ «Восток», через триваючу масштабну кампанію «виносу» відповідних російських логістичних комунікацій українськими ударними дронами по всій Південній операційній зоні.

***

№ 2.358

Бегемот проти Левіафана

JUL 03, 2026

СЕРГІЙ ЧАПЛИГІН

Два звірі як метафора світової історії

Карл Шмітт про всесвітню історію

У 1942 році, в розпал Другої світової війни, яка була грандіозним зіткненням континентальних і морських сил, німецький правознавець Карл Шмітт пише незвичний текст.

Це не трактат для колег-юристів і не політичний памфлет - це есе для 12-річної доньки Аніми, спроба пояснити дитині, чому світ влаштований так, як він влаштований.

> **— Під ним ховається одна з найамбітніших спроб XX століття - прочитати всю історію людства як єдиний сюжет.**

Сюжет цей Шмітт запозичує з Книги Йова - Бегемот, володар суходолу, і Левіафан, володар моря. Два біблійні звірі, приборкані лише волею Бога, стають у нього не просто літературною алюзією, а аналітичним інструментом.

Теза, яку варто утримувати впродовж усього подальшого викладу, проста і водночас непроста:

— спосіб, у який цивілізація освоює простір - землю чи воду, визначає тип її права, державності і зрештою її долю.

1. Стихійний дуалізм як методологічний принцип

Шмітт зазначає: суша і море - це не просто дві географічні категорії, між якими держава обирає зручнішу. Це два різні способи буття-у-світі (якщо скористатися формулюванням Гайдеґґера).

Суходільна людина мислить кордоном, осілістю, укоріненістю. Її право - це право межі, право сусідства, право, яке можна намалювати на карті і виміряти кроками.

Морська людина мислить рухом. Для неї простір моря принципово не піддається розмежуванню звичним способом: хвиля стирає слід, який залишає корабель.

Із цієї різниці постає різниця правова.

Суходільний номос - це порядок, вкорінений у locus, у конкретне місце.

Морський номос - це порядок вільної комунікації, торгівлі, необмеженого руху.

Шмітт не оцінює одну стихію як «кращу» за іншу, але він недвозначно показує: кожна з них має свою ціну.

2. Історична частина: від Криту до Британії

Античність дає перші приклади протистояння. Афіни й Спарта, Рим і Карфаген - Шмітт бачить у цих парах не випадкові війни, а прояв того ж таки *дуалізму*.

Показово, що в усіх названих випадках перемагає врешті *суходільна сила*.

> — Рим переможе Карфаген, але переможець засвоює частину морського досвіду переможеного.

Це важлива деталь:

> ***— стихії не існують у чистому вигляді, вони проникають одна в одну.***

Середньовічна Європа, за Шміттом, це переважно ***суходільний номос***:

> — система васалітету, спадкового володіння землею, канонічного права, укоріненого в територію.

Перелом настає у XVI–XVII століттях.

Відкриття Нового Світу Шмітт називає «***просторовою революцією***» -

— подія, що вперше за історію людства ставить питання про освоєння простору, який виходить за межі старого mare clausum, замкненого, освоєного моря Середземномор'я.

Саме в цей момент на історичну сцену виходить *Англія*.

Острівна держава, яка ще у XVI столітті була периферією континентальної Європи, поступово перетворюється на те, що Шмітт називає «дитям моря»

> — державу, яка вперше в історії будує свою ідентичність не на території, а на флоті, торгівлі, вільному морі.

Це не просто зміна зовнішньої політики.

Це розрив із самою *суходільною правовою традицією*, яку Європа успадкувала від Риму.

3. Народження модерного номосу

Тут у гру вступає юридична думка Гуго Гроція з його концепцією свободи морів - mare liberum.

Шмітт бачить у цій, на перший погляд суто правничій, суперечці глибокий ***цивілізаційний конфлікт***:

> **— суходільний порядок, що звик мислити правом володіння і межею, зіштовхується з морським порядком, що мислить правом вільного доступу і руху.**

Британська імперія, у прочитанні Шмітта, - це втілений Левіафан.

Її сила - не в утриманні території в класичному сенсі, а в контролі над комунікаціями, торговими шляхами, самою можливістю зв'язку між частинами світу.

Це принципово інший тип панування, ніж той, що знала континентальна Європа.

І в нього є своя *ціна*:

> **— морська держава платить за глобальність втратою вкоріненості.**

Право поступово перетворюється з локального порядку на універсальний регулятивний механізм - те, що згодом стане одним із базових діагнозів Шмітта щодо модерного міжнародного права.

4. Технологічна стадія: від вітрила до літака й ефіру

Есе написане в момент, коли *класичний дуалізм суходолу й моря* вже почав розхитуватися.

Індустріалізація моря - пароплав, а невдовзі підводний човен змінюють саму природу морської могутності.

Але значно важливіше інше:

> **— Шмітт одним із перших фіксує появу третьої і четвертої стихій, які раніше не мали політичного значення,**
>
> **- це *повітря* і *ефір*, тобто авіації та радіо.**

Це спостереження виявляється пророчим.

Якщо впродовж тисячоліть історія була діалогом (чи то пак - суперечкою) лише двох стихій, то з приходом авіації й безпровідного зв'язку класична геометрія протистояння суші й моря втрачає свою чіткість.

Держава може контролювати повітряний простір, не маючи ані великого флоту, ані великої території в класичному розумінні.

Наслідком стає криза того порядку, який Шмітт називає *jus publicum europaeum*

— публічного права Європи, вибудуваного саме на класичному розмежуванні стихій.

5. Теорія номосу як підсумок

Усе викладене в «Суші і морі» Шмітт згодом розгорне в повноцінну ***теорію номосу***

> — ***поняття***, яке варто розуміти не як «закон» у вузькому сенсі, а як єдність порядку і локалізації, - Ordnung und Ortung.

Кожна велика епоха світової історії, за цією логікою, це не просто зміна політичних режимів, а новий поділ, нове освоєння і нове впорядкування простору.

Занепад «номосу землі», того порядку, що склався в добу європоцентричного міжнародного права, постає в цій оптиці не випадковістю, а закономірним наслідком вичерпання *класичного дуалізму*.

Коли стихій стає більше двох, коли простір перестає підкорятися старій геометрії суші і моря,

> **— стара правова система неминуче входить у кризу.**

6. Чому текст 1942 року читається як прогноз

Спокуса провести пряму лінію від есе Шмітта до сучасних геополітичних конфліктів велика і водночас вимагає обережності.

Шмітт не пророкував конкретних держав чи союзів:

> **— він описував структурну логіку, яка, здається, повторюється в різних історичних декораціях.**

Континентальні блоки, що мислять категоріями кордону, суверенітету, укоріненого порядку, і ***глобалізовані мережі***, що мислять категоріями вільного руху капіталу, інформації, людей, - це, за суттю, той-таки дуалізм Бегемота і Левіафана, тільки в новому технологічному вбранні.

Не менш показова й криза сучасного міжнародного права, повернення ***«просторового» мислення*** в геополітичний дискурс останніх років.

Це не підтверджує пророчого дару Шмітта в буквальному сенсі, але **підтверджує точність його *структурного аналізу*:**

> **— там, де змінюється спосіб освоєння простору, неминуче змінюється і правовий порядок, який на цьому просторі стоїть.**

7. Як підсумок

Бегемот і Левіафан у Шмітта це не історична випадковість і не літературна прикраса.

Це вічна форма протистояння двох начал:

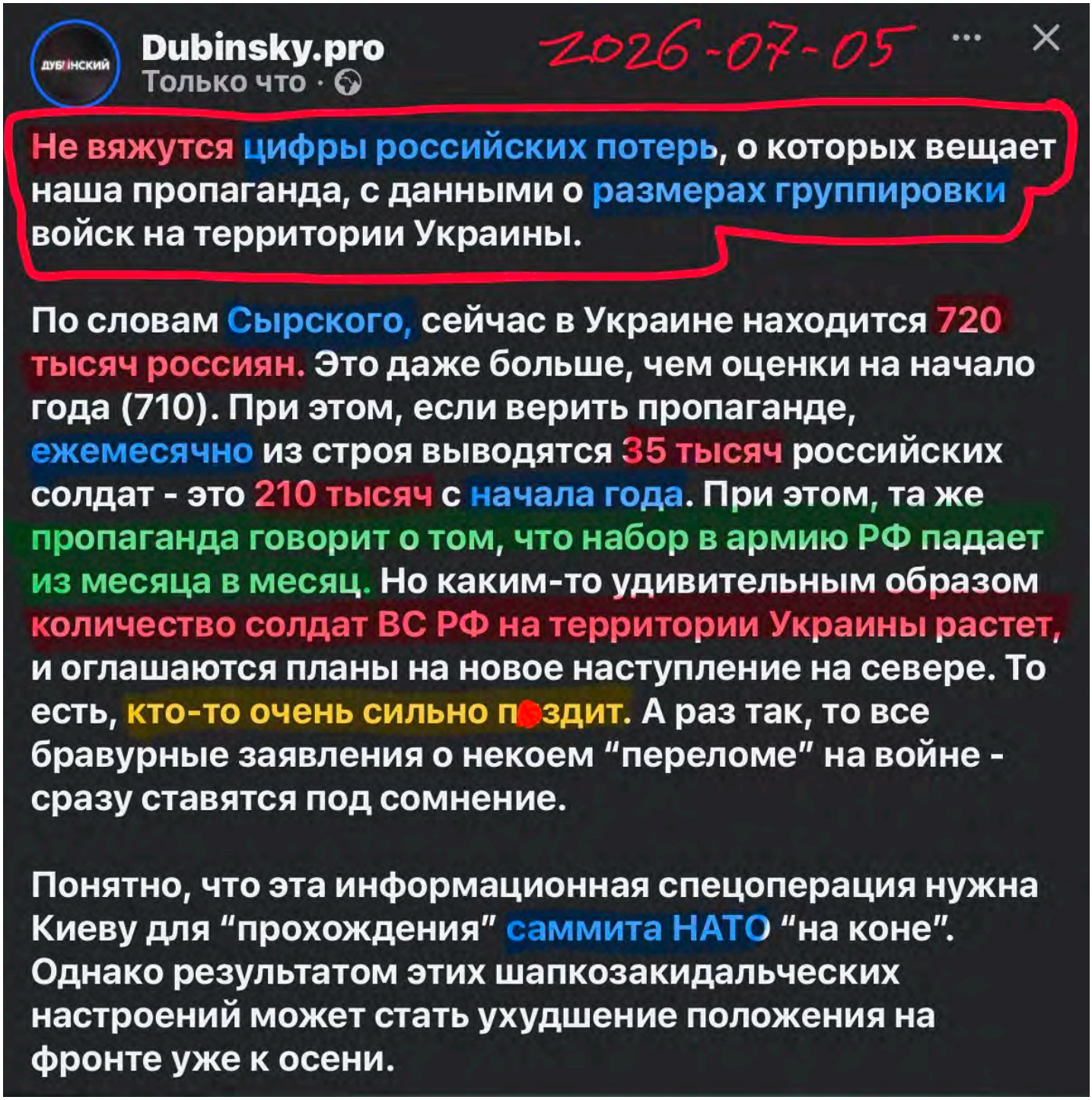
1) — порядку, вкоріненого в місце, і

2) — руху, що прагне подолати будь-яке місце.

Есе, написане для дитини в 1942 році, залишається одним із *найточніших інструментів для розуміння* того, чому світові конфлікти так вперто відтворюють одну й ту саму структуру, хоч би якими новими іменами вони називалися.

***

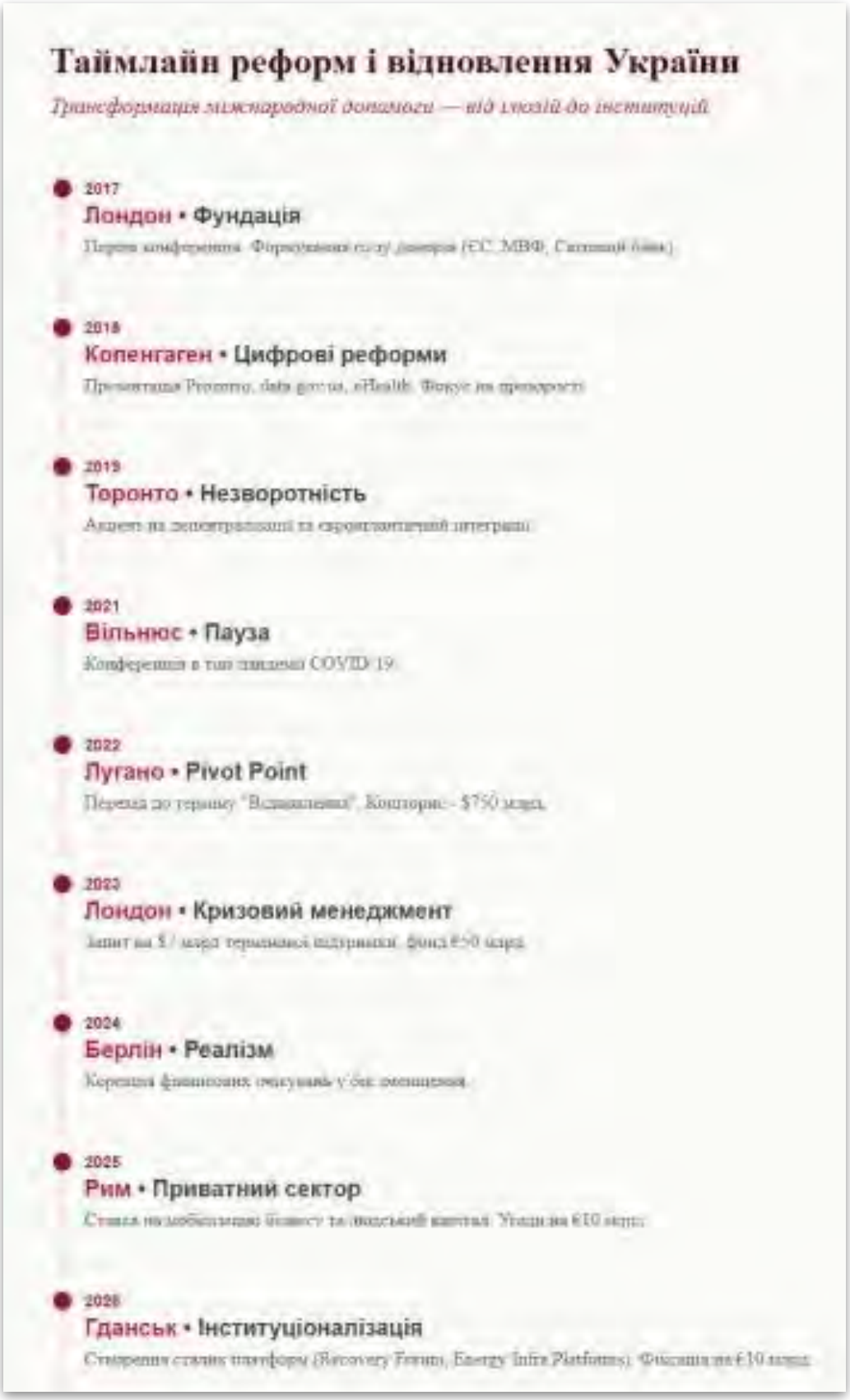
№ 2.359

***

№ 2.360-1

Відновлення України. Чому план відбудови схуд у 100 разів, що приніс Гданськ і як спроектувати економічне диво

2026-07-06

Кущ

Щорічні донорські саміти ризикують перетворитися на елітну "тусовку".

Однак Україна ще зможе обернути затяжний девелоперський проєкт на реальний бізнес-план економічного прориву Інвестиційв Україну

У польському Гданську завершилася чергова міжнародна конференція з відновлення України.

Паралельно з цим український уряд затвердив нову ***Бюджетну декларацію на період 2026–2029 рр.***, де було зазначено зміну державних підходів до відновлення української економіки, а саме

"перехід від фізичної відбудови до стратегічного відновлення територій за принципом "build back better" ("відбудувати краще, ніж було")".

Зміна парадигми відновлення потребує, крім коштів, формування нової економічної моделі розвитку. Моделі, яка і сформує параметри того "кращого" за попереднє.

1. Десятиріччя конференцій: від "девайсів" до інституцій

Перша конференція відбулася 6 липня 2017 р. в Лондоні.

Друга — 27 червня 2018 р. в Копенгагені (Данія).

Тоді Україна презентувала переважно "девайси реформ":

> — проект Prozorro, створення єдиного веб-порталу відкритих урядових даних (data.gov.ua) для доступу до публічної інформації, систему eHealth, програму доступних ліків тощо.

Але за всієї важливості цих "девайсів", ніякого стосунку до програми відновлення України вони не мали.

Обговорювалися й практичні теми — від адаптації угоди про зону вільної торгівлі (ЗВТ) з Євросоюзом до специфіки трансформаційних процесів в структурі українського експорту.

Третя конференція відбулась в 2019 р. в канадському Торонто, і її готувала вже команда президента України Володимира Зеленського.

Там обговорили реформу децентралізації, відзначили факти "незворотності реформ в Україні", "інтеграції до євроатлантичної спільноти" та приділили увагу загальному місцю таких заходів — "інноваціям".

Четверта конференція у литовському Вільнюсі пройшла 6 липня 2021 р. під знаком пандемії коронавірусу.

П’ята за порядком та перша в умовах повномасштабної війни конференція з відновлення відбулася у 2022 р. у швейцарському Лугано.

На ній прем'єр-міністр України Денис Шмигаль оцінив відновлення інфраструктури України в $100 млрд.

Серед практичних наслідків — захід отримав нову назву:

> — замість "Конференції з питань реформ в Україні" стала вже звична нам "Конференція з відновлення України" (треба розуміти, реформи станом на 2022 р. були в цілому завершені).

На цій конференції знову згадали концепт "Плану Маршалла" для України, хоча цей термін з’явився в публічних дискусіях ще до повномасштабної війни.

А сама програма відновлення виглядала як інвентаризація зруйнованого:

> — 1200 освітніх закладів, 200 лікарень, тисячі кілометрів газопроводів, водопровідної та електричної інфраструктури, доріг та залізниць, що були зруйновані або пошкоджені.

При цьому кошторис відновлення був сформований на $750 млрд, хоча прем’єр потім називав вищу суму — трильйон доларів. Інвестиціїв Україну

Шоста (друга часів великої війни) конференція відбулася у 2023 р. в Лондоні, Денис Шмигаль тоді суттєво скоригував обсяг фінансових запитів — йшлося вже про $7 млрд термінової підтримки, а голова Єврокомісії Урсула фон дер Ляйєн запропонувала створити український фонд відновлення у розмірі 50 млрд євро.

На сьомій (третій) конференції у 2024 році в Берліні суми допомоги продовжували скорочуватись.

Восьма (четверта) конференція відбулася у 2025 р. в Римі — йшлося про "мобілізацію приватного сектору для реконструкції та економічного зростання" та про "відновлення людського капіталу для майбутнього України".

Чи не вперше, на такій конференції обговорили й тему санкцій щодо РФ.

Тоді анонсували 200 угод відновлення на суму понад 10 млрд євро. Серед практичних результатів — виділення 50 млн євро кластеру BraveTechEU для масштабування українських оборонних інновацій.

Ще 50 млн євро було спрямовано на підтримку малих і середніх фермерських господарств. 200 млн євро — на забезпечення житлом переміщених осіб в Україні.

Нарешті, дев’ята (п’ята з початку великої війни) конференція відбулася у польському Гданську 25–26 червня 2026 р.

Вона відзначилася тим, що вперше було створено щось на кшталт постійно діючих майданчиків:

- Форум відновлення (Recovery Forum) — інтерактивна офлайн-платформа для обміну найкращими практиками відновлення;

- Бізнес-ярмарок (Business Fair) — презентації та виставки українських, польських і міжнародних компаній;

- Інфраструктурна платформа (Infrastructure Platform) за чотирма напрямками: транспортне сполучення (відновлення та модернізація доріг, залізниць, портів, аеропортів та інтеграція у мережу TEN-T); енергетична стійкість (розвиток розподіленої генерації, інтеграція до ENTSO-E); цифрова трансформація відбудови; уніфікація транспортного, енергетичного, прикордонного та митного регулювання України зі стандартами ЄС.

- Енергетична платформа (Energy Platform) — окремий діалог про трансформацію енергосектору України під умови війни та його інтеграція до європейської енергосистеми;

- Керівний комітет та зустріч на рівні міністрів Української платформи донорів;

- Форум аналітичних центрів (Think-Tank Forum).

Сума відновлення остаточно зафіксувалася на позначці в 10 млрд євро.

Про $1 трлн вже ніхто не згадував.

2. Поточний ремонт під вивіскою відновлення

Загалом це логічно. Реальна конференція з відновлення мала б відбутися на другий день після завершення війни.

Чи, можливо, не на другий, а на тридцятий, але головне — після війни. Важко собі уявити обговорення Плану Маршала для Європи у 1942 р. — у цей період союзники просували план військового лендлізу.

А зараз щорічне проведення таких конференцій звертає увагу світу на відновлення України як на великий девелоперський проєкт Заходу, найбільший з часів Другої світової війни.

Тема, так би мовити, заговорюється і, за відсутності реальних планів відновлення, перетворюється на звичайну тусовку причетних.

А наші урядові чиновники з їхніми постійними селфі "з полів", стають дуже схожими на членів радянських делегацій на полях інтернаціональних самітів.

3. ВідновленняУкраїни

Є високий ризик того, що коли час реальної конференції з відновлення таки настане, вона в умовах розфокусації уваги світу до нашої проблематики, не буде мати належного синергетичного та акумулятивного ефекту.

Відбувається певна девальвація ідеї відновлення як такої.

Звісно, такі конференції дозволяють уряду збирати кошти на поточний ремонт. Але тоді вони мають так і називатися.

4. Ключові результати Гданська

З практичних наслідків Гданська треба виділити два напрямки, точніше платформи:

— 1) енергетичну та 2) транспортну.

Саме туди піде значна частина фінансування, обіцяного донорами Україні.

Якщо казати про найбільшу донорську програму Ukraine Support Loan на 90 млрд євро, то її прив'язка до конференції з відновлення, виглядає досить штучно, бо ця програма (в рамках якої, зокрема, передбачається виділення 60 млрд євро на закупівлю зброї для України), була затверджена до конференції і була б реалізована і без неї (на це є геополітична воля донорів).

Практичні проекти, які були безпосередньо затверджені у Гданську, з погляду їх капіталізації, виглядають значно скромніше (що не заперечує їхної важливост),

а саме:

- Кредит Банку розвитку ради Європи (БРРЄ) на суму 251 млн євро на житлові програми, зокрема: 100 млн євро на компенсації за програмою "єВідновлення" (50 млн євро від БРРЄ, 50 млн євро — від уряду Італії); 11 млн євро на програму "єВідновлення"; 80 млн євро на "Житло для ВПО з ТОТ" — цього вистачить на 2000 житлових ваучерів (2000 сімей, або близько 6000 осіб отримають житло); 60 млн євро на програму "Житло для ветеранів" – цього вистачить на 1500 пільгових іпотечних кредитів (1500 ветеранів).

- Європейський інвестиційний банк (ЄІБ) профінансує програму доступного житла для молоді та неповних сімей на суму 100 млн євро.

Як бачимо, сукупно ці програми дозволять отримати житло приблизно 4000–5000, сімей, або 15 тис. осіб.

Ще стільки ж людей отримають компенсації за втрачене та пошкоджене житло.

Сукупно ці програми охоплять до 30 тис. осіб з декількох мільйонів реципієнтів з відповідних фокус-груп (ветерани, ВПО, мешканці, які втратили житло, молодь з неповних сімей та інші).

Тобто **охоплення складе близько 1% реципієнтів**.

- Європейський інвестиційний банк профінансує на 120 млн євро "Програму відновлення енергоефективності багатоквартирних будинків"

- Близько 149 млн євро піде на ремонт та відновлення автошляхів: ЄІБ надасть 96 млн євро на ремонт доріг, мостів на прикордонних територіях, наближених до ЄС, а також — грант на суму 50,05 млн євро для будівництва транспортних розв'язок та капітального ремонту пішохідних переходів задля підвищення безпеки дорожнього руху.

- ЄІБ за угодою про розвиток прикордонної інфраструктури у межах проєкту "Пункти пропуску (Транш А)" надасть 60 млн євро; Acknowledgement виділить грант у розмірі 3 млн євро на проєкт "Solidarity Lanes", а МБРР — 8,5 млн євро на захист залізничної інфраструктури у межах проєкту RELINK.

- 120 млн євро піде на ініціативу з безпеки та сполучності між Україною та ЄС.

- Ukraine Transport Support Fund, програма модернізації транспортної інфраструктури та інтеграції України до мережі ЄС, поки що отримала перший внесок у 3,1 млн євро від Литви, Швеції, Норвегії та Естонії.

Ще 139 млн євро на транспортну інфраструктуру буде отримано від ЄС та Японського агентству міжнародного співробітництва (JICA) щодо реалізації Програми екстреного відновлення.

Хто отримав пристойні гроші пропорційно до заявлених кошторисів, так це муніципалітети українських міст в рамках механізму *Ukraine Investment Framework* (UIF).

Програма профінансована Agence Française de Développement (AFD) на суму у 276 млн євро у межах проєкту "Муніципальна інфраструктура для сталих територій (MISTO)".

NEFCO надасть 109 млн євро на Програму зеленої відбудови України, а Bank Gospodarstva Krajowego (BGK) — 139 млн євро на інші муніципальні проєкти.

Міністерство розвитку громад і територій України презентувало амбіційну програму залучення інвестицій на суму 5–10 млрд євро.

Але сам розкид оцінок фінансування у два рази говорить про поки що *ілюзорність* цих проектів.

Ці гроші мали піти на проект ("Шляхи солідарності") з ЄС.

Серед іншого йдеться про:

> — реконструкцію траси М-15 Одеса–Рені; модернізацію коридору Львів–Рава-Руська–Краківець–Шегині та будівництво Північного обходу Львова; розвиток під'їзних шляхів до кордону з Польщею, розбудову мережі WIM-комплексів (зважування вантажівок в русі) та сервісних зон, концесію залізничних вокзалів, інтермодальних хабів та терміналів морських портів.

Як бачимо, більшість проектів передбачає відбудову на заході України на кордоні з ЄС і лише частина проектів стосується дійсно зруйнованих територій.

5. Інвестиції в Україну

Що стосується відновлення — то це не механічна відбудова в концепті "так, як було". Це відбудова на базі певної моделі розвитку.

У контексті проектів відновлення, можна згадати приклад відбудови Німеччини та інших європейських країн після Другої світової війни: не даремно програму майбутньої системної допомоги Україні з боку країн — міжнародних донорів називають новим "планом Маршалла".

Щодо початкового Плану Маршалла, що дозволив Німеччині вийти зі стану повоєнної розрухи та квазідержавного капіталізму, то його старт відбувся у 1947 р.

Хоча варто відзначити, що німецьке економічне диво відбулося не так завдяки йому, як внаслідок економічних реформ Людвіга Ерхарда, видатного німецького економіста і політика, автора теорії "добробуту для всіх", яка базувалася на ліберальних реформах, що усували вплив держави на економіку, та перетворювала економічних агентів з патерналістів на індивідуалістів.

Держава, за Ерхардом, мала забезпечити лише базові умови для економічного зростання: стабільні ціни та курс національної валюти.

Німеччина після Другої світової війни стала країною з однією з найбільш динамічних економік.

Сьогодні економічну модель Німеччини можна назвати терміном "соціальний лібералізм", який передбачає з одного боку — забезпечення максимальних економічних свобод та розкріпачення духу підприємництва, з другого — наявність потужного блоку соціального забезпечення населення, гарантованого державою.

Концепція соціально-ринкової економіки, вперше була сформульована у важкі повоєнні роки німецьким економістом Альфредом Мюллер-Армаком, який перебував ніби у тіні відомого Ерхарда.

Як виявилося, навіть у важкі часи можна успішно формулювати міксові ідеї, які є сумішшю ринкових і державних механізмів впливу на економіку.

Згідно з концепцією Мюллер-Армака, ні держава, ні приватний бізнес не повинні мати монополії на ухвалення глобальних рішень і зрештою всі вони повинні служити простим людям та їхнім інтересам.

Ця теорія стала антиподом доктрині laissez-faire або ("дозвольте робити"), в якій роль держави зводиться до мінімуму (прекрасно описана в книзі Айн Ренд "Атлант розправив плечі"). Економіка

Можна виділити базові засади німецької соціально-ринкової моделі економіки:

- прагнення до повної зайнятості;
- соціальна справедливість;
- захист вільної конкуренції шляхом обмеження монополій;
- всіляка підтримка постійного економічного зростання;
- стимулювання торгівлі;
- стабільна національна валюта.

Але на практиці головний системотворчий елемент цієї моделі — наявність ***консенсусу*** між державою, бізнесом та найманими працівниками щодо перерозподілу національного продукту.

Саме наявністю/відсутністю цього консенсусу й пояснюється багатство/ бідність різних країн та рівень тіньової економіки у них.

Тобто Україні у контексті повоєнного відновлення важливо не "наздогаганяти" Польщу, а сформувати новий *консенсус* між державою, бізнесом та населенням.

Отже, перше, що Україна має підготувати для майбутньої конференції — це не суму з багатьма нулями у фінансовому запиті, а умовний бізнес-план відновлення:

- базову модель розвитку;

- новий розподіл продуктивних сил (інвентаризація наявних після війни базових ресурсів: людського капіталу, інфраструктури, природних ресурсів, промислових активів, енергетики тощо);

- економічне районування у вигляді територіально-економічних кластерів розвитку;

- головні точки зростання та набір конкурентних переваг.

Крім того, ключовим у плані відновлення має стати фактор відкриття ринків збуту США та ЄС для української продукції без квот та мит хоча б на період післявоєнного відновлення (на 10–15 років).

Адже саме фактор американського преміального попиту на товари "створив" економічне диво в Німеччині, Південній Кореї та Японії.

І лише після цього — треба говорити про гроші, розуміючи, що кошти донорів — це першодвигун відновлення, перший поштовх.

А реальне ***економічне диво*** створять лише внутрішні та зовнішні ***приватні інвестиції***, потоки яких були ахілесовою п’ятою розвитку української економіки ще до війни.

Сама стаття - за посиланням у коментарі

***

№ 2.360-2

Відновлення України. Чому план відбудови сходу у 100 разів, що приніс Гданськ і як спроектувати економічне диво

2026-07-03

Щорічні донорські саміти ризикують перетворитися на елітну "тусовку". Однак Україна ще зможе обернути затяжний девелоперський проєкт на реальний бізнес-план економічного прориву

У польському Гданську завершилася чергова міжнародна конференція з відновлення України. Паралельно з цим український уряд затвердив нову Бюджетну декларацію на період 2026–2029 рр., де було зазначено зміну державних підходів до відновлення української економіки, а саме "перехід від фізичної відбудови до стратегічного відновлення територій за принципом "build back better" ("відбудувати краще, ніж було")". Зміна парадигми відновлення потребує, крім коштів, формування нової економічної моделі розвитку. Моделі, яка і сформує параметри того "кращого" за попереднє.

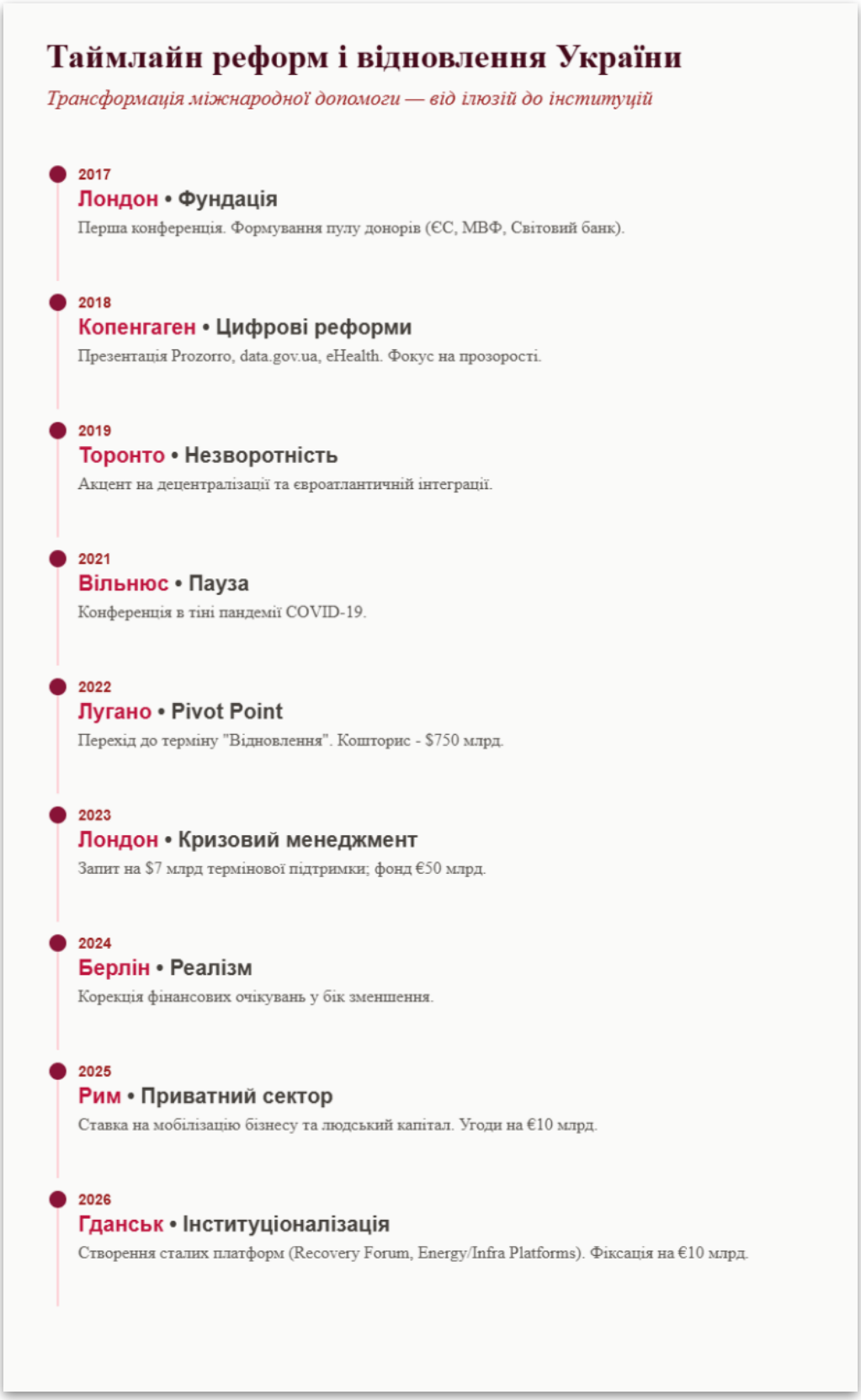
1. Десятиріччя конференцій: від "девайсів" до інституцій

Перша конференція відбулася 6 липня 2017 р. в Лондоні. Друга — 27 червня 2018 р. в Копенгагені (Данія). Тоді Україна презентувала переважно "девайси реформ": проект Prozorro, створення єдиного веб-порталу відкритих урядових даних (data.gov.ua) для доступу до публічної інформації, систему eHealth, програму доступних ліків тощо. Але за всієї важливості цих "девайсів", ніякого стосунку до програми відновлення України вони не мали. Обговорювалися й практичні теми — від адаптації угоди про зону вільної торгівлі (ЗВТ) з Євросоюзом до специфіки трансформаційних процесів в структурі українського експорту. Третя конференція відбулась в 2019 р. в канадському Торонто, і її готувала вже команда президента України Володимира Зеленського. Там обговорили реформу децентралізації,

відзначили факти "незворотності реформ в Україні", "інтеграції до євроатлантичної спільноти" та приділили увагу загальному місцю таких заходів — "інноваціям". Четверта конференція у литовському Вільнюсі пройшла 6 липня 2021 р. під знаком пандемії коронавірусу.

П’ята за порядком та перша в умовах повномасштабної війни конференція з відновлення відбулася у 2022 р. у швейцарському Лугано. На ній прем'єр-міністр України Денис Шмигаль оцінив відновлення інфраструктури України в $100 млрд. Серед практичних наслідків — захід отримав нову назву: замість "*Конференції з питань реформ в Україні" стала вже звична нам* "*Конференція з відновлення України"* (треба розуміти, реформи станом на 2022 р. були в цілому завершені). На цій конференції знову згадали концепт "Плану Маршалла" для України, хоча цей термін з’явився в публічних дискусіях ще до повномасштабної війни. А сама програма відновлення виглядала як інвентаризація зруйнованого: 1200 освітніх закладів, 200 лікарень, тисячі кілометрів газопроводів, водопровідної та електричної інфраструктури, доріг та залізниць, що були зруйновані або пошкоджені. При цьому кошторис відновлення був сформований на $750 млрд, хоча прем’єр потім називав вищу суму — трильйон доларів.

Шоста (друга часів великої війни) конференція відбулася у 2023 р. в Лондоні, Денис Шмигаль тоді суттєво скоригував обсяг фінансових запитів — йшлося вже про $7 млрд термінової підтримки, а голова Єврокомісії Урсула фон дер Ляйєн запропонувала створити український фонд відновлення у розмірі 50 млрд євро. На сьомій (третій) конференції у 2024 році в Берліні суми допомоги продовжували скорочуватись. Восьма (четверта) конференція відбулася у 2025 р. в Римі — йшлося про "мобілізацію приватного сектору для реконструкції та економічного зростання" та про "відновлення людського капіталу для майбутнього України". Чи не вперше, на такій конференції обговорили й тему санкцій щодо РФ. Тоді анонсували 200 угод відновлення на суму понад 10 млрд євро. Серед практичних результатів — виділення 50 млн євро кластеру BraveTechEU для масштабування українських оборонних інновацій. Ще 50 млн євро було спрямовано на підтримку малих і середніх фермерських господарств. 200 млн євро — на забезпечення житлом переміщених осіб в Україні.

Нарешті, дев’ята (п’ята з початку великої війни) конференція відбулася у польському Гданську 25–26 червня 2026 р. Вона відзначилася тим, що вперше було створено щось на кшталт постійно діючих майданчиків:

- *Форум відновлення (Recovery Forum)* — інтерактивна офлайн-платформа для обміну найкращими практиками відновлення;
- *Бізнес-ярмарок (Business Fair)* — презентації та виставки українських, польських і міжнародних компаній;

- *Інфраструктурна платформа (Infrastructure Platform)* за чотирма напрямками: транспортне сполучення (відновлення та модернізація доріг, залізниць, портів, аеропортів та інтеграція у мережу TEN-T); енергетична стійкість (розвиток розподіленої генерації, інтеграція до ENTSO-E); цифрова трансформація відбудови; уніфікація транспортного, енергетичного, прикордонного та митного регулювання України зі стандартами ЄС.

- *Енергетична платформа (Energy Platform)* — окремий діалог про трансформацію енергосектору України під умови війни та його інтеграція до європейської енергосистеми;

- Керівний комітет та зустріч на рівні міністрів Української платформи донорів;

- Форум аналітичних центрів (Think-Tank Forum).

Сума відновлення остаточно зафіксувалася на позначці в 10 млрд євро. Про $1 трлн вже ніхто не згадував.

2. Поточний ремонт під вивіскою відновлення

Загалом це логічно. Реальна конференція з відновлення мала б відбутися на другий день після завершення війни. Чи, можливо, не на другий, а на тридцятий, але головне — після війни. Важко собі уявити обговорення Плану Маршала для Європи у 1942 р. — у цей період союзники просували план військового лендлізу.

А зараз щорічне проведення таких конференцій звертає увагу світу на відновлення України як на великий девелоперський проєкт Заходу, найбільший з часів Другої світової війни. Тема, так би мовити, заговорюється і, за відсутності реальних планів відновлення, перетворюється на звичайну тусовку причетних. А наші урядові чиновники з їхніми постійними селфі "з полів", стають дуже схожими на членів радянських делегацій на полях інтернаціональних самітів.

Є високий ризик того, що коли час реальної конференції з відновлення таки настане, вона в умовах розфокусації уваги світу до нашої проблематики, не буде мати належного синергетичного та акумулятивного ефекту. Відбувається певна девальвація ідеї відновлення як такої.

Звісно, такі конференції дозволяють уряду збирати кошти на поточний ремонт. Але тоді вони мають так і називатися.

3. Ключові результати Гданська

З практичних наслідків Гданська треба виділити два напрямки, точніше платформи: енергетичну та транспортну. Саме туди піде значна частина фінансування, обіцяного донорами Україні.

Якщо казати про найбільшу донорську програму Ukraine Support Loan на 90 млрд євро, то її прив'язка до конференції з відновлення, виглядає досить штучно, бо ця програма (в рамках якої, зокрема, передбачається виділення 60 млрд євро на закупівлю зброї для України), була затверджена до конференції і була б реалізована і без неї (на це є геополітична воля донорів).

Практичні проекти, які були безпосередньо затверджені у Гданську, з погляду їх капіталізації, виглядають значно скромніше (що не заперечує їхної важливост),

а саме:

- Кредит Банку розвитку ради Європи (БРРЄ) на суму 251 млн євро на житлові програми, зокрема: 100 млн євро на компенсації за програмою "єВідновлення" (50 млн євро від БРРЄ, 50 млн євро — від уряду Італії); 11 млн євро на програму "єВідновлення"; 80 млн євро на "Житло для ВПО з ТОТ" — цього вистачить на 2000 житлових ваучерів (2000 сімей, або близько 6000 осіб отримають житло); 60 млн євро на програму "Житло для ветеранів" – цього вистачить на 1500 пільгових іпотечних кредитів (1500 ветеранів).
- Європейський інвестиційний банк (ЄІБ) профінансує програму доступного житла для молоді та неповних сімей на суму 100 млн євро.

Як бачимо, сукупно ці програми дозволять отримати житло приблизно 4000–5000, сімей, або 15 тис. осіб. Ще стільки ж людей отримають компенсації за втрачене та пошкоджене житло. Сукупно ці програми охоплять до 30 тис. осіб з декількох мільйонів реципієнтів з відповідних фокус-груп (ветерани, ВПО, мешканці, які втратили житло, молодь з неповних сімей та інші).

Тобто охоплення складе близько 1% реципієнтів.

- Європейський інвестиційний банк профінансує на 120 млн євро "Програму відновлення енергоефективності багатоквартирних будинків"
- Близько 149 млн євро піде на ремонт та відновлення автошляхів: ЄІБ надасть 96 млн євро на ремонт доріг, мостів на прикордонних територіях, наближених до ЄС, а також — грант на суму 50,05 млн євро для будівництва транспортних розв'язок та капітального ремонту пішохідних переходів задля підвищення безпеки дорожнього руху.

- ЄІБ за угодою про розвиток прикордонної інфраструктури у межах проєкту "Пункти пропуску (Транш А)" надасть 60 млн євро; Acknowledgement виділить грант у розмірі 3 млн євро на проєкт "Solidarity Lanes", а МБРР — 8,5 млн євро на захист залізничної інфраструктури у межах проєкту RELINK.
- 120 млн євро піде на ініціативу з безпеки та сполучності між Україною та ЄС.
- Ukraine Transport Support Fund, програма модернізації транспортної інфраструктури та інтеграції України до мережі ЄС, поки що отримала перший внесок у 3,1 млн євро від Литви, Швеції, Норвегії та Естонії.
- Ще 139 млн євро на транспортну інфраструктуру буде отримано від ЄС та Японського агентству міжнародного співробітництва (JICA) щодо реалізації Програми екстреного відновлення.
- Хто отримав пристойні гроші пропорційно до заявлених кошторисів, так це муніципалітети українських міст в рамках механізму Ukraine Investment Framework (UIF). Програма профінансована Agence Française de Développement (AFD) на суму у 276 млн євро у межах проєкту "Муніципальна інфраструктура для сталих територій (MISTO)". NEFCO надасть 109 млн євро на Програму зеленої відбудови України, а Bank Gospodarstva Krajowego (BGK) — 139 млн євро на інші муніципальні проєкти.
- Міністерство розвитку громад і територій України презентувало амбіційну програму залучення інвестицій на суму 5–10 млрд євро. Але сам розкид оцінок фінансування у два рази говорить про поки що ілюзорність цих проектів. Ці гроші мали піти на проект ("Шляхи солідарності") з ЄС. Серед іншого йдеться про: реконструкцію траси М-15 Одеса–Рені; модернізацію коридору Львів–Рава-Руська–Краківець–Шегині та будівництво Північного обходу Львова; розвиток під'їзних шляхів до кордону з Польщею, розбудову мережі WIM-комплексів (зважування вантажівок в русі) та сервісних зон, концесію залізничних вокзалів, інтермодальних хабів та терміналів морських портів.

Як бачимо, більшість проектів передбачає відбудову на заході України на кордоні з ЄС і лише частина проектів стосується дійсно зруйнованих територій.

4. Уроки Плану Маршалла і бізнес-план для України

Що стосується відновлення — то це не механічна відбудова в концепті "так, як було". Це відбудова на базі певної моделі розвитку.

У контексті проектів відновлення, можна згадати приклад відбудови Німеччини та інших європейських країн після Другої світової війни: не даремно програму майбутньої системної допомоги Україні з боку країн — міжнародних донорів називають новим "планом Маршалла".

Щодо початкового Плану Маршалла, що дозволив Німеччині вийти зі стану повоєнної розрухи та квазідержавного капіталізму, то його старт відбувся у 1947 р. Хоча варто відзначити, що німецьке економічне диво відбулося не так завдяки йому, як внаслідок економічних реформ Людвіга Ерхарда, видатного німецького економіста і політика, автора теорії "добробуту для всіх", яка базувалася на ліберальних реформах, що усували вплив держави на економіку, та перетворювала економічних агентів з патерналістів на індивідуалістів. Держава, за Ерхардом, мала забезпечити лише базові умови для економічного зростання: стабільні ціни та курс національної валюти. Німеччина після Другої світової війни стала країною з однією з найбільш динамічних економік. Сьогодні економічну модель Німеччини можна назвати терміном "соціальний лібералізм", який передбачає з одного боку — забезпечення максимальних економічних свобод та розкріпачення духу підприємництва, з другого — наявність потужного блоку соціального забезпечення населення, гарантованого державою.

Концепція соціально-ринкової економіки, вперше була сформульована у важкі повоєнні роки німецьким економістом Альфредом Мюллер-Армаком, який перебував ніби у тіні відомого Ерхарда. Як виявилося, навіть у важкі часи можна успішно формулювати міксові ідеї, які є сумішшю ринкових і державних механізмів впливу на економіку. Згідно з концепцією Мюллер-Армака, ні держава, ні приватний бізнес не повинні мати монополії на ухвалення глобальних рішень і зрештою всі вони повинні служити простим людям та їхнім інтересам. Ця теорія стала антиподом доктрині laissez-faire або ("дозвольте робити"), в якій роль держави зводиться до мінімуму (прекрасно описана в книзі Айн Ренд "Атлант розправив плечі").

Можна виділити базові засади німецької соціально-ринкової моделі економіки:

- прагнення до повної зайнятості;
- соціальна справедливість;
- захист вільної конкуренції шляхом обмеження монополій;
- всіляка підтримка постійного економічного зростання;
- стимулювання торгівлі;
- стабільна національна валюта.

Але на практиці головний системотворчий елемент цієї моделі — наявність консенсусу між державою, бізнесом та найманими працівниками щодо перерозподілу національного продукту. Саме наявністю/відсутністю цього консенсусу й пояснюється багатство/бідність різних країн та рівень тіньової економіки у них. Тобто Україні у контексті повоєнного відновлення важливо не "наздоганяти" Польщу, а сформувати новий консенсус між державою, бізнесом та населенням.

Отже, перше, що Україна має підготувати для майбутньої конференції — це не суму з багатьма нулями у фінансовому запиті, а умовний бізнес-план відновлення:

- базову модель розвитку;
- новий розподіл продуктивних сил (інвентаризація наявних після війни базових ресурсів: людського капіталу, інфраструктури, природних ресурсів, промислових активів, енергетики тощо);
- економічне районування у вигляді територіально-економічних кластерів розвитку;
- головні точки зростання та набір конкурентних переваг.

Крім того, ключовим у плані відновлення має стати фактор відкриття ринків збуту США та ЄС для української продукції без квот та мит хоча б на період післявоєнного відновлення (на 10–15 років).

Адже саме фактор американського преміального попиту на товари "створив" економічне диво в Німеччині, Південній Кореї та Японії.

І лише після цього — треба говорити про гроші, розуміючи, що кошти донорів — це першодвигун відновлення, перший поштовх. А реальне економічне диво створять лише внутрішні та зовнішні приватні інвестиції, потоки яких були ахілесовою п’ятою розвитку української економіки ще до війни.

***

№ 2.361

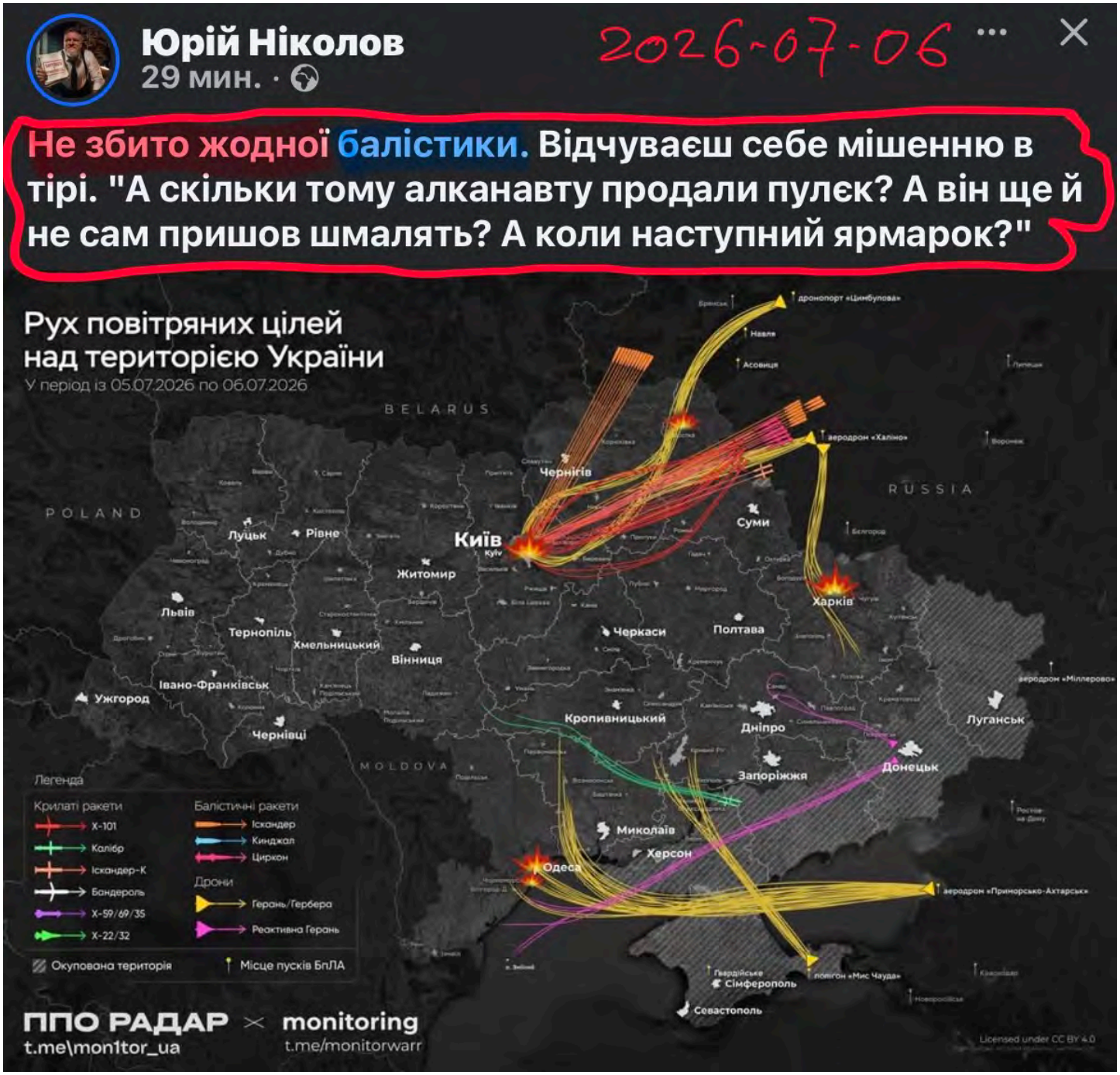

Юрій Ніколов
29 мин. ·
2026-07-06
Не збито жодної балістики. Відчуваєш себе мішенню в тірі. "А скільки тому алканавту продали пулєк? А він ще й не сам пришов шмалять? А коли наступний ярмарок?"
Рух повітряних цілей над територією України
У період із 05.07.2026 по 06.07.2026
BELARUS
POLAND
RUSSIA
MOLDOVA
дронопорт «Цимбулова»
Навля
Асовиця
аеродром «Халіно»
Чернігів
Суми
Луцьк
Рівне
Київ
Житомир
Харків
Львів
Тернопіль
Хмельницький
Вінниця
Черкаси
Полтава
Івано-Франківськ
Ужгород
Чернівці
Кропивницький
Дніпро
Луганськ
аеродром «Міллерово»
Запоріжжя
Донецьк
Миколаїв
Херсон
Одеса
аеродром «Приморсько-Ахтарськ»
Гвардійське
Сімферополь
полігон «Мис Чауда»
Севастополь
Легенда
Крилаті ракети
X-101
Калібр
Іскандер-К
Бандероль
X-59/69/35
X-22/32
Балістичні ракети
Іскандер
Кинджал
Циркон
Дрони
Герань/Гербера
Реактивна Герань
Окупована територія
Місце пусків БпЛА
ППО РАДАР × monitoring
t.me\mon1tor_ua
t.me/monitorwarr
Licensed under CC BY 4.0

Рис1

Хмарочос
34 мин. ·
2026-07-06
Кількість загиблих від ракетної атаки на Київ зростає. У Вишневому оголосили евакуацію
Із 6 ракет «Циркон» та 23 «Іскандерів» сьогодні не було збито жодної.

Рис2

Рис3

***

№ 2.362

Балістика, яку не збили: чому влада знову ховається за словом “Patriot”?

2026-07-06

Владислав ***Смірнов***

Після нічної атаки на Україну влада знову вийшла до суспільства з уже знайомою формулою:

> **— «нам потрібні ракети до *Patriot*, партнери мають дати більше, світ повинен діяти швидше».**

Формально це правда.

Але саме в цій правді й захована головна ***маніпуляція***:

> — дефіцит *Patriot* реальний, але він не може бути єдиним поясненням того, чому балістика продовжує безкарно прилітати по Києву і іншим містам України вже 5-й рік!

У ніч на 6 липня Росія застосувала 419 засобів повітряного нападу:

— 68 ракет і 351 БпЛА.

Основний напрямок удару — Київ.

У складі атаки були 6 ракет 3М22 «Циркон»/«Онікс», 23 балістичні ракети «Іскандер-М»/С-400, 33 Х-101, 6 «Калібрів» і сотні ударних дронів.

Українська ППО збила або подавила 363 цілі — 37 ракет і 326 БпЛА.

Але головне в цьому звіті не те, що збили.

Головне

— що зафіксовано влучання 29 балістичних, зокрема протикорабельних, ракет.

Тобто ***балістичний компонент*** удару практично пройшов до ураження цілей своїх.

Але російське виробництво балістичних, аеробалістичних і гіперзвукових ракет уже обганяє темпи виробництва ракет PAC-3 MSE у США;

— навіть якби Україна отримувала всі такі протиракети, їх не вистачило б. І ключовий висновок там абсолютно очевидний:

— **без ударів по пускових, складах ракет і виробництву будь-яка протиракетна оборона не впорається з такою загрозою.**

Якщо ми знаємо, що Росія збільшує ставку на балістичний терор,

— чому відповідь України досі публічно виглядає як нескінченне очікування чужих протиракет?

Де масштабна державна програма власних перехоплювачів? Де власна протиракетна школа? Де серійне виробництво сенсорів, РЕБ, мобільних комплексів, антидронових і протиракетних рішень? Де системна кампанія по заводах, складах, пускових установках і ремонтних базах ворога? Де публічно зрозуміла архітектура «єдиного неба», у якій радари, ППО, ПРО, авіація, РЕБ, розвідка, мобільні групи й енергетичний захист працюють як один організм?

Замість цього нам знову продають напівправду:

— «нам не вистачає Patriot».

— Це правда, але неповна. А неповна правда у війні часто працює як брехня.

Правлячий зелений картель навчився майстерно перекладати відповідальність назовні.

Захід винен. Союзники повільні. США не дали. Європа не виробляє.

Усе це частково справедливо. Але держава, яка живе під ракетною війною четвертий рік, не має права будувати свою безпекову політику навколо одного речення:

— «дайте нам ще».

Влада існує не для того, щоб професійно пояснювати громадянам, чого їй бракує.

Влада існує для того, щоб створювати силу, яка зменшує залежність від чужої волі.

Тут не можна більше годуватися ілюзіями.

Якщо політичний центр держави після кожного такого удару лише повторює «Patriot, Patriot, Patriot», але не демонструє власну програму знищення ракетної загрози на землі, — це не просто слабкість.

Це *управлінська деградація*.

— Коли замість заводів суспільству показують звернення, замість серійного виробництва — обіцянки, замість ударів по джерелах загрози — пояснення, чому знову не збили балістику, тоді питання вже не тільки до ППО.

Питання до *якості влади*.

Бо Patriot — не стратегія. Patriot — це елемент стратегії. Дуже важливий, критично необхідний, але лише елемент.

Якщо вся оборонна філософія держави зводиться до очікування американських ракет, то це не оборонна філософія, а залежність, оформлена як дипломатія.

Росія це бачить. Саме тому вона й б’є балістикою по Києву:

— бо розуміє, де наш дефіцит, де наша залежність, де наша політична слабкість.

Вихід із щоденних обстрілів не може складатися з одного прохання до партнерів.

Він має складатися з чотирьох ударних рішень.

1) — Перше — бити по джерелах.

Заводи, склади, логістика, пускові, ремонтні бази, командні елементи ракетної війни — це легітимні військові цілі. Якщо ракета не може бути гарантовано збита над Києвом, вона має бути знищена до того, як стане ракетою в повітрі. Війна проти балістики починається не в небі над столицею. Вона починається на заводі, на складі, на залізничному вузлі, на полігоні, у системі постачання компонентів.

2) — Друге — будувати власну протиракетну екосистему.

Не презентації. Не форуми. Не ще один «кластер майбутнього». А виробництво, випробування, серія, ремонт, сенсори, РЕБ, власні перехоплювачі, програмне забезпечення управління небом. Україна має перестати бути державою, яка чекає чужої ракети до чужого комплексу. Україна має стати державою, яка створює власну архітектуру неба.

3) — Третє — створити “єдине небо”.

ППО — це не статистика збиттів. Це режим функціонування держави. Радари, розвідка, РЕБ, ППО, ПРО, авіація, мобільні групи, цивільне оповіщення, енергетичний захист і далекобійні засоби мають працювати як одна цифрова тканина. Бо країна, яка не контролює своє небо, рано чи пізно веде переговори під диктовку чужих сирен.

4) — Четверте — припинити політичну спекуляцію на *Західній провині*.

Так, партнери винні у повільності. Так, вони недодають. Так, вони рахують ризики тоді, коли ми рахуємо загиблих. Але українська влада не має права робити з цього універсальну індульгенцію для власної бездіяльності. Західна повільність не скасовує української відповідальності. Вона, навпаки, робить її ще більшою.

Сьогодні влада хоче, щоб суспільство повірило:

— ***«якщо балістика пройшла, значить, просто не вистачило Patriot»***.

Ні. Якщо балістика системно проходить, значить, не вистачило не лише Patriot.

Не вистачило *державного планування*.

Не вистачило промислової політики. Не вистачило далекобійної доктрини. Не вистачило політичної волі бити по джерелах. Не вистачило чесності сказати людям: ми програли час, і тепер маємо не просити гучніше, а будувати швидше.

Україна не може жити в режимі ранкового некролога і вечірнього звернення. Не може щоночі чекати, що прилетить, а що зіб’ють. Не може четвертий рік великої війни слухати один і той самий сценарій:

— «героїчна ППО зробила максимум, але нам бракує Patriot».

Героїчна ППО справді робить максимум. Але політичне керівництво держави має робити більше, ніж максимум у телеефірі.

Балістика — тест на державність. Його провалює влада, яка досі хоче замінити стратегію проханням, промисловість — піаром, а відповідальність — перекладанням провини на партнерів.

Поки ця логіка не буде зламана, кожен новий удар по Києву буде не лише злочином Москви, а і *злочинною бездіяльністю владної верхівки* на Банковій.

Небо не випрошують — його будують, захищають і відвойовують.

***

№ 2.363

🏛️ Кабмін визначив місце для Українського національного пантеону.

2026-07-06

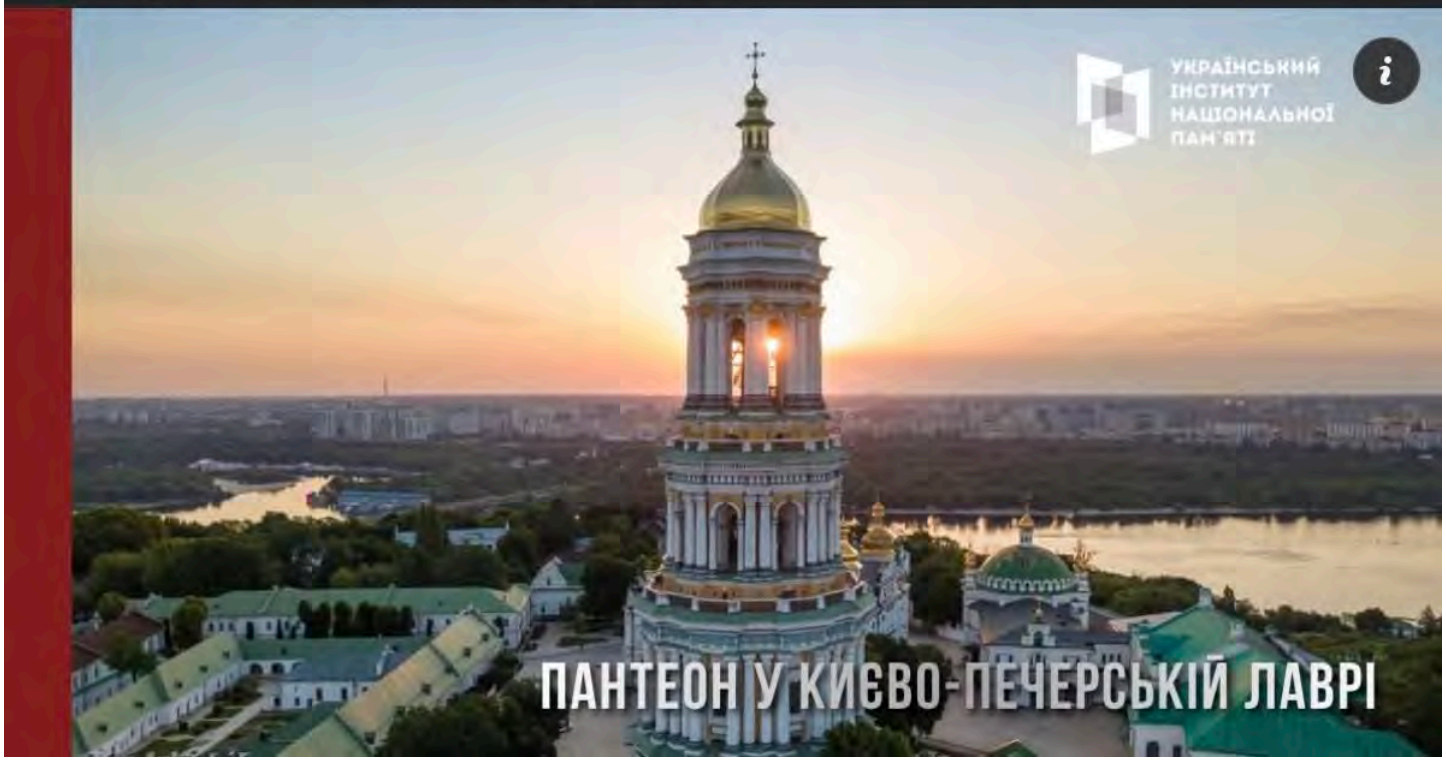
Уряд ухвалив постанову, згідно з якою Український національний пантеон створять на території Національного заповідника «Києво-Печерська лавра».

Документ передбачає:

- розробку концепції Пантеону Українським інститутом національної пам'яті;
- проведення експертних і публічних обговорень;
- науковий супровід проєкту та визначення форм меморіалізації.

Також УІНП разом із МЗС працюватимуть над верифікацією видатних українців, похованих за кордоном, яких може бути доцільно перепоховати в Пантеоні.

Міністерство культури організує архітектурний конкурс на найкращий проєкт комплексу. Фінансування здійснюватиметься за рахунок держбюджету та інших не заборонених законом джерел.

***

№ 2.364

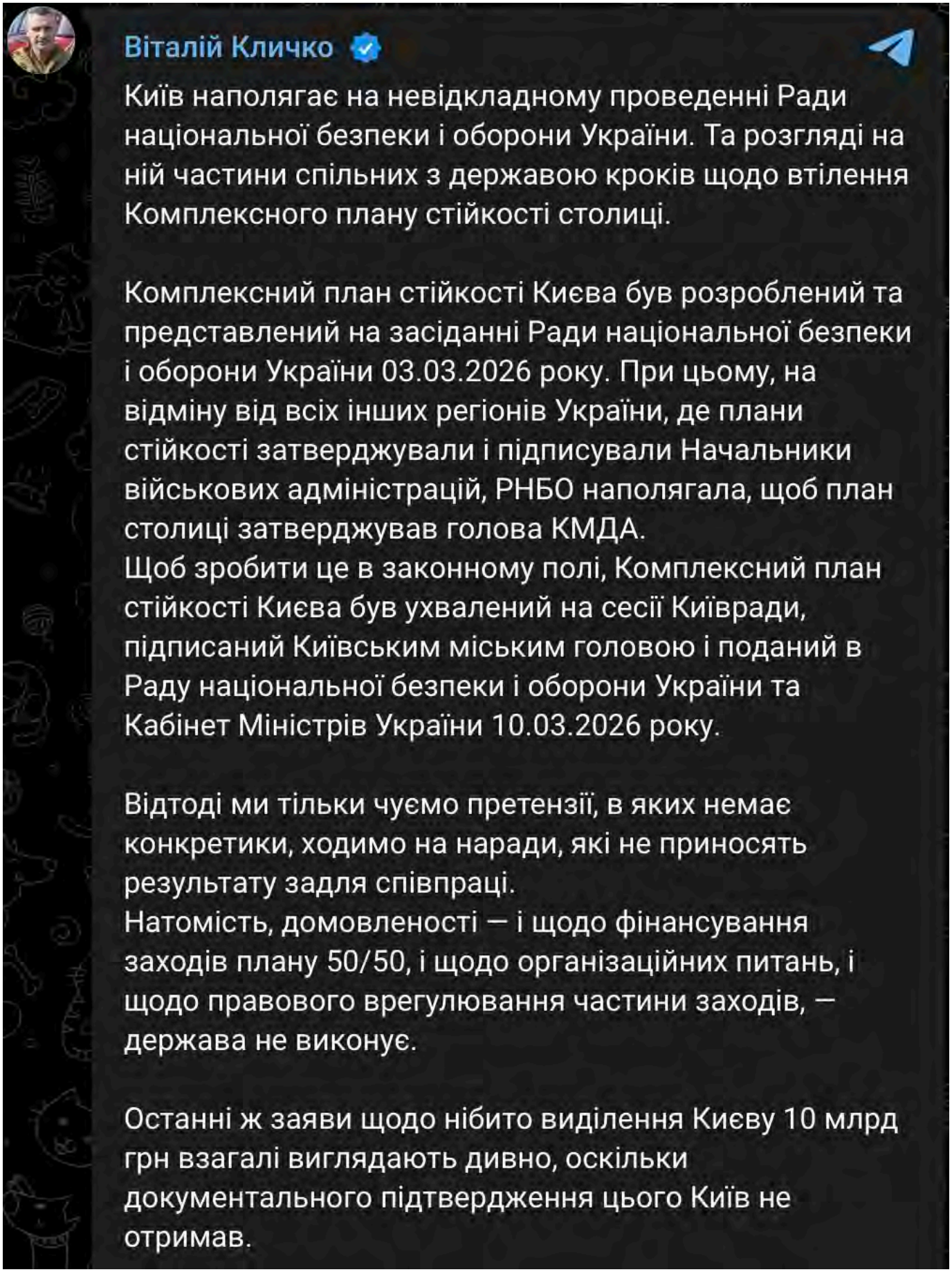

Віталій Кличко
Київ наполягає на невідкладному проведенні Ради національної безпеки і оборони України. Та розгляді на ній частини спільних з державою кроків щодо втілення Комплексного плану стійкості столиці.
Комплексний план стійкості Києва був розроблений та представлений на засіданні Ради національної безпеки і оборони України 03.03.2026 року. При цьому, на відміну від всіх інших регіонів України, де плани стійкості затверджували і підписували Начальники військових адміністрацій, РНБО наполягала, щоб план столиці затверджував голова КМДА.
Щоб зробити це в законному полі, Комплексний план стійкості Києва був ухвалений на сесії Київради, підписаний Київським міським головою і поданий в Раду національної безпеки і оборони України та Кабінет Міністрів України 10.03.2026 року.
Відтоді ми тільки чуємо претензії, в яких немає конкретики, ходимо на наради, які не приносять результату задля співпраці.
Натомість, домовленості — і щодо фінансування заходів плану 50/50, і щодо організаційних питань, і щодо правового врегулювання частини заходів, — держава не виконує.
Останні ж заяви щодо нібито виділення Києву 10 млрд грн взагалі виглядають дивно, оскільки документального підтвердження цього Київ не отримав.

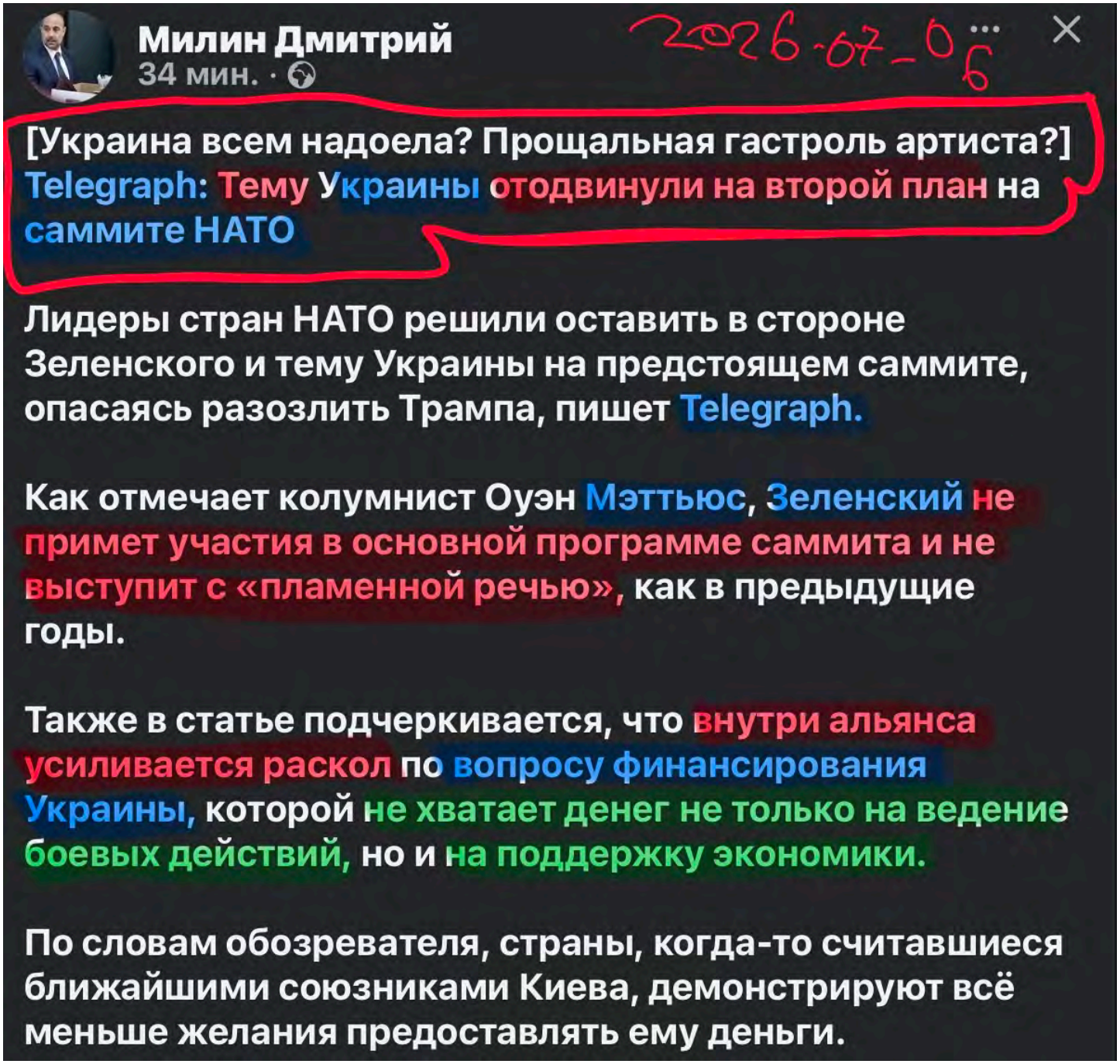
Рис1

Тим часом столиця
втілює заходи плану, першочергово — критично важливі для життя міста наступної зими, — в межах своїх можливостей. За кошти бюджету столиці, а також залучаючи іноземне і внутрішнє кредитування.
Але держава повинна поставитися відповідально до питання стійкості столиці. Бо тут — відповідальність солідарна. Адже питання стійкості Києва — це питання стійкості країни.
І потрібна співпраця за конкретними найнагальнішими об'єктами та проєктами. Оскільки від цього залежить життєзабезпечення міста та його мешканців наступної зими. Потрібно відкласти будь-які політичні маневри!
Усі першочергові проєкти і необхідне фінансування та забезпечення для їх втілення Київ визначив, відкоригувавши план. Передав РНБО, уряду, Офісу Президента. Наголосив і на критичних моментах, які без держави вирішити сьогодні неможливо.
Тож розраховуємо на здоровий глузд долучених державних структур і нарешті конструктивну співпрацю.
t.me/vitaliy_klitschko/7029
108K
Jul 6
12:21

Рис2

***

№ 2.365

***

№ 2.366-1

Якби Україна отримала від Америки ліцензії на виробництво «петріотів», нашого виробництва вистачало б і на захист України, і на допомогу партнерам, які цього потребують – звернення Президента

6 липня 2026, 20:00

Шановні українці, українки!

Зараз ще тривають роботи після російського удару.

Жорстокий був удар: тільки ракет 68, багато балістики.

Ще більш ніж 350 дронів різних типів, у тому числі реактивні «шахеди».

Тактика росіян незмінна: якнайбільше болю і шкоди українцям та Україні.

Відсоток збиття «шахедів» високий – 92, по крилатих ракетах теж серйозні результати збиття. Я вдячний нашій авіації, мобільним вогневим групам та зенітним ракетним військам. Знищено шість «калібрів» із шести, і ще з 33 крилатих ракет 31 сьогодні збито.

Тобто коли є відповідні засоби захисту, наші воїни демонструють справді високий результат збиття.

І тільки цим пояснюється проблема з балістикою:

> **— недостатньо засобів захисту. Особливо це стосується ракет для «петріотів».**

Ми всім партнерам довели і потребу, і, головне, можливість, як можна дати більше захисту життя.

Це просто нонсенс, що в сучасному світі виробництво ще не налагоджене, настільки не налагоджено, наскільки реально треба, щоб був захист людей від балістичного терору.

Ми давно звертались і довели, що можемо виробляти, зокрема, і таку номенклатуру захисної зброї, і якби Україна отримала від Америки ліцензії на виробництво «петріотів», нашого виробництва вистачало б і на захист України, і на допомогу партнерам, які цього потребують.

Ми в комунікації з усіма у світі, хто може допомогти ракетами зараз.

Це перший наш пріоритет.

І це останній аргумент Росії, чим і як затягувати цю війну.

Саме на *балістику* Росія робить ставку, і ставка тих, хто хоче миру, має бути на *захист від балістики*.

Тільки цим масованим ударом росіяни вбили 22 людини. Мої співчуття всім рідним і близьким. Станом на зараз такі дані.

Ще майже 90 людей були поранені.

Основною мішенню для Росії і цього разу були Київ та область.

Знов Путін «переміг» звичайні житлові будинки.

Важка ситуація у *Вишневому під Києвом* через *вторинну детонацію.*

Сьогодні від ночі фактично кожні пів години міністр внутрішніх справ Ігор ***Клименко*** доповідає по рятувальній операції і розбору завалів, гасінню пожеж.

> — ***Я очікую*** від Служби безпеки України та розвідки ***детального з'ясування того, що сталося у Вишневому***.

Говорили також із Прем'єр-міністром Юлією ***Свириденко***.

Кабінет Міністрів забезпечить кошти з резервного фонду на допомогу громаді Вишневого: такі наслідки, що власних сил громади не вистачить.

Я дякую всім керівникам громад, кожному українському бізнесу, усім громадським лідерам і нашим партнерам, які допомагають людям і не залишають без підтримки тих, хто постраждав через російські удари.

***

Дуже очікуємо і щоб ***саміт зараз в Анкарі*** – саміт найбільш сильних євроатлантичних держав – не був пустим.

І щоб наш захист життя, наша безпекова співпраця, оборонні можливості тут, у Європі, і з Америкою стали більші завдяки спільній роботі і спільним рішенням. Рішення потрібні. Я дякую і тим лідерам, які не мовчали сьогодні й засуджують російський терор.

***

Ми продовжуємо цілком справедливо відповідати на удари Росії – виконуємо ***план далекобійних санкцій влучно й дієво***, це всі у світі відзначають.

Сьогодні наші українські далекобійні санкції досягли НПЗ в Омську – майже 2,5 тисячі кілометрів від України, – ***оновлені дрони Fire Point'у***.

Тепер Сибір теж досяжний для української влучності.

Відчутна втрата для російської нафтової економіки й важливий результат Збройних Сил України.

Я хочу подякувати також Службі безпеки України, нашим розвідкам та СБС: ***є також влучання в НПЗ*** у Ярославлі та в інші нафтові об'єкти на російській території і на окупованій росіянами території.

Санкції середньої дальності теж працюють.

Росіяни будуть ще більше відчувати, що цю війну треба завершувати.

Мир потрібен, і Путін повинен прийняти, що мир – це благо, а не катастрофа, як він думає.

Я дякую всім, хто допомагає нам, Україні! Я дякую всім, хто дбає про наших людей. Вічна пам'ять усім жертвам російського терору.

Слава Україні!

***

№ 2.366-2

Казус Вишневого

2026-07-06

Арестович

Людям свойственно болтать.

Поэтому в российской разведки нет особых проблем добывать и верно оценивать информацию, подготавливать данные для ударов.

И тут возникает ряд дилемм, которые не так просты к разрешению.

У Зеленского есть четкая установка - наших денег на войну тратить как можно меньше.

Он искренне считает, что «…Запад допустил войну, это разборки России с Западом, Запад должен платить».

Поэтому, **огромное количество того, что положено делаться по войне, не делается.**

В частности, это касается должного стратегического оборудования театра (читай, всей Украины) в отношении безопасности производства и складирования вооружения и военной техники.

Это - огромные деньги, огромный объем работ, который трудно скрыть, и неясная эффективность.

Поэтому, за неимением гербовой, пишут на простой - а потом у нас в ***«… Вишневом исчезают целые улицы»***.

Наверное, бытовой газ взорвался…

Проблемка в том, что размещение военных объектов, запасов и пр. среди гражданских вообще может являться военным преступлением и запрещено Женевской конвенцией.

Основные правила содержатся в Дополнительном протоколе 1 к Женевским конвенциям, преимущественно в статье 58.

Она обязывает стороны конфликта, насколько это практически возможно:

(1) - удалять военные объекты из густонаселённых районов;

(2) - избегать размещения военных целей среди гражданского населения;

(3) - принимать иные меры для защиты гражданских лиц от опасностей войны.

При этом:

(1) - если государство без военной необходимости сознательно размещает склады боеприпасов, командные пункты или артиллерию в жилых кварталах, чтобы затруднить удар противника, это может рассматриваться как нарушение международного гуманитарного права.

(2) - если это делается с целью использовать присутствие гражданских лиц для защиты военного объекта от нападения, то речь может идти уже о использовании “живого щита”, что является военным преступлением.

Это запрещено, в частности, статьёй 51(7) Дополнительного протокола 1 и рассматривается как военное преступление в Римский статут Международного уголовного суда.

Что у нас отсутствует для обвинения украинских властей в совершении военных преступлений?.

Неформально - воля со стороны держателей международного правосудия.

Формально:

(1) - нужно доказать, что «газовые баллоны» были размещены компактно среди гражданских объектов, «без военной необходимости»,

(2) - субъективный умысел «…использовать мирное население в качестве живого щита».

Российская пропаганда настаивает именно злом умысле украинского командования.

Я так не считаю.

Я считаю, что украинское командование действует в логике маскировки и рассредоточения, то есть есть признаки «…военной необходимости», но проблема снова и снова в том, что люди много болтают.

Финляндия и Иран десятилетиями готовились к войне.

Поэтому там вдоволь убежищ, укрытий и заглубленных складов.

Мы и Россия не готовились.

И импровизируем в худшем смысле этого слова, поэтому, страдают гражданские.

В общем смысле этот треугольник проблем сегодня решени не имеет, делаем, что можем.

Но подсвечивать эти проблемы надо так, как они есть, иначе, пустое информационное место займут спекуляции и пропаганда.

***

№ 2.366-3

В столице Украины под ударом оказались:

- Предприятие "Киев-71" ("Абрис ПТ"), специализирующееся на производстве разведывательных дронов, FPV-беспилотников и сопутствующего оборудования.

- Сборочное предприятие "Киев-1" ("Киевский завод «Буревестник»), выпускающее БПЛА большой дальности и радиолокационную технику.

- Компания "Киев-79" ("УКР АРМО ТЕХ"), поставщик бронетехники, элементов бронезащиты, а также боевых частей для ракет и беспилотников.

- Судостроительный завод "Киев" ("Кузница на Рыбальском"), который производит артиллерийские и ударные катера.

- Приборостроительный завод "Киев-1" (Завод «Квант»), выпускающий системы управления огнем, оптико-электронное оборудование и ракеты "Нептун-МД".

В пределах Киевской области были поражены:

- Ракетный завод "Жуляны" ("Жулянский машиностроительный завод «Визар»), занимающийся производством зенитных систем, авиационных компонентов, средств ПВО и беспилотников самолетного типа. Сообщается о вторичной мощной детонации.

- Склад ГСМ "Вишневое" ("Нефтеэкспериментальное КП"), использовавшийся для поставок топлива в зону боевых действий.

ДП «Жулянский машиностроительный завод «ВИЗАР» — это государственное предприятие авиационной и оборонной промышленности Украины, специализирующееся на производстве зенитных управляемых ракет и ремонте авиационной техники. Вікіпедія

Основные данные

- **Адрес:** Киевская обл., г. Вишнёвое, ул. Ломоносова, 1
- **Сфера деятельности:** Машиностроение, производство боеприпасов, ремонт ракетных комплексов.
- **Структура:** Входит в состав государственного концерна «Укроборонпром». Вікіпедія +3

Фото1

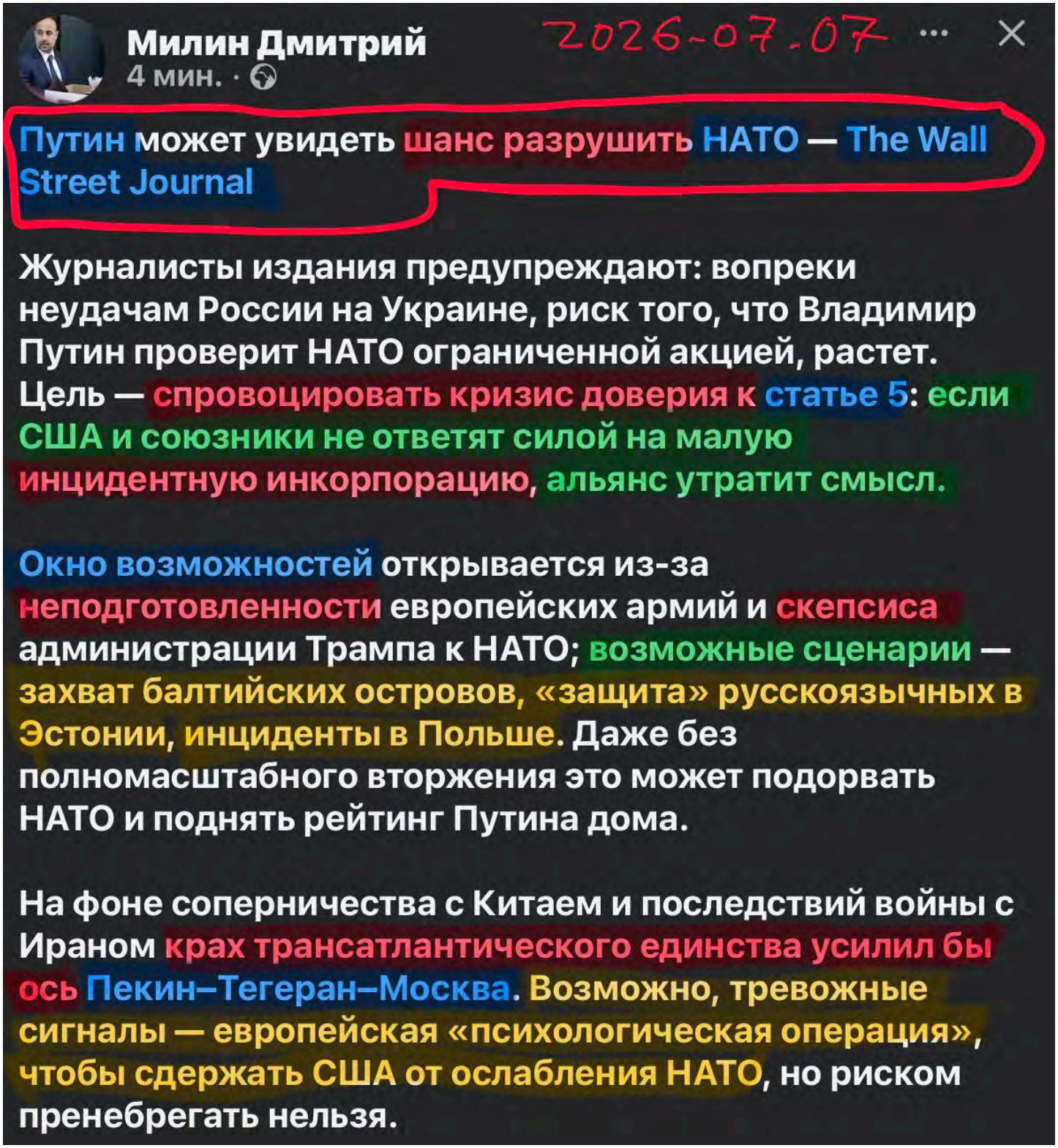
Фото2

Фото3

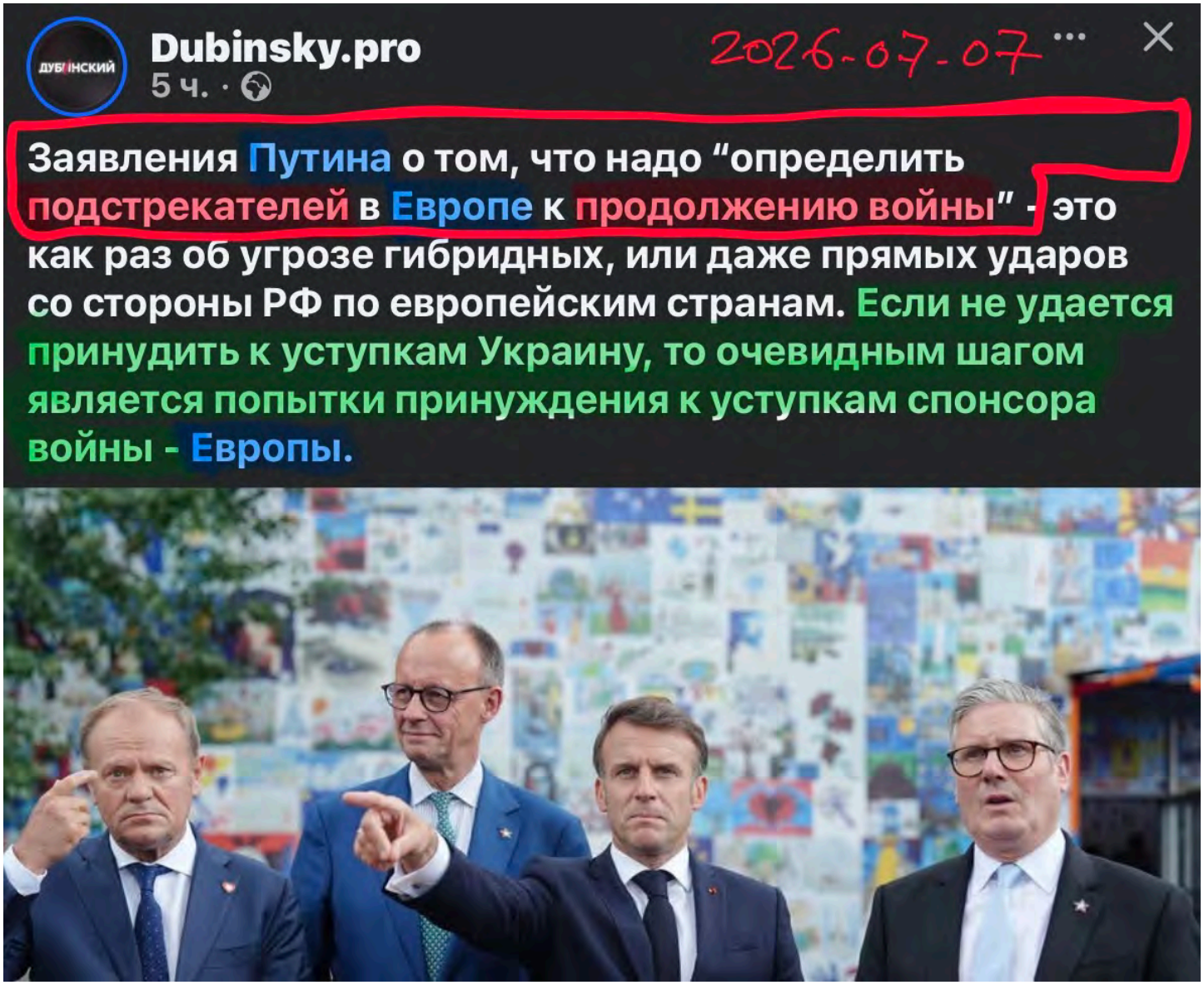
***

№ 2.367

Милин Дмитрий
4 мин. ·
2026-07.07
Путин может увидеть шанс разрушить НАТО — The Wall Street Journal
Журналисты издания предупреждают: вопреки неудачам России на Украине, риск того, что Владимир Путин проверит НАТО ограниченной акцией, растет. Цель — спровоцировать кризис доверия к статье 5: если США и союзники не ответят силой на малую инцидентную инкорпорацию, альянс утратит смысл.
Окно возможностей открывается из-за неподготовленности европейских армий и скепсиса администрации Трампа к НАТО; возможные сценарии — захват балтийских островов, «защита» русскоязычных в Эстонии, инциденты в Польше. Даже без полномасштабного вторжения это может подорвать НАТО и поднять рейтинг Путина дома.
На фоне соперничества с Китаем и последствий войны с Ираном крах трансатлантического единства усилил бы ось Пекин–Тегеран–Москва. Возможно, тревожные сигналы — европейская «психологическая операция», чтобы сдержать США от ослабления НАТО, но риском пренебрегать нельзя.

***

№ 2.368

Dubinsky.pro
5 ч. ·
2026-07-07
Заявления Путина о том, что надо “определить подстрекателей в Европе к продолжению войны” - это как раз об угрозе гибридных, или даже прямых ударов со стороны РФ по европейским странам. Если не удается принудить к уступкам Украину, то очевидным шагом является попытки принуждения к уступкам спонсора войны - Европы.

***

№ 2.369

Рис1

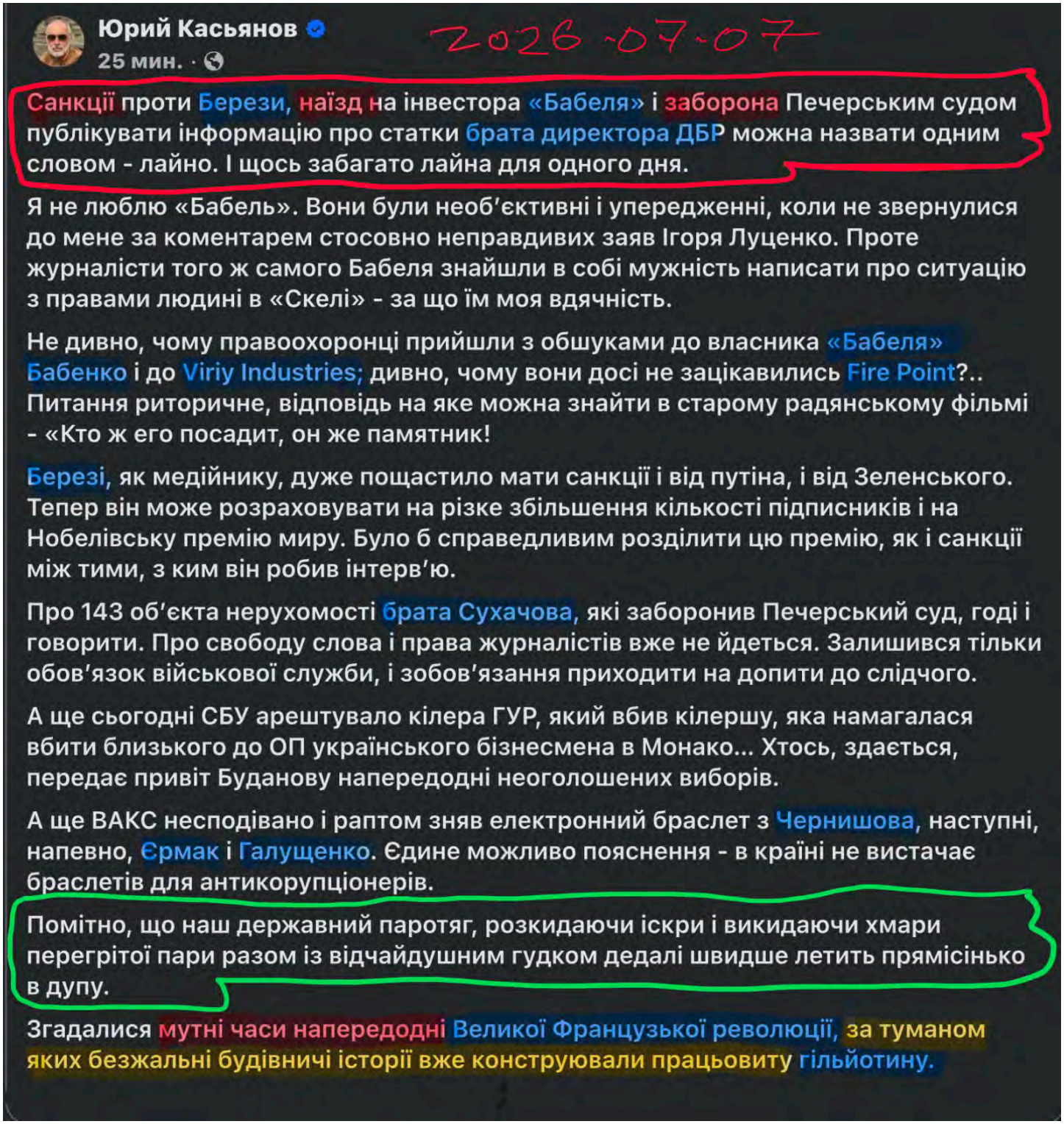
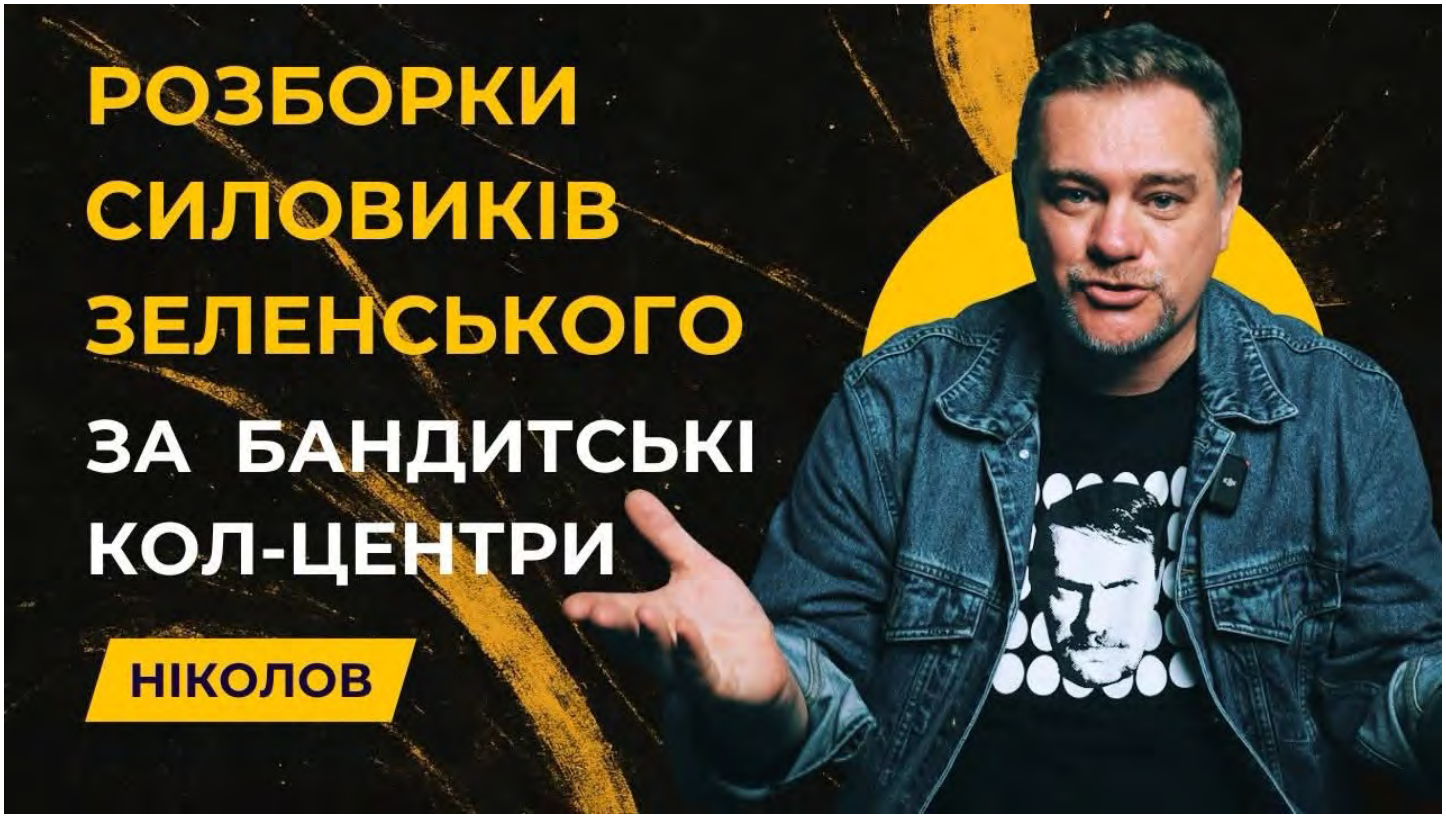

Юрий Касьянов
25 мин. ·
2026-07-07
Санкції проти Берези, наїзд на інвестора «Бабеля» і заборона Печерським судом публікувати інформацію про статки брата директора ДБР можна назвати одним словом - лайно. І щось забагато лайна для одного дня.
Я не люблю «Бабель». Вони були необ'єктивні і упередженні, коли не звернулися до мене за коментарем стосовно неправдивих заяв Ігоря Луценко. Проте журналісти того ж самого Бабеля знайшли в собі мужність написати про ситуацію з правами людині в «Скелі» - за що їм моя вдячність.
Не дивно, чому правоохоронці прийшли з обшуками до власника «Бабеля» Бабенко і до Viriy Industries; дивно, чому вони досі не зацікавились Fire Point?.. Питання риторичне, відповідь на яке можна знайти в старому радянському фільмі - «Кто ж его посадит, он же памятник!
Березі, як медійнику, дуже пощастило мати санкції і від путіна, і від Зеленського. Тепер він може розраховувати на різке збільшення кількості підписників і на Нобелівську премію миру. Було б справедливим розділити цю премію, як і санкції між тими, з ким він робив інтерв'ю.
Про 143 об'єкта нерухомості брата Сухачова, які заборонив Печерський суд, годі і говорити. Про свободу слова і права журналістів вже не йдеться. Залишився тільки обов'язок військової служби, і зобов'язання приходити на допити до слідчого.
А ще сьогодні СБУ арештувало кілера ГУР, який вбив кілершу, яка намагалася вбити близького до ОП українського бізнесмена в Монако... Хтось, здається, передає привіт Буданову напередодні неоголошених виборів.
А ще ВАКС несподівано і раптом зняв електронний браслет з Чернишова, наступні, напевно, Єрмак і Галущенко. Єдине можливо пояснення - в країні не вистачає браслетів для антикорупціонерів.
Помітно, що наш державний паротяг, розкидаючи іскри і викидаючи хмари перегрітої пари разом із відчайдушним гудком дедалі швидше летить прямісінько в дупу.
Згадалися мутні часи напередодні Великої Французької революції, за туманом яких безжальні будівничі історії вже конструювали працьовиту гільйотину.

Рис2

***

№ 2.370

РОЗБОРКИ СИЛОВИКІВ ЗЕЛЕНСЬКОГО
ЗА БАНДИТСЬКІ КОЛ-ЦЕНТРИ
НІКОЛОВ

Юрій Ніколов
1 ч. ·

2026-07-07

Сьогодні СБУ повідомила, що викрила кілера ГУР на вбивстві іншої кілерши. Яка провела замах на бізнесмена Єрмолаєва у Монако минулого тижня. А сина Єрмолаєва нещодавно арештовували в Європі за шахрайські кол-центри, що дурили естонських громадян. Також НАБУ викрило нардепа Миколи Тищенка на спробі «дахувати» кол-центр угрупування «Хімпром». Також чеченці викрили синів кримінальних авторитетів з Дніпа «Наріка» і «Комара» і вимагали викуп (перший втік, тіло іншого знайшли розчленованим на пляжі в Балі).

Шахрайські колцентри стали в Україні надзвичайно прибутковою та добре мережованою незаконною діяльністю: за деякими оцінками, вони поступаються лише економічним злочинам і перевищують наркоторгівлю.

За даними організації «Глобальна ініціатива проти організованої злочинності», у 2023 році в Україні було 1 000-2 000 шахрайських колцентрів. У великих містах, таких як Київ, Дніпро, Одеса та Львів в них можуть одночасно працювати 250-300 людей. Загалом в них працюють близько 60 000 українців — це дві третини від кількості зайнятих у легальному банківському секторі.

«Офіс» середнього розміру заробляє 1 млн доларів США на місяць, а великий — до 3 млн доларів. За найнижчими оцінками, українська економіка шахрайських колцентрів може генерувати до 1 млрд доларів на місяць.

Відео тут https://youtu.be/Vohxvr4X2J0?si=9c0-dK8T4ijBZVo6

Дуже раджу цей звіт "Глобальної ініціативи проти організованої злочинності". Тут круто описана індустрія шахрайських кол-центрів в Україні https://globalinitiative.net/wp-content/uploads/2026/04/Kyiv-calling-The-scam-call-centre-phenomenon-in-Ukraine-GI-TOC-April-2026.pdf

***

№ 2.371

ПОЧЕМУ ПАТРИОТЫ ВСЕГДА В ПРОЛЕТЕ, А МАРОДЁРЫ У ВЛАСТИ

2026-07-08

Warden Null

Украинская политика — это не борьба идей. Это бесконечный, кровавый и предсказуемый матч между двумя командами. С одной стороны — ЗАО «Корыто», прагматичные и беспринципные барыги, чья единственная идеология — это распил. С другой стороны — клуб политических самоубийц, они же «наши идеологические и независимые», они же инфантильные романтики, которые десятилетиями проигрывают страну, потому что слишком заняты тем, что меряются длиной своего патриотизма.

И самое паршивое в этой ситуации то, что пока лучшие люди страны гниют в окопах или лежат в посадках, этот политический цирк не останавливается ни на секунду.

1. ЗАО «КОРЫТО»: Идеальная машина по перевариванию страны

Начнем с тех, кто нас имеет. Почему так называемые «партии власти», центристы, крепкие хозяйственники и прочие политические хамелеоны всегда выигрывают? Вы думаете, они умнее? Нет. У них просто нет тех слабостей, которыми гордятся наши правые и национал-демократы.

У них нет принципов.

А значит, нет и поводов для раскола из-за ерунды.

Для прикорытных партий политика — это бизнес-проект. Обычная корпорация.

Вы когда-нибудь видели, чтобы акционеры крупного банка устроили публичную поножовщину из-за того, как правильно трактовать историю УНР или на каком языке заполнять накладные? Нет. Они могут ненавидеть друг друга до дрожи в коленках. Они могут заказывать друг на друга компромат. Но **когда дело доходит до голосования за *бюджет*, где заложены их интересы, они сливаются в едином экстазе.**

Их объединяет гравитация бабла. Они понимают: если они начнут публично рвать друг другу глотки, корыто перевернется. Придут чужие, заберут таможню, тендеры, потоки и посадят их самих. **Страх потери активов и свободы — это лучший клей.** У них железная дисциплина.

Они нанимают лучших юристов, покупают самые дорогие телеканалы (или создают «Единый марафон»), плодят ботофермы и системно доят электорат. Им плевать на идеологию. Сегодня они наденут вышиванку, завтра — деловой костюм, послезавтра спляшут в TikToke. Главное — доступ к распределению ваших налогов.

2. КЛУБ АНОНИМНЫХ ИМПОТЕНТОВ: Наши идеологические силы

А теперь посмотрим на тех, кто вроде как должен быть альтернативой. На наших правых, консерваторов, либертарианцев, националистов и прочих «светлых людей».

Это же просто гребаный стыд.

Если в комнате запереть трех украинских идеологических политиков, через час там будет пять гетманов, два раскола и обвинение друг друга в работе на Кремль. Вся история украинского правого и независимого движа — это история того, как люди с правильными ценностями уничтожали друг друга из-за запятой в манифесте.

В психологии это называется «*нарциссизм мелких различий*».

Но в нашей политике это перерастает в терминальную стадию шизофрении. Вместо того чтобы объединиться против мародеров, они начинают выяснять, кто тут самый «чистый».

> — *«Ага, ты пожал руку этому ублюдку! Зрада!»*
> — *«А ты недостаточно радикально высказался по вопросу квот!»*
> — *«А твой прадед в 1918 году не за того воевал!»*

Вы понимаете, насколько это убого?

> — Власть дерибанит миллиарды на оборонке, суды отпускают взяточников, полиция крышует наркотрафик, а наши «рыцари света» строчат друг на друга пасквили в Facebooke, собирая по 200 лайков от своей эхо-камеры.

Они гордятся своей бескомпромиссностью. Им кажется, что неспособность договориться — это признак высокой морали. На самом деле это признак политического инфантилизма и профнепригодности.

У них нет менеджмента, нет структур, нет работы в долгую. Вся их стратегия строится на *вере в то, что «народ прозреет»*.

Спойлер: **не прозреет.**

Народ голосует за тех, кто выглядит как победитель, а не за тех, кто вечно ноет про зраду и грызется со своими же бывшими соратниками.

3. ЗАЛИВАЕМ ФУНДАМЕНТ: Четыре столпа выживания

Пока патриоты играют в песочнице, мародеры строят диктатуру под ширмой войны.

И если мы не хотим проснуться в цифровом концлагере, где чиновник с Банковой решает, кому жить, а кому умирать, идеологическим силам нужно повзрослеть. Прямо сейчас. Засунуть свое эго в задницу и подписать пакт о ненападении.

Должен быть сформулирован жесткий, циничный и абсолютно прагматичный базис. Никаких дискуссий о высоком. Оставьте мовные вопросы, культурные квоты и переименование улиц на потом. Когда мы отберем у паразитов рычаги управления государством, тогда и подискутируем.

А пока — только железобетонный фундамент. И он должен состоять из четырех *необсуждаемых пунктов*:

1. БАБКИ НА МЕСТАХ (Налоги остаются в громадах)

Хватит кормить Киев. Центр должен получать ровно столько, сколько нужно на армию и базовую инфраструктуру. Всё остальное — остается там, где заработано. Вы хотите убить коррупционную вертикаль? Отберите у центра распределение денег. Когда мэр не должен ехать на поклон к министру, чтобы выбить субвенцию на ремонт канализации, Банковая теряет власть над регионами. Всё просто: кто контролирует свои деньги, тот контролирует свою жизнь.

2. СТВОЛ В ТУМБОЧКЕ (Легализация оружия).

Государство обосралось в защите своих граждан. Точка. 24 февраля показало, что спасти твою жизнь может только твой личный автомат, а не полиция. Свободный гражданин обязан иметь право на легальный короткоствол для защиты своего дома и семьи. Пистолет уравнивает в правах хрупкую девушку и обдолбанного амбала. И главное: вооруженный народ невозможно превратить в стадо бесправных терпил. Политик боится вооруженного избирателя. И правильно делает.

3. СУД ПРИСЯЖНЫХ (Люди, а не мантии)

Наша судебная система — это не орган правосудия, это закрытая мафиозная каста, где тарифы на отмазку от тюрьмы известны всем. Реформировать их невозможно. Тесты, проверки, комиссии — всё это чушь, они всегда переаттестуют друг друга. Единственный выход — вырвать у них право решать, кто виновен. Это должно делать жюри присяжных, набранное из обычных людей. Судья должен стать просто модератором процесса, который зачитывает срок. Коррумпировать 12 случайных граждан каждый раз сложнее и опаснее, чем занести один конверт жирному ублюдку в мантии.

4. ВЫБОРНЫЙ ШЕРИФ (Менты под контролем общины)

Начальник местной полиции должен выбираться жителями, а не назначаться приказом из МВД. Если он крышует наливайки, бордели или игорку — община просто выкидывает его на следующих выборах. Силовики должны зависеть от налогоплательщиков своего района, а не от того, как хорошо они заносят долю наверх. Только так разбивается ментовская круговая порука и превращение полиции в личную гвардию правящей партии.

4. ФИНАЛ

Вот и вся база.

1) Деньги, 2) оружие, 3) справедливость, 4) безопасность.

Всё это сводится к одному:

> **— максимальная децентрализация власти и передача ответственности обратно в руки гражданина.**

Если лидеры наших независимых, правых и проукраинских партий не способны объединиться вокруг этих четырех примитивных пунктов — они ничем не лучше тех воров, что сидят у власти.

Они такие же соучастники уничтожения страны, просто делают это не из-за жадности, а из-за собственной тупости и гордыни.

Хватит искать идеальных святых. Хватит грызться за титул «главного патриота».

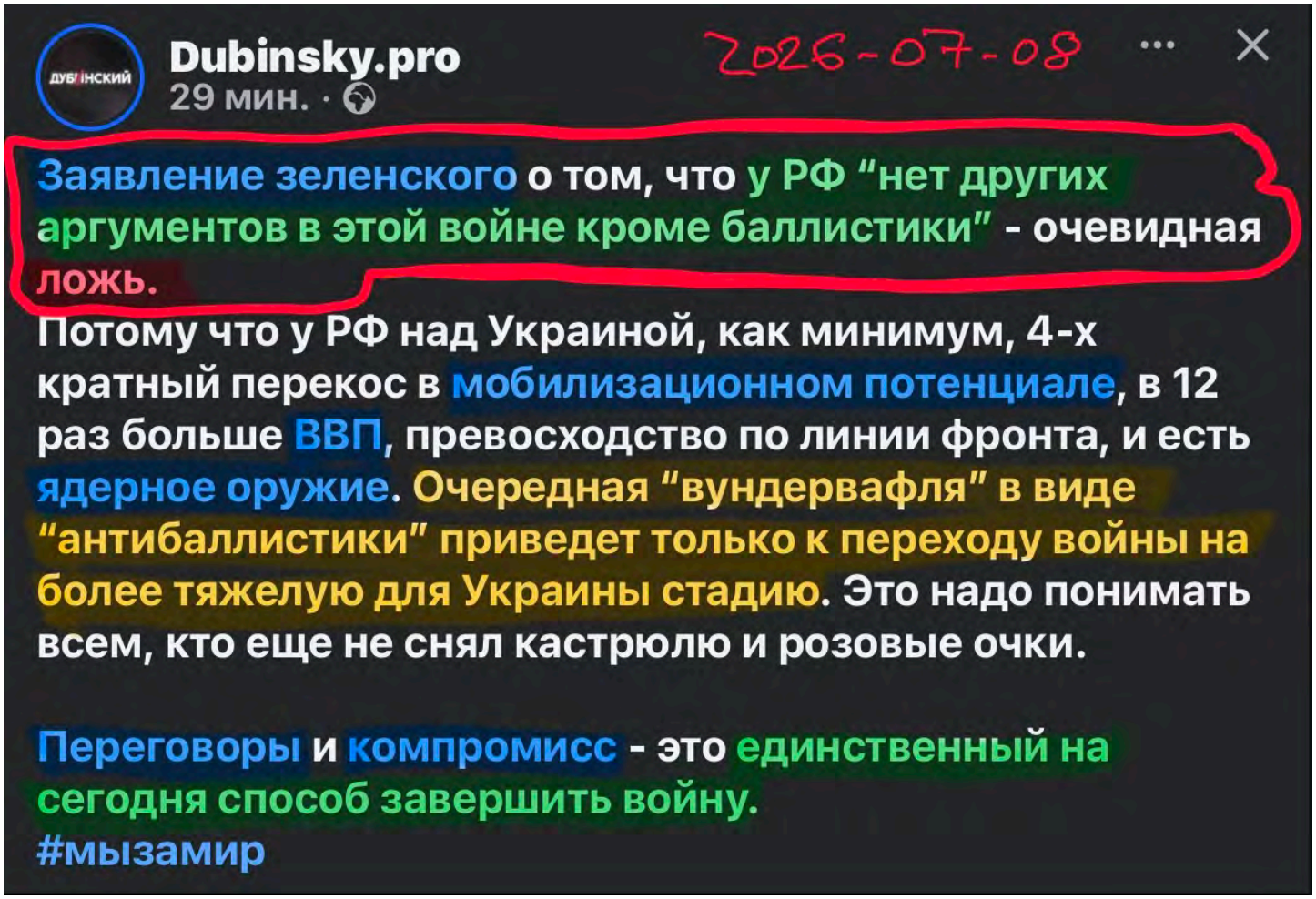
Станьте, наконец, злым, зубастым и прагматичным политическим синдикатом, который готов ломать хребет системе.

Иначе

— ЗАО «Корыто» просто дожрет эту страну до костей, а вы будете писать красивые и очень патриотичные посты о том, как нас снова предали.

***

№ 2.372

***

№ 2.373

Поразка Росії чи фантазії перед катастрофою

2026-07-08

Валерій ***Залужний***, Надзвичайний і Повноважний Посол України у Великій Британії, Головнокомандувач ЗСУ (2021 – 2024 рр)

Я не належу до людей, які якимось чином лояльні до Росії.

Проте вважаю, що

> — **нехтування здоровим глуздом через відсутність критичного мислення вже принесло Україні невидані у 21-му столітті страждання**, які можуть поширитись всією ***Європою***.

А вона *(Європа - ЮТ)* фактично залишається єдиною надією України як на виживання, так і на майбутнє.

Все більше і більше ми бачимо в інформаційному просторі думки аналітиків, у тому числі з Європи та вже й США, що Росія програла війну. Звісно, причиною тому є пряме трактування подій війни українським та європейським інформаційним простором, у якому достатньо посилань саме на успіхи на полі бою та удари по логістиці і критичній інфраструктурі.

Проте чи є цей розвиток подій сталим і чи можна вважати, що кінець війни вже близько? Або ситуація все ж таки інша та може змінюватися?

Щоб зрозуміти усе це, звісно, потрібно бути ближче не до джерела інформації, а до головного органу військового управління, яким сьогодні є ***Генеральний штаб Збройних сил України***.

— Лише він знає, який зв'язок між окремими тактичними діями, ударами з гарними картинками, а також їх вартістю та залежністю від спроможностей партнерів і досягненням стратегічних та політичних цілей.

І якщо навіть вважати, що у війнах початку 21 століття стираються кордони між тактикою, оперативним мистецтвом, стратегією і навіть політикою, що могло, з одного боку, через досягнення тактичних цілей або шляхом тимчасового виведення з ладу окремих елементів логістики чи критичної інфраструктури вирішити політичні завдання - наприклад, як це було на початковому етапі АТО в Україні - то усе це точно не підходить під сучасну війну, де саме через розвиток науково-технічного прогресу фактично неможливо виконати тактичні завдання на землі.

А такі відчутні і суттєві досягнення у нанесенні ударів по шляхах логістики та критичної інфраструктури є лише тимчасовим успіхом, який неодмінно, в залежності від адекватності російського військового керівництва, повернеться з таким же або сильнішим ефектом по нашій стороні.

Як працює логістика між великими прифронтовими містами і як власне вони функціонують в умовах дронового терору - дуже наглядно демонструє не лише траса М14, а й, наприклад, Херсон. Доля інших міст - це лише питання часу.

Це і є війна на *виснаження*.

Де за будь-яким успіхом або невдачею неодмінно стоїть ціна, яка завжди буде непомірно високою щодо реальних можливостей цей успіх забезпечити. І саме цей поріг терпимості до ціни і є визначальним для виживання.

А отже,

— вести мову про досягнення політичної мети, перемоги у війні тактичними діями на полі бою або навіть ефективними ударами по логістиці та критичній інфраструктурі - явно виходить за межі здорового глузду.

Тоді очевидно, що інформація про окремі тактичні успіхи на полі бою та болючі удари по логістиці та інфраструктурі зовсім не повинна навіювати ***фантазії про скоре закінчення війни***.

Що ж відбувається на полі бою?

Очевидно, що ситуація на фронті й справді залишилася ***у глухому куті***, *який* я описував наприкінці 2023 року.

Насичення безпілотними комплексами різного типу поля бою та постійна модернізація призводить до постійного удосконалення тактики їхнього

застосування. Станом на зараз питання навіть не в тому, як утримати ту чи іншу позицію, а як до неї дістатися або провести ротацію чи евакуацію. **Досягнення будь-якої тактичної мети відбувається ціною *величезних втрат*, які непропорційні отриманим результатам.**

Для Росії, щоправда, ця опція все ще залишається доступною і як наслідок

— дає росіянам можливість сконцентруватись на виконанні ***відносно значущих тактичних завдань***,

— як це зараз відбувається з ***Костянтинівкою***, а раніше було з ***Покровськом*** та ***Мирноградом***.

Виконати *такі ж завдання* з нашого боку через відсутність засобів захисту від нової зброї та як наслідок - неможливість постійно втрачати велику кількість людей *все більше неможливо*.

Відповідно, саме зараз

— на полі бою залишається ситуація, коли неможливо досягнути оперативні, не кажучи вже про стратегічні цілі, а

— вирішення *тактичних завдань* здійснюється *поза* загальною стратегією і, як наслідок, *не впливає* на загальну ситуацію.

Разом з тим, навіть ***утримання нинішнього глухого кута*** потребує не лише значних коштів, а й ***персоналу***.

Наприклад - операторів БПЛА та підтримуючої ланки, вже не кажучи про ***піхоту***, яка має утримувати ту чи іншу територію.

І в результаті

— не можна говорити про перемогу на полі бою ні для Росії, ні для України.

Бо з одного боку

1) — *Росія* не може навіть теоретично окупувати Україну військовим шляхом, а

2) — *Україна* *поки не може тим же військовим шляхом деокупувати захоплену територію*.

Усе описане, що відбувається на лінії фронту, *абсолютно* відповідає і ситуації зі 2) знищенням логістики та 3) виснаженням критичної інфраструктури *(??? - ЮТ)*.

Очевидно, що попри *відчутну результативність* таких ударів, їхня вартість і технологічна залежність від, наприклад, космічної складової, не дозволяє використовувати цей ефект як довготривалий стратегічний аргумент.

Це лише тимчасове *перехоплення ініціативи*, яке

— *могло б стати рішучим*, але

— при *подоланні цілого ряду проблем*, як фінансових так і технологічних, що будуть потребувати достатнього часу для реалізації.

Разом з тим, *наприклад*

— через *нестабільність ситуації на Заході* та

— *недоліки в стійкості управління цими процесами*,

— такі кроки малоймовірні.

Але знову ж таки, якщо *очевидно*, що

1) — в *нових умовах неможливо використовувати підходи 2022-2023* року, то

2) — чи існують *такі підходи для оцінки нинішньої ситуації*?

Попри *відсутність такої методики в **математичному вимірі***,

— чи можна все ж таки дати відповідь на питання: ***чи програла Росія***?

Перш за все,

— щодо заявлених Росією *політичних цілей* можна вважати, що Росія їх не досягла, а значить *не перемогла*.

Проте, цей висновок буде справедливим лише тоді, коли Росія погодиться припинити війну.

***Безумовно*, цього не станеться.**

Чи перемогла Україна?

У тому сенсі, що Росія не досягла своїх цілей, *так*.

Але

1) по-перше, Росія не вийшла з війни і *не визнала поразки*.

2) По-друге, Росія окупувала великі території, які Україна поки не зможе повернути. І будь-який мирний договір буде болючим у питаннях територій. Це очевидно.

3) По-третє, навіть завдаючи нищівних ударів російській економіці, Україна залишається залежною від фінансової і технологічної підтримки та накопичує безліч внутрішніх проблем, з якими чим далі, тим важче впоратися.

4) По-четверте, Росія повністю це розуміє і покладається на виснаження України як морально, так і фізично. Крім того, Росія має більший запас ресурсів, хоч які, але власні космічні можливості та випереджає у виробництві, наприклад, балістичних ракет. Бо просто неможливо виготовити достатньо систем ППО, щоб протидіяти цьому.

5) По-п'яте, можна оцінити, чи перемагає Україна і чи програє Росія, оцінивши рівень міжнародної підтримки. А вона демонструє ознаки серйозного ослаблення через відступ США від України та існуючі розбіжності в межах Європейського Союзу. Гарні фотосесії і різноманітні форуми мають ефект об'єднання навколо України, проте зовсім не об'єднують Європу у боротьбі з Росією. А зростання вимог від наших сусідів до нас свідчить про те, що з майбутнім європейської безпеки не все гаразд.

6) Шосте - це війна на виснаження. **У ній не буде переможців, лише переможені.** До цього списку поки входять Росія та Україна, які попри прагнення видати бажане за дійсне, більше втратили, ніж здобули.

Цей список буде розширюватися.

Отже війна, попри глухий кут на фронті, продовжується, розширюючи як інструментарій її ведення, так і постійно вносячи корективи у політичну мету сторін.

Сьогодні війна на виснаження вийшла далеко за лінію фронту і перейшла, з одного боку, у знищення логістичних маршрутів та тестування систем ППО, а з іншого - у змагання вразливості критичної інфраструктури.

Усе це абсолютно змінило ***парадигму війни***

1) — від повного розгрому противника або капітуляції

2) — до зростання внутрішніх загроз через високу ціну повітряних ударів і спроби захисту від них та створення напруги у суспільстві.

Саме це суспільство має вирішити долю війни.

А тому війна не обмежується полем бою і фактично стерла повністю межу між ним і рештою країни.

Це може призвести до так званого ***стратегічного ефекту***, який і може принести таке очікуване *завершення війни*.

Проте, **перспектива його отримати сьогодні все ще малоймовірна через цілий ряд причин.**

Головна з яких поки ***непередбачуваність фінансового ресурсу*** та як наслідок - неможливість накопичити і зберегти резерви для рішучого удару.

Ракетний, протиракетний і дронові запаси зараз залишаються головним політичним аргументом, а технологічні можливості та можливості космосу - геополітичним інструментом впливу на такі аргументи.

Фронт залишається важливою ареною війни, проте підходи до його оцінки вже давно змінилися.

Рух лінії зіткнення залишається інформаційно і стратегічно важливим саме у територіальних перспективах, проте імовірно, вже ***не визначальним щодо завершення війни***, а є *лише одним з аргументів*.

Тому саме його фіксація і стабілізація є ***вкрай важливою.***

Більше того, навіть територіальні здобутки, які виглядали стратегічними, наприклад сухопутний коридор до Криму з Маріуполя, через розвиток науково-технічного прогресу не тільки унеможливив його використання, а й став вагомим аргументом у політиці.

Така ж доля спіткала і Крим, який унаслідок своєї природної вразливості став не здобутком, а резервацією минулих надій і перемог.

— Півострів опиняється у зростаючій логістичній ізоляції, яка спричинена фактичним припиненням сухопутного коридору вздовж північного узбережжя Азовського моря через атаки наших безпілотників. Внаслідок цього стратегічне значення сухопутного коридору, створеного з величезними труднощами, ставиться під великий сумнів. У Криму зростає паливна криза, відбуваються перерви у постачанні продуктів харчування тощо.

Чи не спіткає окупантів така ж доля з окупованими селами в Херсонській і Запорізькій областях? Імовірно, так.

Це той випадок, коли якщо ти не можеш забрати з собою те, що вкрав, то краще його залишити.

> Усе це лише аргумент у можливих перемовинах, проте, на жаль, цей *аргумент не останній*.
>
> Далі ***все це чекає і наші великі міста та їхню інфраструктуру***, про захист якої необхідно ***негайно думати***.

Війна на виснаження не характеризується кількістю захоплених або звільнених територій.

Тим паче - це не окремі технологічні рішення та їхні миттєві результати.

Війна на виснаження

> **— це здатність людей терпіти її продовження та *міжнародна підтримка*, яка направлена не лише на допомогу, а й на *фізичне обмеження Росії* і формування майбутнього *безпекового середовища*.**

Це *складна система взаємодії і керівництва усіма процесами всередині держави у надскладних умовах*. Лише це може показати реальний результат і дати обрис майбутнього закінчення війни.

*Шкода, що **аналітики цього не бачать**.*

Проте, нам від цього не легше.

Шукаючи вихід, ми знову і знову повертаємося до чогось, що зробить наше життя легшим і обов'язково без нашої участі.

> Дивлячись на зовнішню форму і не занурюючись у суть, ми знаходимо НАТО. Ця магічна військова організація щоразу то викликає надію, то спонукає до розвитку, але все ще залишається чи не єдиним міжнародно військово-політичним альянсом. Хтось дивується, що за 13 років війни у центрі Європи НАТО так і не прийняв жодної бойової дії, не реагував на неодноразові провокації як до самого блоку, так і до країн, які він захищає. У когось це викликає подив, у когось іронію, а у більшості - традиційне занепокоєння.

Ми, українці, які отримали і отримуємо допомогу, звісно, поважаємо інституцію, яка має майже 80-ти річну історію. Історію не лише служіння, а й розвитку, розширення та дотримання принципів, які за будь-яких умов мають людське обличчя і виглядають абсолютно недосяжними саме через це.

Сьогодні, у часи стрімкого розвитку науково-технічного прогресу та як наслідок - розвитку форм і способів збройної боротьби, НАТО переживає дуже складні часи.

Фактично, найбільша військово-політична організація світу ***залишається готовою до війни минулого***, все ще подаючи надію і випробовуючи долі країн-учасниць.

Але на жаль, це не головна проблема альянсу.

Головна проблема полягає у тому, що ця організація створювалася у розпал «*холодної війни*».

Війни, під час якої була мета уникнути ядерного конфлікту з СРСР.

Усе це чітко спостерігалось протягом 2023 року, коли головне - не переступити якусь червону лінію, намальовану самою історією.

«Холодна війна» вже давно закінчилася. Залишається незмінним тільки НАТО, що ***побудовано на стратегії уникнення конфліктів***.

Саме тому, Україна досі не є членом альянсу, попри очевидні переваги її членства.

І саме тому, ми бачимо *об'єднання навколо України*, але не *об'єднання проти Росії*.

Ось чому ця війна продовжується.

Такий підхід НАТО не має перспективи ні в технічному, ні в політичному плані.

Не тому, що НАТО погане, а тому, що це **альянс старого світу, якого вже не існує.**

Система безпеки нового світу залежить від тих, хто *рятує цілу країну* в центрі Європи, і тих, хто готовий об'єднати всіх на цьому шляху.

І якщо **перші - це ми, *українці***, то хто готовий бути другим - сподіваюсь, скоро побачимо.

***

№ 2.374

Borislav Bereza

16 год ·

Я очікую від СБУ і розвідки детального з'ясування того, що сталось у Вишневому, — Володимир Зеленський

Володимир Олександрович, ця заява показує, що або ви несповна розуму, або вважаєте інших дурнями, або просто граєте чергову комедію. Яка СБУ? Яка розвідка?

Я дивлюся на номенклатуру того, що було у Вишневому. Якщо у вас, Володимир Олександрович, її немає, то можу надати. Чи є, але зараз шоумен бере гору над президентом?

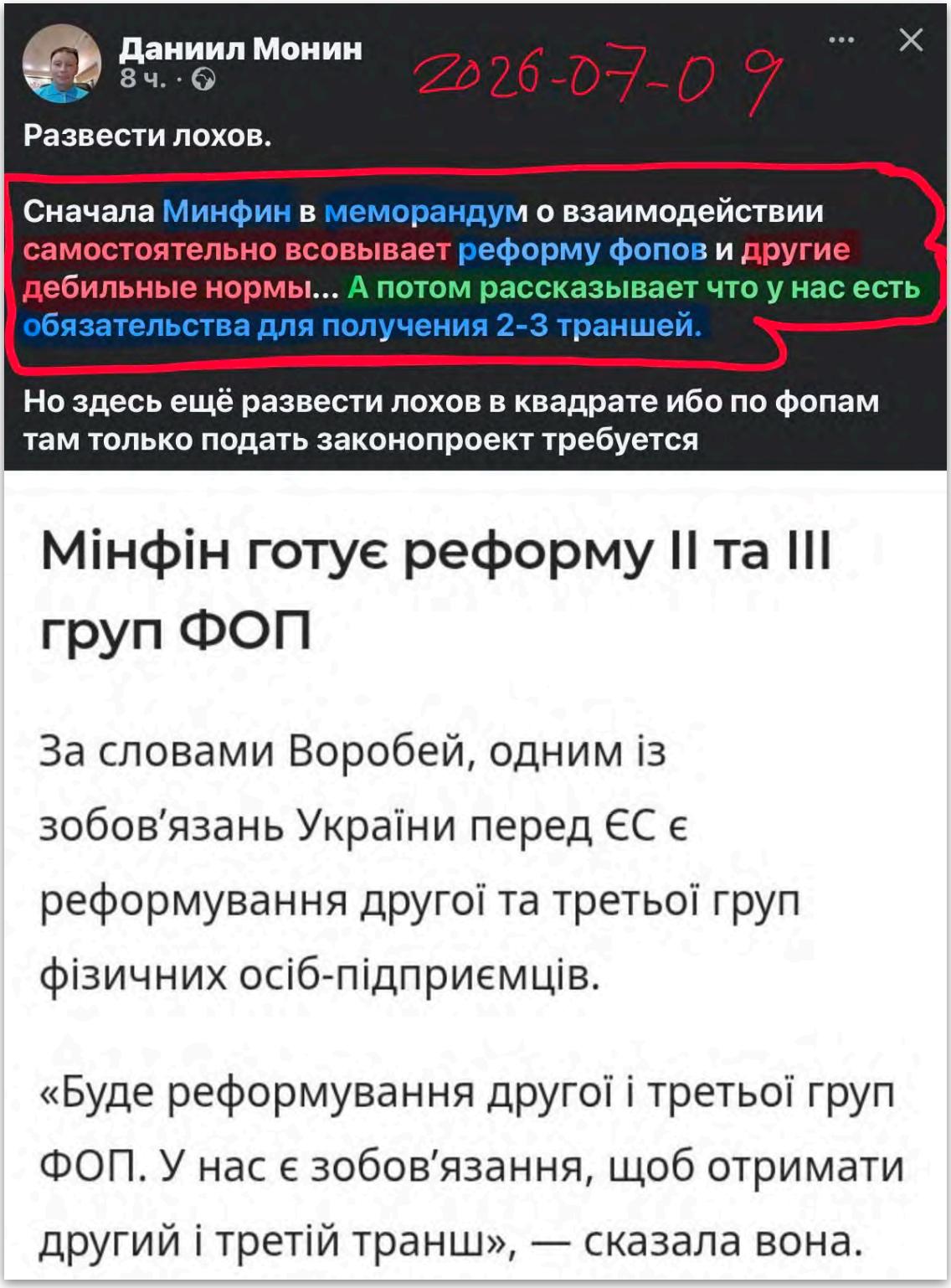
У будь-якому випадку ви не тих і не про те запитуєте. Бо треба поставити 2 запитання:
1. Хто додумався склад дефіцитного БК зробити в місті?
2. Хто та для чого зібрав все, що є в номенклатурі, в одному місці?

Отримати відповіді на це ви можете або в Міноборони, або в ГШ. Але в Міноборони зразу можна дізнатися і про відповідальних. А вже згодом варто звернутися до СБУ, щоб з'ясувати звідки у рашистів інформація про місце розташування складу?

Але не варто ломати комедію, навіть чорну, для відосиків та піару. Чи шоумен інакше не може?

***

№ 2.375

***

№ 2.376

Ця стаття чітко пояснює, що ***болтовня Трампа (?!)*** про ліцензію на виробництва «петріотів» для України – це щось, що уходить далеко за горизонт його життя.

2026-07-08

Ніколов

> — Бо запуск виробництва і навіть саме виробництво ракети – це кілька років.

Бо як пояснив «*Волл стріт джорнел*», **в процесі виробництва задіяно понад 400 субпідрядників на різні детальки по різних країнах.**

> — І примусити кожного з них збільшити виробництво і складання того всього докупи – це реальний біном ньютона.

Тому з точки зору *«чи будуть у нас антибалістичні ракети щоб захиститись зараз?» відповідь проста – ні*.

Раніше треба було приймати рішення. Ще кілька років тому.

> — Коли соплі жував Байден. І збройні олігархи США тупо не вірили, що збільшувати виробництво в довгостроковій перспективі матиме сенс з точки зору окупності.

Погортайте слайди. **На кожному з них опис етапу виробництва ракети РАС-3, що у сумі займає три(!) роки. А з урахуванням підготовки – взагалі пять років.**

Нехай Трамп собі ту ліцензію над кроваттю повісить і дрочить на неї. Тим більше, що він вже не буде президентом, коли та паперова ліцензія почне матеріалізовуватись у щось металеве.

> Автопереклад https://www.wsj.com/world/why-does-it-take-years-to-get-a-patriot-missile-from-factory-to-front-line-3e5874c5?mod=Searchresults&pos=6&page=1

***

Чому доставка ракети «Патріот» від заводу до лінії фронту займає роки?

THE WALL STREET JOURNAL.

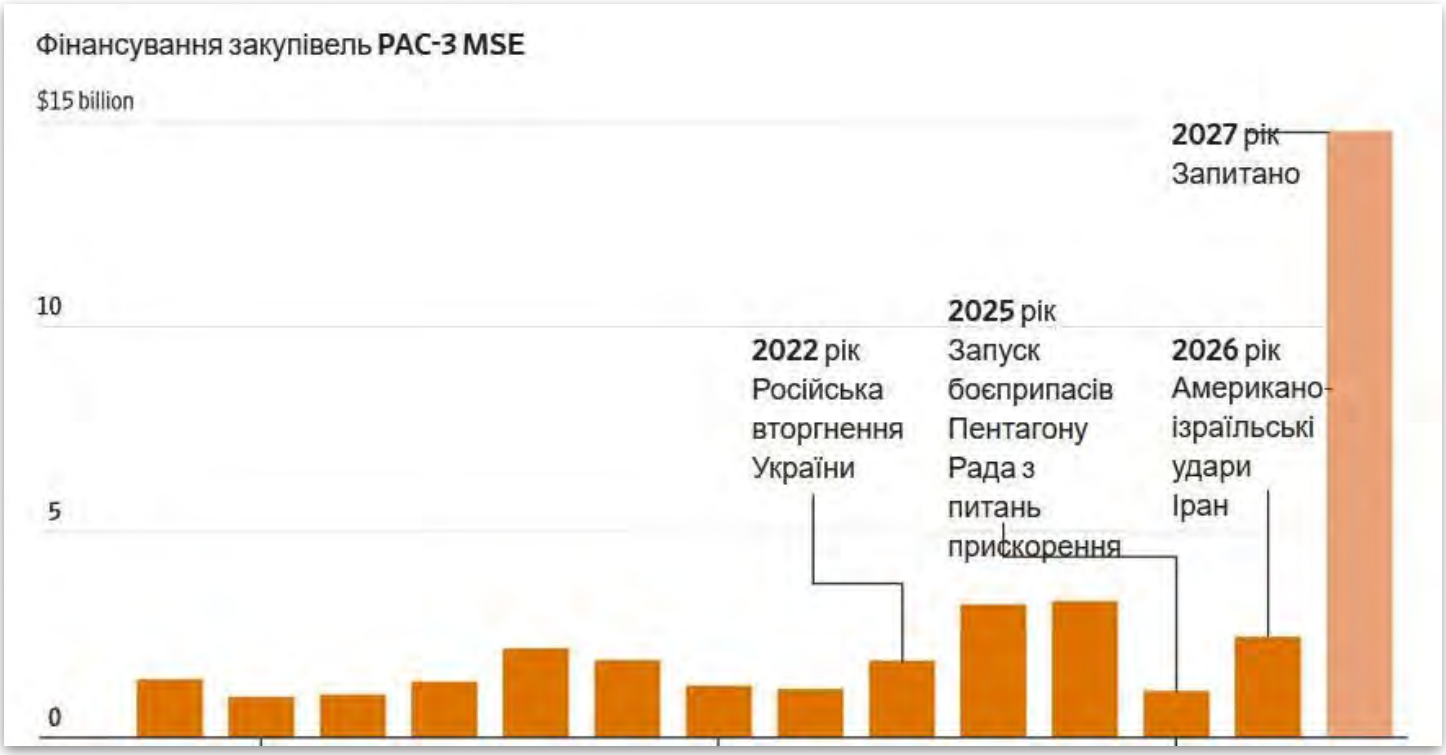

СВІТ

Чому потрібні роки, щоб ракета Patriot доставлялася з заводу на передову?

Виготовлення ракети займає понад два роки, і перш ніж її відправлять до зон конфлікту, вона залежить від понад 400 компаній.

Новітні ракети класу «земля-повітря» «Патріот» можна запустити за лічені секунди, але їх виробництво займає понад два роки, а вартість кожної становить близько 4 мільйонів доларів.

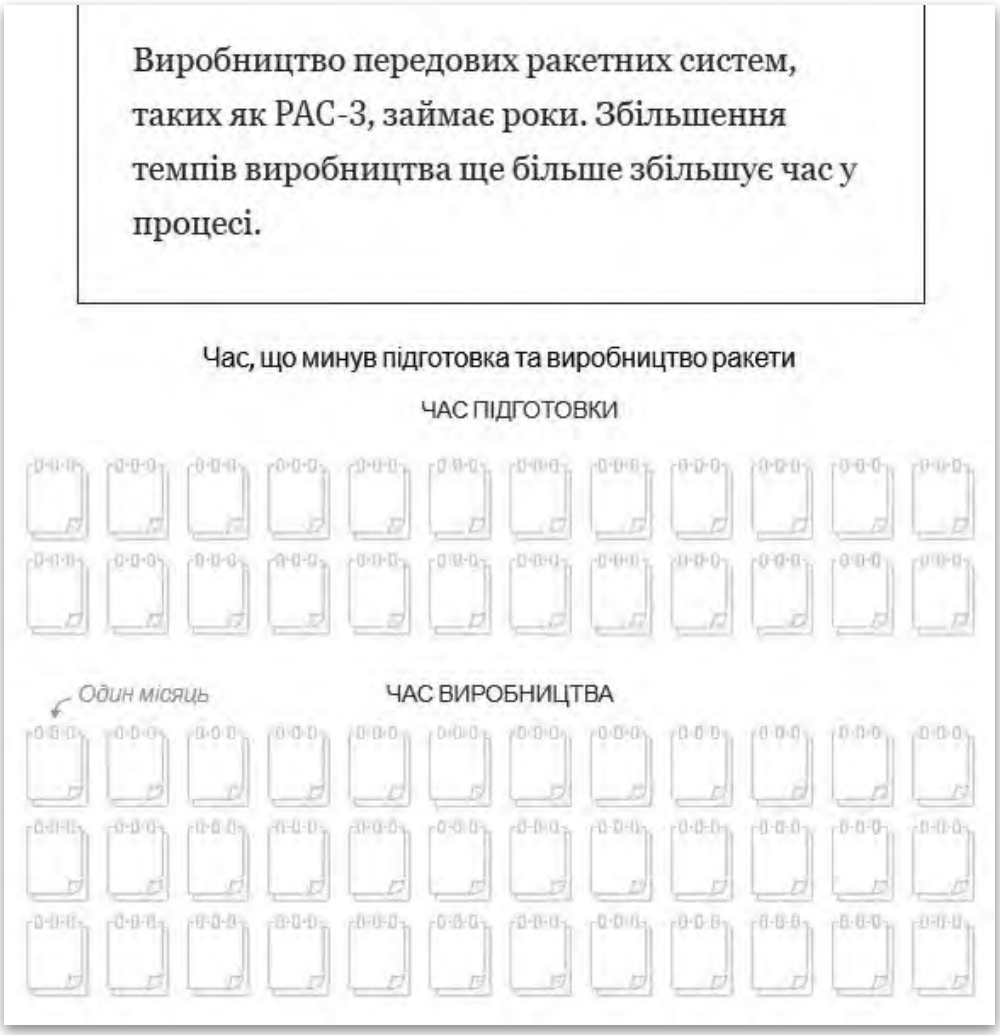

Незважаючи на ці цифри, США та їхні союзники не можуть забезпечити себе достатньою кількістю таких ракет.

Цього року представники Пентагону досягли угоди з компанією «Локхід Мартін» про збільшення виробництва новітньої моделі перехоплювача «Патріот» — PAC-3 MSE — більш ніж утричі, до приблизно 2 000 одиниць на рік.

Однак виробник озброєння **не розраховує досягти цієї мети до кінця 2030 року.**

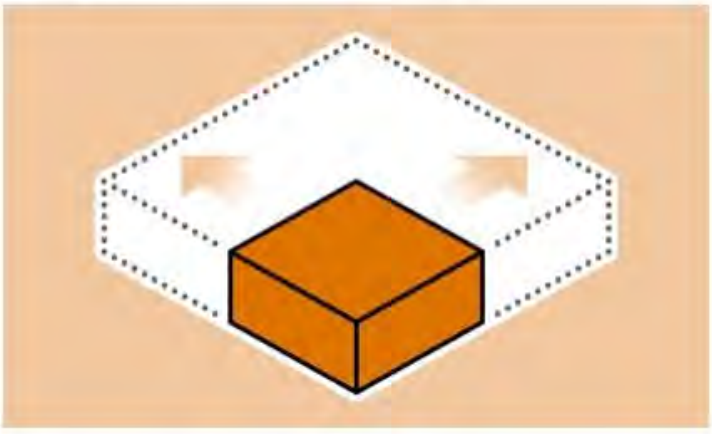
Це може виявитися занадто пізно для захисту деяких регіонів, що перебувають під загрозою, якщо не буде інших варіантів для заповнення прогалини.

Війна з Іраном виснажує запаси «Патріотів», які й без того були вичерпані внаслідок військових операцій США протягом останніх двох років та триваючих бойових дій в Україні, яка вже понад чотири роки зазнає російських атак.

Замовлення на перехоплювачі від союзників США також перебувають на рекордно високому рівні.

Інвестиції

Постачальникам потрібен час для розширення своїх заводів. Наприклад, будівництво та оснащення розширення заводу з виробництва деталей ракет Boeing зайняло понад два роки . Заплановане розширення заводу з виробництва ракетних двигунів L3Harris поблизу складального заводу Lockheed відкриється лише через рік .

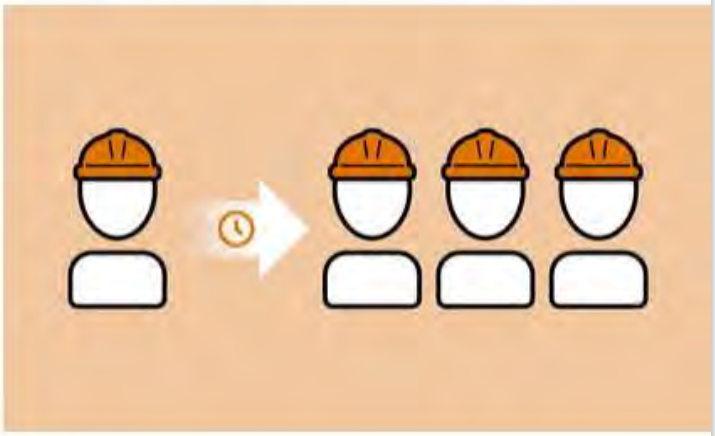

Відновлення запасів «Патріот» до рівня, що існував до війни з Іраном, займе щонайменше три роки, згідно з аналізом Центру стратегічних і міжнародних досліджень — аналітичної групи з Вашингтона.

На це також знадобиться більше коштів, ніж Конгрес виділив на боєприпаси.

Найм

може зайняти приблизно шість місяців . Кандидати повинні пройти перевірку на посади, що вимагають допуску до федеральної служби безпеки. Більше замовлень означає наймання більшої кількості персоналу. За даними Lockheed, набір та навчання кандидатів на критично важливі посади на заводі

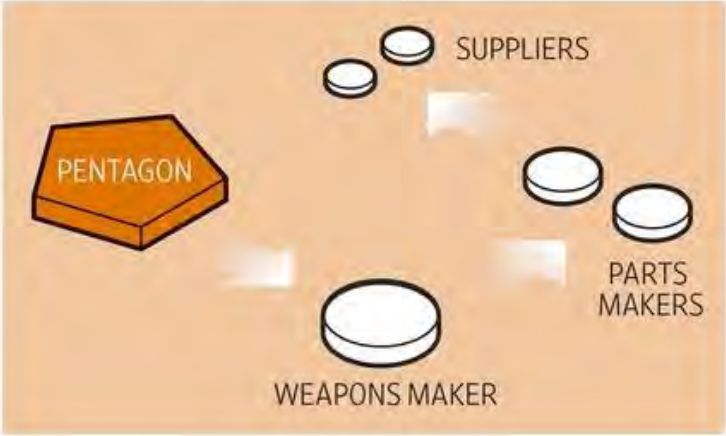

Компанія «Локхід» стикається з цілою низкою викликів на шляху до досягнення своєї мети — від дефіциту комплектуючих до напруженої ситуації на місцевому ринку праці.

Речниця «Локхід» зазначила, що компанія співпрацює з урядом та своїми постачальниками, щоб «усунути вузькі місця та скоротити терміни виконання замовлень, де це можливо, при цьому дотримуючись суворих стандартів ефективності та безпеки».

Оформлення документів

Укладання контракту з Пентагоном часто є для Lockheed відправною точкою для збору пропозицій від виробників комплектуючих, включаючи Boeing, L3Harris та інших. Потім ці компанії повинні опитувати своїх постачальників щодо цін та оцінок виробництва.

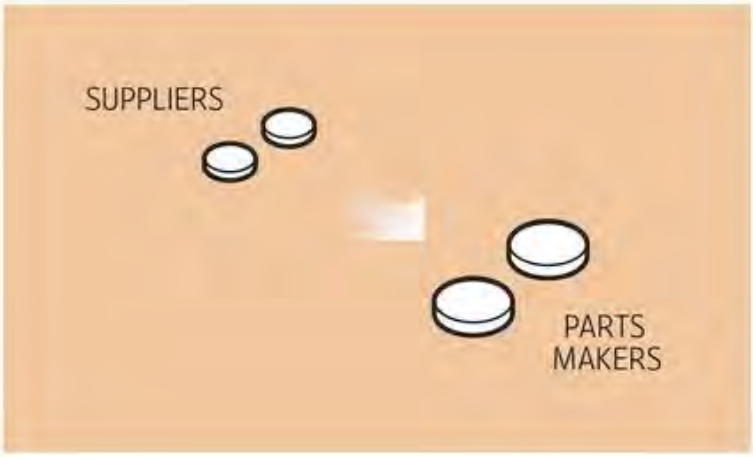
«Локхід» співпрацює з понад 400 компаніями, які постачають деталі для її ракет.

За даними компанії Govini, що спеціалізується на програмному забезпеченні для оборонної галузі, понад 80% компаній другого рівня — постачальників постачальників PAC-3 — постачають компоненти для більш ніж однієї ракетної програми.

Це ускладнює збільшення виробництва одного типу ракет без порушення ланцюга поставок для іншого виду зброї, що користується попитом.

Приладдя

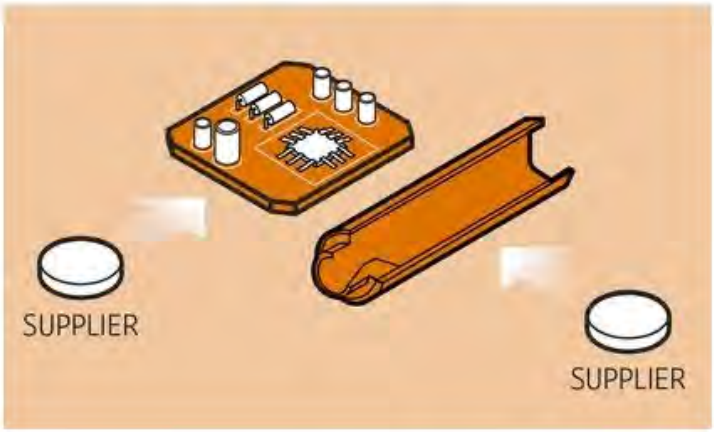
Кожен постачальник починає виготовляти призначену йому деталь. Компанії, які не мають необхідних сировинних інгредієнтів на складі, повинні чекати на надходження матеріалів, перш ніж розпочати виробництво.

Деякі схеми всередині перехоплювачів вважаються комерційно застарілими, що змушує США покладатися на дороге обладнання від іноземних постачальників. «Головка самонаведення» у носовій частині ракети — життєво важлива деталь, яка дозволяє перехоплювачу фіксувати наближаючіся ракети та літаки — поставляється лише з одного заводу Boeing.

Запчастини

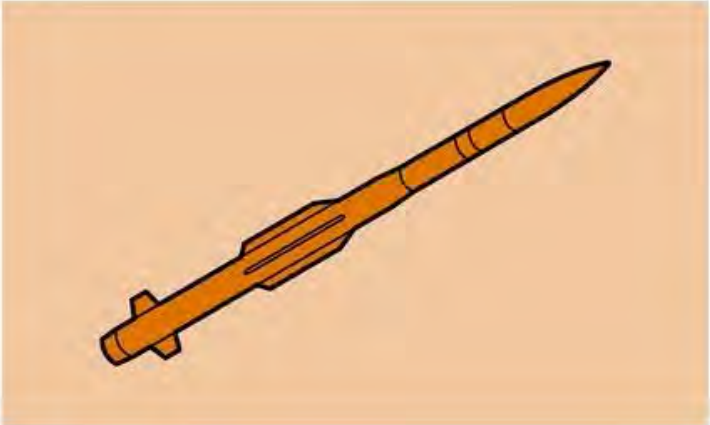
Основні субпідрядники збирають секції ракети Patriot перед остаточним складанням. Boeing збирає карданні підвіси, друковані плати та проводку для головок самонаведення в носовій частині ракети. L3Harris збирає вибухове паливо, сопла та корпуси для ракетного двигуна, який її живить.

Представник Boeing заявив, що компанія прискорила виробництво головок самонаведення завдяки впровадженню роботизованого обладнання та пошуку нових постачальників деталей, таких як друковані плати. Представниця компанії L3Harris повідомила, що компанія планує збільшити виробничі потужності ракетних двигунів, залучаючи до свого ланцюга поставок більше виробників.

Асамблея

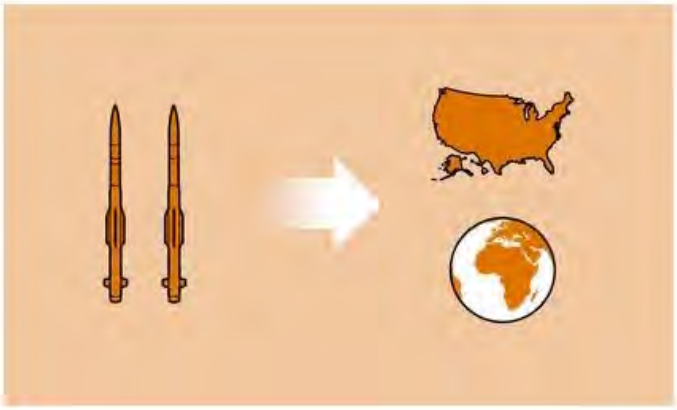
Щойно основні компоненти прибудуть на завод Lockheed Martin у Камдені, штат Арканзас, робітники зможуть розпочати складання всієї ракети. Ця робота зі складання може тривати всього шість тижнів — після того, як усі компоненти ракети будуть на місці. Інспектори можуть перевіряти ракети під час їх складання.

«Необхідно, щоб уся екосистема працювала злагоджено», — зазначив генеральний директор L3Harris Кріс Кубасік на нещодавній конференції для інвесторів. «Якщо ми збільшимо кількість ракет учетверо, нам доведеться учетверо збільшити кількість корпусів. Нам доведеться учетверо збільшити кількість запалювачів, клапанів та дроселів. Це чудова можливість».

Доставка

Після остаточних перевірок доставка ракет до батарей ППО по всьому світу займає певний час. Приблизно половина йде іноземним покупцям. Решту озброює армія США.

***

№ 2.377

Найбільша помилка багатьох полягає в тому, що вони вважають, ніби достатньо отримати ліцензію на виробництво ракет *Patriot*, креслення і технологічну документацію, після чого можна починати *виробництво ракет Patriot у гаражі*

2026-07-08

Белінський

Насправді це приблизно так само, як «купити креслення сучасного авіалайнера і думати, що завтра його можна буде зібрати у звичайному ангарі».

Обіцянки побудувати аналог ракет ***Patriot*** за кілька місяців на базі підприємств, які ще вчора спеціалізувалися на цивільному будівництві чи простому литті, розбиваються об сувору математику та закони фізики.

Ліцензію теоретично можна підписати за один день. Проте **завод, обладнання, тисячі технологічних процесів, контроль якості і культуру виробництва не можна підписати.**

Їх треба створити, а це щонайменше від *п'яти до десяти років* роботи, мільярди доларів інвестицій і повна інтеграція в американський оборонний ланцюг, який складається з сотень підрядників.

Говорити про швидке розгортання такого процесу в Україні означає ***повністю підміняти промислову реальність політичними лозунгами та популізмом***.

Найскладніша частина ракети полягає навіть не в електроніці, адже **найскладнішим елементом є саме *твердопаливний ракетний двигун***.

— Твердопаливний двигун не робиться так, як бетон у мішалці для виготовлення декоративних конструкцій, на яких сьогодні спеціалізується директор ***Firepoint***.

Це одна з найскладніших технологій сучасного військового машинобудування. Спочатку десятки компонентів палива змішуються у строго визначених пропорціях з точністю до грама. Потім суміш вакуумується, щоб прибрати навіть найменші повітряні бульбашки.

Далі паливо заливається всередину корпусу двигуна і проходить тривале контрольоване отвердження, яке триває тижнями при точно визначеній температурі, вологості та часових режимах.

Будь-яке відхилення навіть на один відсоток може змінити механічні властивості заряду. Але навіть після цього двигун ще не вважається придатним, оскільки він проходить багатоетапний неруйнівний контроль.

Рентгенівські установки буквально просвічують увесь заряд палива, шукаючи внутрішні порожнини, мікроскопічні тріщини розміром у частки міліметра, неоднорідності, сторонні включення або навіть мінімальні зміни щільності матеріалу.

— Якщо хоча б один із параметрів виходить за встановлені жорсткі допуски, така ракета не ремонтується, її не розбирають і не дороблюють, вона просто утилізується.

Жоден виробник не візьме на себе відповідальність запускати ракету, яка може вибухнути в момент старту.

Чому це настільки критично? Тому що навіть мікроскопічна тріщина всередині твердого палива під час роботи двигуна перетворюється на додаткову поверхню горіння.

Паливо починає горіти в рази швидше, ніж це закладено конструкторами, і тиск усередині двигуна миттєво виходить за розрахункові межі, які перевищують сотні атмосфер. У кращому випадку ракета втратить керування, у гіршому випадку двигун просто розірве ще на старті.

Для виготовлення такого виробу потрібні не просто інгредієнти, а хімічні компоненти ультрависокої чистоти ступеня дев'ять одиниць після коми, які мають стабільні властивості протягом десяти або п'ятнадцяти років.

Стабілізатори, пластифікатори, окислювачі, адже найменша зміна хімічного складу сировини від партії до партії призводить до зміни швидкості горіння. Без власного хімічного виробництва спецречовин військового класу країна стає повністю залежною від імпорту, що в умовах війни є критичним ризиком.

І навіть якщо двигун працює ідеально, починається друга частина задачі, яка є ще складнішою.

— Ракета Patriot повинна не просто долетіти до цілі, вона має влучити практично прямим попаданням у бойову частину балістичної ракети, яка рухається на гіперзвуковій або надзвуковій швидкості ***до трьох кілометрів за секунду***.

Для цього бортовий комп’ютер безперервно виконує величезну кількість математичних розрахунків. Він постійно перераховує масу власної ракети, адже паливо вигоряє кожну мілісекунду, маса зменшується, змінюється центр мас, змінюється прискорення, змінюється реакція ракети на відхилення рулів і ***газодинамічних двигунів***, яких у передній частині ракети PAC-3 налічується рівно 180 одиниць.

180!!!!!

Одночасно система прогнозує траєкторію цілі, обчислює точку майбутньої зустрічі і вносить десятки корекцій за секунду.

Фактично це безперервне розв’язання складної диференціальної задачі в режимі реального часу.

Будь-яка помилка у тязі двигуна, масі ракети, роботі датчиків або алгоритмах керування означає промах.

А коли дві ракети зближуються із сумарною швидкістю до п'яти кілометрів за секунду, навіть відхилення на частки градуса або на кілька мілісекунд призводить до промаху на десятки метрів.

У цивільному виробництві брак у кілька відсотків є нормою, але у протиракетній обороні діє культура нульового дефекту. Якщо на конвеєрі зберуть тисячу плат, і на одній із них через мікротріщину в припої відійде контакт під час стартового перевантаження у 30G, ворожа балістична ракета просто долетить до своєї цілі.

Виховання інженерів та контролерів, здатних тримати таку планку, займає *покоління*.

— Саме тому ***одна ракета Patriot коштує від трьох до чотирьох мільйонів доларів***.

Це не просто метал, двигун і електроніка, це десятиліття накопичених знань у галузі хімії, фізики, математики, матеріалознавства, програмування і технології виробництва.

Все впирається не в папірець із ліцензією, а в технологію, а технологія це насамперед *унікальне обладнання.*

— Це спеціальні міксери для твердого палива, вакуумні установки, захищені приміщення, кліматичні камери, де виріб заморожують до мінус 50 і нагрівають до плюс 70 градусів за Цельсієм.

Це системи заливки і отвердіння, центрифуги, безлунні камери для перевірки радіолокаційних головок, рентгенівський контроль готового паливного заряду, вібростенди та лабораторії матеріалознавства.

Це надскладні засоби вимірювання, які бачать не те, що видно очима, а те, що може знищити ракету через кілька секунд після старту.

Саме *обладнання* визначає, чи є у країни технологія виробництва, чи є лише політичне бажання її мати.

— Бо ***ракета Patriot це виробничий комплекс***, який здатен багаторазово і стабільно створювати виріб з абсолютно однаковими характеристиками.

Якщо в одному двигуні паливо має одну щільність, а в іншому трохи іншу, то це лотерея і пряма небезпека для власного розрахунку протиповітряної оборони.

До того ж, **усе це унікальне устаткування не продається у відкритому доступі.**

— Це штучний товар, експорт якого контролюється американським урядом через жорсткі регуляції на кшталт ITAR, і отримання дозволів на нього триває роками.

Постає й логічне питання кадрів, адже на таких лініях не можуть працювати звичайні оператори верстатів, там потрібні вчені-технологи вищих кваліфікацій, підготовка яких займає десятиліття.

Найкращим підтвердженням цього є досвід світових лідерів. Японія в особі компанії *Mitsubishi* Heavy Industries багато років виробляє ракети Patriot за американською ліцензією, *але навіть вона не випускає найсучасніші модифікації* PAC-3 MSE у повністю незалежному циклі, досі залишаючись залежною від постачання окремих критично важливих американських компонентів.

Навіть найрозвиненіші європейські країни не говорять сьогодні про швидке і повністю самостійне виробництво таких систем.

Консорціум європейських країн лише намагається розгорнути виробництво трьох тисяч ракет значно нижчого та простішого рівня, а саме PAC-2 GEM-T, а не найскладнішої PAC-3 MSE.

І навіть це для Європи є не простою промисловою операцією, а багаторічним і фінансово виснажливим технологічним проєктом вартістю понад п'ять мільярдів доларів.

Спроба побудувати замкнений цикл такого виробництва в межах однієї країни поза глобальними ланцюгами постачання є економічно *абсурдною*, адже вартість розгортання інфраструктури ніколи не окупиться внутрішніми замовленнями.

Якщо навіть промислові гіганти Європи та Азії, які володіють передовою робототехнікою, хімічною базою та метрологією, просуваються в цьому процесі роками, то уявлення про те, що Україна під час повномасштабної війни може взяти ліцензію і завтра почати масово випускати найсучасніші протиракети, це повна інженерна та економічна глупость.

Ліцензія є лише правом спробувати, тоді як технологія це здатність зробити.

І між ними лежить технологічна прірва, яку неможливо засипати красивими заголовками в новинах.

Справжня інтеграція в оборонну систему Заходу потребує тверезого розрахунку, що означає починати з локалізації обслуговування, виробництва простіших масових компонентів та поступового вирощування виробничої культури, замість того щоб живити суспільство ілюзіями про створення ракетних комплексів у кутарних умовах.

Ну і наступне, гостра нестача ракет Patriot повинна приводити до чіткого розуміння, що кількість системних руйнувань, коли спочатку ви чуєте приліт через надзвукову швидкість боєприпасу, а вже потім сирену, в найближчі часи буде тільки збільшуватись.

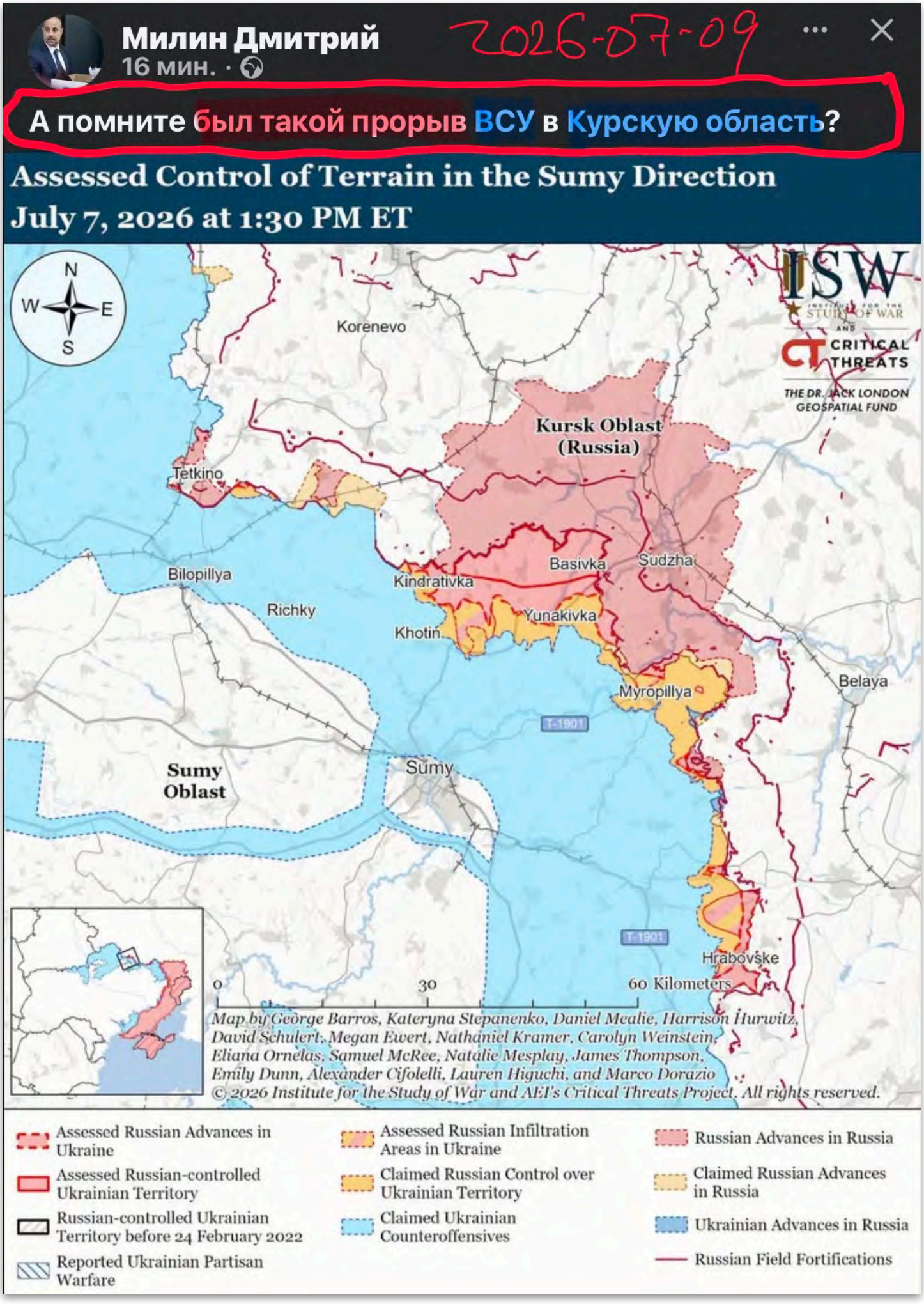
Чи треба було про це кричати керівникам Збройних сил, відкриваючи інформацію про відсутність ракет, щоб ворог знав про це ще краще?

Це питання хай залишається на совісті керівників Збройних сил.

Але сьогодні треба чесно донести до людей правду, що руйнувань цивільної та критичної інфраструктури імовірно буде більше, тому що ми наразі не маємо цих технологій і не зможемо створити їх за кілька місяців та достатньої кількості ракет.

***

№ 2.378

Милин Дмитрий
16 мин. ·
2026-07-09
А помните был такой прорыв ВСУ в Курскую область?
Assessed Control of Terrain in the Sumy Direction
July 7, 2026 at 1:30 PM ET
N
W
E
S
ISW
INSTITUTE FOR THE STUDY OF WAR
AND
CRITICAL THREATS
THE DR. JACK LONDON GEOSPATIAL FUND
Korenevo
Kursk Oblast (Russia)
Tetkino
Bilopillya
Kindrativka
Basivka
Sudzha
Richky
Yunakivka
Khotin
Belaya
Myropillya
T-1901
Sumy Oblast
Sumy
Hrabovske
0
30
60 Kilometers
Map by George Barros, Kateryna Stepanenko, Daniel Mealie, Harrison Hurwitz, David Schulert, Megan Ewert, Nathaniel Kramer, Carolyn Weinstein, Eliana Ornelas, Samuel McRee, Natalie Mesplay, James Thompson, Emily Dunn, Alexander Cifolelli, Lauren Higuchi, and Marco Dorazio
© 2026 Institute for the Study of War and AEI's Critical Threats Project. All rights reserved.
Assessed Russian Advances in Ukraine
Assessed Russian-controlled Ukrainian Territory
Russian-controlled Ukrainian Territory before 24 February 2022
Reported Ukrainian Partisan Warfare
Assessed Russian Infiltration Areas in Ukraine
Claimed Russian Control over Ukrainian Territory
Claimed Ukrainian Counteroffensives
Russian Advances in Russia
Claimed Russian Advances in Russia
Ukrainian Advances in Russia
Russian Field Fortifications

***

№ 2.379

Трамп сказав, що Путін сьогодні і Путін рік тому – це різні речі: інтерв'ю з Кислицею

2026-07-09

МІЛАН ЛЄЛІЧ

Чи з'явився шанс на відновлення переговорного процесу?

Поки мирний процес уповільнено, головним фактором, безумовно, є ситуація на полі бою та в російському тилу. І останні бойові успіхи України збільшують шанси і успіхи дипломатичні.

Про те, в якому стані зараз знаходяться мирні переговори, як поточну ситуацію сприймає Дональд Трамп, чи готова Україна до "компромісів" та як російський переговорник Мединський згадував про війни з турками і шведами

– в інтерв'ю РБК-Україна розповів перший ***заступник голови Офісу президента*** **Сергій Кислиця.**

Головне:

(1) **Еволюція переговорів:** У 2025 році зустрічі в Стамбулі були лише обміном позиціями без участі США, але цьогоріч вони стали повноцінним тристороннім процесом із залученням американців.

(2) **Роль Дональда Трампа:** Президент Зеленський перебуває на постійному прямому зв’язку з Трампом, а його переговорна команда вела активні треки, які дещо ускладнювались через іранську кампанію США.

(3) **Зміна сприйняття у Вашингтоні:** Завдяки міддл- та діп-страйкам ЗСУ та стійкості фронту, Трамп та його адміністрація чітко бачать слабкість Кремля і розуміють, що Путін не виграє цю війну.

(4) **Успіх військової групи:** Військові України та США на 90% погодили складну технічну рамку та термінологію моніторингу лінії зіткнення, проте фінальний прогрес уперся в політичні рішення.

(5) **Території та безпека:** Переговори гальмуються через питання територій, які Україна ніколи не "віддасть", а єдиною "формулою миру" та гарантом безпеки на континенті залишаються Збройні Сили України.

Мирний процес, який дуже інтенсивно рухався впродовж останньої зими, як мінімум пригальмував після початку іранської кампанії США. А з огляду на останні коментарі президента США Дональда Трампа, до завершення цієї історії ще далеко.

Разом з тим, як розповів РБК-Україна один з ключових українських переговорників, перший заступник голови ОП Сергій Кислиця, контакти з американською стороною тривають. Лише за останній час президент Володимир Зеленський спілкувався із Трампом, телефоном і особисто, декілька разів.

Поки дипломатія уповільнилась, головним фактором і далі залишається поле бою, в широкому розумінні. Зокрема – дедалі більш ефективні середні та дальні українські удари по логістиці та стратегічним об'єктам агресорів.

"Це складається в картину, де щонайменше Путін не виграє війну, а ймовірно він її програє", – каже Кислиця.

І навіть американські високопосадовці, на кшталт держсекретаря Марко Рубіо, публічно висловлюють сподівання, що такі ефективні дії українців створять необхідний "простір" для пошуку шляху завершення війни.

***

– Як ви розціните вчорашню зустріч президента Зеленського з Дональдом Трампом?

– Це була одна з найкращих, а може і найкраща, зустріч. Два лідери пройшли важливий шлях від зустрічі в Овальному кабінеті до сьогоднішнього діалогу. Була взаємно зацікавлена розмова, лише одне спілкування за присутності журналістів тривало, мабуть, хвилин 45.

Є суттєвий прогрес по ліцензіях на Patriot. Якщо на G7 ми ще просили про це, то вже сьогодні отримали чітку позитивну відповідь.

Анкара – це потужний сигнал Москві. Як зустріч Україна-США, так і власне сам саміт, дискусія на ньому і заключна декларація.

– В якому стані зараз загалом *переговорний процес*: він заморожений, повільний, просто відсутній?

– Тут потрібно зробити певну ретроспективу того, що взагалі відбувалося у 2025-26 роках для того, щоб нагадати рамкові речі. У 2025 році, як ми всі пам'ятаємо, були раунди навіть не переговорів – і я завжди на цьому наголошую – а зустрічей в Стамбулі.

Ще на першій такій зустрічі в Стамбулі ми відразу поставили запитання: а де, власне, американці? Тому що у нас були чіткі інструкції від президента про те, що ми маємо зустрічатися з російською делегацією в присутності американців. Американців не було.

– Чому це були саме зустрічі, а не переговори?

– Те, що там відбувалося – це був обмін позиціями.

Тобто обидві сторони приїздили, і російська сторона дуже так кондово розповідала, що у нас така-то позиція. Була спроба російської сторони на початку видати минулорічні стамбульські зустрічі за відновлення стамбульських зустрічей, які були в 2022 році. Ми це відразу на корню відкинули.

І, до речі, мені було тоді цікаво, як, по суті, Мединський дуже швидко погодився з тим, що це не буде продовженням бесід 2022 року. Хоча на подальших зустрічах вони робили такі спроби.

Вони казали: якщо в 2022 році ви "погодилися на -надцять сторінок" домовленостей, а зараз ви хочете довести все до того, що у вас буде в результаті 80 сторінок.

У них була така побудована схема, що мовляв, давайте, українці, погоджуйтесь з тим, що було раніше, тому що якщо ви з тим не погодитеся, то

умов буде значно більше, тому що ми ж тут на фронті просуваємось, і тому ви будете ще жаліти, що ви не погодилися.

Таким чином перемовин не було, це були такі позиційні зустрічі. Важливим результатом – чи не єдиним – було те, що тоді були домовленості про масштабні обміни, які і так тривали, і наші спецслужби співпрацювали, і деякі країни-партнери за лаштунками нам допомагали і допомагають.

Просто тоді не було такої масштабності цих обмінів. Тому з точки зору гуманітарної, з точки зору того, що якщо ти міняєш 1000+ людей, то можна уявити собі, яка це подія для скількох дружин, матерів, батьків, дітей, це дуже велика подія для українців.

Але загалом ті стамбульські зустрічі були захаращені таким "аудіоспамом", коли з боку російської сторони неслося дуже багато лекцій, наративів.

– Печенеги і половці?

– Турецькі, шведські війни, хто кому що там зробив… Мединський дуже багато часу оприділяв всяким історичним екскурсам, і для нього це дуже важливо, хоча ми пам'ятаємо всі проблеми з його диссертаціями і плагіатами. Тому таке, чим би дитя не тішилося.

У нас була дуже злагоджена робота нашої делегації, ми ще тоді домовилися про те, що ми не будемо втягуватися в ці історичні дискусії, що ми дамо росіянам виговоритися і тоді вже робитимемо спробу повертатися до суті питання.

– Далі були ще зустрічі в ОАЕ та Швейцарії.

– Так, у 2026 році були дві зустрічі в Абу-Дабі, одна зустріч в Женеві, це я кажу про повноцінні трьохсторонні зустрічі. Бо ще були двосторонні зустрічі, окремо їздили керівники і делегації. Рустем Умєров ще багато чого робив паралельно.

Таким чином, принципова відмінність – в тому, що в 2026 році, ще до початку іранської кампанії, це були вже повноцінні трьохсторонні перемовини.

Американська сторона була задіяна, вони не просто були присутніми. Вони ставили запитання, вони самі відповідали на запитання, і подеколи, коли українська і російська сторона не могли знайти спільної мови, наприклад, у військовій групі, особливу роль відігравав командуючий сил НАТО в Європі генерал Гринкевич.

І це була не тільки тристороння робота, а це ще була робота в двох групах, політичній і військовій.

Я був у військовій групі, в принципі, була вона успішна, тому що вона була дуже структурована, і вона не настільки була "на хайпі", як політична група. Звичайно, після кожної зустрічі в Абу-Дабі, в Женеві, журналісти питалися передусім про результат роботи політичної групи.

Але в чому полягала цінність військової групи? А тому, що, якщо ми уявимо сценарій, за якого політики вирішують найбільш складні політичні питання, то їхня імплементація все одно вимагатиме дуже злагодженої роботи не лише українських і російських військових, а іще, наприклад, тих, хто брав би участь у непростій системі верифікації і моніторингу виконання домовленостей. І про це домовитися за п'ять хвилин неможливо.

Неможливо і за день домовитися, враховуючи масштабність і кількість армій з двох боків, враховуючи величезну територію, враховуючи довжелезну лінію зіткнення. Це не можна порівняти навіть з тим моніторингом, який здійснював ОБСЄ, коли, пам'ятаєте, великим проривом і технологічним чудом вважалося, коли ОБСЄ законтрактувало два безпілотники для здійснення моніторингу.

Тепер же, звичайно, це незрівнянний масштаб, який вимагатиме і супутникового спостереження, і спостереження з повітря, і електронних датчиків і всього іншого вздовж усієї лінії зіткнення. Тому ця робота була незвичайно важливою. Вона почалася з таких, здавалося б, банальних речей, як узгодження вокабуляра, словникам термінів, щоб у двох сторін було спільне розуміння, що таке "припинення вогню", що таке "лінія зіткнення" і т.д., щоб потім не було різночитань.

Але тоді в Стамбулі Мединський заперечував будь-який сізфайр, будь-яке припинення вогню.

– Поки не будуть враховані, як агресори люблять казати, "законні вимоги російської сторони"?

– Там були варіації на цю тему, на якійсь зустрічі він запропонував коротке припинення вогню для обміну тілами загиблих. Одним словом, в Женеві нам вдалося досягти принципових домовленостей про те, що у нас є така рамка майбутньої системної верифікації і моніторингу. Дуже важливо було, що американська делегація підтвердила, що вона буде брати в цьому участь.

Але ми все одно "вперлися в стіну" в цій військовій групі, тому що вона вимагає вирішення ключових питань, які можуть бути вирішені лише політиками. Грубо кажучи, військові зробили 90% справи, і тут дуже велику роль відігравав наш керівник Генштабу Андрій Гнатов, який дуже вдало вів ці перемовини.

А потім почалася іранська операція.

– І увага США повністю перемкнулась на Близький Схід.

– Ті люди з американського боку, які вели перемовини – це практично ті ж самі люди, які були задіяні, і до цього часу в певній мірі задіяні, до перемовин з Іраном. І тому коли ми їздили перед самою іранською війною в Майамі, це була двостороння зустріч, вже росіяни не змогли приїхати з різних причин. Ми провели дуже два насичені дні з американцями.

І якщо наша зустріч, наприклад, у неділю починалася о 10 ранку, то для Стіва Віткоффа це вже була шоста година робочого дня. Він з 4 ранку, як він казав, був на багатоканальному зумі по іранському питанню, а вже о 10 годині він був з нами. Зрозуміло, що за таких умов дуже складно мати комітмент, навіть з точки зору фізики процесу.

– А зараз, враховуючи те, що ситуація в Ірані якщо не вирішилась, то суттєво просунулася, ми можемо очікувати більшого залучення американців до наших справ?

– Взагалі вся ця війна і всі ці процеси, вони багатофакторні. Подекуди окремий фактор може не бути вирішальним, але в своїй сукупності вони дають повноту картини.

Тому з початком іранського протистояння багато чого змінилося. По-перше, увага США переключилася повністю на Іран. Росіяни, як відомо, взаємодіяли з іранським режимом.

На нашому фронті за цей час відбулися дуже важливі зміни. І також йдеться про останні контакти нашого президента з Трампом. Він з ним розмовляв телефоном лише за останній неповний місяць два рази.

14 червня, хоча офіційна причина була привітати Трампа з днем народження, 90% розмови були присвячені ситуації на полі бою і перспективам мирного регулювання. Також вони розмовляли 4 липня. Розмова була досить тривала і вона була присвячена ситуації з мирним процесом.

А між цими двома телефонними розмовами була досить насичена програма і спілкування, в тому числі і в компанії G7, і окремо нашого президента з американською командою на полях G7. І потім ще була дуже важлива тристороння розмова: Зеленський, Макрон і Трамп.

Тобто найвище керівництво знаходиться в постійному, регулярному контакті. І переговорна команда, Рустем Енверович зокрема, знаходяться в регулярному контакті з американською стороною. Те, що формально ми не збираємося на тристоронні чи двосторонні зустрічі не означає, що немає активної комунікації.

Навесні був дуже важливий відеодзвінок, коли президент розмовляв із Стівом, Джаредом і також були присутні сенатор Ліндсі Грем і генеральний секретар НАТО Марк Рютте. І тоді мова йшла і про те, що ми до певної міри

відчуваємо неповноту цього процесу, в тому числі і тому, що в Москву Стів Віткофф і Джаред Кушнер їздили щонайменше сім разів.

Але до сьогоднішнього дня вони не відвідали Україну.

– Є конкретика, коли це може статися нарешті?

– Вони в принципі погодилися з тим, що треба їхати в Україну, це так і не матеріалізувалося. Навіть при всій якості тих брифів і довідок, які готуються і спецслужбами, і зовнішнім політичним відомством Сполучених Штатів – але обов'язково треба мати можливість сісти в Києві і поговорити із виконавчою владою, із парламентарями, із громадянами, із військовими, і взагалі побачити, що відбувається в Україні.

Практично кожен іноземець, який відвідує Україну, чи це президент, чи це прем'єр, чи це парламентар, чи це урядовець, вони всі кажуть про те, наскільки важливо для них було на власні очі побачити, що відбувається в Україні.

Крім того, ви бачите, що змінилася і риторика адміністрації Трампа, зокрема, це було дуже помітно на саміті G7 в Евіані.

Я би не применшував значення того, наскільки важливо було досягнути єдності країн G7, коли вони випустили текст тієї заяви за підсумками дискусії. І до якої приєдналися США на чолі з Трампом. Давайте не будемо забувати, що також є ще один паралельний трек, в рамках "***коаліції охочих***".

– До речі, останнім часом про неї якось небагато чути.

– "***Коаліція охочих***", звичайно, мала би, на мою думку, трошечки зробити певну ревізію (в позитивному розумінні цього слова) того, де ми знаходимося. Тому що час йде, потрібно, мабуть, посилювати деякі напрямки.

Тут варто відзначити, що лідерами по деяких принципових питаннях є і Франція, і Великобританія, тому що саме вони в Парижі підписали той меморандум, який передбачає можливість розміщення контингентів в Україні. Паралельно до цього є трек "ЕЗ", і в Лондоні відбулася дуже плідна розмова у президента з лідерами "ЕЗ" – це Велика Британія, Франція і Німеччина.

Але найголовніше – це те, що роблять Збройне сили України, тому що та ситуація, яка на сьогоднішній день є на фронті, ті успішні міддл- і діп-страйки, які завдаються по Російській федерації, справляють дуже потужне враження на адміністрацію в Вашингтоні.

– А наскільки тривалим може бути цей ефект, щодо Трампа?

– Почнемо з того, що американці – це дуже особлива нація, яка має особливу психологію, і на рівні індивідуальному, і на рівні нації. Американці люблять бути успішними, вони люблять бути на боці тих, хто успішний.

В попередні роки росіянам вдавалося більш-менш успішно насаджувати в США наративи, що "ось-ось, і ми заберемо залишки Донбаса". І нас попереджали американські переговорники про те, що якщо ви не можете погодитися або не хочете погодитися на ті умови, які були на переговорному столі, то майте на увазі, що може так статися, що тоді умови припинення вогню будуть диктуватися не за результатом перемовин, а за результатом бойових дій. Щоб вони, умовно, заберуть Донбас, і тоді вже будуть нові умови.

Росіяни минулого року казали, що за три місяці вони заберуть, потім вони минулої зими казали, що за три місяці заберуть, вони казали, що Україна не переживе зиму і піде на те, щоб здати позиції, потім знову, що за три місяці заберуть.

І було дуже цікаво спостерігати в останні місяці, як російська сторона інтерпретувала Анкорідж.

– А чому вони так чіпляються за цей "дух Анкоріджа"? І крім росіян, ви про "дух Анкоріджа" чуєте ще від когось?

– Від журналістів, від політологів.

– А з учасників процесів?

– "Дух Анкоріджа" – це такий російський "схематоз". Хто кому перший приносив ці схеми і показував, і розкладав карти, я вже не знаю, але мені дуже подобається те, що сказав нещодавно держсекретар Рубіо про Анкорідж. І я думаю, що це було дуже важливим меседжем з боку Вашингтона.

І, до речі, Трамп, коли він був на цьому засіданні G7 з участю України (я не можу все розповідати, тому що це було закрите засідання), він має дуже чітке уявлення про стан справ, хочу вас запевнити.

Відкрию вам, можливо, одне речення. Трамп сказав, що Путін сьогодні і Путін рік тому – це різні речі.

– А що він вкладав в це?

– Американці ж бачать, що скільки б росіяни не говорили, Донбас вони так і не захопили.

Я можу припустити, що американці бачать, на чиєму боці була Росія в Ірані. Вони бачать, як Путін програв вибори в Єревані. Вони бачать економічну ситуацію у Російській федерації.

Вони бачать неймовірно вражаючі успіхи України по нанесенню діп- і міддл-страйків. Тобто це складається в картину, де щонайменше Путін не виграє війну, а ймовірно він її програє. Інше питання, чи готові деякі країни у світі до того, щоб РФ програла війну.

Розумієте, крах Росії – це непроста річ. Тобто, навіть ті країни, які щиро з нами і щиро вважають, що ми маємо виграти мир, вони не готові сприйняти можливу ланцюгову реакцію від краху Росії.

Багато людей на Заході до сьогоднішнього дня, на превеликий жаль, мають ще рудиментарні підходи до Росії, які були наприкінці 80-х, на початку 90-х років. Для певної кількості столиць важливо збереження контролю за цією величезною територією, бодай навіть недемократичним урядом, контроль за ядерною зброєю, контроль за кордонами. Це не тільки поширення тероризму, це і поширення наркотичних і інших речовин.

– Щоб там була стабільна влада. Неважливо яка.

– Щоб там була стабільна влада. З диктаторами домовимося, щоб не розповзалася ядерна зброя, тероризм. Ви ж уявіть собі, яка кількість росіян пройшла скрізь війну, і які у них будуть думки в голові, і зброя на руках, і таке інше. Я все ж таки хочу вірити в те, що величезна кількість людей усвідомлює, що навіть якщо буде зупинена ця війна, то загроза з боку території, яка зараз називається Російською федерацією, вона ж нікуди не зникне.

І відповідей на сьогоднішній день не так багато про те, що робити із цією територією. Тому що, наприклад, дехто вважає, що один із найкращих запобіжників відновленню агресії і війни – це відновлення торгівлі і економічної співпраці з РФ.

Це абсолютно хибна думка, тому що вона базується, ймовірно, на припущенні, що якщо Москва почне знову торгувати Заходом, то для неї буде невигідно втратити багатомільярдні контракти, якщо вони знову почнуть війну. Це абсолютно хибна думка, яка базується на повному запереченні реалій.

Реалії зводяться до того, що існування того режиму, тієї конструкції, що сьогодні є в Москві, неможливе, якщо не буде постійного конфлікту в умах і в діях між Росією і західним світом. Тому що перебудова Росії на більш-менш демократичну країну, яка буде здатна жити в мирі зі своїми сусідами, займе декілька десятків років і потребуватиме неймовірних людських, ресурсних і фінансових інвестицій.

Таким чином, навіть якби в ідеалі така перебудова розпочалася, то Європі і трансатлантичній спільноті доведеться чекати щонайменше 20 років, а тим

часом Російська федерація буде продовжувати залишатися загрозою для всіх нас.

І чи європейці в цілому готові ці 20 років підтримувати свою обороноздатність, реформувати свої збройні сили, робити багатомільярдні інвестиції в нові види озброєнь? Це велике питання. Тому тут можна підійти до теми, в чому тоді полягає унікальна роль України в контексті європейської трансатлантичної безпеки.

А унікальна роль України полягає в тому, що по суті ті Збройні сили, той досвід, який є у України, – він єдиний, хто може зробити Європу безпечною. На той час, поки Росія – якщо це взагалі коли-небудь станеться – стане добросусідською притомною державою.

– Станом на зараз, *чи є передумови для ще однієї зустрічі* в такому ж форматі, як було в Стамбулі, в Абу-Дабі, в Женеві: тристороння на рівні делегацій?

– Головне, що **без Сполучених Штатів в кінцевому рахунку дуже складно собі уявити нормальне, стале, справедливе врегулювання ситуації.**

Воно може не обов'язково називатися "мирною угодою", і навряд чи буде називатися "мирною угодою", але Сполучені Штати тут надзвичайно важливі. І тут дуже коротке вікно можливостей, тому що час плине дуже швидко. І я думаю, що це літо є критично важливим.

І з точки зору того, що відбувається на полі боя. І з точки зору міжнародного календаря і з точки зору внутрішньополітичного порядку денного в Сполучених Штатах. Тому, не відкидаючи будь-яких форматів, я думаю, що ключова роль належить президенту Зеленському і президенту Трампу.

І, звичайно, потрібно розмовляти з кремлівським правителем, тому що, врешті-решт, Російська федерація – це країна, в якій приймаються рішення виключно однією людиною. І навіть те, що зараз у нього за спиною дедалі голосніше вже навіть не шепочуться, а говорять і блогери, і громадяни, і політики, все одне не сягнуло ще критичної межі, коли Путін вже так би не контролював своє суспільство, як він контролює зараз.

– Щодо зустрічі на рівні лідерів – наш президент постійно говорить, що *територіальне питання він хоче вирішувати безпосередньо на найвищому рівні, на такій зустрічі*.

Від Путіна чи від його міньйонів ми постійно чуємо купу слів, що окей, *хай Зеленський приїжджає сюди*, або треба ж *провести велику підготовчу роботу до зустрічі* лідерів.

Тож чи є така зустріч ймовірною?

Ще й за умови, що увесь процес гальмує через *територіальне питання*: ми Донбас не віддаємо і не віддамо, а росіяни хочуть його собі.

Це можна звести до спільного знаменника?

– Я не знаю, що ви маєте на увазі, коли кажете про *спільний знаменник*.

Скоріше, йде мова про об'єктивні реалії, про те, що Російська федерація не здатна виграти цю війну. І Путіну доводиться платити високу ціну, 30+ тисяч життів і санітарних втрат щомісяця. Можна, звичайно, "хорохоритися" і робити вигляд, що тобі це байдуже, але буде воно акумулюватися, акумулюватися з кожним місяцем.

Економічні негаразди нікуди не подінуться. Хоча все ж таки я вважаю, що у Російської федерації до сьогоднішнього дня достатньо ресурсів для забезпечення і зброєю, і боєприпасами своєї армії. Давайте не забувати, що ***це утворення***, яке має глибинні корінні в радянській системі і навіть в царській Росії, де життя пересічних громадян нічого не вартувало.

Зараз підуть процеси перерозподілу майна, будуть відбиратися і майно, і гроші не тільки у тих росіян, які втекли із Росії, але і у бізнесів. Ви ж подивіться, що відбувається із наближеними до Ротенберга людьми. Тому тішитися думкою про те, що Росія раптом завалиться з точки зору економіки – це дуже далека перспектива.

І для цього навряд чи є ресурс із нашого боку – дочекатися, коли у них буде економічний колапс. Економічний колапс не буде означати зменшення остервеніння російського суспільства і російських військових. І дії щура, загнаного в кут…

Знаєте, у багатьох європейців немає психологічної сили навіть уявити собі таку ситуацію. І тому на деяких зустрічах ми часто чуємо переляк з боку деяких іноземців: а що буде, якщо він буде загнаний в кут, що станеться?

– Чи не бахне він "ядеркою", наприклад?

– Я думаю, що ця тема дуже просувається російською стороною, підкидується і на шпальти газет, і різним іноземним політикам.

Не тільки українці, а й багато інших країн мають імунітет до російських "червоних ліній". Але "ядерка" – це дуже небезпечна тема. І я думаю, що і Америка, як і ядерна держава, і Китай, як і ядерна держава, мають досить чіткі перемовини з росіянами щодо перспектив застосування тактичної ядерної зброї.

– Чи були у нас певні контакти з *Білоруссю* останнім часом? Бо і Лукашенко про це казав, і Пєсков коментував, і *Зеленський говорив, що ми передали певне послання* через "друзів Кремля".

– Білорусь в складній ситуації. А у нас є можливості передачі сигналів. Ви ж бачите, що був дуже потужний сигнал про ретранслятори. Потім були перемовини дводенні Лукашенка з Путіним.

Я так розумію, що якщо не всі, то більшість ретрансляторів були дезактивовані. Для Лукашенка це все смерті подібно. Він опинився на шпагаті, коли з одного боку йому складніше протистояти вимогам Путіна, а з іншого боку він чітко розуміє масштабні наслідки більшого залучення до агресії проти України.

Це дуже складна для білоруського диктатора ситуація. І ще більше – для білоруського народу, який, на жаль, став заручником трьох десятиліть недемократичного розвитку Білорусі.

– З нашого боку якісь *компроміси в переговорах можливі*? Я не говорю про територіальні.

– Ця історія перемовин 2025-26 років, з якої ми почали – це демонстрація того, що **Україна була готова на будь-які компроміси – якщо ви так називаєте, "компроміси", це ваше слово – які не суперечать Конституції України.**

Тому ***ми проявили дуже велику готовність і до перемовин, і до пошуку шляхів, і різних варіантів.***

На жаль, Путін знаходиться в такому стані, що і Куп'янськ у нього зайнятий, і якісь річки він називає, де нібито оточення українських військ, ці річки навіть не існують на території України, але тим не менше він там "оточив" вже українські війська.

Ну що поробиш?..

– Яка *українська "формула миру"* на даний момент?

– Це дуже широке питання.

"Формула миру" полягає в тому, що **єдиним реальним гарантом безпеки на континенті на сьогоднішній день є Збройні Сили України**.

І *якщо* європейські і трансатлантичні партнери це зможуть оцінити, то у співпраці із Європою і США *ми зможемо протистояти загрозі*, яка і надалі, навіть в разі зупинення війни, буде походити з РФ на найближчі десятиліття.

***

№ 2.380

Саммит НАТО - "дипломатические маски" сброшены

2026-07-09

Кущ

Если максимально упростить, то в 2025 году Трамп попытался применить "пряник" для приостановки дрейфа ***Москвы*** в сторону треугольника ***КНДР-Китай-Иран*** и превращения оного в четырехугольник.

Но пряник в виде Анкориджа и частичного снятия санкций не помог.

> — В принципе, модель Анкориджа морально устарела уже при ее создании.
>
> Модель Анкориджа могла сработать в 2022-м году, но в 2026-м - она воспринималась как досадный анахронизм.

Поэтому теперь Трамп будет пытаться достичь стратегическую цель США с помощью *"кнута" - новой эскалационной волны*.

Цель прорисовывается следующая:

> — *экономический кризис* в РФ должен вызвать провал пропутинских партий на выборах в Думу или даже сорвать выборы как таковые.

По задумке команды Трампа - это чревато для РФ социальным кризисом, потом политическим, что в итоге приведет к перезагрузке российских правящих элит и их "дрейф от Китая".

Речь, конечно, не о замене "Путина на Шойгу", но ход мысли понятен.

США "добрым словом и кольтом" пытаются разорвать ***четырехугольник Китай-КНДР-РФ-Иран***.

Перефразируя не политкорректного сейчас классика:

> *"Четырехугольник будет выпит!*
> *Будь он параллелепипед,*
> *Будь он круг, едрена вошь!"*

Но для нас и вообще для аналитических оценок "войны на истощение", важно понимание "вектора разницы потенциалов", а разница потенциалов как скалярная величина, показывающая работу поля по переносу заряда, как известно и вызывает то самое "напряжение".

Из физики мы знаем, что вектор Е показывает, с какой силой поле давит на заряд и куда он в итоге "полетит".

Представим себе гору, ее высота и есть потенциал. А склон горы — это напряженность. Вектор напряженности демонстрирует направление самого крутого падения с горы для уменьшение высоты/напряжения.

Разность потенциалов Украины и РФ дает ответ на вопрос, когда начнется "спуск с горы", то есть завершения войны.

Например, когда начнется "спуск с горы" в России.

До начала полномасштабной войны, чисто математическое сравнение потенциалов в 2021 году давало следующие параметры:

(1) - разница в населении: 144 млн против 37 млн человек. Отличие в 3,9 раз;
(2) - разница в величине ВВП: 2 трлн дол против 200 млрд дол. Отличие в десять раз;
(3) - разница в мобилизационном потенциале: 20 млн против 5 млн человек. Разница в 4 раза;
(4) - численность армии: 1,1 млн против 260 тыс человек. Разница в 4,2 раза;
(5) - численность мобилизационного резерва: 2 млн против 900 тыс человек. Разница в 2 раза.

Но все эти цифры давали слишком мало понимания модели полномасштабной войны, за исключением того факта, что ближайший моб резерв развертывания численности армии Украины в сравнении с иными параметрами выглядел наиболее эффективно и практически нивелировал численное преимущество РФ по иным параметрам на начальной стадии войны.

Простыми словами, за счет значительного мобилизационного обученного резерва, Украина могла сорвать блицкриг даже уступая по таким параметрам как численность населения в целом и размер ВВП (что и произошло в реальности).

Наименьшая разница потенциалов Украины и РФ наблюдалась по параметру обученного мобрезерва на начало войны.

В тоже время, не было и до сих пор нет ответа, каков временной параметр разницы потенциалов?

Простыми словами, когда РФ попадет в состояние Украины 2022 года?

В периоде 2022-2025, большинство россиян воспринимали войну как "картинку в телевизоре". Войну ощутили лишь жители приграничных территорий и первая волна мобилизации в размере 300 тыс человек.

Что такое "*ощущение войны*"?

Это, прежде всего, "тактильное" восприятие и изменение жизненного уклада / политического режима.

Это когда ночуешь в бомбоубежищах, границы закрыты, политическая активность на паузе, а границы для части населения закрыты.

В этом контексте, россияне только сейчас начали погружаться в тактильное ощущение войны, сталкиваясь с теми бытовыми трудностями (например, бензин), с которым украинцы столкнулись уже в апреле 2022 года.

Но это еще не полный пазл.

— Полный пазл тактильного ощущения войны сложится, когда в РФ объявят

1) мобилизацию, 2) закроют границы и 3) поставят на паузу выборы.

Вот когда это произойдет, мы и получим важнейший аналитический индикатор:

— временное измерение разницы потенциалов Украины и РФ.

Скорее всего, политический режим и характер жизненного уклада в РФ в соответствие с условиями войны окончательно сформируется в 2027 году.

Если это произойдет, мы узнаем временной индикатор разницы потенциалов. И он составит примерно пять лет. В таком случае, структурные проблемы в РФ по причине войны, вероятно начнутся не ранее 2032 года.

Это может создать вероятность формирования плана войны командой Вэнса в период его первой каденции (2028-2032), если его, конечно, изберут.

Этим объясняется и изменение его риторики.

Прогнозы завершения войны в горизонте 2028-2029 базируются на оценках более длительного временного индикатора разницы потенциалов Украины и РФ

— (возможно, он оценивался в Вашингтоне на уровне 10 лет и более), что делало вариант "кнута" крайне сложным в реализации.

— Но разница потенциалов в пять лет - усиливает вариант "кнута" и ослабляет вероятность варианта "пряника".

Ключевым моментом тут станет фактор мобилизации в РФ и изменение жизненного уклада российского общества и трансформация политического режима для правящих элит:

— произойдет это в 2027 году или нет.

И это объясняет и кажущийся парадокс:

> — почему Путин до сих пор не объявил мобилизацию в РФ (за исключением "разовой" в 2022 году, которая и была вызвана минимальным разрывом в параметрах обученного мобрезерва между Украиной и РФ на начало войны).

Ответ понятен - данное действие сформировало бы крайне узкий временной индикатор разницы потенциалов между Украиной и РФ и оголило бы уязвимость России в ходе длительной войны.

Потому что чем короче разница потенциалов - тем выше финансовая и военная поддержка Украины со стороны Запада и наоборот.

***

№ 2.381

Рецензия на роман Джорджа Оруэлла "*1984*"

2026-07-10

В ЧЕМ ПРАВ И В ЧЕМ НЕ ПРАВ ОРУЭЛЛ В СВОЕМ РОМАНЕ?

/Ж. Делез/

Жанр: английская проза, социальная фантастика, антиутопия

Все ниже написанное касается не только *тоталитарных систем* (тема романа Оруэлла), но и ***современных политических систем*** вообще.

Сначала после первых прочитанных глав описанная реальность в романе показалась мне детским садом по сравнению с сегодняшней ситуацией.

И только к концу книги я понял ее *гениальность* и всеохватность.

Оруэлл просто-напросто предсказал развитие политических структур о самой *природе власти* на ближайшие 100 лет.

> Конечно, антиутопией роман перестал быть примерно лет за 30 лет до своего создания.

Оруэлл просто ***показал суть политической власти XX века***, основанной не на старой традиционной монархии, а на режимах, в которых

> 1) — ***власть*** держит некая кучка людей (клика),
>
> 2) — **манипулирующая общественным сознанием и общественными ценностями.**

1. История

«Однако теперь это фото, даже если каким-то образом восстановить его из пепла, никаким свидетельством служить не может. Когда он сделал свое открытие, Океания уже не воевала с Евразией, и, возможно, трое казненных людей предавали свою страну агентам Востазии. С тех пор альянсы менялись неоднократно – два или три раза, трудно было упомнить сколько. Вполне вероятно, что признания переписывались раз за разом до тех пор, пока реальные имена и даты не переставали иметь какое-то значение. Прошлое не просто изменялось, оно изменялось постоянно. Но самым большим кошмаром во всем этом был для Уинстона тот факт, что он так и не понял, зачем был предпринят этот чудовищный обман. Текущая выгода от фальсификации прошлого очевидна, но ее конечная цель ускользала от него. Снова взяв перо, он написал:

> — Я знаю КАК, но не понимаю ЗАЧЕМ».

Да, мы живем в мире выдуманного прошлого. Наша история - это из смеси из выдуманных злодеев, придуманных героев,

сфальсифицированных исторических событий. Те же события и факты, которые были место быть на самом деле, многократно перевраны и имеют множество интерпретаций, противоречащих друг другу и инсинуаций по их поводу. Особенно это касается статистики в истории и роли личностей в истории.

Однако у Оруэлла в романе вся история досконально и постоянно переписывается, причем на ходу. На самом деле делается намного проще.

Создаётся как можно больше интерпретаций исторического прошлого, которые кардинально противоречат друг другу.

А потом один единственный вариант объявляется единственно верным, а все остальные неправильными и преступными.

В случае кардинальной смены идеологии и политики просто подбирается другой подходящий вариант, а старый объявляется ошибочным и преступным. И придается забвению и остракизму.

2. Власть

Власть **в оруэлловских мирах принадлежит** ***кучке избранных*****.**

Это может быть:

> **— олигархическая клика, партийно-номенклатурная верхушка, военная хунта религиозная каста, да хоть коррупционная криминальная ОПГ.**

Совершенно без разницы.

Важно, что власть ***не сосредоточена в руках одного человека*****.**

Однако очень важно, что

> **—** ***обратная связь*** **с народом, с нацией и конкретным обывателем идет почти всегда через** ***культ конкретной личности*****.**

И даже лучше, если это будет придуманная и искусственно созданная личность.

При технологиях 21 века вполне достаточно виртуального мульта - аватара, главное не личность, а ее ***культ*****.**

— Обыватель должен безоговорочно верить своему Вождю, подчиняться Ему и боготворить. Вождь должен заменить обывателю его правителя, наставника, бога и опекуна. Вождь должен полностью распоряжаться жизнью своего подопечного.

И самое главное.

Вождь должен стать для каждого гражданина его близким родственником, которому тот бы доверил бы самое интимное и сокровенное.

В романе Оруэлл создаёт образ Вождя - образ Большого Брата для каждого жителя Океании.

Однако история показала, что более удачным является образ *Отца Нации*, который одновременно приходится отцом для каждого.

3. Война

Война является чудесным *вечным двигателем* для любого авторитарного, да и для "демократического" режима.

Война желательно должна быть бесконечной, относительно безрезультатной.

Война отличный сжигатель излишков ресурсов и продуктов, универсальный регулятор людских ресурсов.

Но самое *главное*.

Война **отлично создает и может бесконечно поддерживать *культ внешнего Врага*.**

> 1) — А внешний враг отлично подходит для роли, провоцирующей сплочение нации вокруг Вождя.
>
> **2) — А еще на врага можно списать абсолютно все грехи и проблемы в государстве.**

А в роле врага может быть кто угодно от неких "негров" на другом конце земли до случайного народа, попавшего под горячую руку.

4. Критическое мышление

Самая интересная для меня часть романа, это про то, как у главного героя Уинстона отбивали *способность к критическому мышлению*.

По Оруэллу критическое мышление человека основывается на способности создавать *логические цепочки* (а именно закономерности с причинно-следственной связью) и здравым смыслом.

Помните, как О'Брайен задавал банальные вопросы Уинстону, и пытал его током, при попытке дать на его вопросы любой адекватный ответ. А он просто

пытался вдолбить с помощью тока парадоксальные вещи. Что на любой вопрос нет единственного правильного ответа и множества неправильных, а есть множество правильных ответов. И вообще Уинстон не должен вообще сам отвечать на вопросы, отвечать вполне может сама Партия. А Уинстон должен просто принимать к сведению и верить в ту версию ответа, которая сегодня необходима и полезна Партии.

На самом деле совершенно необязательно пытками отбивать у людей способность к критическому мышлению. А в реальности все проще и примитивней.

Надо просто с помощи *пропаганды* и некого минимума общественных благ, создать ситуацию, когда попытка гражданина критически мыслить, будет означать для него *выпадение его из его собственной зоны комфорта*.

В том числе и из духовной и душевной зоны комфорта.

И маленький человек будет свято верить, что 2x2=5, только потому, что это утверждение дарит ему душевное спокойствие, достаток и отсутствие проблем с властью.

5. Средства коммуникации

Теперь поговорим о том, что в каждой квартире у Оруэлла был большой телеэкран с обратной связью. Телеэкран круглосуточно наблюдал за гражданином, а также делал ему предупреждения и выговоры. И в этом тоже огромное предвидение автора.

В 21 веке большой Телеэкран превратился в небольшой гаджет в кармане каждого "пользователя" (того, кого пользуют раз за разом). И как мне кажется, рано или поздно, в результате очередного web три-ноль или четыре-ноль этот параллелепипед из устройства, организующего доступ к информации граждан, превратится в устройство, собирающее информацию о гражданах, а также контролирующее их.

И опять же будет совершенно происходить добровольно и не встретит особого сопротивления со стороны "потерпевших"

6. Концлагерь или Зона комфорта

Ну и наконец самое главное, в чем был не прав Оруэлл.

Концлагерь 21 века является вполне себе комфортабельным местом пребывания "заключённых". Они вполне себе сыты, одеты и обуты, а также обладают минимальным, а и где и внушительным набором общественных благ и привилегий.

Тоталитаризм 21го века - режим с "гуманным" и "относительно миролюбивым" лицом, вернее нечто успешно имитирующее свою крайнюю миролюбивость.

Зона 21 века является ***Дисциплинарным обществом***.

ДИСЦИПЛИНАРНОЕ ОБЩЕСТВО (фр. societe disciplinaire) - форма общественной организации и социального контроля, характерная для обществ Модерна.

> Понятие «*дисциплинарное общество*» было введено французским философом М. *Фуко* в его лекционных курсах 1970-х годов и в работе «Надзирать и наказывать: рождение тюрьмы» (1975).

Дисциплинарное общество рождается в западном мире в 18-19 веках в процессе модернизации старых европейских обществ.

Его появление было обусловлено необходимостью осуществления надзора над большими множествами индивидов с целью приспособления их к функциональным требованиям индустриальных, рыночно-капиталистических и административно-бюрократических порядков обществ *Модерна*.

Благодаря этому в дисциплинарном обществе *Модерна* развивается целый спектр методов надзора и контроля, присутствующих во всех важнейших его институтах: в школе и больнице, на фабрике и в казарме, в тюрьме и в исправительно-трудовой колонии.

Базисной единицей контроля и надзора в дисциплинарном обществе становится индивидуальное тело, которое не рассматривается лишь во множестве ему подобных тел, но подвергается специальной переработке и принуждению с тем, чтобы сделать подвластными и следующими логике власти даже самые элементарные его проявления.

Методы, которые делают возможным контроль над действиями тела, обеспечивают постоянное подчинение его сил и навязывают им отношения послушания и полезности, М. Фуко называет «дисциплинами».

В 17-18 века дисциплины становятся общими формулами господства, что позволяет М. Фуко считать дисциплинарными обществами прежде всего западные общества 18-19 веков. Эти дисциплины надзора, контроля и послушания характеризуются принципиальной новизной по сравнению со всеми предшествующими обществами

/Ж. Делез/

То есть каждый гражданин в 21 веке имеет своего персонального вертухая в своей голове, которым является он же сам.

Зона комфорта отличается отсутствием гражданских свобод и прав при наличии и доступности материальных благ. А также большое количество доступных зрелищ.

Причем граждане такого ***дисциплинарного общества*** крайне благодарны своим правительствам, за то те не принуждают их думать свободно и мыслить критически, а предлагают пользоваться примитивными шаблонами и послушно выполнять волю власти.

Мало того население готово отдать свою жизнь для защиты своего концлагеря нового типа от внешних угроз.

Даже если эти угрозы выдуманы и высосаны из пальца. Ибо на всё есть воля Большого брата.

***

Жиль Делёз, інколи (помилково) **Дельоз** (фр. *Gilles Deleuze*, фр. вимова: [ʒil dəløz], нар. 18 січня1925, Париж — 4 листопада1995) — французький філософ XX століття, автор десятки впливових праць, які охоплювали широкий спектр тем, від філософії та літератури до політики, психоаналізу, кіно і живопису. Його впливові ідеї, що з'явилися ще з 1960-х років і тривають й досі, надихнули на нові дослідження та дебати у різних наукових областях. Часто Дельоз відноситься до філософів-постструктуралістів, хоча його думки насправді важко класифікувати, сам же він себе називав «метафізиком».

***

№ 2.382

ВОЙНА БЕЗ VIP-ЛОЖИ: Как выживала Финляндия

2026-07-09

Warden Null

Вы думаете, Финляндия — это муми-тролли, уютные сауны, социализм с человеческим лицом и добродушный рождественский дед в заснеженной Лапландии? Оставьте эти стерильные сказки для глянцевых буклетов. В 1939 году эта ваша эталонная скандинавская демократия была государством отмороженных, кровожадных мясников. Пещерных дикарей, которые пускали в расход собственных граждан с холодной, машинной эффективностью.

Представьте себе финского «ухилянта» той эпохи. Испуганного лесоруба или хрупкого студента из Хельсинки, который внезапно осознал, что его личная жизнь ценнее куска промерзшей карельской грязи. Что он не рожден для войны. Что у него лапки, тонкая душевная организация и вообще он пацифист.

Знаете, что с ним делали?

С ним не вели душеспасительных бесед адвокаты. Ему не выписывали административный штраф. Правозащитники не заламывали руки в прессе. Его просто брали за шкирку. Военно-полевой трибунал. Зимний лес. Сосна. Короткий приказ. Расстрельная команда, собранная из его же вчерашних соседей. Свинец в затылок. Тело в мерзлую яму. Следующий.

За годы Зимней войны и Войны-продолжения финны официально шлепнули по приговорам трибуналов сотни своих солдат и уклонистов. А сколько было пристрелено на месте, у бруствера, за трусость и панику, без всяких бумажек и протоколов — не знает никто. Их система принуждения не знала жалости. Она перемалывала человеческую психику, вбивая в головы один простой рефлекс: шаг назад страшнее, чем шаг вперед. Жестоко? Пещерно? Тоталитарно? Абсолютно.

А теперь давайте смахнем пену этой гиперболы и посмотрим на анатомию финского дикарства. Посмотрим, как работает настоящая государственная машина, когда на кону стоит ее физическое, биологическое выживание.

Три с половиной миллиона финнов оказались один на один со ста семидесятимиллионной советской империей. Математика смерти. Ноль шансов на бумаге. Чтобы не превратиться в очередную советскую республику с Гулагом и колхозами, Хельсинки пришлось вывернуть страну наизнанку. Они мобилизовали 15 % населения. 500 тысяч человек. В строй поставили всех, кто мог держать винтовку. Это тотальная утилизация генофонда.

Финнам не нужны были тонированные микроавтобусы и уличные облавы. Их «бусификацией» была сама структура общества.

В стране работала организация «Шюцкор» — военизированная сеть, опутавшая каждый хутор, каждую городскую улицу. Абсолютный, параноидальный контроль. Ты не мог затеряться. Ты не мог отсидеться на съемной квартире. Тебя знали в лицо. Если ты, здоровый мужик, не в окопе — ты враг. Ты прокаженный. От тебя отвернется собственная семья, с тобой не поздоровается сосед.

Государство создало условия, при которых уклонение стало социально невозможным. Финское общество превратилось в один огромный, саморегулирующийся капкан, который гнал мясо на фронт бесперебойным конвейером.

И вот здесь возникает главный вопрос политического реализма.

Почему эта мясорубка не вызвала внутреннего взрыва? Почему вооруженные до зубов финны не развернули винтовки на Хельсинки? Почему они не сожгли

свои призывные пункты, не подняли на вилы свое правительство, пославшее их на верную смерть?

А потому что эта система была справедливой.

Равенство в распределении смерти. Вот тот цемент, который удерживал нацию от распада.

В Финляндии 1939 года не было концепции экономического бронирования. Ты не мог занести пухлый конверт нужным людям в погонах. Ты не мог откупиться налогами, доказав, что твой бизнес слишком важен для тыла. Элита не сидела по элитным ресторанам, рассуждая о патриотизме под коллекционное вино.

Сын министра надевал шинель и ложился в снег. Наследник крупнейшего банка получал винтовку и гнил в траншее на линии Маннергейма. Студент престижного университета замерзал насмерть рядом с неграмотным батраком. Профессора, депутаты, промышленники — все отправляли своих детей в одну и ту же холодную, кровавую грязь. Финская элита истекала кровью ровно в тех же пропорциях, что и финские низы.

Человек — существо рациональное. Человек в траншее, когда на него прет советская бронетехника при минус сорока, способен вынести настоящий ад. Он смирится с обморожениями. Он смирится с голодом. Он даже смирится с тем, что его собственное государство пригнало его сюда под страхом расстрела.

Но он смирится с этим только при одном условии: если справа от него, с оторванной осколком ногой, орет от боли сын мэра его города.

Только так работает принуждение. Если правила игры абсолютны, гражданин воспринимает их как стихийное бедствие. Как зиму или смерть. С ними не спорят. Их терпят.

Но как только государство начинает сортировать людей на сорта — система ломается.

> Как только вы вводите прайс-лист на выживание. Как только вы позволяете ублюдочному мажору кайфовать в безопасности только потому, что у него есть нужная сумма или папа в министерстве.

Как только вы превращаете войну в налог для бедных — вы убиваете саму идею государства.

Никакой патриотизм не заставит человека умирать за систему, которая официально, на законодательном уровне признает его жизнь более дешевой, чем жизнь владельца сети ресторанов.

Если в лодке пробоина, а половина пассажиров покупает себе право не вычерпывать воду, потому что они «генерируют ВВП» — те, кто машет ведром, рано или поздно бросят его и начнут пробивать головы этим пассажирам. Никакого марксизма. Это базовая животная справедливость.

Финны выжили не потому, что они были какими-то особенными сверхлюдьми. И не потому, что их демократия была мягкой и пушистой. В кризис демократия всегда превращается в диктатуру.

Они выжили, потому что их элита имела инстинкт самосохранения. Она закрутила гайки так, что у населения затрещали кости, но эта резьба была одинаковой для всех.

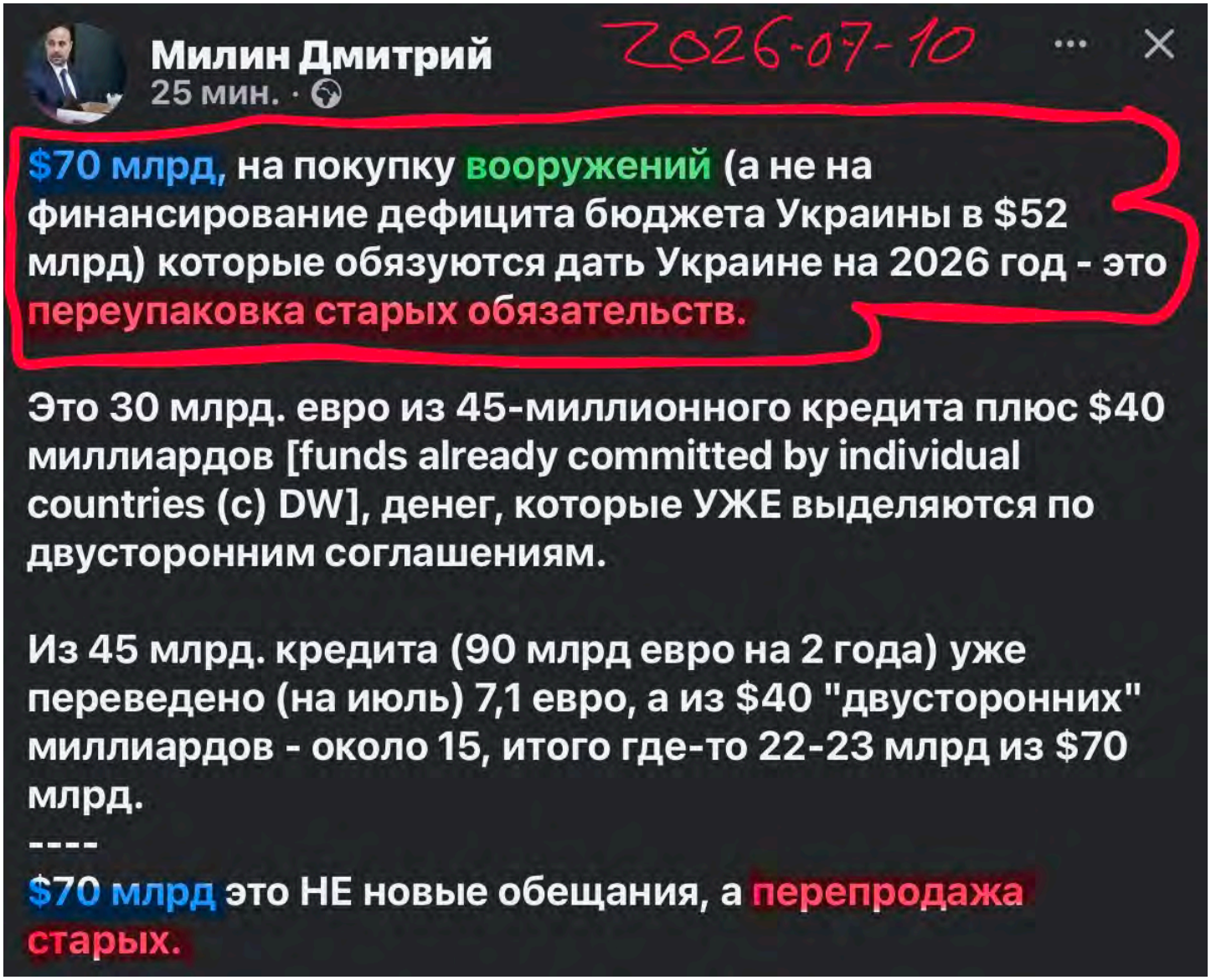
Жестко? Да.

Цинично? Да.

Справедливо? Абсолютно.

***

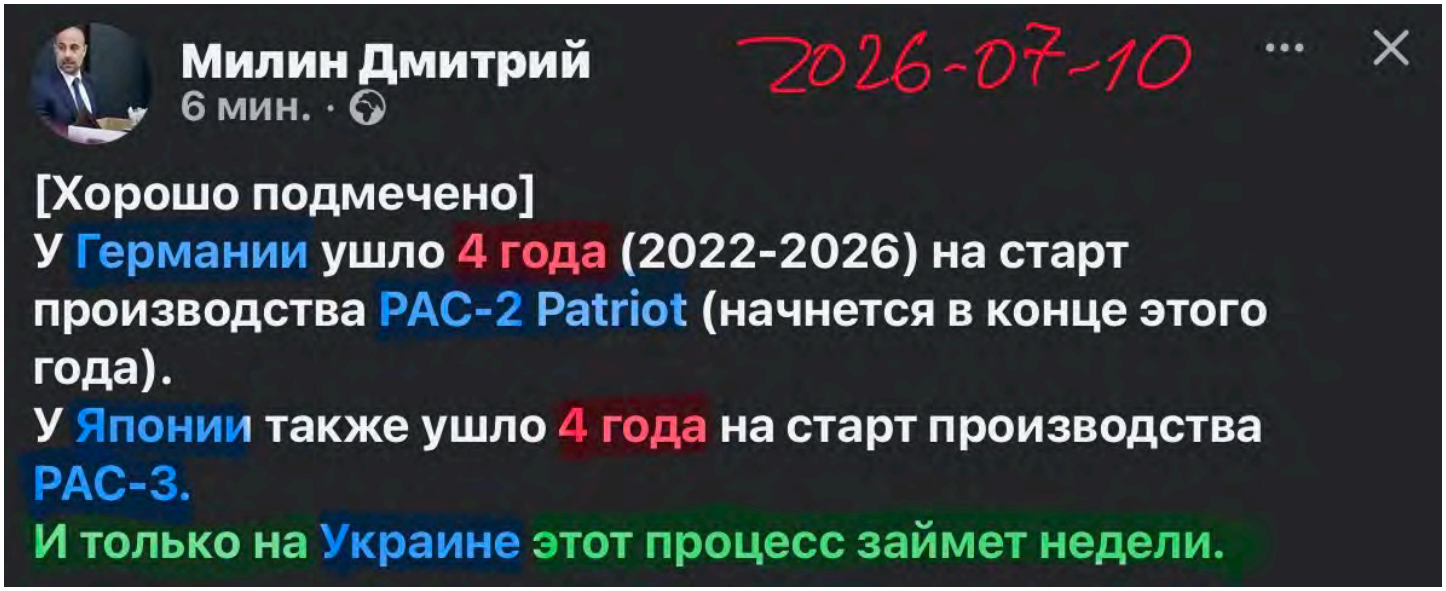
№ 2.383

Милин Дмитрий
25 мин. ·
2026-07-10
$70 млрд, на покупку вооружений (а не на финансирование дефицита бюджета Украины в $52 млрд) которые обязуются дать Украине на 2026 год - это переупаковка старых обязательств.
Это 30 млрд. евро из 45-миллионного кредита плюс $40 миллиардов [funds already committed by individual countries (c) DW], денег, которые УЖЕ выделяются по двусторонним соглашениям.
Из 45 млрд. кредита (90 млрд евро на 2 года) уже переведено (на июль) 7,1 евро, а из $40 "двусторонних" миллиардов - около 15, итого где-то 22-23 млрд из $70 млрд.

$70 млрд это НЕ новые обещания, а перепродажа старых.

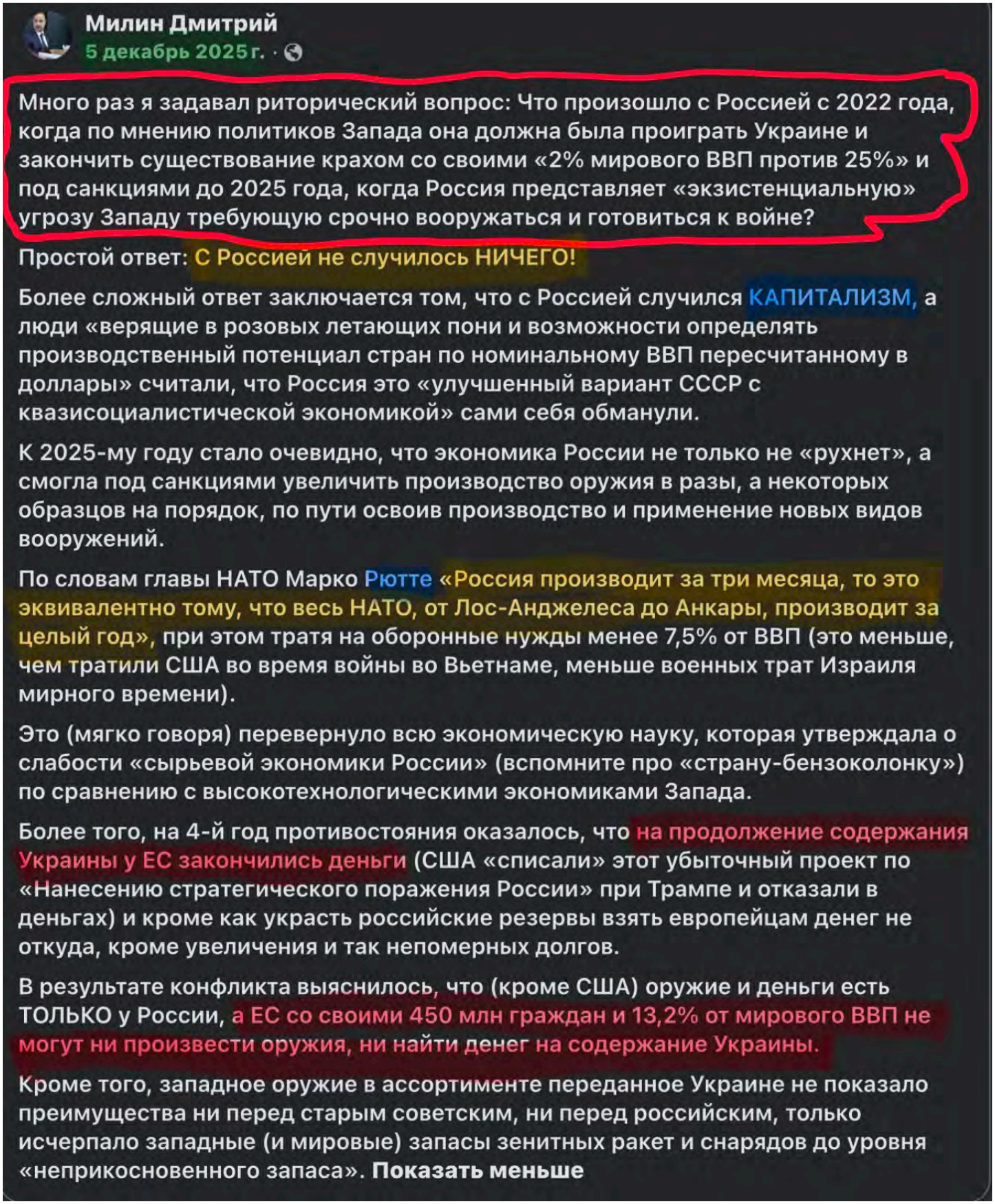
***

№ 2.384

Милин Дмитрий
6 мин. ·
2026-07-10
[Хорошо подмечено]
У Германии ушло 4 года (2022-2026) на старт производства PAC-2 Patriot (начнется в конце этого года).
У Японии также ушло 4 года на старт производства PAC-3.
И только на Украине этот процесс займет недели.

***

№ 2.385

Милин Дмитрий
5 декабрь 2025 г. ·

Много раз я задавал риторический вопрос: Что произошло с Россией с 2022 года, когда по мнению политиков Запада она должна была проиграть Украине и закончить существование крахом со своими «2% мирового ВВП против 25%» и под санкциями до 2025 года, когда Россия представляет «экзистенциальную» угрозу Западу требующую срочно вооружаться и готовиться к войне?

Простой ответ: С Россией не случилось НИЧЕГО!

Более сложный ответ заключается том, что с Россией случился КАПИТАЛИЗМ, а люди «верящие в розовых летающих пони и возможности определять производственный потенциал стран по номинальному ВВП пересчитанному в доллары» считали, что Россия это «улучшенный вариант СССР с квазисоциалистической экономикой» сами себя обманули.

К 2025-му году стало очевидно, что экономика России не только не «рухнет», а смогла под санкциями увеличить производство оружия в разы, а некоторых образцов на порядок, по пути освоив производство и применение новых видов вооружений.

По словам главы НАТО Марко Рютте «Россия производит за три месяца, то это эквивалентно тому, что весь НАТО, от Лос-Анджелеса до Анкары, производит за целый год», при этом тратя на оборонные нужды менее 7,5% от ВВП (это меньше, чем тратили США во время войны во Вьетнаме, меньше военных трат Израиля мирного времени).

Это (мягко говоря) перевернуло всю экономическую науку, которая утверждала о слабости «сырьевой экономики России» (вспомните про «страну-бензоколонку») по сравнению с высокотехнологическими экономиками Запада.

Более того, на 4-й год противостояния оказалось, что на продолжение содержания Украины у ЕС закончились деньги (США «списали» этот убыточный проект по «Нанесению стратегического поражения России» при Трампе и отказали в деньгах) и кроме как украсть российские резервы взять европейцам денег не откуда, кроме увеличения и так непомерных долгов.

В результате конфликта выяснилось, что (кроме США) оружие и деньги есть ТОЛЬКО у России, а ЕС со своими 450 млн граждан и 13,2% от мирового ВВП не могут ни произвести оружия, ни найти денег на содержание Украины.

Кроме того, западное оружие в ассортименте переданное Украине не показало преимущества ни перед старым советским, ни перед российским, только исчерпало западные (и мировые) запасы зенитных ракет и снарядов до уровня «неприкосновенного запаса». **Показать меньше**

***

№ 2.386

Підписав указ про створення у складі Збройних Сил *спеціального командування – командування далекобійного,*

фактично – глобального впливу на Росію за цю війну — звернення Президента

2026-07-10

Шановні українці, українки!

Сьогодні є нові результати наших Сил оборони в ***далекобійних санкціях*** проти Росії:

> **— бензинова криза в Росії поглиблюється, цілком справедливо у відповідь на небажання Путіна закінчувати цю війну.**

Ми дали пропозиції, як наблизити мир, маємо підтримку не тільки серед партнерів у світі, а також і серед оточення Путіна – щодо миру.

Там розуміють, що відбувається і що мир не має альтернативи.

Це *враження* буде в Росії збільшуватись.

Сьогодні наші *далекобійні удари* досягли кількох регіонів самої Росії, а також об'єктів на тимчасово окупованій території України. Я дякую нашим воїнам за влучність.

Добре йде операція і Служби безпеки України по ***далекобійних санкціях***. Будемо цей напрямок ще посилювати: у наших воїнів має бути значно більше можливостей досягати російських окупантів саме там, звідки вони в Україну несуть війну, – на території Росії.

Сьогодні я підписав указ про створення у складі Збройних Сил спеціального командування – ***командування далекобійного***, фактично – глобального впливу на Росію за цю війну.

> — Це командування повинне зосередити 100 % наявних ресурсів для того, щоб іще відчутніше **знизити російський потенціал війни**. Командувач на цьому напрямку буде сильний і точно максимально досвідчений.

Друге за цей день.

Буде проведена необхідна ***трансформація штурмових військ***.

— Багато є питань. ***Проблеми***, які треба вирішити.

Передусім ***у ставленні до людей***. Правоохоронні органи роблять процесуальні кроки.

Також на рівні управління штурмовими військами будуть зміни.

Сьогодні я підписав указ про створення ***Об'єднаних сил швидкого реагування***.

— Це має бути нова складова Збройних Сил України, яка поєднає в собі боєздатність штурмових військ, необхідну безпілотну складову, необхідну артилерійську складову та інші засоби для максимально оперативного реагування на фронті, і це має бути сучасна штурмова складова, технологічна.

Командувачем Об'єднаних сил швидкого реагування має бути досвідчений військовий, бойовий командир. Я сьогодні говорив з Героєм України Дмитром *Волошиним* і визначив його для виконання цього завдання. Бригадний генерал Волошин, командир 8-го корпусу ДШВ, здатен забезпечити подальший розвиток спроможностей Збройних Сил України у цьому напрямку.

Ще одне.

Важливо, щоб *дипломатична команда* України діяла значно активніше з нашими партнерами. Кожен день, кожен день тривають російські удари. Харків, Суми, Конотоп, Херсон, Київ, Київська область, Нікополь, інші міста нашої Дніпровщини – Кривий Ріг, Одеса, Чорноморськ, міста Донеччини, наше Запоріжжя. Кожен день потрібні відчутні кроки у допомозі партнерів України. Все, про що ми домовлялись на рівні лідерів, має виконуватись швидко. Бажано – дуже швидко. Кожен день потрібен цей результат.

І те, що стосується ***відносин із нашими сусідами в регіоні***, – ***будуть кроки на посилення нашої дипломатії***. Україну мають чути і мають розуміти наші українські національні інтереси.

Я хочу подякувати кожному, хто на Україну працює, хто заради України воює і хто допомагає нам захищати людей і захищати нашу незалежність.

Слава Україні!

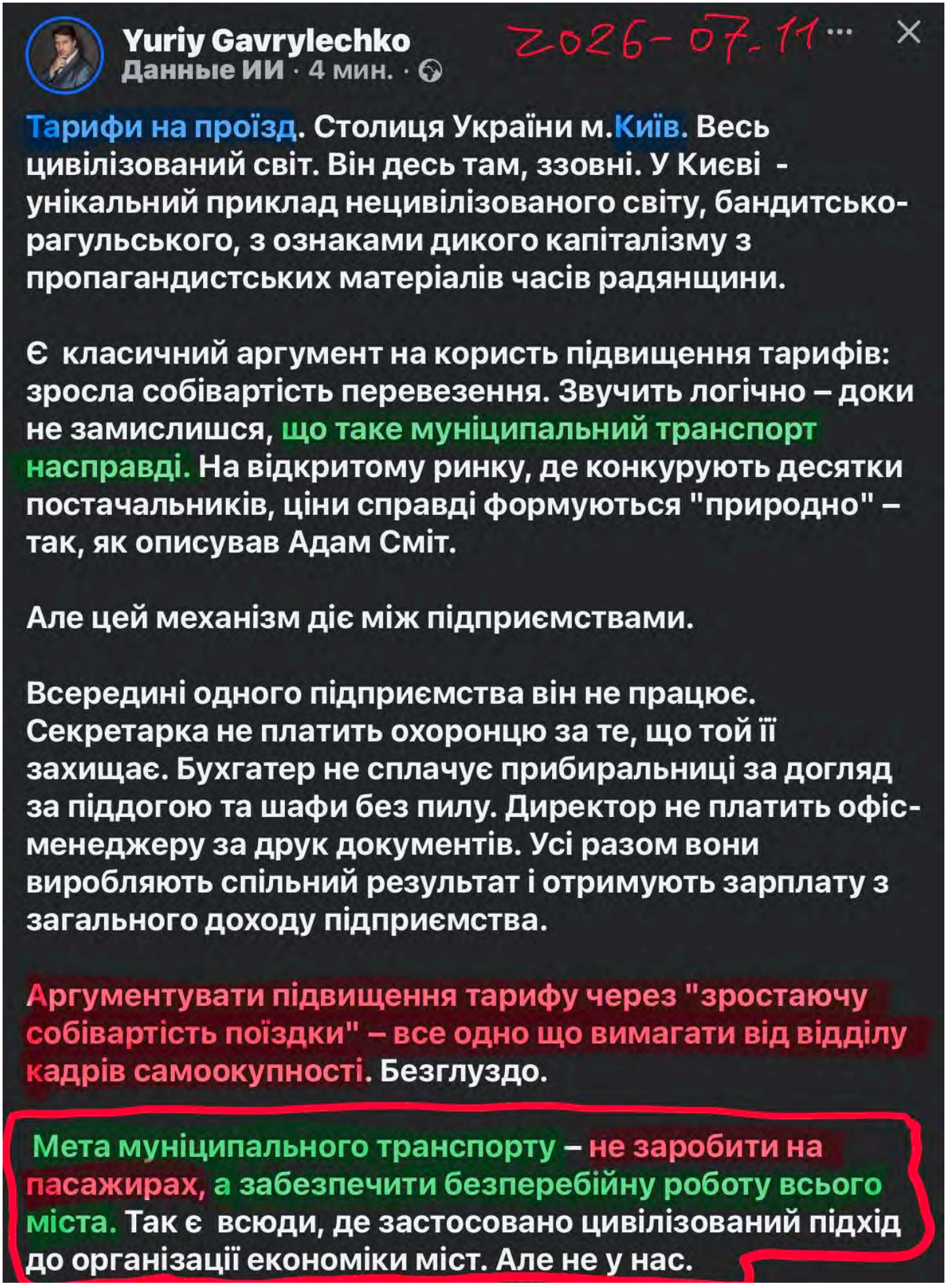
***

***

№ 2.387

ЗУСТРІЧАЄМО!
З 15 ЛИПНЯ!
600% ПРИБУТКУ
З КОЖНОЇ ОПЛАТИ!
ЗА РІВНЕМ РЕНТАБЕЛЬНОСТІ
МІСЬКОГО ТРАНСПОРТУ СТОЛИЦЯ УКРАЇНИ –
КИЇВ ПОСЯДЕ
1 МІСЦЕ
У СВІТІ!
КП "КИЇВТРАНСФІНАНС"
ПЛАТИ БІЛЬШЕ –
ЇДЬ ГІРШЕ!
НОВІ ТАРИФИ
Поїздка в один кінець x6
Проїзний на день x6
Проїзний на місяць x6
Комфорт x6
Сервіс x6
Безальтернативність x6
7325
А... ЛЕДЬ НЕ ЗАБУВ:
В УСЬОМУ ЦИВІЛІЗОВАНОМУ (Й НЕ ДУЖЕ)
СВІТІ МУНІЦИПАЛЬНИЙ ТРАНСПОРТ
НЕ Є БІЗНЕСОМ, А Є ЧАСТИНОЮ
ІНФРАСТРУКТУРИ МІСТА І ТОМУ –
ПЛАНОВО-ДОТАЦІЙНИЙ, БО ВИКОНУЄ
ФУНКЦІЇ ПІДТРИМКИ РОБОТИ МІСТА,
ЯК ЄДИНОГО ГОСПОДАРСЬКОГО КЛАСТЕРУ.
АЛЕ ТО НЕ ПРО КИЇВ,
ТО ПРО ЦИВІЛІЗОВАНИЙ СВІТ.

Рис1

Yuriy Gavrylechko
Данные ИИ · 4 мин. ·
2026-07-11
Тарифи на проїзд. Столиця України м.Київ. Весь цивілізований світ. Він десь там, ззовні. У Києві - унікальний приклад нецивілізованого світу, бандитсько-рагульського, з ознаками дикого капіталізму з пропагандистських матеріалів часів радянщини.
Є класичний аргумент на користь підвищення тарифів: зросла собівартість перевезення. Звучить логічно – доки не замислишся, що таке муніципальний транспорт насправді. На відкритому ринку, де конкурують десятки постачальників, ціни справді формуються "природно" – так, як описував Адам Сміт.
Але цей механізм діє між підприємствами.
Всередині одного підприємства він не працює. Секретарка не платить охоронцю за те, що той її захищає. Бухгатер не сплачує прибиральниці за догляд за піддогою та шафи без пилу. Директор не платить офіс-менеджеру за друк документів. Усі разом вони виробляють спільний результат і отримують зарплату з загального доходу підприємства.
Аргументувати підвищення тарифу через "зростаючу собівартість поїздки" – все одно що вимагати від відділу кадрів самоокупності. Безглуздо.
Мета муніципального транспорту – не заробити на пасажирах, а забезпечити безперебійну роботу всього міста. Так є всюди, де застосовано цивілізований підхід до організації економіки міст. Але не у нас.
Рис2

***

№ 2.388

КАМЕРНИЙ УКРАЇНСЬКИЙ ВОУК

2026-07-11

Білязе

1. ПАНТЕОН ПРАВИЛЬНИХ ЖЕРТВ

Українська гуманітарна тусовка десятиліттями видає власний камерний смак за національний пантеон.

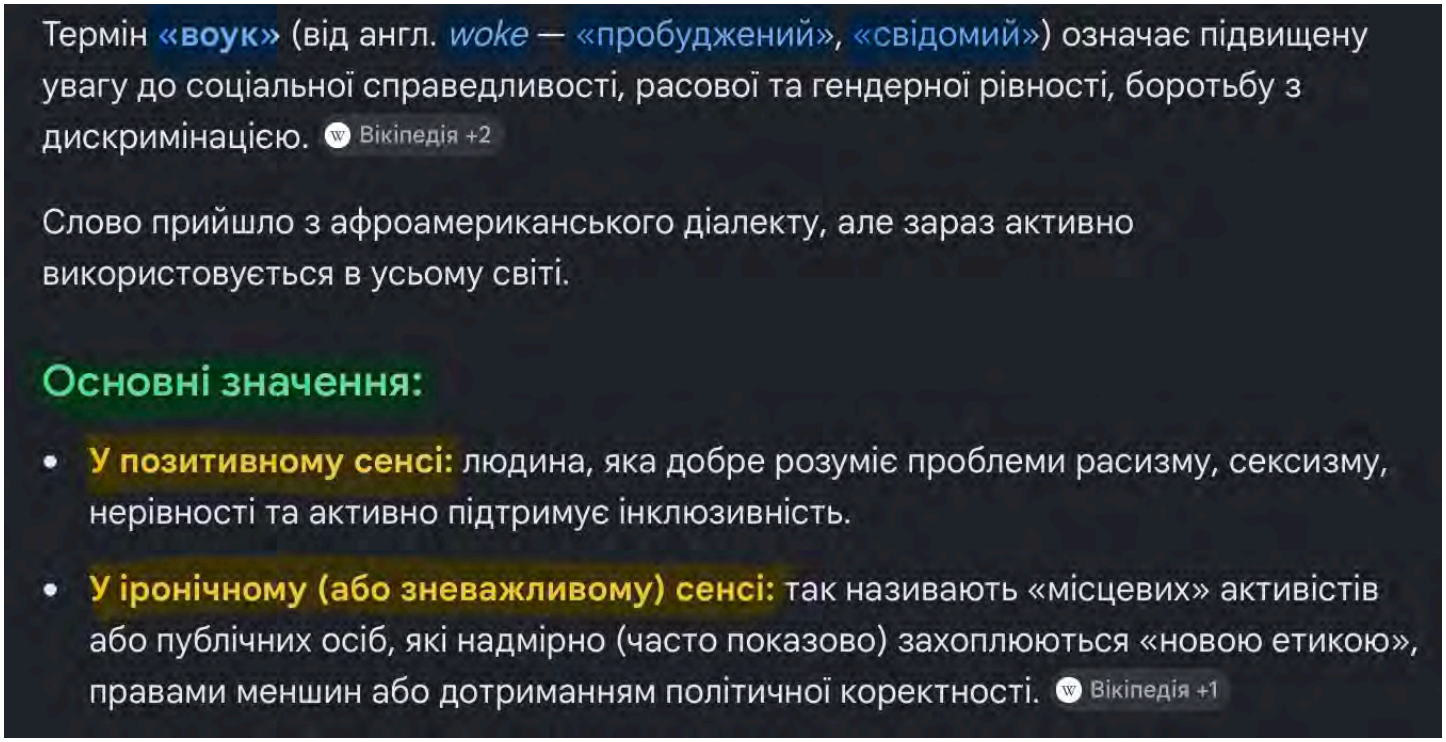
У центрі цієї конструкції стоять Стус і «Розстріляне відродження»:

> — люди, чия цінність виводиться насамперед із того, що їх переслідували, ув'язнили або вбили.

Масштаб зробленого вторинний.

Достатньо постраждати від правильного ворога, щоб літературознавці призначили тебе великим.

Це і є місцевий воук - культ правильної жертви, моральний шантаж і заборона на перевірку результату.

Не можна запитати, хто добровільно читає ці тексти. Не можна запитати, який вплив вони мали на масову культуру. Не можна порівняти їх із людьми, які створили державу, інституцію, ринок або стійке культурне середовище. У відповідь негайно принесуть табірну біографію і вимагатимуть замовкнути з поваги до мученика.

2. МУЧЕНИЦТВО БЕЗ РЕЗУЛЬТАТУ

Мучеництво - не досягнення.

«Боротьба» без результату - також не досягнення.

> **— Можна все життя страждати, чинити опір, писати листи, вимовляти правильні слова і померти з бездоганною репутацією. Для історії це трагедія. Для національного *пантеону* це майже нічого.**

Пантеон формують навколо *досягнень*

> — створеної держави, виграної війни, збереженої території, побудованих інституцій, дієвої культурної інфраструктури.

Герой важливий тому, що після нього залишилося щось корисне для нації.

> — Смерть сама по собі нічого не створює. Особливо безглузда смерть, яку через десятиліття гуманітарна обслуга перетворює на сурогат величі.

Робити велич із безплідної смерті - інтелектуальне убозтво.

Смерть може бути трагедією.

Заслугою є те, що людина встигла зробити до неї і що продовжило працювати після неї.

3. СТУС ЯК БІОГРАФІЯ БЕЗ МАСОВОЇ КУЛЬТУРИ

Зі Стусом картина очевидна.

Суспільство знає, що його ув'язнили і що він помер у таборі. На цьому реальне масове знання закінчується.

> — Його не читають із власної волі, його вірші не живуть у мові, не розходяться соціальними мережами, не стають частиною масового культурного обігу.
>
> Біографія існує. Творчість існує переважно в шкільній програмі, на філологічних кафедрах і в обов'язкових пам'ятних ритуалах.

В епоху *соціальних мереж* казки про «непочутого великого автора» звучать особливо жалюгідно.

Сьогодні сильний образ, текст, сцена або фраза здатні прорватися до мільйонів без дозволу академії. Старі пісні знову стають хітами. Забуті фільми отримують нову аудиторію. Серіали породжують персонажів і архетипи, якими люди описують власне життя.

«Король Талси» і «Єллоустоун» працюють, бо говорять про владу, сім'ю, територію, обов'язок, чоловічу відповідальність і ціну сили.

> — Їм не потрібен літературознавець, який пояснить глядачеві, чому це велике мистецтво.

Стус сам не поширюється.

> — Його доводиться постійно носити на руках.
>
> Приберіть школу, державні ювілеї, перейменування вулиць і моральний обов'язок захоплюватися - залишиться невелике середовище професійних шанувальників.

Це не національна культура. Це *культ*, адміністративно натягнутий на країну.

4. «РОЗСТРІЛЯНЕ ВІДРОДЖЕННЯ» ЯК КУЛЬТУРНА НЕКРОФІЛІЯ

З «Розстріляним відродженням» ще гірше.

— Під красивою назвою зібрали різнорідну радянську богему, яку згодом репресували.

Серед них були талановиті автори, посередні автори, комуністи, салонні експериментатори, кар'єристи, декаденти і люди, зайняті передусім власною культурною тусовкою.

Але пізніша міфологія стерла відмінності.

Розстріляли - отже великий. Ув'язнили - отже національний герой.

Так **література перетворюється на некрофілію**.

— Важливий не текст, а спосіб смерті.

Не суспільний вплив, а розмір посмертної образи.

Не те, що людина побудувала, а те, наскільки жорстоко її знищили.

Що безплідніший підсумок життя, то легше філологу заповнити порожнечу високими словами.

Більшість українців знає словосполучення «Розстріляне відродження» краще, ніж твори авторів, яких до нього зараховують. Їхні герої не стали національними архетипами. Їхні сюжети не увійшли до суспільної мови. Їхні книжки не блукають соціальними мережами і не витримують вільної конкуренції за увагу.

Навколо них ходять переважно ті, хто професійно обслуговує цей пантеон.

5. ЛІТЕРАТУРОЗНАВЕЦЬ ЯК ЖРЕЦЬ МЕРТВОГО ТЕКСТУ

Це середовище ненавидить просте запитання - «*Хто це читає?*»

Пряма відповідь знищує всю конструкцію. Читають філологи, студенти з обов'язку, кілька тисяч культурних активістів і люди, яким важливо демонструвати правильну ідентичність. Решта країни проходить повз.

Літературознавець тут стає жерцем мертвого тексту.

Живому твору посередник не потрібен. Він сам знаходить аудиторію, породжує цитати, наслідування, екранізації і суперечки.

Мертвому потрібні методички, конференції, гранти і державна програма. Що слабший твір, то товстіший шар професійного тлумачення навколо нього.

Так формується ***камерний український воук***.

Маленька *гуманітарна корпорація* оголошує власні смаки обов'язковими для всієї нації.

1) — Вона не вміє виробляти масову культуру, тому зневажає масового читача.

2) — Вона не може показати результат, тому пред'являє страждання.

2) — Вона не має переможців, тому робить героїв із убитих.

6. НАЦІЯ, ПОБУДОВАНА НА ПОРАЗЦІ

Нація, зібрана навколо таких постатей, від початку отримує *ущербну систему координат*.

1) — Її головний герой - людина, яку перемогли.

2) — Її головна культурна подія - знищення культурного середовища.

3) — Її головний доказ власної цінності - жорстокість ворога.

Навіть тут Росія залишається центральною силою.

— Без радянського ката значна частина цього пантеону просто розсипається. Власної дії немає. Є лише чужий злочин, який заднім числом оголошує великими тих, кого він зачепив.

Національний пантеон не можна будувати з недогероїв, єдина заслуга яких полягає в тому, що їх перемолола сильніша система.

1) — Жертва заслуговує на пам'ять.

2) — Герой має залишити результат.

7. БАЖАН І ЗАГРЕБЕЛЬНИЙ ЯК РЕАЛЬНІ ДІЯЧІ

Справжні діячі виглядають інакше. Бажан і Загребельний не обмежилися красивою позою і моральною чистотою. Вони працювали всередині важкої, лицемірної і небезпечної системи, але створювали простір, у якому українські автори могли друкуватися, отримувати гонорари, обіймати професійні посади і жити літературною працею.

Вони зберігали мову, кадри, видавниче середовище і культурне виробництво, прикриваючи його допустимою для режиму шароварною ширмою.

За цією ширмою існували книжки, тиражі, редакції, Спілка письменників, професійні зв'язки і можливість для наступного покоління залишатися в українській культурі.

Оце реальна робота на націю.

> — Не померти без користі, а зберегти людей. Не залишити героїчну біографію, а залишити дієвий механізм. Не прокричати про спротив, а домогтися того, щоб українська література продовжувала виходити, годувати авторів і відтворювати наступну генерацію.

Можна скільки завгодно зневажати компроміси Бажана або радянську вбудованість Загребельного.

Але після них залишився результат.

Після мученика часто залишається лише могила, кілька фотографій і ***цілу галузь*** людей, які пояснюють, чому ця могила повинна вважатися вершиною національної величі.

8. КРАВЧУК ЗАМІСТЬ СТУСА

Те саме стосується державної символіки. На банкноті логічніше бачити Кравчука, ніж Стуса.

Кравчук був радянським апаратником, слабким президентом і людиною, до спадщини якої є безліч претензій.

Але за його безпосередньої участі виникла незалежна Україна. Він стояв у точці заснування держави. Його рішення змінили становище мільйонів людей і політичну карту Європи.

Це досягнення.

Його можна ненавидіти, критикувати, вважати неповним або погано реалізованим. Але воно існує.

Його не потрібно видобувати з метафор, табірних листів і філологічних пояснень. Держава виникла - ось результат.

***

№ 2.389

Dubinsky.pro
14 мин. ·

2026-07-11

Еще важное после саммита в Анкаре.

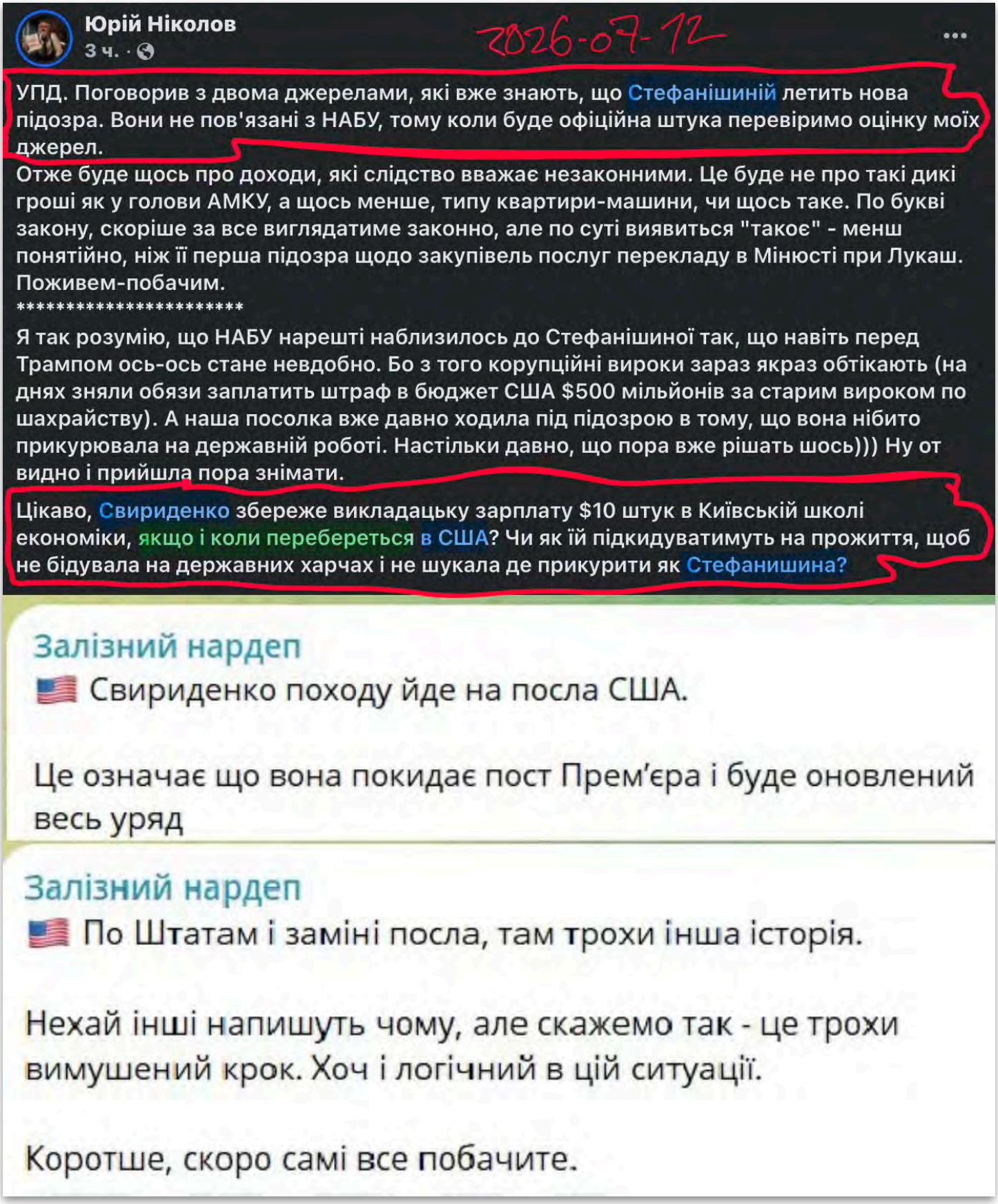
США отказались от гарантий безопасности Украине. Это тоже результат саммита НАТО.
И это говорит о том, что при неудаче в переговорах сейчас - США выйдут из них после ноября 2026 года
От военной помощи Украине отказались Нидерланды, Болгария, Чехия, Словакия, Венгрия. То есть, ЕС уже не спонсор войны. Спонсоры - отдельные страны.

Это меняет саму суть переговорного расклада - ни ЕС, как союза, ни НАТО за столом переговоров с Кремлем уже не будет.

***

№ 2.390

Юрій Ніколов
3 ч. ·
2026-07-12
УПД. Поговорив з двома джерелами, які вже знають, що Стефанішиній летить нова підозра. Вони не пов'язані з НАБУ, тому коли буде офіційна штука перевіримо оцінку моїх джерел.
Отже буде щось про доходи, які слідство вважає незаконними. Це буде не про такі дикі гроші як у голови АМКУ, а щось менше, типу квартири-машини, чи щось таке. По букві закону, скоріше за все виглядатиме законно, але по суті виявиться "такоє" - менш понятійно, ніж її перша підозра щодо закупівель послуг перекладу в Мінюсті при Лукаш. Поживем-побачим.
****
Я так розумію, що НАБУ нарешті наблизилось до Стефанішиної так, що навіть перед Трампом ось-ось стане невдобно. Бо з того корупційні вироки зараз якраз обтікають (на днях зняли обязи заплатить штраф в бюджет США $500 мільйонів за старим вироком по шахрайству). А наша посолка вже давно ходила під підозрою в тому, що вона нібито прикурювала на державній роботі. Настільки давно, що пора вже рішать шось))) Ну от видно і прийшла пора знімати.
Цікаво, Свириденко збереже викладацьку зарплату $10 штук в Київській школі економіки, якщо і коли перебереться в США? Чи як їй підкидуватимуть на прожиття, щоб не бідувала на державних харчах і не шукала де прикурити як Стефанишина?
Залізний нардеп
🇺🇸 Свириденко походу йде на посла США.
Це означає що вона покидає пост Прем'єра і буде оновлений весь уряд
Залізний нардеп
🇺🇸 По Штатам і заміні посла, там трохи інша історія.
Нехай інші напишуть чому, але скажемо так - це трохи вимушений крок. Хоч і логічний в цій ситуації.
Коротше, скоро самі все побачите.

***

№ 2.391

Dubinsky.pro
2 ч. ·

2026-07-12

Наверное, самой важной новостью саммита в Анкаре является заявление Трампа о том, что США не будут предоставлять гарантии безопасности Украине. Это намного важнее пустых похвал зеленскому, и виртуальной лицензии на производство ракет “patriot” (что на самом деле - причина отказа передать их со складов Пентагона).

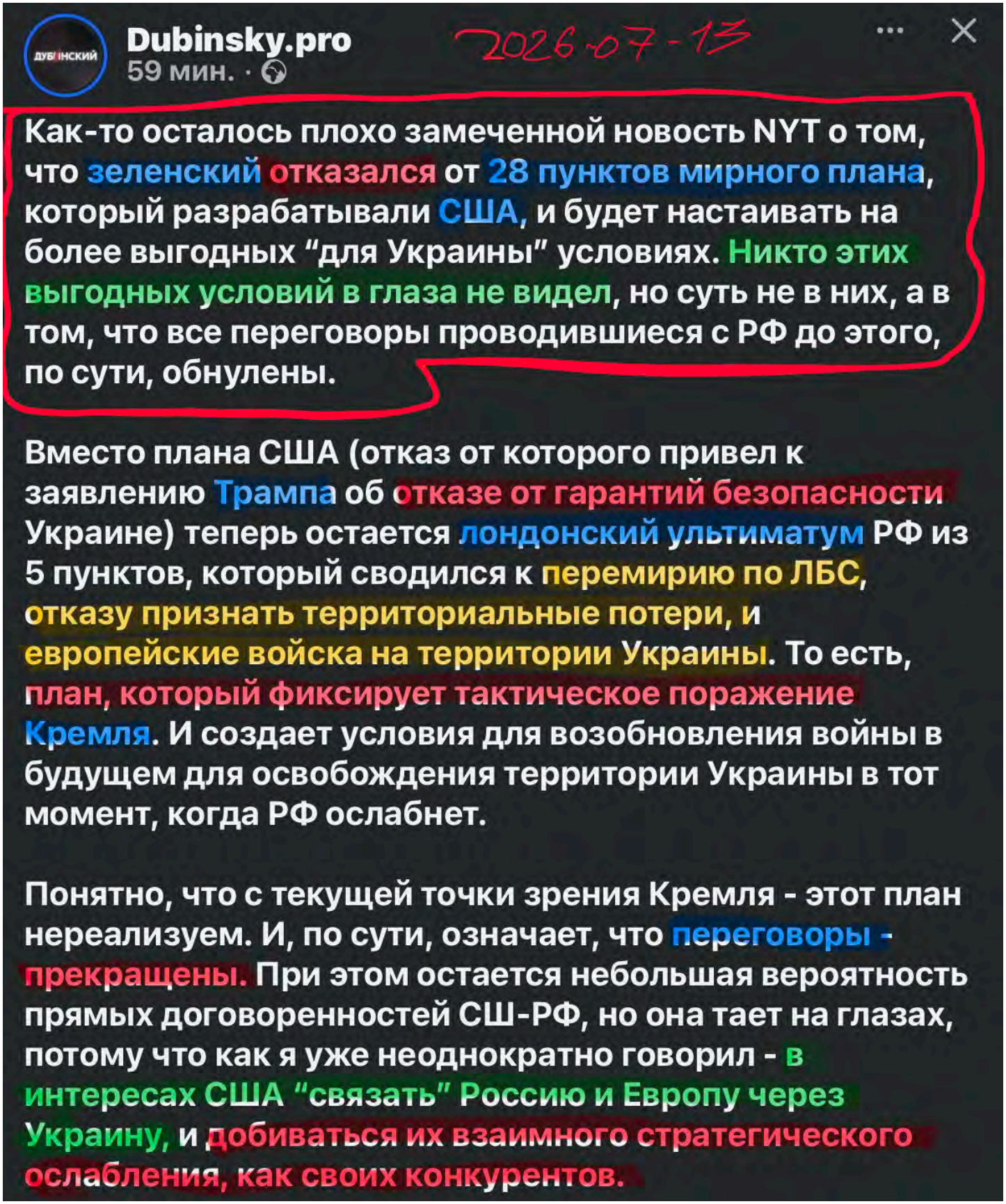
Отсутствие гарантий со стороны США - автоматически означает и отсутствие гарантий размещения на территории Украины европейских войск - потому что это прямая составляющая таких гарантий. Более того, это свидетельство и понимания в США рисков того, что война может пойти по российскому сценарию - если не полного захвата Украины, то существенного продвижения вглубь от линии фронта сегодня.

Перекладывая ответственность за Украину на Европу, Штаты одновременно создают стратегическое напряжение и у РФ и у ЕС, который также считают своим глобальным конкурентом. “Связывая” таким образом РФ и ЕС, США могут переключиться на борьбу с Китаем, который считают своей главной угрозой. Если же при этом дойдет до прямого столкновения Европы с РФ - в Вашингтоне этому будут только аплодировать....

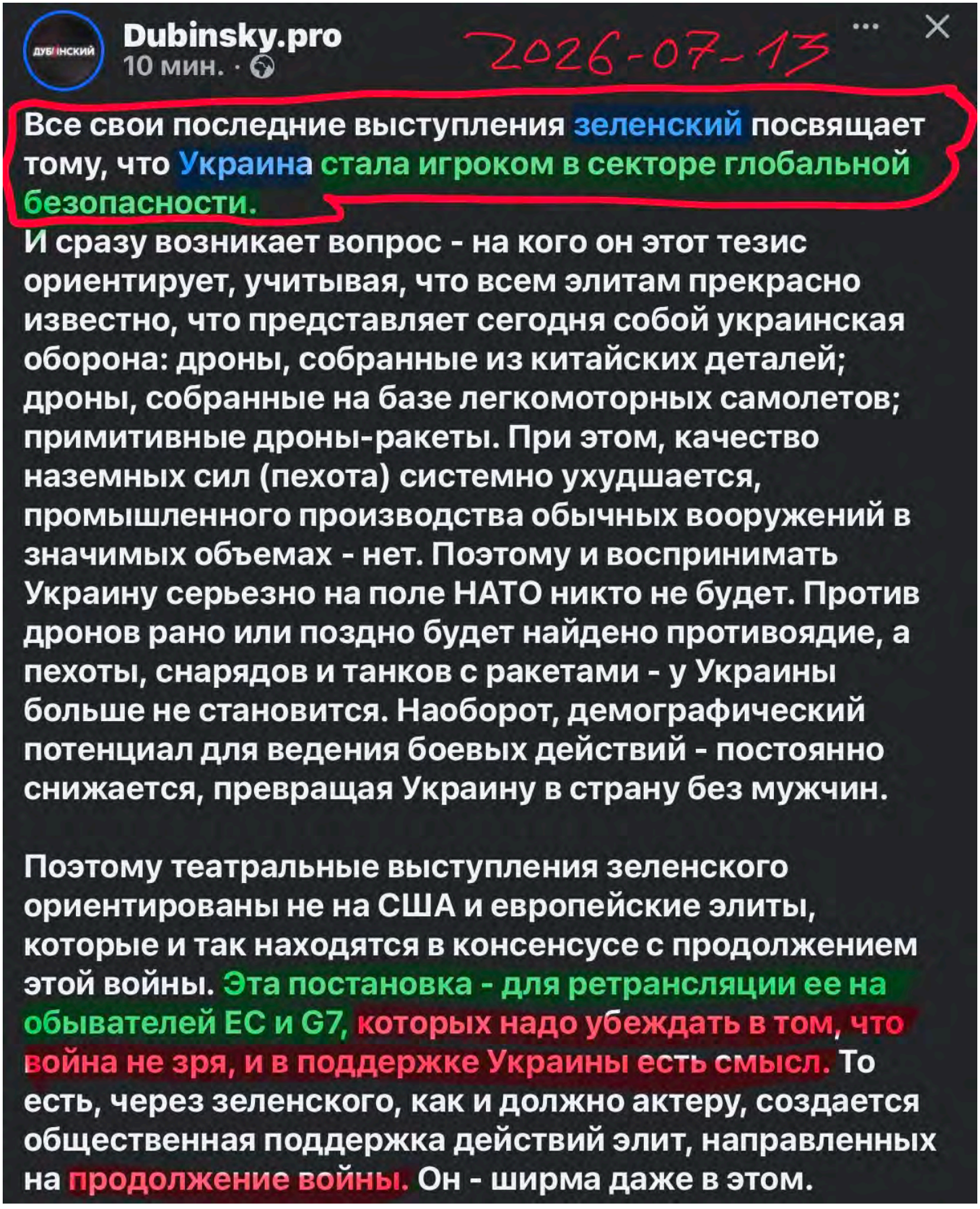
***

№ 2.392

Dubinsky.pro
59 мин. ·
2026-07-13
Как-то осталось плохо замеченной новость NYT о том, что зеленский отказался от 28 пунктов мирного плана, который разрабатывали США, и будет настаивать на более выгодных "для Украины" условиях. Никто этих выгодных условий в глаза не видел, но суть не в них, а в том, что все переговоры проводившиеся с РФ до этого, по сути, обнулены.
Вместо плана США (отказ от которого привел к заявлению Трампа об отказе от гарантий безопасности Украине) теперь остается лондонский ультиматум РФ из 5 пунктов, который сводился к перемирию по ЛБС, отказу признать территориальные потери, и европейские войска на территории Украины. То есть, план, который фиксирует тактическое поражение Кремля. И создает условия для возобновления войны в будущем для освобождения территории Украины в тот момент, когда РФ ослабнет.
Понятно, что с текущей точки зрения Кремля - этот план нереализуем. И, по сути, означает, что переговоры - прекращены. При этом остается небольшая вероятность прямых договоренностей СШ-РФ, но она тает на глазах, потому что как я уже неоднократно говорил - в интересах США "связать" Россию и Европу через Украину, и добиваться их взаимного стратегического ослабления, как своих конкурентов.

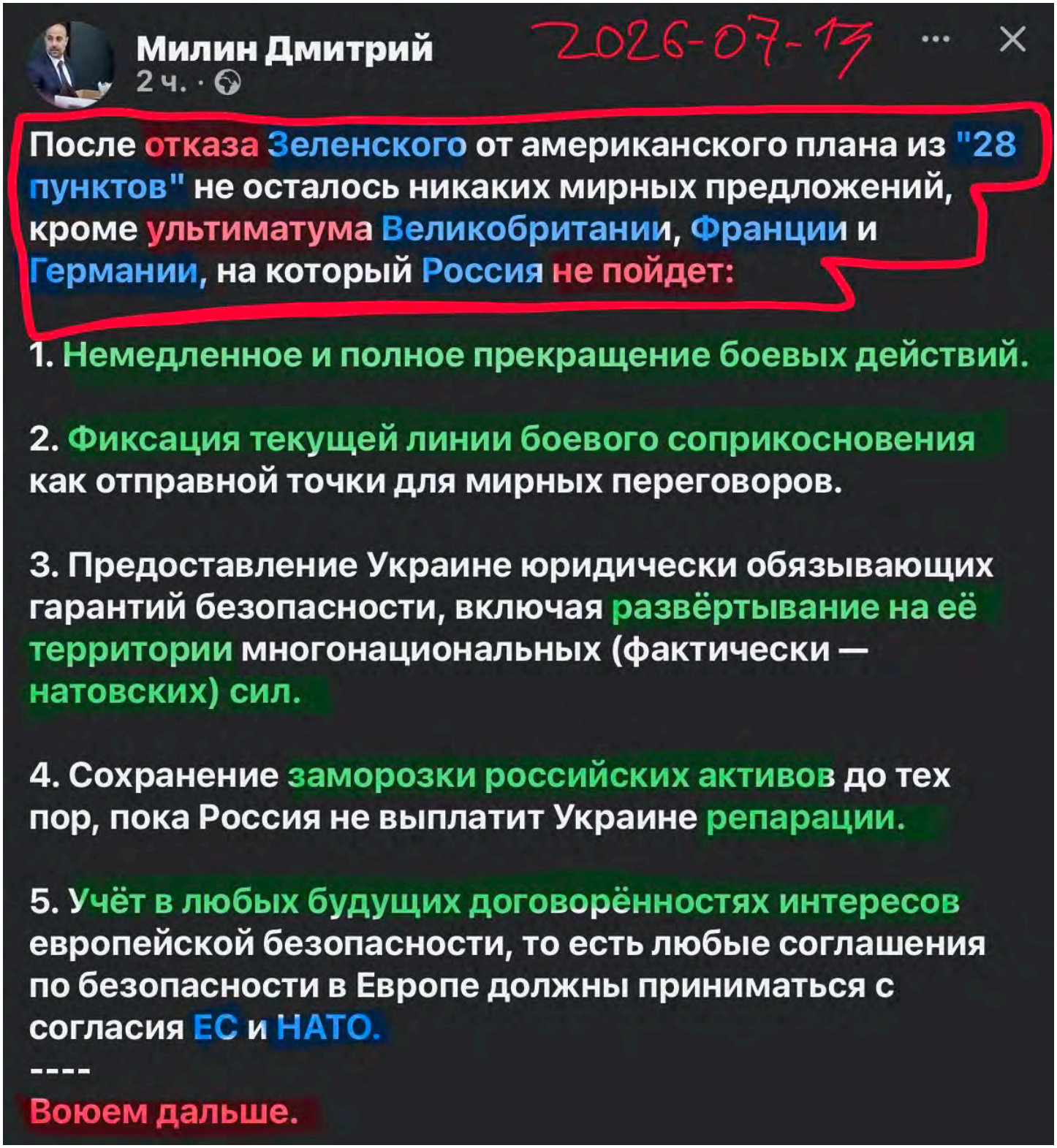
***

№ 2.393

Dubinsky.pro
10 мин. ·
2026-07-13
Все свои последние выступления зеленский посвящает тому, что Украина стала игроком в секторе глобальной безопасности.
И сразу возникает вопрос - на кого он этот тезис ориентирует, учитывая, что всем элитам прекрасно известно, что представляет сегодня собой украинская оборона: дроны, собранные из китайских деталей; дроны, собранные на базе легкомоторных самолетов; примитивные дроны-ракеты. При этом, качество наземных сил (пехота) системно ухудшается, промышленного производства обычных вооружений в значимых объемах - нет. Поэтому и воспринимать Украину серьезно на поле НАТО никто не будет. Против дронов рано или поздно будет найдено противоядие, а пехоты, снарядов и танков с ракетами - у Украины больше не становится. Наоборот, демографический потенциал для ведения боевых действий - постоянно снижается, превращая Украину в страну без мужчин.
Поэтому театральные выступления зеленского ориентированы не на США и европейские элиты, которые и так находятся в консенсусе с продолжением этой войны. Эта постановка - для ретрансляции ее на обывателей ЕС и G7, которых надо убеждать в том, что война не зря, и в поддержке Украины есть смысл. То есть, через зеленского, как и должно актеру, создается общественная поддержка действий элит, направленных на продолжение войны. Он - ширма даже в этом.

***

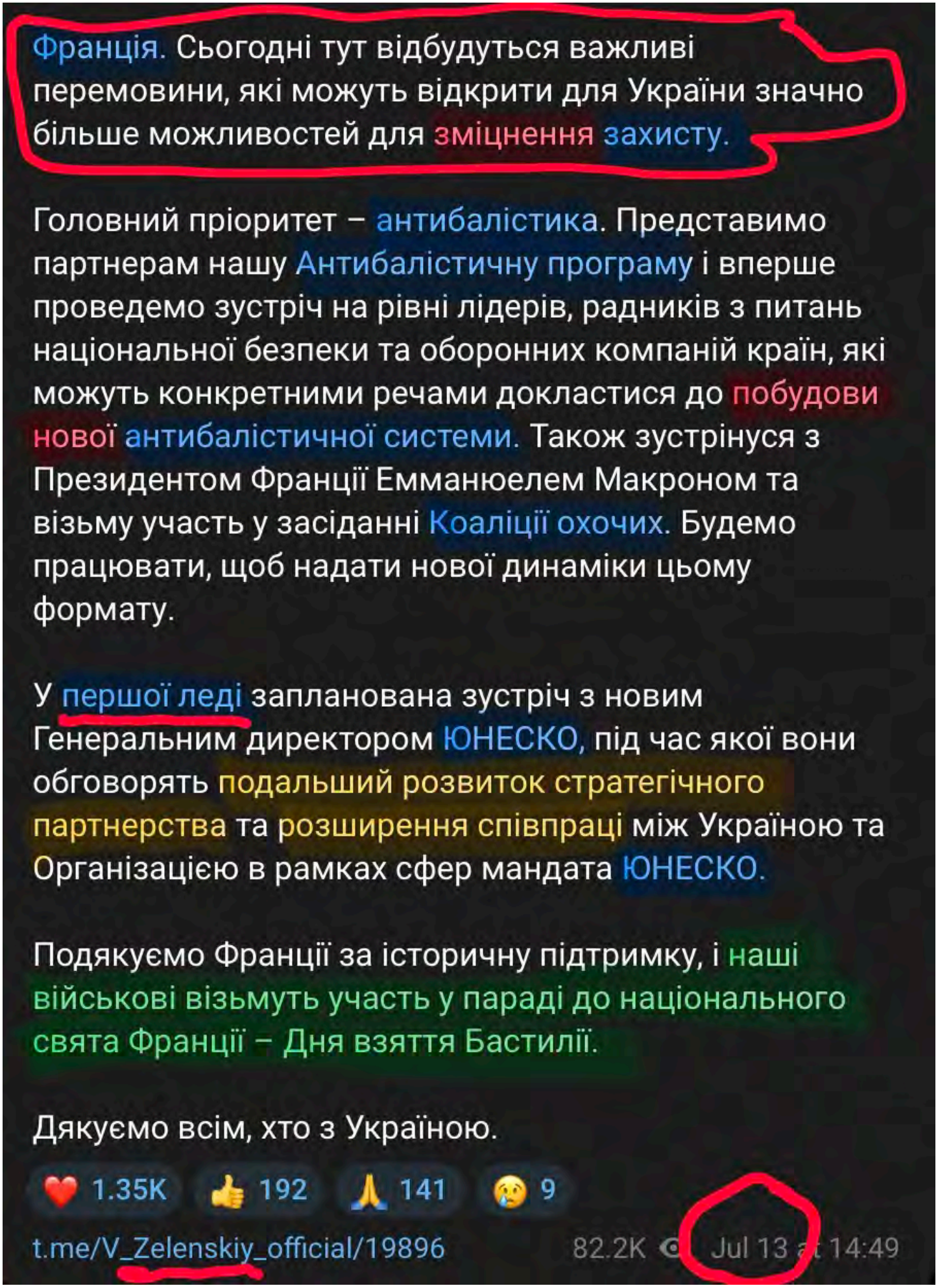
№ 2.394

Милин Дмитрий
2 ч. ·
2026-07-13
После отказа Зеленского от американского плана из "28 пунктов" не осталось никаких мирных предложений, кроме ультиматума Великобритании, Франции и Германии, на который Россия не пойдет:
1. Немедленное и полное прекращение боевых действий.
2. Фиксация текущей линии боевого соприкосновения как отправной точки для мирных переговоров.
3. Предоставление Украине юридически обязывающих гарантий безопасности, включая развёртывание на её территории многонациональных (фактически — натовских) сил.
4. Сохранение заморозки российских активов до тех пор, пока Россия не выплатит Украине репарации.
5. Учёт в любых будущих договорённостях интересов европейской безопасности, то есть любые соглашения по безопасности в Европе должны приниматься с согласия ЕС и НАТО.

Воюем дальше.

***

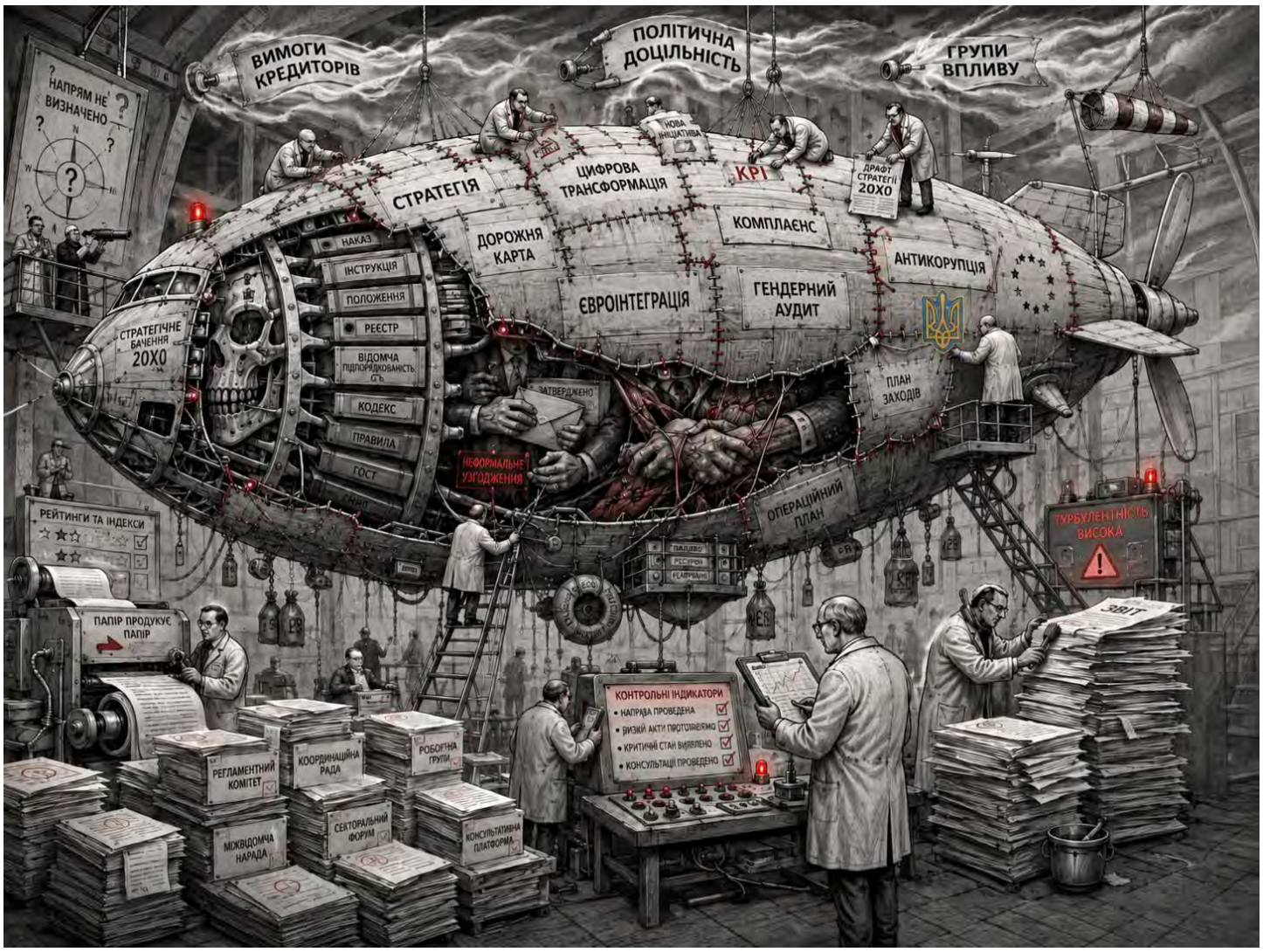
№ 2.395

Франція. Сьогодні тут відбудуться важливі перемовини, які можуть відкрити для України значно більше можливостей для зміцнення захисту.
Головний пріоритет – антибалістика. Представимо партнерам нашу Антибалістичну програму і вперше проведемо зустріч на рівні лідерів, радників з питань національної безпеки та оборонних компаній країн, які можуть конкретними речами докластися до побудови нової антибалістичної системи. Також зустрінуся з Президентом Франції Емманюелем Макроном та візьму участь у засіданні Коаліції охочих. Будемо працювати, щоб надати нової динаміки цьому формату.
У першої леді запланована зустріч з новим Генеральним директором ЮНЕСКО, під час якої вони обговорять подальший розвиток стратегічного партнерства та розширення співпраці між Україною та Організацією в рамках сфер мандата ЮНЕСКО.
Подякуємо Франції за історичну підтримку, і наші військові візьмуть участь у параді до національного свята Франції – Дня взяття Бастилії.
Дякуємо всім, хто з Україною.
❤️ 1.35K 👍 192 🙏 141 😢 9
t.me/V_Zelenskiy_official/19896 82.2K Jul 13 at 14:49

***

№ 2.396

Чергові зміни призвищ урядовців жодним чином не вплинуть на якість роботи Кабміну - вона як була від'ємна, так і залишиться

2026-07-13

Гаврилечко

І проблема не у призвищах на "нових літцях", а в системі державного управління, яка сформувалась в Україні за роки незалежності.

Дню державності (що святкується 15 липня) присвячується.

1. Держслужба - як дирижабль в анатомічному театрі

Коли черговий уряд оголошує чергову реформу держуправління, я згадую доктора Франкенштейна.

Об'єкт реформ – класичний кадавр, зшитий із трьох частин, які ніколи не належали одному організму.

1) — Перша – радянський скелет: рішення легітимне не тоді, коли правильне, а коли на ньому правильна віза.

2) — Друга – м'язи з дев'яностих: узгоджене з тим, хто «дивиться» за темою, а не з логікою справи.

3) — Третя – європейська шкіра: стандарти, запозичені вибірково, лише ті, за які платять грантами.

Політика народжується не з аналізу проблеми, а з вимоги кредитора, політичної кон'юнктури чи інтересу групи впливу.

Політика:

(1) - формалізується – і скелет перетворює її на Стратегію до якогось круглого року з індикаторами штибу «розроблено проєкт акта»: папір породжує папір;

(2) - закріплюється – і м'язи дев'яностих вимивають із тексту все, що зачіпає чиїсь потоки;

(3) - впроваджується – точніше, мала б впроваджуватися... але грошей, кадрів і спільної нервової системи немає. Тому впровадженням вважається звіт про впровадження!

2. Щодо KPI...

Мантра "запровадити KPI, як у бізнесі" звучить сучасно і безглуздо. Держслужба – не бізнес: у бізнесу є універсальний вимірник – прибуток; у держави його немає і бути не може.

Як порахувати прибуток від епідемії, що не сталася?

Найважливіші результати державного управління – події, які не відбулися, а неподії погано лягають у квартальний звіт.

Механічне перенесення бізнесових показників дає класику закону Гудхарта: щойно показник стає ціллю, він перестає бути показником – служба зайнятості звітує кількістю працевлаштованих і уникає складних безробітних.

Вимірювати треба інакше: не активність, а зміну стану об'єкта політики – не "кількість перевірок", а динаміку порушень; не "відсоток освоєння бюджету", а вартість одиниці результату для людини. Такі показники розробляти складно й невигідно – тому їх не розробляє ніхто.

Але... але при кожному міністерстві є департамент реформ – найчесніший підрозділ системи: бюрократія не працює на власну ліквідацію, тож реформи в них принципово не завершуються.

Цей кадавр, як дирижабль, який не летить, а дрейфує: курсу немає, є лише вітер вимог і апетитів. Його неможливо реформувати – кадаври не реформуються. Кадавра неможливо вилікувати – він нежить!

Справжня зміни почнуться із визнання: не можна одночасно зберігати радянську процедуру, бандитське узгодження й європейську вивіску. Доведеться обрати одну систему і демонтувати дві інші. Але поки суб'єкта, зацікавленого в результаті, а не в процесі, немає – кадавр житиме.

Більш ретельний розпис - за посиланням в коментарях

***

Дирижабль, який реформується: нотатки з анатомічного театру держуправління

13 липня 2026

Юрій Гаврилечко, *к.н. з держ.упр, експерт з економічних питань ГС "Міжнародний Рух "PRORYV"*

Чому державна реформа поєднує радянську ієрархію, бандитські узгодження та євростандарти, і чому без стратегії залишаються лише документи.

Коли черговий уряд оголошує чергову реформу державного управління, я згадую доктора Франкенштейна.

Об'єкт реформаторських зусиль – класичний кадавр: істота, зшита з трьох частин, які ніколи не належали одному організму.

1) — Перша частина цього створіння – радянська традиція адміністрування.

> Вона дала кадаврові скелет: ієрархію, в якій рішення легітимне не тоді, коли воно правильне, а тоді, коли на ньому стоїть правильна віза. Культуру, в якій виконавець відповідає не за результат, а за дотримання процедури. Інстинкт, за яким будь-яка ініціатива знизу – це загроза, а будь-який папір – це щит. Скелет міцний, перевірений десятиліттями: він

пережив розпад імперії, три Майдани і десяток адміністративних реформ, навіть не хруснувши.

2) — Друга частина – м'язи, які до скелета пришили в дев'яності: система ухвалення рішень, запозичена з бандитських практик того десятиліття.

Тут рішення легітимне не тоді, коли завізоване, і не тоді, коли правильне, а тоді, коли узгоджене з тими, хто "дивиться" за темою. Поняття "смотрящого" офіційно не існує в жодному положенні про міністерство – але спробуйте провести рішення повз нього, і ви швидко дізнаєтеся, чий підпис насправді вирішальний. Ця м'язова тканина забезпечує кадаврові дивовижну рухливість у питаннях розподілу ресурсів і повну нерухомість у питаннях відповідальності за скоєне.

3) — Третя частина – шкіра, і вона найкрасивіша: норми та правила, запозичені з ЄС і США.

Але запозичені вибірково – лише ті, які реформатори змогли зрозуміти, і лише ті, за впровадження яких платили грантами чи посадами. Тому кадавр має бездоганний європейський епідерміс: стратегії сталого розвитку, гендерні аудити, антикорупційні комплаєнси, дорожні карти цифрової трансформації. Шкіра натягнута поверх радянського скелета і бандитських м'язів, і в місцях натягу постійно тріскається – але на ці місця просто наклеюють новий грантовий пластир.

1. Як народжується політика

Тепер простежмо, як цей організм виробляє те, що офіційно називається "державною політикою". У підручниках цикл виглядає велично та раціонально: аналіз проблеми, формулювання альтернатив, вибір оптимальної стратегії, формалізація в нормативному акті, імплементація, моніторинг, корекція, фіксація результатів.

У житті цикл інший, і він коротший.

Політика в нас визначається не аналізом проблеми, а трьома джерелами:

- вимогою міжнародного партнера (читай: умовою чергового траншу);
- політичною доцільністю моменту (наближаються вибори або треба перекрити інформаційний фон);
- інтересом групи впливу, яка дотяглася до "законодавчого" пера.

Пріоритетність та послідовність застосування джерел можуть варіюватися. Аналітичні записки, якщо вони й існують, де-факто пишуться після ухвалення рішення – як обґрунтування, а не як підстава.

Далі політика формалізується. Тут кадавр демонструє радянську частину своєї натури в усій красі: народжується Стратегія. Обов'язково до якогось круглого року – до 20X0-го, бо горизонт має бути достатньо далеким, щоб жоден з авторів не дожив на посаді до моменту звітування. До Стратегії додається Операційний план, до плану – заходи, до заходів – індикатори на кшталт "розроблено проєкт акта", "проведено нараду" та "утворено дорадчий/координуючий орган". Зверніть увагу: індикатором є не зміна в реальності, а факт виробництва паперу. Папір породжує папір – це і є формалізація! Скелетна функція кадавра в дії!

Потім політика закріплюється – тобто проходить крізь м'язову тканину дев'яностих. На цьому етапі з документа зникає все, що зачіпає чиїсь потоки, і додається все, що їх створює. Текст, який виходить з іншого боку, може мати з початковим задумом спільну хіба що назву.

І нарешті політика втілюється. Точніше – мала б втілюватися. Але втілення вимагає грошей, яких немає, кадрів, які розбіглися, і міжвідомчої координації, яка в кадавра фізіологічно неможлива: його частини не мають спільної нервової системи. Тому втіленням вважається звіт про втілення.

2. KPI (ключові показники ефективності) для кадавра

Мантра "запровадити KPI, як у бізнесі" звучить сучасно і безглуздо.

Держслужба – не бізнес: у бізнесу є універсальний вимірник – прибуток; у держави його немає і бути не може.

Як порахувати прибуток від епідемії, що не сталася? Найважливіші результати державного управління – події, які не відбулися, а неподії погано лягають у квартальний звіт.

Механічне перенесення бізнесових показників дає класику ***закону Гудхарта***:

> — щойно показник стає ціллю, він перестає бути показником – служба зайнятості звітує кількістю працевлаштованих і уникає складних безробітних.

Вимірювати треба інакше: не активність, а зміну стану об'єкта політики – не "кількість перевірок", а динаміку порушень; не "відсоток освоєння бюджету", а вартість одиниці результату для людини.

Такі показники розробляти складно й невигідно – тому їх не розробляє ніхто.

3. Департаменти вічної реформи

Департаменти реформ при кожному міністерстві – найчесніші підрозділи системи, якщо дивитися на структуру стимулів.

Вони виробляють концепції та дорожні карти, непридатність яких є не браком, а конструктивною особливістю: якби реформу було завершено, постало б питання про скорочення департаменту, а жоден бюрократичний організм не працює на власну ліквідацію! Тому виробляються реформи, які принципово не можуть завершитися – достатньо змістовні, щоб виправдати штат, і достатньо нездійсненні, щоб гарантувати процес. Так виникла професія "реформатор": людина, що двадцять років реформує одне відомство, пережила вісім міністрів і жодного разу не відповіла за результат, бо результатом завжди є наступна концепція.

4. Музей незавершених реформ: путівник з цінниками

Зала перша – освіта.

"Нова українська школа" стартувала концепцією 2016 року. Самі лише прямі субвенції держбюджету ідуть щороку з 2018-го: близько 1,4 млрд грн у 2018-му і 2021-му, 2 млрд у 2025-му, 3 млрд у 2026-му – сумарно понад 12 млрд грн, і це без грантів, позик і співфінансування громад, обраховати які неможливо, але екстраполяція каже, що обсяг витрачених коштів чи не на порядок перевищив пряме фінансування.

Рахункова палата ще 2019 року констатувала: субвенція йде переважно на матеріально-технічну базу, а не на нове освітнє середовище – тобто на ремонт, перейменований на реформу.

Результати PISA (Міжнародна програма оцінювання учнів, Programme for International Student Assessment) тим часом рухаються у напрямку, протилежному до графіків презентацій.

Зала друга – охорона здоров'я.

Реформа фінансування стартувала 2016 року – і за десять років дійшла до стадії, коли Світовий банк наприкінці 2024-го виділяє пакет на $454 млн (проєкт THRIVE – Transforming Health Resources and Improving Value and Efficiency) саме на "підвищення ефективності державних витрат", тобто на те, заради чого реформа й починалася.

Додайте попередні позики та сотні мільйонів гривень щорічно на спроможність НСЗУ (Національна служба здоров'я України) і eHealth (Національна електронна система охорони здоров'я) – і отримаєте парадокс: що більше витрачено на реформу ефективності, то більше потрібно на її наступний етап.

Пацієнт при цьому й далі купує ліки переважно власним коштом.

Зала третя – корпоратизація держпідприємств.

Реформа за стандартами ОЕСР (Організація економічного співробітництва та розвитку) триває з 2015 року: одинадцятий рік трансформації кількох тисяч підприємств, з яких повний цикл пройшли одиниці.

Зате створено найдорожчий експонат – незалежні наглядові ради, де річна винагорода одного члена в найбільших компаніях сягала сотень тисяч доларів; сукупні витрати на ради, консультантів з відбору та радників з корпоративного управління за десятиліття вимірюються мільярдами гривень.

Головне ж питання – навіщо державі три тисячі підприємств – відповіді так і не отримало.

5. Каса музею: євроінтеграційний квиток в один бік

У травні 2005 року Україна в односторонньому порядку скасувала візи та консульський збір для громадян ЄС.

Жест був красивий: ми відкриваємося – Європа відкриється у відповідь. Європа відповіла безвізом через дванадцять років, у 2017-му, і лише для короткострокових поїздок. Порахуймо ціну жесту. До пандемії громадяни ЄС здійснювали до України до 1,5–2 мільйонів поїздок на рік; консульський збір становив у середньому 50–85 доларів. Навіть консервативно – мільйон-півтора платних віз по 65 доларів – бюджет добровільно відмовлявся від 65–100 мільйонів доларів щороку.

За двадцять років, з 2005-го по 2026-й, з поправкою на ковідні та воєнні провали, недоотримано порядку 1,2–1,5 мільярда доларів – кілька річних субвенцій на всю шкільну реформу, сплачених без жодних зустрічних зобов'язань партнера.

Дипломатія жестів – найдорожчий жанр державного управління, і рахунок завжди виставляють платнику податків.

6. Прогноз: шість сигм, або шість стигм

Наостанок – експеримент подумки: застосуймо до держуправління як обов'язкову методологію "шість сигм" – стандарт, що допускає не більше 3,4 дефекту на мільйон операцій.

1. Перший наслідок настане миттєво: за чесного вимірювання апарат перестане існувати як сертифікована система, бо його фактичний рівень – хіба що півтори сигми: сотні тисяч браків на мільйон операцій.

2. Другий наслідок настане за тиждень: система перевизначить поняття дефекту – ним вважатиметься не ненадана послуга, а неправильно

оформлений звіт про її ненадання, і за цим критерієм апарат сягне не шести, а восьми сигм.

3. Третій наслідок – інституційний: при кожному міністерстві виникне Департамент сигма-відповідності зі штатом "чорних поясів" і Стратегією досягнення шести сигм до 2040 року.

4. Четвертий – лінгвістичний і найточніший: у народній мові шість сигм швидко стануть шістьма стигмами – таврами для кожного, хто наважиться виміряти дефектність чесно. Кадавр не піддається сертифікації якості; він піддається лише розтину.

7. Куди летить дирижабль

Куди рухається апарат – вічно реформований і ніколи не дореформований? Нікуди. Дирижабль не летить – він дрейфує: пункту призначення немає, бо жодна стратегія не є навігаційною картою, є лише вітер – вимоги кредиторів, кон'юнктура, апетити груп впливу.

Команда зайнята не курсом, а гондолою: одні латають оболонку грантовими латками, другі зливають баласт у власні кишені, треті звітують про успішне завершення першого етапу польоту. Кадаврів не лікують, бо вони – нежить!

Справжня реформа почалася б з визнання анатомічного факту: не можна одночасно зберігати радянську процедуру, бандитський механізм узгодження і європейську вивіску – доведеться обрати одну операційну систему і демонтувати дві інші. Але для цього потрібен суб'єкт, зацікавлений у результаті, а не в процесі.

Поки його немає – дирижабль дрейфуватиме, музей незавершених реформ відкриватиме нові зали, і десь у трюмі радянський скелет, бандитські м'язи та європейська шкіра продовжуватимуть своє неможливе, але на диво стійке співіснування.

Фінансові оцінки орієнтовні, ґрунтуються на відкритих даних держбюджету, Рахункової палати та міжнародних фінансових організацій; оцінка втрат від одностороннього безвізу – авторський розрахунок за наведеними припущеннями.

***

№ 2.397

Маю окрему думку щодо цієї стрімкої й гарячкової *заміни уряду*. Вам не сподобається, бо в ній занадто мало конспірології

2026-07-13

Анна ***Оскомина***

Дивіться, тільки за останні пару тижнів сталося кілька величезних скандалів, від яких штормить соцмережі. Хронологію не пам'ятаю, але по пам'яті:

1. Повний пр0й0б з затопленим НВМК (меморіальним кладовищем), включно з перепохованням родини Мельників – прямо в болото.

Реакція влади: пі3Дьож у очі, що так і треба.

2. Страшенний скандал зі Скелею – більше 30 замордованих новобранців за півроку – нищівний удар по мотивації військових і репутації армії.

Реакція влади: пук-пук, срєньк-срєньк, хай працюють правоохоронні органи.

3. 40-денну операцію по примусу до миру ми пафосно об'явили, але протиракет до Петріотів немає, балістику збивати нічим, як наслідок – мега-вибух в Вишневому. Кажуть, тиждень стояв нерозвантажений потяг з боєприпасами. Знесено мікрорайон, купа загиблих.

Реакція влади: пук-пук, срєньк-срєньк, я звільнив двох неназваних директорів держпідприємств Укроборонпрому.

Офігенно порішав, молодець.

4. ДБР руками ручного Печерського суду забороняє ЦПК оприлюднювати неопубліковане розслідування про 143 об'єкти нерухомості, які належать брату директора ДБР.

Журналістська спільнота вирує.

Реакція влади: 0.

Який такий директор ДБР? Не знає Вова.

Як не знає, хто такий Вова «з Династії».

5. Наїзд ДБР на «Вирій» – крупного виробника дронів. Що характерно, з найдешевшими дронами в галузі. Звинувачення в завищенні ціни дронів на 7 мільярдів. Десятки обшуків – у офісах, у працівників, їх родичів і підрядників. Увага – без рішення суду і навіть без звинувачення!

Реакція влади: 0.

Яке таке ДБР? Не знає Вова.

Та і хто такий Вова, не знає.

6. Сутичка громадян з ТЦК у Сихові, де справжнього військового силою примусили вибачатися перед ряженим качком, який ні дня не воював. І залякані підлітки, які кричать «Слава ТЦК», як перед кадирівцями.

Реакція влади: "дуже погане ставлення до людей у військовій формі, і так не має бути".

Розумієте, да? Не військових. Людей у формі. Як отой бійцівський тренер Удут. Одностріл вдягнув, і вже еліта.

А ви не смійте навіть глянути косо.

7. Абсолютно ганебне рішення Верховного суду за позовом Петра Порошенка – причому, прийняте під ймовірним тиском СБУ, та й ще дві "окремих думки" – що само по собі унікальний випадок.

Реакції влади: 0.

До слова, ви ж розумієте, що це потрібно не тільки для того, щоб усунути Пороха з виборів. Це потрібно ще й для того, щоб він не міг фінансувати виборчу кампанію – ані свою, ані ЄС, ані чиюсь іншу. І затягували умисно на півтора роки саме тому, що думали, ось-ось вибори не за горами, а там хай навіть ЄСПЛ виграває і відміняє, головне, що ми з виборами пропітляли.

8. І вишенька на торті – чудовищне вбивство двох цивільних цілою групою військових за наказом комбрига. Комбриг і комбат – зі Скелі. І комбриг – в СЗЧ. Деталі настільки шокуючі, що волосся стає дибки і ворушиться. Оце миздобули – перевершили навіть кувалду Прігожина.

Реакція влади: а вона взагалі була? Я не помітила.

Подвійне замовне вбивство військовиками цивільних, комбриг втік, а Вові про це нема чого сказати своєму народові. Він зайнятий війною же ж. 40-денною операцію з примусу до. Йому нема коли займатися такою фігньою.

Апд. Доповнили в коментарях:

9. Замах в Монако і вбивство виконавиці.

10. Санкції на Бориславa Березу.

Десять. Десять помітних скандалів! За якихось пару тижнів. Кожен з яких претендує на величезний шіт-шторм, на максимальний розголос, на суспільний тиск і повноцінне публічне(!) розслідування.

То до чого тут срачка-гарячка з новим урядом, спитаєте ви?

Та бо "нада шота дєлать срочна!"

Треба терміново змінити порядок денний, а перебити весь цей пекельний хаос може лише дуже вагомий інформаційний привід. Не менш потужний і незламний, ніж наш Найбоневтічніший.

От і все. Старий добрий прийом «народ відволічеться і забуде». І чарівна пігулка «новиє ліца». Тепер вже точно новиє. Найновіші, ви ще таких не бачили.

Не здивуюся, якщо він заодно просуне Поклада на голову СБУ – того самого, який методів не обирає і не буде, як Малюк, відмовлятися прогнилі подання підписувати. Минулого разу голосів не було, а зараз знайдуться.

От побачите.

Так що вся ця тусанина виключно для того, щоб ви відволікалися від думки про колапс держуправління і хоч трошечки помріяли про «а може, тепер луччє стане?».

Ага. З 2019го кожен божий день тільки луччє стає.

***

№ 2.398

Нынешний этап мир-системных войн - это борьба за логистические маршруты Новой Евразии

2026-07-13

Кущ

В идеале, США и Британия стремятся сохранить контроль за морскими коммуникациями.

Китай стремится развивать каботажные морские маршруты вдоль контролируемого побережья и внутренние сухопутные евразийские транспортные коридоры.

Горящие терминалы в Усть-Луге и Новороссийске - это "обрезание" балтийского и черноморского транспортного коридора РФ.

Но и терминалы Усть-Луги, и Новороссийска - это "зикураты прошлого", когда потоки нефти из РФ шли на Запад.

Это памятники погибшей геополитической Химеры, сгоревшие в огне первой мир-системной войны.

Продуктивные силы РФ будут смещаться на Восток, за Урал, под защиту "Великой китайской стены".

США спешат развернуть глобальные проекты в Арктике, стремясь заблокировать инкорпорацию Китая в арктическую геополитическую операционную зону.

Война с Ираном и взятие под контроль Зангезурского коридора - это попытка Америки заблокировать реализацию проекта Север - Юг.

Рассматривалось два варианта данного логистического коридора

1. Из РФ через Азербайджан в Иран и далее - в Индию и Китай.

Данный маршрут может быть заблокирован "волевым решением" Баку по просьбе из Вашингтона.

Проект, скорее всего, будет заморожен вследствие охлаждения отношений между Ираном и Азербайджаном.

2. Из РФ через Казахстан и Туркменистан в Иран. Выход к иранским портам Чабахар в Оманском заливе и Бендер-Аббас.

Порт Чабахар находится за пределами Персидского залива и Ормузского пролива и поэтому может использоваться даже в условиях перманентной войны в Заливе.

Кроме того, связка железнодорожных маршрутов может соединить Иран с Пакистаном (порт Гвадар в китайской концессии) и Карачи. Более того, возможна железнодорожная связка с Индией и ее портами.

США блокируют данную точку "прорыва" Евразийского периметра с помощью войны с Ираном.

У Евразийского глобального острова (Китай, РФ, Иран, КНДР) остается лишь направление к тихоокеанским портам и развитие железнодорожной сетки на Дальнем Востоке (Транссиб 2.0.).

И именно это направление, максимально выгодно для Китая, так как формирует портфель инфраструктурных инвестиций в виде тысяч километров железных дорог, десятков торговых хабов и мультимодальных торговых центров.

Поэтому, чем сильнее горят терминалы в Усть-Луге и Новороссийске, чем дольше блокируется маршрут Север-Юг (максимально выгоден Индии), чем сильнее идет противостояние РФ и США в арктической операционной зоне, тем больше инвестиций в Желтороссию и Тихоокеанский логистический кластер на Дальнем Востоке.

Китай сумел найти формат, когда война морских империй -талассатов, в любом случае усиливает его проект Монгольской империи 2.0.

***

№ 2.399

Зеленский «перетрахивает» правительство: смысл и причины пока не ясны, но по Конституции, это полномочия парламента

2026-07-13

Карпец

Подписывайтесь на тг-канал: https://t.me/alexkarpets

Крылатое выражение соседнего «белорусского бацьки» Лукашенко о «перетрахивании» правительства в Украине прижилось. О намерении заняться именно этим «увлекательным процессом» неожиданно в воскресение 12 июля заявил Зеленский, оповестив общественность об этом через свой телеграм-канал.

Смысл и причины достаточно неожиданного решения пока что понять трудно, хотя версии в медиа высказываются разные. Отправлять нынешнее правительство в отставку «есть за что», но пока непонятно, кто войдет в следующий Кабмин, а главное – чем следующий будет лучше нынешнего.

К тому же, с формированием нового правительства могут возникнуть проблемы, и эта затея может затянуться надолго.

Не говоря уже о том, что, согласно Конституции, формирование правительства является компетенцией Верховной Рады, а не президента.

Насколько можно понять, одной из важнейших целей неожиданной смены правительства является стремление «*выпустить пар*», то есть сбить волну общественного недовольства, которое резко возросло из-за обострения социальных противоречий и откровенного беспредела в стране на фоне продолжающейся кровавой войны.

1. Официоз

Зеленский анонсировал замену премьер-министра Свириденко, кадровые изменения в правительстве и правоохранительных органах (https://t.me/V_Zelenskiy_official/19878):

«Я предложил Свириденко возглавить новое важное направление в отношениях с ключевым партнером», – заявил Зеленский.

Обновление Кабмина, по его словам, *необходимо в рамках «изменения политической стратегии Украины»*.

Полный текст заявления Зеленского о замене Кабмина:

«Украина меняет свою ***политическую стратегию***. За каждый приоритетный внешнеполитический курс будет отвечать конкретный человек с большим опытом, способный реализовать то, о чем мы договариваемся на уровне лидеров, и что ожидает украинский народ.

Среди таких направлений наиболее значимые

– Соединенные Штаты и наши договоренности о ***лицензиях на производство «Пэтриот»*** и другое двустороннее сотрудничество в сфере безопасности, которое должно отражаться в конкретных достижениях наших государств и компаний Украины и Америки;

— европейский ***противоракетный проект***, который может стать одним из самых значительных шагов по укреплению Европы за это десятилетие;

— Европейский Союз, с которым необходим четкий курс на ***членство Украины*** и углубление всех наших связей – экономических, политических, культурных;

— ***государства-соседи*** Украины, отношения с которыми требуют новой основы, и это особенно касается Польши и Венгрии;

— ***регион Ближнего Востока и Персидского залива*** как одно из наиболее перспективных направлений глобального сотрудничества в сфере безопасности и экономики;

— ***Китай***;

ключевые ***международные организации***, которые влияют на глобальные решения и могут больше помочь в завершении российской войны против Украины.

То же самое касается и ***внутренней работы***. Сейчас есть новые вызовы и новые задачи. Требуется значительное усиление работы во всех прифронтовых и приграничных областях Украины, которые ежедневно подвергаются российским ударам. Я рассчитываю на увеличение поставок нашей армии необходимого оружия, всех типов дронов.

— Чрезвычайно важным направлением является ***подготовка к зиме***, и Украине необходима готовность ко всем угрозам, которые могут возникнуть.

— Должна быть ускорена ***трансформация государственных компаний***, от которых во многом зависит устойчивость Украины.

— Отдельного, специального внимания требуют и договоренности Украины с партнерами в ***сфере восстановления***.

Соответственно, в Украине начнутся кадровые изменения, которые должны гарантировать реализацию обновленной ***политической стратегии***.

Мы обсудили детали с премьер-министром Украины Юлией *Свириденко*.

Мы определили, что для изменений необходимо обновление *Кабинета министров*.

Я благодарен Юлии за четкую, стабильную и эффективную работу на посту премьер-министра, за годы результативной работы в команде Украины, и предложил ей возглавить новое важное направление в отношениях с ключевым партнером.

Я рассчитываю, что вместе с парламентариями мы проведем соответствующие замены в правительстве Украины.

Будут также изменения в составе руководства *правоохранительных органов*».

***

По данным медиа, на пост главы Кабмина рассматриваются четыре ключевые фигуры:

> — председатель правления НАК «Нафтогаз Украины» Сергей Корецкий, министр энергетики Денис Шмыгаль, министр обороны Михаил Федоров и городской голова Харькова Игорь Терехов.

Наиболее вероятной кандидатурой на пост премьер-министра является глава НАК «Нафтогаз» ***Корецкий***.

Зеленский провел с ним беседу, опубликовал с ним фото и поблагодарил за работу в НАК.

Он также заявил о новых вызовах, стоящих перед государством. Прямо Зеленский не сказал, что предложил Корецкому пост премьера, но пост в соцсети прозвучал в нынешней ситуации как намек на то, что именно Корецкий станет новым премьером (https://t.me/V_Zelenskiy_official/19879).

«Доклад Сергея Корецкого. Благодарен за эффективную работу во главе стратегических украинских государственных компаний – ***Укрнафты*** и ***Нафтогаза***. Это чрезвычайно сложная сфера с большим пересечением интересов, и важно, что Сергей обеспечил соблюдение национальных интересов Украины в деятельности этих компаний.

И Укрнафта, и Нафтогаз вышли на определенные национальные результаты.

Сейчас есть новые вызовы из-за российских ударов, в том числе по энергетической инфраструктуре в приграничных и прифронтовых регионах, удары по АЗС, другим объектам.

Обсудили сегодня, какие шаги нужны нашему государству для большей устойчивости Украины и обеспечения определенных результатов в рамках обновленной политической стратегии нашего государства», – написал Зеленский на своей странице в Telegram.

Зеленский также встретился с еще одним «номинантом» на пост премьера – министром обороны ***Федоровым***, о чем также говорится в тг-канале Зеленского (https://t.me/V_Zelenskiy_official/19883).

О кадровых переменах в сообщении ничего не сказано. Говорится лишь обсуждении текущих задач.

Также Зеленский встретился и провел беседу с первым вице-премьером ***Шмыгалем*** (https://t.me/V_Zelenskiy_official/19880).

Кроме того, Зеленский встретился с главой МВД Игорем ***Клименко*** и поблагодарил его за работу (https://t.me/V_Zelenskiy_official/19882).

О каких-либо кадровых решениях Зеленский не сказал, но ранее он анонсировал перестановки в руководстве правоохранительных органов.

Обратила внимание встреча Зеленского с мэром Харькова Игорем ***Тереховым***, которого называют одним из кандидатов на должность премьера (https://t.me/V_Zelenskiy_official/19884).

Зеленский сказал, что «опыт Харькова может быть распространен на другие регионы», из чего следует, что Терехов может получить должность на национальном уровне.

2. Подноготная

В медиа оперативно появилась информация о нынешнем главе «Нафтогаза» Сергее Корецком, который считается главным претендентом на пост премьера.

Корецкий считается человеком беглого Тимура Миндича – ближайшего соратника и друга Зеленского, и это уже вызывает вопросы.

Ранее Корецкий управлял сетью заправок *WOG*.

В 2022 году он был введен в окружение Зеленского, которому понадобился человек, чтобы управлять компанией «*Укрнафта*», где 50% + 1 акция формально принадлежала государству, но реально в ней заправляли люди Коломойского.

Олигарх имел в компании около 46% и расставлял свой менеджмент, который был изгнан, а доля акций Коломойского была формально национализирована.

Затем окружение Зеленского, именуемое в медиа часто «семьей», продвинуло Корецкого на должность главы «*Нафтогаза*», где он сменил скандально известного ***Чернышева***, которого тоже связывают «семьей».

После коррупционного скандала, известного как «Миндичгейт», Корецкий пытался исправить свой имидж «человека Миндича», активно выступая на страницах изданий, близких к грантовым структурам.

Тем не менее, у ***Корецкого*** сохранилась репутация «человека семьи», как и у нынешнего премьера Юлии ***Свириденко***.

Ходят слухи, что поводом для отставки Свириденко могла стать информация о том, что ею занялось НАБУ, поскольку она считается «человеком Ермака».

Ещё одним мотивом смены правительства называют желание Зеленского убрать с поста министра обороны Федорова, с которыми у него уже давно напряженные отношения.

Аргументов здесь добавили вопиющие проблемы с «бусификацией», которые Федоров там не смог решить.

Также ходят слухи, что у Федорова с «семьей» сложились напряженные отношения из-за выстраивания им собственного политического имиджа, а также из-за попыток отодвинуть «семейные» компании от освоения оборонных бюджетов.

Но считается, что у ***Федорова*** есть лобби в лице грантовых организаций, патронируемых Европой, поэтому с его увольнением могут возникнуть проблемы.

Здесь возникает два варианта.

> 1) — Во-первых, отставка премьера Свириденко, по закону, влечет за собой уход всего Кабмина, включая министра обороны Федорова.
>
> 2) — Во-вторых, Зеленский может предложить Раде кандидатуру Федорова, в том числе, на пост премьера, но если Рада кандидатуру отклонит, или кандидатура не наберет нужного количества голосов, то Зеленский уберет его руками парламента.

Но может статься, что под нажимом грантовых структур и Европы Зеленскому придется оставить Федорова в правительстве.

Следует отметить, что, согласно нынешней редакции Конституции Украины, отправлять в отставку, формировать и назначать правительство должен не Зеленский, а Верховная Рада, точнее сформированная в ней коалиция.

Формально Зеленский располагает монокоалицией в виде его партии «Слуга народа», которая де-юре имеет простое большинство. Но реально и де-факто монобольшинство его партии давно отсутствует. Решения принимаются, как правило, ситуативным большинством с участием мелких депутатских групп, причем очень часто при этом имеет место либо политико-меркантильный торг, либо нажим власти на депутатов с использованием силовиков.

> О том, что под любое правительство, которое сейчас предложит Зеленский даже формально через свою фракцию, едва ли найдутся голоса, сейчас много пишут в сети.
>
> Поэтому формирование нового правительства может затянуться надолго, а нынешнее правительство может надолго задержаться в Кабмине в ранге «исполняющих обязанности», причем пост и.о. премьера будет занимать Денис Шмыгаль, поскольку Свириденко якобы будет направлена послом в США.

Важнейшей причиной скоропостижной смены правительства, скорее всего, является следующее.

Зеленский пытается сбить нарастающую волну социального недовольства: вопиющее неравенство, в том числе при мобилизации, включая бесчинства ТЦК; уголовные порядки и разложение в армии; нажива одних на фоне обнищания остальных; сотни тысяч, если миллионы бездомных, утративших жилище и вообще все из-за войны в районе боевых действий и из-за бомбардировок в тылу при пости полном устранении власти от этой проблемы; нарастающие дискуссии о необходимости полной смены власти, включая президента и парламент; общая деморализация общества... И это далеко не полный перечень.

> В основе всех проблем лежат антагонистические (неразрешимые в существующей общественной системе) социальные противоречие, формировавшиеся в Украине, начиная с развала Союза и достигшие сейчас крайней степени обострения, в том числе и прежде всего, по причине долгой и кровавой войны, которая такие противоречия неизменно обостряет, как любой драматический социальный катаклизм,
>
> — причем все это многократно усиливается общей морально-психологической деградацией.

Очевидно, что смена правительства может «выпустить пар», но проблему это не решает, поскольку при этом совершенно не меняется природа государства в Украине.

Современное *Украинское государство*

– это политическая организация господствующего класса *олигархо-бюрократии*, основной задачей которого является подавление остальных классов и социальных групп, манипулирование ими, их эксплуатация в интересах господствующей верхушки.

Поэтому кардинально ничего не изменится до тех пор, пока не произойдет коренная смена социального устройства, общественных отношений, массовой психологии. Но это уже другая история.

Читать в Интернет-издании «Экономические Новости»

https://enovosty.com/service/topnews/full/zelenskij-peretryaxivaet-pravitelstvo-smysl-i-prichiny-ne-yasny-no-po-konstitucii-eto-polnomochiya-parlamenta

***

№ 2.400

ІСТОРІЯ БЕЗ ДИТЯЧОЇ КІМНАТИ

2026-07-13

Билязе

Інфантильний підхід до історії починається там, де діячів минулого оцінюють не за доступним їм набором рішень, а за сучасним списком правильних відповідей.

— Ніби *Кравчук* і *Кучма* могли просто обрати ядерну державу, вигнати російський флот, провести блискавичну українізацію, залучити західний капітал і побудувати ліберальну демократію скандинавського типу.

Реальна політика так не працює.

Україна початку 1990-х була бідною пострадянською республікою без сталої еліти, власної традиції управління, надійної армії та підтримки Заходу в конфлікті з Росією.

Ядерна зброя не перебувала під повним українським оперативним контролем. Російський флот уже стояв у Криму. Комуністи залишалися найпотужнішою організованою політичною силою. У Криму перемагав відкритий проросійський сепаратизм.

Вибір полягав не між добром і злом.

Вибирали між різними видами ризику, слабкості та залежності.

1) — Не між прозорою ринковою економікою і олігархами, а між контрольованою приватизацією старою номенклатурою та реваншем сил, які взагалі не хотіли виходити з радянської системи.

2) — Не між українізацією і русифікацією, а між повільним формуванням державної ідентичності та ризиком отримати Крим і Донбас у вогні вже у 1993-1994 роках.

Кравчук і Кучма створили далеко не ідеальну державу.

— Вони залишили корупцію, олігархічні ренти, російський вплив і багато відкладених проблем. Але вони також залишили незалежну країну, Конституцію, гривню, дипломатичне визнання, власний апарат, армію та практику мирної передачі влади.

Як президенти, Кравчук та Кучма здобули приблизно 4,5-4,75/5,00 - майже верхній поріг з можливого тожі.

А вимагати від людей минулого рішень, для яких у них не було ресурсів, підтримки чи політичного вікна, нескладно.

Значно складніше зрозуміти, що вони могли зробити насправді і яку частину можливого реалізували.

Все інше - історія як рольова гра з увімкненими читами.

***